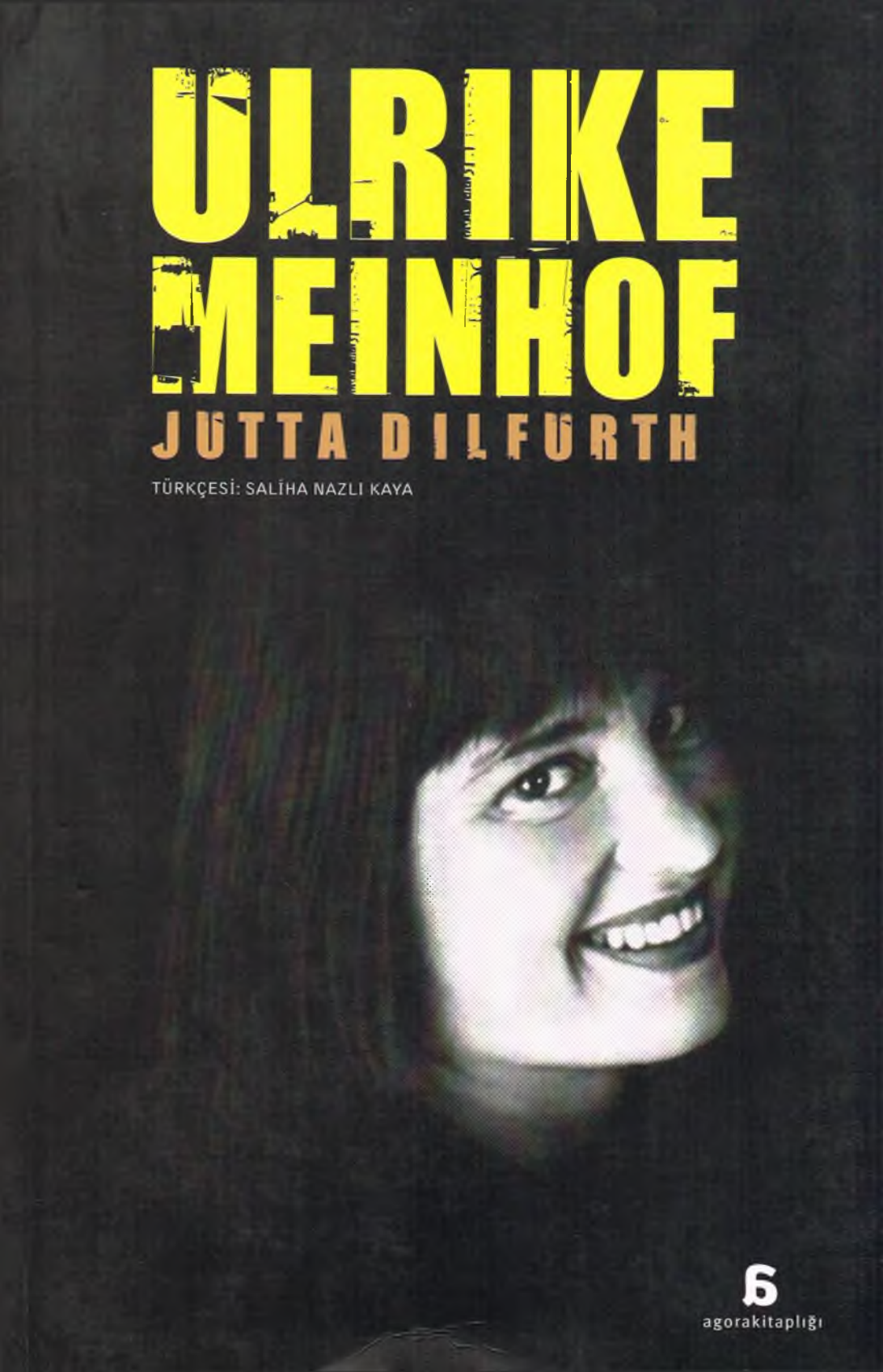
ULRIKE MEINHOF

JUTTA DILFURTH

TÜRKÇESİ: SALİHA NAZLI KAYA

agorakitaplığı

ULRIKE MEINHOF JUTTA DILFURTH 9

agorakitaplığı
298

JUTTA DITFURTH

Sosyolog ve yazar. Büyük Britanya ve ABD'de de yaşamış, yurtdışı muhabiri olarak Sovyetler Birliği, Çin, Cezayir ve Küba dahil birçok ülke hakkında yazılar kaleme almıştır. 1984-1988 arasında Yeşiller'in başkanlığını yapmış, 1991'de partiden ayrılmıştır. 2001'den bu yana Frankfurt Kent Konseyi'nde ÖkoLinX-Antirassistische Liste'den konsey üyesidir ve -1970'den beri- parlamento-dışı sol içinde aktiftir. Ditfurth senaryolar, romanlar ve makaleler yazmaktadır. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Träumen Kämpfen Verwirklichen* (1988); *Lebe wild und gefährlich* (1991); *Feuer in die Herzen* (1992); *Was ich denke* (1995); *Entspannt in die Barbarei. Esoterik, (Öko-) Faschismus und Biozentrismus* (1997); *Die Hummelsstürmerin* (1998); *Das waren die Grünen* (2000); *Durch unsichtbare Muern – Wie wird so eine links?* (otobiyografi, 2003).

Jutta Ditfurth

ULRIKE MEINHOF

Türkçesi: Saliha Nazlı Kaya

a
agorakitaplığı

Biyografi 7

Ulrike Meinhof
Jutta Ditfurth

Almanca'dan çeviren: Saliha Nazlı Kaya
Görsel kavram: Mithat Çınar
Mizanpaj: Sibel Yurt

© 2007, Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin
© 2010; bu kitabın Türkçe yayın hakları
Agora Kitaplığı'na aittir.

1. Basım: Kasım 2010

ISBN: 978-605-103-095-1

Baskı ve Cilt: İdil Matbaacılık
Davutpaşa Cad. No: 123, Kat: 1 (Vakıfbank üstü)
Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 482 36 01

AGORA KİTAPLIĞI
Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Cad.
No: 54, Çukurcuma-Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 243 96 26 - (0212) 251 37 04 Fax: (0212) 243 96 28
www.agorakitapligi.com
e- posta : agora@agorakitapligi.com

İÇİNDEKİLER

Tutuklu Kurtarma Eylemi 3
Fazlasıyla Alman Bir Aile 12
Çocukluk Yılları 18
İlkokul Öğrencisi 27
Ara Dönem 42
Savaş Sonrası Yıllar 47
Manevi Evlat 58
Beatnik 65
Liseden Mezun Oluyor 74
Üniversite Öğrencisi 84
Nükleer Silah Karşıtı 96
SDS'li Yoldaş 109
Komünist 125
Redaktör 136
Şef Redaktör ve Eş 149
İkiz Annesi 159
Anti-Faşist 169
Gazeteci 181
Anti-Otoriterler 194
Parlemento Dışı Muhalif 210

Film Yapımcısı 228
Sınırı Geçiyor 240
Anti-Otoriter Otorite 254
Anne 263
Partizan 268
Banka Soyguncusu 285
Suikastçı 309
Tutsak 334
Ölü Bölümde 340
Nesne 360
Stammheim 373
Sanık 385
Son Saldırı 405
Ölüm 419
Kaynakça (Seçki) 435
Arşiv 447
Teşekkür 449

ULRIKE MEINHOF

Biliyoruz oysa:
Alçaklıklara duyulan nefret de
Bozar şeklini yüzün.
Kısar sesi haksızlık karşısındaki
Öfke de.. Ah, güleryüzlülüğe
Ortam hazırlamak istemiş bizler
Güleryüzlü olamadık kendimiz.
Sizler fakat, geldiğinde vakit
İnsan insanın yardımcısı olduğu
Zaman
Hatırlayın
Hoşgörüyle bizi

(Bertolt Brecht, "Bizden Sonra Doğanlara")[1]

1) Bertolt Brecht: *Eserler,* açıklamalı büyük Berlin ve Frankfurt baskısı, Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1988 ve devamı.

TUTUKLU KURTARMA EYLEMİ

Batı Berlin, 14 Mayıs 1970

O, "metropol gerillasının inşası için vazgeçilmez önemdeydi."[2]

İkiz kızlarını arkadaşlarının yanma yerleştirmiş olan otuz beş yaşındaki Ulrike Meinhof, Batı Berlin'in Dahlem semtindeki Sosyal Sorunlar Merkez Enstitüsü'nün okuma salonunda, büyük bir masanın başında, jean pantolon ve kazak giymiş, kartoteklerle dolu alçak dolaplar ve sandalyeler arasında oturuyordu. El çantasında 40 bin DM'lık ipotek senedi vardı. Her zaman yaptığı gibi sigara paketinin bandrolünü kıvırıyordu parmaklarının arasında. Yüksek pencereden

2) Ulrike Meinhof, "Rede zu der Befreiung von Andreas", West-Berlin-Moabit, 13 Eylül 1974: BRD/RAF c/o Internationales Komitee zur Verteidigung Politischer Gefangener in Westeuropa-Sektion BRD, Stuttgart (ed.), *Metinler*: RAF, Malmö (İsveç), Bo Cavefors, 1977, s. 62-74.

ara sıra, kuruluş döneminden* kalma villanın bahçesine göz atıyordu. Buluşacağı adam yüzünden Enstitü başka ziyaretçilere kapatılmıştı. Adam 14 Mayıs 1970 perşembe günü, saat sekizde kapıyı çaldığında, Enstitü'de onu beklemekteydiler. Kadın bir süredir hızlı hızlı kartotek kutularını karıştırıyor, ara sıra bir kitap getirtiyordu. Sigara içiyor ve okur gibi yapıyordu.

Ulrike Meinhof solcu yayıncı Klaus Wagenbach'ı, Andreas Baader ve kendisiyle "Marjinal Gençlerin Örgütlenmesi" hakkında bir kitap için sözleşme yapmaya ikna etmişti. Kendisi yıllardır, yetiştirme yurdundaki çocuklarla ilgili etkileyici röportajlar ve radyo programları yapan, herkesin tanıdığı solcu bir gazeteciydi. Ama bu sefer gerçek sebep başkaydı: Ulrike Meinhof Klaus Wagenbach'a, "Andreas'ı hapisten kurtarmak istiyoruz," diye niyetlerini açıklamıştı, Wagenbach da karşılık olarak, "Tamam," demişti, çünkü siyasi tutsakların kurtarılması düşüncesi çoğu solcu gibi ona da sempatik geliyordu. Andreas Baader'in avukatı Horst Mahler, yapılan kitap sözleşmesini gerekçe göstererek Berlin-Tegel Ceza ve İnfaz Kurumu'nun hapishane yönetiminden, müvekkilinin, adı geçen gazeteciyle birlikte kitap üzerinde çalışabilmek amacıyla Dahlem'deki Enstitü'ye götürülmesi için izin aldı.

Ulrike Meinhof bu eylemin planlanmasına başından itibaren katılmıştı. Andreas Baader'e eşlik eden silahlı görevlilerin kurtarma eylemine katılanları -başlangıçta hepsi kadındı- ciddiye alması için yanlarında silah bulunacak, ama eylem anında kesinlikle ateş edilmeyecek, silahlar sadece tehdit amaçlı kullanılacaktı. Silahların parasını Ulrike Meinhof temin etmişti.

Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin, Andreas Baader, Horst Mahler'in çevresinde toplanmış grup ve diğer solcular, solun bundan sonra nasıl bir yol izlemesi gerektiği konusunda aylarca tartışmışlardı; parlamento dışı hareket yerlerde sürünüyor, birçok grupta ayrılıklar yaşanıyordu. Spassgerilla [şaka gerillası] yorulmuş, bir dönem solcuların eylem merkezi olan Cumhuriyetçi Kulüp, geçen süre içinde yeniden akademik bir hal almıştı. İsyanın gelip dayandığı bu geçici son yüzünden, yoldaşların birçoğu burjuva hayata geri dönmüşler, üniversitelerde ya da partilerin içinde kariyer yapmaya yoğunlaşmışlardı. Sosyalist Öğrenci Birliği (SDS) altı hafta önce

*) Almanya-Fransa savaşından sonra, 1871-1873 döneminden. (ç.n.)

kendini feshetmişti. Oysa ABD hava kuvvetlerinin uçaklarından Vietnam'a atılan yaprak dökücü kimyasal madde Agent Orange bulutları, milyonlarca insanı zehirlemeye hâlâ devam ediyordu; bir dizi Üçüncü Dünya devletinde vekaleten yürütülen savaşlar sürmekteydi. Söylenen sözlerin ve aydınlatma çalışmasının bir işe yaramadığı görülüyordu.

Birçok muhalif, bir zamanlar büyük umutlarla başlattıkları başkaldırının yenilgisini kabullenmek istemiyordu. Herkesin çıkardığı sonuç farklıydı: Kimileri farklı yönelimlere sahip komünist örgütler kurdu, kimileri de taban gruplarında anti-otoriter konsepti sürdürdüler. Ulrike Meinhof'la siyasi arkadaşları uzun tartışmaların ardından, Uruguaylı Tupamarolar'ın modeline uygun şehir gerillası kurmak konusunda anlaştılar. Meinhof, illegal eylemler yapma ve bu arada zaman zaman silah kullanma kararının, kendisini en azından bir süreliğine yeraltına götürecek bir hayat demek olduğunu çok iyi bilmekteydi. Ancak grubun henüz illegaliteye geçme niyeti yoktu. Hepsi de burjuva hayatlarını mümkün olduğunca sürdürmek istiyorlardı.

Çoğunlukla kendisinden daha genç dostlarının aksine Ulrike Meinhof, yasaklanmış ve izlenen Almanya Komünist Partisi'ne (KPD) birkaç yıl üye olduğu için, illegalitenin ne anlama gelebileceğini yaşayıp görmüştü. Bu kez farklı olacaktı. Çünkü zaman farklıydı. Tarz daha sertti. Tanıdık çevresini sınıflandırmış, kararını onaylamayan kişilerle ilişkisini kesmiş, birlikte davranmamalarına rağmen onu ele vermeyecek olan bazı dostlarmıysa uyarmıştı. Bir gün kız arkadaşlarından birine, "Bizde olduğun zamanlar artık mutfağa gelme. Orada konuştuklarımız seni ilgilendirmiyor, çünkü sen eline silah almayacaksın," dedi.

İlk plana göre Ulrike Meinhof, kurtarma eyleminden yaklaşık yarım saat önce Enstitü'den ayrılacak, Baader'i okuma salonunda yalnız bırakacaktı. Şimdilik legal hayatını sürdürebilmesi için, olaya katılmamış gibi görünmesi gerekiyordu. Bunun için iyi sebepleri vardı: Oldukça saygın bir konuma sahipti ve gazetecilik faaliyetiyle çok sayıda kişiye ulaşabiliyordu. Dolayısıyla siyasi ve mesleki bağlantılarıyla, illegal faaliyet yürüten solculara yararlı olabilirdi.

Fakat Andreas Baader'i kurtarma eyleminden bir kaç gün önce Horst Mahler, hazırlık toplantılarından birine kötü bir haberle çıkageldi. Ceza infaz kurumunun müdürü aniden, Baader'in kütüpha-

nede sadece Meinhof orada kaldığı sürece kalması talimatım vermişti. Grup Horst Mahler'e güveniyordu, hiç kimse onun verdiği bilgileri kontrol etme gereği duymadı. Şimdi eylem, Ulrike Meinhof'un kalmayı kabul edip etmemesine bağlıydı. Ulrike kabul etti. Dört yıl sonra, Andreas Baader'i kurtarma eylemini, metropol gerillasının inşası için vazgeçilmez olan bir devrimciyi kurtarma eylemi olarak savunacaktı.

Eylemden birkaç gün önce kendisinden üç yaş büyük kız kardeşi Wienke'yi Hessen'de ziyaret etti. Savaş çocukları olan iki öksüz kız kardeş, Adenauer döneminde ortak siyasal faaliyet yürütmüşlerdi. Kızlarının, boşandığı kocası Klaus Rainer Röhl'ün eline düşmesini ne pahasına olursa olsun engellemek isteyen Ulrike Meinhof, Renate Riemeck'in yanında yaşamalarına da razı değildi. İki kız kardeş manevi anneleri olan tarih profesörü Renate Riemeck'le aralarına hem kişisel, hem de siyasal sebeplerle uzunca süredir kesin mesafe koymuşlardı.

Wienke'nin de iki kızı vardı. Kız kardeşler birbirlerine, koşullar gerektirdiğinde birbirlerinin çocuklarıyla ilgilenme sözü vermişlerdi. Kız kardeşi sözünü bu kez de gönülden yineleyince Ulrike Meinhof rahatladı. Planlanmış olan eylem hakkında hiç konuşmamıştı; kız kardeşi de bir şey sormamıştı.

Saat dokuz buçuk civarında Dahlem'deki Enstitü'nün önünde duran cezaevi arabasından inen orta boylu, koyu renk saçlı Andreas Baader'in yüzü solgundu. Sol bileğinden bir memura kelepçelenmişti; diğer memur giriş kapısının zilini çaldı. Her iki memur da silahlıydı. Kütüphane görevlisi Georg Linke kapıyı açtı. Okuma salonunda kelepçesi çözülen Baader, Ulrike Meinhof'un yanına oturdu. İkili alçak sesle ve hızlı hızlı birbirleriyle konuşurlarken, infaz koruma memurlarından biri okuma salonunun ikinci kapısının kilitli olup olmadığını kontrol etti. Ardından bahçeye açılan yüksek pencereleri kapattı, ama az sonra tekrar açtı, çünkü Ulrike Meinhof'la Andreas Baader çok fazla sigara içiyorlardı.

Kapı tekrar çaldı. Çeşitli kaynaklara göre, olay şöyle gelişmişti: Kapıyı açan Georg Linke karşısında, bir gün önce, okuma salonunun bugün öğleden önce kapalı olacağını açıkladığı iki genç kadını gördü. Kadınları başından savamadığı için pes ederek, büyük giriş salonunda bulunan bir masaya oturttu. Kadınların silahlı olduğunu

fark etmemişti, sonra tekrar bürosuna girerek gözden kayboldu. Eylemci grup elbette ki sadece on dokuz yaşındaki Irene G. ve yirmi altı yaşındaki Ingrid Schubert'ten oluşmuyordu. Az sonra kapı tekrar çaldı. Linke kapıya bakmak üzere odasından çıktığında, iki kadın kapıyı çoktan açmıştı. Bir elinde gaz tabancası, diğerinde susturuculu Beretta olan yüzü kar maskeli bir adam hızla içeriye daldı. Ardından, küçük kalibre bir tüfekle silahlanmış olarak otuz yaşındaki Gudrun Ensslin girdi Enstitü'ye. Kurtarma komandosu şimdi tamamlanmıştı.

Gaz tabancasıyla ateş ederek Georg Linke'yi korkutmak isteyen kar maskeli adam, daha sonra söylediğine göre, yanlışlıkla gerçek silahı ateşlemişti. Yaralanan Linke, iki kadın görevliyle birlikte odasına kaçıp saklanmayı başardı. Pencereden atlayıp dışarıya çıktıktan sonra, Miguel caddesinde bağırarak yardım istediler. Boşuna. Büyük bahçeli evlerin bulunduğu sakin caddede seslerini kimseye duyuramamışlardı.

Bu arada okuma salonuna ilk giren Gudrun Ensslin olmuştu; arkasında Irene G., Ingrid Schubert ve Linke'yi yaralayan adam vardı. Grupla infaz koruma memurları arasında çıkan arbedede karşılıklı ateş edilmesine rağmen, bu kez yaralanan olmamıştı. Açık pencereden önce Andreas Baader, ardından Ulrike Meinhof, kısa süre sonra da grubun diğer üç üyesi bahçeye atlayıp kaçtılar. Kül tablasında sıkıca rulo yapılmış sigara paketi bandrolü vardı. Sonraki yıllarda yapılan aramalar esnasında polis, televizyonda bazı konspiratif evleri gösteriyor, ama aranan kişiler arasında kimin o evlerde kalmış olduğu sorusunu çoğunlukla cevaplayamıyordu. Oysa Ulrike Meinhof'u tanıyanlar, televizyon ekranında bandrol rulocuklarını görür görmez, kamuoyuna gösterilen gizli örgüt evlerinde kalanlar arasında kimin olduğunu hemen anlıyorlardı. Az sonra iki otomobil gürültü çıkararak çalıştı. Ardından birkaç kuş sesi hariç, çevreye yeniden sessizlik egemen oldu.

Ulrike Meinhof'un eski kocası Klaus Rainer Röhl, o gün Hamburg'ta, *konkret* dergisinin 15. yıldönümünü kutluyordu. Bütün konuklar derginin eski şef redaktörü ve köşe yazarı Ulrike Meinhof'u tanıyorlardı ve birçoğu ona davet sahibinden daha çok değer vermekteydi. Partide birdenbire, polisin Ulrike Meinhof'u aradığı ve bunun sebebi hakkında konuşulmaya başlandı. Atmosfer bozulmuştu. *kon-*

kret'in eski redaktörlerinden, artık Bremen radyosunda çalışan Jürgen Holtkamp'ın ağzını bıçak açmıyordu; hemen vedalaşıp Bremen'e geri döndü, çünkü evde kendisini kimin beklediğini biliyordu.

Ulrike Meinhof'un acil ricası üzerine Marianne H. ve Jan-Carl Raspe, yedi yaşındaki ikizler Regine'yle Bettina'yı Batı Berlin'den Bremen'e, Holtkamp'lara getirmişlerdi. Tutsak kurtarma eyleminin akşamında H., Raspe, Lilli Holtkamp, Holtkamp'ların üç çocuğu ve Ulrike Meinhof'un kızları akşam yemeğindeydiler. Lili Holtkamp haber dinlemek üzere açtığı televizyonu, haber spikeri, Kaufhaus kundakçısı Andreas Baader'in silah zoruyla kurtarıldığını ve faillerin kaçmış olduğunu bildirince hemen kapattı. Kızlar annelerinin adını duymamalıydılar. Çocuklar yemeğe kaygısızca devam ettiler, sadece yetişkinler telaşlanmışlardı. Marianne H. ve Jan-Carl Raspe hemen Batı Berlin'e doğru yola çıktılar.

Günler sonra, kovuşturmanın Bremen'e genişlemesi tehlikesi vardı. Holtkamp'lar valizlerini toplayıp beş çocukla birlikte Kuzey Denizi'ne giderek, Cuxhaven'ın güney batısında bir çiftlik evi kiraladılar.

Hessen /Lollar'da özürlü çocuklara mahsus bir okulda müdürlük görevini sürdüren Wienke Zitzlaff, tutsak kurtarma eylemini radyodan dinlediğinde, Weilburg an der Lahn'da meslek içi eğitim seminerindeydi. İlk başta Ulrike Meinhof'un adı geçmemiş olmasına rağmen, kız kardeşinin arananlar arasında olduğunu tahmin etmişti. Ulrike'nin kendisine istediği an ulaşabilmesi için hemen Weilburg'tan ayrılıp Lollar-Staufenberg'teki evine gitti. Bu arada kız kardeşine verdiği söz gereği yeğenlerini yanma almaya hazırlanıyordu.

Ama ertesi gün arama emriyle evini basan polisler, "Günün birinde kız kardeşinizi sizin yanınımızda bulacağız!" diye tehditler savurunca, her şey düzene girinceye kadar Ulrike'nin çocuklarını yanına alamayacağını kavradı. Polis ikizleri annelerine karşı şantaj olarak kullanabilirdi. O andan itibaren Wienke kendisine telefon edenlerin konuşmalarına fırsat vermeden, polisin Ulrike Meinhof'u burada bulmayı hesapladığını bildirdi; böylece haberin kız kardeşine ulaşacağını umuyordu. Bir gün telefon çaldı, ama bu kez arayan onun sözünü kesmişti; çok tanıdık, yumuşak bir ses, "Kaygılanma, Wienke, her şey yolunda," dedi.

İkizlerin velayeti Ulrike Meinhof 'taydı. İllegalitedeyken de bunu sürdürebileceğini ve çocukların şimdilik Wienke'nin yanında yaşa-

masını sağlayabileceğini umuyordu haklı olarak. Sonuçta mahkûm veya tutuklu kadınlar bile çocuklarının nerede kalacağını belirleme hakkını kaybetmiyorlardı. Çocuklarından sürekli olarak ayrılmayı bir saniye bile aklına getirmemişti. Baader'i kurtarma eyleminden kısa süre önce ikizler için çocuk pasaportu talebinde bulunan Meinhof, en kötü ihtimalle polis tarafından ele geçirileceğini hesaba katmış, ama bir tutukluyu kurtarma eylemi için altı ay ya da bir yıldan fazla hapis cezası verilebileceğini düşünememişti. Ama eğer zamanında kaçmayı başarabilirse, yurtdışında çocuklarıyla birlikte yaşayabilirdi örneğin. Çeşitli seçeneklere sahip olduğuna inanıyordu.

Batı Berlin'de bir mahkemenin, Baader'i kurtarma eyleminin ardından 48 saat içinde, geçici velayeti Klaus Rainer Röhl'e vereceğini aklına bile getiremezdi ve o karar o zaman için olağan da değildi zaten. Çocukları ziyaret hakkını çok düzensiz kullanmış olan babanın bu ani isteğinin arkasında belki de polis vardı. Çünkü sırf mahkeme çocukları -Meinhof' un avukatını veya kız kardeşini dinlemeksizin- geçici olarak Röhl'e verdiği için, polis resmi olarak, hatta İnterpol aracılığıyla çocukları arayabilecek ve bu yolla belki de annelerine ulaşabilecek, en azından üzerinde baskı uygulayabilecekti. Oyunu, çocuklar üzerinden oynamayı planlıyordu polis ve Ulrike Meinhof'un engellemeye çalıştığı şey tam da buydu.

Ulrike Meinhof bütün bunlardan bihaberdi. Söz konusu 14 Mayıs sabahı saat yedide, otuz iki yaşındaki oyuncu Barbara Morawiecz, Enstitü'den bir kilometre kadar uzakta, Heiligendammer Caddesi'ndeki evinin holünde, Ulrike Meinhof'un giriş kapısının altından içeri attığı bir kâğıt parçası buldu: "Kahvaltıya geliyoruz. Anna." İki arkadaşın, Brecht'in *Mahagonny* operasındaki Anna'ya atfen kullandıkları bir lakaptı bu.

Dostlarının ve yoldaşlarının böyle kendiliğinden gelişen ziyaretleri Barbara Morawiecz için olağandışı bir şey değildi. Eski binalardan birindeki dairesinde sık sık, Rudi Dutschke, Erich Kuby ya da Bahman Nirumand gibi Batı Berlin'li solcular, Cumhuriyetçi Kulüp'e gelip giden ya da satranç kulübüne üye sanatçılar buluşurdu. Çocukları okula gönderdikten sonra, çıkıp taze ekmek ve zengin bir kahvaltı için gerekli başka şeyler satın aldı.

Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin, Ingrid Schubert, Irene G., Andreas Baader, görevliyi vuran kişi ve kaçarken kullanılan arabaların

sürücüsü iki kadın, çalıntı arabaları Dahlem'de olay mahalline çok uzak olmayan bir yerde bırakıp, yollarına yaya olarak devam etmişlerdi. Merdivenlerde Morawiecz'in komşularından yaşlı bir kadınla karşılaştılar. Ulrike Meinhof, Fritz Kortner'in İsviçre'ye kaçışına yardım ettiği söylenen bu anti-faşist kadının polisteki ifadesinde, arananları gördüğünü şiddetle reddedeceğini o an tahmin edemezdi.

Son derece rahatlardı, eylem başarıyla gerçekleştiği için hepsi sevinç içindeydi. Georg Linke isabet aldıktan sonra kaçtığı için, kurşunun adamın karaciğerine saplandığını henüz bilmiyorlardı. Bunu ancak akşam haberlerinde öğrendiler.

Ulrike Meinhof bütün o heyecan içinde çantasını olay yerinde bırakmış, böylece 40 bin marklık ipotek senedi, nakit paralar ve kimlikler de gitmişti. Barbara Morawiecz hemen bankaya koşup Ulrike'nin hâlâ hesabında olan 41 markın 40'ını çekti. Okuldan dönen iki çocuğa, "Kızıldericilik oynuyoruz," demiş, konuklardan bazılarını tanıdıkları için, ısrarla uyarmayı da ihmal etmemişti: "Burada olduklarını kimseye söylememeniz gerekir, yoksa hapse girerim!" Gerçekten de bu hususta kimseye tek laf etmedi çocuklar.

Morawiecz , "Ortalıkta böyle dolaşamazsmız," diyerek saçlarını kestirmesi için Andreas Baader'i banyoda klozet kapağının üstüne oturmaya ikna etmişti. Sonra da kurtarma operasyonu esnasında maskesiz olanların saç modellerini değiştirdi, makyajlarını yaptı ve giydirdi. Ulrike Meinhof saçları açık, jean pantalon ve kazakla gelmişti. "Bu kılıkla seni hemen ele geçirirler," dedi Barbara Morawiecz kızarak ve dolaptaki tek şık giysisini çıkardı.

Öğleden sonra erken saatlerde 10 numaralı otobüse, saçlarını modası geçmiş örgü topuzla ensesinde toplamış genç bir kadın bindi. Kadın ısmarlama dikildiği belli olan eteği dar, ceketi belden oturtmalı mavi renkli tayyörünün içine beyaz bir bluz giymişti. Ulrike Meinhof, Charlottenburg'a bilet aldı; diğerleriyle kabere sanatçısı Wolfgang Neuss'un evinde buluşacaktı.

O akşam ve sonraki günlerde Andreas Baader'i kurtarma eylemi, Almanya Federal Cumhuriyeti'nde birçok komünün ve meyhanenin tek konusuydu. Tam bir darbeydi bu! İnsanlar eğleniyor ve alkış tutuyorlardı.

Bir gün içinde Batı Berlin, Ulrike Meinhof'un aranıyor fotoğraflarıyla donatılmıştı. 1945'ten bu yana yapılan en büyük arama operasyonuydu bu. Şimdiye kadar hiçbir nasyonal sosyalist katil, hiçbir sa-

vaş suçlusu bu yoğunlukta aranmamıştı. Kısa süre içinde bütün reklam sütunları "Berlin'de cinayet girişimi - 10 000 DM Ödül" afişleriyle kaplandı. Afişlerde kaçan tutuklu Baader'in ya da ateş eden kişinin değil, sadece Ulrike Meinhof'un adı vardı. Cinayet girişimi mi? Ulrike Meinhof'un gaz tabancasıyla bile ateş etmediğini polis de biliyordu. Ulrike Meinhof'un büyük fotoğrafının altında şöyle yazmaktaydı: "35 yaşında, boyu 1.65, zayıf, uzun yüzlü, kumral saçlı, kahverengi gözlü ... Aranan şahıs olay günü, Berlin-Schöneberg, Kufsteiner Caddesi 12 numaralı evinden ayrılmıştır ve o zamandan beri kaçaktır. Şu an bulunduğu yerle ilgili kim bilgi verebilir?"

FAZLASIYLA ALMAN BİR AİLE

Oldenburg, 1936'ya Dek

Tanrı Korusun, Yaşasın Hitler!

Ulrike Meinhof'un annesiyle babası tanıştıklarında, iki farklı dünya karşılaşmış oldu: Guthardt'lar inançlı sosyalist, Meinhof'larsa Alman milliyetçisi protestandı ve çok geçmeden ateşli Nazilere dönüşeceklerdi.

1884'te Hessen/Borken'da bir terzinin beşinci çocuğu olarak dünyaya gelen Meinhof'un anne tarafından dedesi, öğretmen Johannes Guthardt, 1906'da bir kunduracının kızı olan eğitmen Martha Kluge'yle evlendi. Üç yıl sonra Schwiebus'ta (bugün Swiebodzin/Polonya), Guthard'ların tek çocuğu, Ulrike Meinhof'un annesi Ingeborg Marie Elise doğdu.

Okul müdürlüğüne kadar yükselen Johannes Guthard, Birinci Dünya Savaşı patlak verince askere alındı. 1918'de Kasım Devrimi esnasında, Schwiebus'ta da cumhuriyete destek için kurulan İşçi ve Asker Konseyi'nin başkanı, Ulrike Meinhof'un büyükbabasıydı. Teğmen daha sonra şehir -ve ilçe- meclisine seçilerek SPD'ye katıldıktan sonra, Magdeburg yakınlarındaki Osterburg kasabasında eğitim müdürü oldu ve ilçe yönetimine girdi. Ama Osterburg'un milliyetçi muhafazakâr toplumunda Guthard'lara 'kızıl yabancılar' gözüyle bakılıyordu. Ulrike Meinhof'un annesi, Alman Lisesi'nin Sosyalist İşçi Gençliği'ne üye tek kız öğrenciydi. Sonunda Guthardt, Schleswig'e hükümet müşaviri olarak atandı.

1859'da Pomeranya'nm doğusunda Barzwitz'de doğan, baba tarafından dedesi Johannes Meinhof ise, Laurentius cemaatinin papazıydı, Halle an der Saale'de nüfuz sahibi bir başpapazdı; 19. yüzyıl üniversite öğrencileri derneği üyesi ve Hıristiyan Yahudilik karşıtlığının klasik temsilcisi olarak, 'heteredoks' Yahudileri Hıristiyanlaştırmak istiyordu. 1930'larda saldırgan anti-semitizme yönelen Johannes Meinhof, Bavyera Ostmark bölge yöneticisi Hans Schemm'le yapılan bir toplantıda, kendi deyimiyle içini dökmüştü: "Tanrı Adolf Hitler'i korusun ve ona yol göstersin!" "Her elektrik direğinde bir Yahudi'nin sallanmasını" arzulayan Hans Schemm, Protestan çevrelerde büyük nüfuza sahipti. Ulrike Meinhof'un büyükbabası 1933'te bir süreliğine Alman Hıristiyanlarma, kendi deyimiyle "İsa Mesih SA"ya katılmıştı. Bir teoloji profesörünün kızı olan, 1860 doğumlu Mathilde Köstlin'le evliliğinden dünyaya gelen on çocuğun en küçüğü, ileride Ulrike Meinhof'un babası olacak 1901 doğumlu Werner Kurt Armin'di. Werner Meinhof'un ağabeyleri ve akrabalarının çoğu -hep Tanrı adına- nasyonal sosyalizme oldukça erken tarihlerde inanmış faşistlerdi. Özel mektuplarını bile, kendilerine yakıştırdıkları ad olan 'Meinhofianes'in altına "Tanrı Korusun, Yaşasın Hitler!" yazarak imzalıyorlardı.

Werner Meinhof okulu bırakıp, yapı ve metal tesviyeciliği öğrenmişti, ama ailesinin zorlamasıyla okulunu sonradan bitirip Halle'de sanat tarihi okumaya başladı. Aynı ağabeyleri gibi o da gerici DNVP'ye (Alman Ulusal Halk Partisi) üye olmuştu. 1920'de 'Halle ve çevresinde komünist ayaklanmaların, ordu ve gönüllü kıtalar tarafından kanlı biçimde bastırılması esnasında kendisini 'kanıtladı' ve bu hizmetinin karşılığında kendisine, acil durumlarda yararlılık

gösterenlere verilen gümüş nişan verildi. Lüttwitz-Kapp darbesine karşı ayaklanan işçiler, sosyal demokrat imparatorluk hükümetinden, sağcı askeri darbenin bastırılmasını ve vadedilen sosyal reformların gerçekleştirilmesini talep etmişlerdi. Ayaklanmada çok sayıda işçi katledildi.

Yirmi dört yaşında olmasına rağmen zayıflığı, kendine yeterince güvenmemesi, yuvadan düşmüş bir kuşu andırmasıyla dikkat çeken Werner Meinhof, Ingeborg Guthardt'la 1925'te tanışmıştı. Tanışır tanışmaz ona âşık olan henüz on altı yaşındaki Ingeborg, okulu bırakmak ve hemen evlenmek istediğini bildirdiğinde, anne-babası dehşete düştü. Kendileri binbir zorlukla merdivenleri tırmandıkları için ve siyasal görüşleri sebebiyle, kızlarının liseyi bitirerek üniversite öğrenimi görmesini istiyorlardı. Sonunda uzlaşma sağlandı. Ingeborg liseyi bitirecekti, ama üniversite öğrenimi yerine Werner'in karısı olmayı yeğliyordu. 1926'da nişanlandılar.

Werner Meinhof, babasının da yardımıyla Halle'de resim öğretmeni olarak iş bulmuş, sanat tarihi öğrenimini bitirmiş ve yine aile ilişkileri sayesinde resim öğretmeni olarak Danzig'te bir lisede işe girmişti. Ama benliğini bürüyen hırs nedeniyle hedefi, müze müdürü olmaktı. Hiç yılmadan -ama nafile yere- çok sayıda önemli müzeye başvurdu, en sonunda Mart 1928'de Oldenburg'da Sanat ve Sanat Tarihi Eyalet Müzesi'ne asistan olarak girmeyi başardı. Böylece evlenmesinin önünde engel de kalmamış oluyordu. Ulrike Meinhof'un anne-babası 28 Aralık 1928'de Halle'de evlendiler. Düğünde Guthardt'lardan birkaç kişiyle, Ingeborg'un Hanni diye çağırdığı okuldan arkadaşı tıp öğrencisi Johanna Meyer, toplam otuz kişiyi bulan Meinhof ailesinin arasında kaybolmuş görünüyordu. Kızının son derece antipatik bir çevreye düşmüş olmasından kaygı duyan Johannes Guthardt, düğün esnasında körkütük sarhoş oluncaya kadar içmişti.

Sonraki ocak ayında Ingeborg kocasının yanına, Almanya'da Nazilerin eski kalelerinden biri olan Oldenburg'a taşındı: Burada 1930'da yapılan parlamento seçimlerinde NSDAP'nin aldığı oy oranı yüzde 27,3'tü, ülke genelinin ortalamasından yüzde dokuz fazlaydı bu oran.

Karı-koca Meinhof'un çevresi gelişiyordu. Bu çevre içinde üniversite öğrencisi ve Meinhof'ların samimi arkadaşı Otto Borchers, "Kan ve Toprak" şiirinin yazarı Friedrich Griese ya da heykeltıraş Günter Martin gibi milliyetçi sanatçılar, Werner Meinhof'un teşvik

ettiği ve kısa süre içinde ünlü bir ressam olan NSDAP ve SA üyesi Franz Radziwill vardı. Ayrıca, faşist sanat ideologu Paul Schultze-Naumburg'la tanışmışlardı. Ulrike Meinhof'un babası, ideolojik sebeplerle olduğu kadar mesleki kariyer sebepleriyle de en geç 1930'da, NSDAP'nin şef ideologlarından Alfred Rosenberg'in kurduğu "Kampfbund für deutsche Kultur"a (Alman Kültürü İçin Mücadele Birliği) katıldı. "Yeni imparatorluğun kültürel siyasi kadro ekiplerinin yetiştirildiği ulusal etnik görüşe sahip entelektüel meslekleri bünyesinde toplayan"(Hildegard Brenner[3]) bu kuruluş, hızla ama muştayla ve sopayla da, gerek teorik gerekse pratik olarak 'Yahudi-Bolşevik' sanata karşı tavır geliştiriyordu.

Werner Meinhof, Nazi faşizmine giden yolu şekillendiren sanat tarihçilerinden biriydi. Onun estetik ölçüsü, 'temiz' ve 'düzgün' Alman zanaatıydı, 'gerçek' halk el sanatının propagandasını yapıyordu. Her türlü modern, avangardist, eşitlikçi, sosyal eleştiri içeren, hele de devrimci sanatı itici bulmaktaydı. Sadece milli, ırkçı ve Hıristiyan cenahtan gelen sanatı kabul ediyordu.

1 Mayıs 1933'te Ulrike Meinhof'un babası NSDAP'ye üye oldu (üyelik numarası: 285 63 34). Hırslı planları vardı: Şefi, müze müdürü Profesör Walter Müller-Wulckow'un yerine göz dikmişti. SS'leri destekleyen, hatta birkaç yıl sonra parti üyesi olan modernite yanlısı Müller Wulckow, asistanından hiç memnun değildi; onu pek zeki bulmuyor, bilimsel seviyesini beğenmiyor, bilgiçlik tasladığını, kısacası ehliyetsiz olduğunu düşünüyordu. Zaman içinde her iki erkeğin, ellerindeki bütün siyasal araçları kullandıkları bir güç savaşı başladı. Çatışmanın doruk noktasında Müller-Wulckow, Meinhof'un çevirdiği bir entrikayla aniden müze müdürlüğü görevinden alınmıştı ve yerine Meinhof getirilmişti. Fakat NSDAP içinde bazı tartışmaların ardından eski hiyerarşi yeniden kuruldu.

Meinhof, sosyal merdivenleri tırmanma çabalarını sürdürüyordu ve dostları da onu desteklemekteydi. Weser-Ems'in güçlü bölge yönetimi, 'her türlü Alman sanatının teşvik edilmesi amacıyla' parti üyesi Meinhof'a, ücretli özel izin vermesi için müze müdürünü sürekli zorlamaktaydı. Örneğin sanatçı inisiyatifi Die Gemeinschaft'ın (Birlik) 1933 Mayıs ayında Berlin'de ve Ağustos ayında Essen'de

3) Hildegard Brenner, *Die Kunspolitik des Nationalsozialismus*, Reinbek: Rowohlt, 1963, s. 31; "Die Kunst im politischen Machkampf der Jahre 1933/34": Vierteljahreshefte für Zeitgeschichte, 1/1962, s. 17.

Folkwang müzesinde düzenlediği serginin açılış konuşmasını Meinhof yapmıştı; Berlin'deki sergi, Goebels'in Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı'yla birlikte planlanmıştı. Meinhof'un konuşmasını öven *Völkische Beobachter*, serginin sanatsal 'özü' olarak, sanatçı çift Magdalena Müller-Martin ve Günter Martin'in 'olağanüstü Hitler-Büstü'nden hayranlıkla söz etmişti.

Babasının ve ağabeylerinin bütün siyasal çabalarına rağmen Werner Meinhof, ne Oldenburg'ta ne de başka bir yerde müze müdürü olabildi.

Werner-Ingeborg çiftinin kız olan ilk çocukları Temmuz 1931'de dünyaya gelmişti ve adını Wienke koymuşlardı. Üç yıl sonra tekrar hamile kalan Ingeborg, 1934 ilkbaharında ailesine sevinçle, Marschweg'te, küçük bir balkonu ve büyük bir bahçesi olan dört odalı bir ev bulduklarını bildiriyordu. Ulrike Meinhof 7 Ekim 1934'te dünyaya geldi. Akrabalara ve dostlara gönderilen kartta şöyle yazıyordu: "Bir kız çocuğunun doğumunu şükranla bildiririz: Ulrike Marie * 7 Ekim 1934. Dr Werner Meinhof ve Bayan Ingeborg Meinhof, kızlık soyadı Guthardt, Oldenburg i. O., Marschweg 2."

Bir ay öncesinde Meinhof'lar, adı uzun, kendisi çok küçük bir Hıristiyan cemaatine katılmışlardı: "Aşağı Hessen'de Değiştirilmemiş Augsburg Mezhebinin Direnişçi Kilisesi." Oldenburg grubunun, aralarında Werner, Ingeborg, Wienke Meinhof, Otto ve Regine Borchers ve Grete Ulrich'in bulunduğu sekiz üyesi vardı. Werner Meinhof'un hoşuna gitmeyen sadece, kiliseyle ilgili meselelere devletin müdahalede bulunması değildi, o aynı zamanda hayran olduğu, 'dahi Führer'i Adolf Hitler'in, Alman Protestan Kilisesi'ni (DEK) ciddiye almasını ve 'siyasal kalkülasyonları içinde' Protestan kilisesini de göz önünde bulundurmasını istiyordu. Werner Meinhof'un gözünde 'nasyonal sosyalizm'in 'din' olma iddiasında bulunma hakkı yoktu. Fakat DEK, parti fonksiyonerlerine boyun eğdiği için Meinhof, 19. yüzyılda kilisenin iç işlerine devlet müdahalesine karşı ortaya çıkan, kendisinin de itiraf ettiği gibi, biraz 'darkafalı' ve 'sekter' itaatsizlikte bir sığınak aramış ve bulmuştu. İtiraf kilisesini ve onun tarafından talep edilen devlet müdahalelerine karşı 'olağanüstü durum hukuku'nu ise 'çok tehlikeli' buluyor ve reddediyordu.

Bunun dışında mevcut siyasal koşullardan hoşnuttu. Röhm'ün bastırılması ve 'çürümüş' SA-liderliğinin, rakip örgütler olan ordu ve SS tarafından ortadan kaldırılması esnasında Hitler'in kişisel perfor-

mansını övüyordu. "Führer, zor koşullar altında sınanmış propaganda mekanizması, eğitim kurumlarıyla Hitler Gençliği, SA ve gizli devlet polisiyle birlikte, bu dünyanın gerçek gerçekliklerine ilişkin engin bir duyguya sahipti."

18 Kasım 1934'te altı haftalık Ulrike Meinhof en genç üye olarak, Direniş Kilisesi'nin küçük Oltenburg Grubu'na kabul edildi. Bebeği Papaz Karl Adalbert Wicke vaftiz etmişti.

Gelişimi mükemmel olan Ulrike, dokuz aylıkken yüksek tekerlekli çocuk arabasının içinde dik oturmuş, korkmadan kameraya bakıyordu. Boynundaki zincirin ucunda bir haç asılıydı. 1935 yılının Temmuz ayı çok sıcak geçiyordu, ama 'huzur, düzen ve güvenlik adına' (Belediye) Yahudi çocukların Hunte nehrinde yüzmeleri yasaklanmıştı.

ÇOCUKLUK YILLARI
Jena, 1936-1940

Baba şarkı söyle!

Yürümeye başlar başlamaz bir dakika yerinde durmayan Ulrike, bir odadan ötekine koşturuyor, gözüne ne zaman Werner Meinhof'un 'gitar'ı ilişse, "baba, şaakı şööle!" diye tutturuyordu. Dört kişilik Meinhof ailesi henüz Oldenburg'ta oturmaktaydı.

NSDAP, 1929 yılından beri Thüringen eyalet hükümetine ortaktı. Artık istenmeyen öğretmenler kovuluyor, modern sanat eserleri 'utanç sergileri'nde aşağılanıyor, Jena Üniversitesi'nin SS-üniversitesi olması amaçlanıyordu. 1930 yılından bu yana Jena'da şehir müzesi ve sanat derneğini, ilk Alman kadın müze müdürü Dr. Johanna Hofmann-Stirnemann yönetmekteydi. Dr. Stiernemann, Werner

Meinhof'la birlikte Halle'de, Yahudi sanat tarihçisi Profesör Paul Frankl'ın yanında öğrenim görmüş ve işini yitirmemek için 1933'te NSDAP' ye üyelik başvurusunda bulunmuştu, ama NSDAP bu isteği reddetmişti. "Jena'da Bir Yıllık Nasyonal Sosyalist İnşa Çalışması" gibi sergilerle (1934) uyum sağlama çabası içinde olmasına rağmen, Chagall'ın, Kandinsky'nin, Kirchner'in, Klee'nin, Modersohn-Becker'in, Munch'un ve genç Bauhaus ressamlarının eserlerini satın alarak ve sergileyerek, modern sanatı sevdiğini gizlemediği için Nazi partisi nezdinde her zaman sorun oluşturmaktaydı. Bir zamanlar Bauhaus'da Paul Klee'nin öğrencisi olan kocası Otto Hofmann, yıllar sonra öfke içinde, 1935 yılında karısını Werner Meinhof'un ihbar ettiğini ileri sürmüştü: "Şeceresini iyice araştırmış ve 'uzak akrabalarının arasında Yahudi olduğu'nu ortaya çıkarmıştı. Bunun üzerine Johanna işten atıldı ve kendisi de sanat tarihçisi olan Bay Meinhof müzeyi ve sanat derneğini devraldı."[4] Bu suçlama herhangi bir kanıta dayanmamaktadır. Stirnemann'ın biyografisini yazan Birgit Hellmann, bir ilçe personel şefinin, ihbarı "Bayan von Maltzahn" diye birinin yaptığından söz eden 14 Şubat 1935 tarihli mektubunu bulmuştur.

Müze müdürlüğü koltuğu boş olduğundan, bu 'güzel umut'tan (Ingeborg Meinhof) arkadaşları söz etmişlerdi. Kocası hemen, Jena belediye başkanı Armin Schmidt'e başvurdu. NSDAP-İlçe Başkanı olarak, 26 Ağustos 1933'teki 'kitap yakma'dan da sorumlu olan Schmidt tarafından, görüşmek için hemen Jena'ya çağrılmayınca, bu kez de araya Werner Meinhof'un ailesi ve Weser/Ems bölgesi parti yönetimi devreye girdi. Halle/Merseburg bölgesi kültür işleri sorumlusu şunları yazmıştı: "Meinhof ailesini uzun zamandır tanırım. Başvuru sahibinin erkek kardeşi Dr. Walter Meinhof, uzun yıllardır Halle/Merseburg bölgesinde hareketin öncülerindendir." Werner Meinhof'un iki yaş büyük ağbisi Walter daha 1930'larda, NSDAP'nin çeşitli seçim kampanyalarında konuşmacı ve ajitatör olarak kürsüye çıkmış, Torgau'da ilçe başkanlığı, NSDAP Belediye Meclisi Grup Başkanlığı ve SA-Tugay doktorluğu yapmıştı.

Nihayet 1936 Ocak ayı sonunda Jena'dan olumlu cevap geldi. Werner Meinhof, şehir müzesinin ve sanat derneğinin yeni müdürü

4) Bkz. "Ich will, dass meine Bilder heiter sind", Begegnung mit Zeitzeugen. Gespraech von Peter- Alexander Friedler mit Otto Hoffmann: Treffpunkt, 24 Nisan 1993 tarihli *Türingische Zeitung*'un hafta sonu eki.

olarak Şubat ortasında göreve başlayacaktı. Ama belediye henüz ailesi için ev veremiyordu, dolayısıyla Ingeborg Meinhof beş yaşındaki Wienke ve bir buçuk yaşındaki Ulrike'yle birlikte geçici olarak anne-babasının yanına, Berlin-Reinickendorf, Bernerstrasse 50'ye taşındı. Ulrike'nin anneanne ve dedesi sosyal demokrat Johannes Guthardt, "Profesyonel Kamu Hizmetinin Yenilenmesi Yasası" uyarınca işten çıkarıldıktan sonra -ki Magdeburg Gestapo'sunun 1934 tarihli durum raporunda bu memnuniyetle belirtilmiştir- burada yaşıyorlardı. Johannes Guthardt geçimini, Concordia sigortasının temsilciliğini yaparak sağlamaya çalışıyordu.

17 Şubat 1936'da Ulrike Meinhof'un babası yemin ederek işe başladı. Maaşı, en son Oldenburg'ta olduğu gibi 452,40 Reichsmark'tı. Sekiz ay boyunca NSDAP-İlçe Kültür Dairesi'ni yönetti. Nasyonal Sosyalist Öğretmenler Birliği bünyesinde bulunan sanat eğitmenleri meslek grubu üyeleri dahil, her yerde konferanslar veriyordu. Werner Meinhof başarmıştı.

1936 Mayıs ortalarında Ulrike ile Wienke anneleriyle birlikte Jena'ya geldiler. Geniş bir vadiye kurulmuş olan ormanlarla çevrili eski şehir, çayırların ve bahçelerin arasından yarım ay çizerek şehrin etrafını dolaştıktan sonra güneye ve kuzeye yönelen Saale nehrinin hemen kıyısındaydı. Nehrin yabanıl kıyılarını yaşlı ağaçların bulunduğu büyük çayırlar süslüyordu. Üzerinde kaleler ve kuleler bulunan küçük tepeleri hemen her yerden görmek mümkündü. Bu doğal güzellik içinde yaşayan 60 binden fazla insan arasında, artık sayıları iyice azalmış Yahudiler ve küçük ama son derece tehlikeli sosyal demokrat ve komünist direniş grupları da vardı. Kent merkezinde Zeiss fabrikaları, belediye binası, pazar yeri ve şehir müzesi bulunuyordu.

Meinhof'ların yeni tuttuğu, kent merkezinin kıyısında, Am Anger Caddesi 15 numarada, eski bir huzurevinin en üst katındaki yeni evlerinin, bir tanesini kiraya verdikleri yedi odası, mutfağı, banyosu, uzun bir koridoru, kileri, zemin katı ve Saale nehrine pek de uzak olmayan büyük bir bahçesi vardı. Isınma dahil 110 mark kira ödüyorlardı. Ingeborg'un Oldenburg'a yazdığı coşkulu mektuptan, yeni evlerinin daha güzel ve daha büyük olduğu, orayı hiç özlemedikleri, aksine Jena'da kendilerini 'inanılmaz derecede iyi' hissettikleri, müzeyi yeniden düzenleyen kocasının herkesten övgü almasının kendisini ne kadar gururlandırdığı anlaşılıyor.

1936 sonbaharı, Jena: İki yaşını bitiren Ulrike, yeni hizmetçi kız Bakka'nın elinden tutarak yavaş yavaş tepeyi tırmanıyordu. Alman Kızlar Birliği (BDM), halkı askeri müzik dinletisine davet etmekteydi. Alman Evi'nde *Der Bettelstudent* (Yoksul Öğrenci) sahneleniyordu. Belediye başkanı Schmidt, Şehir Müzesi'nde yeni müdür Meinhof'un düzenlediği "1806 Jena Meydan Savaşı" adlı sergiyi açmıştı. Sergide savaş tabloları, bakır işleme generaller, yağlıboya prens tabloları, Napolyon karikatürleri vardı. Schmidt'in serginin askeri-eğitsel yanını öven konuşmasından sonra, kentin nüfuzlu vatandaşları hep birlikte askeri şarkılar söylediler. Müdür Meinhof, "Fransız Devrimi'nin iktidar sahipleri", Alman uluslardan oluşan Kutsal Roma İmparatorluğu'nu sona erdirip 'eski kültürü' yıktıklarında, yaşanan o 'en derin aşağılanma'yı hatırlattı. Ordu komutanı, Meinhof'un 'anıt mekân'ını 'muhteşem' bulmuştu. Herkes üç defa "Yaşasın Zafer" diye bağırıp, İyi Arkadaşlar ve "Halk, Silah Başına" şarkısını söyledi. Astoria sinemasında *Bir Şarkı İtham Ediyor*, Capitol'deyse *Aşk Uyanışı* oynuyordu. On üç ay içinde 149 tutsak, 32 kilometre uzaklıktaki Buchenwald Toplama Kampı'na gelecekti; eski ismi Ettersberge Toplama Kampı, Nasyonal Sosyalist-Kültür Birliği'nin isteği üzerine değiştirilmişti. Ülke genelinde 11 binden fazla komünist ve 1000'den fazla sosyal demokrat tutuklanmıştı. Çoğu tanınmış Yahudi sanatçı olan binlerce kişi Almanya'yı terk etmişti. Almanların büyük bölümü hoşnuttu, onlara göre 1936 sonbaharında ülkede düzen egemendi.

Annesi, daha Oldenburg'tayken âşık olduğu şair Friedrich Griese'yle tutkulu bir aşk ilişkisi yaşamaya başladığında, Ulrike üç yaşındaydı. Ingeborg bu sırrını sadece, eski okul arkadaşı Johanna Meyer'le paylaşmıştı. Berlin'de Moabit Hastanesi'nde doktor olarak çalışan Johanna da evli bir erkeğe âşıktı. Arkadaşının yaşadığı ilişkiyi bilen Ingeborg'un farkında olmadığı önemli bir nokta vardı: Johanna kalbini anti-faşist bir direniş grubunun kurucusu olan Doktor Georg Groscurth'a kaptırmıştı. Bu grup daha sonra "Europa-Union" adını alacaktı. Ingeborg Meinhof coşku içinde nasyonal sosyalist edebiyatı, 'gerçek bir Nazi' olan Moritz Jahn'ın kitaplarını över ya da daha da büyük bir coşkuyla, parlak bir Hitler hayranı olan Ina Seidel'ın *Labirent*'ini, yaşayan yazarlar arasında bildiği en iyi kitap olarak önerirken, Johanna Meyer siyasal bakımdan ona nasıl güven duyabilirdi?

Bir süre sonra Griese, karısıyla aralarındaki ilişkiyi Werner Meinhof'a itiraf edince büyük bir kavga patlak verdi. Werner Meinhof'u terk etmek isteyen Ingeborg Meinhof, kocası çocuklarını yanına almasını kesinlikle yasaklamasına rağmen yine de gitmeyi düşünüyordu.

1935 yaz sömestrinde Profesör Paul Schultze-Naumburg Werner Meinhof'u, Mimarlık, Güzel Sanatlar ve Weimar El Sanatları Devlet Yüksek Okulu'nda -yerle bir edilmiş Bauhaus'da- ders vermekle görevlendirdi. Nüfuz sahibi faşist kültür ideologu, misafir öğretim üyesi Meinhof'tan o kadar memnun kaldı ki, sözleşmesini uzatıp kapsamını genişletti. Jena Üniversite'sinde 1938 başında boşalmış olan sanat tarihi kürsüsüne de Meinhof'u getirmek istiyordu, ama herhalde Meinhof doçentlik sınavını vermemiş olduğu için başarılı olamadı.

Temmuz 1937'de Friedrich Griese 'çok çirkin' bir mektup yazarak, Ingeborg Meinhof'la dokuz aydır süren ilişkisini, karısının hatırına sona erdirdi. Ingeborg Meinhof yıkılmıştı; şimdiye kadar çok güzel geçen hayatı bundan sonra artık sadece 'zor ve hayal kırıklığı bakımından zengin' olacağı için, ona 'çok güzel' gelen ölüm fantezileri kuruyordu.

Aynı yılın ilkbaharında Goebbels, Münih Sanat Akademisi'nden Profesör Adolf Ziegler'i, "Alman devletinin, eyaletlerin ve yerel yönetimlerin mülkiyetinde bulunan, dejenere Alman sanatının resim ve heykel dalında 1910'dan itibaren verdiği örnekleri sergilemek amacıyla seçmek ve muhafaza altına almak"la görevlendirmiş ve bütün kurumlara yardımcı olma emri vermişti. 101 müzeden toplam 17 bin sanat eseri toplandı, bazı müze müdürleri direnmişti. Werner Meinhof ise Sanat Derneği'nden ve Şehir Müzesi'nden en az 273 eseri teslim etti; bunların arasında Ernst Ludwig Kirchner'in neredeyse bütün grafik eserleri bulunuyordu. Sanatçı birliği Die Brücke'nin (Köprü) kurucularından biri olan Kirchner, 15 Haziran 1938'de İsviçre'de sürgündeyken kendisini vurarak intihar etti.

1938 ilkbaharında Am Anger 15 numaradaki ev, Jena Belediyesi tarafından ordu yönetimine satıldı. Meinhof'lar taşınmak zorundaydılar. Koyu sarı saçları örgülü, kocaman kahverengi gözlü, ele avuca sığmaz küçük Ulrike, Temmuz 1938'de Beethoven Caddesi 11 numaraya taşındıklarında daha dört yaşındaydı; Sonnenberge'nin

eteğinde, yarı kargir, küçük kuleleri ve cumbaları olan, bahçeye doğrudan çıkışı bulunan dört katlı bir villanın zemin katında beş odalı bu ev, ailece oturdukları son evdi.

Küçük Ulrike sık sık hastalanıyordu. Ekim 1936'da iki kulağında da orta kulak iltihabı oluşmuş, 1937 yazında kızamık geçirmişti. Aynı yılın sonbaharındaysa şiddetli karın ve kulak ağrısı çekmeye başladı, ateşi de yükselmişti. Annesiyle babası onu Jena cemiyet hayatının saygın temsilcilerinden, üniversite kliniğinin ünlü şefi Profesör Jussuw İbrahim'e götürdüler. Ulrike 1945'e kadar İbrahim'in bakımı altındaydı. Müze müdürünün küçük kızı, bu doktorun hastası olup hayatta kalmayı başarmış ender çocuklardandı; çünkü 1942'den itibaren İbrahim, 'yaşamaya layık olmayan' çocukları, Stadtroda'daki ötanazi kurumuna gönderiyordu. Bazı NSDAP yöneticileri engelli çocuklarını bile İbrahim vasıtasıyla 'ortadan kaldırıyorlar'dı. Hasta kayıtlarına sık sık o kadar açık ötanazi tavsiyeleri yazıyordu ki, 'Führer' ötanazi hakkında açıktan açığa tartışılmasını istemediği için, bu konuda yetkili makamlardan eleştiri bile alıyordu.

Meinhof ailesinin savaştan önce birlikte geçirdiği son yaz çok güzeldi. Ingeborg Meinhof, en azından 'Almanya'nın kalbinde saldırılardan' korunacaklarını umuyordu. Jöle ve elma ezmesi konserveleri hazırladı. Berlin'deyse Doktor Johanna Meyer illegal Groscurth Grubu'na, Johannes Guthardt adında yeni bir elemanın katılımı için aracılık etmişti.

Werner Meinhof gibi belediye çalışanlarına artık olağandışı görevler veriliyordu. O da Gıda Dairesi Ek İhtiyaç Bölüm Başkanı olmuştu; görevi lokantalara, yurtlara, kliniklere, orduda ve ağır işlerde çalışanlara yiyecek sağlamaktı. Savaş, yavaş yavaş çocukların oyunlarına da sızmaya başlamıştı; 'hava saldırılarından korunma ve savaş' oyunu oynuyordu çocuklar. "En iyisi babamın öldürülmemesi," demişti bir keresinde Ulrike, ama bir bacağının kopması da "o kadar kötü değil". Bir defasında da kilise okulundan döndüğünde, aslında her şeyi yapanın Adolf Hitler değil, sevgili Tanrı olduğunu söylemişti.

19 Eylül 1939'da Ulrike Meinhof'un babası acılar içinde üniversite kliniğine kaldırıldı. Teşhis sürekli değişiyor, bir bölümden diğerine gönderiliyordu. Önce mide kanserinden, sonra safra kesesi iltihabından kuşkulandılar, daha sonra bademciklerini aldılar, ro-

matizma teşhisi de koymuşlardı. En sonunda omurgada problem olduğunu söylediler. Ama ağrıların sebebini bir türlü bulamıyorlardı. Werner Meinhof bedensel ve ruhsal olarak çökmüştü. Tıp doktoru Heinrich Meinhof (NSDAP üyelik numarası: 227 90 09), yerine getirdiği tarihi öneme sahip bir görevin ardından kardeşinin ziyaretine gelmişti. Nazi ordusunda subay olan kırk sekiz yaşındaki doktor, 16 Ağustos 1939'dan beri Polonya sınırına yakın bir yerde sağlık kuruluşları tesis etmiş ve 1 Eylül'de Almanların Polonya'ya saldırısından sonra, ailesine gururla anlattığına göre, 'düşman toprağa' ilk giren olma 'onur'una erişmişti. İnsanlıktan nasibini almamış doktor, Meinhof ailesine, ıstırap içinde ölen Polonyalıları anlatmıştı memnuniyetle.

1939 yılının Eylül ayı sonunda henüz beş yaşında olan Ulrike, hasta babasını ziyaret etmek için tek başına yola koyuldu. Büyük üniversite kliniğine gitti, sora sora babasını buldu, yatağının kenarında bir süre oturup anlattığı hikâyelerle onu eğlendirdi. Sonra, her şeyi tek başına, kimseden yardım almaksızın başarmış olmanın guruyla tekrar eve döndü. Friedrich Griese'nin *Baeume im Wind* adlı kitabında yaşadıkları aşkı konu ettiğini keşfeden Ingeborg Meinhof, altüst olmuş halde Griese'ye bir mektup yazmıştı; ama ertesi sabah, bardaktan boşanırcasına yağan yağmur altında, postacıya yalvararak mektubunu geri aldı. Griese'den ayrılalı iki buçuk yıl geçmişti ve bu süre içinde bütün görevleri yerine getirmiş, kendisi için artık bir yabancı olmasına rağmen, kocasına merhametle bakmıştı. 1939 Noel'inde Werner Meinhof'un eve çıkmasına izin verildi. Ocak 1940'da müzedeki görevine başlamış, ama 'dayanılmaz ağrılar, uykusuzluk ve kusma' sebebiyle yine hastaneye dönmek zorunda kalmıştı. Doktorlar, Werner Meinhof'un pankreas kanseri olduğunu çok geç anladılar. 2 Şubat 1940'da Werner Meinhof öldü. Babaları öldüğünde Wienke sekiz, Ulrike beş yaşındaydı.

Belediye Başkanı Armin Schmidt otuz bir yaşındaki dul kadına başsağlığı dilemiş, Jena'da çıkan üç gazeteye verdiği ölüm ilanı ve tabutunun üzerine yerleştirilen "Müze Müdürümüze Üniversite Kenti Jena'nın Şükranlarıyla" yazılı 'gamalı haçlı fiyonklu çelenk'le teşekkür etmiş ve "büyük özveriyle [...] çok değerli bir inşa çalışması yapmış olan" Werner Meinhof'a övgüler düzmüştü. Johannes Meinhof'un ricası üzerine oğlunun cenaze töreni, mumlar ve çiçeklerle

süslenmiş müzede yapıldı. Törene gelenler Mozart'ın dışında Jena belediye başkanının, NSDAP-Yerel Örgüt başkanının ve Müze Derneği'nden bir temsilcisinin konuşmalarını dinlediler. Ardından tabut Halle'ye nakledildi.

Defin işleminden sonra Ingeborg Meinhof çocuklarla birlikte Berlin'e anne babasının yanına gitmiş, bir süre sonra da anne-babasının on iki yıl önce istediği gibi, üniversitede okumaya karar vermişti. Kamu hizmetinde on üç yıldan fazla çalışmamış bir belediye memurunun dul karısı olarak, çok az bir maaş alıyordu. Bunun üzerine Jena belediye başkanına başvurdu. Çocuklarının geçimini kendisi sağlayabilmek için, üç yıl sürecek bir üniversite öğrenimine başlamak istiyordu. Kayınpederi ve kendi babasının maddi katkıda bulunması imkânsızdı. Acaba kendisine yardımcı olunabilir miydi?

Belediye başkanı Schmidt, konuyla ilgili olarak elinden gelenin fazlasını yapıyor ve Ingeborg'u sık sık çağırıp onunla sohbet ediyordu. 'Dr. Meinhof'un olağanüstü hizmetleri' nedeniyle Ingeborg'a yardımcı olmak kendisi adına 'onur verici bir görev'di. 'Mevcut yönergeleri çok geniş yorumlayarak', belediyeden ek bir aylık ayarladı. Schmidt'in başvurusu üzerine Thüringen Yetimler Vakfı da para ödemeyi onaylamıştı. Belediye başkanı Ingeborg Meinhof için, belediye bütçesindeki 'Belediye Başkanının Plan Dışı Giderleri' kalemini bizzat yükselttirdi. Zaten kendisi de plan dışı kazanç sağlıyordu. Yahudi sosyal reformist Profesör Eduard Rosenthal'ın dul karısı Clara Rosenthal, 1926'da villasını, Jena'da bir evde ömür boyu oturma hakkı karşılığında Jena belediyesine devretmişti, ama belediye başkanı Schmidt şimdi, 'aryen bir evde' Yahudi bir kadının oturmasına, 'aryen kiracılar'ın katlanmasının beklenemeyeceğini söylüyordu. Clara Rosenthal Yahudi Evleri'nden birine kapatıldı ve sürgüne gönderilme tehdidi altında 1941'de intihar etti. 20 bin Reichsmark değerindeki servetini kesinlikle Jena belediyesine bırakmamıştı. Ama belediye başkanı, "Bir Yahudinin serveti sonuçta, bu serveti edindiği ülkenin konuksever halkına aittir. Yani bağış miktarını kabul etmeye hazırız," diye açıklama yaptı.

Ingeborg Meinhof 1940'ın Mart ayından itibaren, Reich Sigorta Kurumu'nun (RVA) verdiği maaş dahil 74.70 Reichsmark'tan fazla (bu maaş düzenli olarak artıyordu) ek ödeme olmak üzere toplam

193 Reichsmark tutarında yardım ve bir de burs alıyordu. Bunun dışında ayda 150 Reichsmark kendi anne-babasından, 50 Reichsmark da Werner'in ailesinden aldığını resmi makamlara söylememişti. Böylece, aşağı yukarı kocasının yaşarken aldığı maaş kadar para geçiyordu eline. Bunlara bir de akrabalardan ve Borchers'lerden gelen küçük, düzensiz bağışlar ekleniyordu. Bütün savaş boyunca maddi durumu istikrarlı kaldı. Kirayı ödemeye devam edebiliyor, hatta ayda 45 Reichsmark karşılığında eve yardımcı bile alabiliyordu. Ayrıca, evinin bir odasını Stettin'den (Szczecin) gelen Renate Riemeck adında bir üniversite öğrencisine kiralayarak ek bir gelir daha elde etmişti.

İLKOKUL ÖĞRENCİSİ

Jena, 1940-1945

Çok güzel bir çocukluk geçiriyor.

Ulrike komşu çocuklarla birlikte sokaklarda, bahçelerde dur durak bilmeden oynamaktan ve ağaçlara tırmanmaktan hoşlanıyordu. Tınısı kulağa hoş gelen bir şiveyle konuşuyordu. 'Evler' anlamına gelen 'die Haeuser' yerine 'de Haeuser', 'fare' anlamında 'ein Maus' yerine 'eene Maus', 'tamam' anlamında 'fertig' yerine 'fertsch' diyordu. Annesiyse Jena şivesinin 'kaba' olduğunu söyleyerek uyarıyordu onu. Bahçe kapısına asılıp neşeyle ileri geri sallanan Ulrike, sokaktan geçen yabancıların arkasından, diğer çocuklarla birlikte 'pis' sözler haykırıyordu. Ama çocuklar, 'Bubi' dedikleri küçük Reinhard'a fazlaca yüklendiklerinde onu korumaktan geri kalmıyordu. Tam

karşılarında oturan Bubi'nin babası -söylenenlere göre- SS'deydi, görev yeri de Buchenwald Toplama Kampı'ydı.

Ingeborg Meinhof 1940 Nisan ayında Almanca, coğrafya, sanat tarihi ve tarih dersleri almak için edebiyat fakültesine kaydını yaptırdı. Tarih bölümündeki derslerden birinde kendisi gibi birinci sömestre devam eden 'parlak öğrenci' Renate Katharina Riemeck'le tanışmıştı ve aynı yılın Eylül ayında genç kadın, Ingeborg'un yanına taşınmıştı. Ingeborg'un gözünde Riemeck âdeta bir nimetti: olağanüsü akıllı ve bilgili, güzel sayılmaz ama muhteşem gözlere sahip. Erkeklerle ilgili bütün düşünce ve duygulardan arınmış.

Renate Riemeck 1920'de Breslau'da tüccar anne-babanın çocuğu olarak dünyaya geldi. Protestan olan babası, Weimar Cumhuriyeti'nde aşırı sağcı, cumhuriyet düşmanı Stahlhelm, Bund der Frontsoldaten'a (Çelik Miğfer, Cephe Askerleri Birliği) yakındı. Bakkaliye malları satan on üç dükkânlık bir zincirin sahibi ve Rudolf Steiner'e tapan annesiyse Katolikti. Riemeck'in daha sonra söylediğine göre yeni doğduğunda, annesinin hastanedeki, 'Yahudi bir avukatın karısı' olan yatak komşusu onu emzirdiği için, 'Yahudi ana sütü'yle anti-semitizme karşı aşılanmıştı.[5] Riemeck'ler kızlarını Katolik bir manastır okuluna, 1932'de de Hitler Gençliği'ne gönderdiler; kız orada hızla Genç Kızlar Liderliği'ne yükseldi.

Max Riemeck, Renate'nin öz babası olmadığını öğrenince karısından boşanmıştı; bunun üzerine anne-kız Pomeranya'da, Stettin'in yaklaşık 80 kilometre kuzey-doğusunda küçük bir kasaba olan Plathe'ye (Ploty) taşınmışlardı. Agnes Riemeck, kendisinin ve kızının geçimini dikiş dikerek ve küçük bir bakkal dükkânı işleterek güç bela sağlamaya çalışıyordu. Genç Renate Riemeck de annesi gibi, gizemli, elitist ve ırkçı antroposofinin kurucusu Rudolf Steiner'in taraftarıydı. Onun kitaplarını okumuş ve birçok kez İsviçre/Dornach'taki antroposofi merkezine gitmişti. 1938'de Antroposofi Derneği'ne üye olan Riemeck, hayatı boyunca da antroposofist olarak kaldı.

Jena'ya hayran olmuştu: "Jena'da görülecek ve yaşanacak o kadar çok şey vardı ki!"[6] Jena'lı Yahudilerin sürgünü başlamıştı. Renate, Hitler Gençliği rozetini takıyordu gururla. 1945'ten sonra, "savaş za-

5) Renate Riemeck, *Ich bin ein Mensch für mich. Aus einem unbequemen Leben*, Stuttgart: Urachhaus, 1992 (2. baskı, 1994), s. 23.
6) *A.g.y.*, s. 68-70.

manına kadar NSDAP tarafından rahatsız edilmemesi"ni buna borçlu olduğunu iddia edecekti.[7]

1933 yılına gelindiğinde Ingeborg Meinhof'la Renata Riemeck'in öğrenim gördüğü Jena Üniversitesi Tarih Bölümü'nden tek bir doçent bile işten atılmadı, çünkü Yahudi, solcu ve burjuva demokrat unsurlar üniversiteden çoktan temizlenmişti. Tıp Fakültesi"nde, İnsan Yetiştirme Kuramı ve Kalıtım Araştırmaları profesörü, aynı zamanda Thüringen Eyaleti Irk İşleri Dairesi başkanı olan Rektör Karl Astel, 1930'dan beri üniversitede sosyal antropoloji dersi veren Hans F.K. Günther'le birlikte, Jena Üniversitesi'ni bir SS-üniversitesi haline getirme planını çok erken kurmaya başlamıştı.

Tarih Bölümü'nü orduda üstteğmen rütbesiyle görev yapan, NSDAP ve SA üyesi Profesör Erich Maschke'yle, Irk ve İskan Dairesi'nde (RSHA) SS-takım komutanı, aynı zamanda Alfred Rosenberg'in danışmanı Profesör Günther Franz yönetiyordu. Ingeborg Meinhof ve Renate Riemeck, profesörlerinden her zaman en iyi notları aldılar.

İki kadın birbirlerine âşık olmuşlardı. Homoseksüel erkekler, Himmler'in Özel Homoseksüalite Bölümü tarafından kovuşturuluyor ve homo-erotik bir fiil niyeti bile hapishane veya toplama kampıyla cezalandırılıyordu. Ama nasyonal sosyalist hukukçular, kadın homoseksüelliğinin, ceza yasasının 175. maddesine dahil edilmesine karşı çıktılar, çünkü kadınların 'doğaya aykırı ahlâksızlığı' erkeklerinki kadar 'yaygın' değildi ve lezbiyen aşk, kadınların toplum içinde 'daha az belirleyici konumu' nedeniyle 'nispeten daha önemsiz bir rol' oynuyordu. Lezbiyenler eşcinsel erkeklerin aksine, 'üreme faktörü olarak kesin yitirilmiş' de sayılmıyorlardı. Yani, paradoksal bir biçimde, kadın oldukları için cinsellikleri kadar kendileri de ciddiye alınmadıklarından dolayı kârlılardı. Yine de kadınları seven kadınlar, belirli koşullar altında 'asosyal' ya da 'suçlu' kişiler olarak kovuşturmaya uğrayabiliyorlardı.

İki kadın, öğrenimlerini nasıl kararlılıkla sürdürdülerse hayatlarını da aynı kararlılıkla düzenlediler. SS-takım komutanı Profesör Franz, hırslı öğrenci Renate Riemeck'e yardım ediyordu. Öğrenim harçlarını ödemek zorunda değildi, üç ayda bir de, geçim masraflarına ilaveten 240 ile 300 Reichsmark tutarında para yardımı alıyor-

7) Bkz. tarihçi Katrin Stiefel'in Renate Riemeck'le Nisan 1999'da Alsbach/Bergstrasse'de yaptığı konuşma tutanağı (yayınlanmamıştır).

du. Ayrıca, Aralık 1940'tan itibaren Meiningen'deki Karl-August-Köhler-Vakfı'ndan burs almaya başlamıştı. Ulrike Meinhof'un annesinin maddi durumu şu an, kocasının ölümünden önce olduğundan daha iyiydi. Renate Riemeck, Meinhof'ların bütün ailesiyle tanışmıştı. İki kadın arasındaki ilişkinin türü hakkında bir şeyler düşünenler olsa da, kimse bunu dile getirmiyordu.

Almanya Danimarka ve Norveç'i işgal etmişti; Hollanda ve Belçika teslim olmuş, Paris düşmüş, Fransa'nın büyük bölümü işgal edilmişti. Alman ordusu Balkanlar'ı kasıp kavuruyordu. 24 Temmuz 1940'da bir İngiliz bombardıman uçağı sabaha karşı saat iki sularında Jena üzerine bir aydınlatma bombası atınca uçaksavarlar buna ateşle karşılık vermişti, ama 75 dakika sonra geceye yine sessizlik egemen olmuştu. 1940 yılında 21 hava saldırısı alarmı kaydedilmişse de, sadece bir kez, Ağustos ayında, kentsel alan üzerine bomba atılmıştı. Kentte hiç zayiat yoktu.

Ulrike, ressam Oswald Baer'in kızıyla birlikte flüt dersi alıyordu. Annesinin şefkatli, yumuşak huylu ve çocuksu olarak tanımladığı Ulrike, kâğıttan askerler kesmeyi seviyor, mutlaka bir subayla evlenip çocuk doğurmak istiyordu.

Ingeborg Meinhof, Renate Riemeck'le birlikte, bir sömestr Münih'te okuma kararı almıştı, çocukları yanında götürmeyecekti. Münih'e, bazı profesörlerin derslerine girmek istedikleri için gittiklerini söylemişlerdi. Wienke'yle Ulrike'yi bir süreliğine çocuk yuvasına yerleştirdiler.

Berchtesgaden ve Obersalzberg'e çok uzak olmayan, Königssee kıyısında Schönau'da bulunan özel Punzenlehen Çocuk Yuvası, Elisabeth ve Rike von Blücher isimli iki kız kardeş tarafından yönetiliyordu. Yaklaşık yirmi çocuğun bakıldığı bu çiftlik evi, çocukların oynayabileceği, çuha çiçekleriyle kaplı büyük bir çimenlik alanla çevrelenmişti. Ulrike'nin umduğu gibi burada inekler, domuzlar ve tavuklar da vardı. Ulrike neşe içindeydi, ama 'von Blücher kardeşler'i sevmemişti, kısa süre sonra da annesini özlemeye başladı.

Arkadaşları, Werner Meinhof'un konferans metinlerini ve makalelerini *Lebendige Anschauung* adlı bir kitapta toplamışlardı. Ulrike Meinhof'un annesi iyi satan bu kitabın gelirinden çocuk yuvası dahil ekstra giderleri karşılayabiliyordu. 6 Temmuz 1941'de, Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne saldırısından iki hafta sonra Renate Riemeck, Münih'ten NSDAP üyeliği için başvuruda bulundu.

Vatan Cephesi'nde öğretmenler azalmış olduğundan Johannes Guthardt'a 1940 Aralık ayından itibaren, Berlin'de geçici öğretmen olarak çalışma izni verilmişti, bunun için Nasyonal Sosyalist Öğretmenler Birliği'ne (NSLB) girmek zorundaydı (üyelik numarası: 43 95 60). Ama Johannes Guthardt'ın üyeliği gerçekten de anti-faşist Groscurth Grubu'nun kuryesi olarak yaşadığı öteki hayatını gizleme amacına yönelikti. Kızı Ingeborg babasının gizli hayatı konusunda hiçbir şey bilmiyordu.

1941 Temmuz sonunda bütün 'aile' yine Jena'da toplanmıştı. Renate Riemeck, Ağustos ayından itibaren yedi hafta boyunca her gün dokuz saat Zeiss'da çalışmak zorundaydı. 1 Ekim'de, yirmi birinci yaş gününden üç gün önce, NSDAP'ye kabul edildi (üyelik numarası 891 51 51).

Ulrike çocuk yuvasından döndüğünden beri mutluydu, yeniden annesine kavuşmuştu ve Eylül başında nihayet okula gidebilecekti. Saçları alagarson kesilip, yedi yaşına yeni girmiş olan Ulrike, yaz sonunda bir gün Westschule'ye kaydoldu. Ama meraklı ve uyanık çocuk bu okulda çabucak sıkılmıştı. 1941 Noel'inde ona yine asker figürlerini kesip çıkarabileceği kartonlar armağan edildi. Ingeborg Meinhof akrabalarına, Ulrike'nin idealinin oğlan çocuğu olmak olduğunu yazıyordu. Ufaklık, kâğıttan askerlerine yumuşak ses tonuyla emirler veriyor ve her emirde, "Lütfen," diyordu.

1942 yaz başında Leipzig'ten, Ulrike'nin vaftiz annesi Grete Ulrich onları ziyarete geldi. Hıristiyanlığa geçmiş bir Yahudi olan Grete Ulrich, Oldenburg'taki direniş grubunun üyesiydi. Hıristiyan bir ilahiyatçı olan kocası ondan ayrılmıştı. 'Aynı dinden ve ırktan olmayanlar arasında evlilik' yapmış biri olarak Yahudi yıldızı takmak zorunda değildi. Edebiyat bilimcisi bu kadın 1938'de mesleğini icra etmesi yasaklandığı için, artık paketleme ve satış elemanı olarak çalışıyordu. Ingeborg, kız arkadaşı ve iki kızıyla birlikte Grete Ulrich'i istasyonda karşılamış, akşam olunca da yine istasyondan uğurlamıştı. Grete Ulrich daha sonra Auschwitz'te öldü.

Burjuva, Hıristiyan ve solcu anti-faşistler, Jena'da geniş bir eylem alanı bulmuşlardı. Yetenekleri ve cesaretlerine göre angarya işçilerine gizlice yiyecek veriyor, Yahudi Evleri'ne tıkıştırılmış insanlara bilgi ve ilaç ulaşmasını sağlıyor, hayatlarını tehlikeye atarak Yahudileri ya da toplama kamplarından kaçmış tutsakları saklıyor veya Zeiss'ta ya da Jena cam fabrikalarında savaş için üretim yapılmasını sa-

bote ediyorlardı. İşçiler, emekliler, işadamları, zanaatkârlar, kadınlar, erkekler, gençler ve yaşlılar medeni cesaret örneği gösteriyorlardı. Onlar, küçük ama yürekli bir azınlıktı.

Ingeborg Meinhof'la Renate Riemeck bu küçük azınlığın içinde değildi. İki kadın öğrenimlerini tamamlamak üzere azimle çalışırlarken, kızlar terbiyeli olmayı, saygılı davranmayı ve ev işlerine yardım etmeyi öğreniyorlardı. Sırt çantalarına yolluk koyup anneleri ve Renata'yla birlikte yürüyüşe çıktıklarındaysa çok mutlu oluyorlardı. Werner Meinhof'un ilk kitabı *Lebendige Anschauung* (1940) antolojisinden sonra 1941'de *Der Glaube* adlı kitabı yayınlanmış ve bir yıl içinde 8 bin adet satmıştı. Ingeborg Meinhof sevinçle, Werner'in ikinci kitabının kendisine 'sınırsız para' kazandırdığını söylüyor ve Berlin/Frohnau'da kendisine ait bir ev inşa etmeyi düşlüyordu.

Kocasının yayınlanan başka yazıları da ona beklenmedik gelirler sağlamaktaydı. Eylül 1942'den itibaren kızlarını yine iki aylığına Schönau'daki Punzenlehen Çocuk Yuvası'na yerleştirdi. İki çocuk 1942 yılının büyük bölümünü çocuk yuvalarında ya da akrabaların yanında geçirdiler.

Kasım 1942'de Stalingrad'da Kızıl Ordu tarafından kuşatılan 6. Ordu, 31 Ocak ve 2 Şubat 1943'te teslim oldu. En az 146 bin Alman askeri ölmüş, aç kalmış ve dondurucu soğukta yetersiz giyinmiş yaklaşık 90 bin asker Sovyetler'e esir düşmüştü. Onların arasında Ulrike Meinhof'un amcası, 'nasyonal sosyalistlerin öncüleri'nden Walter Meinhof da bulunmaktaydı. Ulrike 3 Şubat'ta okuldan eve heyecan içinde geldi, öğretmenin anlattığı şeyin doğru olup olmadığını bilmek istiyordu, Stalingrad'da Ruslar mı kazanmışlardı? 'Stalingrad', Alman halkının moral olarak yaşadığı ilk büyük kırılmaydı. Joseph Goebbels'in buna cevabı 18 Şubat 1943'te, 'topyekûn savaş' oldu.

Ingeborg Meinhof, konusu Güzel Sanatlarda Ortaçağ ve Modern Tasarım olan doktora tezine başlamıştı. Kızlar, annelerine daha fazla özen göstermeyi öğrendiler. Bu Noel de Ulrike Meinhof armağan olarak çok sayıda karton asker ve bir top aldı, Wienke'nin en güzel armağanı, Alman Kızlar Birliği ceketiydi.

Sekiz yaşındaki Ulrike tam bir kitap kurduydu. Boğazı ağrıyıp da dışarı çıkmasına izin verilmediği zamanlar, okuyacak bir şeyleri varsa öfkesini unutuyordu. Nasyonal Sosyalist Öğretmenler Birliği Hans-Schemm Ödülü'nü almış, Güneybatı Afrika'daki Alman sömürgelerinde geçen bir çocukluğun anlatıldığı *Çocuk Çiftliği* adlı ki-

tabı yalayıp yutmuştu. *Dev Ohl ile Hannesle* ve *Grimm Masalları*'nı okuyordu.

Bu arada Kızıl Ordu hücuma geçmiş, Afrika'da Nazi ordusu geri çekilmeye zorlanmış, ABD ve Büyük Britanya Sicilya'ya çıkarma yapmıştı; uçakları gece gündüz Alman şehirlerini bombalıyordu. Denizaltı savaşını da kaybeden Almanların dünyaya taşıdığı savaş, kendilerine geri dönmüştü.

Savaş yüzünden üçer aylık üç ve altışar aylık dört dönem süren kısa bir öğrenimin ardından, Renata Riemeck 1943 Mart'ında doktorasını verdi: "Thüringen'de Geç Ortaçağ Çilekeşleri ve Almanya'da Keşiş Hareketleri. Alman Dinsizlik Tarihine Katkı." Doktora danışmanı, enstitüyü yöneten ve Riemeck'in 'asıl öğretmenim' dediği ırkçı tarihçi Profesör Maschke'ydi. İkinci danışman hocası da ateşli bir Nazi'ydi. Renate'nin doktora çalışmalarını denetleyen iki hocası da sonuçtan çok memnunlardı. Bu arada Renate artık, Edebiyat Fakültesi dekanının 1943 Nisan'ında, üniversite rektörü Karl Astel'e yazdığı gibi, 'ortalamanın üstünde yeteneğe sahip bir şahsiyet' sayılmaktaydı. Jena Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 1943'te, "Yurtdışında [işgal edilmiş bölgelerde] Alman Yüksekokul-Okutman Kadrosu için Uygun Adaylar Listesi"ne sadece iki kişiyi koymuştu; bunlardan biri Renate Riemeck'ti. Hırslı genç tarihçi, Nasyonal Sosyalist Alman Öğrenci Birliği Kadınları' mn (NSDStB) örgütü olan, Nasyonal Sosyalist Kız Öğrenci Çalışma Grubu'nun (ANSt) da dikkatini çekmişti. Renate, yaklaşık olarak 1943 Haziran'ında ANSt'ye katıldı.

Kâğıt kıtlığı olduğu için, savaş bittikten sonra en geç bir buçuk yıl içinde doktora tezini bastıracağını yazılı olarak taahhüt etmiş olan Renate Riemeck -aksi halde doktorluk unvanı elinden alınacaktı- bu taahhüdünü yerine getirmedi; tez kaybolmuş sayıldı. 1945'ten sonra doktora tezinin konusunun, kendisinin iddia ettiği gibi, Nazilere karşı direniş olup olmadığını kimse araştırmadı.

Ingeborg Meinhof belediye başkanından, kendisine bir yıl daha destek vermesini rica etmişti. Okulunu bitirmek ve lise öğretmenliği için gireceği devlet sınavının ardından bir iş bularak kendi geçimini sağlamak istiyordu. Başkan para yardımı için onay verdi. Ingeborg Meinhof 1943 Mayıs ayında sanat tarihinden 'pekiyi' notuyla mezun oldu. Sanat tarihi, tarih ve Almanca sözlü sınavlarını da da 'pekiyi' dereceyle geçmişti. 1944 Şubat ayında girdiği tarih, coğrafya

ve Almanca sınavını 'takdirle'; felsefe ve 'ideoloji' sınavınıysa 'pekiyi'yle geçti.

1943'te savaş hâlâ çok uzaklarda sürüyor olmasına rağmen, o yıl Jena'da 50 kez hava saldırısı alarmı verilmişti. Aile giderek daha sık bodruma inmek ve birkaç saatini orada geçirmek zorunda kalıyordu. Mayıs ayında İngiliz bombardıman uçaklarının, mühimmat fabrikası Zeiss'ın güney işletmelerine saldırısında 12 kişi ölmüş, 120 kişi yaralanmış, bir okul da isabet almıştı.

1943 yazında Ingeborg Meinhof, Renate Riemeck ve çocuklarla birlikte, annesi Martha Guthardt'ın doğduğu yer olan Silezya eyaletindeki Wüstewaltersdorf'a gitti. Annesi, "Ben kunduracı Kluge'nin torunuyum," der demez bütün kapıların açılıvermesi Ulrike'yi çok etkilemişti. Ulrike ekiyor, biçiyor, suluyordu, bahçıvan olmayı koymuştu kafasına ve büyümek birdenbire hoşuna gitmeye başlamıştı. Çocukluğunu çok güzel yaşadığını düşündüğü için önceleri büyümek istemiyordu. Eğer radyo, gazeteler ve kaçan Hamburglular ya da tahliye edilen Berlinliler hakkında çıkan haberler olmasaydı, savaş hâlâ uzak bir dehşet gibiydi. Hamburg'ta hava saldırıları esnasında 30 bin kişi ölmüştü.

Ağustos sonunda, on dört saat süren tren yolculuğunun sonunda Jena'ya döndüler. Daha ilk gece sirenler çalmaya başlamıştı; dördü de giyinip 'harekete hazır' halde yataklarının üzerine uzanmışlardı. Bir süre sonra motor gürültüsü duyulmaz oldu, düşman bombardıman uçakları yüklerini başka bir yere boşaltmışlardı.

Almanlar bir yıldan fazla bir süredir Buchenwald toplama kampında, Marburg/Lahn Behring-Fabrikaları, Berlin Robert Koch Enstitüsü ve Krakau Ordusu Başkomutanlığı'na bağlı Tifüs ve Virüs Araştırma Enstitüsü'nün ürettiği test aşılarıyla deneyler yapıyorlardı. 1943 Nisan ayından beri bu testlerde Hoechst firmasının ürünleri de kullanılmaya başlandı. 'Hastalar'ın yarısı acılar içinde öldü. İlk harici toplama kampını, Weimar'daki mühimmat fabrikası Gustloff inşa etmişti. Buchenwald SS örgütü tutsakları ötanazi kurumlarına teslim ediyor ya da sokaklarda asıyordu. Avrupa'nın her tarafından Almanların kurbanlarıyla dolu trenler gelmekteydi. Südharz'da, 'mucize silahlar' V1 ve V2'nin seri üretimleri için yeraltında (Dora-Mittelbau toplama kampı) üretim tesisleri kurulmuştu. On binlerce angarya işçisi ve Buchenwald toplama kampından gelen tutsaklar burada öldü.

Ulrike Meinhof 1943 Eylül ayında Westschule'nin üçüncü sınıfına gitmeye başladı. Aşağı yukarı dokuz yaşındaydı, saçları sıkı sıkıya ortadan ayrılmış ve örülmüştü. Ekim ayında yeni hizmetçi kız Martha'yla birlikte, Orlamünde'ye Lenk'lerin yanına gitti. Martha'yla ikisi, topladıkları otuz kilodan fazla elmayı trenle Jena'ya taşıdılar.

Doktora sınavının hemen ardından tarih kürsüsünde asistan olarak göreve başlayan Renate Riemeck, enstitünün müdürü fanatik anti-semit yazar ve Alman PEN Kulübü'nün genel sekreteri Profesör Johann von Leers'in sağ kolu haline gelmişti. Johann von Leers, Nazilerin güvenlik örgütü SS'te yarbay rütbesine denk düşen Obersturmbandführer olarak görev yapıyordu. Renate Riemeck'i yanına aldığında, yeni eseri *Die Verbrechernatur der Juden* (Yahudilerin Suçlu Doğası, 1944) üzerinde çalışmaktaydı.

Johann von Leers'in sırdaşı haline gelen Renate Riemeck, büyük gayret sarf ederek yeri doldurulmaz bir konuma sahip olmuştu. "Her şey ondan soruluyor"du, "tayinler bile".[8] 1943 Noeli'nde Leers'le birlikte savaştaki 'sevgili arkadaşlar'a diye başlayan mektubu imzaladı. Bu iş için kendisine, cepheye gönderilecek mektupların adreslerini yazacak yardımcılar bulmuştu: Wienke ve Ulrike. Savaşın ölü ve kayıp haberleriyle Almanya'ya doğru ilerliyor olması, görünüşe göre, Renate Riemeck'in dünya görüşünü sarsmamıştı. Aralık 1943'te şunları yazdı: "Empodokles, dünyanın iki prensibi sevgi ve nefretin, birbirlerinin yerini alarak egemenlik kurduklarını tespit etmiştir. Herhalde şimdi, bütün o doymak bilmezliği içinde nefrete teslim olmuş durumdayız."

Ne NSDAP'ye ne de ANSt'ye üye olan Ingeborg Meinhof, siyasal olarak hayat arkadaşının gölgesindeydi. Savaştan sonra bazı kişiler onun Nazi rejimine karşı olduğunu söylediler. Hitler Gençliği'ne girmesine izin verdiği büyük kızı Wienke'nin, Genç Kızlar Önderi olmasını yasaklamıştı, fakat kendisinin nasyonal sosyalizm karşıtlığını belgeleyen bir olay ya da mektup bilinmemektedir.

İki kadın girecekleri devlet sınavına hazırlanırken, çocuklar, 1943'te yaşadıkları yerden tahliye edilerek Berlinchen/Neumark'a (Barlinek) yerleşen büyükanne ve büyükbabalarının yanına gönderildiler. İki kız kardeş 1944 Ocak ve Şubat aylarında, Hannschen Guthardt'ın öğretmenlik yaptığı Berlinchen ilkokuluna başladı. Gut-

8) Riemeck, *a.g.y.*, s. 78-81.

hard'lar, ev sahibelerinin elinden alınmış olan iki odalı bir evde yaşıyorlardı, bu yüzden ev sahibesi onlara dostça davranmıyordu. Belki de bu zorunlu tahliye Guthard'lar açısından iyi oldu, çünkü Gestapo, Groscurth Grubu ve çevresinden 55 kişiyi tutuklamıştı. Roland Freisler başkanlığı altındaki halk mahkemesi Aralık 1943'te Georg Groscurth, Robert Havemann, Herbert Richter ve Paul Rentsch'i ölüme mahkûm etti. Mayıs 1944'te Groscurth kafası kesilerek öldürüldü. Daha sonra Almanya Federal Cumhuriyeti onun dul eşini, Nazi rejiminin kurbanı olarak tanımayı reddedecekti. Sadece Robert Havemann 1944'de idamdan kurtulabildi ve Brandenburg-Görden Hapishanesi'nde 'savaş için önemli işler'de çalıştırıldı.

Nihayet eve dönen çocuklar artık hiçbir yere gitmek istemiyorlardı. Öğleden önceleri Tarih Bölümü'ne giden anneleriyle Renate Riemeck'e eşlik ediyor, kitapların düzenlenmesi ve taşınmasına yardımcı oluyor, profesörlerle öğrencilerin önünde derin reveranslar yaparak annelerini memnun ediyorlardı.

Şubat 1944'te lise öğretmenliği sınavlarını da veren Renate Riemeck'in tarih bölümünde asistan olarak geliri ikiye katlanmıştı. Ingeborg Meinhof ise, Mayıs 1944'te belediye başkanı Schmidt'ten bir kez daha maddi destek istedi. Stuttgart'taki Kohlhammer Yayınevi, aracı olan akrabaları sayesinde kendisine sanat tarihi bölümünü kurması için teklif getirmişti. Bütün okullar tahliye edildiği için çocuklarını Stuttgart'a götüremezdi. Ama eğer okulda görev yapmaya karar verirse, stajyerliği Ekim 1944'te başlayacaktı. Bu durumda da yine maddi desteğe ihtiyacı olacaktı, çünkü stajyer öğretmenlerin maaşı çok düşüktü. Schmidt bu kez de ona yardım etti. Ingeborg, çocuklarından ayrı kalmak istemediği için Kohlhammer'in teklifini geri çevirmişti.

1944'ten itibaren Jena'da da hemen hemen iki gecede bir hava saldırısı alarmı veriliyordu. Sirenler çalmaya başladığında, Meinhof'lar evin bodrumuna iniyor, orada çoğunlukla bir ya da iki saat kalıyorlardı. Kentin üzerine, gözle görünür bir hasara yol açmayan, tek tük bombalar düşüyordu. Bazen Müttefik kuvvetlerin uçaklarından bildiriler atılıyordu.

Okul ödevleri, bahçede geçirilen güneşli günler, Thüringen ormanlarında yürüyüşler, kızak kayma, doğum günü kutlamaları ve ziyaretlerle normal hayat devam etmekteydi. Ama küçük Ulrike'nin hayatından insanlar eksiliyordu; ölenler, kaybolanlar vardı: Babası

hastalık sonucu ölmüştü, Grete Ulrich teyze sürgüne yollanmıştı. Genç amcaları Friedrich ve Hans-Christfried Meinhof'la Johannes Guthardt'ın ikinci evliliğinden olan iki oğlu şehit düşmüştü. Büyük amcası Walter Meinhof Stalingrad'dan bu yana kayıptı. Okuldan bir kız arkadaşının babası da kayıplar arasındaydı. Ulrike bu insanlara ne olduğunu, olup bitenlerin sebebini anlayamıyor ya da tam olarak anlayamıyordu. Bunun dışında da tuhaf şeyler olmaktaydı. Renate Riemeck'in gamalı haçı vardı, annesinin yoktu. Öğretmenler sınıfa girdiğinde, çocuklar hazırola geçmek zorundaydı. 'Dünya çapında Yahudi komplosu'na karşı mücadele, ilkokulların müfredatına girmişti çoktandır. Birileri bağırıp çağırarak herkese emirler yağdırıyor, ama öte yandan bu duyarlı küçük kıza sevecen davranıyorlardı. Çocuğun çözemeyeceği çelişkilerdi bunlar.

Jena sokakları açlık ve sefalet içinde dolanan tutsaklarla doluydu. 26 ayrı ulustan kadın-erkek 13.239 köle işçi, Jena'daki büyüklü küçüklü 158 işletmede -en büyük gruplar Zeiss ve Schott şirketlerinde olmak üzere- belediye kurumlarında ve evlerde sömürülüyordu. Tutsakların çoğu Jena'daki Buchenwald toplama kampının harici kamplarında, SS-Muhafızları'nın gözetimi altında yaşamaktaydı. Ingeborg Meinhof, on saat çalıştıktan sonra biraz yemek karşılığında evlerde iş arayan aç angarya işçilerine, kızlarının ne kadar naif ve merhametle yaklaştıklarını gözlemliyordu. 31 Mayıs 1944'te Wienke, şaşkın şaşkın ortalıkta dolaşan birini eve getirmişti. Ulrike, okula götürdüğü beslenmesini, dostluk kurduğu İtalyan angarya işçilerine veriyor ve buna 'halkların beslenmesi' diyordu. Annesi küçük kızının yanına daha fazla yiyecek koymaya başladı.

Jena'da bir avuç direnişçi, gizli evlerde, küçük bostanlarda, ormanlarda, Zeiss'a ve Jena Cam İşletmeleri'ne (JGW) ait işyerlerinde buluşuyor, savaşı engellemek için üretimi sabote ederek hayatlarını tehlikeye atıyorlardı. Zeiss fabrikalarından makine parçalarını gizlice dışarı çıkarıp, bildiri basmak için teksir makinesi yapmışlardı. Bu bildiriler Jena'da, Berlin'de ve hatta Buchenwald toplama kampında dağıtılıyordu. 1943'te Jena'lı komünist Magnus Poser, Thüringen örgütlenmesinin liderliğini üstlendi.

Çocukları yanlarına almadan, dinlenmek için Thüringen ormanına giden Ingeborg Meinhof ve Renate Riemeck, Haziran başlarında Schneekopf'ta bir tepede yürüyüş yapıyorlardı. Çevrede başka yürüyüşçüler de vardı. O sırada herkes, aniden ortaya çıkıp büyük bir gü-

rültüyle Erfurt'a doğru ilerleyen Müttefik bombardıman uçaklarını izlemek için gökyüzüne bakmaktaydı. Bazıları, acaba bugün bombalar kimlerin tepesine inecek, diye düşünürken, Hitler Gençliği'nden bir grup yüksek sesle şarkı söyleyerek geçti: *"Yürümeye devam edeceğiz biz/Her şey yerle bir olduğunda da/Çünkü bugün duyuyor sesimizi Almanya/Yarın duyulacak sesimiz bütün dünyada!"* Doğu cephesi yıkılmıştı. İtalya'ya çıkarma yapan Müttefikler, Normandiya ve Güney Fransa çıkarmasına hazırlanıyorlardı. Nasyonal sosyalist rejimin fanatik taraftarları dışında herkes için savaş yitirilmişti. Daha iyi bir gelecek için mücadeleye katılacak birilerini arayan Jena'daki komünist aktivistlerden Charlotte Wieczorek de kocasıyla yürüyüşteydi. İki kadının olup bitenlerden hoşnutsuzluğunu hemen fark etmiş ve temkini elden bırakmadan yaklaşmıştı onlara. Daha sonra sohbet öylesine gelişti ki, Ingeborg Meinhof'la Renate Riemeck, Wieczorek'leri Gehlberg'teki otel odasına davet edip şafak vaktine kadar tartıştılar. Demokratik Almanya Cumhuriyeti vatandaşı Charlotte Wieczorek yıllar sonra, iki 'burjuva tarihçi kadın'ı, Almanya'nın içinde bulunduğu durum ve Hitler karşıtlarının ortak mücadelesinin gerekliliğine inandırma "şansımızın olduğunu görmüştük" diye anımsayacaktı. Buluşmalar Jena'da da devam etti. İki kadına Marksist yayın vermişler ve "bu korkunç savaşın nasıl sona erdirileceği ve geleceğin nasıl olması gerektiği üzerine Marksist bakış açısını açıklamaya"[9] çalışan başka anti-faşistlerle de tanıştırmışlardı. Ama ilişkinin yol katettiği söylenemezdi. Buna rağmen yapılan sohbetler Ingeborg Meinhof'un bazı şeyleri farklı algılamasına yardımcı olmuştu. Yine de ne Ingeborg Meinhof, ne Renate Riemeck direnişe katıldılar. Wieczorek'lerinse, iki kararsız 'burjuva tarihçisi'ni siyasal bakımdan eğitmekten daha hayati sorunları vardı. Thüringen ormanında yaptıkları tatilden kısa süre sonra, Thüringen direnişinin iki önemli figürü Theodor Neubauer ile Magnus Poser tutuklanmıştı. İşkence gören Poser, Buchenwald toplama kampında öldü. Neubauer de 1945 Şubat ayında idam edildi.

6 Haziran 1944, yani çıkartma gününde, Müttefikler binlerce uçak, savaş gemisi ve 150 bin askerle, Normandiya'da ağır tahkim edilmiş Alman mevzilerine saldırdılar. On hafta sonra Paris, kısa sü-

9) Charlotte Wieczoreck, *Erlebnisbericht*, Traditionskabinett Zeiss, Jena Şehir Müzesi, tarihsiz.

re sonra da bütün Fransa kurtarıldı. Ancak savaş henüz sona ermemişti. Bodrumlarda, barakalarda ve kamplarda, Almanların hâlâ yaşayan kurbanları, bitmek bilmeyen bir on ay daha kurtarılmayı beklemek zorundaydılar.

Ara sıra çocukluklarını yaşayabiliyorlardı. Ekim 1944'te bir hava saldırısı alarmının ardından Wienke şunları yazmıştı: "Dün Ulrike'yle birlikte Landgraf'taydım, birlikte uçurtma uçurduk. Uçurtmamız harika yükseldi. [...] Orada bir büyükanne vardı, elinde uçurtma çaresizlik içinde koşuşturup duruyor, ama durur durmaz uçurtma yere düşüyordu. Uçurtmasını alıp, Ulrike'yle beraber uçurduk, iyi oldu tabii. Torunu da -artık koşmak zorunda kalmayan- büyükanne de mutluydu."

Bu arada Ingeborg Meinhof, tarih bölümünde Profesör von Leers'in yanında çalışmaya başlamış, araştırma görevlisi olarak Mart 1944'ten Ağustos 1944'e kadar günde üç saat karşılığında aylık 75 Reichsmark kazanmıştı. Sözleşmesi, Profesör von Leers tarafından uzatılmasına rağmen, Ingeborg Meinhof Jena'daki Moritz-Arndt Lisesi'nde, 'savaş koşullarında yardımcı eleman' olarak -çünkü daha stajını yapmamıştı- ders vermek üzere 1 Eylül'de istifa etti. Bir ay sonra Renata Riemeck de Moritz-Arndt Lisesi'nde savaş koşullarında yardımcı eleman olarak çalışmaya başladı, ama tarih bölümündeki işini de bırakmamıştı. Bu arada üniversitenin edebiyat, hukuk ve ilahiyat fakülteleri kapatıldı.

Doğu'da büyük kaçış çoktan başlamıştı. Jena'dan akın akın insanlar geçiyordu. Bir süre Jena'da kalan mültecilerin sayısı da az değildi. Ingeborg Meinhof, 'derin merhamet duygusuna rağmen', birilerinin evinde konaklamasına engel olmayı başardı. Savaş koşullarında yaşanan bu altıncı Noel'de, Ulrike'ye bir dolmakalem, bir keman yayı ve kitaplar hediye edilmişti, ama artık kâğıt askerler yoktu. Ingeborg Meinhof 1945 başında öğrencilerine, okulda kömür olmadığı için kendi evinde ders vermeye başladı. İhtiyacından fazla kazanıyor olmasına rağmen hâlâ çeşitli kurumlardan yapılan para yardımlarını da alıyordu.

1945 Şubat, Mart ve Nisan aylarındaki bombardımanlarda yüzlerce Jena'lı öldü. Müttefik uçakları savaş için üretim yapan Zeiss ve Schott fabrikalarını hedef alıyordu. Artık kentin yüzde 20'si yıkılmış, gaz şebekesi, tren yolları çökmüş, su ve elektrik hatları hasar görmüştü.

Aile, hava saldırılarından bedensel bir zarar görmeden kurtuldu. Evleri de sağlam kalmıştı. Halı bombardımanları şehir merkezini tahrip etmişti. Sosyal demokrat anne-babasıyla, nasyonal sosyalist kocası arasındaki siyasal tartışmalarda daima kocasının yanında yer almış olan Ingeborg Meinhof, yaklaşmakta olan yenilgi karşısında nasyonal sosyalist rejiminden uzaklaştı. Okul müdürünün kız öğrencilere yaptığı son konuşmada, "Ernst-Moritz-Arndt Okulu'nun kızları, öğrencilerim olan sizlerden Alman zaferine inanmanızı istiyorum. Adolf Hitler şimdiye kadar hiç yalan söylemedi, ona bu kez de ve tam olarak güvenebiliriz," demesine kızmıştı.

İki gündür toplar gümdürdeyip duruyor, şehir 'Amerikalıları' bekliyordu. Thüringen eyaletinin diğer kentleri yanmaktaydı. Çocuk odasının önünde bir kayısı ağacı çiçeklenmişti. On üç yaşındaki Wienke, defterine, "menekşeler, dağ laleleri, Manisa laleleri dağları masmavi kaplamış. Bütün bahçelerde paskalya çiçekleri ve diğer bahar çiçekleri açmış. Doğanın en güzel olduğu dönem," diye yazmıştı. Duvarlara savaş karşıtı küçük afişler yapıştırılıyordu. 29 Mart 1945'te anti-faşistler NSDAP-ilçe yönetimi binasını havaya uçurdular. 4 Nisan 1945'te üniversite rektörü Karl Astel tabancayla intihar etti. Profesör von Leers, öğrenime ara verilmiş olmasına rağmen, Riemeck'in iş sözleşmesini 1945 yılının 1 Mayıs'ından Ağustos ayının sonuna kadar uzatmıştı. Belediye başkanı Schmidt kaçtı. Savaş sona ermişti. Artık önemli olan son günlerde hayatta kalabilmekti. O günlerde Ulrike Meinhof on yaşındaydı.

1945 Nisan başında SS, Buchenwald toplama kampından yarı ölü vaziyetteki tutsakları Jena'dan geçirerek, Bavyera'daki Flossenbürg toplama kampına götürüyordu. Bu ölüm yürüyüşlerinde 12 bin-15 bin arasında insan canından oldu, bazıları Jena'nın ortasında düşüp kalıyordu. 11 Nisan'da anti-faşist Zeiss işçileri, Zeiss gökdeleninin tepesine beyaz çarşaflar çektiler; angarya işçileri aynı şeyi Tal Caddesi ve Mühlen Caddesi'ndeki barakalarının çatılarında yaptılar. Böylece, komünistler, sosyalistler ve siyasal bakımdan örgütlü angarya işçilerinin gizli çabaları sonucunda, kent çatışmadan ve daha fazla kurban vermeden teslim oldu. 12 Nisan 1945'te ABD ordusu Jena'ya girdi. Almanya'nın hırsları yüzünden 60 milyon insanın kurban verildiği İkinci Dünya Savaşı -en azından Avrupa'da- sona ermişti.

Yirmi dört yaşındaki tarihçi Dr. Renate Riemeck gençliği nedeniyle ve belki de kadın olduğu için, 'suçsuz' olarak sınıflandırılmış

ve edebiyat fakültesi profesörlerinin personel dosyalarını, nasyonal sosyalist rejimle ilişkileri bakımından araştırmakla görevlendirilmişti, yani kendisini eğitmiş ve ilerlemesini sağlamış meslektaşlarının dosyalarını araştıracaktı. Bu görev hoşuna gitmemişti: "'Kurtarıcı' olarak düşündüğüm Amerikalılar, şimdi bana nasyonal sosyalistlerden farklı görünmüyordu; Nazi döneminde hor gördüğüm bir şeyi, yani başka insanları ihbar etmemi istiyorlardı benden." Öyle anlaşılıyor ki, kendi personel dosyasıyla karşı karşıya gelmekten korkuyordu Renate Riemeck.

9 Haziran 1945'te, Müttefikler'in kurduğu askeri hükümetin bastırdığı bir formu doldurması gerekmişti. 'Doğru olmayan ya da eksik bilgiler'in 'yasal olarak kovuşturulacağı' tehdidinin de yer aldığı formda, "Hiç NSDAP üyesi oldunuz mu?" sorusuna Riemeck, yalan söyleyerek, "Hayır," cevabı vermiş, sadece bir yıl -tam verileri belirtmiyordu- ANSt üyesi ve dört buçuk yıl BDM'de Genç Kızlar Önderi olduğunu belirtmişti. Kısa süre sonra, Müttefikler arası anlaşmalar uyarınca ABD ordusu çekildi ve Thüringen Sovyet işgal bölgesine dahil edildi.

Bunun üzerine Ingeborg Meinhof ve Renate Riemeck Thüringen'den âdeta kaçar gibi ayrıldılar. Batı Bölgesi'nde kendilerine bir seçenek sunulması tamamen raslantıydı. Bavyera eyaletinde Bayreuth'un -Müttefikler tarafından bir toplama kampından kurtarılan- yeni kaymakamı, Jena'ya iki arkadaşını aramaya gelmiş ve öldüklerini öğrenmişti. Yolda tesadüfen Ingeborg Meinhof'la karşılaştı. Sohbet etmeye başladılar. Arkadaşları için düşündüğünü Ingeborg'a teklif etti: Yukarı Frankonya/Berneck'te büyük bir ev, hem kendisi hem de Renate Riemeck için iş, üstelik de öğretmen olarak. Renate Riemeck, Ingeborg, Wienke ve on yaşındaki Ulrike Meinhof 20 Haziran 1945'te Jena'dan ayrıldılar. Üç gün sonra da Kızıl Ordu Jena'ya girdi.

ARA DÖNEM

Berneck, 1945

Üşüyen bir çobanı oynamaktan daha eğlenceli bir şey yoktur.

Aynı akşam Bavyera eyaletinde Berneck kasabasına ulaştılar. Fichtel Dağları'nın batı kenarında, Yukarı Frankonya'ya dahil bu kasabadan aylardır mülteci konvoyları geçmekteydi. Sık ağaçlarla kaplı dağ yamaçları arasından eski kente doğru dimdik kıvrılan şoseyi, otomobiller, at arabaları, traktörler ve çekçekler kaplamıştı. Mülteciler barınaklara yerleştirilmek üzere belediyeye başvuruyordu. Ingeborg Meinhof, iki kızı ve Renate Riemeck, sahip oldukları bütün mal varlıklarını yükledikleri bir kamyonla, Sovyet işgali altındaki bölgeden toplam 130 kilometre ötedeki Amerikan işgali altındaki bölgeye gitmişlerdi. Kaymakam onları söz verdiği gibi, kentin batı

yamacında, Eisenleite 51 numaralı (bugün 16 numaralı) büyük evin bir katma yerleştirdi. Diğer katlarda, kenti 15 Nisan 1945'te çatışmasız teslim alan ABD ordusunun üyeleri kalıyordu. İki kadının Jena'yı apar topar terk etmelerinin bahanesi olan Berneck'deki okulda yerine getirecekleri 'olağanüstü önemli görev' (Renate Riemeck), neredeyse üç ay sonra başlayacaktı. Okul binaları da mültecilerle dolu olduğu için, okullar Ekim 1945'e kadar tatildi.

Yeni evlerine yerleştikten sonra, kızlarla birlikte tekrar doğuya yolculuk yaptılar, Jena, Halle ve Berlin'i ziyaret ettiler. Ingeborg, Şubat'tan beri haber alamadığı anne-babası için kaygılanmaktaydı. Babası uzun süredir Almanya'nın savaşı kazanamayacağını, özellikle de kazanmaması gerektiğini söylüyordu. Ingeborg Meinhof babasını Berlin-Reinickendorf'taki eski evinde buldu; tek başınaydı. Şubat 1945'te hasta karısını evde bırakıp ilaç almak için çıkmış, o esnada Volkssturm'a (savaşın son aylarında oluşturulan milis gücüne) alınmış, sonra da Müttefikler tarafından tutsak edilmişti. On dört gün sonra eve döndüğünde Martha Guthardt ölmüştü. Bu olay Ulrike'yi çok etkiledi. Ona masallar anlatan ilk kişiydi büyükannesi. Örgü örmeyi ondan öğrenmişti. Birinin ölümünün ne kadar zalimce ve geri dönüşsüz bir şey olduğu duygusunu ilk kez hissediyordu. Babası öldüğünde henüz çok küçüktü çünkü.

Önemli önemsiz milyonlarca Nazi arasından, yeni dönemde çocuklara ve gençlere ders vermeye uygun olanları bulup çıkarmak, Müttefikler için hiç kolay değildi. Dolayısıyla, 1940'ta tekrar öğretmenlik yapmasına izin verildiği için Johannes Guthardt'a da başlangıçta güvenmemişlerdi. Geçmişi incelenirken, önce Berlin-Wittenau'daki 12. İlkokul'da öğretmenlik yapmasına izin verildi. Müttefikler -Reinickendorff Fransız işgal bölgesindeydi- tanıklara başvurmuşlardı. Johanna Meyer ve başkaları Guthardt'ın sosyalist olduğuna ve Europa-Union için kuryelik yaparak anti-faşist direnişe katıldığına tanıklık ettiler. Bunun üzerine hemen Berlin Belediye Meclisi de dahil bütün yetkili makamlar tarafından daha üst bir göreve önerildi ve 22 Ağustos 1946'da Fransız askeri hükümetinin Eğitim Seksiyonu tarafından, Berlin-Tegel'deki Gabriele-von-Bölow-Okulu'nun müdürlüğüne atandı.

Ingeborg, Renate ve çocuklar, birkaç gün de Jena'da geçirdiler. Hemen hemen her şey bıraktıkları gibiydi. Ingeborg Meinhof, ihtiyaç dışı eşyaları sattı. Halle'deki büyükanne ve büyükbabalarını da

ziyaret ettiler. Johannes Meinhof seksen altı, ikinci karısı Dora altmış bir yaşındaydı. Bir zamanlar, Birinci Dünya Savaşı'na da, İkinci Dünya Savaşi'na da aileden çok sayıda erkeğin, 'anavatan uğruna' gönüllü katıldıkları için büyük gurur duyan büyükbaba Meinhof'un, ikinci evliliğinden olan iki oğlu savaşta ölmüştü. Dr.Walter Meinhof Stalingrad'ta Sovyetler'e esir düşmüştü. Cephede görev yapan hekim Albay Dr. med. Heinrich Meinhof ise yeni dönemi bir türlü kavrayamıyordu. Haziran 1945'te ABD subayları tarafından Hitler selamı vermesi yasaklanmış ve 'Führer'in resimleri'yle diğer Nazi sembollerini duvarlardan indirmesi emredilmişti. Heinrich Meinhof Aralık 1947'de -bu arada Saksonya-Anhalt da Sovyet işgal bölgesine dahil edilmişti- Halle Ağır Ceza Mahkemesi'nde savaş suçları (başka şeylerin yanısıra Sırp savaş tutsaklarına kötü muamele) nedeniyle yargılandı. Mahkeme, 'salgın hastalıklarla mücadele'de yararlılık göstermesini, hafifletici sebep olarak değerlendirmişti. Eylül 1948'de 20 bin marklık bir para cezasına çarptırıldı ve iki yıl boyunca 'riskli yerde' hizmet vermeye mecbur tutuldu. Daha sonra, 1949'da kurulan Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde de saygın bir doktor olan Heinrich Meinhof'un yıldönümleri basın tarafından da kutlanıyordu. 1978'de ölümünün ardından, Meinhof ailesi adına açıklanan anma yazısında şöyle deniyordu: "Onun hayatı bizlere ve insanlara sevgiyle yardım ederek geçti."

Berneck'teki ilkokul iki binaya ayrılmıştı. Dört derslik Bahnhof Caddesi 77'deydi, 5. sınıfa giden Ulrike bu binadaydı –sınıf öğretmeni annesiydi. Altı derslik de Bahnhof Caddesi 93'teydi, Wienke bu binada eğitim görüyordu –sınıf öğretmeniyse Renate Riemeck'ti. İki kadın bütün sınıflarda, spor dışında bütün derslere giriyorlardı. Lise öğretmenliği diplomaları ceplerindeydi, ama "ilkokulda neler yapılması gerektiği hakkında en ufak bir fikrimiz yoktu". "Amerikalılar işin bu tarafını önemsemiyorlardı, onlar için önemli olan 'suçsuz' öğretmen bulmaktı. Biz de 'suçsuz' öğretmenler arasındaydık."[10] Sosyal referans noktası Protestan kilisesiydi. Ingeborg Meinhof'un bağlantı kurduğu rahip, iki kadını kendi okuma çevresine davet etti. Baernreuther Weg'de 'Kaynak' adını verdikleri Katolik rahip Sebastian Kneipp'ın bulduğu terapi yönteminin uygulandığı Kneipp-Sanatori-

10) Riemeck, *a.g.y.*, s. 93-94.

um'u açmış olan Lilli ve Adalbert Bischoff çifti ile kızları Holde (25) ve Gerdrud (23) bu çevreye dahildi. Hep birlikte romantik şiirler ve başka edebi metinler okuyorlardı.

Noel yaklaşıyordu. Renate Riemeck, İsa'nın doğumunu konu alan bir tiyatro oyunu kaleme almıştı. Ingeborg'un sınıfıyla kendi sınıfı sahneleyecekti oyunu. Wienke Joseph'i oynuyordu, Ulrike ise çok üşüyen bir çoban çocuğu; üşüyen bir çobanı oynamaktan daha eğlenceli bir şey olabileceğini düşünemiyordu. Yılbaşında Ulrike'ye ilk kez geceyarısına kadar uyanık kalma izni verilmişti. Pencereden iyice dışarıya sarkıp her şeyi içine çekti: çalan kilise çanlarını, aym parıldadığı yıldızlı berrak gökyüzünü, Amerikalıların havai fişeklerini ve neşeli seslerini. Yeni yılın 'yeni korkular' getirmemesini dilemişti içinden.

İki kadın, ilkokul öğretmenliğinin kapasitelerinin çok altında olduğunu hissediyorlardı, sanki zaman ellerinin arasından kayıp gidiyor gibiydi. Profesör Ottmar Kerber, Curt Braun'un Hamburg-Wedel'deki Alster Yayınevi'yle ilişki kurulmasına yardımcı ve aracı olmuştu. Ingeborg Meinhof'un Jena'da yanında doktorasını yaptığı Kerber, Aralık 1945'te NSDAP üyeliği sebebiyle Friedrich Schiller Üniversitesi'ndeki görevinden atılmıştı ve şimdi Hessen/Hanau'da yaşamaktaydı. Renate Riemeck'in yazdığı biyografi, *Adrian Ludwig Richter: Sanatçı ve İnsan* 1947'de Alster Yayınevi tarafından yayınlandı. Maddi olarak iki kadının durumu o kadar iyiydi ki, Ingeborg Meinhoff 'Tanrıların hasedi'nden korkuyordu.

Renate Riemeck, bütün nüfuzlu üyeleriyle birlikte Meinhof'ların büyük ailesini, sıcak bir manto gibi sarmıştı omuzlarına. Eskiden kalan Protestan ilişkiler ağı hiçbir zaman kopmamıştı. Ocak 1946 sonunda Ingeborg Meinhof üç aylığına Silezya, Bremen, Oldenburg, Kassel ve Frankfurt'a gitmiş, geriye bir sürü teklifle dönmüştü, ama çoğu işte stajlarını yapmış olmaları istenmekteydi; yardımcı öğretmenlik stajı da, ilkokulda geçirdikleri aylar da sayılmıyordu. En iyi teklif Oldenburg'tan gelmişti.

Oldenburg'ta Werner Meinhof'un kız kardeşi Mathilde 'Tilla' Hübner'in damadı Edo Osterloh yardımcı olmuştu iki kadına. Oldenburg'ta Protestan-Luteryan Kilisesi'nin papazı ve Kilise Yüksek Kurulu'nun yeni üyesi olan otuz altı yaşındaki Osterloh, bir zamanlar Merkez Ordular Grubu Genel Kurmayı'nda topçu subayıydı (NSDAP-üye numarası: 318 72 51) ve Protestan kilisesinin hiyerar-

şisiyle mükemmel ilişkilere sahipti. İki kadının yerleşme izni alması onun yardımıyla gerçekleşti, yine muhtemelen onun yardımıyla bir lisede iş buldular. Renate'yle Otto Borchers artık ev arıyorlardı.

Ulrike keman çalmayı öğrenmeye başlamıştı. Kadın olan öğretmen, çocuğun gelişimine katkıda bulunmak istediği ve kendisi de bundan zevk aldığı için dersi ücretsiz veriyordu. Ulrike kır hayatının ve çevredeki ormanların tadını çıkarıyordu. Dörtlü, Berneck'de geçirdikleri sadece dokuz ayın ardından, Mart 1946'da tıka basa dolu bir kamyonla tekrar Oldenburg'a doğru yola çıktı.

SAVAŞ SONRASI YILLAR
Oldenburg, 1946-1949

Hiçbir şey bilmediğini biliyorsa yeterince biliyor demektir.

Ulrike Meinhof Oldenburg'a geri döndüğünde on bir yaşındaydı. Öğrenmeye meraklı kızın gözünde her şey maceraydı. Artık hava saldırısı alarmları değil, Kuzey Denizi'ne yapılan geziler vardı. Artık bombalanmış binalar değil, yiyecek markaları karşılığında sıcak sosis ve balık ekmeğin bulunduğu Kramermarkt vardı. Ve yakında gerçek bir okula gidecekti.

45 bin mülteci, nüfusun 125 bine çıkmasına yol açmıştı. İngiliz askeri hükümeti Ocak 1946'da, dışarıdan gelenlere yerleşme yasağı koydu, ancak bu yasak, Ingeborg Meinhof ve Renate Riemeck için geçerli değildi, çünkü onlar İngilizlerin ihtiyaç duyduğu bir avuç si-

yasi 'suçu olmayan' öğretmen arasındaydı. 1945'te okullar kapanmıştı ve 1 Mayıs 1933'ten önce NSDAP üyesi olan bütün öğretmenler işten çıkarılmıştı. Artık okullar yeniden açılacaktı ama öğretmenlerin çoğu NSDAP örgütlerinin eski üyeleriydi; suça bulaşmamış öğretmen yok denecek kadar azdı.

Savaş zamanı angarya işçileri için kurulmuş barakalarda hayatlarını sürdüren doğudan sürülmüş insanlar arasında, geçmişleri hakkında burada kimsenin bir şey bilmemesinden yararlananların sayısı az değildi. Yerli halk da önce İngiliz denetçilerin, sonra Almanlardan oluşan Nazilerden Arındırma Komisyonları'nın, Oldenburg'ta pek o kadar fazla Nazi bulup ortaya çıkarmadığını görünce, ne kadar şanslı olduklarına inanamadılar. Artık hiç Yahudi yoktu, ama mobilya şirketi Holland Möbel'le Weser/Ems Bölge Yönetimi'nin işgal altındaki komşu ülkelerden binlerce tren vagonuyla getirtip, 'Alman vatandaşları'na ucuza sattığı, Yahudilere ait sayısız eşya birçok evi süslemekteydi. Orta sınıfın, önceden olduğu gibi bugün de işyerleri, evleri ve bahçeleri vardı. Sosyal ilişkiler de işliyordu. Oldenburg dış görünüşü itibariyle pek yıkıma uğramamış gibiydi; sinagog yerinde değildi, ama moloz yığını uygun şekilde ortadan kaldırılmıştı.

1 Mayıs 1946'da Meinhof'larla Renate Riemeck, Acker Caddesi 4 numaradaki yeni evlerine taşındılar. Ortasında Ulrike'nin, pek uzak olmayan okula giderken pedal çevireceği tuğladan bisiklet yolu bulunan, arnavut kaldırımı döşenmiş caddedeki ev, yaşları geçkince, evlenmemiş üç kız kardeşe aitti. Evde bir de mülteci aile oturuyordu. Acker Caddesi'nin çocukları, kız kardeşlerden öğretmen olan ve sifilitik demans teşhisi konan kadının, İngilizler tarafından dört hafta boyunca hapiste tutulduğunu anlatıyorlardı. Söylenenlere göre, sorguda kadına bazı fotoğraflar gösterilmiş, serbest bırakıldıktan sonra evine gelen kadın, "Biz bütün bu olup bitenleri bilmiyorduk ki," diye haykırmıştı.

Meinhof'larla Renate Riemeck ilk kattaki dört buçuk odaya yerleştiler. İki kadın yatak odasıyla çalışma odasını paylaşıyordu. Üçüncü odada hizmetçi kız kalıyordu. Kızların olan dördüncü oda, oturma ve yemek odası olarak da kullanılıyordu. Mutfakta yıkanıyorlardı, tuvalet merdiven boşluğundaydı. Yeni kiracılar hakkında dedikodu almış yürümüştü. Kimdi bunlar, resmi makamlar onlara neden bu kadar büyük yer tahsis etmişti? Genelde yeni gelenler çok dar yerlerde yaşarlardı.

Bu arada Ingeborg Meinhof ile Renate Riemeck eğitim fakültesinde stajlarını yapıp devlet kız lisesi Caecilienschule'de ders vermeye başladılar. Wienke de bu okula kabul edilmişti, ama beşinci sınıf dolu olduğu için Ulrike'yi başka bir kız lisesine, August Caddesi'nde rahibeler tarafından yönetilen özel Katolik Liebfrauen Kız Okulu'na yazdırmak zorunda kaldılar.

Ulrike okulun ilk günü üç rahibeden -rahibe Maria Cordula, rahibe Maria Leopolde ve rahibe Maria Ambrosine- oluşan öğretmenler kurulunun karşısına çıktı. Rahibeler sadece yüzlerini, gözlerini, burunlarını ve ağızlarını açıkta bırakan kapkara giysiler giyiyorlardı; küçük yakaları ve ters çevrilmiş bir nal gibi yüzlerini çevreleyen kolalı kumaş şeridi beyazdı. Okul 1938'de Naziler tarafından kapatılınca, rahibeler okulu kadın vakfına dönüştürmüşlerdi. Okuldaki bütün sınıflar üç bölüme ayrılmıştı; her birinde ömür boyu ikamet hakkına sahip yaşlı bir kadın kalıyordu. Ancak yaşlılardan biri ölünce, sınıflardan birinin üçte biri boşalmış oluyordu. Bu yüzden, okulun 1946'da 26 kız mevcuduyla fazlasıyla dolu tek bir beşinci sınıfı vardı.

Ulrike bu Katolik okula severek gidiyor, annesiyse, eğitimi fazlasıyla Katolik bulduğu için bu durumu kuşkuyla izliyordu. Katolik din dersine ve okuldaki Katolik ibadete de katılmak zorunda olan Ulrike, Protestan kilisesinin çok daha güzel olduğunu söyleyerek büyükbabası Meinhof'u sakinleştirebileceğine inanıyordu.

Sınıf öğretmeni, kırk yaşındaki okul müdürü Rahibe Maria Ambrosine'ydi. Üç yıl boyunca Ulrike'nin Almanca ve matematik dersine giren muhafazakâr, enerjik ve cana yakın rahibe, küçük kızı seviyor ve teşvik ediyordu. Ulrike de rahibeden hoşlanmaktaydı. Yaklaşık otuz yıl sonra, Stammheim Hapishanesi'nden Ambrosine'ye yazdığı mektupta, onu bütün okul hayatı boyunca en sevdiği öğretmen olarak nitelendirecekti.

Dikkat çekecek ölçüde iyi bir öğrenci olan Ulrike'yi, arkadaşları 'dürüst ve adil' buluyorlardı; başkalarının haklarını savunuyor, öğretmenlere karşı çıkıyor ve herkesin saygısını kazanıyordu. Arkasındaki sırada oturan mülteci kız Josefa Ansmann şundan emindi: "Ulrike'nin desteğe ihtiyacı yoktu. O benimkinden çok farklı bir evden geliyordu, tavırları kendinden çok emin ve güvenliydi."

Ingeborg Meinhof okula kızı için ayda 60 mark ödüyordu, bu aşağı yukarı küçük bir evin kirası demekti. Pazartesi-Cumartesi ara-

sı her gün saat 8'den 13 veya 14'e kadar ders vardı. Her büyük teneffüsün ardından rahibelerden biri elinde bir çanla küçük okul bahçesine dikiliyor, kızlar ikili sıra oluşturuyorlardı. İkinci çan sesi 'sessizlik' demekti ve öğrenciler sınıflarına dönüyorlardı. Sadece Almanca, coğrafya, İngilizce, spor, müzik, resim ve 'iğne oyası' dersleri vardı; ne Fransızca, ne Latince ne de fizik veya kimya görüyorlardı. Caecilienschule'de bazı derslerde kimi bölümleri karalanmış ya da yapıştırılarak kapatılmış kitaplar kullanılıyordu. Tarih dersi, yeni kitaplar gelinceye kadar Müttefikler tarafından yasaklanmıştı. Sınıf gezileri yapıyor, Kuzey Denizi'ndeki Dangast'a ve daha on beş ay önce bir tabelayla, "Köpeklere ve Yahudilere" girişin yasaklandığı Bloher Ormanı'na, dallardan kulübe yapmaya gidiyorlardı

Rahibe Maria Ambrosine ilk yarıyılın sonunda Ulrike'nin karnesine şu notu düşmüştü: "Davranış: iyi", öğrenci "daha düzenli" oldu, "Derse katılım: pekiyi". Ulrike, "Almanca için gelişmiş duyarlılığa" sahip olan tek öğrenciydi. Kompozisyonlarda hayal gücünün ne kadar geniş olduğunu gösteriyor, ama zaman zaman ele aldığı konuyu dallandırıp budaklandırıyordu. Gerçi "çok yönlü ilgileri" vardı, ama "daha disiplinli düşünme"yi öğrenmeliydi, "böyle daldan dala atlamamalı, daha konsantre olmalı"ydı.

Komşu oğlanlardan biri, kendisiyle birlikte dışarıda koşup oynayacağına, birinci katta pencere kenarına oturup saatlerce okumayı ya da bulutları seyretmeyi tercih ettiği için, yeni kiracıyı sıkıcı bulmuştu. Ayrıca Ulrike sürekli kiliseye gidiyordu. Pazar günleri Acker Caddesi'nde oturan kendisinden küçük çocukları toparlayıp Diriliş Kilisesi'ne, Protestan çocuk ayinine götürüyordu. Kilise cemaati, Edo Osterloh'nun da dahil olduğu Yüksek Kilise Kurulu başkanı, Piskopos Wilhelm Staehlin'e tabiydi. Faşist Alman Hıristiyanlarıyla birlikte çalışan Staehlin, bugün anti-faşist kapsamı abartılan İtiraf Kilisesi'nin, sağcı 'piskopos' kanadına geçici bir süre dahil olmuş, 1944'te NSDAP'nin hoşgörüsüyle Protestan-Luteryan kilisenin yeni piskopos adaylığına seçilmişti. Ayinden sonra Ulrike çocuklara vaazı açıklıyor, Hıristiyan değerler üzerine konuşuyor ve ciddi bir konuşma bozukluğu olan rahibi, çocukların alayları karşısında savunuyordu. Diriliş Kilisesi'nin çalışma gruplarına da katılan Ulrike üniversite dönemine kadar, Staehlin'in Berneuchen Çevresi'ne sadık kaldı.

Oldenburg, yeni eyalet olan Aşağı Saksonya'ya dahildi. Weimar döneminin Oldenburg'a özgü ulusal muhafazakâr ideolojisi yeniden

yaygınlaşmaya başlamış, çok çeşitli idari görevlerle başa çıkamayan İngiliz işgal gücü, kapsamlı bir demokratikleşmeyi gerçekleştirme konusunda da başarısızlığa uğramıştı.

1946/1947 kışında yiyecek kıtlığı baş gösterdi. İnsanların çoğu yetersiz besleniyordu. Tüberkülöz yaygınlaşmaktaydı. Hastanelerde bile su kıtlığı vardı. Ingeborg Meinhof kocasının hayat sigortasını 'yağa', patatese, şalgama ve havuca yatırdı. Dördü de incecikti. Öğrencilerin öz denetimi sık sık sınava tabi tutuluyordu. Vakıfta kalan kadınlar için yan binalardan birinde, öğleden önceleri yemek pişiriliyordu ve yemek kokusu -okulun çamaşırhanesinin buharı gibi- okulun bahçesini geçip sınıflara kadar geliyordu. Kızlar guruldayan mideleriyle, askeri yönetimin okullara verdiği öğle yemeğini beklemek zorundaydılar. Askeri kışla deposunda çoğunlukla çorba oluyordu: mısır, bezelye, kakao, yulaf ezmesi ve etli pirinç çorbası. Ender olarak da çikolata. Para ABD, Büyük Britanya ve Danimarka'daki yardım örgütlerinden gelmekteydi.

Renate Riemeck bir okul-ve okuma kitabı ve bir dizi pedagojik ya da tarihi makale kaleme alıp yayınlamıştı. Askeri yönetimin isteği üzerine, tiyatronun gelecek programını geliştirecek olan bir çalışma grubunu yönetiyor, bunun dışında Oldenburg'un kültür politikasına katkıda bulunarak Halk Yüksek Okulu'nda ders veriyordu. Kısa süre sonra başka kentlerde ve konferanslarda da konuşmalar yapmaya başladı. "Runge'den Richter'e Romantik Manzara Ressamlığı" konulu, kalabalık bir dinleyici kitlesinin katıldığı konferansın ardından Ingeborg Meinhof gururla, Renate'nin bir ölçüde Werner'in omuzları üzerinde yükseldiğini söylemişti. Thomas Mann, Bertolt Brecht ya da Anna Seghers gibi iltica etmiş yazarlar Riemeck'i ilgilendirmiyordu. Yazılarını resimlemek için kullandığı ressamları da rahatlıkla Werner Meinhof seçmiş olabilirdi: Runge, Schwind, Richter, Thoma, Friedrich, Riemenschneider.

Renate Riemeck'in insanlar üzerinde bıraktığı etki çelişkiliydi. Kendinden emin ve geleneksel olmayan alışılmadık tavrı, genç kızlara çekici geliyordu. Bir kıza, bütün dikkatini sadece onun üzerinde yoğunlaştırdığı duygusunu verebilirdi, ayrıca kız öğrencileri eğlendiren birçok şey yapıyordu. İşgal gücünün eğitim subaylarıyla kurduğu iyi ilişkiler, Kuzey Denizi'ne yaptıkları sınıf gezileri için askeri kamyonlar organize etmesine yardımcı oluyordu. Renate

Riemeck 1948'de Pedagoji Akademisi'ne geçmeden kısa süre önce, kıskançlık ve dar kafalılık, Caecilienschule'de bir 'skandal'ın zeminini hazırlamış, genç öğretmen kız öğrencileriyle laubali olurken yakalanmıştı.

Riemeck, 28 Nisan 1947 tarihli yeni Nazilerden Arındırma Formu'nu gerçeğe uygun biçimde doldurmuş olsaydı, İngilizlerle ilişkisi büyük ihtimalle olumsuz yönde etkilenecekti. Fakat o, hiçbir zaman NSDAP üyesi olmadığını tekrarladı. Hem bu kez, 1945'de Jena'da itiraf ettiği Nasyonal Sosyalist Üniversite Öğrencileri Çalışma Grubu'na (ANSt) üyeliğini de inkar etmişti. Oysa yirmi yedi yaşında olduğu için korkacak bir şey yoktu, çünkü Renate Riemeck gibi 1 Ocak 1919 sonrası doğmuş aktif NSDAP üyelerini toptan bağışlayan Gençlik Affı kapsamındaydı. Renate Riemeck yıllar sonra, 1945 öncesinde nasyonal sosyalizmin kurbanları, özellikle de Yahudilerle ilgili 'yiğitçe' davrandığını iddia edecekti. Tabii ki verdiği örneklerin tek biri bile kanıtlanabilir nitelikte değildi.

Form doldurulurken verilen cevapları belgeleme zorunluluğu yoktu. Verdikleri bilgilerin kesinlikle kontrol edilmediğini herkes hemen kavramıştı. Nazilerden arındırma komisyonlarında çoğunlukla, birbirleri hakkında çok şey bilen kişiler oturmaktaydı. Birbirleriyle bundan sonra da iş yapmayacaklar mıydı? Bir biçimde herkes kurban değil miydi zaten? Bugün gündemde olan, çok daha önemli şey komünizme karşı mücadele etmek değil miydi?

Renate Riemeck'le Ingeborg Meinhof bu dönemde SPD'ye (Sosyal Demokrat Parti'ye) kaydoldular. Renate Riemeck Pedagoji Akademisi'nde kariyer yaparken, Ingeborg Meinhof Protestan kilisesinin planladığı okulun bir an önce kurulmasını umuyor ve o zamana kadar, ceza ve tehdit yerine iyilikle daha iyi terbiye verilebileceğini Caecilienschule örneğinde kanıtlamaya çalışıyordu. Lise öğretmenliği sınavını başarıyla geçti ve Nazilerden Arındırma Formu'nu gerçeğe uygun şekilde doldurdu, zaten hiç NSDAP üyesi olmamıştı. Ama 1945 öncesi gelirleri hakkında verdiği bilgiler doğru değildi; aldığı maaşları, ödenekleri, yardımları bildirmemiş, çocuklarıyla birlikte neredeyse sadece kendi anne- babasıyla kayınvalidesi ve kayınpederinin yardımlarıyla geçindiğini iddia etmişti. Bunun üzerine Oldenburg belediyesi Mayıs 1947'de, otuz sekiz yaşındaki ortaokul müdürü Ingeborg Meinhof'u memur olarak işe aldı.

Ulrike Meinhof okulu sık sık kırıyordu. Okul arkadaşları Rahibe Ambrosine'ye, Ulrike'nin, 1945'ten önce angarya işçilerinin hapsedildiği mülteci barakalarına yakacak ve yiyecek taşıdığını söylediler. Bir keresinde öğretmenine yakalanan kaçak, "Benim yaptığım şey okuldan daha önemli," diye savundu kendisini. – "Elbette ki böylesine büyük sıkıntılar yaşanırken insanlara yardımcı olmak gerekir, ama senin birinci görevin okula gitmek," cevabını verdi Ambrosine de. Kız buna karşı çıktı. Ambrosine kızmıştı: "Ulrike, sen bu gidişle ya manastırı ya da çukuru boylarsın!"

On iki yaşındaki kız, kendisine mantıklı gelmeyen kuralları çiğnemeyi seviyordu. Rahibeyle en sevdiği öğrencisi, bazen sınıfın önünde söz düellosu yaparak eğleniyorlardı. Bir defasında Ambrosine [Sokrates'e atfen –ç.n), "Hiçbir şey bilmediğimi biliyorum," deyince, Ulrike yine o 'kocaman kahverengi gözleri'ni açıp karşılık vermişti: "O zaman yeterince biliyorum demektir." Kız, gece boyunca okuduğu için sık sık geç geliyordu, bazen ders esnasında uyuyor ya da pencereden dışarı bakıp hayal kuruyordu. Ambrosine onu asla cezalandırmıyordu. Çünkü ilgisini çeken bir şey olduğunda hemen canlanıyor ve katılıyordu.

Ulrike operayı seviyordu. Elektrik sıkıntısı yüzünden *Figaro'nun Düğünü*'nün birinci bölümü gündüz sahnelenmiş, elektrik kesilince de oyun yarıda kesilmişti. Büyükanne ve büyükbaba Meinhof'lar, Ulrike'ye bu operanın plağını hediye edince torunları sevinçten havaya uçtu.

Renate Riemeck Franz Radziwill'le arkadaş olmuştu. Ingeborg Meinhof da Radziwill'i hâlâ 'çok büyük ve güçlü' buluyor, sanatçının 'sahici' olduğunu düşünüyordu. Ancak sahicilik meselesi biraz karışıktı. Radziwill, sadece biyografisini değiştirmekle kalmamış, nasyonal sosyalist geçmişini fazlasıyla ortaya serecek resimlerini de tersine bir ifade kazanacak şekilde rötuşlamıştı.

Caecilienschule 1946 Noeli'nden beri, yeterince kömür bulunmadığı için kapalıydı, ama Liebfrauenschule vakıfta kalan kadınlar nedeniyle ısıtılmaktaydı, dersler de devam ediyordu. 1947 Paskalyası'nda Ulrike altıncı sınıfa geçti. "Vakıftaki kadınlardan birinin ölümüyle, bir sınıf daha boşaldı," diye yazdı Rahibe Ambrosine okul tarihçesine. İngilizce, Fransızca ve spor için, rahibe olmayan bir kadın öğretmen daha eklenmişti kadroya.

1947 ilkbaharında doktorlar Ulrike Meinhof'un annesinde meme kanseri tespit ettiler. Bunun üzerine bir memesi alındı. Çok ilerlemiş bir karsinomdu bu, metastaz tehlikesi vardı. Ingeborg Meinhof Edo Osterloh'un ailesinin yanında dinleniyordu. Öğrencilerinin ona sadece hediyeler getirmekle kalmayıp, kışlık payını alabilsin diye turba toplamaya da gitmeleri Ingeborg Meinhof'u çok duygulandırmıştı.

O dönemde Ulrike bazen tatilinin bir bölümünü kırsalda yaşayan aile dostu dört çocuklu bir ailenin yanında geçiriyordu. Çocuklar kırlarda dur durak bilmeden koşturup oynuyor, ağaçlara tırmanıyor, karınlarını meyveyle tıka basa dolduruyor, ağaç ev yapıyor, balık avlamaya çalışmıyorlarsa dereden avuç avuç aldıkları çamurları atıyorlardı birbirlerine. Ulrike'nin canı dolaşmak istemediği zamanlar Erich Kaestner'in *Noktacık ve Anton, Kaptan Scott'un Son Yolculuğu* ve milliyetçi-muhafazakâr yazar Karl Tanera'nın 1910 tarihinde yayınlanan *Kuzey Kutbundan Sahra'ya* adlı çocuk kitaplarını okuyordu.

1948 Paskalyası'ndan itibaren Liebfrauenschule'nin üç sınıfında 90 kız öğrenci eğitim görmekteydi. Rahibe Ambrosine, Ulrike'nin karnesine yazdığı notta, öğrencinin davranışlarının 'pekiyi' olduğunu ama çok fazla 'hayal kurduğu'nu belirtmişti. Fakat Ulrike sadece hayal kurmakla kalmıyordu, çünkü örgütlediği bir öğrenci meclisini yönetmekteydi. Protestan Ulrike Meinhof, Katolik okulun ilk okul temsilcisi olmuştu.

Ingeborg Meinhof'un 'yoldaş' dediği Meinhof'ların uzaktan akrabası Papaz Heinrich Albertz, eyalet meclisinde SPD milletvekiliydi. Şubat 1948'de mülteci sorunlarıyla ilgili bir toplantı için Oldenburg'a gelince, tanışmaya giden Ingeborg Meinhof geceyi geçirmesi için onu eve davet etti. O gece Heinrich Albertz, SPD'li bir papaz olarak karşılaştığı düşmanlıkları anlatmış, SPD'nin, radikallikten tamamen uzaklaşmış fazlasıyla burjuva bir parti haline geldiği, aşırı Marksist tutumu olmasa KPD'yi çok daha sempatik bulacakları konusunda anlaşmışlardı.

Yeni okul kitaplarına duyulan ihtiyaç hâlâ çok büyüktü. Renate Riemeck, geçici olarak Oldenburger Verlagsanstalt adını kullanan Gerhard Stalling Verlag Oldenburg yayınevinden, oldukça muhafazakâr-Hıristiyan içerikli 'İlk- Orta ve Liseler için' tarihle ilgili 'ders materyalleri'nin yer aldığı *Laterne* dergisini yayınlıyordu. Bu konuda en büyük destekçisi de Ingeborg Meinhof'du. 1946'dan 1949'a kadar aralarında *Die alte Stadt* (Eski Kent), *Die Hanse oder das bür-*

gerliche Mittelalter'in (Hansa ya da Burjuva Orta Çağ) de bulunduğu fasiküller yayınlanmıştı. "İnsanlığın Dostları ve Yardımcıları" adlı *Laterne*-dizisinde tarih, kahraman erkeklerin -artık ucuzlamış- öyküleri olarak anlatılıyordu.

Oldenburg yönetimi Şubat 1949'da, Nazilerden Arındırma sürecinin sonuçlandırıldığını ilan ettiğinde Ulrike Meinhof on dört yaşındaydı. Gerçekte Nazilerden Arındırma işi başarısızlığa uğramış, tam anlamıyla bir temize çıkarma mekanizmasına dönüşerek dejenere olmuştu. "İngiliz askeri makamlarının gözetimi ve hoşgörüsü altında", "denetimden geçen bütün Oldenburg sakinlerini, sonuçta siyasi olarak temize çıkmış sayan büyük çaplı bir rehabilitasyon gerçekleştirildi. [...] Nasyonal sosyalizm karşıtları ve kurbanlarının, tarihi adalet talebi ve nasyonal sosyalist terör failleri, destekçileri ve onlara göz yumanların cezalandırılması isteği, Oldenburg kentinde yerine getirilmedi."[11]

Ingeborg Meinhof Ocak 1949'da, Renate Riemeck'in yanında, daima, 'özel gelirler' elde etme imkânının bulunmasından dolayı gururluydu. Ayrıca yakında, Aşağı Saksonya ilkokulları için okuma kitabı Westermann tarafından yayınlandığında Renate 'para basacak'tı. Riemeck her işte başarılı oluyor, her yerde kendini kabul ettiriyordu. Bir defasında Caecilienschule'den bir öğrenci, öğretmenlerden birinin çok kültürlü olduğunu söylediğinde, Wienke Meinhof şu cevabı vermişti: "Sen bir de bize gel, kültürün ne olduğunu o zaman anlarsın!"

1948/1949 kışı çok soğuktu. Ingeborg Meinhof kanser hastalığından sonra bir daha tam olarak iyileşemedi. Ölmeden kısa süre önce küçük kızını, Protestan-orta sınıf entelektüel bir atmosfer içinde gelişen, teşvikleri âdeta emerek içselleştiren, bu kadar genç yaşta olmasına rağmen gerginlikleri dengeleme ve kavgadan uzak durma yeteneğine sahip biri olarak görüyordu. Ulrike'nin 'dolu dolu' bir hayat yaşayacağına inanıyordu, çünkü olağandışı çok yönlü yetenekleri ve belirgin bir duyarlılığı vardı. Ama bu özelliklerinden dolayı en ufak bir kibir duygusu da taşımıyordu. Keman çalmak Ulrike için tutkuydu. Keman ya da ders çalışması için kimsenin kendisini dürt-

11) Olaf Reichert, *Wir müssen doch in die Zukunft sehen...*, Die Entnazifizierung in der Stadt Oldenburg unter britischer Besatzungshoheit 1945-1947, Oldenburg Belediyesi, Kültür Bölümü tarafından yayınlanmıştır. Oldenburg: Isensee 1998, s. 179.

mesine ihtiyacı yoktu, tersine, çoğunlukla onu frenlemek gerekiyordu. Kiliseye kimsenin yönlendirmesi olmadan kendi isteğiyle gidiyordu. Taşlarla, bitkilerle ve kuşlarla ilgili olduğu için sabahları çok erken, saat dörtte kalkıyordu. Müzik, resim ve şiir için özel bir duyarlılığa sahipti, ama asla bilgiçlik taslamıyordu. İyi konuşuyor, kritik durumlarda uyum sağlanması için çaba sarf ediyordu. Annesine göre kızının birkaç olumsuz özelliği de vardı: Ulrike çoğunlukla sözünü tutmuyordu. Gerek olumlu gerek olumsuz mutlak ifadeler kullanma ve sırtına taşıyabileceğinden fazla yük alma eğilimindeydi

Şubat 1949'da Ingeborg Meinhof zatürreeye yakalandı; genel durumunun kötü oluşu, belki de iki yıl önce yakalandığı kanser hastalığının sonucuydu. O yıl 1 Mart gecesi iyice azan fırtınanın sesi Ingeborg Meinhof'u ürkütüyordu. Renate Riemeck hayat arkadaşını, daha sakin olan oturma odasına yatırdı. Gündüz aile doktorunun çağrılmasına sebep olan ağır astım krizi gün içinde hafiflemişti ve Ingeborg Meinhof biraz kırmızı şarap bile içmişti. Fakat gece kriz tekrarladı. Wienke doktorla eve geldiğinde takvim artık 2 Mart'ı gösteriyordu ve annesi ölmüştü. Kız kardeşini uyandırdı. Üçü birlikte dua edip ilahiler okudular. Fırtına Ulrike Meinhof'u yıllar sonra da korkutmaya devam edecekti.

3 Mart 1949'da *Nordwest-Zeitung*'da bir ölüm ilanı yayınlandı: "Yüce Tanrı, cesurca yaşanan bir hayatın ardından, sevgili annemizi ve kızımızı, benim sadık, sevgili arkadaşımı hepimiz için beklenmedik bir şekilde yanına çağırdı. Yuhanna 3, 16-18. Wienke ve Ulrike Marie Meinhof, Johannes Guthardt, Renate Riemeck. Cenaze töreni: Cumartesi 5 Mart 1949, Saat 10, Diriliş Kilisesi. Taziye ziyaretlerinde bulunulmamasını rica ederiz." Ingeborg Meinhof kilisede katafalka konmuştu; Caecilienschule'nin öğrencileri iki yanında sıraya dizilmişlerdi. Cenaze töreni için hem yakın, hem de uzak yerlerden Meinhof'ların akrabaları gelmişti. Vaazı Yüksek Kilise Kurulu üyesi Edo Osterloh verdi. Annelerinin mezarı başında on yedi yaşındaki Wienke'yle on dört yaşındaki Ulrike Meinhof, yirmi sekiz yaşındaki Renate Riemeck'i ortalarına almış, duruyorlardı. Ulrike, Renate Riemeck'in yüzüne bakıp, "Artık bizim senden başka kimsemiz yok," dedi.[12]

Cenaze töreninden sonra büyükler, iki genç kızın geleceği hakkında görüşmek üzere toplandılar. Bu arada altmış dört yaşına gel-

12) Riemeck, *a.g.y.*, s. 113.

miş olan Johannes Guthardt, yeniden evlendiği ve bir üvey oğlu olduğu için torunlarını yanına almak istemiyordu. Ingeborg Meinhof babasının, 'iyi, ama küçük burjuva' yeni karısından da, Sosyalist Birlik Partisi'nin Batı'daki adamı gibi davranan Johannes Guthardt'ın siyasal tavrından da hoşlanmıyordu. Guthardt sadece, çocukların geçimi için ayda 50 mark katkıda bulunmayı taahhüt etti. Renate Riemeck iki yetimin vasiliğini üstlenince rahatlayan Meinhof'lar, Riemeck'in aileye olan bağlılığını öve öve bitiremediler.

Bütün konuklar ayrıldıktan sonra, tanıdığı, bildiği çevre Ulrike'ye yabancı ve bomboş geldi. Renate Riemeck işlerini halletmek üzere oraya buraya giderken, sırf yalnız kalmamak için onun yanındaydı hep. Sık sık annesinin mezarının başında oturuyor ve mezara bırakılan çelenklerle çiçeklerin sararıp soluşunu izliyordu. Aslında bir mezar tümseği olsun isterdi, ama ne yazık ki yasak, demişti Riemeck, kırmızı bir mezar taşı temin etmek de imkânsızdı. Şimdilik sadece hercai menekşeler ve unutmabeni çiçekleri açıyordu, ama mezar mümkün olduğunca çabuk 'renkli ve neşeli' hale gelecekti. Ulrike Meinhof'un daha sonraları söylediğine göre, annesi öldüğünde onun için bütün dünya ölmüştü.

MANEVİ EVLAT
Oldenburg, 1949-1952

Sık sık yanılgıya düşüyor, ama insan ve insan onuruyla ilgili şeylerde yanılmıyordu.

Renate Riemeck Ulrike'ye, 1949 Paskalyası'nda sekizinci sınıf yerine doğrudan dokuzuncu sınıfa atlamayı önerdi, ama bunun için Caecilienschule'ye geçmesi gerekecekti. Fakat Ulrike, ciddi şeylerden söz ederken aptal aptal gülmeyen daha büyük kızlarla birlikte olmayı güzel bulsa da, öneriyi reddetti.

1948'den beri Renate Riemeck, Oldenburg Pedagoji Yüksek Okulu'nda ders veriyordu. 1 Ocak 1919 sonrası doğmuş olanlar için çıkarılan Gençlik Affı sonucunda liseler dolmuş, öğretmen ihtiyacı da artırmıştı. Artık, geçmişte NSDAP ve SS'in aktif üyesi olan öğrenci-

ler de üniversiteye kaydolabiliyorlardı. Yeni öğrencilerin yüzde 75'i nasyonal sosyalist örgütlerin eski üyelerinden oluşuyordu.[13] Böylece yeni dönem başlamış oldu.

Geceleri Ulrike'nin gözüne uyku girmiyordu. Herkesle kavgalı hissediyordu kendisini. Öğrenci arkadaşlarının neredeyse hepsini korkunç derecede sıkıcı buluyor, Renate Riemeck'in 'aile dostu' olarak gördüğü, manevi annesine âdeta tapman Pedagoji Yüksek Okulu'nda okuyan kız öğrenciler sinirini bozuyordu. Her gün severek yaptığı tek şey, keman çalmaktı. Artık bütün sırlarını Renate Riemeck'le paylaşmamaya başlamış, Wuppertal'deki kuzeni Heidi Leonhardt gibi başka can dostlar bulmuştu kendisine. Kuzeninden aptalca şeyler söyler ya da yaparsa kendisine yardımcı olmasını, onu uyarmasını istemişti, çünkü artık ona doğru yolu gösterecek kimse yoktu. Rahibe Ambrosine Ulrike'ye acıyor, manevi annesinin ona çok soğuk davrandığını düşünüyordu.

Ingeborg'un ölümünden beş ay sonra Oldenburg Belediye Başkanlığı'ndan 'acil yardım' talep eden Renate Riemeck, başvurusunda, eğer on dört yaşındaki Ulrike bir yetimhaneye gönderilecek olursa, sosyal yardım kurumlarına daha pahalıya patlayacağını belirtmişti. Kızların öğrenim durumları ve mesleki hedefleriyle ilgili bilgi isteyen belediye başkanı, Riemeck'e bir defaya mahsus öğrenim yardımı talep etmesini önerdi. Riemeck bu öneriye cevabında, kızların her ikisinin de liseye gittiğini, ama Ulrike'nin 'olağanüstü yetenekli olduğu' için üniversite öğrenimi görmesi gerektiğini yazdı.

Hiç kimse, tek başına yaşıyan genç bir kadından on dört ve on yedi yaşlarında iki genç kıza bakmasını bekleyemezdi. Renate Riemeck bu görevi neden üstlenmişti? Muhtemelen bunun birçok sebebi bulunuyordu: Ingeborg Meinhof onun en iyi arkadaşıydı, ayrıca dokuz yıldır kızlarla beraber yaşıyordu. Riemeck daha sonraları sık sık, manevi kızları yüzünden evlenmediğini ve onları eğitmek için çok çaba sarf etmesi gerektiğinden, kariyerini onlara borçlu olduğunu iddia edecekti: "Bazen çocuklar olmasaydı, asla üne ve akademik onura erişememiş olacağımı düşünürüm."[14] Oysa Riemeck Jena'ya ilk geldiğinde zaten hırs doluydu. Herkes -özellikle de Meinhof'lar- yetişkin olmayan iki kızın bakımını üstlendiği için ona hayranlık duyuyordu.

13) Reichert (yayıncı), *a.g.y.*, s. 152.
14) Riemeck, *a.g.y.*, s. 123.

1949 Eylül ayında karneler verildi. Ulrike'nin karnesi her zamanki gibi iyiydi. Tarih dersi görmeye başladığında on dört yaşındaydı. Fizik dersi de öğrenim programına konmuştu, ama gerekli ders materyali hâlâ yoktu. Kimya, hâlâ görmüyorlardı.

1949 sonbaharında Ulrike'nin hayatında belirleyici başka değişiklikler de oldu. 1949 yılının Ekim ayı sonunda Rahibe Ambrosine, tarikatı tarafından İtalya'ya tayin edildi. Wienke, hem yetim hem de derslerinde başarılı olmasına rağmen, Caecillienschule onu okul parasının tamamını ödemekten muaf tutmadığı ve ne büyükbaba Guthardt ne de Renate Riemeck geri kalan miktarı karşılamak istediğinden, bitirme sınavını verip üniversiteye gitme imkânı olmadığı için Oldenburg'tan ayrılmış, çocuk hemşireliği eğitimi alabilmesi için zorunlu olan ev ekonomisi stajı yapabileceği bir yer bulmuştu.

Üzgün, ayağını sürüyerek kalabalığın içinde dolaşan Ulrike, Oldenburg'ta her yıl yapılan bu şenliğe annesi olmadan ilk kez geliyordu. Kendisini kalabalıklar içinde kaybolmuş hisseden on beş yaşındaki genç kız, müziğe sığındı. Okul orkestrasına girmişti. Diriliş Kilisesi'nde verecekleri konser için Haendel'in Org Konçertosu'na çalışıyorlardı. Ulrike evde de Bach'ın La Minör Konçertosu'yla uğraşıyordu.

Renate Riemeck'in hazırladığı *Küçük Tarih Atlası* -satış fiyatı 70 Pfennig'di- kısa süre içinde 80 binden fazla satmıştı ve kitaba talep gelmeye devam ediyordu. Riemeck'in Westermann Yayınevi'ne hazırladığı dört ciltlik *Aşağı Saksonya İçin Okuma Kitabı* serisi bestseller olmuştu. Bir gün yayınevinden 10 bin markın üzerinde bir çek geldi. Aşağı yukarı iki yıllık gelirine denkti bu. Hemen yepyeni bir VW-kaplumbağa satın aldı.

1949 kışında Liebfrauenschule'de okuyan 218 kız öğrencinin arasında, artık saçlarını kısa kestirmiş olan Ulrike de bulunuyordu. Sıranın altından Kant okuyor ve delidir ne yapsa yeridir misali kimseyi kendisine karıştırmıyordu; rahibeler ona 'küçük filozofumuz' diyorlardı. Bir süre sonra İngiliz askeri hükümeti tarafından İngiltere/Shenstone'da dört haftalık Teachers Training College'e katılma daveti alan Renate Riemeck, Ulrike'yi, Werner Meinhof'un kız kardeşlerinden birinin yanına bıraktı. Tilla Hübner kızı Heidi Leonhardt ve torunu Christiane'le birlikte, Wuppertal-Heckinghausen, Rüben Caddesi 44 numarada, yaşıyordu. Ulrike, Wuppertal/Barmen'deki Rudolf-Steiner okuluna kaydoldu ve Aralık başından

Ocak 1950'ye kadar bu okula devam etti. Yeğeni bir 'kâfir' okuluna gittiği için, enişteşi Papaz Johannes Hübner'in başı kendi kilise cemaatiyle derde girince Ulrike'yi yine yanına alan Renate Riemeck, bu kez İngilizlerin üç aylık iki dönem için konuk doçentlik teklifini kabul edip yine İngiltere'ye gitmişti. Ulrike Oldenburg'ta, bir hizmetçi kızla beraber birkaç ay yalnız yaşadı. Bir süre sonra İngiltere'ye gelen manevi kızını, Kinghill'de yeni arkadaşları Robert Logan'la karısı Elizabeth'in yanına yerleştiren Riemeck, kendisi okulda kaldığı için, Ulrike'yi sadece hafta sonları görebiliyordu. Burada okula başlayan Ulrike, Riemeck Almanya'ya geri döndükten sonra da okuluna devam etti.

İngiltere'de olmaktan hoşnuttu. İngilizler Almanlardan çok daha sade ve geniş fikirliydi. İngilizlerin, başkalarının zaaflarına karşı daha saygılı davrandıklarını ve birbirlerinin özgürlüklerine daha fazla özen gösterdiklerini düşünüyordu. Okulda, Liebfrauenschule'de olduğu gibi soyut eğitim idealleri değil, çocuklar merkezdeydi. Öğrenciler okul parası ödemek zorunda değillerdi, otobüs ve trenler de ücretsizdi. Okul üniforması dışında her şey hoşuna gidiyor, dili bile sempatik buluyordu.

Ulrike ilk cinsel deneyimlerini de İngiltere'de yaşamış olmalı. Yaz gelince Elizabeth Logan Ulrike'yi Almanya'ya götürmüş, sonra da Floransa'ya giden Renate'ye eşlik etmişti. Ulrike ve Wienke Meinhof 1950 yazının sonlarına doğru, anne-babalarının Thüringen Orlamünde'den eski arkadaşları Lenk'leri ziyaret ettiler; Lenk'ler artık Stuttgart/Fellbach'ta yaşıyorlardı. Çocukken tenekeden oyuncak askerlerini Ulrike kırmasın diye nereye saklayacağını şaşıran Thomas Lenk, aynı kendisi gibi, okumayı çok seven ve sanata sadece gönül vermekle kalmayıp, kendisi de sanatçı olmuş, kahverengi gözlü, uzun boylu on yedi yaşında bir gençti artık. Ulrike Meinhof'la Thomas Lenk arasında güçlü bir aşk gelişti. Ulrike, Lenk'i akıllı, eğlenceli ve olağandışı buluyordu. Bütün darkafalıları dehşete düşürerek, iç çamaşırıyla bir reklam sütununun etrafında dans edebiliyordu mesela, kız kardeşleriyse karınlarını tutarak gülüyorlardı. Onunla sanat ve edebiyat, tanrı ve yeryüzü hakkında konuşabiliyordu. Ulrike Oldenburg'a döndükten sonra birbirlerine aşk mektupları yazdılar; ortak bir gelecek planlıyorlardı.

Elizabeth Logan'la tatilden dönen Renate Riemeck, gençlerin aşkını hiç uygun bulmamıştı. 'Üstün yeteneklere sahip Ulrikeciği',

hiçbir akademik hırsı olmayan bir taş ustası çırağıyla mı? Bu yüzden Thomas Lenk'le her türlü ilişkiyi yasakladı. Riemeck'in yüksek okullarla ve kültür bakanlıklarıyla iyi ilişkileri, Oldenburg dışında da konferanslar için giderek daha sık davetler gelmesine yol açıyordu. 1951'de Braunschweig'ta, Kant Yüksel Okulu'ndan gelen tarih profesörlüğü teklifini kabul etti. Otuz bir yaşında ve kendi ifadesine göre Almanya'nın en genç profesörüydü. Ulrike bir yıl boyunca ev işlerine yardım eden bir kızla, zaman zaman da Regine Borchers'in gözetimi altında yalnız yaşadı. Riemeck'in kariyeri öylesine hızla ilerliyordu ki, her hafta sonu Oldenburg'a gelme fırsatı bile bulamıyordu.

Yalnızlığın öteki yüzü göreceli bir özgürlüktü. Hiç kimse genç kızı öğlen eve gelmeye zorlamıyordu, öğleden sonra nereye gittiğini soran yoktu, gece onu kimse yatağa yollamıyordu. Renate Riemeck'in Thomas Lenk'le görüşmeme yasağına uyuyor, ancak şimdi, içlerinden hiçbirinin onu Thomas Lenk kadar etkilemediği delikanlılara ilgi gösteriyordu. Ama bir de Maria adlı güzel, akıllı ve cana yakın bir kız vardı. Ulrike'den daha 'tuhaf' görünüyor, onun gibi pantolonlar ve rengârenk ceketler giyiyordu. Ulrike bir gün çekine çekine konuştu kızla. Kısa süre sonra hemen hemen her gün beraber olmaya başladılar. Maria, Renate Riemeck'in arkadaşını ihmal ettiğini düşünüyordu. Ama Ulrike, manevi annesinin eleştirilmesine razı değildi; Renate'nin yargılarına birçok bakımdan aşırı bağımlı olduğu görülen Ulrike, çok ender olsa da bir okul ödevini başaramadığında hemen umutsuzluğa kapılırdı. Herhangi bir ödevin altında 'pekiyi' yazsa bile, Renate Riemeck pedagojik açıdan doğru bulmadığı için manevi kızını övmez, tersine Ulrike'ye neleri daha iyi yapabileceğini sayıp dökerdi. İki genç kız birbirlerine bütün sırları, endişeleri ve umutlarını anlatıyorlardı. Maria Ulrike'nin yanındaydı, tabii Ulrike de Maria'nın.

Ulrike, Maria'ya aşık olmuştu. Onunla olmak için her şeyi yapmaya hazırdı. Arkadaşının odasına ilk kez yüreği çarparak girmişti. Heyecanlıydı; kendisini prensesin sarayına giren, kir pas içinde bir köylü gibi hissediyordu. Ona, "Seni çok ama çok seviyorum," dedi. Saklambaç oynayamazdı. Kız onu geri itmedi, fakat Ulrike Meinhof, Maria'nın kendisini aynı şekilde sevmediğini biliyordu. Yine de umurunda değildi; Maria'nm onu anlaması yetiyor, kızın kendisine sunduğu sıcaklığın içinde eriyordu. Maria'ya 'soytarım', kendisiney-

se 'küçük adam' lakabını takmıştı. Birkaç ay daha büyük olmasına rağmen, kızın karşısında kendisini çocuk gibi hissediyordu. Maria, doludizgin âşık olduğu ikinci kişiydi. Bu ilişki hakkında kimse bir şey bilmiyordu. Renate Riemeck de müdahale edemezdi, çünkü çok uzakta, Braunschweig'taydı ve konuya ilişkin en ufak bir fikri yoktu. Ulrike sonraları, Maria'yla tanışıncaya kadar birkaç delikanlıyla ilişkisi olduğunu söyleyecekti.

Nihayet artık yalnız değildi. Annesinin ölümünden üç yıl, Thomas Lenk'le arasına mesafe koymak zorunda kalışından iki yıl sonra, her şeyi paylaşabileceği bir insan bulmuştu. Uzun zamandan bu yana ilk kez ona özenli, sıcak ve toleranslı davranan, her şeyi anlıyormuş gibi görünen ve asla sitem etmeyen ya da sevgisini koşullara bağlamayan biri vardı yanında ve onsuz geçen saatleri sayıyordu. Muhteşem bir armağandı bu.

Henüz fazla keskin olmayan muhalif tutumlarıyla, küçük burjuva ahlaka, içinde yaşadıkları zamanın ikiyüzlülüğüne duydukları antipatiyle, kendini *Holiganlar* gibi filmler, 11 Mayıs 1952'de Essen'de, büyük çoğunluğu gençlerden oluşan 30 bin kişinin, savaş bittikten yedi yıl sonra yeniden gündeme gelen silahlanma ve NATO üyeliğini protesto ettiği gösteriler gibi, tamamen farklı biçimlerde ifade eden alt-kültürel bir akımın -bilincinde olmaksızın- parçasıydılar. Hiroşima ile Nagasaki'ye atılan atom bombalarıyla ilgili haberler, fotoğraflar ve ABD'nin Kore'ye saldırısı yüzünden ortalık karışmıştı. Polisler üç göstericiyi sırtından vurmuşlardı; genç bir komünist olan Philipp Müller ölmüştü. O gün genç göstericilere dayak atan birçok polis, hatta belki de çoğu, bir zamanlar nasyonal sosyalist örgütlerin üyesiydi. Birçok gösterici, belki de çoğu, savaş bittiğinde sekiz ile on beş yaşlarındaydı. Savaş sonrası dönemde başkaldıran ilk kuşaktı bu. Göstericiler arasında, daha sonra Ulrike Meinhof'un arkadaşı olacak bir sürü insan vardı.

Liebfrauenschule'nin lise kısmı olmadığı için 1952 Paskalyası'ndan sonra bu okuldan ayrılmak zorunda kalan Ulrike, gittiği Caecilienschule'de çok da iyi karşılanmamıştı. Annesinin Nazi öğretmenlerle kavga etmesi, yükselerek Pedagoji Akademisi'nde ders vermeye başlayan manevi annesinin Müttefiklerle iyi ilişkiler kurması ve hiç utanmadan kız öğrencileriyle fazla samimi olması unutulmamıştı. Bunlara bir de en küçük Meinhof'un tavır ve davranışlarının, 1952'lerde genel kabul gören normlara uymaması ekleniyordu. Ör-

neğin hoş karşılanmamasına rağmen pantolon giyiyor, sigara içiyordu. Oysa halkın gözünde sokakta sigara içen kadınların ne mal olduğu belliydi. Fiilen denetimsiz yaşayan Ulrike Meinhof, ne isterse okuyor, gece istediği saatte yatıyordu. Kendinden emin sorular soruyordu, özellikle de Almanya'nın geçmişine ilişkin. Kısacası herkesi rahatsız ediyordu. Ulrike'nin 'muhalif' olduğundan şüphelenmek için her şey mevcuttu.

Bir gün 11. sınıfın matematik öğretmeni hastalandığı için Ulrike'nin paralel sınıfın dersine katılması gerekmişti. Sınıfa girip her zaman olduğu gibi okul çantasını umursamaz bir tavırla masanın üzerine attı. Öğretmen bağırmaya başlamıştı. Şaşkınlıkla öğretmeninin yüzüne bakan genç kız, sesini yükseltmeden saygılı bir tavırla, bir lise öğrencisine böyle davranılamayacağını söyledi. İyice tahrik olan öğretmen haykırmaya devam edince sınıftan çıkan Ulrike, haklı olduğuna, insan ve insan onuruyla ilgili olarak yanılmadığına emindi.

Müdire hanımın verdiği ceza karşısında da eğilip bükülmedi. Okuldan atılması gündeme gelince Renate Riemeck, resmi makamlar üzerindeki bütün nüfuzunu kullanmıştı, çünkü bu lise, Oldenburg'da kızların bitirme sınavına girip diploma alabileceği tek okuldu. Zaten yakında okuldan gideceği düşünüldüğü için kalmasına izin verilmiş, ama okul, 'asiliği'nin intikamını sonbahar karnesiyle almıştı.

Caecilienschule'de hiçbir şey, 'İngilizler'i daha zayıf olana saygılı davranma, vesayet altına almama ve bireysel özgürlük hakkı idealine uygun değildi. Okul sözcüsü Eva-Maria Büsselberg'le her şeyi konuşabilen Ulrike, onunla dost olmuştu.

'İyi niyetli' öğretmenlerden biri, bir gün Eva-Maria'yı kenara çekip, okul sözcüsü olarak 'muhalefet' le dost olmayı doğru bulup bulmadığını sordu. Eva önce, Ulrike'yle dostluğunun kastedildiğini anlamamıştı. Arkadaşıyla ilişkisini kesmeyeceğini söyleyince, öğretmen ona 'iyi niyetli bir tavsiye'de bulundu: Hiç olmazsa okulda onunla görünmemeliydi. Eva-Maria bu tavsiyeyi ciddiye bile almadı.

Altı ay sonra, Ekim 1952'de Ulrike Meinhof Caecilienschule'den ayrıldı. Okul yönetimiyle öğretmenler kurulu karnesini arkasından gönderdiler. Ulrike Marie Meinhof'un topluluğa uyum sağlayamadığı gibi aşağılayıcı bir de not düşmüşlerdi.

BEATNİK
Weilburg an der Lahn, 1952-1953

Çok yaşlandığında bile içinde bu sevgiyi taşıyacaktı.

Renate Riemeck manevi kızını Weilburg an der Lahn'a yanında götürdü; genç profesöre orada, Pedagoji Enstitüsü'nde tarih pedagojisi kürsüsü teklif edilmişti. Caecilienschule'den kurtulduğuna çok sevinen Ulrike Meinhof, sadece Maria'dan ayrıldığı için üzülüyordu. Riemeck hızla vites değiştirirken, "Oldenburg bitti," demişti. Ulrike, onun bu konuda ne kadar ciddi olduğunu tahmin edemezdi.

Hessen eyaletindeki bu küçük kent olağandışı coğrafi konumuyla Ulrike'yi etkiledi: Lahn nehri, Westerwald ile Taunus Ormanları'nın karşılaştığı yerde, tek bir dağın tepesinin çevresini neredeyse tamamen dolanan derin bir nehir yatağı oymuştu. Dik sokaklarıyla

eski kent, bu 'yarımada' üzerinde bulunuyordu. Yarımadanın 'kara parçası'na bağlandığı yerde, gemi ve tren yolu tüneliyle dağ delinmişti. Ellili yılların başında burada toplam 6000 kişi yaşıyordu. Ulrike bu bölgeyi Oldenburg'tan daha az melankolik bulmuştu. Ulrike'ye göre Weilburg, dedikodulu, küçük burjuvalı ve baharatlı sıcak kırmızı şaraplı atmosferiyle gerçek bir kasabaydı.

Pedagoji Enstitüsü, şatonun yanındaki en büyük binanın, bir anayolun kenarındaki Yeni Kışla'nın içindeydi. Renate Riemeck, Hessen Kültür Bakanlığı'ndan, üçüncü katın yan cephesinde, eskiden subay konutu olarak kullanılan Taunus manzaralı üç odalı geniş konutu, kendisi ve manevi kızı için talep etmişti. Büyük bir oturma odası, Renate Riemeck'in yatak odası, 36 metrekarelik büyük çalışma odası, mutfak ve lüksün zirvesi denebilecek banyonun bulunduğu ve üstelik merkezi olarak ısıtılan konutun dışında, ayrı girişi ve merdiven boşluğunda tuvaleti olan bir oda daha vardı. Ulrike Meinhof'un, caddeye bakan, Westerwald manzaralı ve genellikle bir hayli dumanlı olan 'kendisine ait ilk odası', kısa süre içinde kitaplar ve resimlerle dolmuştu.

6 Ekim 1952'de, Weilburg'a vardıktan iki gün sonra kapı çaldı. On yedi yaşındaki Ulrike kapıyı açar açmaz Maria boynuna atladı. Ertesi gün 18. doğumgününü kutlayacak olan arkadaşına sürpriz yapmak için trenle gelmişti. Birlikte küçük, yabancı kenti gezdiler, Ulrike Meinhof'un pazartesi gününden itibaren 11. sınıfa başlayacağı 400 yıllık Philippinum lisesine de baktılar. Aslında Caecilienschule'den aldığı sonbahar karnesi çok kötü olduğu için buraya kabul edilmemiş olması gerekiyordu. Ama Riemeck, kendisine önerilen kürsüyü Ulrike'nin okula kaydedilmesi koşuluyla kabul etmiş olmalıydı. Okul müdürü kurula, yeni öğrencinin Paskalya'da Liebfrauenschule'den aldığı, çok daha iyi olan karnesini göstermişti.

Geceyi arkadaşının yanında geçiren Maria, doğumgünü sabahında uyku mahmuru arkadaşını şefkatle uyandırdı. Ulrike Meinhof her sabah böyle uyandırılmak için onun burada kalmasını isterdi. Riemeck, kahvaltıda iki kızı kuşkuyla izlemişti. Kızlar tekrar odaya çekildiklerinde kapıyı çalmadan içeri giren kadının, manevi kızıyla arkadaşını öpüşüp koklaşarak yatakta yattıklarını görünce yüzü kararmış, geri dönüp, tek bir söz etmeden çıkmıştı odadan.

Ulrike Meinhof mutluydu; dünyayla alay etmek için değil, sevincinden kırmızı pantolonunu giyiyordu. Renate Riemeck, genç

kızın mutluluk duygularını, açıkca gösterdiği soğuk tavrıyla karşılıyordu. Manevi annesi sonraki günlerde onunla sadece en gerekli şeyleri konuştu; Ulrike Meinhof birdenbire, Riemeck'in onun özgürlüğüne ilişkin tamamen farklı bir anlayışa sahip olduğunu kavramıştı. Artık çocuk değildi. Riemeck'den özür dilemesini gerektiren ne yapmıştı ki? Aslında ikisi de birbirlerinden gizledikleri kendi hayatlarını yaşıyorlardı. Riemeck'in de İngiltere'de kendi 'soytarı'sı yok muydu? Sonuçta sadece henüz bilmediği bir şeyi görmüştü, o kadar? Ama Riemeck, sert bir ses tonuyla, Maria'yı tekrar görmesini yasakladı. Thomas ve Maria konusunda neden bu kadar katıydı? Renate Riemeck manevi kızıyla bu konuyu hiçbir zaman açıkca konuşmadı.

Sınıf öğretmeni yeni öğrenciyi, birçok yerde olduğu gibi cinsiyete göre ayrılmamış, yirmi erkek on kız karışık oturan sınıfla tanıştırdığında, otuz genç insanın izlenimi ne olmuştu? Kız öğrencilerden biri, karşılarında duran yeni öğrenciyi şöyle hatırlıyor: pantolon giymiş, kısa kahverengi saçlarını geriye doğru taramış, üzerinde herkesin severek giydiği fırfırlı bluz yok, erkek fatma kılıklı, 'çapaçul' giysiler içinde, ilginç, 'teklifsiz', 'düşük çoraplı' narin bir kız.

Arkadaşları tarafından seviliyordu; kısa süre içinde içtenliği, yardımseverliği adil ve sosyal oluşuyla herkesin dikkatini çekmişti. Kompozisyon yazmak onun için çocuk oyuncağı olmasına rağmen, kibir nedir bilmiyordu. Her şeyi dobra dobra tartışıyordu, kimilerini hayrete düşüren bir kelime dağarcığına sahipti. Öğrenciler arasında, Ulrike'nin anne-babasının toplama kampında öldüğüne ilişkin spekülasyonlar yapılıyor, ama hiç kimse ona sormaya cesaret edemiyordu. Bazı öğrenciler de onun sahip olduğu özgürlüklere imreniyordu: Meslek sahibi, modern görüşleri savunan -ve otomobili olan- genç bir kadınla beraber yaşıyordu. Oysa çoğu ev kadını olan kendi anneleri -eğer ailenin durumu bir otomobile sahip olabilecek kadar iyiyse- sürücünün yanındaki koltukta oturuyordu.

Oldenburg'taki kız okullarının fen derslerindeki eksiklerinin bedelini Ulrike şimdi ödemeye başlamıştı. Bir biyoloji sınavından kırık not alınca diğer öğrenciler Ulrike'nin mahsus böyle yaptığını sandılar. Arkadaşlarına biyoloji, kimya ve fizik hakkında en ufak bir fikre sahip olmadığını açıklaması, onu daha da sempatik kılmıştı. Ama 'benden matematik öğrenenler, üniversitede üç sömestr atlar' gibi cümleler kurmayı seven otoriter sınıf öğretmeninin girdiği bu ders-

lerin ardından, Ulrike kendisini dayak yemiş gibi hissediyordu. Öğretmenin ona yardımcı olmak gibi bir derdi yoktu.

Peki, ders planmında başka neler vardı? Homer, Sofokles, Hebbel, Kleist, biraz Mark Twain ve John Galsworthy okutuluyordu, ama toplumsal eleştiri yapan metinlere, hele Bertolt Brecht ya da Anna Seghers gibi özellikle 'Doğu bölgesi'ne geri dönme kararı almış olan Alman göçmenlerinin metinlerine hiç rastlanmıyordu. Öğrenci Konseyi daha fazla hak mücadelesini ürkek sürdürüyor, savaş tutsakları için gıda maddeleri topluyor ve 'öbür taraf'a paketçikler yolluyordu. En çok katılımın olduğu çalışma grubu halk danslarıydı. Cinsel eğitim diye bir şey yoktu. Büyük teneffüste okulun hademesi, şişelerde süt ve kakao satıyordu.

Sınıf öğretmeni dışında öğretmenlerin çoğu öğrencilere karşı toleranslı, mizah duygusuna sahip insanlardı, öğrencilerin yaptığı muzipliklerin arkasında karanlık niyetler aramıyorlardı. Öğrencilerin yaşı savaş yüzünden çoğunlukla normalden daha büyüktü; yirmi bir yaşın üstünde, reşit, genç yetişkinlerin sayısı az değildi. Bir defasında müdür, liselilerin ilan edilmiş iradesine rağmen, okul sözcüsü konusunda kendi seçimini dayatmaya çalışınca, hep birlikte toplantı salonundan çıkmışlar ve bu eylemle iradelerini kabul ettirmişlerdi. Ulrike Meinhof söz konusu eyleme coşkuyla katıldı, böyle bir şeyi daha önce hiç yaşamamıştı. Ama Philippinum'da bir kız öğrenci okul sözcüsü değil, en fazla ikinci yardımcı olabilirdi.

Margarin firması Sanella Renate Riemeck'ten, tüketicilerin margarin satın alırken edinecekleri küçük resimleri yapıştırabilecekleri, *Geçmişin Mirası: Eski Kavimler Kitabı* adlı bir albüm için metin yazmasını istemiş ve bu iş için onu Weilburg'lu bir ilüstratör olan Klaus Gelbhaar'la buluşturmuştu. Gelbhaar toplam 100 ilüstrasyon tasarladı, Riemeck de 120 sayfa elyazması metin karşılığında çok iyi para aldı.

Renate Riemeck, Klaus Gelbhaar ve ünlü çocuk kitapları yazarı karısı Anni'yle dost olmuştu. Aktif sosyal demokrat karı-koca kayıtsız şartsız savaş karşıtıydı. Yeni arkadaşları Renate Riemeck'in KPD'ye yakın olduğunu düşündükleri için parti politikalarıyla ilgili tartışmalara girmiyorlar, ama siyasal tartışmalardan kaçınmıyorlardı, çünkü, "daha ziyade içe dönük, akıllı ve düşünceli bir kız" (Klaus Gelbhaar) olan 'civciv' Ulrike dahil, hepsi yeniden silahlanmaya

ve faşizme karşıydı; Ulrike Nazi dönemiyle ilgilenmeye başlamıştı. Ama bu dönem Batı Alman okullarında hemen hemen hiç konu edilmiyordu. Ailesinin nasyonal sosyalist faşizm döneminde ne dolaplar çevirdiğini nasıl öğrenebilirdi? Elindeki tek bilgi kaynağı Renate Riemeck'ti, ancak o da kendi yararına, ne kendisinin ne de Meinhof'ların geçmişi üzerine aleni bir tartışma istediği için bazı efsaneler uydurdu. Bugün hâlâ süren, Ulrike Meinhof'un babası ve amcasının Hıristiyanlık ilkelerinden hareketle Nazilere direndikleri miti, büyük ihtimalle böyle ortaya çıkmıştır.

Gelbhaar'lar, Renata Riemeck ve Ulrike Meinhof'la birlikte Riemeck'in VW'siyle sık sık gezintiye çıkıyor ve bağıra bağıra "Sweet Molly Malone" ya da Swing low, sweet chariot" şarkılarım söylüyorlardı. Renate Riemeck tek başına ya da kız arkadaşlarıyla birlikte seyahate çıktığı zamanlar manevi kızı, önceleri öğlenleri, çoğunlukla Gelbhaar'lara gidiyordu, onların en genç arkadaşı olmuştu. Ancak onlar ne de olsa manevi annesinin dostları oldukları için Maria ya da Heidi'yle konuştuğu kadar açık konuşmuyordu.

Bazen Renate Riemeck manevi kızına zaman ayırıyor, birlikte otomobille Wiesbaden'a sinemaya gidiyorlar, örneğin *Don Camillo ile Peppone*'yi izliyorlardı. Ulrike sevinçten havalara sıçrayabilirdi. Masum bir filmdi, ama yine de Alman sinemalarında benzer filmler çok azdı, 1945'den önce izleyicilerin hayran olduğu yıldızların oynadığı sığ vatansever melodramlar çoğunluktaydı. Nasyonal sosyalizmi eleştiren filmler yok gibiydi ve *Casablanca* gibi dünyaca ünlü Amerikan filmleri bile, Alman izleyiciler için 'Nazilerden arındırılarak' gösteriliyordu. Ulrike, müzikal film *Paris'te Bir Amerikalı*'ya Utrillo, Lautrec, Degas ve Renoir'dan resimler gösterdiği için bayılıyor ve Jean Cocteau'nun Orphea'sım dünyanın en iyi filmi sayıyordu.

Odasının duvarlarına sanat eserlerinin posterlerini asmıştı. Sevdiği ve sergilerde izlediği ressamlar hakkında notlar alıyordu; onun gözünde orijinal bir tablonun yarattığı etkiyi hiçbir şey yaratamazdı. Goya'ya tapıyordu, ama savaş karşıtı resimleri *Los Desastres de la Guerra* duvara asmak için çok fazla vahşiydi; o yüzden duvarlarına August Macke'nin resimlerini ya da Rönesans ressamlarının eserlerini asmayı tercih ediyordu.

'Civciv'in bu kadar sık yalnız kalması ve Renate Riemeck'in manevi kızına karşı tutumu Gelbhaar'ların hoşuna gitmiyordu. Kız neden manevi annesinin giysilerini giymek zorundaydı? Renate Rie-

meck sonuçta iyi para kazanıyordu. Riemeck sadece kız arkadaşlarına karşı sevecendi, manevi kızına karşı değil. Asla bir kucaklama ya da şefkatli bir okşamaya tanık olmamışlardı. Yine de Gelbhaar'lar bu işe karışmadılar. Ve Renate Riemeck'in lezbiyen olduğunu kısa süre içinde öğreneceklerdi. Bir gün Renate, Anni Gelbhaar'a sonuçsuz bir yakınlaşma girişiminde bulunmuş, zarif biçimde kur yapmıştı, ama söze bürünen hiçbir şey olmadığı için iki kadının arası bozulmadı, dostlukları sürdü.

Renate Riemeck kariyeri için gece gündüz çalışıyor, esas mesleği profesörlüğün yanısıra başarılı okul kitapları ve bilimsel makaleler yazmaya devam ediyordu. Artık modern bir tarih pedagogu olarak, Aşağı Saksonya, Kuzey Ren Vestfalya ve Hessen'in kültür bakanlıklarında üne sahipti. Protestan-sosyal demokrat iletişim ağına, bu arada Aşağı Saksonya'da bakan olan SPD'li Heinrich Albertz ve yeniden silahlanma politikası nedeniyle kısa süre önce CDU'dan ayrılarak Bütün Almanya Halk Partisi'ni (GVP) kuran, Adenauer hükümetinde bakanlık yapmış Gustav Heinemann gibi yükselen siyasetçiler katılmıştı. Bir süre sonra, -bu arada usta bir fotoğrafçı olmuş- Heidi Leonhardt'la dostane ilişkiler sürdüren ve genç Meinhof'u çok çekici bulan, Wuppertal'den Johannes Rau adında SPD'li genç bir yerel siyasetçi de bu ağa dahil oldu.

Ulrike Meinhof'la Renate Riemeck arasında şiddetli tartışmalar tekrarlanmaktaydı. Ulrike Meinhof kendisini çok yalnız hissediyordu, çünkü Weilburg'ta güvenebileceği kimse yoktu. Burada yaşayan nispeten açık fikirli yetişkinlerin hepsi Renate Riemeck'in hayranıydı. Örneğin bir öğretmeni ona, "Renate'yle birlikte yaşıyor olman büyük bir deneyim," demişti. Zaten Ulrike de Renate Riemeck'in zekâsı ve gücünü hayretle izliyordu, ama onun adına endişeleniyordu da, çünkü manevi annesi bitkindi, sık sık hastalanıyordu. Riemeck'in aniden ölüvermesinden korkan Ulrike, bu korkuya, Ocak ayında fırtınalı bir gece Riemeck hasta yatağında yatarken kapılmıştı. Ulrike manevi annesinin bakımını üstlendi, ama kaldırabileceğinden fazla şey bekleniyordu kendisinden.

Riemeck sağlığına kavuştuktan sonra da, Oldenburg'u ve dolayısıyla Maria'yı tekrar görme yasağını tekrarlamıştı. Ulrike ağlayarak Maria'yla 'kesin olarak' vedalaştı. Ama sürekli Maria'yı düşünüyor, şiirler yazıyor, geceleri uyanıp ağlıyor ve arkadaşını kollarına alma-

yı özlüyordu. Uyuyakalıyor, okula gitmiyordu. Maria da çok geçmeden onu arayıp büyük bir enerjiyle, "Bir yıl içinde görüşeceğiz. Seni bekliyorum," dedi. Ulrike Meinhof sevinçten çıldırmıştı, sanki özgürleşmiş gibiydi.

Renate Riemeck'in seyahatleri sürüyordu. Ulrike eğlenmeye başladı. Her okul festivali, her sınıf partisi, pedagoji enstitüsü öğrencilerinin her kutlamasında o vardı. Kahkahaların, alkolün, dansın ve en iyisi 'kötü ünlü' delikanlılarla flörtlerin kucağına atıyordu kendisini. Üzerinden neredeyse hiç çıkarmadığı kırmızı pantolonu protestosunun işaretiydi âdeta. Geceleri radyoyu, bir saksafonun ya da trompetin tınıları üzüntüsünü paramparça edinceye kadar açıyordu. Caz, onun münzevi isyanının sesi olmuştu. Giderek başkalarının onun hakkında ne düşündüğünü umursamamaya başladı. Paris'e gitme hayali kuruyordu, 'Alman olmayan' bohemleri örnek alarak, Weilburglu 'koca göbek burjuvaları' birbiri ardına düşüp bayıltacak kadar dizginsiz ve serbest kurtlarını dökecekti orada. Renate Riemeck, Ulrike'nin kaçamaklarını öğrendiğinde -tabii oraya gelebildiği zamanlar- kızıyor ve eğer böyle takılmaya devam ederse sonunun hapishane olacağını ya da sokağa düşeceğini söylüyordu. Maria'yla ilişkisinin Ulrike'nin karakterini zayıflattığı görüşünde ısrarlıydı. Renate'yle manevi kızı arasındaki yabancılaşma giderek büyüyordu. Renate Riemeck, Aşağı Saksonya Eyaleti'nde bakan olan Heinrich Albertz'le de buluşacağı -bu arada evlilikdışı bir aşk ilişkisinde ona tavsiyelerde bulunacak kadar yakınlardı- bir konferansa gitmek üzere yola çıkarken sadece, "Uslu ol!" diyerek vedalaştı; karşılığında Ulrike'den kısa ve öz bir cevap almıştı: "Sağlığına dikkat et!"

Ulrike Meinhof'un öğretmenlerle ilgili düşünceleri yavaş yavaş değişiyordu. Pis espriler yapan coğrafya öğretmeninden hoşlanmıyor, sınıf öğretmenini antipatik buluyordu. Muhafazakâr Almanca ve Fransızca öğretmeni ona dostça davranıyor, ama edebiyatla ilgili düşüncelerini anlamıyordu. Ne zaman Nazi faşizmiyle ilgili bir konu açılsa mutlaka kavga ediyorlardı. Öğretmen bütün nesnelliğini yitiriyordu, ona yeterince karşı koyabilmek için henüz yeterli bilgi sahibi olmadığından Ulrike de kendisine kızıyordu. Tarih öğretmeni için, haftalarca uğraşarak, Sokrates öncesi felsefe hakkında bir rapor hazırlamış, sınıfın büyük bir dikkatle kendisini dinle-

diğini görünce şaşırmıştı. Okuyacağı kitapları kendisi seçiyordu: Klabund'un romanı *Bracke*'yi özellikle seviyor, onu Kafka gibi tutarlı, Hesse gibi kederli, Ringelnatz gibi esprili, Claudius gibi alçakgönüllü buluyordu. Hesse'nin *Boncuk Oyunu* da vazgeçemediği kitaplar arasındaydı. Dostoyevski, Cocteau, Claudel, Kafka okuyordu. Latince'de zorlandığı için öğretmeninden takviye ders almaktaydı. Kimya dersi eziyete dönüşmüştü. 1953 Paskalyası'nda sevmediği bu dersten kurtuldu. Almanca-Fransızca öğretmeniyle İngilizce öğretmeni, kimya öğretmenini ikna ederek ona zayıf not vermemesini sağlamışlardı ve bu sayede sınıfını geçebilmişti. Bu destek kendi payına hoş bir deneyim oldu. İronik biçimde kendisini topluma yeniden kabul edilmiş bir özne gibi hissediyor, ama düşünceleri ve görüşlerinin çoğu öğrenci ve öğretmenlerle çelişki içinde olduğunu da görüyordu. Dolayısıyla, Avrupa Savunma Birliği (EVG) planları hakkında düşüncelerini, bir süre İngiltere'de yaşıyan kız kardeşiyle mektuplaşarak tartıştı. İki kardeş, Federal Cumhuriyet'in her türlü biçimde yeniden silahlanmasına karşı çıkma konusunda hemfikirlerdi. Ulrike bir gün sanat dersinde Rodin'e hayranlığını ifade ederken, birdenbire hiç kimsenin Rodin'i tanımadığını fark etmişti. Henry Moore'la ilgili olarak da aynı şey başına geldi. Burada da kendisine çoktan birkaç düşman edinmişti. Düşüncelerini her zaman söylememesinin daha iyi olacağını ve artık okulu bitirmesi gerektiğini düşünmeye başladı.

Maria 1953'te Bodensee'de geçirdikleri Paskalya tatilinden dönerken, kendisini Weilburg'a bırakmaları için anne-babasını ikna etti. Kendiliğinden gelişen bu ikinci ziyaret Renate Riemeck'i gafil avlamıştı, ama bu kez iki genç kızı bir dakika bile yalnız bırakmamıştı. Maria'ya, olağanüstü yetenekli manevi kızıyla arkadaşlık etmeye layık olmadığını hissettirmiş, bir mürebbiye tavrıyla, gezi rotası üzerinde bulunan Latin kiliseleri hakkında ne düşündüğünü sormuştu. Maria, anne-babasıyla birlikte sadece dinlendiklerini, bir tek kilise bile gezmediklerini söyledi, son derece sakin bir tavırla. Ulrike Meinhof, manevi annesinin bilgisini, başkalarını küçümsemek için kullandığının ilk kez bilincine varıyordu.

Almanya'da birçok genç için 1950'li yılların başında, Swing ve Rock'n'Roll bir kurtuluştu. Beatles ve Stones'un sahneye çıkmasına aşağı yukarı on yıl vardı. Kitle iletişim araçları günlük gazeteler ve

radyodan ibaretti. O yıllarda televizyonu olan insan sayısı bir elin parmaklarını geçmezdi. Politikada hemen her yerde sadece yaşlı erkekler iktidar sahibiydi. O günlerde İngiltere'de Kral VI. Georg ölmüş, yerine genç II. Elizabeth geçmişti ve 1953 Haziran ayında Londra'da taç giyecekti. Sarayın tereddütlerine rağmen Elizabeth, törenin bütün dünyaya naklen yayınlanmasını kabul ettirdi. Renate Riemeck elbette ki sadece "İngilizlerin hâlâ ortaçağ düzenine sadık kalıp kalmadıklarını tespit etmek için" tam tamına 2 bin marka siyah beyaz bir televizyon satın aldı.[15] Gelbhaar'larla birlikte yeni televizyonun karşısına geçip, *düzen* aşağı, *düzen* yukarı, bu görkemli olayın keyfini çıkardılar.

15) *A.g.y.*, s. 114.

LİSEDEN MEZUN OLUYOR
Weilburg an der Lahn, 1953-1955

O da aynı kendisi gibi vahşi ve kendisi kadar yalnız.

Ulrike Meinhof bu arada manevi annesinin yasağını hiçe saymış ve Thomas Lenk'le tekrar mektuplaşmaya başlamıştı. Birkaç defa gizlice Wuppertal'de Heidi Leonhardt'ın evinde buluştular. Sanat, edebiyat ve siyaset üzerine tartışıyorlardı. O, Ulrike'yi Picasso ve Sartre hakkında ikna etmeye çalışıyordu, Ulrike ise Macke, Benn ve Hölderlin'i savunuyordu. Her ikisi de Jean Renoir'ın *Bestie Mensch* (Canavar İnsan) filmindeki Jean Gabin'e hayrandılar. "Kendimizi elbette ki solcu sayıyorduk," diye hatırlıyor Lenk, "Sol bizim için yeniden silahlanmaya ve CDU'ya karşı, Ollenhauer ve Erler gibi sosyal demokratlardan yana olmak demekti". Ulrike Meinhof'u seviyor, sa-

dece zaman zaman nükseden 'Hıristiyan tavırları'ndan hoşlanmıyordu. Serbest heykeltraş olarak çalışan Thomas Lenk, varoluşçuların izinde öyküler de yazıyordu. Ulrike Meinhof, kendisinin aksine, esas olanı kavramış ve zaman zaman Renate hakkında dile getirdiği eleştireleri hemen geri alan kendisi gibi kararsızlık içinde kıvranmayan Thomas Lenk'e, neredeyse Sartre'dan daha tutarlı bir varoluşçu olarak hayrandı.

1953 Haziran ortasında, Ulrike Meinhof'un oda ayırttığı Niedermendig bei Andernach'taki küçük bir otelde gizlice buluştular. İkisi de mutlu ve âşıktı; birlikte dört gün geçirdiler. Ortak bir gelecek konusunda Ulrike'nin artık hiçbir kuşkusu kalmamıştı. Maria onun için güçlü, şefkatli ve yenilmezdi, ama Thomas'ın da aynı kendisi gibi vahşi, aynı kendisi kadar yalnız olduğunu hissediyordu. Çift, manevi annenin egemenlik alanından nasıl kurtulabileceklerini ve ortak hayatlarının nasıl olabileceğini düşündüler. Ulrike Meinhof, akademik kariyerden vazgeçme fikrine bayılmıştı. Renate Riemeck'in masa başında geceler boyu köle gibi çalıştığını, sürekli konferanslara katılmak zorunda olduğunu gözlemlemişti. O böyle yaşamak istemiyordu. Marangozluk öğrenmek hoşuna giderdi. Hatta bir an için okuldan derhal ayrılmayı bile düşünmüş, ama lise diplomasını alırsa daha fazla seçeneğe sahip olacağını için devam etmeye karar vermişti. Belki babası gibi, önce bir el sanatı öğrenebilir, sonra da sanat tarihi okuyabilirdi.

Ulrike Meinhof reşit olur olmaz evlenmeye karar verdiler, oysa evlenmeden birlikte yaşamaya sıcak bakıyorlardı, ama bu ilişki biçimi fazlasıyla alışılmadıktı ve önlerine bir sürü toplumsal zorluk çıkaracaktı. Yani, en iyisi evlenmekti. "Bu iki yılı atlatacağız," diye söz verdiler birbirlerine. Mühim olan birarada kalmaktı. Weilburg'a geri döndüğünde kendisini 'gizlice nişanlanmış' gibi gören Ulrike Meinhof, Thomas'la geçirdiği günleri öğrenirse, Renate Riemeck'in kendisini evden atmasından korkuyordu. Bu durumda okuldan mezun olmadan beş parasız sokakta kalacak, yurda ya da akrabaların yanına sığınacaktı.

Thomas ve Maria'dan uzak olması yüzünden acı çekiyor, derdini kimseyle paylaşamadığı için de günler kurşun gibi ağır geçiyordu. Uyuyamadığı zaman sakinleşmek üzere ilahi kitabını açıp yarısını okuyordu; ama kendisinin alaycı bir üslûpla söylediği gibi, sadece 1700 öncesi döneme ait kilise şarkılarını.

Aralarında o sıralar kendisine âşık olan sınıf arkadaşı Werner Link'in de bulunduğu birkaç öğrenciyle birlikte *spektrum* adlı bir okul gazetesi kurmuşlardı. Gazetenin Eylül 1953 tarihli ilk sayısında Ulrike Meinhof'un ilk makalesi yayınlandı: "Ben spektrum'um [...] ve sizler bana katlanacaksınız [...] Adımla bir bakıma çok az, bir bakıma da çok fazla ilgim var. Işık, prizmalar, renkler, gökkuşağı, kırılma, dağılma gibi adımla bağlantılı aklınıza gelen her şeyle ilgiliyim, çünkü benim özelliğim bu şeylerin çokluğu, benim ise tek oluşumdur [...] Ben sınırlıyım ve sınırlarım içinde renkli ve zengin olmak istiyorum. [...] *spektrum* sizlerin önemsediği her şeyi ifade ediyor. Ben, sizlere bir şeyler öğretmek için değil, ilk planda her türden görüş ve tartışmalara alan açmak için varım. Yetkim çerçevesinde sadece mızmızlanmayı yasaklıyorum. Mızmızlanmak, benim sınırlarımın altında ve yeteneklerimin ötesinde bir şey, "her türlü eleştiri ise kabulümdür, çünkü eleştirinin netlik ve şeffaflıkla benzerliği çok".[16] Bu metinde öğrenci arkadaşlarından ne istediği apaçık görülmektedir: İngiltere'de edebiyatla meşgul olurken ve katıldığı tartışmalarda öğrendiği daha fazla hoşgörü ve eleştirel tartışmalara açık olmak.

Sayfa sayısı az olan gazete 300 adet basılmıştı. Fotokopi makinesi yoktu. Baskı çok pahalıya geleceğinden daktiloyla yazılmış matrisler kaymakamlığın teksir makinesinden 'geçirilerek' çoğaltıldı. Henüz özerk değil, okul idaresine bağlı bir okul gazetesi olan *spektrum*, her şeye rağmen öğrenciler tarafından öğrenciler için yapılıyordu. Yankı olumluydu.

Eylül'deki ilk yarı karnesinde Ulrike'nin matematik ve Latince notları beş, yani zayıftı. Geçirdiği hastalık zaman kaybetmesine sebep olmuş, kaygılar ve sırlar konsantrasyonunu bozmuştu. İçinde bulunduğu çaresiz duruma uygun düştüğünü düşünerek Stefan Zweig'ı okuyordu, Maria'yı özlemişti. Gelecek yaz sömestrinde üniversiteye başlayabileceği için arkadaşı adına seviniyor, kendisinin mezun oluncaya kadar geçirmek zorunda olduğu süre gözüne sonsuz görünüyordu.

Hoşnutsuzdu, hayatı anlamsız buluyor ve bazen kendi yüzüne tükürmek geçiyordu içinden. Ama mezuniyet sınavını mutlaka vermeliydi. Öğrenci arkadaşlarıyla arası iyiydi; Ulrike için, iyicil duygu-

16) Ulrike Meinhof, "Das Spektrum oder wer ich bin und was ich will", *spektrum*, Philippinum Lisesi okul gazetesi, Sayı 1, Eylül 1953.

larla, "O farklı işte," diyorlardı. Ulrike için yeterliydi bu, zaten birilerinin onu anlayabileceğini de sanmıyordu. Werner Link'le beraber olmaktan hoşlanıyordu, Weilburg'taki en yakın arkadaşı Link'di. Okulda yardımlaşıyorlardı, Werner ona sıcaklık veriyordu.

Vicdan azabına daha fazla dayanamayan Ulrike Meinhof, Eylül sonunda iki haftalığına gittiği İngiltere'den dönen Renate Riemeck'e, Temmuz ayında Thomas Lenk'le buluştuğunu ve onunla ortak bir gelecek planladığını itiraf etmişti..

Renate Riemeck'ten korkuyordu, ama tepkisinin bu kadar zalimce olacağını da düşünmemişti. Genç kıza en ufak bir anlayış göstermeyen Riemeck, baskısını yoğunlaştırdı. Evde kalabilmesini ve okula devam edebilmesini Thomas'la görüşmemesi koşuluna bağlamıştı. Mektuplaşmaları, telefonlaşmaları ya da başkaları aracılığıyla haberleşmeleri de yasaktı. Manevi annesi, Ulrike'den 'koşulsuz' söz vermesini istemişti, aksi halde evi derhal terk etmesi gerekecekti. "Seni artık görmek istemiyorum," diyerek bitirmişti sözlerini.

Ulrike Meinhof, Renate Riemeck'in söylediklerinde ne kadar ciddi olduğunu biliyordu. Kadının ne kadar sert olabildiğini 1949'da kız kardeşini okuldan aldığı zaman görmüştü. İçinde bulunduğu bu sıkıntılı durumda kime başvurabilirdi? Fazlasıyla Hıristiyan olan akrabalarına mı? Hem de sıkıntısının sebebi bir aşk ilişkisiyken ? Fazlasıyla erdemli ellili yıllarda, düşünülmesi bile mümkün olmayan bir şeydi bu.

Ama bu kez o kadar çabuk pes etmeyecekti. Zaten Maria'yı yitirmiş sayılırdı, Thomas'ı da kaybetmek istemiyordu. Mücadelesini sürdürmüş, bağırmış, ağlamış ama yine de yenilmişti. 15 Ekim gecesini nerede ve nasıl geçirdiği bilinmiyor, muhtemelen odasında son kez uyumasına izin verilmişti. Ertesi gün Renate Riemeck, manevi kızı üzerindeki baskıyı sürdürdü; Thomas Lenk'le ilişkisini tamamen kesmesi koşuluyla evde kalabileceğini ve okula devam edebileceğini ısrarla tekrarladı. Yine saatlerce kavga ettiler.

Yirmi yaşındaki Ulrike otuz dört yaşındaki Renate'ye bu kez de boyun eğmişti. Para olmadan nasıl yaşayabilirdi? Akrabaların yanına sığınmak ya da stenograf olarak çalışmak istemiyor ama boyun eğdiği için de acı çekiyordu. Gördüğü düşler çoğunlukla Thomas Lenk'le ilgiliydi: Oldenburg'u boydan boya koşarken her köşede Maria'nın varlığını hissediyordu. Giderek düşleri gündüz gördüğü hayallere dönüştü, Weilburg'ta da köşelerin arkasında varlıklarını his-

settiği insanlar, yaklaşınca ortadan kayboluyorlardı. Okuldaki kız arkadaşlarından biri, sinir krizinin eşiğine gelmiş gibi görünen Ulrike adına kaygılanmaya başlamıştı.

Ulrike, Thomas Lenk'e gizlice mektup yazarak, Riemeck'in kendisine uyguladığı baskılardan şikayet etti. Oysa manevi annesi alabildiğince özgür yaşamaktaydı. Ulrike, Riemeck'e düşman kesilmişti. Bu kırgınlığın üstü daha sonra örtüldü, ama ilişkileri bir daha asla eskisi gibi olmadı.

Ulrike'nin manevi annesinin hayatına bu kadar müdahale etmesine neden izin verdiğini bir türlü anlayamayan Thomas Lenk, geçici veda için Ulrike Meinhof'a –Lenk'lerin Fellbach'taki kedilerine benzeyen- alçıdan bir kedi yapmış ve griye boyamıştı. Alçı kediyi Ulrike'nin Wuppertal'deki bir kız arkadaşına götürüp, Ulrike'ye iletmesini rica etti.

Okul arkadaşı Werner Link, Ulrike'yle artık daha fazla ilgileniyordu. Okuldan çıktıktan sonra hemen her gün eve kadar ona eşlik ediyor, sınıfta kalacağından endişe duymaması için matematik ve Latince derslerine yardımcı oluyordu. Zaman zaman Giessen ya da Wiesbaden'de düzenlenen konserlere ve operaya gidiyorlardı. İkisi de Bach, Mozart, caz seviyor, partilerden hoşlanıyorlardı. Werner Link, Maria'yla ilgili hiçbir şey bilmiyor, Thomas Lenk'in Ulrike'nin eski arkadaşlarından biri olduğunu sanıyordu. Öte yandan Ulrike'yi, onun kendisini sevdiğinden daha fazla sevdiğinden emin olan Link, ilişkilerinin okul dönemi ve Weilburg'la sınırlı kalabileceğini seziyor, Ulrike'nin komodininin üzerinde alçıdan kediyi her gördüğünde içi sızlıyordu. Ulrike gibi bir kadını daha önce hiç tanımamıştı. Politika, felsefe ve sanat üzerine tartışabildiği Ulrike onun için, "Zekâ ve dişiliğin iç içe geçtiği korkunç çekici bir karışım"dı.

Eğer çalışma grupları, orkestra provaları ya da özel dersler engel değilse mutlaka Ulrike'yle birlikte olan Link, akşamları çok erken, saat 19 civarında kalkan son otobüsle ikamet ettiği Weinbach'a doğru yola çıkıyordu. Pazar günleri üç ayinde org çalmak zorundaydı; Protestan bir papaz olan babası, bir sözleşmeyle böyle bir yükümlülük altına girmişti. Pazar günleri çalışarak biraz para kazanan Werner Link, Ulrike için sigara ya da ufak tefek armağanlar alabiliyordu. Juliette Greco'nun şarkısı *Je hais les dimanches* ("Pazar günlerinden nefret ediyorum") onun duygularını tam olarak ifade ediyordu, çün-

kü bir an önce pazartesi olmasını ve okulda kız arkadaşıyla buluşmayı iple çekiyordu.

Ulrike Meinhof ise pazar günlerini seviyordu. Akşamları ve hafta sonlarını Werner Link olmadan geçirmeye itirazı yoktu. Pedagoji Enstitüsü'ndeki öğrenci partilerine yalnız gitmekten de hoşlanıyor, bu partilerde sabahı edip pazar günleri geç saatlere kadar uyuyabiliyordu.

Renate Riemeck manevi kızının Werner Link'le ilişkisini hoşnutlukla izliyor ve hatta delikanlıya, yapmak istediği akademik kariyer için öğütler bile veriyordu. Bir defasında ikisi, Riemeck'in Pedagoji Enstitüsü'ndeki dersini ziyaret etmişlerdi. Riemeck'in öğrencileri 'coşturma' yeteneği karşısında şaşırıp kalan Werner Link, kadım ilerici ve hoşgörülü bulmuş, ama Riemeck'in 'akademik kibri' onun gözünden de kaçmamıştı. Link'in ziyaretleri esnasında Riemeck manevi kızının odasına pek uğramıyor, asla kapıyı çalmadan girmiyordu. Geceler boyu çalışma masasının başında oturuyor, yazılarını yazarken zincirleme sigara içiyordu. Ulrike Meinhof ve Werner Link, ertesi gün küllükten sigara izmaritlerini toplayıp tütün kalıntılarını pipolarına dolduruyorlardı. Bazen televizyon izledikleri de oluyordu, ama Riemeck evdeyse Ulrike Meinhof'un odasında kalmayı tercih ediyorlardı.

Ulrike Werner Link'e, manevi annesinin eşcinsel olduğunu anlatmış ve her zaman olduğu gibi Renate Riemeck'in hayat tarzını savunmuştu. Bu konuşma sırasında ona, kendisinin de bir kadını sevmiş olduğunu itiraf etti. Werner Link'in bunu anlayışla karşılaması mümkün değildi. Doğal olarak kavga ettiler. Bu konu aralarında hep sorunlu bir konu olarak kaldı.

12. sınıfın Almanca dersinde Goethe, Lessing, Schiller, Kant, Thomas Mann, Shakespeare ve Moliere vardı. Bir keresinde kompozisyon dersinde, öğrencilerden, "Daha yaşlı insanlar, artık hiçbir yerde medeni cesaret kalmadığını iddia ediyorlar. Bu iddia doğru mu?" diye sorulmuş ve görüşlerini yazmaları istenmişti. Akord işçilerine verilen ücretlerin 'ahlaksızlık' olup olmadığı ve televizyonun 'sosyal ilişkileri' öldürüp öldürmediği üzerine tartışıyorlardı. Okulda Nazi döneminin veya yeniden silahlanmanın tartışılması eskiden olduğu gibi şimdi de tabuydu. Weimar dönemine ait bazı orijinal belgeleri derse getiren ve öğrencilere nasıl yorumlanmaları gerektiğini anlatan tarih öğretmeni istisna oluşturuyordu.

Renate Riemeck 1953 Aralık başında Heidi Leonhardt'a, bazı öğretmenlerle durup dururken yine arasını bozmuş olan manevi kızından yakındı. Noel'de okuldan mavi zarflı üç mektup gelmişti. Renate Riemeck 27 Aralık'tan 5 Ocak 1954 tarihine kadar İngiltere'de olacaktı. Ulrike, Weilburg'ta kalmak zorundaydı, bu kez yanına ablası Wienke geleceği için çok seviniyordu.

Otuz dört yaşındaki Riemeck İngiltere'de son kalışından sonra, Berenck'teki Quelle adlı sanatoryuma kür için sık sık gidiyordu. Ulrike Meinhof'un manevi annesinin şimdi de bu tesisin sahiplerinin kızı Holde Bischoff'la arkadaşlık kurmuş olduğunu kavraması biraz zaman aldı. Holde bu tesiste havuz görevlisi olarak çalışıyor ve Renate Riemeck'in sağlık problemleriyle ilgileniyordu. Artık Riemeck hafta sonları ve tatillerde Holde'yle seyahat ediyor, iş gezilerine yanında onu götürüyordu.

Şubat sonunda Ulrike Meinhof, arkadaşı Maria'yı düşünmeme kararı aldı. Canını acıtan her şeyi unutmak istiyordu. Ama dört hafta sonra Paskalya tatilinde, manevi annesi seyahatteyken, kapıda birdenbire Maria belirdi. İki genç kadın birbirlerini on sekiz aydır görmüyorlardı. Ulrike Meinhof gergindi ve nasıl tepki vermesi gerektiğini bilemiyordu, ama bütün duyguları tekrar canlandı. Maria'yı unutma çabası ne kadar da gülünçtü. Arkadaşı gittikten sonra Ulrike günlerce kendi kendine gülümsedi.

Mezuniyet sonrası için yeni planları vardı. Belki Oldenburg'da ya da Maria'nın öğrenim gördüğü Heidelberg'de marangozluk eğitimi alabilirdi. Dört yıl sonra usta olur ve isterse birkaç sömestr de sanat tarihi öğrenimi görebilirdi. Dilbilimcilere sinir oluyordu, lise öğretmenleriniyse hiç göresi yoktu. Planlarını Renate Riemeck'le konuştu, çünkü mezuniyetle beraber reşit olmuyordu, hâlâ onun maddi desteği ve onayına ihtiyacı vardı. Ama Riemeck, akademik olmayan bütün gelecek planlarını şiddetle reddetti. Ulrike, Thomas Lenk'le birlikte yaşabilmek istiyorsa daha bir buçuk yıl beklemek zorundaydı.

Öğretmenler ve öğrenciler, Werner Link'le sevgili olduklarını düşünüyorlardı, Ulrike de buna karşı çıkmıyordu. Bir kavganın ardından Ulrike sandalyesini öfkeyle kapıp Werner Link'ten olabildiğince uzağa oturunca tartıştıklarını anlayan öğretmen üzülmüştü. Genç kadının, yetişkinler tarafından engellenmeyen ilk ilişkisiydi bu ve -Link'e karşı hisleri Maria'ya ya da Thomas'a hissettikleriyle kıyaslanamasa da- yalnızlığına çare oluyordu. Werner'i sevse, onunla kalsa

genç adamı çok mutlu edeceğini, ama Werner'in kendisi için 'harika' bir dosttan öte bir şey olmadığını Maria'ya itiraf etmişti.

24-28 Ocak 1955 tarihinde Ulrike Meinhof yazılı mezuniyet sınavına girdi. Almanca sınavında Conrad Ferdinand Meyer'le Hans Carossa'nın çeşmeler üzerine şiirlerini karşılaştırmıştı. Metnin girişinde, Hermann Hesse'nin *Sidarta*'sına dayandırdığı, su üzerine düşünceler yer alıyordu. Sınav denetçisi şu değerlendirmeyi yapmıştı: "Metnin yazarı, şiirlerin rafine, uzun soluklu ve özellikle çok derinlikli bir yorumunu yapmayı başarmış. Bazı biçimsel özgünlükler (noktalama işaretleri dahil), olayı hayalinde yeniden yaşatmanın yoğunluğuyla açıklanabilir."

1 ve 2 Mart tarihlerinde sözlü sınav yapıldı. Ulrike Meinhof'un mezuniyet karnesi iyiydi. Almanca, tarih, İngilizce, din, pekiyi; sosyal bilgiler, tarih ve müzik, iyi; Fransızca, matematik, fizik, biyoloji, coğrafya ve spor, tatmin edici; Latince ve kimya, yeterli.

19 Mart 1955'teki mezuniyet töreninde, sınıf öğretmeni, sınıf sözcüsü ve okul sözcüsü birer konuşma yapmışlardı; okul korosu Haydn'ın *Yaratılış* Oratoryosu'ndan "Die Himmel erzaehlen die Ehre Gottes"i (Gökler Tanrı'nın yüceliğini anlatıyor) söylemişti. Konferans salonunda ilk üç sırada alfabetik sıraya göre 21 mezun oturuyordu. Ardından okul binası önünde çayırların üzerinde son kez sınıf fotoğrafı çektirdiler. Yirmi yaşındaki Ulrike Meinhof, ürkek gülümsemesiyle en önde duruyordu, biraz rahatlamış bir havası vardı, kısa bukleli saçları yüzünü çevreliyordu; kolsuz, diz boyu siyah bir elbise giymiş, derin olmayan dekoltesine büyük yuvarlak bir broş takmıştı, rüzgâr eteklerini kabartmıştı.

Nihayet bitmişti. Weilburg ve mezuniyet sınavı geride kalmıştı artık. Protestan Yüksek Öğrenim Vakfı'na Hıristiyan söylemler kullanarak burs başvurusunda bulundu ve başvurusu kabul edildi. Ancak öğrenime başlamadan önce, Villingst bei Schwerte'de bir dönem atölye çalışmasına katılmak ve bol bol dua etmek zorunda olduğunu söylüyordu küfür ederek. Renate Riemeck Ulrike'nin, Alman Halk Yüksek Öğrenim Vakfı'ndan burs alabilmesi için, tanıdığı Marburg'lu profesör Elisabeth Blochmann'dan destek rica etmiş, hatta sınıf öğretmeninin hiç hoşuna gitmemesine rağmen, Philippinum Lisesi'nin bile bu yönde çaba göstermesini sağlamıştı. Ayda 120 mark'lık burs onayı gelince, Renate Riemeck'e bağımlı olmaktan kurtulduğu için havalara uçan Ulrike, neden bu kadar sevindiğini

anlattığı sınıf öğretmeni tarafından, yine tek yanlı ve uygunsuz biri olmakla suçlanınca etkilenmişti, ama yine de güldü.

Öğrenimi boyunca Yüksek Öğrenim Vakfı'na, gerçekte öğrendiği ve ilgilendiği şeyleri pek yansıtmayan fazlasıyla uslu zorunlu raporlar gönderdi. Sovyetler Birliği'ne hayranlık izlenimi verebilecek her şeyi geçiştiriyor, örneğin kendisini büyüleyen Karl Marx üzerine ifadeleri dikkatlice ve taktik uygulayarak formüle ediyordu.

Werner Link'e de Protestan Yüksek Öğrenim Vakfı tarafından burs teklif edilmişti. Ama Link'in bu arada kilise ve Hıristiyanlıkla arasına koyduğu mesafe çok büyümüştü ve o bunu ifade de ediyordu. Vakıf, her gün yapılan sabah duasından kendisini muaf tutmaya hazır olduğunu bildirmesine rağmen Link kabul etmedi, çünkü bu durumda Ulrike'den de ayrılmış olacaktı. Dolayısıyla burs almadan idare ediyordu.

Werner Link'i, kendisinin aksine öğretmenlerle çok iyi ilişkisi ve mezuniyet sınavında altı tane biri olan 'harika bir delikanlı' olarak görmesine rağmen, aylardır ondan ayrılmak isteyen Ulrike bir 'tragedya' hazırlığı içindeydi. Link'le ortak yönleri çoktu: Şiir ve edebiyatla ilgileniyor, kendilerini hiç ciddiye almıyor, bütün şenliklerde büyük bir zevkle sarhoş oluyorlardı. Ulrike, Thomas'a sadık kalmak istiyor, ama Werner'e dürüst davranmıyordu. Werner Link durumu bilse belki bursu kabul edip öğrenimini başka bir yerde sürdürürdü. Ama ikisi de Marburg Üniversitesi'ne kayıtlarını yaptırdılar. Renate Riemeck Ulrike'ye değil Werner Link'e, siyaset bilimi okumasını önermişti. Profesör Wolfgang Abendroth'tan ders alacaktı.

Renate Riemeck, çok yönlü ilgileri yüzünden bir süre ne okuması gerektiğini bilemeyen Ulrike Meinhof için öğretmenliği uygun görmüş olmalı ki, yakın iş ilişkisi içinde bulunduğu Pedogoji Enstitüsü'nün müdiresi Elisabeth Blochmann'la buluşmalarını sağladı. Ulrike Meinhof'un sanat tarihine de kaydını yaptırmasını bekliyordu, ama yan dal olarak psikolojiyi seçmesine şaşırmış ve genç kızın akrabalarına yazdığı bir mektupta da bu seçimle dalgasını geçmişti.

Renate Riemeck de Weilburg'tan ayrılmak niyetindeydi. Ne yazık ki iyi bir teklif beklediği Aşağı Saksonya eyaletinde Heinrich Albertz değil, Renate Riemeck'in neo-faşist olarak tanımladığı FDP'li Leonhard Schlütter kültür bakam olmuştu. Ama Kuzey Ren Vestfalya'yla ilişkileri daha başarılıydı. Meinhof'ların akrabaları yıllar önce Wuppertal'daki Pedagoji Yüksek Okulu müdürüyle bağlantı kurmasına

yardımcı olmuşlardı. Şimdi bu okulda bir yer boşalmıştı, ayrıca Bonn Pedagoji Akademisi'nden de teklif vardı.

Ulrike Meinhof öğrenime başlamayı beklerken, Nisan 1955'te Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne giderek Schönebeck, Halle ve Doğu Berlin'deki Meinhof ve Stammler ailelerini ziyaret etti. Ulrike Meinhof'un amcası, 1945'e kadar Halle Üniversitesi'nde felsefe profesörü olan Profesör Gerhard Stammler, şimdi Salzelmen'de (Schönebeck) Protestan Akademisi'nde çalışıyordu. Savaştan sonra kendisinden hesap sorulmuştu ve işini kaybetmişti. O zor günlerde kendisini maddi olarak destekleyen Renate Riemeck gibi o da Nazi geçmişi hakkında hiç konuşmuyordu. Stammler ailesi gıda maddelerinin azlığından ve siyasi baskılardan yakındılar; amcasının geçmişini bilmeyen Ulrike Meinhof o kadar etkilenmişti ki, Orwell'ın *1984*'ünü hatırlamadan edemedi. Ama Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde, sadece 1945 sonrası basılmış bilimsel kitaplar bulunması çok hoşuna gitmişti. Federal Alman Cumhuriyet'inde durum farklıydı.

Halle'ye gidip faşist geçmişi hakkında hiçbir fikre sahip olmadığı Heinrich Meinhof'u da ziyaret etti. Ama amcasıyla yengesinin, Ruslar hakkında küçümseyici ifadeler kullanmalarına, suçu daima başkalarının üzerine yıkmalarına kızmıştı. Birinci Dünya Savaşı, Weimar Cumhuriyeti ve hatta 1933'ün suçlusu olarak gördükleri SPD'ye söylemediklerini bırakmamışlardı. Ulrike Meinhof, Alman tarihini ciddiyetle araştırma konusunda ne kadar yeteneksiz olduklarını söyleyerek akrabalarını eleştirdi. 'Doğudaki kardeşler'e küfür ediyor ve tekrar birleşme fikrini iğrenç buluyordu.

19 Nisan 1955'te tekrar Weilburg'a döndü. Dokuz gün sonra Werner Link'le beraber yeşil renkli lambretta bir motorsikletle Marburg'a doğru yola çıktılar. Afföller Caddesi'nde farklı binalarda mobilyalı birer öğrenci odası kiralamışlardı, Ulrike Meinhof'un odası 74 numaralı binadaydı. Yeni hayatı, yeni kent, yeni insanlar, üniversite öğrenimi onu sevindiriyordu, en çok da artık nihayet kendi belirleyeceği -öyle inanıyordu- bir hayat sürecek olmasına seviniyordu.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ

Marburg ve Wuppertal, Nisan 1955-Mart 1958

Onun insanlarla ilişkilerini belirleyen şey içeriktir, o böyledir işte.

Güneş doğunca ışığı söndürdü. Gece Marburg'ta dolaşmış, açık bir pencerenin önünde bir süre durup saksafon sesine kulak kabartmış, eve döndükten sonra bir rapor üzerinde çalışmış, şarap ve sigara içmişti. Odası küçük, mobilyaları perişan durumdaydı, ama bundan rahatsız olmuyordu, burs sayesinde mali açıdan nihayet bağımsızdı.

Yirmi yaşındaydı. Pedagoji, germanistik, psikoloji okuyor, misafir öğrenci olarak da Giessen'de sanat tarihi dersi alıyordu. Hayatında ilk kez -Oldenburg'taki rahibeler hariç- geçmişte Nazi olmamış

öğretmenlerle Marburg'ta karşılaşmıştı. Pedagoji Enstitüsü'nü, Meinhof sülalesinin ikamet yeri olan Halle'deki kürsüsünü 1933'te bırakıp kaçmak zorunda kalmış, Yahudi kökenli Profesör Elisabeth Blochmann yönetiyordu. 1952'de Marburg'a davet edildiğinde Oxfort Üniversitesi'nde hocaydı. Almanya'nın ilk genel pedagoji profesörü olan Blochmann, kadın eğitimi üzerinde duruyordu. Meinhof, Blochmann'ın verdiği Wilhelm von Humboldt, Rousseau ve Pestallozzi üzerine reform pedagojisi derslerine giriyor, yanı sıra Sovyet pedagojisi ve kadının anne ve işçi olarak tarihsel rolü üzerine seminerlere katılıyordu; ikisi de Soğuk Savaş dönemi için olağandışı derslerdi. Blochmann kısa süre sonra Meinhof'a doktorasını kendisinin yanında yapmasını teklif etti.

Psikoloji Enstitüsü'nü Profesör Heinrich Düker yönetmekteydi. Nazilerin 1933'te yasakladıkları Uluslararası Sosyalist Mücadele Birliği (ISK) üyesi olan Düker de hocalık lisansını yitirmiş, hapishaneye girmiş, Gestapo'nun elinde tutsak kalmış ve Sachsenhausen toplama kampına kapatılmıştı. Düker'in verdiği, çocuk ve genç psikolojisi derslerine katılan Ulrike Meinhof, Marksizmle onun vasıtasıyla tanıştı.

Pedagoji Enstitüsü'nün olduğu binada, başında kırk dokuz yaşındaki Profesör Wolfgang Abendroth'un bulunduğu Bilimsel Politika Enstitüsü de vardı. Zulümden, Gestapo'dan, dört yıl hapisten, Ceza Bölüğü'nden, savaş tutsaklığından sağ kurtulmuştu ve 1951'den beri Marburg'ta hocalık yapıyor, Üçüncü Reich'tan kalan çok sayıda ordinaryüsün arasında kendisini "beyaz karga"[17] gibi hissediyordu. Sosyalist anayasa hukukçusu resmi makamların gözünde fazla solcuydu. Ulrike Meinhof siyaset okumamasına rağmen, ara sıra onun derslerine giriyordu.

Giessen'de sanat tarihçisi Profesör Otmar Kerber'in "Orta Çağ'da Gotik Katedraller" seminerine de katılmıştı. Edebiyat Fakültesi olmadığı için orada öğrenim göremezdi. Ingeborg Meinhof, doktorasını Prof. Kerber'in yanında yapmıştı. Renate Riemeck'in kendisi de Kerber'den ders almış, onun aracılığıyla Curt Braun'un sahibi olduğu Alster Yayınevi'yle ilişki kurmuş olmasına rağmen, nedendir bilinmez, manevi kızının Eylül 1955'te İtalya'ya yapılacak sanat tarihi inceleme gezisine katılmasını yasakladı. Ulrike Meinhof öfkeliydi;

17) Wolfgang Abendroth'la röportaj, *Marburger Blaetter*, 4/1972, s. 8-15.

Renate Riemeck'i bir daha ziyarete gitmemeye yemin etti. Yeni bir plan yaptı; artık pedagoji, sanat tarihi ve tarih okuyacaktı. Psikoloji ve germanistik okumaktan vazgeçti.

Artık Riemeck'le oturmuyor olmasına rağmen, reşit olmadan önce Maria'yı da Thomas Lenk'i de tekrar görmeme sözüne bağlı hissediyordu kendisini. Kendine güveni daha fazla olan Maria'nınsa umurunda değildi, Mayıs'ta Marburg'a geldi. Ulrike Meinhof eski içtenliği tekrar kurmakta zorlanmıştı, arkadaşından özür diledi.

Etek boyları iyice kısalmıştı, açık renk treçkotlar çok revaçtaydı, erkekler şapka takıyordu. Werner Link'le yaşadıklarını 'tragedya' prömiyerinin eşiğine gelmişti. Ulrike Meinhof akşamları canlı müzik gruplarının, ABD'den en yeni caz parçalarını çaldıkları, Steinweg'teki Cafe Heyden'a gitmeyi seviyordu. Fizik öğrencisi Lothar Wallek bir Haziran akşamı bu kafede, biraz varoluşçu bir etki uyandıran, olağandışı genç bir kadın gördü. Çekiciydi, modaya uygun giyindiği söylenemezdi, ama kendinden emin görünüyordu. Pipo içen bu genç kadınla gürültüye rağmen sohbete başladılar. Yanında bir erkeğin oluşu Lothar'ı rahatsız etmedi, çünkü kadın, Werner Link'in eski bir sınıf arkadaşı olduğunu söylemişti.

Ulrike Meinhof'un o akşam kendisini eve Lothar Wallek'in bırakmasına izin vermesi Werner Link'i incitmişti Sonraki günlerden birinde ikisini Afföller Caddesi'nde görünce arkadaşlıkları aniden sona erdi; tesadüfen karşılaşsalar bile, artık sadece selamlaşıyorlardı. Ama Lothar Wallek de, âşık olduğu kadının kendisini başka birine bağlı hissettiğini öğrenecekti. Ulrike ona, yakında tekrar görüşeceği Thomas Lenk'i anlattı. Lothar Wallek'le ilişkisi onun için öncelikle 'sadece' çok iyi bir dostluktu. Sonraları ona, ormanda ve çimenlerin üzerinde çektirdiği bazı fotoğraflarını hediye etti; bu fotoğraflarda kısa saçlı, uzun pantolonluydu. Kiminde gülümsüyor, kiminde maskaralık yapıyordu.

Ulrike Meinhof kısa süre içinde, bu güzel eski kentin karanlık yanlarını da keşfetti. Kentte 30'dan fazla birlik vardı, iki dünya savaşı atlatmış, alkole batmış, gerici erkek dernekleriydi bunlar. Ülke çapında bütün öğrencilerin yaklaşık yüzde 20'si bu birlikler içinde örgütlüydü; yaklaşık yarısı eskrim yapıyordu. Marburg Genel Öğrenci Komitesi (AstA) üyelerinin yarısı aynı birliğe mensuptu. Ulrike Meinhof gibi ılımlı Hıristiyan solcular bile azınlıktaydı. Ulrike önceleri, Berneuchen Mikail Kardeşliği çevresinin üniversite kilisesinde

düzenlediği ayinlere düzenli olarak katılıyordu. "Dine İlgi Duyan Gençlik Hareketi Birlikleri"[18] üzerinde etkili, eski eyalet meclisi üyesi Prusyalı Alman milliyetçisi -aynı zamanda Kardeşlik örgütünün kurucusu- Karl Bernhard Ritter, 1927'den beri burada papazlık görevini yürütmekteydi.

Doğu Almanya'dan konuşmacıları davet eden Bütün Almanya Sorunları İçin Genel Öğrenci Komitesi, Marburg'taki solcu öğrencileri bünyesinde toplamıştı. Almanya'nın tarafsız -en iyisi sosyalist- ve ordusuz bir devlet olarak yeniden birleşmesini amaçlayan[19] bu kuruluşun, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ndeki Demokratik Kültür Birliği'yle birlikte düzenlediği ve Defa Film'in *Der Untertan* (Teba) adlı filminin gösterildiği bir organizasyon bile sapkın bir eylem sayılmıştı. Öğrencilerden ve Marburg sakinlerinden oluşan anti komünist grupların, Doğu Alman konuşmacıları taşlarla kovaladıkları oluyordu.

Ulrike Meinhof üç yıl sonra, Ekim 1955'de ilk kez Oldenburg'a gitti. Her şey yabancılaşmıştı. Rahibe Maria Cordulla'yı ve tanıdıklarını ziyaret eden Meinhof, Riemeck'in yasağı yüzünden başkalarıyla görüşemedi.

Kariyer basamaklarını hızla tırmanan manevi annesi, Wuppertal Protestan Pedagoji Akademisi'nde nihayet Siyaset Pedagojisi ve Tarih Didaktiği profesörü olarak çalışmaya başlamış, Ekim sonunda Holde Bischoff'la birlikte büyük bir eve taşınmıştı. Mezuniyet sınavını veremeyenler için yapılan özel bir giriş sınavıyla, 1953'te Oldenburg Pedagoji Yüksek Okulu'na atlamayı başaran Wienke Meinhof, öğretmenlik öğrenimini Weilburg'ta sürdürmekteydi. Ulrike Meinhof da Marburg'ta, Pedagoji Enstitüsü'nün yakınında, Gutenberg Caddesi 15 numarada, tavan arasında küçük bir odaya taşındı.

Lothar Wallek, kış sömestrinin başında Ulrike Meinhof'u tekrar görünce mutlu olmuştu, ama Ulrike yakında Thomas Lenk'le yeni bir başlangıç yapmak istiyordu. Nihayet yirmi bir yaşındaydı ve Thomas Lenk'i yanına çağırdı. Niedermendig'te yaşadıkları o günlerin üstünden iki buçuk yıl geçmişti. Tekrar buluştuklarında her ikisi de güvensizdi, her şey ters gidiyordu, aralarındaki iletişim öy-

18) Bkz. Ullrich Amlung, "'Zwischen den Kriegen'. Ulrike Meinhof", Markus Bauer, *Passage Marburg, Ausschnitte aus vierundzwanzig Lebenswegen*, Marburg: Jonas, 1994, s. 249, not 2.

19) Bkz. *a.g.y.*, s. 24 ve devamı.

le sağlıksızdı ki, ikisi de karşı tarafın kendisine ilgi duymadığını düşünüyordu. Üstüne üstlük Ulrike fizik öğrencisi bir arkadaşından söz edince, reddedildiğine inanarak oradan ayrılan Thomas, Ulrike'den vazgeçti. Ulrike Meinhof üzgündü, ama durumu düzeltmek için herhangi bir çaba sarf etmedi. Bu ayrılığın da üstesinden geleceğinden emindi.

Kısa süre sonra Ulrike Meinhof'la Lothar Walleck çift oldular. Dindar bir Katolik olan genç atom fizikçisi, yoğun olarak diploma tezi üzerinde çalışıyordu. 1955/1956 kış sömestri sakindi, ama fırtına öncesi sessizlikti bu.

Yeniden silahlanmaya karşı olan Federal Alman vatandaşlarının çoğu, 'komünist istila' tehdidi altında bile üniforma giymek istemiyordu. Farklı dünya görüşlerine sahip insanlardan oluşan geniş bir "Biz Yokuz" Hareketi başlamıştı. Üçüncü dünya savaşı korkusu çok büyüktü. Adenauer devleti bu direnişe baskıyla tepki verdi: 1951 başında, adayı test arazisi olarak kullanan İngilizleri bomba atmaktan vazgeçmeye zorlamak için, Sosyalist Kartallar, Sendika Gençliği ve Hıristiyan Gençlik Dernekleri'yle birlikte Helgoland Adası'nı işgal etmek gibi sansasyonel anti-militarist eylemler düzenlemiş olan KPD'nin gençlik örgütü Hür Alman Gençliği'ni (FDJ) yasakladı.

Yeniden silahlanmaya karşı olan ve ana komisyonu CDU, SPD, KPD yöneticileri ve eski subaylardan oluşan -büyük işletmelerde bile- oldukça popüler Halkoylaması Komisyonları da muhafazakâr hükümet üyelerini tedirgin ediyordu. Bütün Almanya Sorunları İçin Bakanlık, hemen her yere, üzerinde "Komünist halk oylamasına katılanlar, barışı tehlikeye sokarlar ve Bolşevizmin hizmetine girmiş olurlar" yazılı afişler astırdı. Üstelik halk oylamasının yasaklanmasını ilk talep edenler de sosyal demokratlardı. Sonuçta başarılı oldular. Referandumun 'Doğu'dan yönetildiği' suçlamasını desteklemek için -çoğunluğu komünist- 7 binden fazla militan tutuklandı. Buna rağmen Komisyonlar, aşağı yukarı 10 milyon imza topladı.

Siyaset ve polis, artık göstericilere karşı da büyük bir sertlikle müdahale ediyordu. Muhalif olmak, 'komünist' olmak demekti. KPD'nin ve diğer sol örgütlerin üyeleri anayasa düşmanlığıyla suçlanıyor, bağıntılı olarak da kamu hizmetlerinden men ediliyordu. Bu kampanyada on binlerce kişi işini kaybetti. Yaklaşık 200 örgüt yasaklandı. Yüksek Mahkeme tarafından iptal edilen az sayıda karardan biri, Nazi Rejimi Mağdurları Birliği'nin (VVN) yasaklanmasıydı.

Bu davada, diğer Batı ülkelerinin kamuoylarının protestoları belirleyici olmuştu.

Yeniden silahlanmaya karşı olanların çoğu, 1954'e kadar en az 20 milyar markı kullanıma sunan ABD'nin akıttığı inşa yardımı sayesinde de gerçekleşen, herkesin övgüler düzdüğü 'ekonomik mucize'yi de gözlemlemekteydi. Amerikalılar ise yaptıkları yardımın karşılığında Avrupa'nın göbeğinde, sosyal huzursuzluklara ve anti-kapitalist düşüncelere karşı korunmuş güvenilir bir müttefik beklentisi içindeydi. 1945-1952 arasında özellikle Ruhr bölgesinde yaşanan işçi ayaklanmaları, genel grevler, sendikacıların, sosyalistlerin ve komünistlerin ağır sanayinin kamulaştırılması ve sosyalist Almanya talepleri artık gündemden çıkmalı, Federal Almanya halkı kendisini asla 'Doğu'nun kucağına' atmamalıydı. 1953'te CDU, parlamentoda mutlak çoğunluğu kazandı. Batılı müttefikler 1954 Paris Anlaşmaları'yla, 1955'de gireceği NATO'nun kapısını açtılar Federal Almanya'ya. Altı yaşındaki Federal Almanya şimdi kendi silahlı kuvvetlerini kurmakla yükümlüydü. Bunun için anayasanın önemli ölçüde değiştirilmesi gerekiyordu. Mart 1956'da parlamento üçte iki çoğunlukla, savunma amaçlı bir ordu kurma kararı aldı. Batı Almanya'da genel zorunlu askerliğin yürürlüğe konması gençleri, bütün pasifistleri ve anti-militaristleri dehşete düşürmüştü.

Altı yıl sonra gazeteci Ulrike Meinhof, 1948 Anayasası'nın "zorunlu askerliği ve yeniden militarizasyonu [...] anayasal olarak" dışladığını hatırlatıyordu. Adenauer, "Batılı Müttefikler'e daha 1949'da Almanların savunma katkısını teklif etmiş, [...] yani belirleyici anayasa değişikliklerinden yedi yıl önce, anayasanın ruhunu ve lafzını umursamaksızın politikasını örmüş ve yürütmüştür. Yeniden militarizasyona anayasada yer yoktu, Adenauer, anayasayı hem çiğnedi hem dinamitledi."[20]

Ekim 1956'da Federal Almanya hükümeti, yeni orduda 38 generalden 31'inin ve 237 albaydan 100'ünün Nazi ordusunun genel kurmayında bulunduğunu kabul etmek zorunda kaldı. Federal Ordu'nun ilk genel müfettişi Nazi ordusunun generallerinden Adolf Heusinger olmuştu. Heusinger, 1940-1944 yılları arasında Ordu Yüksek Komutanlığı'nda Operasyon Bölümü Şefi'ydi. [...] Ordu Yüksek Komutanlığı, Sovyetler Birliği'ne karşı imha savaşını yönet-

20) Ulrike Meinhof, "Die Würde des Menschen", 1962, *Freibeuter* 62/1994, s. 153-155.

mişti. Heusinger -sembolik olarak ifade edildiğinde- harita masasında Hitler'in yanında oturuyor ve tabii ki Doğu'da olup bitenler hakkında her şeyi, kendi ifadesine göre, Nazi ordusunun 'çetelerle mücadele' bahanesi altında 'Slavların ve Yahudilerin sistematik olarak azaltılması'na katıldığını da çok iyi biliyordu (Wolfram Wette[21])." Nazi Ordusu'nun Yabancı Ordular Bölümü eski şefi Korgeneral Reinhard Gehlen, CIA'e, "eğer Sovyet yanlısı siyaset taraftarları" federal hükümete girecek olursa, Federal Almanya'da uygulanacak bir darbe planı sunmuştu. Ama Gehlen'in kaygı duymasına gerek yoktu. Federal ordu kurulduktan hemen sonra Ağustos 1956'da KPD, Federal Anayasa Mahkemesi tarafından yasaklandı. Dava beş yıl sürdü. Parti 1919'da Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht tarafından kurulmuş, 1933'te yasaklanmış, yöneticileri, üyeleri, sempatizanları zulme uğramış ve on binlercesi katledilmişti. Diktatör General Franco'nun egemenliğini sürdürdüğü İspanya'nın yanı sıra, faşizmden kurtulduktan on bir yıl sonra, komünist partinin tekrar yasaklandığı tek Avrupa ülkesi, 1949'da kurulmuş Federal Almanya'ydı.

Daha 1956 yılında Gehlen'in örgütü Federal Haber Alma Servisi'ne (BND) dönüşmüştü, Gehlen de başına getirilmişti. Ekim 1956'da, üsteğmen rütbesiyle Nazi ordusunda bulunmuş, Federal atom bakanı Franz Josef Strauss (CSU), Federal Savunma Bakanı oldu. NSDAP Strauss'u Ocak 1943'te 'siyasi subay' olarak atamıştı.

Temmuz 1956'da yirmi bir yaşındaki pasifist Ulrike Meinhof, *marburger blaetter*'in, aralarında Hamburg'ta çıkan *Studentenkurier*'in de bulunduğu çeşitli öğrenci gazetelerinin ortak üretimi olan *Zeitkritische Stimme* adlı ekinde, muhafazakâr atom enerjisi eleştirmeni Profesör Karl Bechert'in kaleme aldığı makaleyi büyük bir coşkuyla okudu. Bechert, dünya çapında radyoaktiviteyi yükselttiği ve dolayısıyla genetik hasar tehlikesini beraberinde getirdiği için atom silahları denemelerine karşı uyarıda bulunuyordu. Robert Jungk'un bestselleri, *Heller als tausend Sonnen* (Bin Güneşten Daha Parlak) da Ulrike Meinhof'u büyülemişti. 1933'ten itibaren sürgünde yaşayan ve yıllardır atom enerjisinin tehlikeleriyle Hiroşima ve Nagasaki'ye atılan atom bombalarının sonuçlarını araştıran Alman Yahudisi Jungk, atom enerjisinin sivil kullanımını askeri kullanımdan ayırmak gerektiği mitine karşı mücadele ediyordu.

---

21) Wolfram Wette, "Neue Form, alter Geist", *Die Zeit*, 12/1999.

Atom konusu Ulrike Meinhof'un ilgisini o kadar çekmişti ki, Marburg'taki arkadaşlarının bazıları onunla 'Atom-Ulrike' diye dalga geçiyordu. O dönemde insanlardan beklentileri de değişti. İlişkilerini belirleyen şey artık daha fazla siyaset ve içerikti, bazılarının gözünde bu daha çok bir zaaf olabilir, ama Ulrike böyleydi işte.

Kış sömestrinde Ulrike Meinhof, tek başına Steinweg 14 numaraya taşındı. Fuhuş maddesi nedeniyle Lothar Wallek'le birlikte yaşayamıyorlardı. Renate Riemeck Lothar Wallek'i kabul etmişti, en azından o cephede barış egemendi. Ama Ulrike Meinhof'la Lothar Wallek temel ideolojik sorunlarda anlaşamıyorlardı. Lothar'ın görüşlerinde, Katolik Kilisesi'nin resmi pozisyonunun çok sık -Ulrike böyle diyordu- yansıyor olması hoşuna gitmiyor, Protestan bir kadın olarak katolik bir erkekle nasıl birlikte yaşayabileceğini düşünüyordu. Aynı zamanda 'Protestan Kilisesi'nin sefaleti'yle de problemi vardı. Bazı papazlar ona göre vaaz verirken fazlaca gevezelik ediyor ve kendisi gibi entelektüelleri kiliseden uzaklaştırıyorlardı.

Ocak 1957'de çift ayrılma kararı aldı. Ulrike Meinhof kentten gitmek istiyordu; okuldan, özellikle ana dalı olan pedagojiden sıkılmıştı. Gerçi 'Doktor anne' Blochmann, öğrencisiyle ilgili büyük planları olan 'saygıdeğer yaşlı bir hanım'dı, ama Ulrike Meinhof'un artık ondan öğreneceği bir şey kalmamıştı.

Fakat ayrılık, Ulrike Meinhof ve Lothar Wallek'i kısa süre içinde öyle mutsuz etti ki, iki hafta sonra ayrılıktan vazgeçtiler. Gerçi Ulrike hâlâ başka bir üniversiteye geçmek niyetindeydi, ama öğrenimi bittikten hemen sonra Lothar Wallek'le evlenmek de istiyordu. Onu yitirmediği için çok sevinçliydi, Lothar'ın zaten, kusursuz bir ev kadınıyla evlenmeyeceğini ve çeyizinin bir yığın kitaptan başka bir şey olmayacağını çoktan kabullendiğini söylüyordu.

O haftalarda Ulrike, Almanya'da 1933'te kitapları yakılan filozof ve ahlakbilimci pedagog Friedrich Wilhelm Foerster'in yayınlarıyla ilgileniyordu. Savunduğu pasifizmi etik-Hıristiyan temele dayandıran Foerster'in, insanların sosyal durumuyla çokça ilgileniyor olması Meinhof'u özellikle etkilemişti.

Öğrenimine nerede devam etmeliydi? Profesör Helmut Gollwitzer'in, Ulrike Meinhof'a çok çekici gelen Marksizm dersi verdiği Münih ve Bonn'dan ders programlarını aldı. Karl Marx'la Friedrich Engels'in yazılarını okumaya başlamıştı. Gollwitzer'den ders almayı

çok istiyordu. Genç Marx'la yaşlı Marx'ın uyum içinde olup olmadığını öğrenebilirse, Marksist olabilirdi.

Renate Riemeck, bir sömestr Wuppertal Pedagoji Akademisi'ne geçmesi için manevi kızını zorluyordu. Biraz kararsızlıktan sonra Ulrike Meinhof nihayet kabul etti. Ne de olsa kuzeni Heidi Leonhardt, kızı Christiane'yle birlikte orada yaşamaktaydı. Mart ayında Ulrike Meinhof Marburg'ta son sınavlarına girdi. Lothar Wallek'le birlikte öğrenim gördükleri dönemin sona doğru yaklaşmasından dolayı üzgündü. Günleri boş boş geçiriyor, canı sıkılıyordu, çünkü Lothar Wallek'in, ayrılık acısı çeksin ya da çekmesin, bitirme sınavı nedeniyle pek zamanı olmuyordu. Dolayısıyla Batı Berlin'e, annesinin arkadaşını ziyarete giden Ulrike Meinhof, Hanni Teyze'yle uzun uzun tartışmış, Dostoyevski ve Kierkegaard okumuş, caz kulüplerinde eğlenmişti.

Mart 1957'de bir İngiliz NATO komutanı gazetecilere, ABD nükleer silahlarının Alman topraklarına yerleştirilmiş olduğu sırrını ifşa etti. Üç ay önce savunma bakanı Strauss, nükleer silahlanmanın kararlaştırılmış bir şey olduğunu açıklamıştı. Birçok Federal Almanya vatandaşı bu konuda öfkeliydi. 5 Nisan 1957'de Şansölye Adenauer bir basın toplantısı yaparak kamuoyunu teskin etmeye çalıştı: "Taktik nükleer silahlar aslında geliştirilmiş topçu sınıfı silahlarından başka bir şey değildir."[22] Böylece Federal Cumhuriyet'teki ilk büyük nükleer tartışmayı kışkırtmış oldu.

Yedi gün sonra -aralarında Max Born, Otto Hahn, Werner Heisenberg, Carl Friedrich von Weizaecker ve Max von Laue olan- çoğu muhafazakâr on sekiz nükleer bilimci, Göttingen Bildirisi'ni yayınlayarak Federal Almanya ordusunun nükleer silahlanması konusunda kamuoyunu uyardılar. Bildiride Federal Cumhuriyet'in, "dünya barışını [...] en iyi şekilde, her türlü nükleer silahtan kesin ve gönüllü" vazgeçerek koruyabileceği ifade ediliyordu. Bu bilimcilerden hiçbiri, "nükleer silahların üretimine, denenmesine ya da kullanılmasına katılmayacak"tı. Manifesto, Ulrike Meinhof'u derinden etkilemişti, Federal Almanya vatandaşlarının çoğunluğu da bilimcilerin görüşünü paylaşıyordu.

Adenauer'ın üzerindeki baskı artmıştı. Kamuoyunu tatmin etmek için atom fizikçilerinin beşini görüşme için Schaumburg Sarayı'na

22) Konrad Adenauer, 5 Nisan 1957 tarihli basın açıklaması için bkz. *Spiegel*, 17 Nisan 1957.

davet etti. Savunma bakanı Franz Josef Strauss (CSU), dışişleri bakanlığı müşteşarı Walter Hallstein (CDU), genel müfettiş Adolf Heusinger, Korgeneral Hans Speidel (Heusinger gibi eski bir Nazi ordusu generali) ve ünlü nasyonal sosyalist hukukçu müsteşar Hans Globke'nin katıldığı toplantıda nükleer bilimcileri, parlamento seçimlerine kadar kamuoyuna açıklama yapmama konusunda ikna etmeyi başardılar. Ancak Adenauer, tek tek sendikaların, kilise cemaatlerinin, belediye meclislerinin ve çok sayıda anti-militarist inisiyatiflerin saldırı altındaki bilimcilerle dayanışma açıklamalarını engelleyemiyordu.

23 Nisan 1957'de bir Paskalya günü, Albert Schweitzer'in Norveç radyosundan yaptığı nükler silah denemelerinin durdurulması için çağrı, 100'den fazla radyo istasyonu aracılığıyla bütün dünyada yayınlandı. Onun çağrısı, diye yazıyordu Robert Jungk daha sonra umutlu bir abartıyla, "gerçekten bütün dünyayı kapsayan bir harekete" dönüşen "Anti-Nükleer-Hareketin alevini" tutuşturmuştu.[23] Schweitzer'in ırkçı yanından o zaman henüz söz edilmiyordu. En azından Ulrike Meinhof o andan itibaren nükleer enerjiyle daha yoğun ilgilenmeye başladı. Lothar Wallek'le gittikleri Paris gezisinden yeni dönmüştü.

1957 Mayıs-Haziran ayında Wuppertal'de Protestan Pedagoji Akademisi'nde öğrenim görmüştü; 'kızıl' sayılan bir meslek yüksek okuluydu bu. Gerçekten de yüksek okuldaki bazı öğretmenlerin sosyalist pasifist Schwelm Çevresi'yle -ayrıntıları bugüne kadar araştırılmamış- ilişkileri vardı. Düzenli olarak buluşan -duvar henüz yoktu çünkü- Federal Almanya'yla Demokratik Almanya'dan pedagogların birliğiydi bu. Bu çevreye, başka pedagoji yüksek okullarından doçentler de dahildi, Kuzey Ren Vestfalya Pedagoji Akademileri şube müdürü Joseph Antz da onlardan biriydi. Renate Riemeck, Schwelm Çevresi'nin çıkardığı sosyalist- eğitim reformu dergisi *Schule und Nation*'da (Okul ve Ulus) düzenli yazıyordu, sonra Carl Graf von Westphalen tarafından yönetilen, solcu, pasifist ve nükleer silah karşıtı hükümet aleyhtarlarının medyası *Blaetter für deutsche und internationale Politik* için de yazmaya başladı. Riemeck'in, bu arada illegaliteye geçmiş olan KPD'yle de yakın ilişkileri vardı.

---

23) Robert Jungk, *Heller als tausend Sonnen*, Reinbek: Rowohlt, 1964, s. 313 ve devamı.

Ulrike Meinhof, üç ay boyunca Riemeck'le hayat arkadaşı Holde Bischoff'un yanında kaldı. Manevi annesi sanki daha geçimli gibiydi, ama çiftin arasındaki geleneksel rol dağılımı Ulrike'nin hoşuna gitmemişti. Çok meşgul profesörün evini idare eden Holde Bischoff, aynı zamanda onun hastabakıcısı, fizyoterapisti, sekreteri ve seyahat organizatörüydü. Renate Riemeck' n, onlarca yıl sonra kaleme aldığı anılarında, kırk yedi yıl birlikte yaşadığı Holde Bischoff hakkında söylediklerinden, kendisine patriark, Bischoff'a da hizmetçi rolü biçtiği anlaşılıyor. Kendisi, " [...] benim çoğunlukla oldukça karmaşık evimi yönetiyor, eğer benim gibi bir 'yazar müsveddesi' için son derece gerekli olan asgari düzeni o yumuşak gücüyle sağlamamış olsaydı, her şey çoktan zıvanadan çıkardı".[24]

Ulrike Meinhof, Riemeck'in yanında kalırken komünistlerle tanışmıştı. 1956'da yasaklandıktan sonra komünist partinin zorla feshedilerek mallarına el konduğunu öğrendi. Siyasi görüşleri nedeniyle Nazi döneminde zulm görmüş insanların bugün de yine siyasal görüşlerinden dolayı kovuşturulduklarını ilk kez duyuyordu.

Sömestr sonunda Marburg, Ulrike Meinhof'u yine kendisine çekmişti. 9 Temmuz 1957'de öğrencilerin olağanüstü genel kurul toplantısına katıldı; en büyük amfi tıkabasa doluydu. Alman Sosyalist Öğrenci Birliği (SDS) ve Hıristiyan-Demokrat Yüksek Okul Teşkilatı, Göttingen 18'leri'yle dayanışma ve çağrılarına katılma talebinde bulunmuştu. Öğrenci Kurulu oylama yapılmasını engelledi. Öğrenciler elbette ki bu siyasal sansürü görmezden gelebilirlerdi, sözde bağlayıcı olmayan bir görüş de çoğunluğu sağlayabilirdi. Ama oylama yapılmadı, Ulrike Meinhof için büyük bir hayal kırıklığıydı bu. Artık öğrenimine Marburg'ta devam etmeyi hiç düşünmüyordu. 1957 Temmuz sonunda Münster'de kalabileceği bir oda aramaya başlamıştı, ama Ekim'e, yani sömestr başlayıncaya kadar Marburg'ta Lothar Wallek'in yakınında kaldı. Kısa süre sonra Münster'de, Wallek'ten uzakta yaşayacağını düşününce dehşete kapılıyordu. Lothar'ın yanında daha sakin çalışıyordu. O bitirme sınavıyla uğraşıyor, Ulrike ise Dietrich Bonhoeffer ve Karl Bath gibi anti-faşist Hıristiyanların eserlerini, toplamda dev bir yığın oluşturan Hıristiyan etiği okuyordu. Tezinin konusu Alman filozofu pasifist Friedrich Wilhelm Foerster'di. Doktorasını da bu konuda yapmak isteyen Mein-

24) Riemeck, *a.g.y.*, s. 99.

hof, o günlerde kürde olan Foerster'den randevu koparabilmişti. Eleştirel soruların da bulunduğu uzun bir soru listesi vardı elinde, çünkü Foerster'in bazı görüşlerini çok dogmatik buluyordu. Ulrike, bir süredir dünyanın dinsel temeller üzerine kurulamayacağı anlayışına varmıştı.

Ulrike Meinhof'la Lothar Wallek pazar günlerini yürüyüşler yaparak, yemek pişirerek, müzik dinleyerek ve okuyarak geçiriyor, sanat sergilerine ve partilerin seçim toplantılarına gidiyorlardı, çünkü Eylül ayında parlamento seçimleri vardı. "Ben SPD'ye, yani 'Almanya' nın yokoluşu'na oy vereceğim," diyordu Ulrike, CDU'nun seçim sloganına imada bulunurak. Fakat CDU/CSU oyların yüzde 50,3'ünü alarak parlamentoda mutlak çoğunluğu kazandı. Ulrike Meinhof'un hayranlık duyduğu Gustav Heinemann da SPD'den parlamentoya girmişti.

Ulrike Meinhof'un arkadaş çevresi küçüktü. Caecilienschule'den arkadaşı Eva-Maria'yla tekrar karşılaşan ve bu arada erkek arkadaşı Heiner Frick'yle de tanışan Ulrike Meinhof, arkadaşlıklar konusunda tutumlu davranmaktan yanaydı. Bitirme sınavını veren Lothar Wallek, nükleer fizikle ilgili çalışması deneysel, dolayısıyla pek açıklanabilir olmadığı için biraz zorlansa da belki bir doktora bursu alabilecekti. 7 Ekim 1957'yi, yani Ulrike Meinhof'un yirmi üç yaşına bastığı günü tatil ilan etmişlerdi; Ulrike alışveriş yaptı, Lothar yemek pişirdi. Ulrike'nin ev sahibesi, sadece o gün için erkek ziyaretçiye izin vermişti. İkisi de en mutlu dönemlerini yaşadıkları duygusu içindeydiler.

NÜKLEER SİLAH KARŞITI

Münster, 1957-1958

Küçük kızlar büyük politikaya karışırlarsa, böyle olur.

Acaba Oxford Üniversitesi'ne mi gitmeliydi? Profesör Blochmann burs ayarlamaya çalışıyordu. Bu fikri çekici bulan Ulrike Meinhof, bu arada Almanya'nın içinde bulunduğu koşullarla ilgilenmeye başlamıştı, sonra bir de Lothar Wallek vardı tabii. Ama Blochmann'a doktora yapacağına dair söz verdi. 2 Kasım 1957'de Münster'de Steinfurter Caddesi 36 numaradaki yeni odasına taşındı. "Katolik misiniz?" diye sormuştu ev sahibesi. Ulrike Meinhof'un çiçekli duvarlara resim asması, kitap rafları yerleştirmesi yasaktı, ne keman çalabilir ne de radyo dinleyebilirdi, ama bir banyosu vardı. İki hafta sonra odasını, banyo imkânını kişisel özgürlüklerden daha fazla önemse-

yen okul arkadaşı bir kıza devretti ve canının istediğini yapabileceği başka bir ev buldu –bu kurallardan ve sınırlamalardan bir an önce kurtulmalıydı. İster küçük burjuvaların isterse Kant adında bir filozofun ağzından çıksın, "bu yapılır" ya da "bu yapılmaz" gibi sözlerden nefret ediyordu.

Pedagoji ve sanat tarihi dersleri Marburg'takinden daha hareketliydi, ne zamandır ilk kez heveslendiğini hissediyordu. Hep ön sıraya oturmasının sebebi kısa süre sonra anlaşıldı: Gözlük takması gerekecekti. İlk gözlüğünü Lothar Wallek'e gösterirken, "Vamp kadınlara benzemedim mi?" diye sormuştu. "Vamp kadınlara değil, entelektüel bebelere benzedin," oldu Lothar'm cevabı. "Saçma, yoksullaşmış bir kadın hakları savunucusuyum ben," diye sırıttı Ulrike. İkisinin ilişkisi içten ve 'pastoral'di, cinsel sadakatin Ulrike'nin gözünde ilkesel değeri yoktu.

"Görmeyi öğreniyorum," diyordu ve kastettiği şey yeni gözlüğü değil, sanat tarihi öğrenimiydi. Giotto'yu inceliyor, Nolde'ye hayranlık duyuyordu. Soyut resme kuşkulu yaklaşımı bu konuyla ilgili önyargılarını yansıtıyordu. Meinhof, moderniteye giden yolu varoluşçuluk üzerinden bulmuş ve bilmeden, babasının aşağılayarak görmezden geldiği noktadan bağ kurmuştu moderniteyle. Resimde, 'kusulup atılmış', gücü akademik filtreyle sulandırılmamış olan resimleri çekici buluyordu. Kısa süre içinde bazı soyut ressamları sevmeyi öğrendi.

Ulrike Meinhof için sanat ve politika birbirinden ayrı şeyler değildi. Fernand Leger'ye neden bu kadar hayran olduğunu hiç kimse anlamıyordu. Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde sosyalist gerçekçilik denen şeyin, bu ressam tarafından hayata geçirilmesi onu büyülemekteydi. Leger'nin resimlerinde makineler canlı ve yumuşak görünürken, insanların sert, taş yürekli, neredeyse vahşi bir etki uyandırmasını pek güzel bulmuyordu.

Lothar Wallek'in ara sıra ziyarete gelmesi, zaman zaman da kendisinin Marburg'a yaptığı yolculukları dışında, 1957/1958 kış sömestrinde Münster'de daha ziyade içe kapanık bir hayat sürmekteydi. Marcel Proust'un *Kayıp Zamanın İzinde*'sinin ilk ciltlerini okumuştu. Buna karşılık kendi dilini vasat buluyordu. Kendi kendisiyle kalıyor, radyodan, gazetelerden, kitaplardan siyasal bilgi olarak alabileceği her şeyi topluyor, faşizm, yeniden silahlanma ve nükleer silahlar hakkında her şeyi tam olarak bilmek istiyordu. 23 Ocak

1958'de SPD'nin Federal Parlamento milletvekili Gustav Heinemann, parlamentoda yaptığı konuşmada Şansölye Adenauer'i şiddetle eleştirmişti: Yürüttüğü dış politika hatalıydı, yeniden birleşme şansından yararlanmıyordu, Polonya dışişleri bakanı Rapacki'nin, Almanya'da nükleer silahlardan arınmış bir bölge yaratma planı, şu anda Almanya-Almanya yakınlaşması için tek şanstı. Bu sözler Ulrike Meinhof'u çok heyecanlandırmıştı. Rapacki'nin genişletilmiş planı, Polonya, Sovyetler Birliği, Demokratik Almanya Cumhuriyeti ve Federal Almanya'yı kapsayacaktı; Ocak 1958'de yaklaşık 10 bin bilimci BM'den, nükleer denemeleri durdurma anlaşması imzalanmasını talep etti. Emnid Araştırma Enstitüsü'nün Şubat ayında yaptığı anketin sonucuna göre, Federal Almanya'da ankete katılanların yüzde 83'ü nükleer füzelere karşıydı. Ulrike Meinhof, bir siyasal hareketin oluşmakta olduğunu hissediyor ve kendisini bu hareketin bir parçası olarak görüyordu.

Anti-Nükleer Silah-Hareketi'nin desteği olmaksızın parlamentoda yüzde 33'lük engeli -bu anayasa değişikliklerinde gerekli engelleyici azınlıktı- asla aşamayacağının bilincine varan SPD, bu nedenle 'nükleer ölüme karşı mücadele' kampanyasını başlatma ve kendi kontrolü altında tutma kararı aldı. Parlamentoda günlerce sürecek bir görüşmeye paralel olarak, 23 Mart'ta Frankfurt am Main'da gerçekleşecek bir gösteri çağrısı yaptı. Bu gösteriye SPD yöneticilerinin yanı sıra Helmut Gollwitzer, Heinrich Böll, Eugen Kogon, Erich Kaestner ve Hans Henny Jahnn gibi ünlü kişiler de katıldılar.

Yaklaşık bir ay önce, Orta Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge için sendikalara yapılan çağrı, 44 profesörün imzasıyla Köln basınına sunulmuştu. Öncülüğü yapan Renate Riemeck'ti. İmza sahipleri, *Blaetter für deutsche und internationale Politik* çevresinden gelen tanınmış Protestan teologlar ve bilimcilerdi. Renate Riemeck'le Martin Niemöller, Nükleer Silahlanmaya Karşı Eylem Birliği Merkezi Çalışma Komisyonu'na seçildiler. Bu çalışma komisyonu 9 Mart'ta Frankfurt am Main'da, Ulrike Meinhof'un da katıldığı bir konferans düzenledi.

Ulrike, artık Münster'deki küçük öğrenci dergisi *Semesterspiegel*'e ve *Stimme der Gemeinde*' ye düzenli olarak makaleler kaleme alıyor; Foerster, Niemöller, Heinemann ve Protestan rahip Herbert Mochalski'den etkilenerek, nükleer silahlara karşı direnişi Yeni Ahit'e dayandırıyordu yazılarında. SA'da üst grup önderi olarak gö-

rev yapmış Mochalski' nin geçmişi hakkında hiçbir şey bilmiyordu. *Stimme der Gemeinde*'ye bu arada dostluk kurduğu, Göttingen'li pasifist Elisabeth Heimpel de yazıyordu. Heimpel, Haziran 1957'de, Göttingen 18'lerinin açıklamasından kısa süre sonra, -ilerici, ama aralarında Ingeborg Meinhof'un en sevdiği kadın yazar Ina Seidel gibi Nazi geçmişi olanların da bulunduğu- bir dizi ünlü kadınla partilerüstü bir Anti-Nükleer Silah-Çağrısı yayınlamıştı ve bu çağrı için Ulrike Meinhof da imza toplamıştı.

Mart/Nisan 1958 yaz sömestrinde Ulrike Meinhof Marburg'ta, Meinzer Gasse 28'de, Lothar Wallek'in de oturduğu binada küçük bir oda kiraladı. Artık fazla beklemeden yıl sonunda evlenme kararı almışlardı. Rahatsız edici mezhep sorunu da çözülmüştü: Lothar Wallek, Protestan olmaya hazırdı. Önce bir ev bulmaya çalışacaklar, eğer pahalı gelirse, yan yana iki boş oda kiralayıp yeni mobilyalar alacaklar, duvarları tablolarla süsleyeceklerdi. Çok pahalı olduğu için arabadan vazgeçmeleri gerekiyordu.

Ulrike Meinhof Nisan ayında Göttingen'e gidip Elisabeth Heimpel'ı ziyaret etti. Arkadaşına kiliseyle başının dertte olduğunu, siyasal faaliyette bulunmayı çok istediğini, Anayasayı Koruma Dairesi'nden ve genç solcuların yaşadığı polis tacizlerinden korktuğunu anlattı. Heimpel genç arkadaşına, 20 Mayıs'ta, mümkün olduğunca çok üniversitede aynı anda anti-nükleer gösteriler gerçekleştirileceği haberini verdi. Ulrike elektriklenmiş gibiydi. Siyasal faaliyette bulunacağını asla düşünmemişti. Ama şimdi siyasal planları vardı ve Münster'de omuzdaşlar bulmayı umuyordu.

Peki, o zamana kadar kendisi ne yapabilirdi? Önce burs aldığı Yüksek Öğrenim Vakfı'ndan, nükleer silahların tehlikeleri hakkında bütün bursiyerleri bilgilendirmesini rica etti. Eğer bursiyerlerin adresleri verilirse kendisi de bilgilendirme yazısı gönderebilirdi. Elbette ki adresleri alamadı. Sonra SPD'nin yürüttüğü Nükleer Ölüme Karşı Mücadele kampanyasının komitesinden, *Welt* gazetesine nükleer silah karşıtı bir ilan vermek için para talep etti. Bu çabası da sonuç vermemişti.

1958 Paskalyası'nda Ulrike Meinhof'la Lothar Wallek nişanlandılar. Nişan kartı, el yapımı iki renkli soyut linol oyma işiyle süslenmişti, arka sayfada şöyle yazıyordu: "Dr. Werner Meinhof ve Dr. Ingeborg Meinhnof, kızları Ulrike-Marie Meinhof'un Bay Lothar Wallek ile nişanlanmasına eminiz ki sevinirlerdi. Bunu büyük bir mem-

nuniyetle bildiriyorum. Renate Riemeck. Wuppertal-Elberfeld, Am Wasserturm 41." Hemen yanında da şu bölüm vardı: "Nişanlandık. Felsefe öğrencisi Ulrike-Marie Meinhof / Fizik doktora öğrenci Lothar Wallek. Paskalya 1958. Münster, Steinfurter Strasse 36 / Marburg/Lahn, Mainsergasse 28."

Bir yılı aşkın süredir oğluyla konuşmayan Lothar Wallek'in babası, soğuk bir tavırla karşılık verdi: "Madem ki yüzük taktınız, o zaman nişanlını bizimle tanıştır." Böylece 16 Nisan'da büyük bir iyi niyetle, Sauerland/Arnsberg'deki Freienohl köyüne gittiler. Aile çok soğuk karşıladı, ama ikili, Lothar Wallek Temmuz'da diplomasını alır almaz evlenme kararlarında kesinlikle ısrarlıydı. Bu arada Wuppertal'de ilkokul öğretmeni olarak çalışan Wienke Meinhof, "Size nişan hediyesi olarak ne alayım?" diye sormuştu. Ulrike Meinhof nişan töreni yapmayacakları için sadece kahve kabı, kanepe yastıkları ya da yastık kılıfları, masa örtüsü veya kesme tahtası gibi ufak hediyeler istiyordu.

Nisan sonunda Münster'de ilk kez, Alman Sosyalist Öğrenci Birliği'nin (SDS), sadece erkeklerin katıldığı bir toplantısına büyük bir kararlılıkla gitti ve talebini dile getirdi: "Nükleer silahlara karşı bir öğrenci çalışma grubu kurmak istiyorum ve mücadele arkadaşları arıyorum." Aralarında SPD üyesi, hukuk öğrencisi Jürgen Seifert'in de bulunduğu beş-altı SDS'li öğrenci çağrısına uymuştu. Ulrike Meinhof aynı konuda Liberal Öğrenci Birliği (LSD) ve Protestan Öğrenci Cemaati'ni de (ESG) ziyaret etti ve bir kaç gün sonra, 1958 Mayıs başında, toplam 20 öğrenciyle birlikte "Münster (Vestfalya)-Nükleer Silahlardan Arındırılmış Almanya İçin Öğrenci Çalışma Grubu"nu kurdu. Üyeler her gün öğle saatinde, Protestan Öğrenci Cemaati'nin kantininde buluşuyor, birlikte yemek yiyor ve 20 Mayıs eylemlerini örgütlüyor, bildiriler yazıyor, afiş hazırlıyorlardı. Kolektif içindeki bu yoğun çalışma hoşuna gitmişti; bu grup ona güç veriyordu. Oysa örgütlenme yapamayacağına ve siyasal faaliyet için fazla ağırkanlı olduğuna inanmıştı hep.

Ulrike Meinhof, Çalışma Grubu'nun 18 üyesi tarafından imzalanmış gösteriye hazırlık bildirisinin yanı sıra, çok sayıda basılarak bütün üniversitede dağıtılan bir "Öğrencilere" açık "Mektup" kaleme aldı:

"Biz öğrenciler bu tartışmada daha fazla suskun kalamayız ve kalmamalıyız [...] Anayasada, demokrasimizde bütün gücün halktan

kaynaklandığı ve parlamentomuzun halkın çoğunluğu için temsili görev üstlendiği [yazıyor]." Peki "ama eğer parlamento hayati öneme sahip bir konuda, artık halkın düşüncesini temsil etmiyorsa ne olacak? Bunun iki cevabı var: Ya susacağız ve artık demokratik biçimde yönetilmediğimizi kabul edeceğiz ya da konuşacağız ve sorumluluğunu taşıdığımız şeyleri savunacağız. [...] Nükleer silahlanma sorununun [...] hepimizi" ilgilendirdiği asla unutulmamalıydı, çünkü "nükleer bir savaş herkesi etkileyecek"ti, "Doğu ile Batı arasındaki gerilimlerin barışçıl çözümü herkesi etkileyecek"ti, "doğu tarzı bir diktatörlük herkesi etkileyecek"ti. Giderek daha çok ülke giderek daha çok nükleer silaha sahip olduğunda "'yanlışlıkla' çıkabilecek savaş tehlikesi" artıyordu. Meinhof mektubun sonunda nükleer silahlanma karşıtlarının kişisel hakaretlere maruz kalmaması, bu insanların siyasal ihbarlarla mağdur edilmemesini rica ederek nasyonal sosyalist faşizmi hatırlatıyordu: "'İnsanlığa karşı işlenen suçlar' nedeniyle, Tanrı'nın ve insanların önünde bir kez daha suçumuzu itiraf etmek zorunda kalmak istemiyoruz."[25]

Eylem gününden kısa süre önce, 1958 yılının Mayıs ayı ortasında, ülke çapındaki Anti-Nükleer-Komiteler'in Ana Komitesi, Bonn'da bir basın toplantısı için çağrı yaptı. Ulrike Meinhof Münster Komitesi'ni temsil ediyordu. Üç yıldır piyada olan ve yazarları arasında Karlheinz Deschner, Hans Magnus Enzensberger, Gustav Heinemann, Hans Henny Jahnn, Erich Kuby, Ernst Rowohlt ve Martin Niemöller gibi tanınmış savaş ve nükleer karşıtlarının bulunduğu, Hamburg'ta çıkan, tirajı oldukça yüksek *konkret* adına da, şef redaktör Klaus Rainer Röhl gelmişti. *konkret*'i ara sıra okuyan Ulrike Meinhof, Röhl'ü antipatik bulmuş ve pek dikkate almamıştı.

Öğrenimini ihmal etmeye başlamıştı. Üniversite senatosuyla veya emniyet müdürüyle görüşmek gibi şeyler onun açısından çok yeniydi. Bir 'bayan' daha iyi vitrin sayıldığı için, Çalışma Grubu tarafından öne çıkarılıyordu. Elisabeth Heimpel'e, gösterinin 20 Mayıs'ta Münster'de yapılacağını bildirerek komitenin çalışmaları için bağışta bulunmasını rica etmişti ve isteği anında yerine gelmişti. Bunun üzerine Münster'de hemen yaklaşık 200 afiş asıldı ve 15 bin bildiri dağıtıldı. Senato bildirilerin üniversite kampüsünde dağıtıl-

25) Ulrike Meinhof, "Brief an die Studentenschaft", 15 Mayıs 1958 tarihli bildiri, yayınlayan: Münster (Vestfalya) Nükleer Silahlardan Arınmış Almanya İçin Öğrenci Çalışma Grubu.

masını yasaklayıp, öğrencileri Münster sokaklarına kovalayarak, istemeden mobilizasyona yardımda bulunmuştu. Sağcıların çoğunlukta olduğu Genel Öğrenci Komitesi'yle Öğrenci Meclisi eylemi desteklemeyi reddetmişlerdi ve Sendika Gençliği'nden de ret cevabı gelmişti. Ulrike Meinhof 16 Mayıs tarihli bir mektupla Münster Üniversitesi profesörlerinden, iyimser olduğu kadar da boş bir istekte bulunarak, bütün öğrencilerin protesto eylemlerine katılabilmeleri için, gösteri gününde derslerini iptal etmelerini ya da erken bitirmelerini rica etti.

Eleştirel öğrenciler arasında artık saygınlık kazanmıştı, ama aynı zamanda acı yeni tecrübeler de yaşamak zorunda kalıyordu. Bildiri dağıtırken saldırgan hakaretlere uğramış ve ilk kez, "Sizleri gaz odasına göndermek gerekirdi", "Hitler sizi unutmuş" ya da "Doğu'ya gitsenize" gibi sözler duymuştu. Panellerde de, örneğin yaptığı konuşmanın hemen ardından partisinden atılan Profesör Walter Hagemann (CDU), ya da CDU yandaşı öğrenciler tarafından nefretle 'ıslıklanarak aşağı indirilen' Dr. Erich Küchenhoff gibi nükleer silah karşıtlarının maruz kaldıkları 'faşist tavırlar' gözlemlemişti. Heinrich Heine'nin *Kış Masalları*'na atfen, "Gece Almanya'yı düşününce, uykum kaçıyor," diyordu.[26] Demokratik bir ülkede yaşadığından kuşku duyan Ulrike Meinhof, neredeyse nükleer savaştan çok, nasyonal sosyalist faşizmin yeniden canlanmasından korkmaktaydı.

20 Mayıs 1958 Sah günü, saat 19.15'de, Münster'de Hindenburg Meydanı'na kurulan küçük kürsüye çıktı; soğukkanlıydı, yapacağı konuşmaya odaklanmıştı. Hayatında ilk kez bir gösteride konuşuyordu; sesi son derece berraktı. Yaklaşık 1.200 kişi onu dinlerken, Jürgen Seifert'le başka öğrenci arkasında bir pankart tutuyorlardı: "Nükleer silahsız Almanya için". Kürsünün hemen altına Hiroşima'yı ve radyasyonun yol açtığı korkunç hasarları hatırlatan afişler sıralanmıştı. Ulrike'nin ardından söz alan Profesör Paul Jacobs ve hukuk öğrencisi Franz Ziegler'in konuşmasından sonra, gösteri 500 kişinin sessiz yürüyüşüyle sona erdi. Hiç kimse 'vatan hainleri' diye bağırmadı, hiç kimse dört hafta önce Batı Berlin'deki bir gösteride yapıldığı gibi, göstericilerin üzerine küfürlü pusulalar atmadı.

---

26) Heinrich Heine, *Deutschland. Ein Wintermaerchen*, bkz. http://www.duesseldorf.de/heineinstitut.

O gün, Federal Almanya'nın yüksek okul bulunan 14 kentinde, 10 bin ile 20 bin kişinin katıldığı gösteriler ve sessiz yürüyüşler yapıldı. Marburg'ta Martin Niemöller, Münih'te Erich Kaestner ve Kont Schenk von Stauffenberg, Batı Berlin'de Helmut Gollwitzer, Bonn'da ise Herbert Mochalski konuşmuştu.

Ulrike Meinhof gururluydu ve rahatlamıştı; 1.200 katılımcı Münster için beklenmedik bir başarıydı. Elisabeth Heimpel'e desteği için teşekkür etti. "Ulrike Meinhof olmasaydı bunu asla yapamazdık, o olmasaydı ne gösteri ne de yürüyüş gerçekleşebilirdi," diyordu Jürgen Seifert. "Bu Münster için, Federal Cumhuriyet'in restorasyon aşamasında müthiş bir olaydı. O gün ilk kez yeni bir Rosa Luxemburg'u dinledim."

Üniversite Senatosu, 20 Mayıs gösterisiyle ilgili basında çıkan haberlerin, siyasal içerikleri nedeniyle okul panosuna asılmasını yasaklamıştı. Elbette ki bu, her zaman olduğu gibi, sadece devleti eleştiren, muhalif haberler için geçerliydi. Ulrike Meinhof, Çalışma Grubu'na resmi izin alırken de zorluk çıkarmalarından çekiniyordu.

Artık kendisini sadece kiliseye bağlı ruhani topluluklara değil, SPD'nin sol, Marksist kanadına da yakın hissediyordu, oysa SPD'nin yönetim kademesi hükümete katılma yolunda ilerlerken, Ulrike Meinhof gibi genç solcuları çeken her şeyi de bir kenara atmaktaydı. Uyumlu gençler arayan SPD yönetimi Ulrike'yle ilgilenmiyordu. Parti'nin ikiyüzlülüğü, Mayıs 1958'de yapılan genel kongrede iyice açığa çıktı: SPD'nin bazı kesimleri, nükleer silahlanmaya karşı kampanyanın genişletilmesini umarken, çoğunluk, partinin sol kanadına sosyalizasyon hayallerini unutturmak, NATO'daki partnerlerine SPD'nin ordu politikaları bakımından güvenilirliğini kanıtlamak ve Godesberg Programı'm hazırlamak istiyordu. Kongrede bazı konuşmacılar Nükleer Ölüme Karşı Mücadele Kampanyası'm laf kalabalığıyla yemin billah ederek hâlâ kutsuyorlardı, ama yeni seçilen Parti ve Grup başkan vekili Herbert Wehner, "belli bir noktaya geldikten sonra sosyal demokrasinin artık" yola devam edemeyeceği "kişileri toplamasının ve bir ruh hali yaratmasının" açıkça tehlikeli olacağını söylerken, kastettiği kesinlikle Ulrike Meinhof gibi insanlardı.

SPD ileri gelenlerinin mesajı, Münster'de de hemen yankı buldu. 20 Mayıs'tan kısa süre sonra Anti-Nükleer Komite'de bir tartışma yaşandı. Alman Sosyalist Öğrenci Birliği ilçe başkanı ve dört yıldır SPD üyesi olan Lothar-Wilhelm Koring, Ulrike Meinhof'a if-

tira davası açma tehdidinde bulunuyordu. Kendisinin hâlâ reddettiği bu iddiayı, bizim bugün sebepleri ve içeriğiyle geriye dönük olarak tekrar kurgulama şansımız yok. Koring'in kendisine karşı cadı kazanı kaynattığını hisseden, uykuları kaçan ve sigara üstüne sigara içen Ulrike Meinhof'u, Çalışma Grubu'nun Haziran başında yapılacak oturumu dehşete düşürmekteydi. Nükleer silahlara karşı mücadele bu kadar önemli olmasa, bu tür entrikalarla uğraşmak yerine binlerce bildiriyi dağıtmayı tercih ederdi. Eğer Koring Çalışma Grubu'nu yanına çekmeyi başaracak olursa, Ulrike, siyasi arkadaşlarıyla hemen yenisini kuracaktı. "Birileriyle anlaşıp bazı tertiplere girişmemen, delilik," diye ikna etmeye çalışıyordu onu Anti-Nükleer Komite'den arkadaşları, "o zaman Koring karşısında yenilgiye uğrarsın ve Çalışma Grubu dağılır". Ahlaki sebeplerle 'fraksiyonculuk yapma' konusunda kararsızdı. "Başka türlü nasıl karşı koyabilirsin?" diyordu arkadaşları. Sonunda ısrarından vazgeçti ve tavrını, direnişin bağımsız bir parçası olarak Çalışma Grubu'nu kurtarmak için, 'meşru müdafa' olarak adlandırdı. Eğer açık tutum alırsa SPD'nin istediği gerçekleşecek, yaptığı şeyin yasal görünmesi için partinin ihtiyaç duyduğu tepkiyi göstermiş olacaktı; Ulrike'nin zaten bu partiden devrimci bir beklentisi yoktu. Birileriyle anlaşmaya vardıktan sonra kendisini emniyette hissetmekteydi, fakat siyasal entrikalar karşısında saflığı uçup gitmişti.

Koring'in adamlarından bazıları, onun planları hakkında Ulrike'yi bilgilendiriyorlardı; tabii ki gizlice, çünkü Koring onları, eğer SPD yönetiminin isteklerine açıkça karşı çıkarlarsa, SPD'ye yakın Hans-Böckler-Vakfı'ndan aldıkları bursları kesmekle tehdit etmişti. Riemeck de Koring'in, manevi kızı gibilerini frenleme görevini SPD'den almış olabileceğini tahmin etmekteydi. Çatışmayı Ulrike Meinhof'la arkadaşları kazandı. Bunun üzerine Koring Anti-Nükleer Komite'den ayrıldı.

Ulrike Meinhof bir kez daha, bu kez şimdiye kadar oturduğu evin garajına taşındı. Dışarıdan hırpani görünüyordu, ama içi rahattı. Geniş beyaz bir yatağı, bir gardrobu, ahşap döşemeleri, yeni duvar kâğıtları ve kendine ait bir girişi vardı. Penceresinden sık sık, ev sahibesinin çoğunlukla kavga eden torunları Susi ile Paul'u izliyordu. Ulrike Meinhof sonraları şöyle yazacaktı: "Daha sonra anneleri gelir [...] kızar ve döverdi çocukları –Almanya'da hâlâ sıkça eğitim sayılan şey buydu işte [...] Paul [...] hâlâ her gün altına yapıyordu. Ebleh eb-

leh bakıyor, tırnaklarını yiyiyordu, bacakları pislik içindeydi."[27] Meinhof altı yıl sonra çocukların akıbetini öğrenmeye çalışacaktı.

Lothar Wallek birkaç günlüğüne ziyaretine gelmişti. Siyasi çalışmaları için ne kadar büyük bir efor harcadığını ve ne tür çatışmalara göğüs germek zorunda olduğunu biliyordu. O yüzden Ulrike'nin coşkuyla onayladığı bir seyahat planıyla sürpriz yaptı: Baltık Denizi'nde Fehrman adasında dört hafta yaz tatili.

7 Haziran 1958'de, Batı Almanya'daki bütün Anti-Nükleer Öğrenci Komiteleri'nin delegeleri Frankfurt am Main'da bir konferansta buluştular. Koring bir gün önceden gitmişti. SPD'yle yeni çatışmaların yaşanacağını hisseden Meinhof, aslında bu tür çatışmalardan hiç hoşlanmıyor, ama sevmeden yaptığı bu küçük işlerin, bir gün genel grev veya füze fırlatma üslerinin inşasının sabote edilmesi gibi büyük eylemlere dönüşeceğini umuyordu. Allensbach Anket Enstitüsü'nün, Nisan 1958'de yaptığı ankete göre, Batı Almanların yüzde 52'si, eğer federal ordunun nükleer silahlanmasını engellemeye yardımcı olacaksa, grevden yanaydı.

Carl-Christian Kaiser'in başkanlığını yaptığı Merkezi Ana Komite'nin görevi, Frankfurt'taki toplantıda bütün merkezi projeleri koordine etmekti. Öğrenci Komiteleri resmen partiden bağımsız ve otonom olmalarına rağmen, SPD, o zaman hâlâ SPD'nin öğrenci örgütü olan SDS'nin içinde örgütlü bazı gruplar sayesinde, 'kendi' adamları olan Kaiser'i tepeye yerleştirmeyi başarmıştı. *konkret* dergisiyse, Batı Berlin ve Hamburg'da olduğu gibi, yerel Anti-Nükleer Komite'lerle çoktan işbirliği içindeydi –ve bu SPD'nin hiç hoşuna gitmiyordu. KPD, bu tür işbirliklerini başka Alman kentlerinde de tezgâhlama niyetinde olduğu için Klaus Rainer Röhl, Berlinli *konkret* redaktörü Reinhard Opitz'e, bu işbirliği hakkında rapor sunmak amacıyla konuşma izni verilmesini rica etmişti Kaiser'den. Öneriyi reddeden Kaiser, Ana Komite'nin, *konkret*'le herhangi bir ilişkiye girmeme ve bunu yerel komitelere de tavsiye etme kararı almasını sağladı. Ancak Ana Komite'nin kararı pratikte sonuçsuz kalmıştı. Bu arada Frankfurt'ta çok daha önemli bir karar alındı: Batı Berlin'de bir Anti-Nükleer Öğrenci Kongresi düzenlenecekti. Toplantıda, Berlin Anti-Nükleer Komite üyesi Reinhard Opitz ile *konkret* redaktörü ve

27) Ulrike Meinhof, "Heimkinder in der Bundesrepublik . Aufgehoben oder Abgeschoben?", *Frankfurter Hefte*, 9/1966, s. 616.

Hamburg Anti-Nükleer Komite üyesi Eckart Spoo'yla dostluk kuran Ulrike Meinhof, organizasyona aktif katılmaya hazır olduğunu açıkladı; kendisi için son derece önemli bir karardı bu. Aynı zamanda ve her şeye rağmen doktora tezini de bir parça ilerletebileceğine kesinlikle inanıyordu.

Frankfurt'tan Münster'e dönüş yolunda Lothar Wallek'e duyduğu özlem depreşince Marburg'a uğrayan Meinhof, gece saat 1.30'da çalmıştı Wallek'in kapısını. Bir gece ve güneşli bir gün boyunca Marburg'ta kalmış ve genç adamın sevgisinden, siyasal faaliyetlerine verdiği onaydan emin olarak neşe içinde dönmüştü evine.

Münster'e döner dönmez hemen olayların içine daldı. Anti-Nükleer Komite'yle birlikte, "Nükleer silahlardan arınmış Almanya için" yirmi dört saat nöbet eylemi organize etti. Nöbet tuttukları yerin önünde insanlar gece geç vakitlere kadar tartışıyorlardı. Bu, heyecan vericiydi, ama Ulrike öğrencilerin siyasal angajmanıyla ilgili olarak kendisini kandırmıyordu. Öğrencilerin üçte ikisi ilgisizken, politikayla ilgilenenlerin üçte ikisi de karşıt görüşlüydü. Renate Riemeck'in kurucuları arasında bulunduğu Nükleer Silahlanmaya Karşı Eylem Birliği, sendikalarla, SPD'yle ve bunların tabanlarıyla sıkı işbirliği arayışı içinde olmuştu. Merkezi Çalışma Komisyonu Nisan ayında Federal Cumhuriyet'in Nükleer Silahlanmasına Karşı Daimi Kongre'yi kurmuş ve 15 Haziran'da Gelsenkirchen'de yapılacak ilk toplantı için çağrıda bulunmuştu. Toplantıya birkaç sendika yöneticisi, küçük bir Nükleer Ölüme Karşı Mücadele-Yerel Komisyonu ve öğrencilerin kurduğu bir Anti-Nükleer Komite'nin iki temsilcisi, Münster'den Peter Meier ve Ulrike Meinhof katılmışlardı.

1957'de SPD'den ayrılmış olan Renate Riemeck, Wuppertal'de yasaklanmış olan KPD'ye daha da yakınlaşmıştı. Doğu Berlin'de sürgünde bulunan KPD Politbürosu, Haziran 1958'de Nükleer Ölüme Karşı Demir ve Maden Ocakları Gençlik Konferansı örgütleme kararı almıştı. Baş konuşmacı Renate Riemeck olacaktı. Yasaklı partiyle resmi olarak hiçbir ilişkisi bulunmayan -oysa KPD gayri resmi olanak, Doğu Berlin'de yeni göreve getirilen dokuz genç yoldaşın isimlerini saptamıştı bile- yeni kurulmuş bu girişim komitesi, Riemeck'i ziyaret edip, konferans öncesinde, yani 11 Mayıs 1958'de, Wuppertal'de "Nükleer Ölüme Karşı İşçi Gençliğin Sorumluluğu" konulu bir toplantı düzenlenmesini önerdi. Bu toplantının kalabalık ve etkileyici olması için Parti, maden ocaklarından, fabrikalardan ve IG Ba-

u Steine Erden sendikasından 19 genç sendika yöneticiyle, 150 gençlik yöneticisini bu toplantıya göndermişti. Toplantıda sözümona 'kendiliğinden', Haziran-Konferansı önerisi geldi. Yine 'kendiliğinden', girişimin hamisi Riemeck'le birlikte üyelerinin önceden belli olduğu bir Hazırlık Komitesi kuruldu. Konuşmacılar, konferans kararları ve kapanış marşı da ("Brüder zur Sonne, zur Freiheit", Kardeşler, Güneşe, Özgürlüğe) önceden belirlenmişti. Bazıları siyasal olarak izlenen deneyimli yoldaşlar, hazırlıklarla yeraltından 'ilgilendiler'. Ama öte yandan böyle bir konferansın açıktan hazırlanması da pek mümkün değildi.

Bu zoraki illegalite sekter davranış biçimlerini teşvik ediyor ve solcular arasında açık tartışmayı engelliyordu. Bu zaaflar Batı Alman solcuları arasında ileride daha büyük bir rol oynayacaktı.

SPD'nin iktidar rotası ve devletin KPD'ye uyguladığı baskılar, öte yandan KPD'nin nükleer silahlara ve savaşa karşı ısrarlı angajmanı, illegal örgütü bazı genç solcular için çekici hale getirmiş, bu arada Reinhard Opitz de KPD'ye girmişti. Parti kendisinden *konkret*'in merkez redaksiyonunu güçlendirmesini istediği için, Haziran 1958'de Batı Berlin'den Hamburg'a taşındı.

Bu arada Ulrike Meinhof Münster'de, Batı Berlinlilerin teşvikiyle *argument* adında bir haber gazetesi çıkarmaya başlamıştı. Kendisinin tek yazar olduğu DIN-A5 formatında dört sayfalık ilk sayı, 21 Haziran'da yayınlandı. Gazete federal hükümetin politikalarını tartışıyor ve okurları direnişin kapsamı, sessiz yürüyüşler, grevler, gösteriler, eylemler, çağrılar hakkında bilgilendiriyordu. Jürgen Seifert'le birlikte hazırladıkları 2.-8. sayılar 18 Temmuz'a kadar kısa aralıklarla yayımlandı. Artık üniversiteden kovulmayı bekliyordu.

Temmuz 1958'de Kuzey Ren Vestfalya'da eyalet seçimlerini kaybeden SPD, 1958 sonuna kadar tek bir Nükleer Ölüme Karşı Mücadele gösterisi yapmadı, çünkü Anti-Nükleer Hareket'in desteğini oya tahvil edememişti.

Ulrike Meinhof, Elisabeth Heimpel'e yazdığı mektupta, kendisinin de başı çekenlerden biri olduğu eylemler yüzünden, derslerde, koridorlarda ve üniversite kantininde tartışmalar, kavgalar olduğunu yazıyordu. Göründüğü kadarıyla felç edici kayıtsızlık kırılmıştı. Ama yaz tatilinden sonra ne olacaktı acaba? Batı Berlin'deki Anti-Nükleer Kongre dışında belirlenmiş hiçbir şey yoktu. Pratik sorunlarla da boğuşuyorlardı, Çalışma Grubu'nun 500 mark borcu vardı.

'Ulrike Meinhof Temmuz 1958'de Jürgen Seifert'le birlikte, *Blaetter für deutsche und internationale Politik*'te, o ana kadarki çalışmaları yansıttı: "'Şüpheci' ve apolitik diye alay edilen kuşak [...] Batı Almanya ve Berlin'in hemen hemen bütün üniversitelerinde, bütün yüksek okullarında nükleer silahlanmaya karşı öğrenci çalışma grupları kurdu [...] yeni bir siyasi bilinç oluşuyor [gibi görünüyor]." Nükleer silahlanmaya karşı ilk eylemler geniş ölçüde 'duygusal yürütülmüş'tü. Ama artık "nükleer silahlanmayı, yerleştiği büyük siyasal çerçeve içinde görmek" gerekiyordu. Öğrenci kitlesi, iki 'gerilim kutbu', yani Hıristiyan Demokrat Öğrenci Birliği (RCDS) ve Anti-Nükleer Çalışma Grubu arasında kalmıştı. Şu an RCDS savunmadaydı. Faşizmi sadece anne babalarının anlatımlarından bilen öğrencilerin çoğu, bugün 'demokrasi kılığında' ortaya çıkan "faşist ve radikal sağ terörle ilk kez karşılaşmaktaydı".[28] Hindenburg Meydanı'nda yaptığı Hıristiyan değerleri vurgulayan duygusal konuşmayla karşılaştırıldığında bu metnin siyasal tonu apaçık görülmekteydi.

19 Haziran'da, Frankfurt'taki Delege Buluşması'ndan on iki gün sonra Ulrike Meinhof, Reinhard Opitz'e ilk mektubunu yazarak isteği üzerine Renate Riemeck'in adresini -oysa Parti'de vardı- ve CDU'lu nükleer silah karşıtı, tartışmalı Walter Hagemann'ın bir makalesini gönderdi. Mektupta, *konkret*'in Münster'de satışıyla ilgilenme sözünü de yinelemişti. Reinhard Opitz bu mektubu ve Meinhof'un daha sonraki en az sekiz mektubunu hemen Doğu Berlin'deki KPD'ye iletti.

28) Ulrike Meinhof ve Jürgen Seifert, "Unruhe in der Studentenschaft", *Blaetter für deutsche und internationale Politik*, 7/1958, s. 524-526.

SDS'Lİ YOLDAŞ

Münster ve Batı Berlin, 1958-1959

Adorno taçsız kraldır.

Ulrike Meinhof, Haziran 1958'de Münster'de SDS'ye girdiğinde tek kadındı. Siyasal bir platforma ihtiyacı vardı. Demokratik bir ülkede yaşadığı inancı çoktan yıkılmıştı, nükleer silahlara karşı mücadelenin de başarısızlığa uğrayacağını tahmin ediyordu. 'Çok vahşi' bulduğu bu hükümetten etkilenmesi mümkün değildi. Ana eylem alanı hâlâ Anti-Nükleer Komiteler'di, fakat artık *konkret*'in Hamburg merkez redaksiyonunda bulunan Reinhard Opitz'le daha sıkı çalışmaya başlamış, bu arada Opitz'in illegal KPD üyesi olduğunu öğrenmişti.

Gerçi Alman Sosyalist Öğrenci Birliği (SDS) hâlâ SPD'nin öğrenci örgütüydü, ama KPD'nin yasaklanması dolayısıyla sol entelektü-

el, sosyalist ve komünist öğrencilerin toplandığı bir yer haline gelmişti. SDS içinde, parti yönetimine sadık ve Ulrike Meinhof'un da dahil olduğu bağımsız sosyalist solcular arasındaki uçurum, SPD'nin izlediği rota dolayısıyla giderek büyüyor ve Anti-Nükleer Komiteler'de de yansımasını buluyordu.

26 Temmuz 1958'de komite delegeleri Frankfurt am Main'da yeniden buluştular. *konkret* dostlarının bu kez aklmda iki şey vardı: Batı Berlin'de planlanan Anti-Nükleer Kongre işini sıkı tutmak ve *konkret* redaksiyonuna karşı mesafeli tavrı ortadan kaldırmak. Dergi, Ulrike Meinhof'un şahsında bir müttefik bulmuştu.

konkret KPD tarafından finanse ediliyordu. KPD Merkez Komitesi (MK), Gençlik Seksiyonu başkanı Richard Kumpf, Doğu Berlin'de Klaus Rainer Röhl'den, Frankfurt'ta yapılacak konferans hakkında bilgi almıştı. Kumpf, Temmuz sonunda Politbüro'ya şu raporu sundu: "Münster'den Ulrike Meinhof (Profesör Riemeck'in manevi kızı), komitelerden birinin *konkret*'in yerel redaksiyonlarından birini üstlenmesinin, o komiteyi işbirliğinden dışlamak için sebep oluşturmayacağı yönünde önerge verdi. Ayrıca Kaiser'e karşı, önceden onay [yerel Anti-Nükleer Komite'nin onayını] almaksızın *konkret*'le araya mesafe koyma açıklaması yaptığı için, güvensizlik önergesi verdi." Ulrike Meinhof önergesini kabul ettirmiş, mesafe koyma kararı kaldırılmıştı. Kumpf, raporunda Röhl'ün kendisine, Ulrike Meinhof'un Münster'de 'büyük nüfuz'a sahip olduğunu bildirdiğine de dikkat çekmişti.

Kasım ayında yapılması planlanan Berlin Kongresi'yle ilgili anlaşmazlıklar bununla bitmiyordu. Başında partinin sağ kanadına mensup Willy Brandt'ın bulunduğu SPD'nin, Berlin'de NATO'ya karşı gürültü patırtı istememesinin bir sebebi de, Aralık başında Batı Berlin'de seçimlerin yapılacak olmasıydı. Sonuçta Kongre 1959 Ocak başına ertelendi, ama yeri değişmedi.

Yaz tatili başlamıştı. Bu sömestr kendi ifadesine göre derslere hiç girmeyen Ulrike Meinhof, 1 Ağustos 1958'de kız kardeşinin yeni otomobili 'Pepino'yla Kuzey Almanya'ya eğlenceli bir yolculuk yaptı. Wienke'nin usta sürücülüğünden ekilenmişti. Diploma sınavını 'pekiyi' notuyla geçen Lothar Wallek, Fehmarn adasında onu bekliyordu. Önlerinde birlikte geçirecekleri dört haftalık bir tatil vardı. Ulrike ilk başlarda Lothar'ın, kendisi gibi 'siyasi bir yosma'yla zorlandığını hissetmişti. Birbirlerine yeni baştan alışmak zorundaydılar. Tembellik yapıyor, güneşleniyor, tütsülenmiş yılan balığı yiyiyor, -

bazen yüksek sesle- Musil ve Proust okuyorlardı. Ulrike Meinhof radyoda Theodor W. Adorno'nun müzik üzerine konferanslarını dinlemiş, kitaplarını da okumaya başlamıştı. Yaptığı toplumsal eleştiriler nedeniyle onu, nükleer silahlanmaya karşı mücadele eden öğrencilerin kralı sayıyordu.

Lothar Wallek'le tatil yaparken rahatsız edilmek istemediği için Reinhard Opitz'in kartpostal göndererek onu ziyaret etmek istediğini bildirmesi üzerine şöyle yazmıştı: "Şimdi senden işleri yazılı halletmeni rica etmek zorundayım. Eğer kendini net ifade edersen, anlarım. [...] Sanırım benzer bir dil konuşuyoruz ve şimdiye kadarki deneyimlerime dayanarak, ne kastettiğinizi gayet iyi kavradığımı sanıyorum. Fehmarn'da beni ziyarete gelmemenizi özellikle rica ediyorum. 1 Eylül'de Lahn/Marburg'tayım (Mainzergasse 28). O zaman çalışmaya biraz daha fazla hazır olacağım."[29]

15 Ağustos'ta Richard Kumpf, Doğu Berlin'de Unter den Linden'in yan sokaklarından birindeki gizli bir evde Klaus Rainer Röhl'le buluşmuş ve görüşme tutanağına şunları kaydetmişti: Röhl'ün 'vekili' Opitz, "öğrenci seksiyonunu bütünüyle devraldı". Opitz "bütün öğrenciler hakkında, olumlu ve olumsuz bakımdan kapsamlı dosyalar hazırlıyor; yerleşim yerlerine göre düzenlenmiş, mümkünse fotoğraflı bu dosyalarda kişilerin yazdıkları makaleler, arkadaş çevreleri, zihniyetleri gibi haklarındaki bütün değerlendirmeler yer alıyor". Kumpf, Anti-Nükleer Kongre'nin hazırlıklarının durumuyla ilgili pek o kadar memnun değildi: "Şu anda hiçbir gelişme yok. Kongre'yi Meinhof'la birlikte Berlinliler hazırlayacak, ama Meinhof da şu an tatilde."

Ulrike Meinhof tatilden yeni dönmüştü ki Reinhard Opitz 12 Eylül'de Marburg'a geleceğini bildirdi. Berlin Kongresi'nin hazırlıkları için yapılacak toplantılarda Ulrike Meinhof'la ortak tavır almak amacıyla Münih redaksiyonundan Erika Runge ile Hamburg redaksiyonundan Röhl'ü yanında getirecekti.

Sıcak bir sonbahar akşamı Marburg'un kıyısında bahçeli bir restoranda buluşmuş, gece geç saatlere kadar politika ve kültür tartışmışlardı. Opitz'in Ulrike Meinhof'a duyduğu hayranlık karşılıksız kaldı. Ulrike, Jürgen Seifert'e şöyle yazıyordu: "Röhl benim için hâ-

29) Ulrike Meinhof'tan Reinhard Opitz'e 6 Ağustos 1958 tarihli mektup: akt. Bettina Röhl, *So macht kommunismus Spass! Ulrike Meinhof, Klaus Reiner Röhl und die Akte konkret*, Hamburg: Europaeische Verlagsanstalt, 2006, s. 227.

lâ züppenin teki. Ama kesinlikle aptal değil ve -çok şaşırtıcı- sunulan daha iyi gerekçelere açık. Birçok kez açıkça, 'Yanılmışım,' demesi beni hayrete düşürdü. Opitz'i zaten tanıyordum, onunla ilgili görüşüm değişmedi. [...] ne yazık ki burada oldukları asla bilinmemeli."[30] Bu buluşmada en çok hoşuna giden, erkeklerden biri ya da öteki değil, yeni insanlarla tanışmış olmasıydı; daha iyi bir dava için birlikte mücadele edebileceği 'suç ortakları' bulmuştu.

16 Eylül 1958'de Ulrike Meinhof, Klaus Rainer Röhl'e ilk mektubunu yazdı. Ona siz diye hitap ediyordu. Ana Komite'nin küstahlıklarına karşı Münster Grubu'nun özerkliğini savundu, belirli bir bağlayıcılığa elbette karşı değildi, ama "Münster komitesinin, Münster'de karara bağlanmamış şeyleri yapması söz konusu bile olamaz"dı. Berlin Kongresi'nde tartışmayı yöneteceklerden biri olarak Jürgen Seifert'i önermeyi düşünüyordu, "çünkü Münster'de sürekli benim öne çıkıyor gibi görünmem Münster için iyi olmazdı".[31]

Genç kadınla nihayet tanışmak isteyen Doğu Berlin'deki yoldaşlar, onu 1958 Eylül sonu ya da Ekim başında gerçekleştirilecek bir buluşmaya davet etmişlerdi. Bu davette Riemeck'in parmağının olup olmadığı bilinmiyor. Ulrike Meinhof, manevi annesini artık çok ender görüyordu, ilişkileri daha mesafeli, ama daha az gergindi.

Richard Kumpf ve Manfred Kapluck'un beklediği o gizli eve giderken Meinhof'a Reinhard Opitz'le Klaus Rainer Röhl eşlik ettiler. Kuzey Ren Vestfalya komünist işçi hareketinden gelen, babaları faşizmin zulmüne uğramış Kumpf ve Kapluck, inançlı komünist oldukları için Federal Almanya'dan Doğu Almanya'ya iltica etmişlerdi. İkisi de Ulrike Meinhof'tan çok etkilendiler. Kültürlüydü, zekiydi, yazabiliyor, tartışabiliyor ve başkalarını ikna edebiliyordu. Partiye girişinin önünde hiçbir engel bulunmuyordu. Bu konuda herhangi bir yazılı belge yok, dönemin tanıkları birbiriyle çelişiyor, ama Ulrike Meinhof büyük ihtimalle 1958 yılının Ekim ayı sonunda, yasaklanmış KPD'ye girmiş olmalı. SPD üyesi olan ve öyle kalan Jürgen Seifert'e bu konuya ilişkin hiçbir şey anlatmamıştı, ona duyduğu güven sınırlıydı.

Sömestr tatilinin sonuna kadar yine Marburg'ta, doktorası üzerinde çalışan Wallek'in yanında kaldı; öğlenleri birlikte yemek yi-

30) Ulrike Meinhof'un Jürgen Seifert'e yazdığı 15 Eylül 1958 tarihli mektup: akt. *a.g.y.*, s. 230.
31) Ulrike Meinhof'un Klaus Rainer Röhl'e yazdığı 16 Eylül 1958 tarihli mektup: akt. Bettina Röhl, *a.g.y.*, s. 232.

yiyor, yürüyüşe çıkıyor, sohbet ediyorlardı. Akşamları Lothar yemek pişiriyordu. İlişkileri son derece uyumluydu. Evlilik hazırlığı yapıyorlardı: Kilise nikâhını Protestan kilisesinde kıyma kararı almışlardı. Lothar Wallek bu kararı ailesine bildirince Baba Wallek'ten sert bir cevap geldi: "Tanrı'nın sizi kutsamasını diliyoruz, ama bizi derinden yaraladınız." Satır aralarında, Ulrike Meinhof'la artık hiçbir ilgilerinin olmasını istemedikleri yazıyordu. Ardından aylarca peşini bırakmayan hakaretler geldi, ikisi de Wallek'lerle ilişkilerini kestiler.

Sonunda bir gün Lothar Wallek'e, KPD'yle sıkı işbirliği içinde olduğunu anlattı, Parti'ye üye olduğunu henüz itiraf etmemişti. Nükleer silahlarla ilgili konuşmalar ve Anti-Nükleer eylemlerine kulağı her zaman açık olmuştu Lothar'ın, evet, kendisi siyasal olarak aktif olmasa da, çoğunlukla Ulrike'nin görüşlerini paylaşmış ve onu desteklemişti. Ama ilk kez ona anlayış göstermedi. Ulrike, bu yüzden Lothar'la ilişkilerinin kopacağından endişe duymaya başlamıştı. Aralarına giren politikaydı ve suçlu olan da kendisiydi. Gerçi ikisi de birlikte olmak istiyordu, ama artık evlenmek istemedikleri için nişan yüzüklerini takmıyorlardı.

Kasım'dan itibaren, Lothar Wallek'in yanında ya da Anti-Nükleer Komiteler'in konferanslarında olmadığı sürece, Münster'de öğrenimine devam etti. Reinhard Opitz düzenli olarak ziyaretine geliyor, Ulrike'yle taktik sorunları görüşüyorlardı. Bonn'dan, Moskova ve Doğu Berlin'e karşı yükselen nefret dolu sesler birçok Batı Almanı huzursuz etmekteydi. Çok sayıda genç de, günün birinde Federal Almanya'nın, ABD'nin yanında Sovyetler Birliği'ne karşı savaşa gireceğinden endişeleniyordu. O durumda, hele bir de nükleer silahlarla yürütülecek bir savaşta kaç milyon insan ölecekti? 'Tarihten ders çıkarmak', tam da böyle bir savaşı engellemek anlamına gelmiyor muydu?

Ulrike Meinhof, politika yolunda ilerlemek konusunda her zamankinden daha kararlıydı. Bunun için fedakârlıkta bulunmaya hazırdı, ama en iyi dostlarını yitirmek istemiyordu. Farklı düşünenlere uygulanan sürek avı ve takibatlar karşısında kuşkucu ve dikkatli olmuştu: Komitelerde ajanlar olabileceğini tahmin ediyordu ve artık sadece çok iyi dostlarının bulunduğu çevrelerde açıkça konuşma niyetindeydi.

SDS giderek daha fazla sola kayıyordu. Ekim 1958'de yapılan Delege Konferansı'nda Oswald Hüller (Heidelberg) federal başkan se-

çilmişti ve böylece ilk kez KPD'ye yakın biri başkanlığa gelmişti. Bilimsel Danışma Kurulu'na Monika Mitscherlich (Heidelberg) ve Jürgen Seifert (Münster) seçildiler. SPD'nin savunma politikasını şiddetle eleştiren delegeler, öğrencilerin Nükleer Ölüme Karşı Eylem Komiteleri'ni destekleme kararı aldılar. Bu, Ulrike Meinhof'un çizgisine tıpatıp uygundu.

Kısa süre sonra Ulrike Meinhof, Reinhard Opitz, Klaus Rainer Röhl ve KPD'den birkaç kişiyle birlikte, Anti-Nükleer Kongre'nin hazırlıkları için, Schwielow Gölü'nün kıyısındaki Caputh'da, SED'nin misafirhanesi olarak kullanılan bir villaya davet edildi. "Şimdiye kadar yaptığımız en etkili görüşmeydi. Her şey olabildiğince ayrıntılı konuşuldu. Arkadaşlarımızın yapacakları görev bölümüyle ilgili bir plan vardı. Ve siyasal olarak ulaşılacak hedef de ayrıntılı biçimde tespit edilmişti," diye yazdı Richard Kumpf daha sonra.[32] Ulrike Meinhof mutluydu: Anti-Nükleer Komiteler'de ve SDS'de etkili bir isim haline gelmişti, kongreye hazırlanırken yalnız değildi artık, siyasi dostları vardı yanında.

1958 sonunda, sakin anlarında, seyahat esnasında veya Lothar Wallek'le birlikte olduğu akşamlar, Lenin'in kitaplarını da okumaya başlamıştı. SDS Münster'in haber bülteni *david* ve SDS'nin federal organı *Standpunkt* için makaleler yazıyordu. Kendisi bu durumu, artık sadece etik açıdan değil, aynı zamanda politik düşündüğünü söyleyerek özetliyordu. Üniversite öğrenimi onun için artık sadece bir görevdi, buna rağmen doktorası için gereken her şeyi yapıyordu. Bu arada Münster'deki katolik-muhafazakâr çevre de artık bir hayli sinirine dokunmaya başlamıştı.

Angaje bir yoldaş olarak üniversitede, artık muhabir ağına dahil olduğu *konkret*'i satacak kişiler buluyordu. Bir kez de, IG Farben'ın* faşizmin ve savaşın suç ortağı olduğunu anlatan olağanüstü eğitici Doğu Alman filmi *Rat der Götter*'in (Tanrılar Konseyi, 1950) gösterimini organize etmişti. Ardından düzenlenen açık oturumda bir konuşma yapan Walter Hagemann'ın, organizasyonu duyuran afişteki isminin yanına birisi "'Boykotlu' – Moskova'da bir kürsüye başvurmalı" diye çiziktirmişti. Gösterimden sonra rahatlayan Ulrike Mein-

32) Richard Kumpf, *Alarmtauchen im Krieg – Untertauchen im Kalten Krieg. Ein Kommunist berichtet über sein Leben*, Bonn: Pahl-Rugenstein, 2000, s. 149-150.

*) Nazi döneminde Alman kimya ve kimyasal üretim devi; savaş sonunda müttefikler tarafından BASF, Bayer ve Hoechst olarak ayrılmıştır. (ç.n.)

hof, Opitz'e şu raporu yazdı: "Hagemann'la sinema akşamı mükemmeldi. Sahneye ıslıklar ve tezahüratlar arasında çıktı, laf atma olmadı. Tartışma objektif ve adil geçti, sonuçları da iyiydi. Muhafazakârlar bütünüyle nal topladı [...]."[33]

Yeni seçilen Münster Genel Öğrenci Komitesi'nde (AstA) siyasal ağırlık, belki de yapılan nükleer karşıtı eylemler nedeniyle biraz sola kaymıştı. Artık Münster Komitesi'nde, Öğrenci Birliği'nden bir kişi, bir teolog, Ulrike Meinhof ve bir başka SDS'li vardı. Ancak Ulrike'nin bu komitedeki üyeliği çok kısa sürdü. Yüksek okul ve basın sözcüsü olarak, Aralık 1958'den itibaren yayına başlayan *asta-informationen*'ın redaktörlüğünü yapıyordu. "Neofa-şizmden Söz Eden Kim" başlıklı ilk makalesini de burada yayınlamak için kaleme almıştı, ama olmadı, Ulrike öğrenci temsilciliğinden hemen atıldı. Bunu, hakkında güvensizlik önergesi verilmesinden korktuğu için, nükleer silahlanmaya açıkça karşı çıkmaya cesaret edemeyen Genel Öğrenci Komitesi'nin yeni seçilen başkanının duruşuna bağlıyordu. Münster'de siyasi konumunda gerginliğin tırmanmasını beklediği için, henüz *konkret*'in künyesinde sorumlu yerel redaktör olarak görünmek istemiyordu.

Kasım sonunda, Anti-Nükleer Kongre hazırlıkları sürerken 'Berlin krizi' patlak verdi. Sovyet hükümeti, Berlin'i askerden arındırılmış bir kente dönüştürmeyi önermişti. Buna karşı "çığ gibi büyüyen duygusal konuşmalar" yapılacak ve "şiddetli bir heyecan harekete geçirilecek" diye yazıyordu Ulrike Meinhof, Aralık 1958 tarihli *argument*'in 9. sayısında. Bu arada Berlin anti-komünist propagandanın kalesi, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne sızmayı ve onu sabote etmeyi hedefleyen Batılı istihbarat teşkilatlarının merkezi haline gelmişti. Sovyetler Birliği, sırf ekonomik durumu sebebiyle bile gerilimin tırmandırılmamasından yanaydı. Fransa'yla İngiltere de "militan Alman megalomanisinin ve intikam ruhunun canlanması"ndan kaygı duyuyordu. Adenauer hükümeti yıllardır Alman birliği için 'hiçbir somut adım' atmamıştı. Bunun yerine devletler, Hallstein-Doktrini'yle, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ni ayrı bir devlet olarak tanımamaya zorlanıyordu. Meinhof, "Doğu Berlin'le barış anlaşması üzerine" ve "Rapacki-Planı ülkeleriyle Orta

33) Ulrike Meinhof'un Reinhard Opitz'e yazdığı 19 Kasım 1958 tarihli mektup: bkz. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 245.

Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge üzerine" görüşmeler için, Kruşçev'in teklifinin bir fırsat olarak değerlendirilmesini savunuyordu.[34]

Noel süresince çaba sarf etmesine rağmen Lothar'la ilişkisini kurtarmak için siyasal çalışmalarından vazgeçmesi gerektiğini görmüştü; oysa bunu yapamazdı. Aşağı yukarı üç yıldır, 'kayıtsız şartsız süren ilişki' kopmuştu –şimdilik. Tatilden sonra üzgün bir halde Münster'e geri dönerek, Anti-Nükleer Kongre'nin son hazırlıklarına daldı.

3 Ocak 1959 Cumartesi günü -o günlerde Küba devrimi zafere ulaşmıştı- Batı Berlin'de "Federal Almanya'daki nükleer silahlanma karşıtı öğrencilerin o zamana kadarki en büyük organizasyonu" (Meinhof)[35] gerçekleştirildi. Batı Almanya ve Batı Berlin'deki 20 Anti-Nükleer Komite'den yaklaşık 320 öğrenciyle, aşağı yukarı 200 Alman ve yabancı konuk Dahlem Hür Üniversitesi'ne (FU) gelmişti, aralarında çok sayıda Doğu Alman genci de vardı. SPD öncelikle kendi yandaşlarının beklentilerini boşa çıkardı: Willy Brandt toplantıya katılmayacağını açıklamıştı. Kırk beş yaşındaki Brandt 1957'den beri Berlin belediye başkanı, 1958'den beri de SPD Berlin Eyalet Yürütme Kurulu ve Federal Yürütme Kurulu üyesiydi. Bu mevkilere zorlukla ulaşmıştı ve muhtemelen 'Batı karşıtı' bu konferansa katılarak kariyerini tehlikeye atmaya niyeti yoktu. Herbert Wehner gibi o da Anti-Nükleer Ölüm Kampanyası'nın dostu değildi. Onun yerine SPD Federal Yönetim Kurulu başkan vekili ve SPD'nin parlamentodaki savunma uzmanı Helmut Schmidt geldi. Parti, Kongre'yi sadece büyük ölçüde finanse etmekle kalmamış, ön çalışmalar yapılırken ana komisyondaki temsilcileri aracılığıyla, başkanlık divanının, konuşmacıların ve gündemin belirlenmesine katılmıştı. O nedenle de Kongre'yi avcunun içinde sayıyordu. Çalışma gruplarında 'bilimsel' çalışma yapılacak, pazar günü büyük bir miting düzenlenecek ve Kurfürsendamm'a düzenlenecek fener alayı güzel bir tablo sunacaktı.

Salonda bulunan, neredeyse bir yıl boyunca nükleer sorun bağlamında politize olmuş genç insanlar, başından itibaren Helmut Goll-

34) Ulrike Meinhof (sorumlu redaktör): "Entspannung trotz Berlin?", *argument* 9/1958, Nükleer Silahlardan Arınmış Almanya İçin Öğrenci Çalışma Grubu Münster (Vestfalya) ve Gerilimin Azaltılması Politikası için Öğrenci Grubu tarafından yayınlanmıştır.
35) Ulrike Meinhof, "Nükleer Silahlanmaya Karşı Berlin Öğrenci Birliği", 25 Ocak 1959 tarihli, s. 57: *Blaetter für deutsche und internationale Politik.*

witzer, Robert Jungk ve Erich Kuby gibi SPD'den bağımsız atom karşıtlarını açıkça ve coşkuyla alkışlıyorlar; Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden ve Günther Anders, Max Born, Walter Jens, Renate Riemeck, Walter Hagemann ve Bertrand Russel gibi anti-nükleer savaşçılardan gelen kutlama telgraflarını tezahüratla karşılıyorlardı. Bir süre sonra SPD adına kürsüye gelen Kurt Mattik, "Batı Almanya'nın nükleer silahlanma tehlikesini, 'dünyamızdaki totaliter güçler tehlikesi'ne dikkat çekerek, tehlikesiz göstermeye"[36] (Meinhof) kalkışınca, öfkeyle protesto edilmişti.

Ulrike Meinhof, daha toplantı başlarken ayağa kalkıp, delegeler tarafından seçilmediği için kongre başkanlığının bağımsız olmadığını, başkanlığın delegelere dayatıldığını, oysa kongrenin kendi oturum yönetimini seçme hakkına sahip olduğunu söyledi; çünkü sonuçta gündemi belirleyecek ve kongrenin sonunda ortak bildirilerin oylanmasına ilişkin prosedürü kararlaştıracak olan oydu. Meinhof'un önerisi büyük çoğunlukla kabul edildi. Böylece başkanlığa, SPD'den bağımsız nükleer silah karşıtları da girmiş oldu.

Kongre, beş çalışma grubuna ayrılmıştı. 3 numaralı çalışma grubunda ("Süper Güçlerin Nükleer Silahlanması ve Dış Politikası" konulu) tartışmayı yöneten -ve dolayısıyla Helmut Schmidt'in doğrudan rakibi olan- Ulrike Meinhof'tu. Mart 1958'de parlamento görüşmelerinin yıldızlaşmış SPD'li hatibinin ünü, yeniden silahlanma ve nükleer silah karşıtları arasında derin yara almıştı, çünkü Schmidt birkaç ay önce, federal ordunun ilk yedek eğitimine katılan iki sosyal-demokrat milletvekilinden biriydi, oysa Herbert Wehner bile böyle bir eğitime katılmayı reddetmişti. Konuşmasının giriş bölümünde kendisinin, federal ordunun nükleer silahlanmasına 'şiddetle karşı olduğu'nu söyledi. Gerçekten de Schmidt daha dokuz ay önce nükleer silahlanmayı 1933'teki Yetki Yasası'yla karşılaştırmış ve bu durumda genel grevi meşru gördüğünü ifade etmişti. Ancak SPD içinde rüzgâr farklı yönde esmeye başlamıştı ve bir yerlere gelmek isteyenler de rüzgârla birlikte yön değiştirmişti. Askeri teknik sorunlara dalan Schmidt, Doğu ile Batı arasında silah sistemlerini ve silahlanmanın derecesini kıyasladı ve stratejik tartışmada asimetriye vurgu yaptı. Yirmi dört yaşındaki Ulrike Meinhof, kırk beş yaşındaki eski Nazi subayını şiddetli bir tartışmanın içine çekmişti. Schmidt

36) A.g.y.

bu tartışmayı hatırlamıyor olsa da diğer katılımcıların belleğinde canlılığım koruyor. *Blaetter für deutsche und internationale Politik*'deki yazısında, Schmidt'in sunduğu katkının ardından, "Tartışmacılar, nihayet siyasal öneme sahip sorunlara geçmeyi başardılar," diye dalgasını geçen Meinhof'un kastettiği şeyler arasında, Rapacki-Planı ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'yle 'barış anlaşması ve konfederasyon üzerine' görüşmeler vardı.[37]

Kongre'nin yönü, özellikle "Nükleer Silahlanma ve Yeniden Birleşme" konulu 2 numaralı Çalışma Grubu'nda belirlenmişti. Yazar Erich Kuby ile *konkret* çalışanları Reinhard Opitz ve Hans Stern, ateşli tartışmalardan sonra, az bir değişiklikle nihayet karar altına alınan ortak bildiri taslağını sundular:

"Buraya toplanmış olan katılımcıların çoğu şu görüştedir: Dünyanın siyasal durumu yakın zamanda Almanya'nın iki parçasını müzakereye zorlayacaktır. Bu tür müzakerelerin mümkün olabilmesi için, 'Pankow'la müzakere yapılmayacaktır' gibi formüllerin siyasal argümantasyondan kalkması lazım. Şimdiye kadar federal hükümet tarafından incelenmeksizin daima geri çevrilmiş olan son derece gerekli müzakerelerin hedefi:

"1) Bir barış anlaşması taslağı geliştirmek;

"2) Geçici bir konfederasyonun olası biçimlerini gözden geçirmek olmalıdır."

Gece, çalışma gruplarının ortak bildirilerinin nasıl formüle edileceği üzerine şiddetli tartışmalar yaşandı. *konkret* grubu yorulmak nedir bilmeden çalışmıştı ve Ulrike Meinhof da hiç uyumamıştı. Sosyal demokratlar 2 Numaralı Çalışma Grubu'nun çıkardığı sonuçları sulandırmaya uğraşmışlardı, ama Ulrike Meinhof veto hakkını kabul ettirdiği için çalışma grubunun kararına ters düşen ya da ağızda antikomünist bir tat bırakan tek bir pasajın geçmesine izin vermemişti.

Pazar sabahı 2 numaralı Çalışma Grubu'nun ortak bildirisi okunduğunda, "Salonun rahat bir nefes aldığı hissedildi," diye hatırlıyordu Ulrike Meinhof. Metnin, yüzde 70 gibi ezici bir çoğunlukla kabul edilmesi herkesi şaşırtmıştı. Helmut Schmidt heyecanla kürsüye çıkıp, Alman politikasıyla ilgili ortak bildirinin "psikolojik olarak başka bir yerde hazırlandığı"nı[38] söyledi; başka yerden kastı Doğu Ber-

37) *A.g.y.*

38) Hartmut Soell, Helmut Schmidt 1918-1969, *Vernunft und Leidenschaft*, Münih; Deutsche Verlags-Anstalt, 2003, s. 315.

lin'di. Kongre çoğunluğu Hür Alman Gençliği'yle 'işbirliği' içindeydi. Öğrenciler bunun üzerine yuhalamaya başlayınca Schmidt şöyle haykırdı: "Bana Bonn'daki CDU-çoğunluğunu hatırlatıyorsunuz!" Birisi zekice cevapladı: "Siz de birilerini suçlama konusunda Şansölye'yi hiç aratmıyorsunuz!" Öfkeyle kürsüyü ve kongreyi terk eden Schmidt, sonraki gösteride planlanmış olan konuşmasını da yapmadı. Schmidt'in salonu terk etmesi üzerine divan başkanlığından birkaç kişiyle bazı öğrenciler de peşinden gittiler.

Dört gün sonra Schmidt, öğrencilerin çoğunluğunun, "Ulbricht'in yeniden birleşme formülü"nü itaatkâr bir koyun sürüsü gibi görüşmelerin dayanağı haline getiren "küçük bir grup kışkırtıcı"nın peşinden gittiğini söyleyerek kızgınlığını ifade etti.[39] Ertesi gün basın Kongre'ye karşı saldırıya geçti. *Tagesspiegel*'e göre Kongre, "komünistlerin yakın ve uzak denetimi" altındaydı. *Vorwärts*'le *Zeit*, "Doğu ajanlarının aldatma manevraları"ndan şikayet ediyor, *Berliner Morgenpost* "özgürlüğümüzün mezar kazıcıları"na saldırıyordu. *Kurier*'e göre ise "Ulbricht yoldaş kıs kıs gülebilir"di. Ağır siyasal saldırı söz konusuydu.

En şiddetli tepkiyi CDU hükümeti göstermişti: "Sovyet işgali altındaki bölgenin yaptığı propagandanın, Federal Almanya'da zihinsel ve iradi parçalanmayı sağlamaya yönelik hedeflerini, ne kadar büyük bir kararlılık ve ısrarla sürdürdüğü ve küçük, becerikli bir grup ajanın bu işte ne kadar başarılı olduğuna ilişkin, 3 ve 4 Ocak 1959'da Batı Berlin'de gerçekleştirilen 'Nükleer Silahlanmaya Karşı Öğrenci Kongresi', kendi tarzında, âdeta klasik bir örnek sundu [...] 'Nükleer Silahlanma ve Yeniden Birleşme' Çalışma Grubu'na özellikle, Hamburg'ta yayınlanan, açık pasifist-pro-komünist tavrı herkesçe bilinen öğrenci gazetesi '*konkret*' çevresinde toplanmış öğrenci grubunun temsilcileri sızdırılmıştı."[40] Kongre'nin "Bonn'la Pankow arasında konfederasyon"u kabul etmiş olması ve "Ulbricht rejimi"yle müzakere yapılmasını talep etmesi dehşet vericiydi.[41] Oysa yaklaşık on yıl sonra benzer siyasal yaklaşımlar 'Yeni Doğu Politikası' olarak adlandırılacaktı ve Willy Brandt bu ne-

39) Bkz. Helmut Schmidt, "Soll man mit Pankow reden oder soll man es nicht?", 8 Ocak 1959 tarihli Hamburger Echo: Soell, *a.g.y.*, s. 316 ve 896, Not 111.
40) 28 Şubat 1959 tarihli (s. 379) Federal Hükümet Basın ve Enformasyon Dairesi Bülteni.
41) *A.g.y.*

denle 1971'de Nobel Barış Ödülü'nü alacaktı. O esnada Ulrike Meinhof artık bir buçuk yıldır yeraltında yaşıyordu.

Öğrenciler o dönemde gerçekten de ne yaptıklarını bilmiyorlar mıydı?

Erich Kuby'nin çıkardığı sonuç farklıydı: "SPD yöneticileri Berlin Üniversitesi'nde, nihayet sol bir duruş sergileyen ve kendilerini yanlış anlaşılmaya meydan vermeyecek şekilde ıslıklayan bir gençlikle karşılaştılar. Parti, bunun komünist bir protesto olduğunu söyleyerek bahane uyduramaz. Helmut Schmidt dahil parti temsilcilerinin başarısız olduğu kesindir. Kısacası, gelecekte neler olacağı bugünden kendini göstermiştir."[42] Gazeteci Kai Hermann ise 1967'de şöyle yazıyordu: "Anti-Nükleer Kongre, topyekün bir yenilginin üzerinden on beş yıl bile geçmeden, restorasyonunu topyekün bir yeniden silahlanmayla tamamlayan bir topluma karşı [öğrencilerin] ilk yoğun protestosuydu."[43]

Ulrike Meinhof, Reinhard Opitz ve Klaus Rainer Röhl Kongre'den hemen sonra Schwielow Gölü'ne gidip yoldaşlarla birlikte neşeli uzun bir gece geçirerek kutlama yaptılar. Ulrike Meinhof, sosyal demokratlarla aylarca süren çatışmaların gerilimini ve Lothar Wallek'le ayrılığın acısını kısa süre için de olsa üzerinden atmıştı.

Ulrike Meinhof'un, Klaus Rainer Röhl'ü *konkret* dergisinin kurucusu sanması, sonraki olayları etkileyecekti. Aslında öyle değildi. Hamburg Üniversitesi'nde 1946'dan beri varlığını sürdüren Komünist Öğrenci Grubu (KSG) üniversite yönetmeliklerine göre herhangi bir partiden bağımsızdı ve bu yüzden 1951'de FDJ'nin yasaklanmasından sonra da yasal çalışmasını sürdürebilmişti. 1955 yılında, Batı Alman yüksek okullarında tek komünist grup buydu. Hamburg Üniversite Senatosu'yla öğrencilerin çoğunluğu da muhafazakârdı. 1950'li yılların başında komünistlere yönelik siyasal kovuşturmalar nedeniyle KSG'nin üye sayısı 10'a düşmüştü; bu bir avuç üyenin arasında Siegfried Burmester, Klaus Hübotter ve çocukken Nazilerin elinden, İngiltere'ye giden efsanevi son çocuk treniyle kurtulmuş Eberhard Zamory de vardı. İngiltere'de komünizmi benimseyen ve İngiliz ordusunda kıdemli başçavuş rütbesiyle Hamburg'a dönen Za-

42) Erich Kuby, "Was war in Berlin wirkich los?", 23 Ocak 1958 tarihli *Vorwärts*'de okur mektubu.

43) Kai Hermann, *Die Revolte der Studenten*, Hamburg: Wegner, 1967, s. 26.

mory, savaş tutsağı Nazi askerlerinin Nazilikten arındırılması görevini de üstlenmişti.

Klaus Hübotter 1955 başlarında, politika ve kültürle uğraşacak bir öğrenci dergisi kurmayı düşünüyordu, bu dergi dışa karşı bağımsız olacak, "gerçekteyse bizim tarafımızdan, yani FDJ ve KPD tarafından sadece etkilenmekle kalmayıp, basbayağı yönetilecek"ti. FDJ, yasaklandıktan sonra bazı 'kamufle edilmiş gazeteler' kurmuştu, Federal Yargıtay'ın 1953'te yasakladığı gençlik gazetesi *Blitz* (Şimşek) bunlardan biriydi. Suçlama, "yasaklanmış olan FDJ'nin dergi yayınını sürdürmek ve yabancı bir güçten para almak"tı; 'yabancı güç' sözcüğüyle elbette Demokratik Almanya Cumhuriyeti kastediliyordu. 1953'ten 1954'e kadar tutuklu kalan *Blitz*'in redaktörü Hübotter, 1955 ilkbaharında mahkemeye çıkmayı beklerken polis takibi de sürüyordu. Yani, yeni derginin ne yayıncısı ne de şef redaktörü olabilirdi, bu yüzden Doğu Berlin'deki FDJ yönetimine Klaus Rainer Röhl'ü önerdi. Klaus Rainer Röhl hakkında FDJ yönetimine gönderdiği dosyada şunlar yazılıydı: "K.R. Röhl yirmi altı yaşında, yirmi iki yaşlarında olan Brunhild Röhl'le evli, iki aylık bir kızı var. Küçük burjuva bir çevreden geliyor." Ayrıca, babası ve kayınpederinin 'NSDAP üyesi' olduğu, Röhl'ün "on sömestr felsefe öğrenimi gördüğü ve şimdi devlet sınavı için başvurduğu", daha lisedeyken tanıştığı arkadaşı Peter Rühmkorf'la birlikte "bugün hâlâ izinli bir dernek olan İlerici Sanat Çalışma Grubu'nu kurduğu" da raporda belirtilmişti. Klaus ve Brunhild Röhl 1953'te Doğu Berlin'in daveti üzerine yaz tatilini Hiddensee'de geçirmişlerdi. "Hiddensee ziyaretinden sonra artık pasifist olmak istemiyor, kendisini komünist olarak tanımlıyor. Daha önce birkaç kez, Parti'ye girme isteğini ifade etmesine rağmen şimdiye kadar gerçekleştirmedi. Sebebi 'kişisel özgürlüğü'yle ilgili duyduğu kaygı olabilir [...] Ben, Röhl'ün gazetecilik ve örgütlenme bakımından olağanüstü yetenekli, zeki ve ilerici bir öğrenci olduğunu düşünüyorum, kendisi başka hiç bir partiye Komünist Parti'ye duyduğu kadar güçlü bir sempati duymuyor. Daha etraflı tartışıp üzerinde çalışılırsa Parti'ye girecektir. Röhl'ü kesinlikle güvenilir ve dürüst buluyorum."

Dergiyi parti yönetimine kabul ettirmek isteyen Hübotter'in Röhl hakkında daha o zamanlar kuşkuları vardı: "Röhl ve kendimi kimin eline teslim ettiğim konusu benim için daha o zamanlar bir ölçüde açıktı, ama özellikle para zinciri üzerinden derginin kon-

trolünü elimde tutabileceğimi düşünüyordum. Ancak 1955 sonbaharında tekrar tutuklanıp 1956'da nihayet mahkûm edilince kontrol olanağımı tamamen yitirdim. Röhl KPD'ye girdi ve kendi kendisinin denetçisi oldu, birkaç yıl sonra da Doğu Berlinli FDJ'e ait olan dergiyi pervasız bir darbeyle sahiplerinden çalacak ve bağımsız hale gelecekti."[44]

"Yazılarını yayınlayabilme ve karşılığında bir de ücret alma fırsatını seve seve değerlendiren yarı solcu genç yazarlar Röhl ve Rühmkorf", FDJ liderliği için uygun kişilerdi. FDJ, yeni derginin içeriğini, yapısını, formatını ("önce DIN A 3'lük 8 sayfa, en ucuz gazete kâğıdı, ama en az 5 klişe"), yayınlanma biçimini ("her ayın ilk günü") ve yayın yerini (Hamburg) saptamıştı. Şef redaktörün kim olacağı ("gazete, öngörülen şef redaktörün adı altında onun tarafından yayınlanır"), fiyatı (20 Pfennig, bunun 10 Pfennig'i dağıtımcı içindi), nerede basılacağı ve baskı adedi de ("şimdilik 5000 adet") FDJ tarafından belirlenmişti. Klaus Rainer Röhl şef redaktör oldu. Klaus Hübotter güvenlik sebepleriyle geri planda hareket edecekti. Baskı, kâğıt, klişeler, satış, arşiv, büro malzemesi ve ücretler için sayı başına toplam 1500 mark tahmin edilmişti. 8 Mayıs 1955'te *Studentenkurier* Federal Almanya'da ilk kez 24 üniversitede satıldı. "Röhl ve Rühmkorf, oynanan oyunu, görevin kimin tarafından verildiğini, sahibin kim olduğunu, gerek içerik, gerekse organizasyonla ilgili bütün sorunlarda kimin belirleyici olduğunu kesinlikle biliyorlardı," diyor Klaus Hübotter; ancak Peter Rühmkorf bunu bugüne kadar şiddetle reddetmiştir.

1958'de Röhl, Anti-Nükleer Öğrenci Komiteleri Ana Komitesi karşısında 'non-konformist' *konkret*'in -1957'den beri *Studentinkurier*'in adı *konkret* olmuştu- inanılmaz zorluklar altında, tamamen bağımsız bir maddi temel yarattığını iddia etti. Oysa böyle bir şeyin gerçekleşmesi imkânsızdı. Anti-komünist Batı Almanya'da, bağımsız, sosyalist, anti-militarist bir dergi için gerekli para nereden gelebilirdi? Gerçek şudur ki, *Studentenkurier* ya da *konkret* 1955'ten 1964'e kadar Doğu Berlin tarafından finanse edilmiştir: 1955 yılında redaksiyon -genellikle Klaus Hübotter, Siegfried Burmester ve Herbert Mies gibi ulaklar aracığıyla- 14 100 ile 23 180 mark arasında pa-

44) Klaus Hübotter, *Stoppelfeld-Zeit*, 1994 sonu-1996 başı (Tagebuchverse III), Bremen: Selbstverlag o.J., s. 66.

ra aldı; buna teknik aletler, büro mobilyası ve otomobiller için yapılan para yardımlarını da eklemek gerekiyor. 1957'de *konkret*'in aylık bütçesi 13 bin marka yükselmişti. Şef redaktör Röhl aylık 800 mark, müdür Uwe Lahrssen 500 mark, daimi yazar Peter Rühmkorf ise 400 mark maaş alıyordu.

FDJ baştan beri taktik sebeplerle *Studentenkurier* ya da *konkret*'deki yazıların yüzde on ya da yirmisinin Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne eleştirel yaklaşmasında ısrarlıydı. Ama zaman zaman sansür ve sansür girişimleri de oluyordu. KPD yasaklandıktan sonra redaksiyon, KSG (Komünist Öğrenci Grupları), KPD'nin bütün öğrenci seksiyonları ve FDJ'yle bütün ilişkilerini kesinlikle koparmak zorundaydı. FDJ'yle bağlantı da yeniden düzenlendi, çünkü yirmi sekiz yaşındaki Herbert Mies 1956'da öğrenim için Moskava'ya Parti Yüksek Okulu'na gitmişti. Bundan sonra ilişkiler doğrudan Richard Kumpf ve Manfred Kapluck üzerinden yürütüldü.

FDJ bir finans planı yapıp, bütün borçların ödenmesi için Uwe Lahrssen'a nakit para verdi. Parti parayı Röhl'e emanet etmemişti, ama "onun iki yıl daha doktora öğrencisi olarak öğrenimini sürdürmesine karar verildi". Öğrenci ya da doktora öğrencisi statüsü önemliydi, çünkü aksi halde üniversitedeki Arbeitskreis für progressive Kunst e.V. yayıncı olarak gösterilemezdi.[45]

Federal Almanya'da siyasal ve kültürel bir boşluğu dolduran *Studentenkurier*'in baskı adedi hızla 10 bine çıktı. Dergi artık Paris, Lyublyana, Cenevre ve Viyana'da bile satın alınabiliyordu. Abonelerin yarısı akademisyenler, papazlar, yazarlar, sanatçılar, gençlik dernekleri, sendika gençliği, öğrenciler, parti yöneticileri, milletvekilleri, medya çalışanlarıydı. Münih'te olduğu gibi yerel bir ekin verildiği yerlerde, sürekli artan sabit bir alıcı çevresi gelişmişti. Hamburg'taki redaksiyon merkezi, kapalı bir topluluk olarak kaldı; Röhl, Lahrssen, Rühmkorf, Jürgen Manthey, "içimize birini sokmasınlar" (Lahrssen) diye dikkatli davranıyorlardı. Bu yüzden küçük görevlere arkadaşlar getiriliyordu. Kocası için öğrenimine ara vermiş olan Brunhild Röhl, artık redaksiyonda çalışmıyor, bir yandan yabancı dil

45) Klaus Rainer Röhl, *Fünf Finger sind keine Faust*, Eine Abrechnung, Münih Üniversite Yayınları 1998 (tamamen gözden geçirilmiş ve açıklamalı 3. baskı), s. 82; Richard Kumpf, *Notlar*, 11 Eylül 1956 tarihli Klaus Rainer Röhl'le konuşma hakkında bkz. SAPMO-BArch BY 1/KPD, Bölüm: Gençlik.

muhabiri olarak eğitim görürken, bir yandan da kızları Anja Irina'ya bakıyordu.

1957 Ekim'inde, dergiyi büfelerde satma kararı verildiğinde, artık gereğini yerine getirmeyen *Studentenkurier*'in adı *konkret* olarak değiştirildi. 1958 için personel mevcudu artırılacak, daha fazla reklam ve ilan devreye sokulacak, yerel redaksiyonlar yaygınlaştırılacak ve yazar ücretleri yükseltilecekti. Bu planlama içinde Ulrike Meinhof adında yeni bir eleman yoktu.

KOMÜNİST

Münster ve Hamburg, 1959

Sonunda dünyayı mutlaka değiştireceğiz.

Ulrike Meinhof ilk büyük siyasal zaferinden dolayı mutluydu. KPD Merkez Komitesi onu, Reinhard Opitz'i ve Klaus Rainer Röhl'ü 5 Ocak 1959'da büyük bir memnuniyetle kabul etti. Richard Kumpf coşkuluydu: "Baştan itibaren karşı tarafın [SPD'nin] manipule ettiği bir kongreyi yönlendirmek muhteşem bir performanstı."[46] Meinhof'la diğer yoldaşlar, Parti'nin Caputh'daki misafirhanesinde yorgunluk atacaklardı. Kocaman bir kızıl bayrağın ve Buchenwald toplama kampında katledilmiş olan Ernst Thaelmann'ın yağlıboya tablosunun asılı olduğu yüksek duvarlı geniş salona girdiler. Büyük ve güzel bir

46) Kumpf, *Alarmtaufen*, 150.

bahçeden aşağıya Schwielow gölüne iniliyordu. O gece votka su gibi aktı ve yüksek sesle şarkılar söylenip dans edildi, gülündü. Ev sahipleri bir yerleri karıştırıp ortaya, mavi FDJ gömlekleriyle Alman, Doğu Avrupa ve Çin madalyaları çıkardılar. Güneş doğduğunda, karmakarışık bir halde takılmış madalyalar, Meinhof, Opitz ve Röhl'ün giydiği mavi gömleklerin önünü süslüyordu. Ertesi gün uykularını alıp kalktıktan sonra iskambil oyunu oynadılar, gezintiye çıktılar ve durum üzerine tartıştılar. Federal Almanya'dan kötü tepkiler geleceğini seziyorlardı; ama boyutlarını tahmin edememişlerdi..

Başında Oswald Hüller'in bulunduğu Alman Sosyalist Öğrenci Birliği (SDS), Federal Alman hükümetinin, SPD liderliğinin ve medyanın bütün saldırılarına rağmen, Berlin'de yapılan Anti-Nükleer Kongre'nin yayınladığı ortak bildirilerle dayanışma gösterdi ve bütün yüksek okullarda dağıtılan bir bildiriyle şu açıklamayı yaptı: "Konfederasyon sorununun objektif biçimde tartışılması zorunludur. Alman Sosyalist Öğrenci Birliği bu görevden kaçınmayacaktır."[47] SDS, yüksek okul gruplarından, Anti-Nükleer Kongre'nin gerçek seyri hakkında öğrencileri bilgilendirmesini istiyordu. Bu bildiriler, hatta bazı yerlerde yapılan gösteriler, bizzat organize edilen karşı kamuoyunun yumuşak hamleleriydi.

Helmut Schmidt, Herbert Wehner ve Waldemar von Knoering'in temsil ettiği SPD-liderliği, güya SDS'nin bölünmesini engellemek için -oysa yaptığı tam da buydu- Kongre'den üç hafta sonra SDS genel başkanı Oswald Hüller'i, yardımcısı Günter Kallauch'u ve SDS Bilimsel Danışma Kurulu'ndan Jürgen Seifert'i görüşme için Bonn'a davet etti. "Helmut Schmidt en az üç saat süren bu görüşmede, Kongre'deki tutumunu haklı gösteren uzun bir konuşma yaptı. Savunmadaydı. H. Schmidt'i bir daha asla o günkü kadar küçülmüş görmedim," diye yazacaktı Jürgen Seifert daha sonra.[48]

Profesyonel siyasetçi ve eski subay Schmidt gerçekten de tamamen savunmaya mı çekilmişti? Yoksa gerçekte SPD'nin izlediği bir taktik miydi bu? Berlin Kongresi, SPD'ye, partiyi eleştirenlerin öğrenciler arasında güçlü bir tabana sahip olduğunu göstermişti; aynı zamanda SDS'nin politikası, SPD'nin federal hükümete giden yolda tökezlemesine yol açacak bir engeldi. Bu nedenle SDS'nin 'makul'

47) Bulletin, *a.g.y.*
48) Jürgen Seifert, "Vom 58'er zum 68'er. Ein biografischer Rückblick", *Vorgaenge* 124, Nisan 1993, s. 1-6.

üyelerini, yani SPD'nin çıkarlarına entegre edilebilecek , kişileri 'akıldışı' davrananlardan, yani dikkafalı ya da hatta 'komünistlerin kışkırttığı' kişilerden ayırmayı denemek zorundaydılar. Biraz yüze gülerek, biraz baskıyla disiplini sağlamayı umuyorlardı.

Ulrike Meinhof bu tür görüşmeleri önemsemiyordu; ona göre SPD sisteme öylesine entegre olmuştu ki, ona da federal hükümete saldırıldığı kadar acımasızca saldırmak gerekiyordu. Ulrike günlük hayata geri dönmekte zorlandı. Kongre'ye karşı yapılan bunca kışkırtmanın ardından, evinin polis tarafından aranabileceğini düşünüyordu.

Sekizinci sömestrdeydi; Helmut Gollwitzer'in konuk hoca sıfatıyla verdiği "1933-1945 Arası Genel Tarih"dersine ve Aristoteles, Hegel, Heidegger ve Ortaçağ resmi üzerine derslere giriyordu. Kiliseyle ve eskiden değer verdiği yazarlarla bağını kopardığı bir dönemdi bu: Martin Buber'i artık sadece eskisinin 'yarısı' kadar seviyordu, Hans Egon Holthusen'ı hiç sevmiyordu, Jasper midesini bulandırıyordu. Bir ay sonra İsviçreli reform pedagogu Johann Heinrich Pestalozzi hakkında uzun bir yazı üzerinde çalışmaya başladı. İstediği şeyi söylemekte serbest olmak için, yapılan en son Pestalozzi araştırmasını yırtıp atmak istiyordu, ama akademik alanda bunu yapmasına izin yoktu. Bütün Marksist kategorileri burjuva kategorilerin ardına gizlerken, uygulamakta zorlandığı otosansürden nefret ediyordu.

Ev sahibesinin oğlunu, daha az içki içmesi ve karısını dövmemesi için ikna etmeye çalışıyordu. İnşaat işçisi olan adamsa, sansasyonel kongreye Ulrike'nin katılımından o kadar etkilenmişti ki, şantiyesinde onun için anti-nükleer imzalar bile toplamıştı.

Ara sıra Hamburg'a gidip, Kaiser-Wilhelm caddesindeki *konkret* redaksiyonunu ziyaret ediyor, hemen karşıdaki Springer gökdelenine bakıyordu. Springer gözünde için silahlanmanın, NATO'nun ve atom silahlarının diğer adıydı. Bir başmakale, örneğin Emile Zola gibi, bir "J'accuse" (İtham Ediyorum) kaleme almayı çok isterdi.

Ulrike Meinhof, Mayıs 1958'de gerçekleşen nükleer karşıtı eylemlerden sonra, Münster'de profesörlerle öğrenciler arasında kötü bir ün kazanmıştı. Öğrenci meclisinin bir toplantısında kendisine, "bu üniversitenin büyük ayıbı" olarak hakaret edildi. Ulrike karşı koymuyor, ama özgürlük adına özgürlüğün yok edilmesini eleştiriyordu. Yeni doktora danışmanı pedagoji profesörü Döpp-Vorwald artık selamlaşırken elini gerekenden uzun tutuyor, ona dostça gü-

lümsüyor, ama öğrencisiyle daha fazla dayanışma göstermeye cesaret edemiyordu. Döpp-Vorwald'ın "Eğitim Güçleri Olarak Topluluk ve Toplum" dersinde bir öğrencinin, "Doğu'da Eğitim" üzerine yaptığı çalışmada, Bütün Almanya Bakanlığı'nm propaganda yazılarını en ufak eleştiri süzgecinden geçirmeden kullanması Ulrike'nin hoşuna gitmemişti. Öğrencisini dikkatli bir dille düzelten profesörü de, öğrencilerden biri anında düzeltti: "Biz her şey üzerine özgürce konuşabiliyoruz, Doğu'da bu imkânsız!" Hemen hemen herkes alkışlamıştı. Ulrike Meinhof öfkeyle susuyordu. Herkes aynı şeyi söylediği için 'özgür' olduklarını sanıyorlar, manipule edildiklerini kavramıyorlardı. Fakat Ulrike ayağa kalkıp itirazda bulunmaya cesaret edemedi.

KPD'nin bütün sol muhalefet için ne anlama geldiğini şimdi anlıyordu. Onun için KP'ye inandığını söyleyememekten daha kötüsü, komünist olma şüphesi uyandırmamak için SDS içinde açık ideolojik tartışmaya girememekti. Bütün -ve belki de yanlış- düşüncelerin tartışmaya açılmasını önemli görmekte, düşüncenin özgür olmaması ve illegalitenin izolasyonuyla, bu durumun kaynaklık ettiği önyargıların oluşturduğu tehlike karşısında acı çekmekteydi.

Lothar Wallek'i özlüyordu; ikili, ayrılmaktan yine vazgeçmişti. Daha bir yıl önce böyle bir aşkın gönüllü tabi oluş anlamına geldiğine inanırken, artık kendi bağımsız siyasal gelişiminden vazgeçmek niyetinde değildi. Lothar'a her şeyi söyleyebilmeyi hâlâ çok istiyordu. Şubat 1959'da ziyaretine gelen Lothar'a itirafta bulunmaktan korkan Ulrike, gece sarhoş oluncaya kadar içmişti. Ertesi sabah, sarhoşken her şeyi anlattığını anlayınca rahatladı. Ulrike Meinhof'un KPD'ye üye olduğunu öğrenen Lothar Wallek soğukkanlılığını korumuştu. Artık ayrılıktan söz edilmiyordu; Ulrike Meinhof sevinçten havalara uçabilirdi.

Sosyal demokrat Jürgen Seifert'e karşı taktik davranışlar içindeydi. Hamburg'taki yoldaşlara, Batı Berlin'de yapılacak nükleer karşıtı buluşmaya Seifert'le veya yalnız gelebileceğini, kendi icat ettiği şifreli sözcüklerle bildirmişti. Seifert'le birlikte gelirse karşılamak için istasyona KPD'li olduğu bilinen Opitz değil, başka biri gelmeliydi.

Anti-Nükleer Kongre Ulrike Meinhof'un nükleer silah karşıtı çevrelerde tanınmasını sağlamıştı. Bir defasında Hamburg Üniversitesi'nde Hans Henny Jahnn, Erich Kuby ve Helmut Gollwitzer'in yanında kürsüde otururken, herkesin ondan konuşma yapmasını

beklediğini fark etti. Salon doluydu. Çok alkış aldı. Salonun ortasında oturan karşıt grup Hıristiyan Demokrat Yüksekokul Birliği'nden biri şöyle seslendi: "Eğitimli yönetici kendini hemen belli ediyor!" Ulrike Meinhof sırıttı. Doğaçlama konuştuğunu hiç kimse fark etmemişti.

Röhl Doğu Berlin'de güvenilmez bulunduğu için, KPD, eğitimi, tartışma ve örgütlenme yeteneği nedeniyle takdir ettiği Ulrike Meinhof'u, yayın organını güçlendirmek amacıyla *konkret*'e alma kararı vermişti. Opitz ve Röhl, onu ikna etmekle görevlendirildiler. Röhl, Meinhof'un çekiciliği ve zekâsıyla Doğu Berlin'li yoldaşları etkilediğini biliyordu. *konkret* grubunun siyasal görüşleriyle, Opitz ve Brecht'ten alıntılar yapan şef redaktör Röhl gibi akıllı adamlar, Ulrike Meinhof üzerinde büyük bir çekim gücüne sahipti. Oldenburg ve Weilburg'ta geçirdiği okul döneminden beri, bu kadar canlı bir siyasal alt kültürün özlemini hep çekmişti. Bu havayı Münster'de de bulamamıştı. Ayrıca *konkret*'çiler hayatı seviyorlardı. Mizah duygusundan yoksun birer alet değillerdi; birlikte çalışıyor, ama sık sık geceleri birlikte eğlenerek geçiriyorlardı. Meinhof'u kazanmak için olağanüstü çaba harcanmıştı. Belli ki Parti, genç kadının Hamburg'ta istihdam edilmesinde çok ısrarlıydı. Öğrenim hayatından uzun süredir hoşnut olmayan Ulrike Meinhof, bilimsel çalışmanın karakterine çok da uygun olmadığını keşfetmişti. Şimdi Parti, başkalarıyla birlikte bir şeyleri değiştirmek, etkili olmak isteyen Ulrike Meinhof'a, redaktör olarak ücreti iyi bir iş teklif ediyordu; politika, edebiyat, sanat ve tarih bilgilerini geliştirme konusunda tamamen özgür olacaktı. Federal Almanya'da, siyasal olarak solda duran bir kadın için daha çekici bir iş teklifi olamazdı.

Böylece bütünüyle KPD kartına oynadığının farkındaydı. Gerçi Münster'de siyasal bakımdan giderek daha çok yalıtıldığını görüyor, ama Hamburg'a gitme kararının bütün hayatını etkileyecek bir adım olacağını hissettiği için kararsız kalıyordu. Münster'de siyasal hareket kabiliyeti hızla kötüleşmekteydi. Çatışmalar keskinleşiyordu. KP'li yoldaşlarıyla, Parti için Hamburg'a gitmek yerine, Münster'de mevziyi savunmanın daha iyi olup olmayacağını tartıştı. Kararsızlık içinde uykusuz geceler geçiriyordu.

Nihayet yaz sömestrini Münster'de geçirme ve kış sömestrinde Hamburg'a gitme kararı aldı. Hamburg'ta yeni bir doktora danışmanı hoca ve yeni bir tez konusu bulacaktı. Orada 'hainler' arasında de-

ğil, dostlar arasında olacağı için Hamburg konusuna iyimser bakıyordu.

Şubat'ta, sömestr tatilinde yine Marburg'a Lothar Wallek'in yanına gitti. Yoğun biçimde ders çalışacağı 'apolitik' iki ay geçireceği için seviniyordu. Ama olaylar farklı gelişti. Hamburg'a gitme kararı Lothar'ı incitmişti; o, Ulrike'nin -eğer taşınacaksa- kendi yanma taşınmasını bekliyordu, bu yüzden Ulrike'nin kararını, ortak gelecekleri ne karşı alınmış bir karar olarak yorumladı. Çift bu kez kesin olarak ayrılmıştı ve bu durum Ulrike'nin çok zoruna gitmişti.

Mart 1959 başında *konkret* muhabirlerinin Bad Homburg Dornholzhausen buluşmasında çekilen fotoğraflarda, yirmi dört yaşından daha genç görünen, kısa kıvırcık saçlı, güzel ve canlı bir kadın görülüyor. Ulrike Meinhof, Reinhard Opitz, Erika Runge, Eva Titze, Hans Stern, Klaus Steffens ve Klaus Rainer Röhl'un oluşturduğu *konkret*'in merkez grubu arasında kendisini iyi hissediyordu. O hafta sonunda, sürekli bu tür kaçamaklar yaşadığını bildiği evli Röhl'le ilişkiye girmişti; ardından da Röhl'e bir mektup döşenerek, "mutluluğu"nu, "dünya üzerinde olma cesareti"ni "ve Almanca'da mutlu bir insanın tarifi için kullanılabilecek terminoloji bağlamında ne varsa" yazmıştı. Fakat sözlerinden pek de rahat olmadığı anlaşılıyor; kendisini önemsizleştirip karşı tarafı yücelterek, ondan altı yaş büyük adamın hoşuna gitmeye çalışıyor gibi bir izlenim uyandırıyordu: Ben "kendimi zaten pek iyi bulmam, ama senin karşında sürekli aptalca bir şeyler söylemekten korkuyorum, [...] en başından beri" seni "siyasi bir kişilik olarak [...] çok takdir ettim, o kadar ki, kişisel antipatim hiç rol oynamadı ve seni görmek beni her zaman memnun etti [...] Olmazsa olmaz koşul, siyasal olandır, bu koşul var olduğuna göre daha fazlası için, yani kişilerle ilgili olarak -deyim yerindeyse- özgürüz". Onunla karşılaşmak beraberinde, "hiç beklenmedik, hatta daha önce hiç düşünülmemiş o kadar çok şey" getirmişti ki, şaşkındı. "Ama benimle güvenilir bir av yakaladığına inanıyorum ve ben seni, senin beni mutlu kıldığın kadar 'mutlu kılmak' için, elimden geleni yapmaya kesinlikle kararlıyım."[49]

Şimdiye kadar iki yoldaş, birlikte bir sürü toplantıya katılmışlardı. Ama bu Paskalya tatilinde ilk kez çift olarak Rhön'e gittiler. Tüy-

49) Ulrike Meinhof'un Klaus Rainer Röhl'e yazdığı 7 Mart 1959 tarihli mektup; akt. B. Röhl'ün daha önce anılan çalışması, s. 288-289.

top oynuyor, karda eğleniyor ve dinleniyorlardı. Röhl sonra, yine tatil amaçlı İtalya'ya gitti; Ulrike Meinhof parası olmadığı için ona eşlik edememişti, ama kısa süre içinde pişman oldu. Mektupları daha da sevecenleşmişti: "Evet, Münster'e geldiğim için yine huzursuzluk ve özlem başgösterdi. Bu küçük odanın her köşesinden âdeta sürüne sürüne üzerime geliyorlar [...] Sana giderek daha fazla alışıyorum. Seni büyük bir istikrarla -sessiz sakin, güvenilir- sevmeye başlıyorum."[50]

Ulrike Meinhof 23 Mayıs'tan 25 Mayıs 1959'a kadar, Frankfurt am Main'da "Restorasyona ve Militarizme Karşı – Demokrasi İçin Kongre"nin hazırlıklarına katıldı. "Çalışma hızımız ve yoğunluğumuz [Münster'de] yine inanılmaz. Aslında burada sömestr başladı. Ama zamanım yok. Lanet olsun[...]İkimizin de" -kendisi ve Klaus Rainer Röhl- "şimdi ortadan kaybolması iyi olmazdı, çünkü yapılacak çok iş var".[51] Hazırlık görüşmeleri yapmak için bütün ülkeyi trenle ya da yaya dolaşıyor, çalışıyor, tartışıyor ve örgütlüyordu; iyimserlikle doluydu: Sonunda dünyayı mutlaka değiştireceğiz! Birlikte taktik düzenlemeler yaptığı Röhl'e, görüşmeler hakkında rapor veriyor, o arada da ona olan sevgisini tekrar tekrar dile getiriyordu. Politika, iş ve aşk, hayatında ilk kez fiilen iç içe geçmiş gibi görünmekteydi: "Kendimi daha önce hiç bu kadar emin hissetmedim. Bu mücadeleyi aslında kaybetmemin imkânsız olduğunu hissediyorum. Tuhaf, çünkü hasımlarımız şimdilik çoğunlukta. Ama benim duyduğum güven -sinirliliğe, huzursuzluğa, kalp çarpıntısına rağmen- herhalde senden kaynaklanıyor."[52]

Ulrike Meinhof'un Klaus Rainer Röhl'e iki tane kayıtsız şartsız aşk mektubu yazdığı biliniyor. Bu mektuplar Mayıs 1959'da, Röhl'ün İtalya dönüşünün ardından, onu Hamburg' ta ziyaret ettikten kısa süre sonra yazılmış. "Uzun yıllardır [...] bugünkü kadar mutlu olmamıştım [...] böyle bir şeyin varlığını bilmiyordum ya da artık bilmiyordum. Evet. Evet -Klaus- seni seviyorum- bu doğru. Tümüyle altedilmiş durumdayım. Hayır, seni bu kadar sevmem, sana böylesine ait olmam [...] Oh, Dornholzhausen'dan beri bağlıyım

50) Ulrike Meinhof tarafından Klaus Rainer Röhl'e, Nisan 1959 sonunda kaleme alınan mektup. Akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 291.
51) Ulrike Meinhof tarafından Klaus Rainer Röhl'e, Nisan 1959 sonunda kaleme alınan mektup; akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 292.
52) Ulrike Meinhof'un Klaus Rainer Röhl'e yazdığı 5 Mayıs 1959 tarihli mektup: akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 296.

sana, yürekten bağlıyım. Ama şimdi beni tek kelimeyle yere yıktın. İş, öğrenim ve politika ise yanısıra yürüyor."[53]

Mayıs'ın ikinci haftasında Klaus Rainer Röhl'ün ziyaretinden sonra Ulrike Meinhof şunları yazdı: "Sevgili, güzel Klaus'um benim [...] Münster'e gelmiş olman, çok tatlı bir davranıştı. Bunun ne kadar güzel olduğunu sonradan anladım. Aslında kimin kimin yanma gittiğinin hiç önemi olmadığını düşünüyordum. Öte yandan benim gelişlerimin altında daima, sana 'iman etme' gibi bir şey yatıyordu [...] Pekâlâ, bizler hayalperest değiliz, ama gelmiş olman -ne kadar önemsiz olursa olsun- harikaydı."[54]

Frankfurt Kongresi'nin düzenleyicilerinden biri olarak Alman Sosyalist Öğrenci Birliği, Şahinler'i, Doğa Dostu Gençlik'i, sendikal gençlik gruplarını, Genç Sosyalistler'i ve Protestan Öğrenci Cemaatleri'ni davet etmişti. Ocak ayındaki olaylardan sonra, siyasal kongre yerine bilimsel bir çalışmanın gerçekleşeceği kongreyi tercih edecek çok sayıda SDS'li vardı. Ancak aralarında gayri resmi olarak genel başkan Hüller'in de bulunduğu SDS içindeki komünistler, siyasal bir yönelimi kabul ettirmeyi başardılar.

Frankfurt Kongresi, anayasanın kabulünün onuncu yıl dönümü vesilesiyle yapılıyordu. SDS başkanı, aralarında Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nden öğrencilerin de bulunduğu 500 kongre katılımcısının önünde yaptığı açılış konuşmasında, Federal Almanya'yı demokratik bir ülke olmamakla eleştirdi, çünkü en üst yönetim kademesinde eski NSDAP üyelerinin bulunduğu bir parti tarafından yönetilmekteydi: "Führer gitti, ama arkasındaki adamlar hâlâ buradalar." Restorasyona karşı mücadele parlamento dışında da yürütülmeliydi. Sosyalist asgari talepler şunlardı: "Bir: Bütün Naziler ve savaş suçluları, toplumsal öneme sahip bütün görevlerden uzaklaştırılmalı. İki: Bütün geleneksel askeri dernekler yasaklanmalı. Üç: Büyük sanayi etkin biçimde kontrol edilmeli. Dört: Soğuk savaşın tehlikeli güç politikaları durdurulmalı. Beş: Nükleer silahlanma engellenmeli."[55]

---

53) Ulrike Meinhof'un Klaus Rainer Röhl'e yazdığı 5 Mayıs ve 13 Mayıs 1959 tarihli mektup: akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 298.

54) Ulrike Meinhof'un Klaus Rainer Röhl'e yazdığı 13 Mayıs 1959 tarihli mektup: akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 299.

55) Wolfgang Kraushaar'dan (yayıncı) alıntı: *Frankfurter Schule und Studentenbewegung. Von der Flaschenpost zum Molotowcocktail, 1946 bis 1995, Cilt I: Chronik*, Hamburg: Rogner&Bernhard, 1998, s. 149.

"Federal Almanya'da Militarizm" konulu II Numaralı Çalışma Grubu'nda, Ulrike Meinhof, Reinhard Opitz, Erika Runge, Hans Stern ve Eckart Spoo da vardı. Batı'da tek yanlı bir silahsızlanmaya karşı olan Wolfgang Abendroth, "her iki Alman devletinin silahlı kuvvetlerinde paralel olarak sınırlamaya gidilmesi"ni savunan bir konuşma yaptı. Fakat çok çatışmalı geçen oylamada, "zorunlu askerlik hizmetinin kaldırılması, Nazi ordusu subaylarının federal ordudan ihracı, iki Alman devleti arasında, kademeli yeniden birleşmeyi hedefleyen görüşmelere başlanması ve Oder-Neisse-Hattı'nın tanmması"nı talep eden *konkret* grubunun istediği oldu. Bu teklifi, özellikle Oder-Neisse-Hattı'yla ilgili pasajı Ulrike Meinhof formüle etmişti.

Grubunun Kongre'de elde ettiği zaferin ardından patlamaya hazır hava, Ulrike'nin hoşuna gitti. Artık, bir sürü SPD yöneticisinin yanı sıra, Wolfgang Abendroth ve Fritz Lamm'ın da hasımları arasına katılmasını önemsemiyordu. Tam tersine, bu çatışma onun komünist dostlarına aidiyet duygusunu güçlendirmişti.

SPD'nin Frankfurt Kongresi'nde bir kez daha başarısız olmasının ardından, SPD meclis grup başkanı Karl Mommer, "komünistlerin işinin bu kadar kolaylaştırılması"nın katlanılamaz olduğunu söyleyerek gürledi. Sorumluların SPD'den ihraç edilmelerini ve SPD'ye sadık bütün SDS militanlarının SDS'den ayrılmalarını istiyordu.[56] SPD saymanı Alfred Nau çevresindeki Friedrich-Ebert-Vakfı ve Willy Brandt'la Kurt Mattick çevresindeki Batı Berlin Eyalet Birliği'nin, SDS'nin SPD'den ayrılması için gayret gösteren itici güç olduğu anlaşılmaktaydı.

SPD parti yönetiminin baskısı olağanüstü büyüktü. 3 Haziran 1959'da SDS yönetim kurulu üyeleri Kallauch, Seifert ve Mitscherlich, genel başkan Hüller'i -Kongre hazırlığı sürecinde yaptığı sözde hatalar nedeniyle- görevden aldılar. Ayrıca SDS üyeliğiyle, *konkret*'de çalışmanın bağdaştırılamaz olduğuna karar vermiş ve Mayıs-Kongresi kararlarıyla aralarına mesafe koymuşlardı. Ana partinin, Helmut Schmidt'in önemli katkıda bulunduğu ve başka şeylerin yanı sıra federal ordunun tek taraflı silahsızlanması ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'yle doğrudan görüşmelerin yapılmasının reddedildiği yeni Almanya Planı'm kabul ettiler. 180 derecelik bir dönüştü bu.

56) *A.g.y.*, s. 150.

SPD başkanlığı, yeni SDS liderliğinin kararlarını "memnuniyetle karşıladı". *konkret*'te çalışanlar SPD'den ihraç edildiler. Helmut Schmidt, SDS'ye rakip olarak sosyal demokrat yüksek okul grupları kurulmasını önerdi, SDS'nin yok edilmesi için merkezi bir plan doğmuştu.

Haziran 1959'da Ulrike Meinhof, Jürgen Seifert'i en büyük hasmı olarak görüyordu. Federal Almanya'da sol muhalefetin parçalanması onu umutsuzluğa düşürmüştü. Seifert'i ve adamlarını teslim olmakla ve kendisini CDU'lu öğrencilerin önünde bile kınamakla itham ediyordu. Münster'de kalmaya neden devam etsindi ki? Bir yıl önce onun için Koring neydiyse, bugün Seifert oydu. SPD ile SDS'nin kesin olarak ayrılması için aradan iki yıl daha geçmesi gerekecekti.

Ulrike Meinhof öğrenimine isteksizce devam ediyordu. "Hukuk Felsefesi ve Etik", "Nietzsche'nin Erken Dönem Yazıları", "Postklasik 19. Yüzyılda Alman Pedagojisi" ve "İtalyan Rönesans Mimarisi"ne kaydolmuştu. Sanat tarihi ve felsefede yoğun araştırmalar yapıp kaleme alacağı bazı yazılar teslim etmesi gerekiyordu, doktora tezini de yeniden canlandırmak zorundaydı. İtalyan heykeltraş ve ressam Giovanni Lorenzo Bernini'yle ilgilenmek zevk veriyordu ona. Heykel ile mimari arasındaki ilişkinin bazı teorik sorunlarını çözmüştü; öğrenci arkadaşlarının bu araştırmaya yönelik alışılmadık takdirleri Meinhof için esin kaynağı olmuştu.

Ama bütün bu yorgunluklar iz bırakmadan geçip gitmedi. Gücü giderek tükenmişti. Siyasal işlerle dersler arasına doktor randevularını sıkıştırıp kalbine baktırdı, mesane ve böbreklerini tedavi ettirdi, Sulfonamid (Euvernil) yutup karnı ağrıyarak dişçi koltuğuna oturdu. Ara sıra derin bir üzüntüye kapılıyor. o zaman Lothar Wallek'i özlüyor, Klaus Rainer Röhl'le gönül ilişkisinin anlamını sorguluyordu. Lothar Wallek'in yazdığı sitem dolu, acı bir mektup canını sıkmıştı.

Ulrike Meinhof'la neredeyse bütün arkadaşları SDS'den ihraç edileceklerdi ve Ulrike bu emrin, doğrudan doğruya parti başkanvekili Waldemar von Knoering tarafından verildiğini tahmin ediyordu. Eski müttefiklerin -tahminince kariyerlerini kurtarmak için- kolayca SPD liderliğinin yanına çark etmesi onu şok etmişti. Meinhof'un, 1914 ve 1932/1933'teki muhalefetin durumuyla yaptığı isabetsiz karşılaştırma, kendisini ne kadar ihanete uğramış hissettiğini gösteriyor. Buna rağmen toparlandı, kinleri, garezleri ve oportünistlerin 'pisliği'ni görmezden geldi. O ve sırdaşları, Jürgen Seifert'in de hâlâ dahil olduğu SDS Federal Yönetim Kurulu'nun kesin olan ihraç ka-

rarından önce davranıp, *konkret* elemanları Klaus Steffens, Rudolf Schultz, Jürgen Manthey ve Ilka Schnabel'le birlikte Temmuz ayında SDS'ten ayrılıncaya kadar, Münster'de SDS'yi birkaç haftalığına sağlamlaştırmayı bir biçimde başarmışlardı. Reinhard Opitz, Erika Runge, Hans Stern, Jürgen Holtkamp ve Gerd Lauschke de ihraç edildiler. Ulrike Meinhof, Jürgen Seifert'le Monika Mitscherlich'i, SPD liderliğinin yürüttüğü bu cadı avından kendilerinin de kurtulamayacağını anlamamakla suçlamıştı. Haklı çıktı.

Lothar'la aralarındaki farklılıkları bilmesine rağmen, neden ayrılmış olduklarını artık anlayamıyordu. Geri dönüş yolunu kendi kendisine kapatmıştı. Temmuz ayında Röhl'le ilişkisini bitirdi. Sonunda, Yaz Gecesi Rüyası'ndan geriye, insanın kollarında bir eşek kalıyor diye, Shaekespear'in eşek kafalı geveze figürüne imada bulunuyordu. Bundan sonra Hamburg'ta, Röhl'le birlikte nasıl çalışacağı onun açısından bir bilmeceydi.

1959'da 24 Temmuz'dan 4 Ağustos'a kadar Viyana'da yapılan, 112 ülkeden 18 bin gencin katıldığı VII. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali, keyifsizliğe karşı mükemmel bir ilaçtı. Pekin Operası, Leningrad Balesi, Çin Sirki, sokaklarda çalınan 'balta girmemiş orman davulları', dans eden Meksikalılar Ulrike Meinhof'u inanılmaz heyecanlandırmıştı. Ortalıkta ajan kaynamasına rağmen, Federal Almanya'daki koşullardan sonra burada özgürlüğün tadını çıkarıyordu. "Macaristan'a Özgürlük" diye haykıran biri rahatsız edilmiyordu, "Cezayir'e Özgürlük" talep edenler için de aynı özgürlük ortamı vardı. Böyle bir siyasal hoşgörüyü Almanya'da görmemişti.

Paris'te muhalif Cezayirlilerin polis tarafından işkence edilerek katledilmeleri, kafasını fazlasıyla meşgul ediyordu. İlk elden bilgi alabilmek üzere Paris'e gitmeyi planlamıştı. Oraya bir sanat tarihi gezisi yapmayı umuyordu, ama yine parası olmadığı için geziye katılamadı. Ulrike Meinhof on dört gün boyunca Viyana'da çeşitli ülkelerden genç insanlarla tartıştı. Bununla kıyaslanabilir düzeyde özgür ve canlı bir olay daha önce hiç yaşamamıştı.

REDAKTÖR
Hamburg ve Jena, 1959-1960

Kadın olmanın, sonuçta bu dünyanın zalimliğini tanımak gibi büyük bir avantajı var.

Hamburg-Hohenfelde'deki yeni odası Ulrike Meinhof'u öylesine heyecanlandırmıştı ki, bütün ülkelerin birleşmiş işçilerine böyle güzel bir konut diliyordu. Şimdiye kadarki öğrenci odaları bununla karşılaştırıldığında karanlık birer mağara gibi görünüyordu gözüne. Artık Lessing Caddesi 7 numarada oturuyor ve Gaensemarkt yakınlarındaki *konkret*-redaksiyonuna metroyla çok kolay ulaşılabiliyordu.

Mali durumu hiç olmadığı kadar iyiydi. Hamburg Üniversitesi'nin doktora öğrencisi olarak, eskisi gibi Öğrenci Vakfı'nın bursunu almaya devam ediyordu; kirasını Parti ödüyor ve *konkret*-redak-

törü olarak vergilendirilmeyen, aylık aşağı yukarı 400-500 mark tutarında gayri resmi bir ücret alıyordu.

Viyana'dan kız arkadaşı Ehrengard 'Lilli' Petras'la birlikte döndü. İki kadın, Berlin'deki Anti-Nükleer Kongre'de tanışmışlardı. Münih'te mimarlık okuyan az sayıdaki kadından biri olan Lilli Petras da anne ve babasını çok gençken yitirmişti. On üç yaşındayken, henüz legal olan FDJ'nin üyesi olarak bildiri dağıtırken tutuklanmış; on beş yaşındayken Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde tatil kamplarına giden Batı Alman işçi ailelerinin çocuklarına eşlik etmiş ve hiçbir yasaya aykırı olmamasına rağmen bu yüzden bir eğitim kurumuna kapatılmış, on altı yaşındayken Essen'de, işçi Philipp Müller'in polis tarafından vurulduğu barış kervanına katılmıştı. Şimdi *konkret* elemanıydı.

Hamburg'ta çok kısa süre kalan Ulrike Meinhof, 27 Ağustos 1959'da, Parti ve Üniversite tarafından davet edildiği Jena'ya gitmek üzere yola çıktı; bir ay boyunca orada öğrenim görecekti. Genç bir yoldaşa, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin günlük hayatını göstermek için iyi bir fırsattı bu. Resmi gerekçe, 17. yüzyılda Jenalı pedagog, filozof ve matematikçi Erhard Weigel üzerine yeni doktora tezi için araştırma yapmaktı. Gerçekten de Hamburg'taki redaksiyon görevinin yanı sıra, doktorasını Erhard Weigel üzerine yapmak istiyordu.

Jena'da önce Dr. Straube'nin yanında, Hinter der Kirche 7 numarada, sonra Goethe Korusu'nun yanındaki dağın kenarında büyük modern bir bina olan Anna Seghers Öğrenci Yurdu'nda kaldı. Odasından aşağıya vadiye, ormana, Saale nehrine ve demiryoluna uzanan manzara, bildik tanıdık bir görüntüydü. Herkesin çok cana yakın olduğu bu yerde kendisini iyi hissediyordu. Kız kardeşine yazdığı bir mektubu, içinde Demokratik Almanya Cumhuriyeti lehine şeyler olduğu için göndermedi. Federal Almanya sansürüyle başının belaya girmesinden çekinmişti. Jena'da da dikkatli davrandı, KPD üyesi olduğunu kimseye söylemedi, çünkü konuştuğu kişilerden biri Batı'ya kaçabilir ve onu ele verebilirdi.

1945'den sonra yeniden inşa için ABD'den çok büyük mali yardım alan Federal Almanya'yla karşılaştırıldığında, Sovyetler Birliği tarafından önemli savaş tazminatı ödemekle yükümlü kılınmış olan Demokratik Almanya Cumhuriyeti, 1950'li yılların sonunda ekonomik olarak epey geri kalmıştı. Bir zamanlar nasyonal sosyalistlerin

zulmüne uğramış insanlar orada sosyalist bir devlet kurmaya çalıştığı için, Doğu Almanya birçok Batı Alman solcusuna çok sempatik geliyordu. Federal Almanya'daysa tam tersine, dünün suçluları, toplumsal hayat üzerinde yine nüfuz kazanmışlardı. Ama Ulrike Meinhof akrabalarını eleştirel gözle değerlendirdiğinde, Doğu Alman yönetiminin, bileşimi Batı'dakinden pek farklı olmayan bir halkla karşı karşıya olduğunu kavrıyordu.

Öteki Alman devletine duyduğu bütün sempatiye rağmen, kimi eleştirileri de vardı; bunun sebebi sadece Ruth Fischer gibi anti-Stalinistlerin hayat hikâyesini bilmesi ya da eski komünist Wolfgang Leonhardt'ın *Die Revolution entlaesst ihre Kinder* (Devrim Çocuklarını Reddediyor) adlı kitabını okumuş olması değildi.

Bazı SED (Almanya Sosyalist Birlik Partisi) yöneticilerinin dogmatizmi ve dar kafalılığı sinirine dokunuyordu. Burada aynı anda hem daha özgür, hem daha yabancı hissediyordu kendisini. Derin bir ruhsuzluk içinde olan *Neue Deutschland* (Yeni Almanya - SED'nin merkez yayın organı) eleştirmesine rağmen, Doğu Alman halkının çok daha yüksek kültür düzeyini takdir ediyor, insanların eğitimi için fazla bir şey yapmayan Federal Almanya karşısında bir gelişmişlik avantajı olarak görüyor, yeniden birleşme halinde bunun özellikle Federal Almanya'ya yarar sağlayacağını düşünüyordu.

Kenti dolaşırken Beethoven Caddesi'ne de uğradı. Çocukluğunun geçtiği evin önünde, bir zamanlar tayfasıyla birlikte kendisinin de kullandığı aynı 'pis' sözcüklerle birbirlerine küfür eden çocukları izledi keyifle. Bu arada bir Federal Alman ajanı tarafından takip edildiğini tahmin edemezdi tabii. O ajanın gözlemleri Wiesbaden kriminal polisinin, muhtemelen Federal Kriminal Daire (BDK) Devlet Güvenlik Bölümü'nün de dosyalarına girdi.

Ulrike Meinhof araştırmalarını tamamladıktan sonra Rudolf Schultz'la birlikte Buchenwald toplama kampına gitti. Ajan yine peşlerindeydi. Orada, IG-Farben Şirketler Grubu'nun, Auschwitz toplama kampı komutanından, yine şirketler grubuna dahil Auschwitz III/Buna Monowitz Toplama Kampı için 'kadın işgücü' ısmarlayan mektuplarını okudu ve Münster Üniversitesi'nde IG-Farben üzerine *Rat der Götter* (Tanrılar Konseyi) filminin gösterimi sırasında, kendisine karşı girişilen tahrikleri hatırladı. Fritz Cremer'in Buchenwald'de yaratmış olduğu anıttan etkilemişti. Doğu Alman sanatçı, o zamana kadar hakkında hiçbir şey bilmediği sosyalist gerçekçilik ile

ilgili düşünceleri üzerinde etkili oldu. Siyasal pratiğiyle birlikte, sanat anlayışının da değiştiğini görüyordu. 'Hayalperest' Chagall'ın tabloları kafasını karıştırdığı için duvarlarına Picasso baskıları asmayı tercih etmişti..

Ulrike Meinhof Ekim 1959'dan itibaren *konkret* için çalışma üzerinde yoğunlaştı, Hamburg'taki redaksiyon tarafından 'büyük bir memnuniyetle' karşılanmıştı. Zaman baskısı altında ilk başmakalesi "Barış Tarih Yapıyor"u[57] yazdı. Düşündüğünü açıkça ifade edemediği için sonuçtan memnun değildi.

Merkez redaksiyonda sadece en genç üye değil, aynı zamanda tek kadındı. Kadın olmanın -bunu çabuk öğrenmişti- sonuçta bu dünyanın zalimliğini tanımak gibi büyük bir avantajı vardı. Gerçi dostlar arasındaydı, ama start alması pek o kadar kolay olmayacaktı, çünkü ne de olsa redaksiyondaki erkekler yıllardır birbirlerini çok iyi tanıyorlardı, ayrıca kendisinin şef redaktörle bir gönül macerası olmuştu.

1959 sonlarında Hamburg'taki merkez redaksiyonda Klaus Rainer Röhl (politika, dokümantasyonlar, kültür ve edebiyat), Reinhard Opitz (iç politika, *konkret*-röportajları, yüksek okul politikası), Hans Stern (bilim), Klaus Steffens (film), Rudolf Schultz (öğrenci sorunları) ve Jürgen Holtkamp (uluslararası yüksek okul sorunları) vardı. Yerel redaksiyonlarda arkadaşı Lilli Petras (Münih), Gerd Lauschke (Köln) ve Klaus Steffens (Batı Berlin) çalışıyordu. Ulrike Meinhof 'dış politika, basını izleme ve güzel sanatlar' redaktörü oldu, ayrıca kapak resimlerinden sorumluydu. Sanatla politikayı bu biçimde birleştirebilmek, dünyayı değiştirme amacının hizmetine eski aşkını sunabildiği için onu mutlu etmekteydi.

konkret'in KPD içindeki kamuflaj adıyla 'Kaethe'ye yeni danışmanlar gerekiyordu, çünkü Richard Kumpf Moskova'daki Parti Okulu'na gidecekti, Siegfried Burmester ise Doğu-Batı-İşleri'ne bakmak için veda ediyordu. Geriye sadece Manfred Kapluck kalmıştı. Yeni gelenler KPD Merkez Komite üyeleri Josef 'Jupp' Angenfort, Oskar Neumann ve Herbert Mies'di. Kapluck, aynı zamanda 1960'dan beri Politbüro üyesiydi. Otuz altı yaşındaki Angenfort 1955'te Federal Yargıtay tarafından 5 yıl hapis cezasına mahkûm edilmiş ve cumhurbaşkanı Theodor Heuss tarafından affedildikten sonra 1957'de Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne yerleşmişti.

57) Ulrike Meinhof, "Der Frieden macht Geschichte", *konkret*, 19-20/1959, s. 1.

1945'ten beri KPD ve FDJ üyesi olan otuz bir yaşındaki Herbert Mies Moskova'daki üniversite öğreniminden yeni dönmüştü. Yahudi bir aileden gelen kırk üç yaşındaki Oskar Neumann, Nisan 1945'te Buchenwald toplama kampına bağlı tali kamplardan birinden kaçmış, dokuz yıl sonra da hapis cezasından kurtulmak için Federal Almanya'dan Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne geçmişti.

Doğu Berlin'de gerek siyasal, gerekse finansal konularda güvenilir bulunmadığı için, Röhl'le Parti arasında sürekli sıkıntı yaşanıyordu. Röhl'ün başka yoldaşlar hakkında hakaretamiz ifadeler kullanması da Doğu'da hoş karşılanmıyordu. Richard Kumpf şöyle yazmıştı: "Röhl'ün, Lahrssen'ı devre dışı bırakmak ve özellikle mali bakımdan daha güçlü yetkilere sahip olmak istediği açıktı." Parti, mali sorumluluğun Uwe Lahrssen'da kalmasına karar verdi.

Parti'nin güvensizliği sürüyordu. Ulrike Meinhof *konkret*'te çalışmaya başladıktan bir süre sonra Röhl, şef redaktör olarak görevinden alındı, ama çok kısa bir süre için. Doğu Berlinlilerin kararma karşı *konkret* çalışanları, özellikle Ulrike Meinhof, şiddetle karşı çıkınca karardan vazgeçmek zorunda kalan Parti'nin, şef redaktör görevini üstlenmesi yönünde ısrarlarını hiç tereddütsüz reddeden Ulrike için, Röhl'ün yerine geçmek yakışık almazdı; çünkü onun gözünde sadakat önemliydi. Ayrıca, gazetenin kurulmasına Röhl'ün öncülük ettiğine inanıyordu; yıllarca hiç kimsenin düzeltmediği bir yanılgıydı bu.

Ulrike Meinhof, *konkret*'teki makaleleri için, filozoflar, kilise ileri gelenleri, diplomatlar ya da yurtlarda kalan çocuklar gibi çok farklı sosyal çevrelerden kişilerle hiç çekinmeksizin konuşmalar yapıyor; Frans Masereel gibi sanatçıları, grafiklerini ilkbasım için dergiye vermeye ikna ediyordu. Bir süredir yeniden yazışmaya başladığı Thomas Lenk'ten dergiye katkı sunmasını istedi. Onun gibi siyasal bilince sahip bir sanatçının, Federal Almanya gibi bir toplumda yoksul kalmaktan başka şansı yoktu Ulrike'ye göre, hele de sanatının konusu olarak toplama kamplarını seçmişse.

Redaktörlerin yanısıra *konkret*'e Erich Kuby, Hans Magnus Enzensberger ve Karlheinz Deschner gibi yazarlar, sosyolog Walter Müller-Jentsch ve Simone de Beauvoir, Françoise Sagan ya da Pablo Neruda yazıyordu. Brecht'in, Tucholsky'nin ya da o zamanlar henüz tanınmayan Peter Rühmkorf'un şiirleri de basılıyordu. Ayrıca Heinrich Böll, Heinrich Mann ya da Louis Malle, Claude Chabrol ve Ala-

in Resnais'in temsil ettiği genç Fransız sineması ve Alman rejisör Wolfgang Staudte'yle ilgili makaleler vardı.

Kültür politikasına ilişkin konuların yanı sıra, derginin asıl meselesi elbette ki politika ve faşizme karşı mücadeleydi. *konkret* sadece Nazi faşizminin Ernst Jünger gibi ideolojik öncülerine karşı tavır almakla yetinmemiş, 1950'li yılların sonlarında, 100 binden fazla insanın kurban edildiği ötenazi örgütü T 4'ün başkanı Werner Heyde gibi nasyonal sosyalist suçluların maskesini de düşürmüştü. Nüfuzlu çevreler tarafından korunan Heyde, 'Dr. Fritz Sawade' adı altında, mahkemeler ve Schleswig-Holstein Eyalet Sigorta Kurumu için bilirkişi olarak çalışıyordu.

konkret o dönemde, Federal Almanya'da yavaş yavaş gelişmekte olan anti-semitizm konusunda uyarıda bulunan bir avuç yayın organından biriydi. 31 Aralık 1960'dan itibaren Federal Almanya'da Nazi suçları zaman aşımına uğrayacak, sadece kanıtlanabilen tekil cinayetler soruşturulacaktı. Nazilerin işlediği suçların zaman aşımına uğramasına karşı yürütülen anti-faşist kampanyaya sağcılar şiddetle karşı çıkmışlardı. SDS'li Reinhard Strecker'in örgütlediği "Cezasız Kalmış Nazi Hukuku" adlı sergi serisinde, birçok kişi, yüzlerce nasyonal sosyalist yargıç ve savcının hâlâ görev başında olduğunu ve saygı gördüğünü kanıtlayan belgeleri ilk kez görmüştü. *konkret* bu yargıç ve savcıların isim listesini de yayınladı. Elbette bilgilerin çoğunun kaynağı Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ydi. Başka neresi olacaktı? Sergi 1960'ların başında Batı Berlin'de açılacak olunca, Hür Üniversite sergi için mekân sunmayı kabul etmedi. Aldığı tehditlere artık katlanamayan Reinhard Strecker, İngiltere'ye göç etmeyi düşünüyordu.

konkret'in ağırlık verdiği bir başka konu Afrika'da, Asya'da, Orta- ve Latin Amerika'da sürdürülen anti-sömürgeci ve devrimci kurtuluş savaşları hakkında haberlerdi. Ulrike Meinhof, o dönemde kaleme aldığı makalelerde Cezayir'deki Fransız tutsak kamplarında uygulanan işkenceleri eleştiriyor, Venezuela'daki öğrenci direnişini destekliyor ya da genç Küba devriminin karşı karşıya olduğu tehlikeler hakkında bilgiler veriyor, kısacası kafasını meşgul eden bütün siyasal konularda yayın yapabiliyordu. Dergiyi daha iyi hale getirmeye kesinlikle kararlıydı. Arada zaman bulunca heyecanla okuduğu Mao'nun eserlerine içerili zekâ, berraklık ve basitlik onu büyülüyordu. Mao kısa süre içinde burjuva entelektüellerinin de severek

okuduğu bir yazar haline gelmişti. Ulrike zaman zaman isteksizce de olsa doktora tezi üzerinde çalışıyor, ama temel olarak *konkret*'le uğraşıyordu. Çabaları sonuç vermişti: Dergiye övgüler yağıyor, kadrosuna yeni yazarların eklendiği derginin ünü ve tirajı her geçen gün artıyordu.

Peki, o günlerde Röhl'le ilişkisi ne durumdaydı? Bazı günler çalışmaları uyumlu geçiyordu. Bu uyumun ortak siyasal temellerden kaynaklandığını hisseden Meinhof, Röhl'ün, kendisinin başka birine âşık olabileceğinden endişe ettiğini fark edince şaşırmıştı. Zaman zaman Hamburg'a gelme kararının yanlış olduğunu düşünüyordu. Özellikle o anlarda, ilişkileri hakkında ne düşüneceğini bilemiyor, bağlılıkla güvensizlik arasında gidip geliyordu. Siyasal çalışmayı çok önemsiyordu ama bunun için gerekli güce sürekli sahip olup olamayacağından emin değildi ve kendisini Marburg'taki dönemi özlerken yakalıyordu.

1959 sonbaharında *konkret* , 'büyük bir edebi olay'ı (Meinhof), Peter Rühmkorf'un *Irdisches Vergnügen in g.* adlı ikinci şiir kitabının yayınını kutladı. Ulrike Meinhof kitaba övgüler yağdırmıştı. Rühmkorf'u sempatik bulmuyor, ama şiirlerinin mükemmel olduğunu söylüyordu. Rühmkorf, Batı Berlin'de *konkret* elemanı olan arkadaşı Jochen Staritz Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde tutuklanıp sekiz yıl hapis cezasına mahkûm edildiği için, yaklaşık bir yıl önce *konkret*'le işbirliğine son vermişti.

9 Ocak 1960'da, en ünlü üyeleri Mary Tucholsky, Ernst Rowohlt ve Klaus Rainer Röhl olan Tucholsky-Çevresi, Hamburg'ta bir Tucholsky-Sergisi açtı. Hamburg'un kalburüstü kesiminin yarısı oradaydı. 1920'li yıllarda siyasi-edebi şanson söyleyen şarkıcıların yaşayan son temsilcisi Kate Kühl, Brecht'in "Ninniler"ini söyledi. Ulrike Meinhof'un tüyleri diken diken olmuştu.

Kasım 1959'da vergi dairesi ve üniversite yönetimiyle sorun çıktı. *konkret*, bütün üniversitelerde satılmasına izin verilen ve vergi ödemek zorunda olmayan kamu yararına bir öğrenci projesi olarak yürütülüyordu. Ama redaktörlerin öğrenci olması ve fahri olarak çalışması şarttı. Reinhard Opitz vergi dairesine, gerçeğe uygun olmadığı halde bunun böyle olduğunu teyit etmiş ve pervasızca eklemişti: "Gelir vergisine tabi iş ilişkileri yoktur." Gerçekten de böylece sorunun üstesinden geldi. Öğrenci çalışma grubu İlerici Sanat (APK), resmi olarak *konkret*'in yayıncısıydı, başkanlar Reinhard Opitz ve

'Bayan Ulrike-Marie Meinhof'tu. Önlem olarak 2/1960 sayısından itibaren künyedeki bütün redaktörlerin isimlerinin yanına üniversitede öğrenci olduğunu belirten ünvanlar eklendi.

Sanki çalıştığı dergi kötü niyetli bir ajan yuvasıymış gibi, şimdi de burs aldığı vakıf ona hayatı dar ediyordu: Bursu, *konkret*'teki işini bırakması koşuluyla uzatacaklarını bildirdiler. Bir dünya görüşüne sahip olmasının kabul edilebileceğini, ama bu doğrultuda siyasal pratik içinde bulunmasına -CDU için çalışan bursiyerlerin tam tersine- göz yumulamayacağını söyleyen kurumla kavga etti; çok öfkelenmişti.

Eylül 1960'da *konkret* gerçekten büyük bir baskıyla karşı karşıya kaldı. Arka kapakta yayınlanan Gerd Schulte'nin, [Hıristiyanların en önemli dualarından biri olan "Göklerdeki Babamız, Efendimiz" duasına nazire yaparak –ç.n] kaleme aldığı "Natomuz, Efendimiz" şiiri nedeniyle Hamburg Savcılığı, 'Tanrı'ya hakaret' suçu işlendiği iddiasıyla dergiye soruşturma açmıştı. Şiir şöyleydi: *"Natomuz, Efendimiz/[...] manevran gerçek olsun/[...] Her günkü atom denememizi/bugün de yapmamızı sağla/ve bağışlama kötü komünistlerin tek bir suçunu bile/[...] Bizi sürekli/günah işlemeye sevk et ki, kanalı/tamamen dolduralım,/çünkü sen/bir zenginler/[...] bir de büyük şirketlerin efendileri için varsın/[...] Amin."*[58] Bunun üzerine Röhl, Protestan kilisesinin eyalet yönetiminden özür dileyerek, redaktörlerinin hepsi Protestan olan *konkret*'in Hıristiyanlığa saldırmak veya okurların dini duygularını rencide etmek gibi bir niyetinin asla olmadığını belirtti. Teolog ve Hamburg Üniversitesi'nin rektörü Helmut Thielicke, şiirin çirkin olduğunu, ama Tanrı'ya hakaret içermediğini söyleyerek eyalet kilisesinin ceza davası açmamasında yardımcı olmuştu. Sorun Ulrike Meinhof'un akraba çevresine kadar ulaştı. Ulrike, Heidi Leonhardt'ın kızı Christiane'yi *konkret*'e abone yapmıştı. Olaydan sonra büyükbaba Johannes Hübner, torununun bu dergiyi okumasını yasakladı. Ulrike Meinhof, Johannes Hübner'in, derginin aynı sayısında işledikleri, planlanan olağanüstü hal yasasına tek laf etmemesine kızıyordu. Christiane'nin sorun yaşamaması için aboneliğini hemen iptal etti.

KPD üyesi olmak ve *konkret*'teki gerçek iş ilişkilerini gizlemek zorunda kalmak -bir markın bile 'Doğu'dan' gelmemesi gerekiyordu-

58) *konkret*, 18/1960, s. 11.

, Ulrike Meinhof için, kendi görüşlerini de açıkça temsil edememek ve savunamamak anlamına geliyordu. İllegalite birçok biçimde gizli kapaklılığı gerektirmekteydi. Ulrike bundan nefret ediyordu. Ayrıca burjuva çevrelerden açıktan açığa sol bir dergide çalıştığı eleştirileri gelmekteydi. Elisabeth Heimpel'a, dergide yeterli redaksiyon elemanı olmadığı için, geçici olarak *konkret*'te çalışacağını söyleyerek savunuyordu kendisini. Ama ortak dava anti-nükleer politika için burada bir şeyler yapabilirdi, iş arkadaşları da sahip oldukları ünden daha sempatiklerdi ve hatta sanat tarihi öğrenimi bile bu dergide işe yarıyordu. Bu arada FDP'ye yakın duran Hanni teyzeyle de ilişkisini koparmak istemiyordu.

Ulrike Meinhof'la Klaus Rainer Röhl, aylar süren ayrılıktan sonra 1960 başında yeniden biraraya gelmişlerdi. Ulrike Meinhof, Klaus Rainer Röhl'ü seviyordu ya da Röhl'ün ifadesiyle: "Beni sevmeyi kafasına koymuştu." Ulrike'nin duygularına kendisinin karşılık vermediğini iddia ediyordu Röhl: "İlişkimizi aşk sanmama yönündeki uyarılarımı [...] dikkate almadı."[59] Her gün birlikte olduğu erkekler çevresinden, kendisine yine Röhl'ü seçmişti, illegal çevresinin dışındaki her erkeğin, çalışmayla dolu hayatını daha karmaşık hale getireceğini biliyor muydu? İkisinin bazı ortak yanları da vardı zaten: Parti, *konkret* projesi, birçok hasım ve belli ki cinsel eğlence.

Cevapsız kalan soru, aslında gerçek yüzünü gördüğü, kendi kendisini ısrarla uyardığı bir adamla ilişki kurmasının sebebiydi. Belki de Ulrike'nin yoldaş, sevgili, entelektüel olarak niteliklerinden etkilenen Röhl, elektrik düğmesi gibi istediği zaman açıp kapayabildiği espritüelliği ve çekiciliğiyle o dönem Ulrike'ye ilgi göstermiş ve kafasının bir tarafında Parti'yle yaşadığı kötü deneyimler dururken, bir süre sadece ona yönelmişti; dolayısıyla Ulrike, Röhl'ün bütün o atıp tutmalarına rağmen kendisini sevdiğine inanmıştı.

Şubat 1960'da Schwarzwald'da tatil yaptılar. Ulrike günde on-on iki saat uyuyor, gündüzleri güneşleniyordu. Karnavalda ayakkabıları eskiyesiye kadar dans etmişti. Röhl'ün ısrarıyla saçını uzatmış ve otuz dokuz yaşındaki Renate Riemeck'in 'onurlu yaşlanma' prensibine karşı, şimdi Röhl'ün 'güzel kalarak yaşlanma' tavsiyesini hayata geçirmeye başlamıştı. Güzellik uzmanına gidiyor, bol sigara ve yoğun çalışmadan dolayı sağlıksız görünen cildi için sauna ve solar-

59) K.R. Röhl, *Fünf Finger* (1998), *a.g.y.*, s. 118

yumdan yararlanıyordu. Peter Rühmkorf'un 'enerjik adam' dediği arkadaşı Röhl, aptal saç kremi reklamlarının sloganlarını kullanıyordu: "Kendine bakan biri, diğerlerinden daha üstündür." Ulrike Meinhof'a göre iyi espriydi.

1960 yazında Kuzey Ren Vestfalya kültür bakanı Werner Schütz (CDU), Renate Riemeck'in elinden sınav yetkisini aldı; yarı yarıya işten çıkarmak demekti bu. Ulrike Meinhof rüzgâr hızıyla aktüel bir ek hazırlayarak olayı *konkret*'te yorumladı. CDU güdümlü anti-komünist komite "Rettet die Freiheit e.V."nin Mart ayında 175 sayfalık *Kızıl Kitap II* broşürünü yayınlamış ve aralarında Riemeck'in adının da bulunduğu 'komünist yeraltı çalışması' yapmakla suçlanan 400'den fazla yüksek okul öğretmeni, sendikacı, sanatçı, yazarın adını listelemişti. Komite başkanı genç, hırslı CDU milletvekili Rainer Barzel'dı. Broşür bütün ülke basınının, savaş ve nükleer silah karşıtı faaliyetleri, Oder-Neisse-Hattı'nın tanınmasını savunması ve 'Doğu'yla ilişkileri' sebebiyle Riemeck'e saldıran haberler yapmasına yol açtı. Kültür bakanı Schütz, bir memurun kamuoyunu bu kadar 'tahrik etmesi'nin devlet memurları kanununu çiğnemek anlamına geldiğini söylemişti öfkeyle.

Renate Riemeck, 1945'ten bu yana Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne üç kez gittiğini hemen kabul ederek şu açıklamayı yapmıştı: "Gelecekte de, Soğuk Savaş terörünün engeline takılmadan ve kişisel dezavantajları dikkate almadan 'Doğu'yla ilişkileri' sürdüreceğim, uzlaşma ve barışa sahip çıkmama hiç bir şeyin engel olmasına izin vermeyeceğim."[60] Riemeck, barış hareketi içinde popülerdi; bir yıl önce disiplin cezasıyla tehdit edildiğinde Albert Schweitzer, Hermann Hesse ve Bertrand Russell, onunla dayanışma içinde olduklarını açıklamışlardı.

Riemeck'in sınav komisyonundan çıkarılmasının ardından, "ülkedeki ilk yüksek okul ayaklanmalarından biri" *(Der Spiegel)* yaşandı. Çoğunluğu kadınlardan oluşan 300'den fazla Wuppertal'li öğrenci, 18 Temmuz 1960'da Düsseldorf'da Kültür Bakanlığı'nın merdivenlerini kuşattı; ellerinde düşünce suçlarına karşı "hiç kimse siyasi düşüncesi yüzünden mağdur edilmemeli" ve "Profesör Riemeck'in itibarı iade edilsin" yazan pankartlar taşıyorlardı. Atlı polisler ve bir baskın komandosu tarafından şüpheyle izlenen göstericileri Asker-

60) *Westdeutsche Rundschau*, 10 Ağustos 1960.

lik Hizmeti Karşıtlarının Enternasyonali (IdK), kilise cemaatleri, Doğa Dostu Gençlik, Eğitim ve Bilim Sendikası'nın çeşitli şubeleri, Marburg'tan Wolfgang Abendroth ve Heinrich Düker gibi profesörler destekliyordu. Kuzey Batı Alman Radyosu'nun (NWDR) eski genel müdürü Adolf Grimme gibi ünlüler, dayanışma bildirileri imzalamışlardı.

Sonunda Renate Riemeck memuriyetten istifa etti. Hukuki yola başvurmaması şaşırtıcıydı. Siyasal şantaja mı maruz kalmıştı? Direnci mi kırılmıştı? Yoksa yeni partisi, Alman Barış Birliği'yle (DFU) parlamentoya girmeyi mi umuyordu? İyi tanıdığı, kültür bakanı Johannes Rau (SPD) baş başa görüşmenin ardından medyaya sadece, Riemeck'in gerekçelerini anlayabildiğini söyledi. Bir kaç gün sonra 150-200 kız öğrenci, polis gözetimi altında, meşalelerle Riemeck'in evine yürüyerek onunla vedalaştı: Onu 'demokrasi üzerine sadece konuşmayan, demokrasiyi yaşayan' bir kadın olarak görüyorlardı. Renate Riemeck teker teker hepsinin elini sıkarak şu cevabı verdi: "Tanrı hepinize sağlam bir yürek bahşetsin."[61]

Ulrike Meinhof için Riemeck, zulme uğrayan çok sayıda solcudan biriydi ve yaşadığı bu örnek solcu bir muhalif olarak ona, herhangi bir örgütün desteği olmaksızın Federal Almanya' da çaresiz kalacağı mesajını vermişti: "Eğer kültür bakanının açtığı gediğe dur denmezse, Alman yüksek okullarında başlayan temizlik aksiyonunun nerede sonlanacağı kestirilemez."[62]

On iki ay içinde, kız kardeşi Wienke, Lilli Petras ve tekrar sık görüşmeye başladığı Eva-Maria Büsselberg olmak üzere Ulrike Meinhof'a en yakın üç kadın evlenmişti. Toplumun kadınlara evlenmeleri için ağır baskı uyguladığını gözlemleyen Ulrike Meinhof'a göre ilerici kadınlar bu baskıya boyun eğmemeliydiler. Fakat çocuk istediği için o da üzerinde bu baskıyı hissediyordu; çünkü o dönemde çocuk, evliliği zorunlu kılmaktaydı. 7 Kasım 1959'da gelinliği ve duvağıyla kendisine gülümseyen Eva-Maria'nın karşısında duruyordu. Belki de isteyen herkesin zorla giremeyeceği güvenli bir alana sahipmiş gibi görünen arkadaşı daha şanslıydı. İtidaline imrendiği arkadaşı Ulrike Meinhof'a sanki, Alfred Andersch'in *Sansibar oder der letzte Grund [Zanzibar ya da Son Nede]* kitabında tarif ettiği gibi, her-

61) *Westdeutsche Rundschau*, 22 Aralık 1960; *Neue Rhein Zeitung*, 22 Aralık 1960.
62) Ulrike Meinhof, "Geschichten von Herrn Schütz", *konkret*, 15/1960 (Ek).

hangi bir görevi olmaksızın yaşayan biri gibi görünüyordu. Sosyalist olarak, bütün hayatını politika üzerine kurmanın doğru olup olmadığı üzerine kafa patlatmaya başlamıştı. Ama Eva-Maria'nın insanlığın yanında olmasını takdir etmesine rağmen, yaşadığı burjuva hayat hoşuna gitmiyordu. İkisinin ortak konularından biri insanların eşitliği ve kadınlarla erkeklerin eşit haklara sahip olmasıydı. Ulrike Meinhof, siyasal ayrılıklarının gelecekte daha da büyümesinden çekinse de, bu dostluğu mutlaka sürdürmek istiyordu. Arkadaşına, bazen kendisini, toplum tarafından itilmiş ve dışlanmış bir pislik gibi hissettiğini itiraf etmişti.

Wienke'nin 26 Kasım'daki düğünü için kendisine, muhafazakâr akrabalar ve Borchers'ler karşısında 'kızıl yüreği'ni gizlemek için, yeni bir elbise satın almıştı. Lothar Wallek'le nişanlı olduğu dönemi ve o zamanlar mutlu olduğunu hatırladı. Ama burjuva toplumun değerlerini reddedişi, sadece Friedrich Engels'in *Ailenin Kökeni*'ni okumuş olmasından kaynaklanmıyordu.

Lilli Petras, kurduğu Sosyalist Öğrenci Birliği-Grubu, Münih Teknik Yüksek Okulu'nda siyasal sebeplerle kabul edilmediği için Hamburg'a taşınmıştı. Meinhof-Röhl ile Petras-Holtkamp çifti yakın arkadaşlardı. 2 Eylül 1960'da nikâh dairesinin önünde çekilmiş fotoğrafta, güçlü kuvvetli Jürgen Holtkamp, elinde bir gül buketi tutan ufak tefek Lilli Holtkamp'ın omuzunu sıkıca kavramış. Solda Klaus Rainer Röhl duruyor, sağda Ulrike Meinhof; bakışları neredeyse üzgün, ellerini kaskatı kavuşturmuş, mantosunun yakasını kaldırmış, boynuna açık renk bir fular takmış, saçları topuz yapılmış. İkinci fotoğrafta Jürgen Holtkamp'ın, tahminen Röhl'ün yaptığı espriye içtenlikle güldüğü görülüyor. Lilli Holtkamp şüpheci-neşeli bakıyor, Ulrike Meinhof'un dudaklarında sadece ürkek bir gülümseme var.

İki çift günü kutlamak için arabaya atlayıp bir restorana gittiler. "Arka koltukta Ulrike'yle Klaus Röhl didişip duruyordu", diye hatırlıyor Lilli Holtkamp. Röhl ille de "evlenmek" istiyor, Ulrike "hayır" diyordu. "Evet Ulrike, biz de evlenmeliyiz," diye ısrar etti Röhl. Ulrike kararlıydı, "İstemiyorum," diye tekrarladı. İstememesi çok normal, diye düşünmüştü Lilli Holtkamp, Röhl'ün her kentte bir sevgilisi var. Röhl ısrarından vazgeçmiyor, sadakat sözü veriyordu: "Artık ayda sadece bir kez çapkınlık yapacağım," dediğini duydu Lilli Holtkamp. "Hayır," dedi Ulrike Meinhof.

Holtkamp'ların küçük düğün töreninde Ulrike Meinhof, ayaklı bir lambayı yanlışlıkla devirip kırmıştı. Böylesine önemsiz bir şey için Röhl'den azar işitmesi Holtkamp'ları şaşırttı: Röhl gece boyunca hatasını yüzüne vurup durmuştu Ulrike'nin. "Röhl, başkalarının sırtına basarak kendisini ön plana çıkarmayı severdi," diyor Lilli Holtkamp, "Ulrike en azından bizim önümüzde kendisini savunmadı, tersine, Röhl'ün baş başa kaldıklarında çok nazik olduğunu ve olay çıkarmadığı"nı söyleyerek kaçamak davrandı.

On bir gün sonra, 13 Eylül 1960'da, henüz yirmi altı yaşındaki Ulrike Meinhof otuz iki yaşındaki Klaus Rainer Röhl'le nişanlandı. Röhl olayı 'gizli nişan' olarak niteliyordu: "Biz [...] yarı şakayla 'Krögers Bierstuben'da nişanlandık."[63] Belli ki nişan ilanları gönderilmemişti. Ulrike Meinhof bir kız arkadaşına, Röhl'ün ona sadık kalacağına dair söz verdiğini, karşılığında da kendisinin sınırlı bir süre için onunla ilgilenmeye hazır olduğunu anlattı. Zaman zaman, bu adamla gerçekten de evlenmek isteyip istemediğine emin olmadığı imalarında bulunuyordu.

63) K.R. Röhl, *Fünf Finger* (1998), *a.g.y.*, s. 117-118.

ŞEF REDAKTÖR VE EŞ
Hamburg, 1960-1962

Esas olarak erkeklerin, üstelik de yaşça kendisinden daha büyük erkeklerin çalıştığı bir şirketi yönetmek son derece zor.

Ulrike Meinhof Noel kutlaması için 'yepyeni Noel ağacı süsleri' satın almıştı. Noel'i seviyordu, bir de tarçın ve fırında pişmiş elma kokusunu seviyordu. Röhl'ün evinde ne fırın ne de uygun bir tencere vardı, dolayısıyla kaz kızartması yerine haşlanmış sazan yiyeceklerdi. Röhl'ün Stade'deki anne ve babasını ziyaret ettiler. Röhl soğuk almıştı, Ulrike Meinhof ona sıcak kompresler yaptı. Noel bayramının ardından Bavyera'ya kış tatiline gittiler.

O dönemin fotoğraflarında Ulrike Meinhof neşeli görünüyordu. Ama 'uysal yurttaş' olarak, basit mutlu bir hayat sürdüremeyeceğini

anlaması için, K.H. Poppe'nin *Bananenkrieg* (Muz Savaşı) kitabını okuması yetmişti. İçinde yaşadıkları ilişkileri iki yüzlü buluyordu. Kruşçev'in BM'de ayakkabısını çıkarıp kürsüye vurması birçoklarının hoşuna gitmemişti, ama ABD'yle United Fruit Company'nin, Guatemala'da büyük toprakların kamulaştırılıp toprak işçilerine dağıtılmasını engellemek için savaş kıştırtıcılığı yapması, sendikacıları öldürtmesi kimseyi ilgilendirmiyordu. İşte bu anlarda Ulrike ABD hükümetine ve federal hükümete dizginlenemez bir öfke duyuyor, Laos'ta ve Küba'da neler olup bittiğini daha iyi anlıyordu. Bavyera'dan geri döndüğünde, Fidel Castro'nun *konkret* redaksiyonuna yazdığı bir mektupla karşılaştı. Castro'nun, Alman postasına güvenmediği için makalesini Kurier via Paris'le gönderdiğini okuyunca kahkahalarla güldü.

Redaksiyon çalışmasının yanı sıra doktorayı bitirmek zordu. 1960/1961 kışında, doktorasını yeni yapmış Erika Runge bir yıllığına Hamburg'a gelecek ve Ulrike Meinhof'un yükünü hafifletecekti, ama gelmedi. Parti, Ulrike Meinhof'tan öğrenimini bırakmasını, şef redaktör olmasını istiyordu. Bu istek Alman Barış Birliği'yle (DFU) ilgiliydi.

Sosyalist Birlik Partisi politbüro üyesi Albert Norden, Alman Barış Birliği'nin inşasıyla ilgileniyordu. Naziler tarafından öldürülmüş bir hahambaşının oğlu olan Norden, 1933'ten önce *Rote Fahne*'nin redaktörüydü. Paris'e kaçarak -dünyayı Alman faşizmi hakkında aydınlatma girişimi olan- efsanevi *Braunbuch über Reichstagbrand und Hitlerterror* (Reichstag Yangını ve Hitler Terörü Hakkında Kahverengi Kitap) adlı kitaba katkı sağladı. Heinrich Mann tarafından kurulan Alman Muhalifleri Eylem Komitesi sekreteri oldu. Bir süre sonra Paris'ten de kaçmak zorunda kalıp dünyanın yarısını dolaştıktan sonra New York'ta fabrika işçiliği yaparak hayatta kalmayı başaran Norden, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin kurucu kuşağı arasındaydı. Ulrike Meinhof onunla karşılaştığında yakın tarih profesörüydü. Federal Almanya'da savaş ve Nazi suçlarının değerlendirilmesi için bütün kampanyaları koordine eden Ajitasyon Komisyonu'nu yönetiyordu. Amerikalı müttfik kuvvetler, nasyonal sosyalist organizasyonların üye kayıtları ve kişilere ait dosyaların bulunduğu Document Center'e Demokratik Almanya Cumhuriyeti tarihçilerine giriş izni vermediği için, Norden'la adamları gerekli belgeleri Sovyetler Birliği'yle diğer Doğu Avrupa ülkelerinden sağlıyor ve -başka yer-

lerin yanı sıra Devlet Güvenlik Bakanlığı'nda bir bölümde de muhafaza edilen- kendi arşivlerinde topluyorlardı. *konkret* okurlarının, çok sayıda mevki ve makam sahibi kişinin Nazi döneminde işlediği suçlar hakkında bilgi sahibi olmasına, Norden'ın çalışmasının önemli ölçüde katkısı olmuştu.

Alman Barış Birliği'yle ilgili her şey Norden'ın bürosunda toplanıyordu. Aralık 1960'da Alman Barış Birliği'nin kuruluşu askeri bir hassasiyetle planlanmıştı. Ulrike Meinhof, Klaus Rainer Röhl, Wienke ve kocası yeni partiyle ilgileniyorlardı, Renate Riemeck onların görünen yüzüydü. Seçim afişlerinde Albert Schweitzer'in yanında o vardı. Yönetim Kurulu'nda onunla birlikte Karl Graf von Westphalen ve Lorenz Knorr bulunuyordu. Herbert Mochalski de destek veriyordu. Alman Barış Birliği'nin ana talebi, Federal Almanya'nın tarafsız olması ve iki Alman devletinin tekrar birleşmesiydi. Barış Birliği nükleer silahlara ve olağanüstü hal yasalarına karşıydı.

Ulrike Meinhof legal sol politika imkânını coşkuyla karşılıyor ve hakkında her taraftan sadece iyi şeyler duyduğu Alman Barış Birliği'ne hayranlık besliyordu. Bir seçim spotunda yeni parti için propaganda yapmıştı; yavaşça ve ciddiyetle şöyle diyordu: "Sevgili vatandaşlar! 17 Eylül'de [1961] seçimler var. Bu seçimlerde geleceğimiz hakkında ağır bir karar vereceksiniz. Savaş mı barış mı? Bunun kararını vereceksiniz. Şimdiye kadar ne zaman askerler, bombalar ve toplar kozu oynanmışsa, daima savaş olmuştur. Hâlâ hatırlıyor musunuz? İki tane korkunç dünya savaşı. Hemen hemen her aile ölü verdi. Peki, sonuç ne oldu? Almanya bir enkaz yığını haline geldi. Şimdi yine mi aynı şeye başlayacağız? Biz şu iki sözcüğü programımız haline getirdik. Tarafsız! Nükleer silahlardan arınmış! Almanya tarafsız olduğunda, yeniden birleşme de sağlanacaktır."[64]

O zamanki yoldaşlara göre 'Parti'nin talimatı üzerine', Klaus Rainer Röhl'ün iddiasına göre "Alman Barış Birliği'nin acilen bir propaganda uzmanına ihtiyacı olduğu için" Röhl, Barış Birliği'nin seçim kampanyasını yönetecekti. *konkret*'ten bir süreliğine izin aldı ve Hamburg'la Köln arasında gidip gelmeye başladı. Ulrike Meinhof ise Mart ayında, bazı Doğu Berlin'li yoldaşların uzun süredir istediği şeyi yaptı: *konkret*'in şef redaktörü oldu. Öğrenimini kesin olarak bı-

64) Orijinal ses Ulrike Meinhof, *Timon Koulmasis: Ulrike Meinhof*, "Lettre a sa filler", Les Films du Village, La Sept/Arte, La RTBF ve Lichtblickfilmproduktion, 1994.

rakmıştı. Lilli Holtkamp ve *konkret*'teki diğer kadınlar, Ulrike'nin iktidar hırsına sahip olmadığını, bulunduğu mevkiyle asla gösteriş yapmadığını hatırlıyorlar. Ama genç bir kadının derginin başına geçmesi ve işi Röhl'den daha sıkı ve nezaket kuralları içinde yönetmesi erkek redaktörlerin bazılarını rahatsız etmekteydi.

Ulrike kolay bir işe soyunmamıştı. Esas olarak erkeklerin, üstelik de yaşça kendisinden daha büyük erkeklerin çalıştığı bir şirketi yönetmek son derece zordu.

Gazetenin durumu giderek düzeliyor, Ulrike Meinhof'un başarısı herkes tarafından takdir ediliyordu, ama kadın olduğu için yeteneklerini sürekli kanıtlamak zorundaydı, en ufak zaaf göstermesine izin yoktu. Entelektüel formunu korumalı, duygularını diğer çalışanlardan daha istikrarlı, daha dengeli tutmalı, hiçbir şeye içerlememeli, kimseye sinirlenmemeliydi. Kendisini iyi hissetmediği zamanlarda, bunu kimseye hissettirmemeye çalışıyordu. Zaman zaman 'canınız cehenneme, boktan işinizi kendi başınıza yapın' diye haykırmak istiyordu canı. Yeni işinden memnun olup olmadığı kendisine sorulunca hep çok hoşuna gittiğini söylüyordu, ama yakın arkadaşlarına, bazı konularda farklı düşündüğü için Röhl'ün öfkesine hedef olsa da Klaus'la çalışmanın daha iyi olduğunu itiraf ediyordu.

Mayıs ya da Haziran 1961'de Ulrike Meinhof, redaksiyonun hemen yanında, Kaiser-Wilhelm-Caddesi 76 numarada Klaus Rainer Röhl'ün evine taşındı. Başka *konkret* çalışanlarının da yaşadığı büyük bir evdi bu. Röhl'ün üç odası vardı. Kendisini bu evde rahat hissetmeyen Ulrike Meinhof, sadece kendilerine ait bir ev istiyordu. Odasını modern tarzda döşemişti; portakal rengi perdeler, dişbudak ağacından açık renk bir masa, yerde mavi bir post ve beyaz koltuklar. Konukları Röhl'ün odasının 'Gelsenkirchen barok'u masif, karanlık, eski Alman tarzı eşyalarla dolu olduğunu hatırlıyorlar.

Röhl, başkalarının yanında Cazanova rolü oynamayı seviyordu. Ulrike Meinhof, Renate Riemeck'le Holde Bischoff'u ziyarete giderken onu da yanında götürüyordu; Röhl, iki kadına kendisini beğendirmek için büyük gayret sarf ediyordu, çünkü Riemeck onun sadece bir çeşit kayınvalidesi değil, aynı zamanda Alman Barış Birliği'nin lideri olarak amiriydi. İkisi mükemmel anlaşıyordu.

Ulrike Meinhof'un çok az boş vakti vardı. Ev kadınını oynuyordu, bunun da ötesinde ehliyet almış, dikiş dikmeye başlamış ve bir yemek kitabı edinmişti: *Erkeklerin Sevdiği Yemekler*. Meinhof'la

Röhl, et, sos, sebze, patatesten oluşan o dönemin klasik Alman mutfağını seviyorlardı. Spagetti onlar için egzotik bir yemekti. Pazar günleri okuyor, müzik dinliyor, yürüyüş yapıyorlardı.

Mayıs 1961'de *konkret*'in yeni şef redaktörü, sansasyon yaratacak "İçinizdeki Hitler" makalesini yazdı. Eichmann Davası'na atıfta bulunuyor ve 'genç kuşağa', anti-semitizme ve neo-faşizme karşı mücadele bilinci içinde olma çağrısında bulunuyordu. "Eski Naziler"in eleştirilmesi ve "İsrail devleti ile iyi ilişkiler kurma [...] çabası" yeterli değildi. Anti-semitizme karşı mücadele "daha ziyade, farklı düşünenlere, farklı şeylere inananlara ve farklı şeyler hissedenlere karşı, idari önlemler aracılığıyla yürütülen her türlü siyasal terörün reddini" gerektiriyordu. "Toplama kampına cevap [...] siyasi hasımların siyasi özgürlüğünün tümüyle sağlanmasında yatıyor [...] Alman Sendikalar Birliği'nin (DGB) yasaklanmasına [...] cevap, olağanüstü hal yasası" değildi. Ardından Ulrike Meinhof'un, Federal Almanya'nın en güçlü adamlarından biriyle ilk davasına yol açan cümle geliyordu: "Biz nasıl anne-babalarımıza Hitler'i soruyorsak, çocuklarımız da bir gün bize Bay Strauss'u soracaklar."[63]

Federal savunma bakanı Franz Josef Strauss hemen dava açtı. Ulrike Meinhof'un savunmasını avukatı Gustav Heinemann üstlenmişti. Ulrike'nin çok sempatik bulduğu Heinemann da, yazıda Strauss'la Hitler'in kıyaslanmadığı ve bu sebeple cezayı gerektiren bir durumun söz konusu olmadığı görüşündeydi. Hamburg Sulh Mahkemesi Haziran 1962'de davanın açılmasını reddetti ve karar bir üst mahkemece de onaylandı. Birkaç yıl sonra Meinhof'la Strauss yeniden karşı karşıya geleceklerdi.

Renate Riemeck'in işi başından aşkın olduğu için, bazı yazıları, istemeyerek de olsa Riemeck adıyla Ulrike Meinhof yazmıştı, çünkü üslûbunu çok iyi taklit edebiliyordu. Temmuz 1961'de kırk bir yaşındaki Renate Riemeck hastalandı. Çok şiddetli eklem ve sırt ağrıları çekiyor, bir bastona yaslanarak uzmanları dolaşıp çare arıyordu. Artık yazamıyor, zar zor yürüyordu; Temmuz ayında yapılan Alman Barış Birliği Seçim Kongresi'nde kürsüye çıkmak için birkaç basamağı bile tırmanmakta güçlük çekmişti. Ulrike Meinhof manevi annesinin, güvenli memur statüsünü yitirmesine, akademik kariyerinin akamete uğramış olmasına ve güvensiz geleceğe katlanmakta zorlan-

65) Ulrike Meinhof, "Der Hitler in Euch", *konkret*, 10/1961, s. 8.

dığını ve bütün bunların ruhsal ve bedensel sağlığını bozduğunu düşünüyordu.

Tarihsel bir olay, Alman Barış Birliği'nin bütün umutlarını yerle bir etti: 13 Ağustos 1961'de Demokratik Almanya Cumhuriyeti hükümetinin 'duvar'ın yapımına başlamasıyla Alman Barış Birliği'nin parlamentoya girmemesine de karar verilmiş oldu. Eğer olaylar bu yönde gelişmeseydi Barış Birliği'nin şansının ne olacağını bilmemiz imkânsız. Seçimlerde oy oranı yüzde 1,9'da kaldı ve hiç milletvekili çıkaramadı. Ulrike Meinhof'un, hangi biçimde olursa olsun 'sol'un yeniden birleşmesi yönündeki büyük umudu uzun süre için sona ermişti.

Renate Riemeck geri çekildi, hastalığı sürüyordu, doktorlarını değiştirdi ve sonunda, Ulrike Meinhof'un anti-bilimsel şarlatanlık olarak reddettiği antropozofik tıptan medet ummaya başladı. Renate Riemeck, Freiburg Breisgau'da beş ay süren bir kürün ardından Holde Bischoff'la birlikte Wuppertal'den Freiburg-Gundefingel'e taşındı ve tekrar antropozofik çevrelere yöneldi.

Başarısızlıkla sonunlanan seçimlerin ardından Ulrike Meinhof'la Klaus Rainer Röhl Bulgaristan'a tatile gitmişlerdi. Gerçi yemekleri sevmemişlerdi, ama hava güzeldi. Ulrike uzun saçlarını artık çoğunlukla topuz yapıyordu. "Korkunç," diyor Peggy Parnass, "kız arkadaşlarım evlenir evlenmez, saçları Ulrike'nin saçları gibi çok güzel olsa da, hemen havaya dikiyorlardı". Ulrike Meinhof ince ve bronz olmayı seviyordu, yeni moda olmuş bikinisini gururla taşıyor ve kız arkadaşlarıyla kız kardeşine, jimnastik bandını düzenli kullanmaktan başlayıp, güzellik uzmanına gitmeye kadar varan bir sürü güzellik ipucu veriyordu.

Deniz sıcaktı, dinlendiler, deveye bindiler, KPD ve SED'li yoldaşlarla kutlamalar yaptılar; uzun süreden beri kendilerini ilk kez güvende hissediyorlardı. "Burada, dört hafta boyunca korkusuzca, Doğu Bloku'nun derinliklerinde yaşadık," diyordu Röhl, "yıllardan beri ilk kez. Çünkü Hamburg'la Berlin arasında geçen hayatımız farklıydı. Sonuçta illegaldik, sürekli tutuklanma tehdidi altında, daima korku içinde, devamlı hareket halinde, sürekli en kötüsünü bekleyerek".[66]

Ulrike Meinhof sanki, gözlerini kapatıp mutlu olma kararı almış gibiydi. Düğün tarihini 27 Aralık 1961 olarak saptayan çift, yığınla

66) K.R. Röhl, *Fünf Finger* (1998), *a.g.y.*, s. 124.

düğün ilanı göndermişti: "Evlendik. Claus Rainer Röhl – Ulrike Marie Röhl." Küçük bir yıldızın yanında, çok küçük harflerle: "Kızlık soyadı Meinhof, 27 Aralık 1961, Adres: Hamburg 22, Lessingstrasee 7, şu an Berneck/Fichtelgebirge, Haus-Quelle'de." Klaus Rainer Röhl *konkret*'in yayıncısı olarak adını daima 'Claus' diye yazıyordu. İlişkiler tekrar kurulmuştu. Eski arkadaşlar ve akrabalar cevap veriyor, çifte mutluluklar diliyorlardı. Ama bir tanesi karta şunları çiziktirmişti: "Elimde değil. Dehşet içindeyim." Ne kadar haince, diye düşündü Ulrike Meinhof, ama buna rağmen evlenmek, sandığından daha eğlenceliydi. Röhl'le bir anlaşmaya varmıştı. "Ulrike'nin bana karşı haklı bir kuşkusu vardı sanırım ve dedi ki, pekâlâ, evlenelim, ama sadece on yıllığına. On yıl sadık kalman yeterli. Ama bunda ısrarlıyım. Evet ve tamam dedim [...] işte bu düğün fotoğrafında Ulrike'nin yüzündeki o ufak kuşku hâlâ görülüyor."[67]

Başlangıçta iki kutlama yapmayı planlamışlardı. Bir tanesi Hamburg'ta Renate Riemeck, Wienke ve kocası, Klaus Rainer Röhl'ün anne-babası, Borchers, Heidi Leonhardt, Tilla ve Johannes Hübner'in katılacağı tamamen geleneksel bir tören olacaktı. Ancak Riemeck kendisini yolculuk yapacak durumda hissetmediği için bu tören gerçekleşmemişti; onun yerine Röhl'ün anne-babasıyla Bad Berneck'e gezi düzenlemişlerdi. Yollar buz tuttuğu için yolculuk Lüneburg Düzlüğü'nde koyun kızartmasının başında sonlandı.

Daha kalabalık ikinci tören, Hamburg'ta çiftin dostları ve iş arkadaşlarının katılımıyla, Bach'ın düğün kantatları eşliğinde baharatlı sıcak kırmızı şarap ve şampanyanın içildiği, şakaların, dansın ve kahkahanın gırla gittiği bir partiydi. "Breugel'ın resmini çizdiği gibi bir şenlikti," diyordu Ulrike Meinhof, hiçbir şeyden hoşnut olmayan mızmızların bile eğlendiği, alkoliklerin kendilerini kaybetmedikleri ve aptalların akıllı davrandığı bir tören. Meinhof'un hayatının en güzel kutlaması, başkalarını endişelendirmişti. Eva-Maria, Heiner Frick, Anni ve Klaus Gelbhaar ile bazı arkadaşları kutlamaya katılmadılar; Klaus Rainer Röhl'le evlenme kararına olumlu yaklaşmamışlardı. Meinhof'un bazı dostları *konkret* çevresine hep uzak kaldılar.

Ulrike Meinhof'la Klaus Rainer Röhl, balayı için İtalya'ya Viereggio'ya gitmişlerdi. Balayında ve başka gezilerdeki özel çekimlerde çift mutlu görünüyor: Sahilde oynaşıyorlar, Ulrike uzaktan öpücük

67) Bkz. Abb.: Koulmasis, *a.g.y.*

yolluyor, Röhl dans ediyor. Bir başka sefer öpüşüyor, gülüyor, maskaralıklar yapıyorlar. Röhl bir otomobile binip uzaklaşıyor, Ulrike arkasından koşuyor. Sonra Ulrike binip gidiyor, bu kez Röhl peşinden koşuyor.

10 Ocak 1962'de çift, Hamburg-Lurup Sprützmoor 104 numaradaki yeni evlerine taşındı. Sadece kendilerine ait dubleks ev büyük ve aydınlıktı. O kadar sessizdi ki, ne zaman araba sesi duysa Ulrike'nin içinden, acaba bu kim demek geçiyordu. Bazılarının gözünde onlar, heyecanla sol politika yapan iki entelektüeldi. Ulrike Meinhof için kendilerinin küçük burjuvalardan pek farkları yoktu. Çok çalışıyorlar, pazar günleri Heide'ye yürüyüşe, hafta içinde bazen sinemaya gidiyorlardı. Akşamları çoğunlukla Bach dinliyorlardı ya da Ulrike keman çalıyordu.

Kayınpederi emekli öğretmen Hansulrich Röhl'le kayınvaldesi Frida Röhl, Ulrike'yi memnuniyetle kabullendiler. Klaus Rainer Röhl babasını hoşgörülü bir mason olarak tanıtmıştı. Ulrike Meinhof, Hansulrich Röhl'ün NSDAP'ye (Üyelik numarası: 28437 04), Nasyonal Sosyalist Öğretmenler Birliği'ne (Üyelik numarası: 21750), Nasyonal Sosyalist Sosyal Yardım'a, Nasyonal Sosyalist Hava Savunma Birliği'ne, Alman Emek Cephesi ve SA'ya üye olduğunu bilmiyordu. 1934'te Horst Wessel için, *Danzig Bölgesi-Nasyonal Sosyalist Öğretmenler Birliği Federal Gazetesi*'nin baş sayfasında basılmış olan bir marş bile yazmıştı.[68] Klaus Röhl'ün altı yaşındaki kızı Anja sık sık ve severek ziyarete geliyordu. Düğünden kısa süre sonra Ulrike Meinhof hamile kaldı. Öngörülen doğum tarihi Ekim 1962'ydi.

1962 yılının 21 Haziran günü, saat 22'den sonra Münih'in Schwabing semtinde, Leopold Caddesi üzerinde iki genç müzik çalarak gençleri eğlendiriyordu. Kimliği belirsiz biri rahatsızlık verdikleri gerekçesiyle polis çağırdı. Polis geldi ve gençlere öylesine orantısız bir şiddet uyguladı ki, gece boyunca Schwabing'e daha çok genç akın etti, bunun sonucunda da daha çok polis. 'Schwabing kargaşası' beş gün sürdü. Bu sokak savaşlarına yaklaşık 40 bin genç katılmıştı. O günlerde on dokuz yaşındaki Andreas Baader adlı biri de yeni deneyimler ediniyordu.

KPD bir süredir hoşnutsuzdu. 13 Haziran 1962 tarihli, sadece beş nüsha hazırlanmış gizli bir MK yazısında *konkret*, "Demokratik Al-

68) Dosya Hansulrich Röhl, Dosya DF 688-35, OPG, Federal Arşiv, Berlin (Barsch).

manya Cumhuriyeti'ne karşı kışkırtma kampanyası sürdürmek"le suçlanmıştı. Yazıda Demokratik Almanya Cumhuriyeti sınırının 'emniyet' altına alınmasının 'duvar' olarak tanımlandığı, "Alman emperyalizmi ve militarizminin izlediği politikayla, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin politikasının, aynı ölçüde saldırgan ve savaş yanlısı" gösterildiği, Demokratik Almanya'ya hakaret etmek için Brecht'in bile kullanıldığı iddia ediliyordu.

Ama derginin tirajı artmaktaydı. Redaksiyonun ifadesine göre 25 bin adet basılan *konkret* yeni sol çevrelere de açılıyordu: Ulrike Meinhof baştan itibaren olağanüstü hal yasasına karşı ajitasyon yürütüyordu. *konkret*, daha önce İngiltere'de olduğu gibi, şimdi Federal Almanya'da da yapılmakta olan Paskalya yürüyüşlerine katılma çağrısında bulundu. Şef redaktör Ulrike, yeni genç aktivistleri izliyor ve bir makalesinde onları "Yeni Sol" diye adlandırıyordu: "[...] Willy Brandt'ın sesi daha kısık çıkmaya başladığından, bütün solcular sağa kaydığından beri [...], o zamandan beri yer yer bir şeyler oluyor. Sol olan her şeyin ortadan kaldırılması, karalanması, aşağılanması, her şeye rağmen tekrar bir tür sol üretti" ve bunun niteliğinin araştırılması gerekiyordu: "Sen kendi döneminde [...] Bismarck'ın Sosyalistler Yasası'na karşı mıydın, 1914'te Savaş Kredileri'ne karşı mıydın, Kapp Darbesi'ne karşı mıydın, 1918 Konseyleri'nden yana mıydın, SA'ya ve Reich ordusuna karşı hukuk devletinden yana mıydın, bugün sendikal yönetime katılmaktan yana mısın, ekonomik demokrasiden yana mısın, grevden yana mısın, zorunlu askerliğe ve nükleer silahlanmaya karşı siyasal özgürlükten yana mısın?" "Yeni Sol" diye yazıyordu Ulrike Meinhof beğeniyle, Batı Berlin'de 1 Mayıs 1962 gösterisinde, 'sosyal partnerlik' ve 'halk birliği' ideologlarına karşı durmuş ve kendi düzenlediği bir gösteriyle SPD'nin ve sendikaların gösterisinden ayrılmıştı. Ama ihtiyaç duyduğu nitelikli propagandistlere ve teorisyenlere de sahip miydi acaba? "Almanya'da ne kadar çok iyi düşünce ve gerçekçi görüş, yaygınlaştırılamadığı için dejenere olup gitti." Makalesini ironiyle bitiriyordu: "Ve bunun sebebi gerçekten de her zaman düşüncenin ve görüşün kendisi değildi."[69]

KPD'yle çatışma tırmandığında, Ulrike Meinhof altı aylık hamileydi. MK, "redaksiyonun Partili grubu"nu Doğu Berlin'e çağırmış

69) Ulrike Meinhof, "Eine Neue Linke", *konkret*, 6/1962, s. 9.

ve kesin bir çizgi çekmişti. "Bize ait bir gazetede anti komünizme ve Demokratik Almanya'ya karşı kışkırtmalara tahammül edemeyiz" ve eğer bu "çizgi sürdürülürse sizden ayrılacağız". "Sizler," diyordu Parti, "Yugoslav çizgisinin gizli taraftarlarısınız". Hayır, diye itiraz etti *konkret*'çiler, bu doğru değildi! "Nükleer silahlanmaya ve Bonn'un izlediği politikalara karşı geniş bir cephe oluşturmak için" belli yazarlara ve okurlara taviz vermek taktik bir sorundu. Durun, dedi Parti: "Bizim tarafımızdan yönetilen" *konkret*'e sadece, bizi müttefiklerimizle "ayıran, bu mücadeleyi zaafa uğratan değil, birleştiren" şeyler girebilir, dergide "özellikle de anti-komünizme ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne karşı kışkırtmalar" yer alamaz.

Bütünüyle yanlış olan parti düşmanı çizgiye karşı mücadele, on saat sürdü. Sonra MK temsilcileri karar verdiler: Anti komünizme ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne karşı kışkırtmalara artık izin verilmeyecekti. Bundan sonra her sayı 'değerlendirilecek' ve kontrol edilecekti. 'Marksist temeller'i zayıf olduğu için yoldaşlar eğitilecekti. Çalışanlar çevresi 'kadrosal olarak' güçlendirilecekti. Gazetenin şekillendirilmesi ve inşası birlikte saptanacaktı. En sonunda da gazetenin varlığını tehdit eden ültimatom: Ekim'de, "gazeteyi şimdiye kadarki redaksiyonla sürdürüp sürdüremeyeceğimiz" kararlaştırılacaktı.

Hamburg'a geri dönünce, Ulrike Meinhof çatışmayla ilgili bütün düşünceleri kafasından atmaya çalıştı. Redaksiyondaki çalışmasını sınırladı, bazı günler evde kalıyordu; kalabalığın ve iş stresinin onu çok yorduğunu fark etmişti. Kız kardeşinin, 1962 Mayıs'ında doğan kızına ve Eva-Maria'yla Heiner Frick'in çocuğu, küçük vaftiz kızına sevgi ve selamlarını gönderdi. Kendi çocuğunun doğumunu dizginlenemez bir mutlulukla bekliyordu.

İKİZ ANNESİ
Hamburg, 1962

Yaşıyor, azrailin elinden kılpayı kurtuldu.

Ulrike Meinhof hamileliğinin yedinci ayında birdenbire çift görmeye başladı, şaşı bakıyordu. Başında ve sağ göz çukurunda şiddetli ağrılar vardı. Doktorlar özel bir gözlük verdiler. Doktoru tarafından Hamburg-Eppendorf'taki Nöroloji Üniversitesi'ne sevk edilen Ulrike Meinhof ürkmüştü. Beyninde bir tümör saptandı ama doktorlar başlangıçta kütlenin niteliği hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. "Şikayetlerin doğumla birlikte kendiliğinden kaybolması gibi küçük bir şans var," diye teselli etmişti doktor. Geceleri hayal gücü ölüm koşusuna çıkıyordu. Babası kanserden ölmüş, annesi meme kanserine yakalanmıştı. Annesinin öldüğü o gece fırtına vardı; aynı bugünkü gibi.

Eylül ortasında hastaneye yattı. Doktorlar beyin şahdamarının röntgenini çektiler. İğneyi hastanın boynuna sokmakta zorlanmışlardı; damar sert, doku yumuşaktı, tiroid bezi engel oluşturuyor gibi görünüyordu. Giysisinin kollarını yukarı kıvırmış, üstüne kurşun önlük geçirmiş radyolog, komut vermişti: "Dikkat! Tamam! Atış!" Röntgen cihazı bir kamyon gibi sarsılmaya, takırdamaya başladı. Ulrike Meinhof'un başı ısınmıştı, bir an yandığı hissine kapıldı, ama sonra ısı düştü. Tam bittiğini umuyordu ki, her şey baştan tekrarlandı. Gürültü onu çıldırtıyordu. Cihaz, iyice eskimiş buharlı lokomotifler gibi gümbürdüyor, cazırdıyor, tıslıyordu. Tam her şeyin geride kaldığına inanmıştı ki, kontrol amacıyla muayene bir kez daha tekrarlanınca, yeniden paniğe kapıldı.

Yaklaşık on yıl önce oluşmuş, kiraz büyüklüğünde iyi huylu bir tümör gördüklerini sanan doktorlar, ameliyata karar vermişlerdi. Anne adayı, doğumu beklemek istiyordu ama zamanından önce sezaryanda ısrar eden uzmanlar, Ulrike'yi hemen üniversitenin kadın-doğum kliniğine sevk ettiler. Ulrike Meinhof tümörün iyi huylu olabileceğini ve doğumdan sonra, ameliyat masasına yatmadan birkaç hafta anneliğin tadını çıkarabileceğini düşünerek teselli bulmaya çalışıyordu.

O zamanki tıbbi değerlendirmelere göre fetusa zarar vermemek için, kuvvetli ağrı kesiciler almaması gerekiyordu, o yüzden de günler geceler boyunca acı çekiyordu. Ziyaretçilerine, ağrısı olduğunu söylüyor, başındaki uğultu hakkında şakalar yapıyordu. Sadece kız kardeşi Wienke, Eva-Maria, Hanni teyze ve Heidi Leonhardt gibi birkaç kişiye gerçekte ne durumda olduğunu itiraf etmişti. Her şeyden kendisinin sorumlu olduğunu düşünen Ulrike Meinhof, kendisini doktorların eline teslim etmek ve üstelik *konkret*'te bazı redaktörlerin istediklerini yapmalarına katlanmak zorundaydı.

Ulrike Meinhof'un, hamileliğinin dokuzuncu ayında bel çevresinin 97 santim olması özel bir durum değildi. O dönemde ultrason da yoktu. 21 Eylül'de jinekologlar sezaryenle doğum için Ulrike'yi ameliyat masasına aldılar. Doktorlardan biri daha sonra şöyle diyecekti: "Saat 8.43'te küçük bir kızı aldık. Dikiş atmadan önce, aramızdan biri küçük bir bacak daha gördü ve saat 8.45'te ikinci kız çocuğu dünyaya geldi, ağırlığı 2.500 gramdı." Ulrike narkozdan uyanıp ikiz bebek doğurduğunu öğrenince sevinç çığlıkları atmış ve böylece tek çocuk sorununun çözüldüğüne sevinmişti.

İkizler çocuk kliniğine götürüldü. Son doğan Bettina'nın kısa süreliğine küveze konulması gerekti, Regine'ninse, zararsız bir yenidoğan sarılığına yakalandığı için, kanı değiştirilmişti. Bugün olsa bebeği bir UV-lambasının altına yatırmak sorunu çözerdi. İki bebeğin de kilosu biraz azdı, ama 'gelişmiş' ve sağlıklı sayılıyorlardı. Doğumdan sonraki ilk üç gün Ulrike sadece küçük Regine'yi görebildi. O zamanın katı kurallarına göre, bebekler günde sadece bir kez annenin yanına veriliyordu, ama hemşireler, hâlâ küvezde olan Bettina'nın yerine Regine'yi iki kez veriyorlardı annesine. Ulrike bebeğe vurulmuştu, o kadar tatlı kokuyordu ki.

Doğumdan dokuz gün sonra çocuk kliniğinde bebekleri ziyaret etmesine nihayet izin verildiğinde, Ulrike Meinhof Bettina'yı ilk kez gördü. Sezaryenle doğan bütün çocuklar gibi bu bebekler de buruşuk değildi. Fakat ağırlıkları 3.000 grama ulaşmadan taburcu edilemeyeceklerdi. Zaten Ulrike Meinhof da yakında yine hastaneye yatmak zorunda olduğu için, çocuklar klinikte bırakılmıştı. Ameliyat öncesi ağır ilaçlar aldığından dolayı bebeklerini emzirmesi de mümkün değildi.

Doğum ilanına şöyle yazdılar: "İkizlerimiz oldu. Ingeborg Bettina ve Ingeborg Regine. Anne ile çocuklar şu an Hamburg-Eppendorf, Üniversite Hastanesi 2. binadalar. –Claus Rainer Röhl ve Ulrike Röhl, kızlık soyadı Meinhof." Kız kardeşi Wienke'den sevgi dolu mektuplar almıştı; Regine Borchers, Peter Rühmkorf ve *konkret* redaksiyonu gül buketleri göndermişti. Hamburg'a kadar gelen arkadaşlarını Röhl, Sprützmoor'a yerleştirdi. Ama bütün bunlardan bunaldığı zaman, hastaneye karısının yanına kaçıyordu. Aslında Ulrike Meinhof, felaketin ortasında mali bakımdan büyük bir şans yaşıyordu. 1962 başlarında 'öylesine girdiği' özel bir hastalık sigortası, birinci sınıf bir oda dahil bütün masrafları karşılamaktaydı.

Doğumdan sonra daha fazla ağrı kesici alabildiği için ağrıları biraz azalmıştı, ama doz hâlâ yeterli gelmiyordu. Biraz fazla Jean Paul Sartre ya da Stefan Heym okuyup ya da fazla dolaşıp kendisini zorladığı zaman baş ağrıları artıyor, verilen fitil etkisini gösterinceye kadar, odasında ıstırap içinde bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu. Bazen çok etkili 'harika' iğneler yaptıkları da oluyordu. Halüsinasyonlar görüyor, en sevdiği kuzeni Heidi Leonhardt'ı Brahms ve Schubert parçaları söylerken duyuyordu.

Sol faaliyetleri sebebiyle Meinhof ailesinin büyük bölümü ona mesafeli davranmaktaydı. "Hamburg'taki hayat da benim hayatım," demişti bir defasında, kuşkusunu ifade eden Holde Bischoff'a. Şimdi ailenin ve arkadaş çevresinin kutlamaları, ziyaretlerin ve armağanlarının tadını çıkarıyordu.

konkret'in ekim sayısında Ulrike Meinhof'un "İnsan Onuru" adlı başyazısının yayınlanması, doğum yaptığını ve hastalığım bilenleri şaşırtmıştı. Klaus Rainer Röhl, sezaryenden birkaç gün sonra kliniğe bir daktilo getirip Ulrike'nin yatağının üstüne koydu. Gerçi Ekim sayısında ünlü yazarlar açısından bir sıkıntı söz konusu değildi, ama Ulrike Meinhof'un makalesinin olduğu *konkret* gözle görünür biçimde daha iyi satıyordu.

Henüz parlamento dışı bir muhalefet yoktu, ama anti-faşizm, Vietnam Savaşı ve Olağanüstü Hal Yasası gibi konular gündemdeydi. 1958'de CDU hükümeti, saldırı ya da darbe girişimi gibi kriz durumları için olağanüstü hal anayasası önermişti, onu 1960'da ilk yasa tasarısı izledi.

Eylül 1960'da Ulrike Meinhof, Olağanüstü Hal Yasaları'na karşı başmakaleler dizisinin ilkini ("Olağanüstü Hal mi? Olağanüstü Hal!") yazmıştı, o zamandan beri *konkret*'in okur çevresinin dışında da, bu karmaşık konunun uzmanı sayılıyordu. Aşağı yukarı iki yıl sonra, hasta yatağında "İnsan Onuru" adlı makaleyi yazdı: "Aralarında, on iki yıl süren Nazi egemenliğinin ardından, Batılı müttefiklerin denetimindeki üç işgal bölgesinde hâlâ bulunabilen en iyi insanların olduğu" 1948 parlamentosunun üyeleri, açlıktan sararıp solmuş yüzleriyle, "hiçbir barbarlığın yok edemeyeceği bir dünyanın temelini atma"ya çalışmış ve "orijinal metni tamamen özgürlükçü ve tamamen anti-militarist" olan bir yasa kaleme almışlardı. İlk anayasa, iç politikada muhalefeti iktidarın 'zor' uygulamalarından koruyan, muhalefete 'eksiksiz hukuki koruma' sağlayan bir devlet öngörmüştü. Anayasa, önce yeniden silahlanma ve federal orduyla delinmişti, şimdiyse birbirinden ayrılmaz iki değer olan özgürlük ve demokrasi yontulacaktı. Yasa taslağı "darbe planı olarak kendi kendisinin" maskesini düşüren 'bir sürü hüküm' içermekteydi. Parlamento, Federal Konsey ve eyaletler dışlanıyor, düşünce ve toplantı özgürlüğü ortadan kaldırılıyor, sanat, bilim, araştırma ve eğitim özgürlüğü, siyasi dernekler kurma hakkı, iş ve eğitim yerini serbestçe seçme özgürlüğü yok ediliyordu. Kadınlar orduda hizmete zorlanabile-

cek ve federal ordu, -diktatör bir kurulun belirleyeceği- 'zorunlu hal'lerde kendi halkına karşı kullanılabilecekti: "İşçilere karşı askerler [...] sivillere karşı askerler- peki bu, Almanya'da yeni bir şey mi? Hayır. Yeni olan sadece tek bir şey var: Devlet erkiyle halk arasında kurulması amaçlanan bu ilişki yöntemlerini demokrasi olarak adlandırmak." Weimar Cumhuriyeti'nde SPD, kanun hükmünde kararnameler ve Yetki Yasası'na karşı mücadele ederken, karar alınmasını engellemeye yetecek azınlığa sahip olmadığı için 'güçsüz'dü, bugünse "savaş sonrası Alman demokrasisinin gelişmesi ve bozulması hakkında" karar alabilirdi. Olağanüstü Hal Yasaları henüz eksik olan üçte iki çoğunluğa takılmaktaydı, ama "SPD'nin NATO'ya ve nükleer silahlanmaya, bütün iç ve dış politik sonuçlarıyla birlikte sarsılmaz Evet'i" ve genel olarak CDU'yla Olağanüstü Hal Anayasası üzerine konuşmaya hazır oluşu, muhaliflerin SPD'ye güvenebileceği konusunda şüphe uyandırmaktaydı.

Böylece Ulrike, birçok solcunun ve sendikacının ayağına basmış oluyordu. "Eğer bugün anayasayla güvence altına alınmış özgürlüğün bütünlüğü sınırlanacaksa", o zaman Ocak 1959'da yapılan Atom Kongresi'nde "'Nükleer silahlanma ile demokrasi birbiriyle kesinlikle bağdaşmaz' formülasyonu yapan" Robert Jungk haklıydı. Meinhof, "Bu cümle tersine çevrilebilir. Nükleer silahlanmayla demokrasinin parçalanması birbirine bağlıdır, kitle imha araçlarıyla terör birbirinden ayrılamaz," diyordu. Eğer özgürlük artık sadece, "hükümetten yana olmak, hükümete muhalefet etmemek, en azından [...] hükümetle sert çatışmalara girmemek, grev yapmamak, gösterilere katılmamak anlamına geliyorsa, o zaman 'insan onuru' da 'yine dokunulur' *[Federal Almanya anayasasının birinci paragrafının birinci maddesi: "İnsan onuru dokunulmazdır" –ç.n.]* hale gelmiştir."[70]

Klaus Rainer Röhl sonraları, 'hâlâ işe yaradığı' duygusunu yaşaması için daktiloyu hastaneye gizlice soktuğunu iddia edecekti.[71] Ulrike Meinhof'un bakışıysa tamamen farklıydı. Makaleyi sadece, Röhl'ün başka bir yazar bulamadığını ve zorda kaldığını düşündüğü için yazmıştı. Bir zamanlar SDS'de verdiği konferanstan yararlanma imkânı olmasaydı yazmayı başaramazdı. Çocuklarının hayalini kurup, baş ağrılarını unutmaya çalışmayı yeğlerdi.

70) Ulrike Meinhof, "Die Werde des Menschen", *konkret*, 10/1962, s. 4.
71) K.R. Röhl, *Fünf Finger* (1998), *a.g.y.*, s. 137.

Renate Riemeck, ameliyat olmasını engellemeye çalışmış, bir kez bile ziyaretine gitmemişti. Ulrike Meinhof memnundu; Renate Riemeck ve onun, anti-bilimsel gördüğü için son derece itici bulduğu antropozofisi sinirine dokunuyordu. 6 Ekim'de, yirmi sekizinci yaş günününden bir gün önce, sezaryenden sadece iki hafta sonra Ulrike'ye hastaneden kısa süreliğine ayrılma izni verildi. Gündüzleri genellikle yalnızdı, yatağının üzerine uzanıp okuyor ya da uyuyordu. Çok sayıda mektup alıyordu, ama cevap verebilecek durumda değildi. Bazen ziyaretçisi oluyordu, akşamları da kocası geliyordu. Meinhof, kadınların çocukları yüzünden mesleklerinden vazgeçmemeleri gerektiğini düşünüyordu. Hizmetçisi onun için önemliydi ve bir kız arkadaşına, Hamburg dışında, işçi evlerinin yakınında böyle bir yardımcı bulmanın kolay olduğunu söylemişti.

Doktoru, Hamburg-Eppendorf Nöroloji Üniversite Kliniği Nöroşirurji bölüm başkanı Profesör Dr. Rudolf Kautzky, doğumdan sonra ağrıların azalmasına rağmen, küçük tümörün yeniden büyümesini imkânsız görmediğini açıklamıştı Meinhof'a. Doktoruna güvenen Ulrike ameliyattan ürküyor, ama korkunç baş ağrılarından kurtulmayı da umutla bekliyordu. Ameliyattan dört-altı hafta sonra eve çıkabilecekti. Ona yardımcı olmak ve bebeklere bakmak için Holde Bischoff'un yanma geleceğini düşünüyordu. Sonunda ameliyat olmayı kabul etti.

Kız kardeşinin sağlık durumunu merak ettiği için ameliyattan kısa süre önce ziyaretine gelen Wienke'ye tedirginlik içinde, gelmiş olman, öleceğim anlamına gelmiyor değil mi, diye soran Ulrike Meinhof sıkıntılıydı. Sıkıntısının bir sebebi de Holde Bischoff'un, Renate Riemeck onun hizmetinden mahrum kalmak istemediği için, bebeklere bakmak üzere Hamburg'a gelemeyecek olmasıydı. Bischoff bebekleri alıp Freiburg'a götürecekti. Ulrike Meinhof teslimiyet duygusu içindeydi. Kendisini avutmaya çalışıyordu, bir keresinde kadın doğum bölümünü ziyaret etti. Bu bölümde hemşireler daha sevimli, odalar daha güzel ve hastalar daha az endişeliydi. Bir aynanın yanından geçerken kendisini görünce ürktü; şişe geçirilmiş bir buzağı gibi görünüyordu.

22 Ekim Pazartesi günü doktorlar, muhtemel değişiklikleri tespit etmek için ikinci bir arteryografi çektiler. Yine bir doktor, boyun şahdamarına iğneyle kontrast madde enjekte etti, yine atardamarın röntgeni çekildi. Bir gün sonra da, Profesör Kautzky'le meslektaşla-

rı Ulrike'nin kafatasını açtılar. Müdahale saatlerce sürdü. Küçük bir tümor, anjiom kavernozum bulundu ve kesilip alındı.

Ameliyattan kısa süre sonra Klaus Rainer Röhl'le Holde Bischoff, uyku tulumları içindeki minik bebekleri hastanın yatağına getirdiler. Henüz çok zayıf olan Meinhof, bebekler götürülünce ağlamaya başladı, çünkü artık çocuk kliniğine gidip kızlarını kolayca göremeyecekti. Röhl, bebek bakımında deneyimsiz, ama görevine hazırlanmış olan Holde Bischoff'u istasyona kadar götürmüştü. Gece boyunca sürecek Güney Almanya'ya doğru uzun yolculuk sorunsuz geçti.

Doktorlar ameliyatın seyrinden çok memnundu. Histolojist, ameliyatta kesilip alınan minik doku parçacığını inceleyip kanser olmadığı sonucuna vardı. Bu tespit Ulrike'yi elbette ki yatıştırmıştı. Ama doktorlar, ameliyat sonrası dönemde gidişatı daha iyi denetleyebilmek için -o zaman egemen olan görüş böyleydi- birkaç gün ağrı kesici vermediler. Ulrike Meinhof iyice çökmüştü. Hayatında bu kadar şiddetli fiziksel acı çekmemişti. Ağrı, sinsice yaklaşıp acımasız bir şiddetle vurduğunda, ağlıyor, bağırıyordu. Şiddetli acı kısa süreliğine dindiğinde, eskiden annesi ya da Maria'nm yaptığı gibi onu şefkatle kucaklayacak, koşulsuz seven birinin özlemini çekiyor, ağrı ve altında ezildiği yalnızlık nedeniyle iyice sarsıldığını farkediyordu. Hayatının en kötü günlerine ilişkin anıların bir gün azalacağını umuyordu. Gülmeye çalışıyor, sırtı yere gelmediği için seviniyordu. Şeytanın oyununu bozacaktı mutlaka.

Genellikle geceleri durumu daha da kötüleşmekteydi. Böyle zamanlarda bir şeyler karalamaya çalışıyordu, ama yazısı çok büyük, yabancı ve düzensiz olduğu için çoğunlukla deşifre etmek mümkün değildi. Ameliyat edilip yan odaya yatırılan ve ağrıdan böğüren küçük oğlanla ilgiliydi yazdıkları. Bu nöroşirurji servisindeki sefillik ona Hieronymus Bosch'un resim dünyasını hatırlatıyordu. Yeni ameliyat edilmiş bir kadın hastayı odasına yatırmak istediklerinde, hayır demişti. Alçaklık yaptığını biliyordu, ama böyle bir şeye katlanamazdı.

Yaklaşık bir hafta sonra ağrı kesici iğneler yapılmaya başlandı, ihtiyaç duyduğu kadar sık değildi, ama 'karanlık vadi'nin sonu görünmüş gibiydi. Çevresindeki diğer insanları yine algılamaya başlamıştı. Hemşirelere kızlarının fotoğraflarını gösteriyor, onlarla şakalaşıyor onları güldürünce seviniyordu. Savaşa karşı, silahlanmaya karşı, Franz Josef Strauss'a karşı ve bu hastanenin iğrenç koşullarına karşı ajitasyon yürütüyordu..

27 Ekim 1962'de *Spiegel*'in şef redaktörü Rudolf Augstein'la yardımcısı Conrad Ahlers tutuklanmış, yayınevi binası basılıp arama yapılmıştı. Başka şeylerin yanı sıra 'yayın yoluyla vatana ihanet'le suçlanıyorlardı. Ahlers'in NATO'nun sonbahar tatbikatı üzerine kaleme aldığı "Sınırlı Savunma Yeteneğine Sahip" başlıklı makalesi resmi makamların saldırısı için bahane oluşturmuştu. Saldırıyı kışkırtan, daha sonra istifa etmek zorunda kalan Federal Savunma Bakanı Franz Josef Strauss'tu. Ulrike Meinhof *'Spiegel* Olayı'nı yeni öğrenmişti. Hapishanede, en az kendisinin hastanedeki durumu kadar kötü koşullarda yaşadığı için Augstein'a acıyordu.

6 Kasım 1962'de ameliyattan iki hafta sonra, Ulrike Meinhof hastaneden taburcu edildi. Yaşıyordu. Tamamen iyileşecekti. Baş ağrılarıyla hırpalanmadan düşünmeyi, yazmayı ve çocuklarıyla oynamayı umabilirdi. Göz sinirleri ezilmiş olduğu için hâlâ şaşı bakıyordu.

Doktor Johanna Meyer, Ulrike Meinhof'u Batı Berlin'e evine davet etmişti, bakımını üstlenecekti. Neden hiç kimse Ulrike'nin bakımını Hamburg'ta, kendi evinde üstlenmeye, yanında olmalarını çok arzuladığı bebeklerle de orada ilgilenmeye yanaşmamıştı. Bu sorunun cevabı yok.

Yaklaşık bir hafta boyunca Hamburg'ta evde yalnız kalan Meinhof, bazen her şeyi tozpembe görmesini sağlayan uyuşturucu içeren ağrı kesici ilaçlardan dolayı uyuşmuş halde aptalca şeyler saçmaladığı, 'kaçık dönemi'ni hatırlatan bağımlılık duyguları yaşıyor gibi oluyordu. Mahrumiyet acı vericiydi, ama yirmi dört saat sonra zehirin bedeninden çıktığını hissediyordu. Azalmakta olan ağrılar onu sevindirmekteydi. Şimdi artık yine sevinç içinde müzik dinleyebilir, sanat kitaplarına göz gezdirebilir ve akşamları kocasıyla beraber olmanın tadım çıkarabilirdi.

Hastaneden çıktıktan en fazla bir hafta sonra kabına sığamamaya başlamıştı. Redaksiyona gitmek istedi. Jürgen Holtkamp da Küba'dan o gün dönmüştü. Küba Krizi'nin ortasında kalmış, seferberliği yaşamış ve bir nükleer savaş tehlikesiyle burun buruna gelmişti. "Devrimci cennet nasıldı?" diye sordu Ulrike Meinhof. "Hiç sorma. Araf gibiydi," oldu Holtkampf'ın cevabı. "Eh, ben de oradan geliyorum zaten, azrailin elinden kılpayı kurtuldum," diye karşılık verdi Ulrike. O anda Holtkamp'ı kendisine çok yakın hissetmişti.

konkret redaktörü Hans Stern son haftalarda gelişen olaylar hakkında, özellikle *Spiegel* Olayı ve Olağanüstü Hal Yasaları'nm gidişa-

tıyla ilgili rapor verdi. Yoğun tempo, telefon ve karmakarışık sesler kısa süre içinde, Ulrike'nin yakın zamanda işe başlama hayalini yerle bir etmişti. Birkaç hafta daha hiçbir şeyle ilgilenmek zorunda kalmayacağı için memnundu.

Ertesi gün iki haftalığına Berlin-Wilmersdorf'a, Johanna Meyer'in yanına gitti; el çantasında bebeklerinin fotoğrafları vardı. Hanni'nin yanında kendisini iyice koyvermiş, hastalıktan ve çektiği ağrılardan ne kadar etkilendiğinin farkına varmıştı. Durumu tekrar kötüleşti. Yine rüyalarına korkular üşüşüyordu. Yine çift görmeye başladığı için hemen hemen hiç okuyamıyor, sadece müzik dinleyebiliyordu. Orada kaldığı sürece fazla bir şey yapmamış, sadece bir kez Georg Grosz'un sergisine gidip bir saat zaman geçirmişti. Bazen kocasıyla telefonlaşıyordu, ama evde telefon olmadığı için redaksiyonu arayabiliyordu.

Batı Berlin'den ayrılmadan kısa süre önce aniden karar verip, Tucholsky ve Brecht'in toplumcu-devrimci şarkılarını yorumlayan Berliner Ensemble'nın oyuncularından arkadaşı Ernst Busch'u ziyaret etmek üzere Doğu Berlin'e geçti. Hanns Eisler öldüğünden beri Ernst de beste yapıyordu. Bir zamanlar faşistlerin başından yaraladığı ve hâlâ felç belirtilerinin sıkıntılarıyla uğraşan Busch, Ulrike Meinhof'un beyin ameliyatından çok etkilenmiş ve onun için Brecht'in "Hanna Cash'in Türküsü"nü söyleyip kaydetmişti. Meinhof ses bandını nihayet alabildi: *"Orda burda gezer dururdu erkeği/sonra gelir çekerdi Hanna'ya sopayı/Ama Hanna boşverirdi bunlara/Seviyordu ya kocasını canı gibi/[...] Dere tepe elli yıl bu/ uyudular hepsi bir yatakta/İşte Hanna Cash'in hikâyesi, yavrum/Tanrı elbet bir gün görür onu."*[72] İki yıl boyunca kendisini Hanna Cash gibi hissetmişti Ulrike, artık değişecekti.

Busch'larla geçirdiği gün iyi gelmişti. Ernst ona şarkılar söyledi, ezbere bildiği şiirler okudu, sohbet ettiler, sigara ve şampanya içtiler. O gece, ikizlerin doğumundan beri ilk kez uzun ve derin uyudu. Klaus Rainer Röhl'ün 34. doğum gününden bir gün önce, 1 Aralık'ta tekrar eve döndü.

Profesör Kautzky hastasının durumundan memnundu. Şaşılığı hemen hemen tümüyle geçmişti. "Belki birkaç ay ya da bir yıl daha

72) Bertold Brecht, "Die Ballade von der Hanna Cash", akt. Bertold Brecht, *Legenden-Lieder-Balladen 1925-1934*, Doğu Berlin: Aurora-Schallplatten, yaklaşık 1967.

sürer, ama ondan sonra hiçbir şey kalmaz," diye yorumda bulundu. Ameliyatın yol açtığı diğer sonuçlar da - Ulrike Meinhof ağzını ancak yemek yiyebilecek kadar açabiliyordu- tamamen ortadan kalkacaktı. "Yeni bir tümör, ancak bütün diğer insanlardaki kadar ihtimal dışı," diyordu Kautzky. Ulrike Meinhof dinlenmiş, ortalığa çekidüzen vermiş, huzursuz duygularla bekliyordu. Nihayet 26 Aralık 1962'de Holde Bischoff, bu arada üç aylık olmuş bebekleri Hamburg'a geri getirdi. Ulrike Meinhof şiddetli soğuk aldığı için maske takmıştı. Küçük kızlarını öpmesine izin yoktu.

ANTİ-FAŞİST
Hamburg, 1963-1965

"Nasyonal sosyalizm hakkında aydınlatmayı yandaşları gerçekleştiriyor, karşıtları değil."

Ulrike Meinhof'un yüzü güneşten bronzlaşmıştı. Schwarzwald'ın güneyinde St. Blasien çevresindeki dağların soğuk kuzey yamaçlarında derin karların içinde ve güneşli güney yamaçlarında dolaşıyordu. Artık çift görmüyordu, sağlığına kavuşmuştu, yoğunlaşabiliyor ve dilediğini doyasıya yapabiliyordu; sabahları gözüne bir tepe kestiriyor, kaybolma riskini göze alıp yola koyuluyordu. Hiç kimse onun kadar uzağa yürümediği için, biraz deli muamelesi görmesi hoşuna gidiyordu.

Bu arada altı aylık olmuş bebeklerini -1963 Paskalyası'ndaki bu nekahat döneminde- Renate Riemeck'le Holde Bischoff'un himayesi-

ne vermişti. Kendisi yakınlardaki bir pansiyonda kalıyor, dolayısıyla ufaklıkları sık sık ziyaret edebiliyordu. Renate Riemeck'i bir yıl sonra ilk kez görmüştü. Birbirlerine mesafeli davranıyorlardı. Ulrike Meinhof, Renate Riemeck'in bir zamanlar manevi annelik yaptığı kızların evlilikle ilgili problemlerinde, daima kocaların yanında yer aldığını tespit etmişti. Ufaklıkların bakımını sevgiyle üstlenmiş olan Holde Bischoff'aysa minnet duyuyordu.

Klaus Rainer Röhl'le evliliği çocukların doğumundan beri krizdeydi. Başka kadınlarla sürekli gönül maceraları yaşayan Röhl, âdeta aşağılamak istercesine Ulrike'yi bu ilişkilerden haberdar ediyor, fethettiği gönüllerle övünüyordu. Dışarıya karşı hâlâ, evliliği sanki iyi yürüyormuş izlenimini veren Ulrike, Ekim 1964, Frankfurt Kitap Fuarı döneminde, kocasının bu kez genç bir akraba kızla ilişkisini öğrendiğinde, hemen hemen hiç tepki göstermemişti.

Belki de bu evliliği daha o zamanlar bitirmemesinin sebebi, Renate Riemeck'in yönetimi altında edindiği neredeyse abartılı özdenetimi ya da aileye duyduğu o eski özlemdi. Belki de boşanmayı, ona doyum sağlayan ve asla tehlikeye atmak istemediği, *konkret*'teki işi yüzünden göze alamamıştı. O dönem herhangi bir gönül ilişkisi yaşamayan Ulrike, bütün sevgisini çocuklarına adamıştı, bütün zamanını da çalışarak geçiriyordu. 1963/1964'ten itibaren evliliğinin içinde bulunduğu gerçek durumu birkaç kişiye anlatmıştı.

O yıllarda ilkbahar ve sonbahar tatillerini çoğunlukla Schwarzwald'de geçiren Ulrike Meinhof, çocuklarını da yanında götürüyordu. Gerekli parayı ayarlayınca St. Blasien'deki konforlu Haus Baden'de kendisi için sakin bir oda kiralıyordu. Çocuklarsa daima Gundelfingen'de, 'manevi büyük ebeveynler'in yanında kalıyorlardı. 1964'te ilk kez kendi otomobiliyle tatile çıktı. Elbette kocasının yıllardır otomobilleri vardı ve elbette Ulrike'ninki onunkilerden daha küçük ve ucuzdu.

Ona çocuklarının yanında kalma imkânı tanıdığı için makalelerini evde yazmayı seviyordu. İkizlerin uyku sorunu yaşamaması, iki kardeşin çoğunlukla dayanışma içinde olması hoşuna gidiyordu. İkizler doğduktan sonra, kocasının ilk evliliğinden olan, bu arada yedi yaşına gelmiş kızı Anja'ya, sen onların ablasısın, sen de bu ailedensin, demişti. "Hayatımın en güzel anlarından biriydi bu," diye hatırlıyor Anja Röhl. İkizleri seviyordu, onlar da kendisine bağlıydı. Okuldan sonra fırsat bulur bulmaz Lurup'a gidip bebeklerle oynu-

yordu. Diğer yetişkinlerden farklı bulduğu babasının yeni karısı, Anja için önemli biri olmuştu; sıcak kalpli ve özenliydi, çocukları vesayet altına almıyor, tersine, her şeye boyun eğmemeleri için onları cesaretlendiriyordu.

KPD kendi içinde, Klaus Rainer Röhl'den kesin olarak kurtulmayı tartışmaktaydı. Ancak ayrılığın gerçekleşmesi aylar alacaktı. En kolay çözüm, yapılan ödemelerin durdurulmasıydı. Ama Parti, *'konkret'* adını yitirmek istemiyordu. Yasaklanan KPD'nin resmen gazetenin sahibi olması mümkün değildi. Röhl'ün atıldıktan sonra aynı adla yeni bir gazete kurması durumunda, Parti herhangi bir hak iddia edemeyecekti. Bu yüzden önce çeşitli modeller gözden geçirildi. Röhl'ün maddi istekleri artmıştı, sürekli paraya ihtiyacı oluyordu: Hızlı otomobiller kullanıyor, pahalı giysiler giyiyor, Sylt'e ve başka yerlere konforlu kısa seyahatler yapıyordu. Gönül ilişkileri de para gerektiriyordu tabii. Parti Röhl'e, *konkret*'in zaman zaman izlediği sözümona anti-komünist rotasından duyduğu hoşnutsuzluğa rağmen, para vermeyi, çok para vermeyi sürdürdü. Nisan 1963'te Röhl, ilk altı yıla ait kendi *konkret* makalelerinin ve redaksiyona ait yazıların Rusça ve İngilizce basım haklarını, 12 500 dolar'a Prag'daki Uluslararası Öğrenci Birliği'ne sattı. Bu para ortalama bir yıllık brüt gelirin aşağı yukarı 5,75 katıydı. Ancak metinler hiçbir zaman Rusça ya da İngilizce yayınlanmadı, en azından buna ilişkin bir belge yok. Prag'daki Öğrenci Birliği'nin bu miktarda parayı karşılamış olması da mümkün görünmüyor. Çeviri hakları için neden bu kadar çok para vermiş olsun? Para, elbette Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nden geliyordu ve avukat Profesör Friedrich Karl Kaul, Aralık 1963'te sözleşmeyi Sosyalist Birlik Partisi yönetimi adına inceleyip şiddetle eleştirmeden önce, çoktan ödenmişti. Röhl, kendisine ait olmayan metinlerin kullanım haklarını da satmıştı. Kendisinden bu meseleyi hukuki zeminde derhal düzeltmesi istendi. Ancak belgeler arasında sadece tek bir yazarın, 5 Aralık 1963'te, Hamburg-Altona'daki bir noter önünde beyanı vermiş olan karısı Ulrike Meinhof'un hak devri beyanı bulunuyor. Bu kadar çok para ne olmuştu?

Röhl, Doğu Berlin'le ilişkinin sona erişini sonraları şöyle açıklamıştır: "Parti, gazetenin yayınının, yerine başka bir gazete konmaksızın durdurulmasını emretmişti. Bir günden diğerine 'bağışlar' kesildi. Son sayı Haziran 1964'te çıkacaktı." Ancak KPD ne *konkret*'den, ne de Ulrike Meinhof ve yoldaşlarından bir çırpıda vazgeçti.

1964'te Parti, zarar hanesindeki görünen en yeni rakamları alt alta toplamış ve kendisine pahalıya mal olan 'Kaethe' yüzünden iç geçirmekteydi. Tiraj iddia edildiği gibi 25 bin değil, sadece 17 bindi. Uwe Lahrssen *konkret*'tin 40 bin mark borcu olduğundan söz ediyordu. Ulrike Meinhof, Jupp Angenfort'a, 1963 itibarıyla, "80 bin [DM] kayıtlı borcumuz," var, diyerek durumun daha da kötü olduğunu itiraf etmişti. Yeni bir otomobil ve dört yeni daktilo alınmıştı. Kaiser-Wilhelm Caddesi'ndeki yayınevinin kira sözleşmesi Lahrssen ve Röhl üzerineydi. Ücretli redaktörler, şef redaktör ve yazarların yanısıra, büroda ve dağıtımda dört tane de daimi eleman, ilaveten ücret ödenmesi gereken öğrenci asistanlar vardı.

Ulrike Meinhof bu kez de kocasının yanında yer aldı. 12 Haziran 1964'te tek başına Doğu Berlin'e gitti, duvara rağmen kentin doğusuna günlük ziyaretler yapılabiliyordu. Ulrike'yle baş başa görüşen Jupp Angenfort, görüşmeye ilişkin şu notları almıştı: "Cl. R. R.'den [Klaus Rainer Röhl] vazgeçmek istemiyorlar. Şantaj! Gazetede -bu bir talihsizlik olsa da- Çinlilerin de A.B.'ye [atom bombasına] ihtiyaç duyduğunun düşünüldüğünü yazabilmek gerekiyormuş," Willy Brandt'm "gazetede istediğini yazabilmesi" gerekiyormuş. Angenfort, *konkret*'i resmen yayınlayan ve başında Ulrike Meinhof'un olduğu üniversite Çalışma Grubu İlerici Sanat'ın, *konkret* adını Röhl'e çoktan devretmiş olduğunu öğrenir. Ulrike, Parti'den derginin isim hakkını Röhl'e bırakmasını rica eder. "Cl. R. R. [Klaus Rainer Röhl], gazetenin adını verirse mahvolurmuş. Gazetenin adını onlara bırakırsak, likidasyon masraflarını düşük tutacaklarmış. Yaklaşık 80 bin -1963 itibarıyla- kayıtlı borç."[73] Angenfort Ulrike'ye, Parti'nin dergiyi sadece, Röhl derginin ismini bedelsiz devreder ve dergiden ayrılırsa, finanse etmeye devam edeceğini bildirir. Aksi halde ödemeleri kısacak ve güvendikleri bir kişiyi redaksiyona yollayacaklardır. Eğer Röhl derginin ismini devretmezse, son kez Haziran ayında ödeme yapacaklardır.[74] Angelfort'un notlarına göre Ulrike Meinhof öfkeyle cevaplar: "Birçok hayalini yitirmiş. Bir dahaki sefere kendini satacak. Örneğin NDR'ye, ne istiyorlarsa onu yazacak. Cl. (Klaus), derginin adını bırakmaktansa, iflas etmeyi yeğler!"[75]

---

73) 'Wilhelm'in [büyük ihtimalle Jupp Angenfort] 12 Haziran 1964 tarihli konuşma notu; akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 409.
74) *A.g.y.*
75) *A.g.y.*

Sekiz gün sonra Ulrike Meinhof, Klaus Rainer Röhl ve Jürgen Holtkamp, Doğu Berlin'de yoldaşlarla yaptıkları bir görüşmede, KPD'den ayrıldıklarını açıkladılar. Holtkamp, "Oskar Neumann+Jupp Ang. Parti'ye zarar verdikleri için Politbüro'dan ihraç edilinceye kadar üyeliğinin dondurulması" şerhini düştü. Ulrike Meinhof'la Klaus Rainer Röhl, görüşme tutanağına göre şunları söylediler: "Şimdiye kadar KPD'nin en iyi parti olduğunu düşünüyorlardı. Ama Parti'nin baskı uyguladığını, hem de çok kapsamlı baskı uyguladığını saptadılar." Ulrike Meinhof , "işbirliğinin bittiğine değil, ama yöntemlere kızgın" olduğunu söyledi. *konkret*'in sona erdiğini kamuoyuna nasıl açıklayacaklardı? Ulrike Meinhof, "bunu ekonomik olarak temellendirebileceklerini [temellendirmek istediklerini]" söyledi, "ama güvenilir biri gönderilirse " -Parti'nin, *konkret*'in devam etmesi halinde bir denetçi istihdam etme koşulu kastediliyor- "o zaman, vekaleten çalıştıklarını, yapıya dahil olmak istemediklerini"[76] söyleyeceklerdi. Özel belgelere dayanarak şu tahminde bulunulabilir: Doğu Alman yoldaşların, dergiyi iki sayı daha çıkarmasını kabul etmeleri ve bütün maaşlarla faturaları ödemeleri halinde, Klaus Rainer Röhl, *konkret*'in isim hakkını devretmeye razıydı.

Ulrike Meinhof bütün buluşmalara katılmamıştı. İlk kez mesleki geleceği ve ekonomik durumuyla ilgili ciddi kaygı duyuyordu: "Geçimiyle ilgili kaygı: Parti [o zaman] öğrenimini yarıda bırakmasını istemiş, şimdi devam etmesi zor."[77] Otuz altı yaşındaki Röhl, hayatının ilk sağlam işini yitirme tehlikesiyle karşı karşıyaydı. İlkokul öğretmeni olarak en baştan başlamak zorunda kalacaktı. Ulrike Meinhof'un müdahalesi işe yaradı –Röhl'ün işine yaradı: KPD, Röhl'e *konkret* adını, dergiyi ve KPD'nin parasıyla edinilmiş olan mobilyaları ve cihazları bıraktı. Dört buçuk yıldır derginin başarısına katkıda bulunmuş olan Ulrike Meinhof'a hiçbir şey kalmamıştı.

konkret dosyaları eksik ve dönemin tanıklarının anlattıkları birbiriyle çelişiyor. KPD, ayrılığın finansal yönetiminden kendisini sorumlu hissediyor muydu? Uwe Lahrssen maliyeye, Oskar Neumann'la istişare halinde, *konkret*'in böylesine yüksek borçlarının ne-

76) 'Wilhelm'in [büyük ihtimalle Jupp Angenfort] 20 Haziran 1964 tarihli konuşma notu; akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 409.
77) Wilhelm burada 'Walter M'nin kendisine verdiği bilgiyi not etmiştir: 'Wilhelm'in [büyük ihtimalle Jupp Angenfort] 20 Haziran 1964 tarihli konuşma notu; akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 412.

reden kaynaklandığını anlatan bir dizi mektup yazdı. İlaveten yapılan yazışmalar, 80 bin mark tutarındaki bakiye borçlardan vazgeçilmesini inandırıcı hale getirmeyi amaçlıyordu. Her şey usulüne uygun halledildikten sonra Aralık 1964'te KPD, Haziran'da istifasını zaten kendisi açıklamış olan Klaus Rainer Röhl'ü Parti'den ihraç etti –ama sadece onu. Moskova'da SBKP'nin üst düzey yöneticileri, Doğu Berlinlilerin *konkret*'ten ve özellikle Ulrike Meinhof'tan ayrılma gibi bir hatayı neden işlediğini sormuşlardı Manfred Kapluck'a –en azından Kapluck'un iddiası böyle.

Röhl ile Meinhof, *konkret*'i bırakmamaya karar verdiler. Parti 1964 yazında 'kara parayı aklamak için' ilk adımlarını attığında, ikili çoktan yeni finansörler aramaya başlamıştı, Federal Almanya'nın büyük yayınevleriyle, olabildiğince iyi ödeme karşılığında ilan pazarlıkları yapıyorlardı. Dergiyi sürdürmeyi başardılar. Ulrike Meinhof *konkret*'in şef redaktörlüğünden ayrıldı, artık dergi için serbest köşe yazarı ve çeşitli radyolar için serbest muhabir olarak çalışıyordu. Eylül 1964'ten itibaren, çocukların yanında kalabilmek için evde çalışmaya başlamıştı.

konkret'in Eylül sayısında Ulrike Meinhof'un "Görgülü Bir Adam. Karl-Wolff Davası'nda Bir Gün" röportajı yayınlandı. Wolff, Waffen-SS'in (Silahlı-SS) eski generali, on yedi yıl boyunca Starnberg Gölü'nün kıyısında kendi adıyla rahatça yaşamış ve ancak İsrailli bir gazeteci suç duyurusunda bulununca tutuklanmıştı. Ulrike Meinhof davayı Münih'te izledi: "Çok genç olduğum için, belki hayranlıktan, belki medeni cesaret yoksunluğundan, suç ortağı olma fırsatını kaçırdım." Sanık, kamuoyunun gözünde "görmüş geçirmiş bir adam"dı ; "o zamanlar sarışın, şimdi ak saçlı, parıldayan mavi gözleriyle bir salon kahramanı, bir savaşçı, bir Cermen, safkan bir Aryen, iki karısından bir sürü çocuk yapmış", "yanlış" da olsa "ilke sahibi" bir adam. "Önyargılı bir kamuoyu iki yıl önce, ağır ceza mahkemesinin bu salonunda [...], iki kişiyi öldürdüğü iddia edilen Vera Brühne'ye, o sadakatsiz kadına, bu katliamcıyla karşılaştırılamayacak ölçüde ateş püskürmüş ve jüri üyeleri üzerindeki baskı çok daha büyük olmuştu. Karl-Wolff-Davası'nda tanık kürsüsüne o kadar çok eski SS'li çıktı ki, bu kadar SS'liyi daha önce hiç birarada görmemiştim. Nazi Almanyası'nın, Eichmann'dan daha yüksek rütbeli mükemmel bir temsilcisini yargılama fırsatı [...] kaçıyor. Davanın seyri mahkeme tarafından değil, sanık tarafından belirleniyor; nasyonal

sosyalizm hakkında aydınlatmayı yandaşları gerçekleştiriyor, karşıtları değil."[78] Karar Ulrike Meinhof'u dehşete düşürmüştür: SS-Generali, 315 bin Yahudinin katledilmesinde suç ortaklığı ve Dachau Toplama Kampı'ndaki tıbbi deneylerde sorumluluğu bulunduğu için sadece 15 yıl hapis cezası alır, kurban başına 30 dakika.

Bu yazı yayınlandıktan sonra otuz yaşındaki Ulrike için yeni bir kariyer başladı. Hessen Radyosu Kültür Ana Bölümü başkanı ve Robert Musil'in eserlerinin yayıncısı Adolf Frise ona, Wolff hakkında bir radyo programı yapmasını önerdi. Kırk dört yaşındaki Polonyalı Yahudi gazeteci Marcel Reich-Ranicki, Wolff-Davası'nda tanıktı. Ulrike Meinhof ondan bir röportaj rica etti. Kuzey Alman Radyosu (NDR) yakınında bulunan, Hamburger Cafe Funkeck'te buluştular. Reich-Ranicki genç kadını "asla pek güzel" bulmamıştı , "ama çekici olmadığı söylenemezdi. Belki bu çekicilik, gençliğiyle tezat oluşturuyor gibi görünen belirgin ciddiyetinden kaynaklanıyordu". Soruları, diye hatırlıyor Reich-Ranicki, "eksiksiz ve zekiceydi, 'Böyle bir şey nasıl olabildi?' gibi merkezi bir sorunun etrafında dönüyordu. Kaydı bir kez bile kesmedik." Önceden üzerinde anlaşılmış 30 dakika, neredeyse 50 dakikaya varmıştı. "Bu kadar çok şeyi ne yapacaksınız?" diye sordu Reich-Ranicki. "Biraz mahçup: bazı soruları kısmen özel ilgisi nedeniyle sorduğu" cevabını vermişti Ulrike. "Bilgiye susamışlığından dolayı onu suçlayamazdım [...] sonra acelesi olduğunu söyledi. Ona baktım ve gözlerinde yaş olduğunu gördüm". Belki, diyordu Reich-Ranicki, Ulrike Meinhof 'un "belleğime bu kadar derin kazınmasının sebebi, Varşova Getto'sunda yaşadıklarımı Federal Almanya'da samimiyetle ve ciddiyetle öğrenmek isteyen ilk kişi olmasıydı".[79]

Ekim 1964'te Hessen Radyosu Ulrike'nin ilk bir saatlik programını yayınladı. Metin üzerine tartışmaların yabancısı değildi, bu normaldi. Ama şimdi yabancısı olduğu bir hiyerarşi ve çalışma koşullarıyla tanışıyordu. Redaksiyonun, kendisine sormadan Wolff-metnini kısalttığı, pürüzleri ortadan kaldırıp değiştirdiğinden şikayetçiydi.

Çalışma basıncı yüksekti, bunun bir sebebi de kalite talebinin çok yüksek olmasıydı. NDR'nin sözümona star yazarlarından biri,

78) Ulrike Meinhof, "Ein Mann mit guten Manieren. Ein Tag im Karl-Wolff-Prozess", *konkret*, 9/1964, s. 15-17.
79) Marcel Reich-Ranicki, *Mein Leben*, Münih: Deutscher Taschenbuch Verlag 2000, s. 459-460.

Ulrike'nin yetiştirme yurtlarındaki çocuklar üzerine yaptığı programa benzer bir program için, sadece iki gün araştırma yaptığını söyleyerek böbürlenmesi, onu çileden çıkarıyordu, çünkü kendisi o program için iki ay harcamıştı. Onun yaptığı işlerin çok daha iyi olması hiç şaşırtıcı değildi. Ele aldığı konu ne kadar zamanı gerektiriyorsa, o kadar zaman harcıyor, karşılığında alacağı paraya bakmıyordu. Bu tavrı uzun vadede maddi bakımdan zorlanmasına yol açsa da, aksi halde yaptığı iş ona anlamsız gelecekti. Bir radyodan gelen daimi iş teklifini reddetti. Çocuklarını yalnız bırakmak istemiyordu. Hessen Radyosu yeni program teklifleri getirmişti. Onunla çalışmak isteyen başka radyolar da vardı. Peki ama *konkret* hayatta kalabilecek miydi? Röhl geçimini sağlayabilecek miydi? Parasal kaygıları bazen çok artıyordu.

Mart 1965'te bir iş görüşmesi için Frankfurt am Main'a gitti. Öğleden sonra geç saatte bir metrobüse binip Weilburg'a doğru yola çıktı. On yıldır görmediği Klaus ve Anni Gelbhaar'la akşam yemeği için buluşacaktı. "'Civciv', akıllı ve sevgi dolu genç bir kadın olmuştu, çocuklarıyla, mesleki başarısıyla ve kocasıyla gurur duyuyordu," diye hatırlıyor Gelbhaar'lar. "Bizi yılbaşı için davet etti. Siegfried Lenz, Günter Grass ve daha kimbilir kimlerle harika bir kutlama yapacaklardı. Ama oraya gitmeyeceğimiz kesindi, biz o dünyanın insanları değildik." Ulrike Meinhof eski dostlarını yeniden gördüğü için mutluydu, çünkü onların yanında kendisini iyi hissediyordu.

Ancak geçmişe yolculuğunun esas sebebi, bir sonraki akşam, liseyi bitirmelerinin onuncu yıl dönümü nedeniyle yapılacak sınıf buluşmasıydı. Öncesinde, en önem verdiği eski arkadaşlarının geleceğinden emin olmuştu. Bu arada üç çocuk babası olan ve Marburg'ta Wolfgang Abendroth'un yanında asistanlık yapan Werner Link, kutlamadan sonra onu oteline kadar götürdü. Bir süre daha sohbet ettiler, ama gerçekten açık konuşmak için zaman yeterli değildi. "Bende, evliliğinin mutlu yürümediği izlenimini uyandırdı," diyor Link.

24 Mayıs 1965'te *Panorama*, Ulrike Meinhof'un "İş Kazaları" üzerine onbir dakikalık programını yayınladı. *Frankfurter Rundschau* çalışmayı 'parlak' bulmuş, başka radyo kuruluşları da satın alıp yayınlamışlardı. IG Metall sendikası, yazarı coşkuyla kutladı: Sanayi işletmelerinde çalışma koşulları hakkında bu kadar özenli ve gerçeğe yakın haber çok ender olarak yapılıyordu. "Bayan Meinhof'u bundan sonraki araştırmalarında destekleyeceğiz." Oysa Ulrike, kayda

girmeden önceki gece metin üzerinde tekrar çalışmış ve her şeyin boktan olduğuna inanmıştı.

Radyo Bremen'e yaptığı, Katolik kilisesiyle Nazi faşizmi arasındaki ilişkinin konu edildiği program, şiddetli protestolara yol açmıştı, ancak şef redaktör Harry Pross'la redaksiyondan diğer meslekdaşları, yaptığı araştırmanın kalitesinden emin oldukları için onun yanında yer aldılar.

Şimdiye kadar hangi konuda ve ne isterse yazıp yayınlayabilmeye az çok alışmışken, şimdi bazen başarısızlığa uğruyordu. Örneğin yaklaşan parlamento seçimlerine ilişkin, Klaus Rainer Röhl'le aralarında ayrılıklar vardı. Ulrike onu SPD'ye fazla yakınlaşmakla eleştiriyordu. Makalesinde Alman Barış Birliği'ne (DFU) oy verme çağrısında bulundu. Ne kadar eleştirirse eleştirsin, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin varlığının, hâlâ mevcut özgürlük kırıntılarının güvencesi olduğunu, demokrasinin daha fazla imhasını frenlediğini düşünüyordu. Röhl, Ulrike'nin yorumunu şiddetle eleştirdi; bunun üzerine Ulrike Röhl'e, makaleyi yayınlamamasını ve kendisine iptal ücreti ödemesini önerdi. Röhl, derginin Ulrike Meinhof'un adına ihtiyacı olduğu için, bunu yapmak istemiyordu. 1961'de yapılan DFU'dan yana oy kullanma çağrısının *konkret*'e her şeyden çok zarar verdiğinin farkında olan Ulrike, sonunda yumuşadı ve makalesinde SPD ile DFU arasında gidip geldiğini belirtti. Oysa gerçekten oyunu verebileceği bir parti yoktu, mücadele etmeyi ve siyasallaşmayı daha önemli görüyordu. Klaus Rainer Röhl, aynı sayıda Günter Grass'ın üç bölümlük, SPD'ye oy verme çağrısını yayınladı ve böylece karısının tereddüdünü harfler denizinde boğmuş oldu.

O Ağustos günlerinde Ulrike Meinhof, Franz Josef Strauss'un açtığı davanın ilk duruşmasına çıkacaktı. *Spiegel* olayının bedelini görevinden istifa ederek ödeyen ve o zamandan beri bazı medya araçlarında çok yoğun eleştirilere uğrayan Strauss'un karşısına tam zamanında çıkmıştı Meinhof. 1964'te *konkret*'teki köşesinde, "milyon satan dergisinin sütunları"nı, gerek "en iyi Alman köşe yazarı Sebastian Haffner"e, gerekse "en alçak Alman politikacı", görevinden ayrılmış Federal Savunma Bakanı ve Federal Atom Bakanı Franz Josef Strauss'a 'açtığı' için, *stern*'in yayıncısı Henri Nannen'e, "ilkesiz ve işbilir" olduğunu söyleyerek saldırmıştı.[80] Meinhof eleştirisinde yalnız

80) Ulrike Meinhof, "Koalitionskrise", *konkret*, 10/1964, s. 3.

değildi. *Der Spiegel* de Strauss'un, "iç 'güdü'leri, kamuyu kendi bozuk kişiliğinin yasalarına göre tanınmaz hale getirmeyi emreden" bir adam olduğunu yazmıştı.[81] 1965 başında Nachrichtenmagazin, *konkret* köşe yazarı Ulrike Meinhof'la *stern* köşe yazarı Sibylee'nin -diğer adıyla Anneliese Friedmann- fotoğraflarını yayınlayarak, "Franz Josef Strauss, kendisi hakkındaki görüşlerini açık açık söyledikleri için, bu iki kadını susturmak istiyor" başlığını attı.

Meinhof mahkeme önünde kendisini, farklı düşünenlere hakaret etmeyi seven onun gibi birinin, siyasal eleştirileri hoşgörüyle karşılaması gerekir, diyerek savundu. Humanistische Union'un (İnsani Birlik) önerdiği ve desteğine yıllar sonra Stammheim'da tekrar ihtiyaç duyacağı avukatı Hans Heinz Heldmann, Strauss'un 'ibret dersi vermek' istediğini söyleyerek Meinhof'u uyarmıştı: "Hüküm giymeyi hesaba katmak zorundasınız."

Dava, 6 Ağustos 1965 günü saat 9'da, Münih Asliye Mahkemesi'nde görülmeye başlandı. Önyargılı bir yargıç, karşı tarafın alaycı avukatları, 20 yabancı gazeteci, ona sanki böcekmiş gibi bakıyorlardı. Yanında ne Klaus Rainer Röhl, ne dostları, ne *konkret* redaktörleri vardı. Federal Yargıtay'ın Mayıs 1965'te, 'basında ifade özgürlüğünün çerçevesi'ni genişletmiş olması ve "mağdurun [...] yürüttüğü siyasal mücadele tarzıyla, eleştiriyi davet edip etmediğinin ve hasmına, şahsını hedef alan polemik için, fırsat verip vermediği"nin dikkate alınması tavsiyesi de işine yaramamıştı.[82] 600 mark para veya 30 gün hapis cezasına mahkum edildi. Ayrıca *konkret* bir de tekzip yayınlayacaktı. Çok üzülen Meinhof, daha önceden planladığı Münih sokaklarında gezintiden vazgeçti, bir an önce eve gitmek istiyordu. Temyize de başvurmadı.

Eylül 1965'te yapılan parlamento seçimlerinden zaferle çıkan CDU/CSU, FDP'yle birlikte hükümet kurmuştu. Ludwig Erhard (CDU) şansölye, Heinrich Lübke (CDU) cumhurbaşkanı olarak kaldı. SPD, seçimlerden sonra Olağanüstü Hal Yasaları'yla ilgili olarak CDU'yla görüşmelere tekrar başlamıştı. Eleştirel gözlemcilere göre ufukta büyük koalisyon görünüyordu.

---

81) Rudolf Augstein, "Showbusiness", *Spiegel* 40/1964 ve 42/1964.

82) Federal Yargıtay'ın 11 Mayıs 1965 tarihli karar gerekçeleri. Hans-Heinz Heldmann'ın, Franz Josef Strauss'un Ulrike Marie Röhl'e (kızlık soyadı Meinhof) karşı açtığı açtığı 5 Ağustos 1965 tarihli dava layihası.

Ekim 1965'te Ulrike Meinhof Köln'de *Panorama* için "Misafir İşçiler" üzerine bir haber-inceleme filmi çekti. Ulrike, 'yabancı sorunu' olmadığını, sadece yabancılar sektörü üzerinde özellikle belirginleşen konut sıkıntısı, yetiştirme yurdundaki çocuklar, siyasal özgürlükler, kurum içi esaret gibi Alman sorunları olduğunu savunuyordu. Radyoya hazırladığı haber-inceleme programı "Federal Almanya'da Yetiştirme Yurtlarında Yaşayan Çocuklar" için, bir zamanlar Münster'de penceresinin önünde oynayan Paul ile Susi'nin hikâyesini araştırdı. İkisi de bir yetiştirme yurdundan diğerine dolaşıp durmuşlardı.

Panorama için yaptığı yolculuklardan birinde gittiği Stuttgart'ta Thomas Lenk'i ziyaret etmişti. Karşılaşmayı 'çok, çok güzel' buldu. Lenk, parlamento seçimlerinde DFU'dan aday olmuştu. Sanatçı olarak siyasal lakaytlık içinde olmadığını göstermeyi önemsemesi Ulrike'nin hoşuna gitti.

Bazı akşamlar evde otururken -çocuklar yatmış, işi bitmiş, Klaus Rainer Röhl kimbilir nerelerde- kırmızı şarap içip müzik dinliyordu. Çoğunlukla yalnızdı.

Hessische Rundfunk'un 9 Aralık 1965'te yayınladığı, Yurt Çocukları hakkında programı için araştırma çalışmaları onu, şimdiye kadarki programları için yaptığı bütün hazırlıklardan daha çok zorlamıştı. Aşağı yukarı çeyrek milyon çocuk ve genç o zamanlar yetiştirme yurtlarında, bakım kurumlarında ya da cezaevlerinde yaşıyordu. Baskı görüyor, dövülüyor, cinsel istismara uğruyor, aşağılanıyor ve sömürülüyorlardı. Ulrike Meinhof çalışmasına birçok kez ara vermek zorunda kaldı. İşe yarar literatür yok gibiydi ve yetkili makamlar da işbirliğine pek yanaşmıyordu. Ulrike'nin "Yurt Çocukları" programlarının, dört yıl sonra yurtlarda bir isyanı tetikleyeceğini kimse tahmin edemezdi.

Klaus Rainer Röhl, Meinhof'un mesleki başarılarını kıskanıyor, artık hangi konu üzerinde çalıştığıyla pek ilgilenmiyordu. Buna karşılık Ulrike'nin köşe yazılarıyla televizyon ve radyo programları, liberal solcu burjuvaları da etkilemeye başlamıştı. Kendilerine Mars kadar yabancı çevreleri anlatan bu olağandışı gazeteciyi merak ediyorlardı.

Meinhof, Simone de Beauvoir'ın temel eseri *İkinci Cins*'i okumuş, 1950'li, 1960'lı ve 1970'li yıllarda birçok kadında olduğu gibi bu kitap, onun erkeklerle kadınlar arasındaki ilişkiye bakışını radikal bi-

çimde değiştirmişti. Toplumun bütün kesimlerinde, kadınların esasen erkeklerden farklı olduğu anlayışı yaygındı. Ulrike Meinhof şimdi, bu anlayışın, kadınlara uygulanan ayrımcılığın haklı gösterilmesine hizmet ettiğini anlıyordu.

1965 yılının Eylül ayı başında Rowohlt yayınevi Ulrike Meinhof'u, hayatının ilk doğaçlama performansına davet etti. Hangisinin, olayın mı yoksa konukların mı onu daha çok eğlendirdiğine karar veremiyordu. Hamburg'ta adı, mevkisi ve spor arabası olan herkes; yazarlar, *Spiegel*'in, *Zeit*'ın ve *Welt*'in kültür ve edebiyat yazarları, radyo ve televizyondan medya mensupları oradaydı. Emprovize sahnenin bir tarafında bir buzdolabı, önünde de çivilerden oluşmuş dev bir tepe durmaktaydı. Diğer tarafta bir merdiven vardı, üzerinde banyo tuzu tabletleri duruyordu, önüne içi su dolu bir bavul ve el fenerleri yerleştirilmişti. Göbeğinin çevresine beş tane elektrik sobası bağlanmış bir adam çivileri kürekle buzdolabının içine doldurdu, sonra da merdivenin tepesinde durup banyo tuzunu bavulun içine attı. Beraberinde de bir siren sesi yükseldi. Herkes alkışlıyordu, ama aslında aptalca bulmuşlardı. Ulrike ilk kez böyle bir şeye davetliydi.

Fark edilmese de başlangıçta, bu tür çevrelerde biraz tutuktu. Ama *konkret*'ten iyi tanıdığı Peter Rühmkorf ve Sebastian Haffner gibi yazarlarla buluşmak ve muhafazakâr Peter Coulmas gibi sohbet etmeye değer gördüğü yeni insanlarla tanışmak hoşuna gitmişti. Klaus Rainer Röhl, Noel'de ona bir mutfak aleti ve üç adet şık elbise armağan edince sevindi, artık Paczensky'lerin Aralık sonundaki akşam davetine giderken utanmasına gerek kalmayacaktı. Gert von Paczensky *Panorama*'nın redaksiyon şefiydi, karısıysa Hamburg'lu ünlü bir gazeteci.

Protestan orta sınıftan gelen eğitimli eski komünist Ulrike Meinhof, Hamburg orta sınıfının aydın çevrelerinde, Olağanüstü Hal Yasaları'na ilişkin radikal karşı duruşun temsilcisi haline gelmişti. Bu çevrelerde takdir edilmesinin sebebi, kesinlikle sadece çekici olması ve dans etmeyi tutkuyla sevmesi değildi.

GAZETECİ

Hamburg, 1965-1967

Bu gazeteciler çevrelerinin tutsağı olmuşlar.

Gür kahverengi saçları omuzlarına inen Ulrike Meinhof'un üzerinde fitilli kadifeden, Mao tarzı, parlak yeşil bir pantolon takım vardı. Kokteyl giysileri giymiş kadınlarla siyah takım elbiseli erkekler arasında dikkat çekiyordu. O dönemde akşam davetlerinde pantalon, üstelik de renkli pantolon giyen kadınlara pek rastlanmazdı. Ulrike Meinhof, o akşam NDR-Program Müdürü'nün Ekim ayı davetinin keyfini çıkardı.

Gazeteci Christa Rotzoll, 1960'lı yılların ortasında birçok kutlamada Ulrike'yi izleme fırsatı bulmuştu: "O her seferinde farklı görünüyordu." Rowohlt yayınevinin doğaçlama sanatsal etkinliğinde "siyahlar içinde bir Renoir-Güzeli", "şehvetle eğlenen bir davetli"ydi.

Bir başka sefer, "[...] biraz himaye ve anne baba sevgisi arayan, incecik küçük bir kız" izlenimi uyandırıyordu. Bir keresinde, o zamanlar Rotzoll'un kocası olan gazeteci Walter Busse, "iyi de, on dört yaşında kızlar buraya girebiliyor mu" diye takılmış, ayak parmaklarının ucunda yükselen Meinhof, "kayarcasına yoluna devam ederken, Walter'i nazikçe dudaklarından [...]" öpmüştü. Rotzoll: "Ama onu en çok, ilk sherry ya da şampanya bardağı elinde, Amerika'ya ya da Federal Almanya silahlı kuvvetlerine karşı saldırıya geçmeye hazırlanırken görüyorum. Sanki Federal Ordu'nun üç bin subay adayını birkaç cümleyle doğru yola, sola zorlamak söz konusuymuş gibi, karşısındaki sosyete kahramanlarından birine gürleyebiliyor"du. Ulrike Meinhof onu, "hain kapitalizme durmaksızın geçirirken" bile her zaman "çok duygulandırmıştı".[83]

Aralık 1965'te NDR'nin müdürü Ludwig Freiherr von Hammerstein, çok sevilen hiciv programı "Hallo Nachbarn"ı yayından kaldırınca, Ulrike Meinhof küçük bir gösteri düzenledi. On beş kişi toplanmış, ama üç tane de polis arabası gelmişti. Eylem basma yansıdı. Jürgen Holtkamp protesto için NDR'den istifa edip edebiyat redaktörü olarak Radyo Bremen'e geçti. Jürgen Holtkamp'm kararlılığını takdir eden Ulrike Meinhof, *Panorama* için çalışmaktan vazgeçmedi. Aşağı yukarı altı ay sonra, NDR için çalışmak artık hoşuna gitmemeye başlamıştı. "Burada hiçbir şey öğrenmiyorum," diyordu. 1965'te, Ekim 1963'te Lengede'de meydana gelen maden ocağı felaketinin yarattığı sonuçlarla ilgili bir film üzerinde çalışmaya başlamıştı. Ailelerin felaketten sonraki durumunu göstermek, programa ağlayan kadınlarla başlamak, kurtarma operasyonunu ve bunun bir kaza olduğunu göstermek istiyordu. "Hayır," diye itiraz etti *Panaroma*'nın şefi Walter Menningen, "bu bir doğa olayıydı, sadece kaderdi". Ama Hildesheim savcılığı gerçekten de, ölümle sonuçlanan ihmal sebebiyle dava açınca, Ulrike verdiği tavizden dolayı kendisine kızdı. Eğer bu redaksiyonda çalışmaya devam ederse filmlerinde kararlılıktan eser olmayacağından korkuyordu. İstediği daha fazla netlik ve açıklıktı.

Buna rağmen işsiz kalmadı. Hessische Rundfunk'tan Peter Strauss, projesini onaylamıştı. "Daha o yıllarda bile o kadar ünlü ve aranır biriydi ki, o işleri bizim için yapmış olması neredeyse bir onurdu."[84]

---

83) Christa Rotzoll, *Frauen und Zeiten*, Stuttgart: Engelhorn 1987, s. 114-115.
84) Mario Krebs, *Ulrike Meinhof. Ein Leben im Widerspruch*, Reinbek: Rowohlt Taschenbuch, 1988, s. 122.

1966 başında Federal Almanya'da ücret uyuşmazlıkları bekleniyordu. İşverenler birliği Gesamtmetall, "işletmelerin yerli işgücüne yönelik artan rekabeti sonucunda" ücret taleplerinin yükseleceğinden endişe duymaktaydı. Ulrike Meinhof Şubat ayında *konkret*'te yazdığı "Ücret Mücadelesi" adlı başyazıda, Şansölye Ludwig Erhard'a ve metal sanayiine saldırıyordu. Ücretlilerin çalışma sürelerini uzatmak için, kamuoyunun nasıl manipüle edildiğini ve yabancı düşmanlığının nasıl kışkırtıldığım bu yazıda açıkça ortaya koymuştu. Dortmund Max-Planck Çalışma Psikolojisi Enstitüsü'nün araştırmaları, diye yazıyordu, "sekiz saatlik çalışma süresinin, yani haftada 40 saatin, şu anki iş yoğunluğunda, vücudun uyuyarak ve dinlenerek yetişebileceği en uygun süre olduğunu" kanıtlıyor. Ve talep ediyordu: "Alman sanayiin insanı yıpratması frenlenebilir[dir]."[85] Yazı nedeniyle IG Metall sendikasından yine büyük övgü almıştı.

1966 ilkbaharında tatile yine Klaus Rainer Röhl olmaksızın çıktı. Güney'in daha çocuksever olacağı umuduyla Mayorka'ya uçmuştu, ama kendisini yine, çocuklarından rahatsızlık duyan Alman turistlerin ortasında buldu. Her zaman başaramasa da, evliliğinde yaşadığı sorunları yok saymaya çalışan Ulrike Meinhof, üç hafta boyunca üç buçuk yaşındaki kızlarına yoğunlaşmış, onlarla oynamanın, sorularını cevaplamanın tadını çıkarmıştı. Klaus Rainer Röhl'ün Hamburg'taki gönül macerasının adı bu kez Helga'ydı.

Ulrike Meinhof 1966 Mart sonunda geri döndüğünde, Walter Menningen'in Vietnam'la ilgili bir program nedeniyle işten atıldığını, kendisinin bir sonraki programının yayından kaldırıldığını öğrendi. Özellikle Menningen'e yapılan muamele onu öfkelendirmişti. Programlarını hazırlarken Menningen'le sık sık çatışmış olması onun için hiç önemli değildi..

Vietnam, önce Fransız egemenliğinden, şimdi de ABD egemenliğinden kurtulmak için onlarca yıldır mücadele veriyordu. Kuzey Vietnam'da, 1920'den beri sömürgeciliğe karşı direniş hareketi içinde savaşmış Ho Chi Minh liderliğindeki Komünist Parti iktidardaydı. Güney Vietnam'ıysa o anki sömürgeci güçlerin göreve getirdiği başkanlar yönetiyordu. 1954'te ilk kez 700 askerle ülkeye gelen ABD, 1956'da bütün Vietnam için vaat ettiği serbest seçimleri engelledi. ABD başkanı Eisenhower daha sonra, muhtemelen, "Nüfusun yüzde

85) Ulrike Meinhof, "Lohnkampf", *konkret*, 2/1966, s. 2-3.

80'i, devlet başkanı Bao Dai'ye değil de, komünist Ho Chi Minh'e oy verecekti," diye itirafta bulunmuştu. 1963'te ABD başkanı Kennedy yönetimi altında binlerce ABD askeri ülkeyi işgal etti. Kennedy öldürüldükten sonra Vietnam'daki ABD askerlerinin sayısı neredeyse 24 bine ulaşmıştı. Ulrike Meinhof, BM'nin bütün arabuluculuk girişimlerinin ABD tarafından yerle bir edildiğini kaydediyordu. ABD Hava Kuvvetleri Şubat 1965'te, kentleri ve köyleri sistematik olarak bombalamaya başladı. 1965 sonunda savaşan birliklerin asker sayısı 275 bindi. Yüksek teknolojiye sahip bir süper güç, bağımsız olmak ve ulusal kurtuluş hareketi Vietkong'a sempati duymak dışında hiçbir suçu olmayan küçük bir ülkeyi bombalar ve kimyasal silahlarla yok ediyordu. Katledilmiş Kuzey Vietnamlı kadınların, çocukların, erkeklerin fotoğrafları, işkencelerin ve canavarlıkların belgeleri Federal Cumhuriyet'e de ulaşıyordu. Gülen Amerikan askerleri, Vietnamlıları katlederken fotoğraf çektiriyorlardı. "Tek bir modelim var: Hitler," diye ilan ediyordu, Güney Vietnam'ın darbeyle göreve getirilen yeni başbakanı General Cao Ky.

ABD'den farklı olarak Batı Almanya'da henüz Vietnam savaşı karşıtı hareket oluşmamıştı, sadece birkaç yüz Batı Alman yazar savaşı protesto etmekteydi. SPD yeniden silahlanma -ve kısa süre sonra Olağanüstü Hal Yasaları- konusunda olduğu gibi, Ulrike Meinhof benzeri solcuları hayal kırıklığına uğratmıştı. Willy Brandt ABD'nin yanında yer alıyor; ABD'nin hava saldırılarına anlayış gösterilmesini istiyor ve hatta ABD'yi destekleme çağrısında bulunuyordu.

1966 Paskalyası'nda, pazartesi günü, hava buz gibi soğuktu; Ulrike Meinhof'la *konkret* çalışanları Hamburg'taki Paskalya yürüyüşü için sıraya girdiler. Dünyaca ünlü ABD'li şarkıcı ve Vietnam savaşı karşıtı Joan Baez, Berlinli hiciv ustası, "kim ki Springer okur, o, Vietnamlıları da vurur"[86] diyen Wolfgang Neuss'un koluna girmişti. Basın susuyor, Meinhof'u eleştiriyordu, ama en azından Demokratik Almanya Cumhuriyeti televizyonu Joan Baez'in sahneye çıkışını haber yaptı. Hamburg'ta yoldan gelip geçenler 'serseriler'e ve 'uzun saçlılar'a kızıyordu. "Adolf zamanında bunlar olmazdı" ve "Öbür tarafa gitsemize!" diye bağıranlar da oluyordu. Her şey 1960'lı yılların Almanya'sında olduğu gibiydi.

86) Akt. *konkret*, Mayıs 1966, s. 23.

Nisan 1966'dan beri *Panorama* redaksiyonunu yöneten Joachim Fest, hem programı sunuyordu, hem de NDR-Güncel Olaylar Bölümü'nün müdürüydü. 4 Temmuz 1966'da, 45 dakikalık kararlı ve özenli bir Olağanüstü Hal Yasası eleştirisi yapınca, hemen beş gün sonra işten atıldı. Bunun üzerine Ulrike Meinhof, "Alman televizyonunun milyonlarca izleyicisine, bu yasaya ilişkin şimdiye kadar sunulmuş en şiddetli eleştiri ve en net anlatımdı,"[87] diye yazdı. Bu olayı protesto etmelerini sağlamak amacıyla yine bütün arkadaşlarını telefonla aradığı için yüksek telefon faturası gelmesinden korkuyordu. Bu kez eyleme aralarında tanınmış gazeteciler, yazarlar ve öğrencilerin olduğu 60 kişi katılmıştı. Sloganlar atıyor ve yapılmasına Meinhof'un da katıldığı rengarenk pankartlar taşıyorlardı: "Panorama'mn şefi Barzel mi olacak?" – "Yayın müdürünün adı von Hase mi?" – NDR'de zafer Hassel'ın mı olacak?" *stern* haberi, "Elli kadar öğrenci Hamburg NDR –Radyoevi önünde gösteri yaptı" diye verdi.[88]

Ulrike Meinhof, polis memurlarının bazı göstericilere, kendisiyle yaptıkları telefon konuşmalarının dökümünü gösterdiği bilgisini almıştı. Telefonu dinleniyor demekti. Gizleyeceği bir şey olmadığını, ama yine de bu meselenin peşini bırakmaması gerektiğini düşündü. Ancak iş yoğunluğundan dolayı araştıramadı.

Panorama için dayanışma eyleminin başarısız kalacağını biliyordu, ama siyasal sansüre, özellikle de sunduğu programlarda, sadece Olağanüstü Hal Yasaları'm değil, Savunma Bakanı Kai-Uwe von Hassel'ı da eleştirmiş olan Joachim Fest gibi kişilere karşı sansür uygulanmasına katlanamazdı. Ona göre Fest meselesi, dönen bir sürü entrika ve kişisel husumet sebebiyle karışık bir işti. *Panorama*'da halefi olarak Peter Merseburger'i önermişti ve bazı anlaşmazlıklar nedeniyle aniden ondan vazgeçmiş olan Joachim Fest de bu entrikaların içindeydi. Ulrike, Fest'in mesleki geleceğiyle ilgili kaygılarını açıkca dile getiriyordu: "Öyle görünüyor ki Fest'in -isteyerek ya da istemeyerek- Üçüncü Program'a itilmesine izin vermekten ya da boyalı basma gitmekten başka çaresi kalmayacak [...] Elbette ki kitap yazma olanağı da var."[89] Bilindiği gibi, orta sınıfı nasyonal sosyalist faşizmden aklamaya çalışan kitaplar yazan Joachim Fest, daha sonra kale-

87) Ulrike Meinhof, "Joachim Fest oder die Gleichschaltung", *konkret*, 8/1966, s. 2.
88) *stern*, 31 Temmuz 1966.
89) Ulrike Meinhof, "Joachim Fest", *a.g.y.*

me aldığı *Anılar*'ında, Ulrike Meinhof'tan biraz sempatiyle, ama ağırlıkla tepeden bakarak söz edecekti.

Ulrike Meinhof, yaptığı işlerin içerikleriyle ilgili çok hırslıydı, ancak hiçbir zaman erk peşinde olmadı. Aralarında kültürlü, entelektüellerin de bulunduğu birçok kadın ve -bazı durumlarda- erkeğin şef redaktörlüğü ve garanti işleri kapmasına göz yumuyordu. Fest de Menningen de aç kalmadılar. Daha az güvencesi olan Ulrike Meinhof, dayanışma eylemleriyle onlardan daha fazla riske giriyordu. Fakat serbest çalıştığı ve bir daha NDR'ye asla iş yapmayacağı için rahattı.

Ele aldığı konu üzerine olağanüstü titiz araştırmalar yapıyordu. Topladığı bilimsel, tarihsel ve deneysel malzemeleri işledikten sonra, dramaturjik çalışmaya geçiyordu. Orijinal sesleri kullanmıyor, daha büyük etki yaratmak için profesyonelleri konuşturuyor, bir belgesel metnini modern biçimde oyun sahneleriyle birleştiriyordu. Hessische Rundfunk'tan Peter Strauss'a göre, "O ne istediğini biliyordu. Yeni bir konu bulduğu zaman, iyice düşünülüp taşınılmış bir konseptle gelir" ve program yayma hazır olasıya kadar takip ederdi. "Seçtiği konular iyiydi, önerdiği hiçbir işi reddetmedik." Kimseyle alay etmezdi, insanları bilgisiyle, empati yeteneğiyle ikna ediyordu. İhtilaf durumlarında inatçıydı."Değişiklik isteyen, onu ikna etmek zorundaydı," diyor Peter Strauss.

Eylül 1966'da *konkret*'te "Kız Yurdundan Kaçış" adlı röportajı ve bir saatlik radyo haber-inceleme programı, "Federal Almanya'da Yurtlarda Yaşayan Çocuklar" yayınlandı. Yurtlarda çocukların sadece yaş gruplarına göre ayrılmasına ve çocuklara karşı her türlü psikolojik ve fiziki şiddetin yasaklanmasına son verilmesini değil, -İsrail'deki kibbutzlarda ya da İngiliz pedadog Alexander S.Neill'in Summerhill'inde uygulandığı gibi- çocukların kendi kararlarını kendilerinin almasını ve çocukların çocuklardan öğrenmesini talep ediyordu. Böylece -kendisinin ve yararlandığı reformcu pedagogların bulgu ve yorumlarına dayanarak- anti otoriter hareketin taleplerini önceden ifade etmiş oluyordu. Çocuklara ve gençlere saygılıydı; onurlarını korumak için yurtlardaki küçük direniş çabaları onu büyülemekteydi.

30 Kasım 1966'da Berlin Friedrich Caddesi'ndeki istasyondan Doğu Almanya sınırını geçti. "Devlet Güvenlik Teşkilatı'nın haberi vardı, dolayısıyla işlemler hızla yapıldı," diye rapor verdi Profesör

Kaul, SED (Sosyalist Birlik Partisi) Merkez Komitesi'ne (MK). Ulrike Meinhof Kaul'un otomobiline binerek, Karl-Marx Bulvarı'ndaki Moskova adlı yeni restorana gitti.

Batıda 'SED'nin star avukatı' diye adlandırılan Friedrich Karl Kaul, büyük burjuva, Yahudi bir aileden geliyordu. Toplama kampından kaçtıktan sonra sürgünde yaşamıştı. 1949'da Batı Berlin Yüksek Mahkemesi tarafından avukatlık yapmasına izin verildiği için, Federal Almanya mahkemelerinde çok sayıda KPD ve FDJ üyesini savunmaktaydı. Federal Almanya yıllarca, avukatlık ruhsatını iptal etmek için boşuna uğraştı. Hessen başsavcısı Fritz Bauer'e Auschwitz Davası için belge sağlayan da Kaul'dü.

Ulrike Meinhof, Kaul, politbüro üyesi Albert Norden ve *konkret* redaksiyonu bir süredir, 1959'da cumhurbaşkanı seçilen ve 1964'teki seçimlerde yeniden cumhurbaşkanı olan Heinrich Lübke'nin nasyonal sosyalist geçmişini ortaya çıkarmak için çalışıyorlardı. Demokratik Almanya Cumhuriyeti Ulusal Cephesi'nin Ulusal Konseyi, Albert Norden'ın öncülük ettiği bir proje olan, döneminde sansasyon yaratmış *Kahverengi Kitap. Federal Almanya'da Savaş ve Nazi Suçluları*'nı yayınlamıştı. İyi bilgilenmiş her Batı Alman solcu, bu kitap yayınlanıncaya kadar, savaş bittikten yirmi yıl sonra Federal Almanya'da hâlâ yönetici görevlerde bulunan, en fazla yirmi otuz Nazi suçlusunun adını biliyordu, şimdi buna 1.800'den fazla isim eklenmekteydi; haber ajansı dpa'nın hayretle açıkladığı gibi aralarında, "15 bakan ve bakanlık müsteşarı, federal ordunun 100 general ve amirali, 828 üst düzey adalet görevlisi, savcı ve yargıç, Federal Almanya dışişleri bakanlığının, elçiliklerin ve konsoloslukların 245 üst düzey memuru, polis ve Anayasayı Koruma Dairesi'nin 297 üst düzey memuru" vardı. 1989'a kadar Federal Suç Dairesi'nde (BKA) kriminal suçlar müdürü olan Dieter Schenk şöyle diyor: "Bugün 'Kahverengi Kitap'ın, ilgili isimlerin tümünü yaklaşık olarak bile içermediğini biliyoruz [...] Örneğin BKA'dan sadece üç isim var. Buna rağmen yayın, 1960'lı yılların ortalarında heyecan yaratmıştı."[90]

İngilizce, Fransızca ve İspanyolca'ya çevrilen *Kahverengi Kitap*, ABD'de, İsrail'de, Cezayir'de ve Finlandiya'da bile bulunabiliyordu. Ancak devlet, kendisi hakkında bu kadar korkunç bilgilerin yer al-

90) Dieter Schenk, *Auf dem rechten Auge blind. Die braunen Wurzeln des BKA*, Köln: Kiepenhauer&Witsch 2001, s. 289.

dığı kitabın kamuoyu önünde tartışılmasını engelledi. Hatta kitap, bir sulh ceza yargıcının verdiği kararla 1967 Frankfurt Kitap Fuarı'nda toplatıldı.

Norden'ın çalışma grubunu yöneten Gerhard Dengler, Albert Norden'ın raportörü Norbert Podewin ve proje çalışanlarından bir kişi daha, o akşam Restoran Moskava'da Ulrike Meinhof'la Kaul'u beklemekteydi. Kaul buluşmayı, SED MK'sı için tutanağa geçiriyordu. Ulrike Meinhof ve *konkret,* Lübke hakkında, yazar Robert Neumann'ın derlediği yeni materyaller bulmuştu: Lübke, "savaş için önemli fabrikaların" -çoğunlukla silah fabrikalarının- yerini değiştiren Baugruppe Schlempp'in müdür yardımcılığını, sonra da müdürlüğünü yapmış, şirketle birlikte, Üçüncü Reich'ın birçok yerinde yeni üretim birimleri, çalışma-ve toplama kampları planlayıp inşa etmişti. Lübke, *konkret*'in suçlamalarını cevaplamayı gerekli görmedi. İşi basite alıp imzasının taklit edilmiş olduğunu açıklamakla yetindi; medyada, adalet çevrelerinde ve hükümette nüfuz sahibi partili dostlarına güveniyordu. Ulrike Meinhof, Lübke'nin *konkret*'e dava açmasını ve böylece kanıtları ortaya sermek için kendisine kürsü sunmasını boş yere bekledi. "Tartışmaya değmez, tahammül edilmesi imkânsız ve dayanılmaz" (Heinrich Böll)[91] cumhurbaşkanına karşı kampanya tıkanmıştı.

Ulrike Meinhof, *konkret*'te yayınlamak için yeni malzeme olup olmadığını sordu. Muhatapları üzüntüyle başlarını sallamakla yetindiler.

Robert Neumann, aralarında Rudolf Augstein, Gerd Bucerius, Karl Gerold, Klaus von Bismarck ve Eugen Kogon'un bulunduğu 13 "yönlendirici gazete editörü ve üniversite profesörünü", cumhurbaşkanına karşı belgeleri incelemek üzere resmi olarak Doğu Berlin'e, 'araştırma gezisi'ne davet etmişti. Friedrich Karl Kaul'un kayıtlarına göre Ulrike Meinhof bunun yanlış olduğunu düşünüyordu, çünkü onlar baskın konumlarına rağmen -ya da tam da o yüzden- kendi çevrelerinin tutsaklarıydılar. Ulrike haklı çıktı. Bazıları cevap vermişti, ama sadece daveti reddetmek için. Bucerius en azından nazikti, Augs-

91) 1968'de Olağanüstü Hal Yasalarının çıkarılması nedeniyle Heinrich Böll: "Arka planda hâlâ tartışılmaz, tahammül edilmez, katlanılmaz ikili: Lübke ve Kiesinger.". Akt. Klaus Hartung, "Die Mörder sind noch unter uns", Eckhard Siepmann, *The Roaring Sixties. Der Aufbruch in eine neue Zeit,* Amsterdam:Time-Life-Books için özel baskı 1993 (1. baskı: Elefanten Press, 1984), s. 293.

tein ise daha çok saldırgan. Şimdi ne olacaktı? Ulrike Meinhof, "Batı Almanya'nın daha alt kademede gazetecilerine başvurma"yı önerdi. Hiç fena değil, dedi yoldaşlar. Bir süre daha, Rowohlt yayınevi şef lektörü Fritz Raddatz'ın planladığı, ama yayınlanmayacak olan Lübke Kitabı hakkında konuştular. Saat 23 civarında Kaul, Ulrike Meinhof'u Friedrich Caddesi'ndeki sınır geçişine geri götürdü.

İki yıl sonra Henri Nannen ve *stern*, *konkret*'in konuyla ilgili yaptığı ilk yayma değinmeden, Lübke olayını ele aldı. Ulrike Meinhof daha sonraları, bizim için "Lübke'nin toplama kampları inşa etmesi" çok kötü bir şeydi, oysa Henri Nannen artık sadece "Lübke'nin bunu hatırlamak istememesinin" çok kötü olduğunu düşünüyor, diye yazacaktı.[92] Brockhaus Ansiklopedisi'nde, Lübke'nin ikinci dönem cumhurbaşkanlığı sona ermeden sadece üç ay önce, Haziran 1966'da, "Demokratik Almanya Cumhuriyeti tarafından yürütüldüğünden şüphenilen, sözümona nasyonal sosyalist geçmişine ilişkin iftira kampanyası nedeniyle" istifa ettiği bilgisi verilmektedir. Gerçekteyse Demokratik Almanya Cumhuriyeti kaynaklı en önemli suçlamalar, bugüne kadar hukuki hesaplaşmanın konusu yapılamamıştır.

Federal Alman sermayesi, aralarında doğunun dev pazarlarının da bulunduğu başka uluslararası pazarlara doğru yayılıyordu. Toplumsal modernleşme ihtiyacı çok büyüktü ve Almanya Federal Cumhuriyeti'nin en azından görüntüsünde enerjik bir restorasyon çalışması yapmak gerekiyordu. 1 Aralık 1966'da CDU/CSU'yla SPD Büyük Koalisyon'u kurdular. Kurt Georg Kiesinger (CDU) başbakan, Willy Brandt (SPD) dışişleri bakanı olmuştu. Meinhof *konkret*'te şöyle yazdı: "Bu yıllar içinde SPD'ye bağlanan bütün umutlar, kendi kendini kandırmaktan başka bir şey değildi. [...] SPD yedi yıl boyunca Büyük Koalisyon'a ulaşmak için çalıştı. Kendisini satmak istiyordu, şimdi bu isteğini nihayet hayata geçirmesi neden şaşırtıyor?"[93]

Hamburg sosyetesi içinde kısa süreliğine, 1969'da kurulacak olan sosyal-liberal koalisyonu öne almış gibi görünen muhafazakâr, liberal ve ilerici medya mensuplarının oluşturduğu tuhaf bir karışım ortaya çıkmıştı. Hassaslaşmış koşullardan hoşnutsuz olan bu çevrenin sık sık kutlama yapmak için yeterince parası vardı. Alt alanları ve klikleriyle birlikte Hamburglu bu "Parti Cumhuriyeti" (Peter Rühm-

92) Ulrike Meinhof, "Demokratie spielen", *konkret*, 4/1968, s. 4/5.
93) Ulrike Meinhof, "Grosse Koalition", *konkret*, 12/1966, s. 2-3.

korf[94]), Adenauer döneminin tozunu üstünden silkmeye çalışan modernleşen bir burjuvazinin kültürel ifadesiydi. "En ilginç, en renkli, en eğlenceli" ev (Rühmkorf[95]), muhafazakâr radyo yorumcusu Peter Coulmas'ın eviydi. "Kongre," örneğin "CIA tarafından finanse edilen -ki biz bunu bilemezdik- 'Kültür Özgürlüğü'ne adanmış resepsiyonlarda dans ediyor ve eğleniyordu," diye hatırlıyor Christa Rotzoll.[96] Marcel Reich-Ranicki ise tersini söylüyor: "'Kültür Özgürlüğü Kongresi'nin aşağı yukarı ne olduğunu biliyorduk. Organizasyonlarına sık sık katılıyordum ve Gert von Paczenky, Jesco von Puttkamer ve Gösta von Uexküll'le tanıştım." Peter Coulmas ve Helga Hegewisch'in evleriyle Ulrike Meinhof ve Klaus Rainer Röhl'ün evi, Marcel Reich-Ranicki'nin karısı Tosia'yla birlikte davet edildiği az sayıdaki özel evlerdendi.

Meinhof, Coulmas ve Fest'le tartışmalara değer veriyor, Beatles ya da Stones müziğiyle dans etmeyi tutkuyla seviyor, flörtlerin, kahkahaların, müziğin ve komplimanların tadını çıkarıyor ama kendisini bu çevreye yabancı hissetmekten de bir türlü kurtulamıyordu.

Daha sonra Sebastian Haffner'le evlenen Christa Rotzoll, 1967'de, *Emanzipation und Ehe* (Kadın Erkek Eşitliği ve Evlilik) adlı kitap üzerinde birlikte çalışmak için Ulrike Meinhof'u davet etmişti. İkisi saatlerce tartışıyordu.[97] Ulrike: Benim bölümün adını "Efendi ile Köpeği ya da "Eşitlik Yalanı" filan mı koysam?[98] diye dalga geçiyordu. Solcu kadınla burjuva kadın evlilik üzerine tartışıyorlardı. Ulrike Rotzoll'a, annesi Ingeborg'un Friedrich Griese'le gönül macerasını anlatmıştı: "Geçimi sağlayan erkek olduğu sürece, evlilik fuhuştur," diyordu.[99] "Eğer evlilik hizmet sektörünün bir dalı olmamış olsaydı," diye cevapladı Rotzoll, "ortalamada bu kadar uzun süre dayanamazdı". Sonuçta Meinhof'un bölümünün adı "Yanlış Bilinç" (1968) kondu.

Bu bölümde kapitalizmi, Marksist Ernst Bloch'a ve Herbert Marcuse'ye dayanarak eleştiren Meinhof, Clara Zetkin'le 20. yüzyıl ba-

94) Peter Rühmkorf'la röportaj, Koulmasis, *a.g.y.*
95) Peter Rühmkorf, *Die Jahre die ihr kennt. Anfaelle und Erinnerungen*, Reinbek: Rowohlt Taschenbuch, 1972, s. 223.
96) Rotzoll, "Frauen...", *a.g.y.*, s. 113.
97) Urike Meinhof, "Falsches Bewusstsein"; Christa Rotzoll, *Emanzipation und Ehe*, Münih: Delpsche Verlagsbuchhandlung, 1968, s. 33-50.
98) Rotzoll, "Frauen...", *a.g.y.*, s. 114-115.
99) Ulrike Meinhof, akt. Rotzoll, "Emanzipation", *a.g.y.*, s. 9.

şındaki proleter kadın hareketini hatırlatıyor, Simone de Beauvoir, Betty Friedan ve Alexander Mitscherlich'i referans gösteriyor, anti Stalinist Marksist, Macirstanlı Georg Lukacs'tan alıntılar yaparak, Alman irrasyonelizminin nasıl galip geldiğini gözler önüne seriyordu. Kadınlar, "artık oy pusulasıyla hiçbir toplumsal değişim sağlamanın mümkün olmadığı bir dönemde seçme-seçilme hakkını kazandılar. Eğitim hedefi [...] olarak, eleştirel bilincin yerini irrasyonel dünya görüşü aldığı zaman, öğrenim görmeleri için üniversiteye gitmelerine izin verildi". Bilim alanında bile 'akla ve sağduyuya güven'in yerini mistik, sezgi ve 'yüreğin mantığı' aldığı zaman, burjuva kadınların özgürleşme çabaları sisteme entegre edildi, tatmin edildi ve "işçi sınıfının özgürleşmesine karşı mücadeleye yönlendirildi". Özgürleşme talebi, diye yazıyordu Ulrike, "insanlar arası eşitsizliğin toplumsal önkoşullarını artık sorgulamayan", artık "sadece adaletsizliğin tutarlı uygulanması"nı isteyen "eşit haklara sahip olma" isteği olarak dejenere olmuştu. "Özgürleşme, toplumsal ilişkilerin değişimi, hiyerarşik toplum yapısının kaldırılarak demokratik toplum yapısının inşa edilmesi, üretim araçlarının toplumsallaştırılması sonucunda sermaye ve emeğin ayrılmasının ortadan kaldırılması, toplumun yapısal özelliği olan egemenliğin ve köleliğin yok edilmesiyle kurtuluş anlamına gelmekte"ydi. "Sosyalist özgürleşme talebinin, sosyal demokrat eşit hak isteğine dönüştürülmesi nedeniyle toplumsal özgürleşme, mesleki faaliyetle karıştırılıyor"du. "Yüksek öğrenim görmüş, daha iyi durumda olan kadınlar" da, bir bakıma "eşitliğin kurbanı olmuşlardı. Artık toplumsal eşitlik mücadelesi verilmediği ve özgürleşme, cinsiyetler arası mücadele olarak çarpıtıldığı için, sosyal olarak daha yukarda olmalarına rağmen onlar da otomatik olarak ezilenlerin tarafına düşmüşler, çalışan annelere karşı saldırıların menziline girmişler, anne rolünün ideolojikleştirilmesiyle, kızların ev kadını ve anne olarak eğitilmesiyle karşı karşıya kalmışlardır. Çocuk sahibi olduklarında bu durum doruk noktasına ulaşır, annelik sosyal farklılık tanımaz."[100]

Temmuz 1967 tarihli 54 dakikalık, Radio Bremen, Südwestfunk ve Süddeutsche Rundfunk ortak yapımı "En geride: Geri Zekalılar Okulu" adlı haber-inceleme programında Ulrike Meinhof, çocuklarla söyleşilerin yanısıra -aralarında Pestalozzi'nin araştrmalarının da

100) Ulrike Meinhof, "Falsches Bewusstsein", *a.g.y.*, s. 49.

bulunduğu- bir dizi bilimsel araştırma ve kız kardeşinin mesleki deneyimlerini işlemişti. Bu çocuklar, "kendileri hakkında olumlu düşüncelere sahip değiller, toplumun haklarında beslediği yaygın, oldukça bayağı, dar görüşlü ve aptalca önyargıları paylaşıyorlar".[101] Bu önyargılar, sorunlarını alt etmek konusunda onları güçsüz kılıyordu. "Geri zekâlılar okuluna giden çocukların yeteneklerinin zayıf oluşu, doğuştan kaderleri değil, toplumsal barbarlığın ürünü [dür]."[102] Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte avuç içi kadar evlerde, depolarda ya da barakalarda yaşamak zorunda kalmaları barbarlıktı, bu durumda çocuklar, "genetik mirasları kötü olduğu için ya da açıklanan bir sürü ilgisiz neden yüzünden değil, koşulların sınırlı olması nedeniyle durgunlaşıyorlar"dı.[103] O dönem Radio Bremen'de redaktör olan Maria Dericum Ulrike Meinhof hakkında şöyle demişti: "Bırakın gazeteci olarak sosyal sorunların pratik çözümleriyle ilgilenmeyi, o zamana kadar toplumumuzun en yoksulları hakkında hiç kimse tek satır bile yazmamıştı."[104]

Ulrike Meinhof, Yeni Sol'un teorik gelişimini etkileyen Herbert Marcuse'den *Tek Boyutlu İnsan* ve Frantz Fanon'dan *Yeryüzünün Lanetlileri* gibi kitapları ilgiyle okumuştu. 1966'da Marcuse'nin "Repressive Toleranz" (Baskıcı Hoşgörü) adlı yazısı da Yeni Sol'un en önemli metinlerinden biri haline gelmişti. Sosyolog ve filozof Marcuse bu yazıda, 'tarafsız hoşgörü'nün olmadığı sonucuna varıyordu, çünkü hoşgörü "gerçekte zaten kurulu ayırımcılık mekanizması"nı koruyor ve "çoğunluğun zorbalığı"nı güçlendiriyordu. Bu nedenle "yasal araçların yetersizliği ortaya çıktığında, yasadışı araçları kullanmaları için ezilen ve yenilmiş azınlıkların, 'doğal hukuktan kaynaklanan direnme hakları'mn olduğu"na inanıyordu. "[...] Onlar şiddet uyguladıklarında yeni bir şiddet eylemi zinciri başlatmıyorlar, bilakis kurulu olanı kırıyorlar."[105] "Doğal direnme hakkı", sadece kendi vicdanını yükümlü kılar, yeni haksızlık yaratmaksızın, kurulu erki kırmaya uygundur.

---

101) Urike Meinhof, "Schlusslicht Hilfsschule. Ein Bericht über Hilfsschul-kinder", Radyo Bremen: Carl Schünemann, 1967, s. 117.
102) *A.g.y.*, s. 125.
103) *A.g.y.*, s. 126.
104) Maria Dericum, "Ulrike Meinhof 1934-1976", ed. Klaus Wagenbach, Barbara Sichtermann vs., *Freibeuter 67*, Berlin: Wagenbach, 1996, s. 2-8.
105) Herbert Marcuse, "Represive Toleranz", Robert Paul Wolf/ Barrington Moore/Herbert Marcuse: *Kritik der reinen Toleranz*, Frankfur am Main: Suhrkampf, 1966, s. 127 ve devamı.

Mayıs 1967'de Ulrike Meinhof, parlamento dışı muhalefetle doğrudan ilgili olan "Napalm ve Puding" adlı ilk *konkret*-makalesini yazdı. Batı Berlin'de Springer basını yine, Vietnam savaşını protesto etmek için yapılan siyasal bir eylemin ardından ABD başkan yardımcısı Hubert Humphrey'ye puding atmaya çalışmış olan muhalifleri, katil suikastçiler diye kınıyan öfke dolu yayınlar yapmıştı. Meinhof, makalesinde şöyle diyordu: "Buna göre kadınların, çocukların ve yaşlıların üzerine napalm bombaları yağdırmak değil, buna karşı çıkmak canilik oluyor [...] Köyleri haritadan sildirten ve kentleri bombalatan politikacıları onaylamak değil, bu politikacılara puding ve lor peyniri atmak kabalık oluyor."

Ancak Ulrike, kaleme aldığı yazıda eylem fikrinin sahibi olan Komün I'i de eleştiriyordu: "Uyandırdıkları ilgiyi Vietnam üzerine çekmek yerine, basının ilgili sorularını, Vietnam hakkında gerçeklerle, rakamlarla ve politikayla cevaplamak yerine, kendileri hakkında konuşmuşlar"dı. "Aniden gelen ünlerini [...] sadece kendi kişisel teşhircilikleri için" kullanmışlardı.[106]

Berlin'deki Komün I, 1966/1967 kışından beri vardı. Muzip eylemleri (kılık değiştirme, polisi şaşırtma, happeningler) kışkırtıcı ve eğlenceliydi, ama narsisist teşhircilikleri (Dieter Kunzelmann: "Vietnam Savaşı beni ne ilgilendirir ... benim orgazm sorunlarım var.") sinir bozucuydu. Ancak Meinhof, bütün bu eleştirilerine rağmen onlar hakkında övücü sözler de etmişti: "Springer basınının yıllardır işleyen boykot sistemini [...] allak bullak ettiler, normalde Federal Almanya'da muhalif aktivitelere karşı var olan sessizce geçiştirme duvarını -üstelik son derece eğlenceli biçimde- yıktılar."[107] Sonunda Komün I, Batı Berlin'de üniversite yönetimiyle, senatoyla ve polisle giderek sertleşen çatışmalar içine giren Sosyalist Öğrenci Birliği'ni birçok kez arkadan vurunca, Mayıs 1967'de birlikten ihraç edildi.

Berlin Sosyalist Öğrenci Birliği, tam zamanında reorganize olmuştu. Yapılan açıklamaya göre İran şahı ve kraliçe Farah Diba, 2 Haziran 1967'de Federal Almanya'yı ziyaret edecekti. Ulrike Meinhof'un, İran'da sosyal gerçekliğin analizini yaptığı yazı, diktatör Şah'a karşı son derece etkili bir gösterinin çağrısı olacaktı.

---

106) Ulrike Meinhof, "Napalm und Puding", *konkret*, 5/1967, s. 2-3.
107) A.g.y.

ANTİ-OTORİTERLER
Hamburg ve Batı Berlin, 1967

"Batı Avrupa'da bazı demokrasiler iskambil kağıdından yapılmış evler gibi, kullanmaya kalktığınızda hemen yıkılıyor."

Ulrike Meinhof 1967 ilkbaharında, Benno Ohnesorg'un ölümünden önce Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin Doğu Berlin Wilhelmstrasse'deki Ulusal Konseyi'ne başvurmuştu. O zamanlar Albert Norden'm yardımcısı olan Norbert Podewin, Meinhof'un o gün sorduğu soruyu hâlâ çok iyi hatırlıyor: "Demokratik Almanya Cumhuriyeti bize, gösterilerde korunmamız için bin adet baret verebilir mi?" Meinhof'a göre, polis müdahaleleri ve sağcı Batı Berlinlilerin muhalif öğrencilere karşı saldırıları giderek tehlikeli bir hal almaya başlamıştı. Podewin soruyu iyi niyetle Albert Norden'a iletmiş, o da fazla düşünmeden bu alışılmadık 'siparişi' Doğu Berlin Kent Konse-

yi başkanı Walter Ulbrich'in önüne getirmişti. Öneriyi dinleyen Ulbrich şöyle dedi: "Eh, sanırım bunu yapabiliriz!" Fakat Meinhof'un isteği yine de gerçekleşmedi; ya baretleri üreten kamu işletmeleri (VEB) itiraz etmiş, ya da Sosyalist Birlik Partisi yönetimi, bu işin açığa çıkması halinde Federal Almanya'yla ilişkilerin bozulacağından endişe duyduğu için talep yerine getirilmemişti.

Yaratılan bütün efsanelere rağmen sadece öğrenci hareketi olmayan Parlamento Dışı Muhalefet'in (APO) kökleri, 1950'li ve 1960'lı yıllara kadar uzanır: Faşist geçmişin yeniden değerlendirilmesi, otoriter toplumsal yapılar, devlet zoru, yeniden silahlanma, KPD'nin yasaklanması, NATO üyeliği, nükleer silahlar, Alman Sosyalist Öğrenci Birliği'nin partiden atılması, Godesberg Programı, Vietnam Savaşı, Olağanüstü Hal Yasaları konularının ele alınışında sergilenen başarısızlık, birçok insanın, parlamentodaki partiler tarafından temsil edilmediği duygusuna kapılmasına yol açmıştı.

1965'te Rolling Stones, 20 marklık bilet fiyatlarıyla dudak uçaklatan konser için ilk kez Batı Berlin'e geldiğinde, beş yıl sonra Ulrike Meinhof'la birlikte yeraltına geçen Ralf Reinders, matbaa çırağıydı. "Konser için paramız yoktu, biz de beleş içeri girmeye karar verdik." Yaklaşık 200-250 genç, iki polis barikatını aşmıştı. Konser 'iğrenç'ti ve gruptan bis yapması beklenirken ışıklar söndürülmüştü. Bunun üzerine fanlar sıraları parçaladı, polis göstericilerin üzerine tazyikli su sıktı ve gençleri dövdü. Birçok genç ilk kez polise karşılık veriyordu. Ormanın içindeki sahnede ve sokaklarda çatışma dört beş saat sürdü. Burada patlayan şey, işyerinde kendilerine eziyet eden ustalara, uzun saçlı 'serseriler'i sokakta yakalayıp zorla saçlarını kesen ve gösterilerde yolun kenarında durup şemsiyelerle göstericilerin kafasına vuran darkafalılara karşı çırakların öfkesiydi. "Nihayet kendimizi savunuyor ve birlikte direniyoruz", bu olağanüstü birleştirici bir duyguydu. *Street Fighting Men.*

Kaliforniya/Berkeley'de 10 bin üniversite öğrencisi, arkadaşlarının Vietnam'a gönderilmesini engellemeye çalıştı. Süngüsü takılmış tüfeklerle karşı karşıyaydılar. Birçok yerde Vietnam Savaşı'na karşı gösteriler yapılıyordu: Batı Berlin, New York, Roma. Amerika'da evden ve yurtlardan kaçan gençlerin sayısı iyice artmıştı. Bunlara Beatnik, Hippi, Freak denmekteydi. Aralarında Janis Joplin gibi vahşice ve harika şarkı söyleyenler vardı.

SPD, Sosyalist Öğrenci Birliği'ni, Ulrike Meinhof'un daha 1959'da söylediği gibi, 1961'de nihayet partiden atmıştı. Frankfurt am Main'da yapılan "Vietnam- Bir Örneğin Analizi" adlı Sosyalist Öğrenci Birliği Kongresi'nde 22 bin katılımcı, Herbert Marcuse'yi coşkuyla karşıladı. ABD'de siyah muhalifler, kendilerini polis kurşunundan ve linçlerden silah marifetiyle korumak için Kara Panter Partisi'ni kurdular. İlk Latin Amerika devrimini Küba'da gerçekleştirenlerden olan bir adam, Ekim 1966'da Frankfurt am Main'da bir kitapçıya girip, boş bir günlük aldı. Kafası kel ve gözünde yeni bir gözlük olduğu için kendisini kimse tanımamıştı. Angola'da olduğu gibi, devrimi hızlandırmak için Bolivya'ya gidiyordu. Che Guevara'nın *Bolivya Günlüğü* bu satırlarla tarihe geçti. Fidel Castro'nun İtalyan dostu - yayıncı, komünist, milyoner, bir araştırma enstitüsünün, bir vakfın, bir kütüphanenin kurucusu- Giengiecomo Feltrinelli'ye verdiği kitap, dünya çapında best-sellerlerden biri oldu.

Duvar inşa edildikten sonra Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ni terk etmiş olan Ernst Bloch, Ekim 1966'da "Demokrasinin Olağanüstü Hali" kongresinin kapanış konuşmasında 5 bin katılımcının önünde şöyle dedi: "Başlangıçlara karşı koymak için biraraya geliyoruz." IG Metall ve Sosyalist Öğrenci Birliği, SPD'nin Büyük Koalisyon'a giriş ücreti olarak Olağanüstü Hal Yasaları'nı onaylamasını engellemek için kongre çağrısında bulunmuştu. Boşuna. Büyük Koalisyon kurulduktan iki ay sonra, Sosyalist Öğrenci Birliği üyesi Rudi Dutschke Vietnam savaşma karşı yapılan bir gösteride, "Parlamento Dışı Muhalefet" oluşturma çağrısında bulundu. Sol -herkesin açıkça görebileceği gibi- artık parlamentoda temsil edilmiyordu.

SPD'nin içişlerden sorumlu senatörü Heinrich Albertz'in koyduğu kısıtlamaları ve gösteri yasaklarını protesto etmek için, yüzlerce gösterici Kurfürstendamm'da 'gezinti'ye çıktı. Şaşkın polisler ellerinde alışveriş çantalarıyla ev kadınlarını da tutukladılar. Eski bir NSDAP üyesi olan Şansölye Kiesinger, nasyonal sosyalistlerin idam yeri olarak kullandığı Plötzensee'ye bir çelenk bıraktı. İspanya'da hâlâ faşist diktatör Franco iktidardaydı; 100 binden fazla İspanyol işçi greve giderek, yasaklanmış öğrenci örgütleriyle dayanışma gösterdiler. Dünya boks şampiyonu Muhammed Ali, Vietnam'da insanları öldürmeyi reddettiği için ünvanını yitirdi ve beş yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

Yunanistan'da ordu, 21 Nisan 1967'de ABD ve NATO destekli darbe yaptı. Kısa süre içinde Batı Avrupa topraklarında, İspanya ve Portekiz'in yanı sıra yeni bir diktatörlük daha kurulmuştu. Parlamenter kurumları devre dışı bırakan Yunan cuntası, kitle iletişim araçlarına sansür uygulamış, binlerce siyasi tutsağı adalarda kurduğu toplama kamplarına kapatmıştı; ülkede işkence ve ölüm kol geziyordu.

Ulrike Meinhof da kendisini gerçekten tehdit altında hisetmekteydi. Arkadaşı Giangiacomo Feltrinelli, İtalya'da faşizmin iktidarı ele geçirmesinden endişe duyduğunu söylemişti. Ulrike Yunanistan'daki durumu, Federal Almanya'da planlanan Olağanüstü Hal Yasaları'yla ortaya çıkabilecek durumla kıyaslıyordu. Meinhof'un Yunanistan üzerine kaleme aldığı yazı, 1967'de *konkret*'in Haziran sayısında yayımlandı: "Aradaki farklılıklar, birilerinin olağanüstü hali çoktan yürürlüğe koymuş olması, diğerlerininse henüz yeni planlıyor olmasından kaynaklanıyor. [...] Eğer siyasal alternatif oluşturabilecek ve seçimde başarılı olabilecek bir muhalefetimiz olsaydı da, Yunan örneği, bu muhalefetin ortadan kaldırılmasının sadece mümkün olmakla kalmadığını, [...] bütün müttefiklerle büyük bir uyum içinde, son derece pürüzsüz gerçekleştirildiğini kanıtlıyor. Birkaç panzer, birkaç bin tutuklu, Bonn'daki parlamento kalabilir. [...] Batı Avrupa'da bazı demokrasiler iskambil kâğıdından yapılmış evler gibi. Kullanmaya kalktığınızda hemen yıkılıyor."[108] Burada Ulrike Meinhof'un her türlü parlamenter muhalefeti reddettiği açıkça görülüyordu. Sosyal demokrasiyle on yılı aşkın bir süre yaşadığı deneyimden bu dersi çıkarmıştı.

konkret'in aynı sayısında, Yunanistan üzerine yazıdan çok daha fazla ün kazanan ikinci bir yazı daha kaleme aldı. Ulrike Meinhof'un "Farah Diba'ya Açık Mektup"u, bulvar gazetelerinin sevgilisi Diba'nın yalan söylediğini kanıtlıyordu. İran kraliçesi aşırı duygulu bir gazete makalesinde, İranlıların sözümona harika hayatı hakkında ayrıntılı açıklamalar yapmıştı. Meinhof'un karşı saldırısı sertti: "İranlıların çoğu, yıllık gelirleri 100 dolardan az köylüler"di. Her iki çocuktan biri "açlıktan, yoksulluktan ve hastalıktan" ölüyordu. Yüz binlerce kişinin gıdası, lüks yiyecek maddeleri değil, suda yumuşatılmış saman, çekirge ve köktü. Bir çoğu "yeraltındaki mağaralar ve

108) Ulrike Meinhof, "Der Putsch-Ein Lehrstück", *konkret*, 6/1967, s. 2-3.

kalabalık kerpiç kulübelerde" yaşıyordu. "İran'ın 1953 darbesinden bu yana aldığı iki milyar dolar kalkınma yardımı, Amerikalı araştırma komisyonlarının tespitlerine göre 'uçup gitmiş'ti". Şah iktidarını, seleflerini devirmiş olan CIA'ye borçluydu. Şah, "İran petrolünün asla bir daha, İngiliz, Amerikan ve Fransız şirketlerinin" zararına "devletleştirilmeyeceğinin garantörüydü". "Tek bir doların bile, İran halkına kendi kaderini eline almasını öğretebilecek okullara gitmemesini" garanti eden de oydu.[109]

konkret'e karşı ihtiyati tedbir kararı aldıran İran büyükelçiliği değil, *Der Spiegel* oldu, çünkü dergide, yine Ulrike Meinhof tarafından kaleme alınmış "*Spiegel* Springer'e satıldı" başlıklı taşlama da vardı. Bu yoruma, haber dergisinin son zamanlarda Springer grubunun Ahrensburg matbaasında basılması vesile olmuştu. İhtiyati tedbir nedeniyle, Ulrike Meinhof'un Batı Berlin'deki gösteriye ilişkin Farah-Diba yazısının bulunduğu Haziran sayısının satılması yasaklandı. Karl-Hermann Flach, *Frankfurter Rundschau*'da şöyle eleştiriyordu: "*Der Spiegel* uygunsuz tepkisiyle sadece küçük *konkret* dergisini hedef almakla kalmadı, aksine 1962 sonbaharında siyasal görüşlerini bir kenara bırakarak ilkesel sebeplerle onunla dayanışma içine girmiş olan meslekdaşlarını da hedef aldı. Ancak öyle anlaşılıyor ki, *Spiegel*' in o yıllardan çıkardığı dersin adı uyumdur."[110] Meinhof'un "Farah Diba'ya Açık Mektup"u alelacele yeniden basıldı ve Şah gelmeden önce Batı Berlin'de, örneğin Hür Üniversite ve Pedagoji Yüksek Okulu gibi birçok yerde dağıtıldı.

2 Haziran 1967 akşamı Berlin belediye başkanı Papaz Heinrich Albertz (SPD), İran Şahı ve eşiyle birlikte, opera binasında sahnelenen Mozart'ın *Sihirli Flüt* operasını izliyordu. Öğleden sonra "Dayakçı İranlılar" [Bir kısmı SAVAK ajanı yüz kadar İranlı, Şah'ın gezisine eşlik ediyordu, başlangıçta tezahürat için planlanmışlardı -bu yüzden Goygoycu İranlılar olarak da adlandırılırlar- sonra polis tarafından engelle karşılaşmaksızın göstericilere saldırdılar –ç.n], Berlinli polis memurları sırıtarak bakarken iki metre uzunluğunda dörtköşe sopalarla genç-yaşlı demeden göstericilere saldırdılar. Akşam da genç Şah-karşıtlarını polisler dövmeye başladı. Yaralılar bağırıyor, operada *Gece Kraliçesi* aryasını söylüyordu.

109) Ulrike Meinhof, "Offener Brief an Farah Diba", *konkret*, 6/1967, s. 21-22 (bildiri olarak da dağıtılmıştır).
110) Bkz. *konkret*, 7/1967, s. 6.

Polis şefi Duensing, göstericilere 'sucuk taktiği'yle saldırma emri verdiğinde gösteri dağılmak üzereydi: "Göstericilerin sucuk olduğunu düşünelim, o zaman uçlardan patlayıp dağılması için ortasından bastırmak zorundayız." Polisler göstericileri ve yoldan geçenleri dört bir taraftan kuşatıp saldırdılar. Patlayıp dağılan, insan dokusuydu. O gece, bir polisin öğrenciler tarafından öldürüldüğü yalanı da ortaya atıldı. Kan revan içindeki göstericiler Bismarck Caddesi'nde yatarken, polis kaçan gençleri Krumme Caddesi'ne sürüp 'tilki avı' eylemine başladı. Karanlıkta avlananlardan biri Siyasi Polis I. Şube elemanlarından polis memuru Karl Heinz Kurras'tı. Meslektaşları 'elebaşı' olarak, Protestan cemaatinin aktif üyesi, pasifist Benno Ohnesorg'u seçmişlerdi; Ohnesorg yere yığılıp hareketsiz kalıncaya kadar dövüldü. Sonra Kurras emniyeti açık tabancasıyla Ohnesorg'a yaklaştı ve başına ateş etti. Kurşun genç adamın kafatasını parçalamıştı.

Sebastian Haffner daha sonra *stern*'de şu yorumu yapacaktı: "Berlin polisinin Berlinli öğrencilere karşı giriştiği sistematik, soğukkanlı bir pogromdu bu. Polis göstericileri, her zaman olduğu gibi, kovalayıp dağıtmadı, tam tersini yaptı." Daha on üç yıl önce Londra'daki sürgün hayatından geri dönmüş olan Berlinli Haffner, "toplama kamplarının dışında, Nazi Almanyası'nda bile istisnai olarak rastlanan bir zulm yaşandı" diyordu [...] "Bu olayın sorumlusu, bugün olduğu gibi o zaman da, manikürlü elleriyle masabaşında oturan canilerdir."

Senato sözcüsü Hertz'in bir gazeteciye 'göz kırparak', "bu akşam dayak var"dediği ortaya çıkmıştı. 1930'lu yıllarda olduğu gibi Berlin Savcılığı mağdurların açtığı davaları, karşı davalar açarak cevaplıyordu. Haffner, öğrencilerle arasına mesafe koymayı düşünmediğini vurguladı, "onlar yüzde yüz haklı. [...] Berlin'i 'terörize ettikleri' iddiası, utanmazca bir yalan ve alçakça bir iftiradır. Tek suçları, Springer basınının düşüncelerinden farklı olan düşünceleri için gösteri yapmaktan ibarettir".[111]

Belediye başkanı, operadan çıktıktan sonra, ölen öğrencinin ebeveynlerine ve arkadaşlarına başsağlığı dilemeyi aklına bile getirmiyor, "kesin olarak ve ısrarla [...] polisin tavrı"nı onaylıyordu. "Polisin makul olanın sınırına kadar sabrettiğini kendi gözleriyle görmüş

111) Sebastian Haffner, "Die Nacht der langen Knüppel", *stern*, 26/1967, yeni baskı: *Zwischen den Kriegen. Essays zur Zeitgeschichte*, Münih: Droemersche Verlagsanstalt Th. Knut, Nachf. 2001, s. 298-301.

ve emin olmuş"tu. Ölen öğrencinin, "temel demokratik düzenimizi parçalama nihai hedefine ulaşmak için özgürlüğü kötüye kullanan, aşırı uçta bir azınlığın yol açtığı gelişmenin son kurbanı olduğu"nu "umuyor"du.

Polis, Senato, Temsilciler Meclisi ve Springer basını (*Bild Zeitung, BZ ve Berliner Morgenpost)* durumu tırmandırmakla meşguldü. Zorla elde edilen üzücü bir açıklama SDS'in suçlamalarını teyit edinceye kadar, sorumlular olup bitenleri kesin bir dille inkâr ettiler. Benno Ohnesorge'nin cenaze töreni esnasında gençler radyodan, Temsilciler Meclisi'nde faşistlerle kıyaslandıklarını ve milletvekillerinin bu açıklamayı alkışladıklarını dinlediler.

Her yerde açık oturumlar ve gösteriler yapılıyordu. Düzenleyiciler gösteriler için izin almakla ve yasaklarla ilgilenmiyorlardı. Bütün Federal Almanya ve Batı Berlin'deki gençlerin, Benno Ohnesorg'un ölümünden etkilenmiş olduklarını hissetmeleri şaşırtıcıydı. Tanımamalarına rağmen o içlerinden biriydi. Bu devletin artık onlara söyleyebileceği hiçbir şey yoktu.

Hamburg'ta sosyal-liberal Parti Cumhuriyeti parçalanmıştı. Rühmkorf, Ohnesorg'un katledilmesine karşı gösterilere katılıyor ve Hamburg sokaklarında "tanımadığı binlerce yüz" görüyordu. Ama orada olmayanlar da vardı: "Augstein yoktu (*bizler* zamanında onun için gösteri yapmıştık), Joachim Fest yoktu (*bizler* onun için de gösteri yapmıştık), Siegfried Lenz ve Marcel Reich-Ranicki yoktu; hiç kimse yoktu." Rühmkorf, daha sonraları bu ileri gelenlerin, "polislerle, polis atlarıyla, polis köpekleriyle, polis coplarıyla doğrudan temastan, vebadan korkar gibi korktuğu"nu gördü.[112] Bu Şah'ı iktidara getirmiş olan, CIA'in finanse ettiği "Kültür Özgürlüğü için Kongre" artık başka yerlerde dans ediyordu. Heinrich Albertz'in parti yoldaşı ve Büyük Koalisyon'un gönüllü yardımcısı, bir zamanlar SS üyesi olduğunu itiraf etmek için 22 yıldır bekleyen ve daha 39 yıl bekleyecek olan Günter Grass, bir süredir protestocular hakkında aşağılayıcı şiirler yazıyordu ve şimdi Springer'in *Welt am Sonntag*'ında sövüp saymaktaydı: "Bu anarşistlerin sizi kullanmasına izin vermeyin."[113]

Gerçi Rudolf Augstein yakında Rudi Dutschke'yle alenen tartışacak ve Henri Nannen izleyiciler arasında olacaktı, ama bıkkın orta

112) Rühmkorf, *Die Jahre*, s. 215-217.
113) *Welt am Sonntag*, 4 Haziran 1967.

sınıf kısa süre içinde sol alt-kültürü tüketmiş, isteğe bağlı tüketilebilir olanın çekiciliği geçmişti. Yeni Solcular artık rahatsız edici bir biçimde gerçekten de temel toplumsal değişimler talep ediyor, ayrıcalıkları ve arpalıkları orasından burasından çekiştiriyor ve 'mizah duygusundan yoksun' ciddiyetleriyle refahın bütün keyfini yerle bir ediyorlardı. Almanya'nın geçmişi hakkında çok fazla konuşuyorlardı ve tabii söylediklerinin ucu sosyal-liberal orta sınıftan bazılarına da dokunuyordu. Kapitalizme karşı olan bu insanlar, refah içindeki burjuva yaşamı biraz rahatsız ediyordu. Sosyal-liberal koalisyonun bir tür kültür seksiyonu olan Hamburg'taki medya kliği, CDU iktidarı sona erdiğinde bundan fazlasını kesinlikle istememişti. Ama Ulrike Meinhof daha fazlasını istiyordu.

1967 başında Ulrike, Batı Almanya'daki bir organizasyon esnasında tanıştığı Rudi Dutschke'yle dost oldu. *konkret*'in o ünlü Haziran sayısı için Klaus Rainer Röhl Dutschke'yle bir söyleşi yapmıştı, bunun sebebi herhalde, herkesin bu genç adamdan söz ediyor ve o konuşma yaptığında salonların tıkabasa doluyor olmasıydı. Aslında bu anti-otoriter öğrenci, Röhl'e yabancıydı. Röhl, Manfred Kapluck'la (KPD) sıkıcı bir söyleşiyi Dutschke'ninkinin yanma yerleştirdi ve ikisini, "Bonn'daki egemen çevreler tarafından hayal kırıklığına uğratılmış muhalif kitlenin teveccühünü kazanmak için" birbiriyle mücadele eden 'aşırı sol'un iki akımı, 'Ruslar' ve 'Çinliler' diye pazarladı. Arkadaşı Kapluck'u 'KPD'nin gelecekteki adamı' olarak övüyordu.[114] Kapluck bu arada, baskıcı Batı Alman makamlarının başlangıçta taciz ettiği ettiği, ama kısa süre içinde önü tamamen açılan KPD'ye Yeniden İzin Verilmesi İçin İnisiyatif Komisyonu'na girmişti, bu oluşum 1968'de yeni kurulan Alman Komünist Partisi (DKP) içinde eridi. Yirmi yedi yaşındaki 'Çinli' Dutscke'yi Röhl, 'Sosyalist Öğrenci Birliği'nin şef ideoloğu' olarak tanıtmıştı. Rudi Dutschke Röhl'ün sorularını sabırla cevapladı: "Amerikalıların Vietnam'da sürdürdüğü imha savaşı, Federal Almanya'daki Olağanüstü Hal Yasaları ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ndeki Stalinist bürokratların varlığı bütün [...] farklılıklarına rağmen ortak bir yöne sahiptir: Bunlar, otoriter egemenliğin, kısıt altına alınmış halklar üzerinde dünya çapındaki zincirinin birer halkasıdır."

114) K.R. Röhl, *Fünf Finger* (1998), *a.g.y.*, s. 274.

Ulrike Meinhof bir keresinde televizyonda mevki makam sahibi güçlü bir grupla birlikte otorite ve otoriterlik üzerine tartışmaya katılmıştı. Moderatör onu şöyle tanıttı: "Burada masanın [...] sağında Hamburg'tan, *konkret* dergisinin köşe yazarı Ulrike Meinhof var. Onun otoritesi, köşe yazarı olarak ileri sürdüğü argümanlardan kaynaklanıyor." Meinhof, otorite karşıtlarının ne istediğini açıklamaya çalıştı: "Bana öyle görünüyor ki, sorun temel olarak, toplumumuzda bulunan bir dizi otoritenin inandırıcılığını yitirmiş olmasında yatıyor. Ebeveynler örneğin, nasyonal sosyalizmle özdeşleştikleri için devletle ilişkileri bakımından inandırıcılıklarını yitirdiler. Katolik kilisesi nasyonal sosyalizme adeta rağbet göstermesiyle inandırıcılığını yitirdi. Dolayısıyla esas mesele" -tartışmacılardan birinin karanlık bakışlarıyla karşılaşır- "otoritelerin inandırıcı olmaktan çıkmış olmaları, yani artık onlara duyalan güvenin kuşku içermesi, öte yandansa, toplumumuzda birlikte hayat formlarının, hâlâ olağanüstü güçte otoriter olmasıdır."[115]

Ulrike Meinhof'un bir zamanlar üyesi olduğu Sosyalist Öğrenci Birliği, sanki SPD'den atılma, yıllarca süren eğitimler ve kendi kendine yeterlilikler bu anı hazırlamış gibi, Benno Ohnesorg'un ölümünden sonra siyasal liderlik rolünü üstlenmişti. Son derece siyasal bir durumun, 'etkileyici apolitik matem mitingleri' içinde depolitize edilmesini engellemek gerekiyordu.

3 Haziran'da Berlin Senatosu, CDU, FDP ve SPD'nin oylarıyla, Batı Berlin'de bütün gösterileri yasakladı. Batı Berlin'de Parlamento Dışı Muhalefet'in (APO) yanında hiç kimse yoktu; ne bir mahkeme, ne bir redaksiyon, ne de bir kültür sosyetesi. APO tek başına kalmıştı ama direndi. APO taraftarları kent merkezinde kısa süre içinde 20 farklı bildiriden yüz binlerce nüsha dağıtıp, caddelerde, alanlarda yoldan geçenlerle tartıştılar. Onların yarattığı otonom karşı kamuoyu, Senato'nun 13 Temmuz'da birçok koşul öne sürerek bir gösteriye izin vermesini sağlamıştı. Bu gösteriye o zamana kadar görülmemiş bir kalabalık katıldı.

Ulrike Meinhof, Benno Ohnesorg'a yapılan saldırıyla ilgili TV programı "Stimme und Reportage"de (Ses ve Söyleşi) sakin ve etkileyici bir sesle şöyle diyordu: "Devletin bir polis memuruna karşı yapılan protestolar, bir polis devleti olan devletimizin maskesi-

115) Bkz. Koulmasis, *a.g.y.*

ni düşürdü. Polis ve basın terörü 2 Haziran'da doruğa çıkmıştı. İşte o zaman, bu devlette özgürlüğün, coplu özgürlük olduğunu, basın özgürlüğünün, Springer grubunun gölgesinde polis copunu haklı gösterme özgürlüğü olduğunu kavradık. Parlamento Dışı Muhalefet'in direnişi sonucunda, demokrasimizin içinde bulunduğu durum, yani demokratların hak ve hukukta ısrar ettikleri her yerde, egemenlerin ve yönetenlerin açık teröre geçmeye hazır oldukları görünür hale geldi."[116]

Haziran 1967'de, yine bitkin halde olan Ulrike Meinhof tatile çıktı. Her yıl bir iki kez yaptığı gibi ikizleri bu kez de -Riemeck, Herbert Mochalski'nin merkezi Frankfurt'ta bulunan *Die Stimme der Gemeinde* dergisinde çalıştığı için, şimdi Eppenheim im Taunus'ta yaşayan- Holde Bischoff'la Renate Riemeck'e bırakmıştı. Renate Riemeck APO'ya şiddetle karşıydı.

Ulrike Meinhof tatilden döndüğünde, Lurup'taki ev ona daha da daralmış gibi geldi. Hamburg-Blankensee'de 1914'ten kalma, üç katlı yeni stil bir villa bulmuştu. Restore edilmemiş ev, sakin bir caddenin kenarında, yaşlı ağaçların olduğu bahçe içindeydi. Eve hemen ısınan Ulrike, evi gezerken tavanarasında yeni stil *Die Jugend* (Gençlik) gazetesinin üç yıllık sayılarını bulunca kesin kararını verdi. Fiyatı şaşırtıcı derecede uygundu, ev -inşaat amaçlı tasarruf sözleşmesi ve ipotek yardımıyla- satın alınabiliyordu. Ulrike, Anni ve Klaus Gelbhaar'a alaycı bir üslupla şöyle yazdı: "Bütün bunlar tabi ki sadece adres yüzünden. Şık kartlar, artık hiç kimsenin canı kart göndermek istemediğinde geliyor."[117]

Meinhof-Röhl ailesinin dış cephesi artık daha parlak görünüyordu. Dıştan bakıldığında her şey yolunda gibiydi. Sadece arkadaşları Ulrike'nin üzgün olduğunu fark etmekteydi. Ama Rowohlt'un lektörü Fritz Raddatz gibi dikkatli tanıdıklar da, Röhl'ün karısını, yazı çizi işleriyle uğraşmasına ve ne zamanı ne de keyfi olmamasına rağmen, konuklarına bir gösteri atı gibi sunmaya çalıştığını görüyorlardı: "Ulrike, aşağıya gelsene biraz!" Bu arada Röhl'ün, sürekli -bazıları uzun süreli- gönül maceraları yaşıyor olması, Ulrike'nin umurunda bile değildi. 1967 yazında Röhl, Peter Coulmas'ın karısı, Yunanlı gazeteci Danae Coulmas'a âşık oldu, kadın boşanmayı asla dü-

116) Ulrike Meinhof'un kendi sesinden: Koulmasis, *a.g.y.*
117) Ulrike Meinhof'un Anni ve Klaus Gelbhaar'a 1967 yazında yazdığı mektup; akt. B. Röhl'ün kitabı, s. 581.

şünmüyordu. Ulrike Meinhof kocasının yeni gönül macerasından haberdardı. Kimse için sır değildi bu ilişki. Christa Rotzoll şöyle demekteydi: "Özgürlükçü ve hoşgörülü olmasına rağmen Ulrike'nin hep sadık kaldığı kocası, Hamburg'taki gazeteci partilerinin cevherlerinden biri olan bu kadına, henüz çok taze olan aşkını biraz fazlaca abartıyordu. Ancak bu işlerden anlayanlar zaten ne zamandır, Ulrike'nin kocası Klaus'u bir gün, erotik günahlarından dolayı değil, siyasal bilincinin yetersizliğinden dolayı terk edeceği, terk etmek zorunda olduğu kehanetinde bulunmuyorlar mıydı?"[118]

konkret'in işlerine artık neredeyse hiç karışmayan Ulrike Meinhof, derginin gidişatından hoşnut değildi. Kapakta artık yarı çıplak, kışkırtıcı pozlar veren genç kadınların fotoğrafları vardı. Yazı başlıklarıysa şöyleydi: "Günlük seksimizi bugün verin bize", "Kızları neler yumuşatır – Erkekler için reçeteler", "Alman liselerinde seks ve aşk", "Bulgaristan – Çıplak kızılların adası." Yayıncı ve şef redaktör, özellikle çok genç kadınlarla kızların fotoğrafları ve seksüel deneyimleriyle ilgileniyor gibiydi. St. Moritz'de kayak tatili hakkında yazmıyorsa, metinleri de çok yüzeyseldi zaten.

Ulrike Meinhof için Danae Coulmas başlangıçta kocasının çok sayıda gönül macerelarından biriydi. Bu ilişkiyi öğrenmeden önce de zaman zaman Röhl'den ayrılmayı düşündüğü oluyordu. Çekimser davranmasına yol açan şey, muhtemelen çocuklar ve 1960'lı yıllarda, tek başına çocuk yetiştiren, meslek sahibi boşanmış kadınların sorunlu sosyal konumuydu. Belki de çocukların babasız büyümesini istemiyordu. Belki çelişkili bir güvenlik ihtiyacı, henüz yeni edenilmiş ortak ev ve sekiz yıldır yazdığı *konkret* dergisi de işin içine giriyordu.

Ulrike Meinhof Röhl'ü siyasal bakımdan çoktan geride bırakmıştı. Batı Berlin'i kendisine Hamburg'tan daha yakın hissediyordu. Bunun tek sebebi, Benno Ohnesorg'un ölümünün, Hamburglu Parti Cumhuriyeti'nin ürkütücü lakaytlığını göstermiş olması değildi. Sık sık Batı Berlin'e gidiyor, Rudi Dutschke'yi, Sosyalist Öğrenci Birliği ve Cumhuriyetçi Kulüp'ten diğer arkadaşlarını görüyor, eskiden olduğu gibi yetiştirme yurtlarındaki çocuklarla ilgili araştırmalarını sürdürüyordu. Kısaca söylendiğinde, kocasının dünyasından ayrı bir dünyada yaşamaktaydı. Meinhof'un dünyası Federal Almanya toplumunu şiddetle reddediyordu.

---

118) Christa Rotzoll, "Frauen", *a.g.y.*, s. 116.

Sosyalist Öğrenci Birliği ve yükselmekte olan Parlamento Dışı Muhalefet üzerinde -Herbert Marcuse, Frantz Fanon ve Jean-Paul Sartre dışında- Yeni Sol'un en akıllı ve orijinal genç teorisyenleri arasında yer alan Hans-Jürgen Krahl ve Rudi Dutschke'nin konuşmaları ve yazıları kalıcı etki bırakıyordu. Dutschke, "[...] devletin zor mekanizmalarının kanlı ve vahşi saldırısı" nın, öğrenciler örgütlü olmadığı ve kaotik tepki verdiği için mümkün olabildiğini söylüyordu. Bu yüzden, maddi olarak silahla donanmamış öğrencilerin "ritüelleştirilmiş provokasyon biçimleri bulmaları" ve "kamuoyuna, maddi olarak tezahür eden bir şiddetsizliği sokakta açıkça göstermeleri" gerekliydi.[119] "Militan eylem aracılığıyla siyasal ve insani özgürleşme" talep ediyor ve şöyle diyordu: "Her şey, insanın, daima kendisi tarafından yapılmış tarihi, nihayet bilincinde olarak yapma bilinçli iradesine bağlıdır."[120]

Jürgen Habermas, Ohnesorg'un ölümünden birkaç gün sonra Rudi Dutschke'yi 'sol faşizm'le suçlayıp Batı Berlin'li yöneticilerin suçlamasını akademik olarak meşrulaştırınca, Sosyalist Öğrenci Birliği içindeki karşıtları bile Dutschke'yi savundular. Öte yandan, sol liberal-burjuvaziyle APO arasındaki ilişki kopmuş ve anti otoriterlerin rolü güçlenmişti.

1967 Eylül başında Frankfurt am Main'da yapılan SDS'nin 22. Delege Konferansı'nda Rudi Dutschke'yle Hans-Jürgen Krahl, birçok kişiyi şaşırtarak, eski isimlere inat sansasyon yaratan bir 'örgütlenme raporu' için biraraya geldiler. Dutschke, "SDS yapısının, 2 Haziran sonrasında anti otoriter protestonun daha önce hiç görülmemiş ölçüde yaygınlaşması"nın üstesinden gelemediğini ileri sürüyordu. Hareketin örgütsüz kendiliğindenciliği, grupları parçalanma ve siyasal pratiklerini çaresiz reaksiyonlarla sınırlama tehdidiyle karşı karşıya bırakıyordu. Dutschke devrimci azınlıkların, devletle çatışma içinde artık "[...] pasif ve acı çeken kitlelerin farkındalık süreci"ne yol açmak zorunda olduklarını söylüyordu. Che Guevara'nın "Üçüncü Dünya'da silahlı propaganda"sı, "metropollerde 'eylemin propagandası'yla tamamlanmak" zorundaydı. "Baskıcı kurumlar sistemi"nin imhasının organizatörü olarak "şe-

119) Akt. *Tilman Fichter/Siegward Lönnendonker: Kleine Geschichte des SDS. Der Sozialistische Studentenbund von 1946 bis zur Selbstauflösung*, Berlin: Rotbuch, 1979 (2. baskı), s. 107.
120) *A.g.y.*, s. 107-108.

hir gerillası"ndan söz ediyordu. SDS'nin başka bir örgütlenme yapısına ihtiyacı vardı. "Eğer bir sonraki durak entegrasyon ve sinizm olmayacaksa, kendi kurumsallığı ortamında kendini inkar etmek, gerilla mantalitesi gerektirir."[121]

'Şehir gerillası' kavramının ilk kez geçtiği bu konuşma çoğunluk tarafından coşkuyla alkışlandı. SDS içinde anti otoriter fraksiyon ilk kez zafer kazanmış, yeni federal yönetim kurulu başkanları Karl Dietrich Wolff ve Frank Wolff olmuştu. Marcuse'nin, Meinhof'un, Dutschke'nin ve Krahl'm metinleriyle, anti-otoriterlerin teorik temeli yıllar içinde atılmış oluyordu.

Kampen'de Röhl ve Hamburglu Parti Cumhuriyeti'yle birlikte geçirdiği yaz tatilinden sonra bu insanlardan, özellikle de evliliğinden soyutlanmışlığını iyice hisseden Ulrike Meinhof, Röhl'le *konkret*'in yönelimi ve çocukların eğitimiyle ilgili kavga ediyordu. Nihayet, onu değiştirebileceğini düşünerek uzun süre kendisini kandırdığını itiraf etmişti. "Bazen çıldıracak gibi oluyorum. Klaus'la kurduğum ilişki, kurumlar nezdinde gördüğüm kabul, öğrencilerle yaptığım işbirliği –birbiriyle bağdaşması mümkün görünmeyen bu üç şey beni çekiştiriyor, paramparça ediyor. Ev, partiler, Kampen, bütün bunlardan sadece kısmen keyif alıyorum, oysa başka şeylerin yanı sıra bunlar yıkıcı bir unsur olmam için benim temelimi oluşturuyor. Televizyona çıkmak, ilişkiler kurmak, saygınlığa sahip olmak gazeteci ve sosyalist olarak mesleğimin bir parçası, ayrıca bana *konkret*'in dışında radyo ve televizyonda sesimi duyurma imkânı sağlıyor. Bu, insani açıdan sevindirici olabilir, fakat benim sıcaklık, dayanışma, grup aidiyeti ihtiyacımı karşılamıyor. Orada bana belli bir anlayış sağlayan rol, aslında benim karakterime ve ihtiyaçlarıma kısmen cevap veriyor, çünkü düşüncelerimi kukla düşüncelere dönüştürüyor, beni, benim için, hepimiz için çok ciddi meseleleri gülerek, yani sırıtarak, yani maske takarak ifade etmeye zorluyor."[122]

Aklı Batı Berlin'deydi, ama yine de Blankensee'deki evi hızla düzenledi, Lurup'taki mobilyalar, Meinhof ailesine ait birkaç parça ha-

---

121) Rudi Dutschke/Hans-Jürgen Krahl, "Organisationsreferat" (şu isimle yaygınlaşmıştır: "Das Sich-Verweigern erfordert Guerilla-Mentalitaet", 5 Eylül 1967'de SDS'nin Frankfurt am Main'da yapılan 22. Delege Konferansı'nda okunmuştur). [Metin, bir teyp kaydı çözümüne dayanmaktadır. Kısa birkaç pasaj anlaşılamadığı için metne alınmamıştır.] Kaynak: http://www.infopartisan.net/archive/1967/266716.html 26 Mart 2005).
122) Akt. K.R. Röhl, "Fünf Finger", *a.g.y.*, s. 285-286.

tıra; geri kalanları eskici dükkânlarından satın aldı; duvarları rengârenk boyadı.

7 Ekim 1967'de Ulrike'nin 33. doğum günü ve Ferdinands Höh caddesindeki evin açılışını kutlamışlardı. Müzik, lezzetli yiyecekler ve bir sürü konuk vardı. Röhl, gerçek olay ve kişileri örtülü biçimde betimlediği *Die Genossin* (Yoldaş) adlı romanında şöyle yazıyor: "Son bir kutlama daha yapılıyordu [...] 'herkes' oradaydı, hemen hemen herkes. Ve konuklar, kutlamanın, Katharina'nın [Ulrike] doğum günü kutlamasından, Michael'le [Klaus] Ines Cabral'ın [Danae Coulmas] düğün kutlamasına dönüşmesine tanık oldular. Gece yarısına doğru Luft [Röhl], Portekizli [Yunan] kadınla kol kola çıkıp gitti evden, kutlamaya devam eden konukları geride bırakan gelinle damat gibiydiler."[123] 1994'te bir filmde Röhl şöyle der: " [...] bu parti fiilen bir düğün gibiydi, ama düğün sevgiliyle yapılıyordu."[124]

Kocasının herkesin önündeki sadakatsizliği, sadık Ulrike Meinhof'un Röhl'ü ve Hamburg'u terk etmesi için önemli bir sebepti, ama ona gerçekten yakın olanların verdiği bilgiye göre, gerçek sebep değildi. Danae'nin kocası Peter Coulmas da yıllar sonra Röhl'e şiddetle karşı çıkacaktı: "Ulrike'nin o dönem sorunu, söz konusu o erkek ya da başka bir erkek ya da genel olarak erkek değildi, politikaydı." Onun "o günlerde dendiği gibi, angajmanı, yani kaygıları ve aktiviteleri o kadar güçlüydü ki, burada o erkeğe hiç yer yoktu".[125]

Bu felaketten üç hafta sonra Ulrike, çok farklı bir konuyla ilgileniyordu. KPD-Gençlik Seksiyonu tarafından Politbüro'ya gönderilmiş olan bir dosyada, "28./29.10. [1967] tarihinde Frankfurt/Main Volksbildungsheim'de, 'Entelektüel Sol'un (SDS, Schauer) Konferansı Üzerine" bir 'rapor' bulunuyor. SDS tarafından organize edilen bu sosyalist çalışma konferansında Ulrike Meinhof, gözlemci tutanağına göre, "fabrikalardaki durumu ve mücadeleyi kamuya açık hale getirmenin gerekli olduğuna bir çok kez dikkat çekti. Artık fabrikalardaki çatışmalarla ilgilenmeye, fabrika içi pratikle ilgili materyal toplamaya ve değerlendirmeye başlamak gerekti. Fabrika içi süreçler kamuoyuna açılmak ve protestoların siyasal içeriğinin daha geniş bir kamuoyu tarafından anlaşılmasını sağlamak zorunluydu. Bütün

123) Klaus Rainer Röhl, *Die Genossin*, Wien/München/Zürich: Fritz Molden, 1975, s. 216.
124) Klaus Rainer Röhl'le röportaj: Koulmasis, *a.g.y.*
125) Peter Coulmas'la röportaj: Koulmasis, *a.g.y.*

bunlar her şeyden önce sol entelektüellerin ve gazetecilerin göreviydi." Burada muhtemelen, İtalya'da daha radikal bir işçi hareketine yaslanma şansına sahip olan Feltrinelli'yle söyleşilere değinmekteydi. Ulrike Meinhof'un bu konuda da saygın bir yeri vardı; yıllardır, onun dışında hiç kimse radyo programlarında, sanayide yaşanan çalışma koşullarını kamuya açıklamamıştı.

Ulrike Meinhof, Röhl'den ayrılma ve çocuklarla birlikte Batı Berlin'e taşınma kararı aldı. Onu siyasal bakımdan ilgilendiren herkes orada yaşıyordu. Vietnam savaşma karşı eylemler hiçbir yerde oradakinden daha etkileyici değildi. Önce öylesine çıkıp gitmek ve çocukları da yanında götürmek niyetindeydi. Kız kardeşi velayet nedeniyle resmen boşanmasını tavsiye etti.

Zaman seçimiyle ilgili son darbeyi iki olay vurmuştu. Birincisi 1967/1968 yılbaşında Klaus Rainer Röhl tarafından yeniden aşağılanmasıydı. Arkadaşlarının verdiği bir yılbaşı partisi esnasında Röhl birden kaybolmuş, gece yarısını geçtikten sonra, Danae Coulmas'la kol kola tekrar ortaya çıkmış, tekrarlanan bu aşağılanma karşısında Ulrike Meinhof'un beti benzi atmıştı. Çift ortalıkta dolaşıp herkesin yeni yılını kutladı. Az sonra da Bayan Coulmas, kocasıyla birlikte partiden ayrıldı. Röhl de artık eve gitmek niyetindeydi, ama Meinhof'un isteği üzerine dans etmeye başladılar. Az sonra Röhl Meinhof'u bırakıp, hemen boynuna sarılan genç bir dansçı kızı aldı kollarının arasına. Ulrike Meinhof'un mutsuz yüzünü gören Peggy Parnass kıza çıkışmış, kız merakla Meinhof'a doğru bakıp kurumlu kurumlu "benim yüzümden mi?" diye sormuştu. "Eğer o adamla bir kez daha dans edersen, [...] döve döve pelteni çıkarırım senin," diyerek kızı tehdit eden Parnass'ı ise Peter Rühmkorf, "Böyle bir şeyi nasıl yaparsın, gerçi hepimiz öyle düşünüyoruz, ama bunu yüksek sesle söyleyemezsin!" diye uyarmıştı.[126]

Darbeyi vuran ikinci olay çok daha ilginçti. Benno Ohnesorg'un ölümünden yedi ay sonra APO, Batı Berlin'de her zamankinden daha güçlü ve mücadeleci görünüyordu. Şubat 1968'de Vietnam savaşma karşı büyük bir gösteri ve Vietnam savaşına karşı uluslararası bir mahkeme hazırlanmaktaydı. Rudi Dutschke, Giangiacomo Feltrinelli, Ernest Mandel, çok sayıda Alman ve yabancı solcu Berlin'de toplanmıştı.

126) Akt. R. Röhl, *a.g.y.*, s. 588.

Ulrike Meinhof Peter Coulmas'a şöyle yazdı: "Sevgili Peter, [...] sadece göç ettiğimi söylemek istiyorum. Bunu gerçekten yapma kararı, çok özgürleştiriciydi [...] Aniden gidivermek dışında başka nasıl gidebilirdim bilmiyorum. Ama aniden demek, durduk yerde anlamına gelmiyor. Durduğum yer epey zamandır hoş değildi zaten. Uzunca süredir kendimi ıslanmış ve iliklerime kadar donmuş hissediyordum. [...] Ama artık Berlin'de de küçücük bahçesi olan bir evim var. İhtiyaçlarımızı gayet güzel karşılıyor. Sadece bir kaç ustanın el atması gerek, ki bu konuda ben oldukça iyiyimdir."[127]

127) Koulmasis, *a.g.y.*

PARLAMENTO DIŞI MUHALİF

Batı Berlin, Şubat-Mayıs 1968

Kalabalık koşmaya başlayınca çocuklar da birlikte koşmak istiyor ve "Ho Ho Ho Chi Minh" diye bağırıyorlar.

Ulrike Meinhof 14 Şubat 1968'de, çocukları arabaya bindirip evi terk etmek isteyince, Klaus Rainer Röhl onu durdurmaya kalkışmış, gitmesini yasaklamış, hatta onu çocukları kaçırmakla suçlamıştı. Ama Meinhof hiç oralı olmadı. Boşanma davası açarak bu adamla yıllardan beri süregelen anlaşmazlığına noktayı koydu. Gitmesini engellemek için üzerinde bornozu olduğu halde bir süre koştuktan sonra, arabanın arkasından bakakalan Klaus Rainer Röhl, Meinhof'un ciddi olduğunu ancak anlıyor gibiydi.

Ulrike kızlarını Hannover'de Holde Bischof'a bırakmıştı ve Bischof çocuklarla birlikte Taunus/Eppenhain'a gitmişti. Batı Berlin'de

ev bulur bulmaz -fazla zorlanacağını düşünmüyordu- çocukları yanına alacaktı. Hannover'de Batı Berlin'e gideceğini öğrendiği Rudi Dutschke'yi arabasına davet etmiş, birlikte gitmeyi önermişti. Siyaset alanından en sevdiği arkadaşı Dutschke'ydi; sevgili değil, kardeş gibi gördüğü sırdaşıydı. Ona göre en akıllı solculardan biriydi Dutschke. Batı Berlin'e gitmek için yola çıkmadan önce radyodan, bir adamın Dutschke'ye benzediği için linç edilmekten zor kurtulduğunu öğrendiler. İki ay önce Dutschke, Günter Gaus'un, "Devrimci amaçlarınız için gerektiğinde elinize silah alır mıydınız?" sorusunu şöyle cevaplamıştı: "Net bir cevap veriyorum: Eğer Latin Amerika'da olsaydım elde silah savaşırdım, ama Federal Cumhuriyet'teyim. İnsanlar hiçbir zaman silaha başvurmak zorunda kalmasınlar diye mücadele ediyoruz. Fakat bu bizim elimizde olan bir şey değil, iktidarda olan biz değiliz." Ama eğer Federal Cumhuriyet NATO'dan çıkmaz ve böylece uluslararası çatışmaların içine çekilirse, bu durumda "silah kullanacağımız kesindir, yani eğer Federal Cumhuriyet'in askerleri Vietnam'da ya da başka bir yerde savaşmaya başlarlarsa, bizim de kendi ülkemizde savaşacağımız kesindir". Bu durumu engellemek egemenlerin elinde, solculara düşen görevse, "artık savaşların son bulduğu, dünyanın hiçbir yerinde açlığın yaşanmadığı yeni bir dünya kurmaktır. Bu bizim tarihsel imkânımızdır".[128] Rudi Dutschke, radyodan haberleri dinledikten sonra fikrini değiştirmiş, güvenlik sebebiyle Batı Berlin'e uçakla gitmeye karar vererek Meinhof'un arabasından inmişti.

Meinhof arabasıyla tek başına Doğu Almanya'dan geçti. Batı Berlin'de bu kadar yalnız olmayacağından emindi. Bir kez daha sert bir çizgi çekmişti hayatına. Gerçi hala *konkret*'te yazıyordu, fakat çoktandır Klaus Rainer Röhl'ün dergiyi getirdiği noktayı savunacak durumda değildi. Röhl'ün değişebileceğine inancı fazlasıyla uzun sürmüştü.

Ulrike Meinhof'u Batı Berlin'e çeken şey, siyasal değişim ve insan ilişkilerinde dayanışma umuduydu. Toplum kutuplaşmıştı, kent siyasal bakımdan canlıydı, değişim için önkoşul da buydu zaten. Genç muhaliflere karşı olanların zaten biraz tehlike arz eden tavırları, Benno Ohnesorg'un ölümünden sonra bir miktar daha kötüleşmişti. En küçük eylemler bile medyada isterik tepkilere sebep oluyordu. Viet-

128) *Süddeutsche Zeitung*, 27/28 Ocak 2001.

nam Savaşı'na karşı basit afişler bile Axel Springer'in gazetelerinde manşete çıkıyor, "Berlin için utanç verici bir rezalet" olarak sunuluyordu. Amerikan Evi'ne atılan altı yumurta ilk kez manşetten şöyle verilmişti: "Bu terördür." Binaya ne zaman yumurta atılsa, üniversite rektörü, Batı Berlin'deki şehir komutanına itaatkâr bir özür mektubu kaleme alıyordu." Rudi Dutschke'ye karşı kışkırtma öyle büyüktü ki, sık sık evini değiştirmek zorunda kalıyordu. Toplumun bir tarafı böyleydi. Diğer tarafındaysa gençlerin büyük çoğunluğu Parlamento Dışı Muhalefet'e sempati duyuyordu. Kamuoyu araştırmacıları *Spiegel* için yaptıkları bir araştırmada şu sonuçlara varmışlardı: "Sokaklara çıkan azınlığa çoğunluk sempati duyuyor [...] Kızlar erkeklerden, kasabalılar kentlilerden pek farklı düşünmüyor."[129]

Batı Berlin'e geldikten birkaç gün sonra, Parlamento Dışı Muhalefet'in gerçekleştirdiği en önemli kongre olan Uluslararası Vietnam Kongresi henüz başlamadan önce SDS, Ulrike Meinhof'a 'diplomatik bir görev' verdi. SDS, Doğu Berlin'deki Berliner Ensemble'da bir tiyatro oyunu sahneye koyan ve Vietnam Kongresi'nde konuşması beklenen İsveçli sanatçı Peter Weiss'ın SED tarafından, "Dutschke'nin barbarlarıyla ilişkiye girmemesi" yönünde uyarıldığını öğrenmişti ve Kongre'nin bir sürü uluslararası konuşmacısından biri olan İngiliz sosyalist Tarık Ali'nin anlattığına göre, Meinhof'tan, "Weiss'ı kurtarması" ve Doğu Berlin'den "buraya bize getirmesi" rica edilmişti. Meinhof "görevi başarıyla tamamladı";[130] Peter Weiss Vietnam Kongresi'ne geldi.

Kongreye katılan Avrupa, ABD, Asya, Latin Amerika ve Afrika'dan birçok anti-emperyalist ve sosyalist örgüt temsilcisinin ortak düşüncesi şuydu: "Vietnam'da kurtuluş savaşını yok etmek isteyen emperyalizm, özellikleri farklı olsa da, temel belirleyeni, yani insanın özgürleşmesine karşı bir baskı mekanizması olması her yerde aynı olan dünya çapında bir sistemdir [...] Vietnam halkıyla dayanışma bizim için, Ho Chi Minh'in İtalyan komünistlerine, 'kendi ülkenizde devrimi inşa edin' çağrısına uymak ve bunun için çalışmaktır." Bu satırlar Kongre Seçkisi'nin önsözünden alınmıştır.[131]

129) '68'liler aslında, '67'lilerdi.

130) Tariq Ali, *Street Fighting Years. Autobiographie eines '68ers*, Köln: Neuer ISP Verlag, 1998, s. 192.

131) Wolfgang Dressen/Sibylle Plogstedt/Gerhart Rott, "1968 Uluslararası Vietnam Kongresi'nde Önsöz. Konuşmalar ve Açıklamalar", Berlin Verlag kommunistischer Kampf, 1998, s. 5.

Konuşmacılar arasında Weiss ve Tarık Ali dışında, Ernst Mandel (Belçika), Erich Fried (İngiltere), Alain Krivine (Fransa), Giangiacomo Feltrinelli (İtalya), Bahman Nirumand (İran) ve Gaston Salvatore (Şili) vardı. Weiss ve Fried, faşizm döneminde Almanya'dan kaçmış iki Yahudiydi. Kongreyi düzenleyenler Ernst Bloch'u da davet etmişlerdi, ama o verdiği cevapta, "Bırakın biraz da Frankfurt Okulu'ndan kişiler konuşsun - muhtemelen Theodor W. Adorno'yu kastediyordu-, zaten onların 'politik bir açıkları' var,"[132] demiş; karısı Karola Bloch ise, Ernst'in üçüncü bir ilticacı Yahudi olarak davet edilmesinin uygun olup olmadığını sormuştu. "Almanya Federal Cumhuriyeti'nde ne kadar çok kişinin kötü niyetle, yine hep Yahudiler, diye düşüneceğini biliyoruz."[133]

Rudi Dutschke, Hans-Jürgen Krahl -Frankfurt'tan Adorno'nun öğrencisi ve Adorno'yu eleştiren- solcu psikiyatrist Erich Wulf, ABD'den Siyah Güç Hareketi'nin ve SDS'nin, ırk ayrımcısı Güney Afrika devleti tarafından yasaklanmış olan African National Congress'in (ANC) temsilcileri, Türk, Fransız, Norveç, Danimarka, Etyopya ve İtalyan solu, Yunanlı cunta karşıtları da konuşma yaptılar. Aralarında Günter Anders, Michelangelo Antonioni, Ernst Bloch, Andre Gorz, Elsa Morante, Alberto Moravia, Pier Paolo Pasolini, Bertrand Russell ve Jean-Paul Sartre'ın da bulunduğu ünlü sanatçı ve filozoflar dayanışma mesajları yollamışlardı. Hepsi Vietnam Kongresi'ne karşı yapılan kışkırtmaları ve gösterilerin yasaklanmasını eleştiriyorlardı. Dünyaca ünlü İtalyan yönetmen Luchinno Visconti şu telgrafı çekmişti: "Yasağı basından irkilerek öğrendim [...] Sizlerle dayanışma içindeyim."[134]

Janette Habel ve İtalyan PSIUP temsilcisinin dışında bütün konuşmacılar erkekti. Yıllardan beri Vietnam savaşı hakkında yazılar yazmasına rağmen Ulrike Meinhof konuşma yapmadı. Ona sorulmuş muydu? Muhtemelen zaman dardı ve bazı konuşmacılar kürsüye çıkmakta ısrar etmişlerdi. Meinhof böyle durumlarda kendisini öne çıkarmazdı. Peter Weiss'ı Doğu Berlin'den getirdikten sonra, Kongre'ye katılan binlerce kişinin arasında, ön sırada, yakın arkadaşı Giangiacomo Feltrinelli'nin yanında oturdu. Birçok sol projenin hamisi

132) Akt. *Gretschen Dutschke: Wir hatten ein barbarisches, schönes Leben. Rudi Dutschke. Eine Biografie*, Köln: Kiepenheuer & Witsch, 1996, s. 181.
133) *A.g.y.*, s. 182.
134) Uluslararası Vietnam Kongresi, 1968, *a.g.y.*, s. 173-174.

olan Feltrinelli, Vietnam Kongresi'ni de cömertçe finanse etmişti. Kalan parayla da Rudi Dutschke, Bahman Nirumand ve Ulrike Meinhof'un da kurucuları arasında bulunduğu Uluslararası Haber ve Araştırma Enstitüsü (INFI) finanse edildi. Feltrinelli yaptığı kısa konuşmasını, yoğun alkışlar altında, "Zafer sosyalizm mücadelesinin olacak," diyerek bitirmiş ve tekrar Meinhof'un yanına oturmuştu.

Asıl konuşmayı Rudi Dutschke yaptı, 'uluslararası özgürlük mücadelesi için tarihsel koşullar' üzerine konuştu. Farklı devrimci stratejileri ve Federal Almanya'daki sosyo-ekonomik koşulları incelediği konuşmasında, NATO Karşıtı Kampanya şeklinde gelişecek, fiilidayanışmacı enternasyonalizmi savundu.

Kongreye katılanlar Vietnam Halk Kurtuluş Cephesi'nin Tet Saldırısı'nı sevinçle karşıladılar. Yetersiz silahlanmış 70 bin savaşçı 31 Ocak'ta, 41 eyalet başkentinden 36'sına girmiş ve böylece süper güç ABD'yi, en azından kısa bir süre için dize getirmişti. ABD bunun intikamını acımasızca aldı: Askeri birlikler ve hava kuvvetleri, hükümeti ABD'den icazetli Güney Vietnam üzerinden âdeta bir ateş silindiri gibi geçti. *Spiegel* yazarı ve belgesel sinemacı Wilhelm Bittorf 1988'de *Spiegel*'de, öğrenci devrimi üzerine bir yazı dizisi kaleme almıştı: "Onlar olmaksızın, isyan yılı 1968'in, olması gerektiği gibi olamayacağı savaş fotoğrafları" çıktı ortaya: "Ahşap bir evin önünde diz çökmüş, kendinden geçmeden önce görmeyen gözleriyle arkadaşlarını arayan, başı kanlar içinde siyahi bir Amerikan askeri; yanan elbisesini vücudundan sıyırıp atmış, bağırarak koşan çıplak kız çocuğu; paramparça derisi sarkan birkaç haftalık bebeği elinde tutan bir adam. Sonra Güney Vietnamlı polis şefi Nguyen Ngoc Loan'ın, Saigon'un ortasında, gerilla olduğundan şüphelendiği şortlu ve kareli gömlekli genç bir adamın kafasına on metre mesafeden kurşun sıktığı o sahne –adam, kurbanın can çekişmesini akşam haberleri için kayda alan NBC kameralarının önünde poz veriyordu."[135]

Eğer kötü silahlanmış bir gerilla ordusu, zengin bir ulusun yüksek teknolojiyle donatılmış ordusuna karşı uzun yıllar boyunca direnebiliyorsa, "eğer yoksul köylüler bunu yapabilmişlerse, aynı şeyi Batı Avrupa'da bizler neden yapamayalım, Amerika'da muhalifler neden yapamasınlar?" diye soruyordu birçok insan kendi kendisine.

135) Wilhelm Bittorf, "Traeume im Kopf, Sturm auf den Strassen", *Spiegel* Özel Sayısı, "Die Wilden 68er", Hamburg, 1988, s. 5.

Rudi Dutschke daha 1967'nin sonbaharında "taşımacılık, telekomünikasyon, limanlar ve demiryollarına karşı" sabotaj eylemleri önermişti, "örgütün illegal kısmı olarak faaliyet gösterebilmek için Almanya Sosyalist Öğrenci Birliği, Cumhuriyetçi Kulüp, Kartallar, sol sendika gruplarından seksen kişilik bir grup toplanmalı"ydı.[136]

Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun (RAF) kuruluşu, bu kongreden iki yıl üç ay sonra gerçekleşmiş olan, Andreas Baader'in kurtarılmasına bağlanır. Oysa bir kuruluş tarihi yoktur. Batı Almanya'nın savaş sonrası tarihinde RAF'ı mümkün kılan birçok an, durum, olay ve çatışma vardır. Vietnam Kongresi ilk mozaik taşı değildi ve sonuncusu da olmayacaktı.

Kongre'nin sonunda "NATO'yu yok edin" kampanyasını içeren, ayrıca Vietnam'da FNL'nin maddi olarak desteklenmesi, savaşa karşı direniş ve sabotaj eylemlerine çağrı yapan bir 'eylem programı' kabul edildi. ABD askerlerine ordudan firar edin, çağrısı yapılıyordu. İki Afro-Amerikan ABD vatandaşı Rogis Lader ve Robert Peirce Vietnam'a celp emirlerini yırttılar. Cumhuriyetçi Kulüp'ün girişimiyle bazı savaş karşıtları, geceleri Batı Berlin'de Amerikan askerlerinin gittiği bar ve kulüpleri dolaşıp ABD askerlerine ABD ordusundan firar etmelerini telkin ediyordu. Bazı solcular bir süredir, firar eden askerleri güvenli yollardan İsveç'e kaçırmaktaydı.

Kongre'de bir kenarda oturan Sosyalist Birlik Partisi (SED) gözlemcileri, kendi nüfuz alanları dışında, şimdiye kadar küçümsedikleri son derece etkileyici bir sol hareketin geliştiğini dehşet içinde görmüşlerdi. *konkret*'in müdürü, 1964'te Ulrike Meinhof'la birlikte KPD'den istifa etmemiş olan Klaus Steffens, Parti için, Kongre'nin 'küçük-burjuva karakteri'ni eleştiren gizli bir rapor kaleme aldı.[137]

Kongre'nin ilk gününün gecesinde Rudi Dutschke ve iki kişinin daha bulunduğu otomobilin çevresi bir düzine taksi tarafından sarıldı. Şoför arabayı yıldırım hızıyla geri vitese alıp Dutschke'yi güvenli bir yere götürdü. Direksiyondaki adamın bu başarılı tepkisi kurtarmıştı belki de Rudi Dutschke'nin hayatını. Eğer taksi şoförleri onu gerçekten ağır yaralasalar, acaba ne olurdu?

Kongre'ye katılanlar ertesi gün yasak olmasına rağmen Batı Berlin'de bir gösteri düzenleme kararı aldılar; yaklaşık dokuz ay önce,

136) R. Dutschke, "Wir hatten ein barbarisches", *a.g.y.*, s. 489, not 93.
137) Klaus Steffens, 17/18 Şubat 1968 tarihli "SDS-Vietnam Kongresi Batı Berlin", SAPMO, *a.g.y.*

yakınlarında Benno Ohnesorg'un öldürüldüğü Opera binasına kadar yürüyeceklerdi. Ohnesorg'u vuran polis Kasım'da beraat etmişti. Batı Berlin iç işleri senatörü Kurt Neubauer (SPD), belki de savaş sonrasının en büyük polis gücünü toplamıştı ve - gösteri yasağının devam etmesi halinde- polis şefine uygulamaya sokması için şu talimatı verdi: "Birkaç kişinin ölmesi önemli değil, en az bin kişinin kafasından kan akmalı." Bunun üzerine istifa eden polis şefinin yerine gelenin söyledikleri ilginçti: "Göstericilere öyle sert müdahale edeceğim ki Moskova'ya kadar kaçacaklar."[138] Fakat Erich Fried kürsüde konuşmasını yaparken, Berlin İdari Mahkemesi'nin gösteriye izin verdiği haberi geldi ve büyük sevinçle karşılandı.

Göstericilerin sayısı belki 15 bin, belki daha fazlaydı. Yurtdışından gelenler de çoktu! Batı Berlin'in gördüğü en büyük gösterilerden biriydi bu. Slogan atan göstericiler arasında Ulrike Meinhof da coşku içinde yürüyordu. Dokuz yıl önce Viyana'da yapılan Dünya Gençlik Festivali'ne gittiğinde, bütün dünyadan gelen solcuların oluşturduğu atmosferden sarhoş olmuş halde, Almanya'daki hayatın ne kadar bunaltıcı olduğunu, ancak yurtdışına çıkınca hissettiğini söylemişti. Şimdi dünyanın her yerinden aydın insanlar, karanlıklar içindeki Almanya'ya gelmişlerdi; aynı kendisi gibi düşünen ilginç insanlardı bunlar, sosyalistler, sanatçılar ve komünistler. Ho Chi Minh, Rosa Luxemburg, Che Guevara ve Karl Liebknecht'in büyük boy fotoğraflarının arasında kızıl bayraklar dalgalanıyordu. Kol kola girmiş göstericiler safları sıklaştırarak yürüyor, slogan atarak koşuyorlardı: "Ho! Ho! Ho Chi Minh!" –"Zafer FNL'nin olacak!"- "Küçük radikal bir azınlığız biz!" Kongre ve gösteri fotoğrafları bütün dünyaya yayılmıştı. Bu fotoğraflar dayanışma ve özgüven ışığıyla parlamaktaydı. Ulrike Meinhof mutluydu. Kısa bir an için hep birlikte bu dünyayı gerçekten de değiştirme imkânı elle tutulabilir olmuştu. Meinhof yeni bir hayata başlamayı başarmış görünüyordu –50 günden biraz az bir süre için.

Hans Magnus Enzensberger, Bonn'daki Büyük Koalisyon'un ve Batı Berlin'de iktidarda olan SPD'nin, uluslararası düzeyde dikkate çeken Vietnam Kongresi'ne ve bir gün sonra yapılan başarılı gösteriye tepkisi üzerine şunları yazdı: "Şansölye ve içişleri bakanı, halkı - ki Batı Almanya'yla Batı Berlin'deki üniversite öğrencileri, öğrenciler

138) Akt. Tariq Ali, *a.g.y.*, s. 187-188.

ve çıraklar artık halk kapsamında sayılmıyordu-, bu muhalefete karşı açıkça, iç savaş benzeri tutum almaya çağırma tehditinde bulundu. Belli ki federal hükümet halk deyince [...] her an sopaya, gerektiğinde de tabancaya davranmaya hazır, gönüllü polisleri anlıyor."[139] *Bild* gazetesi, "Genç kızılların terörünü hemen şimdi durdurun" başlığı altında şöyle diyordu: "Şu an olup bitenin üzerinden atlayarak gündeme geçmek ve bütün kirli işleri polise ve onun tazyikli suyuna bırakmak mümkün değildir."[140]

Çağrı anlaşılmıştı. Batı Berlin Senatosu, ÖTV Sendikası, Springer'in gazeteleri ve bir sürü ünlü ve 'şerefli' vatandaş, Parlamento Dışı Muhalefet'e karşı gösteri çağrısı yaptı. Bir çıkar grubu olan Batı Berlin Arsa ve Dükkan Sahipleri e.V. şu açıklamayı yapmıştı: "Küçük Terör-Anarşi-Öğrenci Kliği Kentimizden Defol!" Bölge müdürlükleri kapatılmış, kamu işyerlerinde çalışan işçi ve memurlar gösteriye katılmaları için izinli sayılmışlardı. Berlin'deki ulaşım şirketi özel seferler koymuştu. Radyo istasyonları özel yayınlar yapıyordu. Gösteriye 50 bin Parlamento Dışı Muhalefet karşıtı katılmıştı, ama bazı medya kuruluşları bu sayıyı üç kat fazla veriyordu. Göstericiler üzerlerinde, "1 Numaralı Halk Düşmanı Rudi Dutschke!", "Siyasi Düşmanlar Toplama Kamplarına!", "Adolf'un Zamanında Bunlar Olmazdı!"[141] yazılı pankartlar taşıyorlardı. Tek bir polis bile bu pankartları indirtip yırtmadı, sosyal demokratların hükümet olduğu bu kentte tek bir sosyal demokrat bile müdahale edip gereğini yapmadı. Gösteriyi izlemeye gelmiş, darkafalı Almanların kafasındaki 'serseri' veya 'kızıl öğrenci' imajına uyan insanlar, çareyi kaçmakta buluyordu. İzinli olan ve gösteriye gelen genç bir memur öfkeli kalabalık tarafından yanlışlıkla Dutschke'yle karıştırılmıştı: "Dutschke burada! Öldürün onu! Asın!" Yüzüne tekmeler indirilmiş, kafasında şişe patlatılmıştı. Daha sonraları bir polisin ifadesi tutanağa şöyle geçecekti: "Doğrudan kucağıma düştü, boynuma sarılıp kekeledi: 'Tanrı aşkına yardım edin, bunlar beni öldürecek!' Arkamızdan koşan bin kadar insan, kırk metre daha peşimizden gelip bize yetişti. Feryat edip 'Dutschke'yi öldürün' diye bağırıyorlardı. Sırtıma bir sürü darbe aldım. Yere düştük. Kalabalık kendinden geçmişti. Arabaya kadar birkaç metre sürünerek gittik. Arabanın kapısını açıp genç

139) Hans Magnus Enzensberger, "Eine neue Pfase des Kampfes", *konkret*, 5/1967, s. 11.
140) *Bild*, 1968 Şubat ortası.
141) Fichter/Lönnendonker, *a.g.y.*, s. 126.

adamı son anda içeriye itebildim. İnsanlar hâlâ polis otobüsünü devirmeye çalışıyor ve 'Dutschke dışarı! Dutschke dışarı!' diye bağırıyorlardı."[142]

Observer muhabiri Neal Anderson'ın konuğu genç İngiliz kadın, kenarda durmuş 'suskun çoğunluğu' izliyordu. Belki de yüzünde eleştirel bir ifade vardı. Göstericilerin arasından biri parmağıyla genç kadını gösterdi: "İşte öğrenci orospulardan biri!" O da dövülüp yerlerde çiğnendi. Genç kadına yardım etmek isteyen bir rahip ve avukat da aynı kaderi paylaştı. O gün yaklaşık 40 kişinin başına benzer şeyler gelmişti. Konuşmacılar -aralarında sosyal-demokrat politikacılar, profesörler, oyuncular vardı- parmaklarını kıpırdatmamışlardı ve ağızlarından tek bir sözcük bile çıkmamıştı.

Tam tersine: SPD, 18 Şubat'ta Vietnam savaşına karşı gösteriye katılan üyelerini partiden attı. Parlamento Dışı Muhalefet'in bazı gösterilerine katılan oyuncu Wolfgang Kieling, Doğu Almanya'ya yerleşti. Politikacıların söylediği yalanlara ve Springer basınının kışkırtmalarına dayanacak hali kalmamıştı artık: "Batı Almanya ve Batı Berlin'deki genç kuşağa sempati duyuyorum [...] Batı Almanya'yı onlarla dayanıştığım için terk ediyorum." Kieling, aldığı Federal Film Ödülü'nü de Güney Vietnam Kurtuluş Cephesi yararına açık artırmaya çıkardı.[143]

Kongre'den kısa süre sonra Ulrike Meinhof, Berlin'in şık semtlerinden Dahlem'de, kızlarıyla birlikte kalabileceği bir ev buldu. Arnavut taşlarıyla döşenmiş, yaya kaldırımları geniş Gossler Caddesi'nde, içlerinde her türden ağacın bulunduğu bahçeli villalar vardı. Bu sakin caddenin neredeyse sonunda bulunan Meinhof'un tuttuğu bahçeli evde telefon bile mevcuttu. Batı Berlin'deki çoğu eski bina gibi oldukça da ucuzdu, belki de biraz ötede Unter den Eichen araba yolu yapım çalışmalarının yarattığı ses kirliliği nedeniyle bu kadar uygundu kirası.

Ulrike Meinhof yeni ikametini Nisan 1968'de kaydettirerek, bazen Holde Bischoff, bazen de Renate Riemeck'le kalan kızlarını yanına aldı. Birlikteyken de Röhl, çocuklara çok az zaman ayırdığı için, babalarından ayrılmalarının onları hiç etkilemediğini düşü-

142) Werner Balsen/Karl Rössel, *Hoch die internationale Solidaritaet. Zur Geschichte der Dritten Welt-Bewegung in der Bundesrepublik*, Köln: Kölner Volksblatt Verlag, s. 208-209.
143) Wolfgang Kraushaar, *1968, Das Jahr, das alles verändert hat*, Münih: Piper, 1998, s. 82.

nüyordu. Ayrıca ikizler ilk kez taşınmıyorlardı; doğduklarından beri her yıl bir iki kez haftalarca Renate Riemeck ve Holde Bischoff da kalmışlardı.

2 Nisan 1968 günü akşam geç vakit bir kadın, Frankfurt am Main'da Alman Basın Ajansı'm (dpa) telefonla aradı: "Alışveriş merkezleri Schneider ve Kaufhof birazdan yanacak. Bu siyasal bir eylemdir." Gece yarısından biraz önce alışveriş caddesi Zeil'da Schneider mağazasında gerçekten de yangın başladı, birkaç dakika sonra da Hauptwache'deki Kaufhof'ta yangın çıktı. Nispeten küçük üç yangındı bunlar: Kaufhof'ta spor ve oyuncak bölümünde mallar erimiş, Schneider mağazasında giysi deneme kabinlerinden birinin duvarıyla bir dolap yanmıştı. Esas olarak yangın söndürme çalışmalarının sebep olduğu maddi hasar, söylendiğine göre 2,2 milyon mark tutuyordu ve bu zarar sigorta tarafından karşılanmıştı. Yaralanan kimse de yoktu. Ertesi gün polis, Batı Berlinli üç solcuyu tutukladı: Yirmi yedi yaşındaki öğrenci Gudrun Ensslin, yirmi dört yaşındaki Andreas Baader, yirmi altı yaşındaki öğrenci Thorwald Proll ve Münih'teki action-theater'de Rainer Werner Fassbinder'le birlikte çalışmış olan yirmi beş yaşındaki Horst Söhnlein.

Almanya Sosyalist Öğrenci Birliği Yönetim Kurulu, bu 'mesnetsiz terör eylemleri'yle arasına hemen mesafe koydu. Fakat Öğrenci Birliği'nin başka üyeleri, hatta Federal Yönetim Kurulu üyeleri çok geçmeden bu sert tavrı düzelttiler. Gudrun Ensslin daha sonra, insanların Vietnam'da yaşanan soykırım karşısında kayıtsızlığını protesto etmek için, sadece maddi zarar vermek istediklerini açıklamıştı. "Bizler, hiçbir şey yapmadan sadece konuşmanın yanlış olduğunu öğrendik."[144] Savcı, tutuklanan dört kişi için toplam 24 yıl hapis talep etmişti.

1965 yılında öldürülen Malcolm X'in, bir zamanlar şiddete başvurmayan rakibi olan ve 1963'te yaptığı *"I had a dream"* diye başlayan o ılımlı konuşmasıyla tanınan Martin Luther King, başarısız olduğunu Malcolm X'in öldürülmesiyle de anlamıştı: "Yıllardan beri toplumun mevcut kurumlarını reforme etme düşüncesi üzerinde çalıştım – şurada biraz değişiklik, burada biraz ilerleme. Fakat artık düşüncem değişti: Artık bütün toplumun yeniden yapılandırılmasının zorunlu olduğuna inanıyorum –değerler sistemimizde bir devri-

144) Gudrun Ensslin, akt. Aust, *a.g.y.*, s. 75.

me ihtiyacımız var!" Eşitlik ve adalet umudunun içerili olduğu ünlü konuşmasına gönderme yaparak 'rüyam' diyordu 'karabasan'a dönüştü. Nisan 1968'de Poor People Campaign'i (PPC) hayata geçirdi; Siyahların, Kızılderililerin, Latinlerin ve Beyazların oluşturduğu hareketin örgütleyicisi olarak ABD'yi baştan başa katederek yoksulluğa, ırkçılığa ve savaşa karşı protesto yürüyüşü gerçekleştirecekti. Beyaz Saray -başkanlık koltuğunda Richard Nixon oturuyordu- onu "hükümete karşı suç teşkil eden itaatsizlik örgütlemek"le[145] suçluyordu. Otuz dokuz yaşındaki Martin Luther King 4 Nisan 1968'de, Memphis'te bir otelin balkonunda öldürüldü.

Bir hafta sonra Ulrike Meinhof Gossler Caddesi'nde masasının başında oturmaktaydı. Takvimler 11 Nisan 1968'i gösteriyordu, Paskalya öncesi Perşembe'ydi, dışarıda ilkbahar yüzünü göstermeye başlamıştı. Yazıyordu, radyo açıktı, belki de sevdiği filtresiz Roth-Haendle veya Reval sigarası içiyor, zaman zaman pencereden bakarken, okul zamanından beri yaptığı gibi sigara paketinden kopardığı bandrol parçasını parmaklarının arasında yuvarlıyordu. Tam o anda spiker ilkbahar havasını paramparça eden haberi verdi: Rudi Dutschke'ye suikast yapılmıştı. Biri ona eteş etmiş ve üç yerinden vurmuştu. Yaşayıp yaşamadığı henüz bilinmiyordu.

Allak bullak olmuştu, ağlayarak Sosyalist Öğrenci Birliği ve Cumhuriyetçi Kulüp'ten arkadaşlarını aradıktan sonra arabasına atlayıp hemen SDS'nin Kurfürstendamm'daki merkezine gitti. Yerde Dutschke'nin bisikletini, ayakkabılarını, çantasını gördü, yere akan kanı hâlâ öylece duruyordu. Rudi'nin kafasına iki kurşun isabet etmişti. Olay üzerine SDS şu açıklamayı yaptı: "Bu cinayetin, Springer Grubu'yla Senato'nun, bu kentteki demokratik güçlere karşı giderek artan oranda şiddetlenen sistematik kışkırtmasının sonucu olduğu şimdiden söylenebilir."[146] Teknik Üniversite'nin büyük salonunda toplanacaklardı. Kısa süre içinde birkaç bin üniversiteli, öğrenci, çırak, genç işçi, entelektüel oraya gelmişti. Kalabalık sloganlar atıyor, Senato'nun istifası, Springer Grubu'nun kamulaştırılması ve radyo istasyonlarının demokratikleştirilmesi talebini haykırıyordu. SDS, orada toplananlara suikastçinin yirmi üç yaşında, aşırı sağcı görüş-

145) Bkz. Britta Waldschmidt-Nelson, *Martin Luther King- Malcolm X: Gegenspieler*, Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch, 2000, s. 142.
146) Batı Berlin SDS'sinin 11 Nisan 1968 tarihli basın açıklaması. Akt. Fichter/Lönnendonker, *a.g.y.*, s. 127.

lere sahip kalifiye işçi Josef Bachmann olduğu bilgisini verdi. Bachmann'ın çantasında 22 Mart tarihli neo-faşist gazete *Deutsche Nationalzeitung* bulunmuştu: "Dutschke'yi hemen durdurun! Yoksa iç savaş çıkacak." Ayrıca çantada Rudi Dutschke'nin beş fotoğrafı vardı. Uzun bekleyişin ardından Rudi Dutschke'nin hayati tehlikeyi atlattığı haberini aldılar. Ulrike Meinhof için bu eylem cinayete tam teşebbüstü ve suç ortağı da Springer ve onun yaymeviydi. 'Domuzlar' çok değer verdiği bir dostunu hedef almışlardı.

Rudi Dutschke, Eylül 1967'de yapılan Almanya Sosyalist Öğrenci Birliği Delege Konferansı'nda Federal Almanya'nın NATO'dan çıkmasını, Olağanüstü Hal Yasası'nın kabul edilmesinin engellenmesini, Axel Springer Yayınevi hakkında bir aydınlatma kampanyasının başlatılmasını ve *Bild* gazetesinin dağıtımının engelleneceği bir 'Anti-Springer Günü' düzenlenmesini savunmuştu.

Suikast gününün akşamı Teknik Üniversite'den çıkan göstericiler, Koch Caddesi'ndeki Axel Springer Yayınevi'ne geldiler. Meinhof, Renault 4 marka arabasına Stefan Aust'u da almıştı. O günlerde Ulrike Meinhof'u çok takdir ettiği söylenen Aust, sahneyi şöyle anlatıyor: "Öğrenciler şiarı belirlemişlerdi: Bugün hiçbir Springer gazetesi basımevinden çıkmamalı." Ulrike Meinhof ve Aust Yayınevi arazisine açılan kapılardan birinde durduklarında öğrencilerden biri onlara doğru koşarak gelmiş ve "daha fazla otomobile ihtiyacımız var" diye bağırarak, caddenin ana kapının önündeki bölümü göstermişti. "Eğer otomobilleri yan yana koyarsak buradan tek bir Springer arabası bile çıkamaz," dedi Aust. Ulrike Meinhof, "Benimkini de mi koyacağız?" diye sordu. "Ama benim arabaya ihtiyacım var. Ya zarar görürse." Bu eyleme mutlaka katılmak istiyordu, fakat KPD üyesi olarak edindiği beş buçuk yıllık illegalite tecrübesi, onun spontane anti-otoriter illegal eylemler için hazır olduğu anlamına gelmiyordu. Stefan Aust, kendi anlatımına göre, otomobili hemen çıkışa değil, duvara bitişik olarak kaldırımın üzerine park etmeyi önerdi. "Bu durumda araba bir biçimde kurulan barikatın içinde olacak, ama doğrudan çıkışı engellemeyecek." Meinhof, Aust'un dediğini yaptı. Meinhof'la Aust barikatın giderek kapanışını izliyor ve polislerin duruma müdahale etmemesine şaşırıyorlardı. Bahçedeki bir dağıtım arabası aniden harekete geçti. "Polisler yıldırım hızıyla öne doğru koştular; onar kişilik gruplar halinde barikatı oluşturan arabaları birer birer tutup deviriyor,

tekme ve sopalarla yamultup tepetaklak ederek yana çekiyorlardı." *Bild* gazetesi serbestçe geçebilirdi artık.

Teknik Üniversite'den göstericiler geldiğinde saat 22.30 civarıydı. Kapının önünde binden fazla gösterici toplanmıştı. Birileri taş atmaya başladı. Ulrike Meinhof'la Stefan Aust "kalabalığın epeyce arkasındaydı. Arkadakiler kaldırım taşlarını ön saflara iletiyordu. Ulrike Meinhof da bu grubun içindeydi".[147]

Parlamento Dışı Muhalefet'e karşı yürütülen kışkırtma kampanyası canına tak eden kırk dört yaşındaki besteci Werner Henze, 2 Şubat 1968 gecesine kadar eline hiç taş almamıştı. Ama artık Springer'e karşı bir şeyler yapmak istiyordu. Bu işte deneyimi yoktu. "O nedenle camlara isabet ettiresiye kadar epeyce deneme yapması gerekti. Henze'nin eylemi Springer binasının kameraları tarafından kaydedilmiş olmasına rağmen, Springer, camlarının kimler tarafından kırıldığını açıklamaktan kaçındı",[148] çünkü onun gibi ünlü bir sanatçıyı teşhir etmek, özenle kurgulanmış olan, çıldırmış kızıl serseriler klişesini yerle bir edecekti.

Aralarında Aicher-Scholl, Heinrich Böll, Max Frisch, Christian Geissler, Günter Grass, Walter Jens, Helmut Karasek, Marie Luise Kaschnitz, Alexander Mitscherlich, Hermann Piwitt, Elisabeth Plessen, Fritz J. Raddatz, Marcel Reich-Ranicki, Martin Walser ve Gabriele Wohnmann'ın da bulunduğu başka ünlülerle birlikte Henze, Ekim 1967'de "Axel Springer tekeline karşı" bir boykot çağrısının altına imza atmıştı: "Springer Şirketler Grubu Alman gazete ve dergilerinin % 32,7'sini kontrol etmektedir." Bu durum "ifade özgürlüğünün ve dolayısıyla Federal Almanya Cumhuriyeti'nde parlamenter demokrasinin temellerini tehlikeye atmak" anlamına geldiği için, "şu karar alınmıştır: Springer Şirketler Grubu'nun hiçbir gazete ve dergisinde çalışmayacağız. Yayıncılarımızdan kitaplarımız için Springer Şirketler Grubu'nun hiçbir gazete ve dergisine ilan vermemelerini bekliyoruz."[149]

11 Nisan 1968 akşamı saat on bir civarında gösteri Koch Caddesi'ne ulaştı. 1000 kişiden fazla bir kalabalık binaya girmeye çalışıyor-

147) Stefan Aust, *Der Baader-Meinhof-Komplex*, Münih: Goldmann, 1998 (genişletilmiş ve güncelleştirilmiş baskı), s. 71-71: Stefan Aust'la röportaj, 24 Ağustos 2003 tarihli *Tagesspiel*.

148) Rudi Dutschke, *Aufrecht gehen. Eine fragmentarische Autobiografie*, Batı Berlin, 1981: Olle&Wolter, s. 199.

149) Bkz. http://www2hu-berlin.de/fachdidaktik.

du. Ulrike Meinhof'la Stefan Aust kalabalığın arasındaydı. "Arkadakiler kaldırım taşlarını ön saflara iletiyordu. Ulrike Meinhof da bu grubun içindeydi" (Aust).[150] Polis copları ve tazyikli su sıkan panzerlere rağmen bazı göstericiler, camları kırıp yayınevine girmeyi başardılar. Berlin Anayasayı Koruma Dairesi'nin görevlendirdiği Peter Urbach isimli bir ajan provokatör' kalabalığı kışkırtıyordu. Olay yerine "hasır sepet içinde bir düzine molotof kokteyli" getirmişti.[151] Sonunda bazı çıraklar ve genç işçiler birkaç dağıtım arabasını devirip tahrip etmeyi ve devlet eliyle oraya getirilmiş molotof kokteylilerinin yardımıyla yakmayı başardılar.

Ulrike Meinhof artık yazı masasından kalkmış, olayların içine girmişti. *Konkret*'in Mayıs sayısında "Protestodan Direnişe" adlı yazısında, "Şunun veya bunun bana uymadığını söylersem protesto etmiş olurum. Direniş ise bana uymayan şeylerin olmasına meydan vermemem demektir," diye yazmıştı. Televizyonda yapılan bir tartışma programındaysa şunları söylemişti: "Ben, sokağın, insanın düşüncesini ifade etmesi için özellikle çok uygun bir araç olduğunu düşünmüyorum. Fakat eğer başka bir imkânın kalmamışsa, yani televizyonda değilsen ve haftada en az bir iki kez söylemek istediklerini söyleyemiyorsan, elinde tirajı milyonlara ulaşan Springer gazete ve dergileri yoksa, işte bu durumda, bütün bu yasaklara rağmen, elinde kalmış olan tek kamuoyunu, yani sokağı kullanan, sokaktan alenen yararlanan insanların bulunmasının olağanüstü demokratik olduğu kanısındayım."[152]

Springer'in arabaları yanarken polis, Ulrike Meinhof'un arabasının da plakasını not etmiş ve fotoğrafını çekmişti. Bir yıl sonra bu konuyla ilgili hakkında açılan davada mahkeme önünde ifade verirken, oraya gazeteci olarak gittiğini ve park edecek başka bir yer bulamadığı için oraya park ettiğini açıkladı. Tanık olarak dinlenen Stefan Aust da Meinhof'un ifadesini doğrulamıştı. Paskalya karışıklıklarından yaklaşık altı ay sonra Meinhof bu davadan beraat etti. Meinhof'un boşanma davasıyla da ilgilenen avukatı Kurt Groenewold, mahkeme belgelerini Parlamento Dışı Muhalefet'in avukatı Horst Mahler'e de göndermişti; kendisi de yargılanan Mahler ise on ay hapis cezası almış ve cezası ertelenmişti.

150) Aust, 1998, *a.g.y.*, s. 72.
151) Fichter/Lönnendonker, *a.g.y.*, s. 127.
152) Bkz. *Im Fadenkreuz. Deutschland und die RAF*, televizyon filmi, NDR, 1997.

İddianameyi okuyunca, polisin sadece artık Röhl soyadını değil, yine Meinhof soyadını kullandığından, suikastten bir gün önce, yani Paskalya'dan önceki Cuma günü Teknik Üniversite'de yapılan toplantıda, "Eğer bir kişi bir taş atarsa, bu ceza gerektiren bir eylem olur, eğer binlerce taş atılıyorsa bu siyasal bir eylemdir. Bir araba yakılırsa suç olur, yüzlerce araba yakıldığındaysa yapılan siyasal eylemdir,"[153] dediğinden haberdar olduğunu öğrenmiş ve çok şaşırmıştı. Hatta polisler *konkret*'te neler yazdığını da biliyorlardı. İfadesini alan polis giderken sırıtarak, "Bir sonraki gösteride nasılsa görüşeceğiz!" demişti. Ulrike Meinhof kendi naifliğine kızıyordu. Gerçekten hâlâ anonim yaşadığına inanmıştı. En geç 1959'dan beri gözlem altında bulunduğundan haberinin olmadığı açıktı.

20 kentte 45 binden fazla öğrenci, *Bild* gazetesinin dağıtımını engellemek için Paskalya Pazartesi'sinde Springer'in basım ve yayınevlerinin önünde toplandı. "Batı Almanya'nın Weimar Cumhuriyeti'nden beri görmediği sokak çatışmaları"nın yaşandığı tek yer Batı Berlin değildi. Gazeteci Karl A. Otto *Spiegel*'de, "Yol üzerinde iki ölü, 400 ağır ve hafif yaralı ve Federal Almanya' nın kusursuz bir demokatik devlet olduğu iddiası kaldı," diye yazdı.[154] Münih'te yapılan bir gösteride Klaus Frings adlı bir fotoğrafçı (32) ve Rüdiger Schreck adlı bir öğrenci (27) ölmüştü. Nasıl öldükleri tam olarak aydınlatılamadı.

Fakat Paskalya'dan sonraki Sah günü "*Bild* gazetesi ve Bild dergileri her zaman olduğu gibi dağıtıldı, satıldı ve tüketildi. Bu skandal ve ayrıca gazete ve dergilerin dağıtımını birkaç günlüğüne bile engellemeyi başaramamaları, öğrencilerde güçsüzlük duygusu uyandırdı".[155] Ve tabii büyük bir öfke.

Parlamento Dışı Muhalefet'ın ılımlı kesimleri de giderek radikalleşiyordu. 19 Nisan'da Teknik Üniversite, Hür Üniversite ve Kilise yüksek okullarının genel öğrenci komiteleri şu açıklamayı yaptılar: "Gerek Springer kışkırtmalarının, gerekse polisin araç olarak kullandığı şeylere karşı uyguladığımız şiddet, herkesin maruz kaldığı ve bize karşı sokakta açığa çıkan baskıya karşı uyguladığımız karşı-şid-

153) Akt. Aust, 1998 , *a.g.y.*, s. 73.
154) *Der Spiegel*, 17/1968.
155) Bkz. Fichter/Lönnendonker, *a.g.y.*, s. 128.

dettir. Baskı, redaksiyonlarda ve ofislerde hayata geçiyor ve hepimizi ilgilendiriyor."[156]

Ulrike Meinhof'la Klaus Rainer Röhl 25 Nisan 1968'de Hamburg Asliye Mahkemesi'nde boşandılar. Boşanmak istemeyen Röhl, sonunda razı oldu. Meinhof mahkemeye -o zamanlar yapıldığı gibi- mahrem şeyler anlatmak zorunda kalmıştı. Yargıçlar suçlu tarafın Klaus Rainer Röhl olduğuna karar verdi. Davanın masrafları Röhl tarafından ödenecekti.

Meinhof, Klaus Rainer Röhl'den herhangi bir nafaka talebinde bulunmadı. *konkret* yayınevi üzerinde, Röhl'ün karısı olarak yasaların kendisine tanıdığı ve dergideki işlevi göz önüne alındığında ekonomik ve siyasal olarak hakkı olan payından da feragat etti. Daha sonra Röhl, sevinçle şöyle diyecekti: "Ulrike yayınevinin üçte birini talep edebilirdi ve bu *konkret'in* daha o zaman sonu demek olurdu."[157] Röhl Blankensee'deki villada yalnız yaşamaya devam etti. Taraflar, 40 bin mark tutarında bir ipotek senedi karşılığında anlaştılar. Meinhof bu senedi 1970'de Andreas Baader'i kurtarma eyleminden sonra kaçarken Dahlem Enstitüsü'nde unuttu.

Paskalya karışıklıları sonucunda her yerde 1 Mayıs gösterilerine katılım artmıştı, fakat bu kalabalıklar sendika yönetiminin arzuladığı gibi değildi. Parlamento Dışı Muhalefet artık sendikalara güvenmiyordu. Alman Sendikalar Birliği'nin (DGB) düzenlediği 1 Mayıs gösterisine karşı, Parlamento Dışı Muhalefet'in Batı Berlin'de düzenlediği gösteriye 40 bin kişi katıldı.

Dünyanın birçok metropolünde insanlar, Batı Almanya'da Parlamento Dışı Muhalef'tin baş kaldırısıyla dayanışma içine girmişti. Yanan Springer arabalarının, Vietnam Kongresi'nin ve coşkulu Vietnam gösterilerinin fotoğrafları bütün dünyaya yayıldı ve 1968 Paris Mayısı'nı da ateşledi.

Bazı gösterilere Ulrike Meinhof, Regine ve Bettina'yı da götürmüştü. Gösterilere katılmaya bayılan çocuklar, tanımadıkları insanlarla ilişkilerde son derece rahattı. Ulrike Meinhof'un arkadaşlarının omuzlarında, olup biteni yukarıdan izliyor, bir türlü aşağı inmeye

156) Ed. Jürgen Miermeister/Jochen Staadt, *Provokationen. Die Studenten- und Jugendrevolte in ihren Flugblaettern 1965-1971*, Darmstadt-Neuwied: Luchterhand, 1980, s. 198.
157) Klaus Rainer Röhl, *Fünf Finger sind keine Faust. Eine Abrechnung*, Universitaetsverlag un der F.A.Herbig Verlagsbuchhandlung, 1998 (tamamen gözden geçirilmiş ve açıklamalı baskı, 1. baskı, 1974), s. 239.

yanaşmıyorlardı. Kalabalık koşmaya başlayınca çocuklar da birlikte koşmak istiyor ve "Ho Ho Ho Chi Minh" diye bağırıyorlardı.

Ulrike Meinhof'u Parlamento Dışı Muhalefet içindeki çoğu kadından ayıran özellik, KPD yaşadığı beş yıllık illegalite, on yıllık başarılı iş hayatı, boşanmış bir kadın olarak iki çocuğunu tek başına büyütmesi ve otuz üç yaşında, yani çoğundan yaşça büyük olmasıydı. Kendi yaşında çocuklu solcularla daha çok Cumhuriyetçi Kulüp'te karşılaşıyordu. Uygun bir evde komün olarak yaşayabilecekleri çocuklu birilerini aramaktaydı. Bu konuyu Rudi Dutschke'ye de açmıştı. Fakat suikast her şeyi değiştirdi. Dutschke'nin zorlu iyileşme süreci uzun sürecekti. Pantkot Yortusu'nda Berlin'e gelsene, diye davet etmişti Lilli Holtkamp'ı. Batı Berlin'de yaşamayı düşünebilir, belki de Teknik Üniversite'de yine mimarlık okuyabilirdi. Batı Berlin'e gelip Teknik Üniversite'yi inceleyen Lilli Holtkamp'a aynı evde yaşamayı ve çocukların bakımını paylaşmayı önerdi Ulrike Meinhof. Lilli Holtkamp dünden razıydı, fakat kocasını ikna edemedi, o evinde kalıp sukünet içinde çalışmak istiyordu. 1968'de evli bir kadın çocuk eğitimi, çalışacağı iş ve yaşayacağı yerle ilgili sorunlarda kocasının rızasına bağımlıydı. Holtkamp'lar, Jürgen KPD'den ve *konkret*'ten ayrıldıktan sonra taşındıkları Bremen'de yaşamaya devam ettiler.

Ulrike Meinhof'un ikizleri Regine ve Bettina artık beş buçuk yaşındaydı ve Mayıs'ta ilk kez Dahlem'deki bir çocuk yuvasına gitmeye başladılar. Çalışan anne olarak çocukları için çocuk yuvasında yer talep etme hakkı vardı, tabii bu arada evinde bir yardımcısı olduğunu saklaması kaydıyla. Fakat Regine ve Bettina'nın çocuk yuvasında baskı görmesi hiç hoşuna gitmemişti. Tiksindiği baskıcı, otoriter eğitimdi burada da söz konusu olan. Çocuk yuvasındaki eğitimcilerle tartışmaları hiçbir sonuç vermedi. Bunun üzerine Meinhof, çocukları yuvadan alıp, o zamanlar Dahlem'de özel bir Hıristiyan okulu olan Luisenstift'e zamanından önce yazdırdı; sınıfları küçük ama parkı büyüktü. Gerçi bir sürü zenginin çocuklarını Luisenstift'e göndermesi Meinhof'un canını sıkıyordu, ama bu özel okulun bir sürü avantajı da vardı, örneğin 13. sınıfa kadar bütün çocuklar birlikte kalabiliyorlardı.

Yıllardan beri ilgilendiği kadın sorunu artık özel bir biçimde onun da sorunu olmuştu. Kara Panterler gibi sempati duyduğu grupları, özgürlüklere karşı tutumlarına bakarak da değerlendiriyor-

du. Malcolm X'in hakkında bir biyografi okuduktan sonra, kadın sorununa yaklaşımının gerici olduğu yargısına varmıştı. İçinde kadınların, aynı siyasal hasımlarının yaptığı gibi ayrımcılığa tabi tutulduğu bir hareket, kadın hareketine örnek oluşturamazdı. Meinhof çeşitli gruplar tarafından işbirliğine davet ediliyordu. Oradan oraya koşturuyor ve zaman zaman kendi sorunlarını çözememişken başkalarının sorunlarını çözmeye nasıl yardımcı olabileceğini soruyordu kendisine. Öte yandan, kişisel sorunların aslında siyasal nitelikte olduğunu öğrenmişti. Bazı gruplar içindeyse ona, ünlü solcu yazar olarak istisna kadın rolü biçiliyordu. Bu hiç hoş değildi.

Helke Sander ve Marianne H. çevresinde, Almanya Sosyalist Öğrenci Birliği'ne yakın duran bazı kadınların Şubat 1968'de kurduğu Kadınların Kurtuluşu İçin Eylem Konseyi'ne katılmayı çok istiyordu. *Kursbuch*'un yayıncısı Hans Magnus Enzensberger, Meinhof'u, ağırlık noktası 'kadınlar' olan bir kitaba katkıda bulunmaya ve Eylem Konseyi'nden kadınlarla buluşmaya davet ettiğinde sevinmişti. Fakat buluşmadan sonra eve öfke içinde geldi. Enzensberger'in buluşmayı mahvettiği düşüncesindeydi. Enzensberger mütevazı, sevimli, tatlı ihtiyar rolü yapıyordu. Oysa gerçekte otoriter biriydi ve Meinhof'la Eylem Konseyi'ndeki kadınlar arasında bir hiyerarşi yaratmıştı; Helke Sander'in şu sözleri etmesine sebep olan yanlış anlama da belki böyle ortaya çıktı: "Ulrike Meinhof'un kadın hareketiyle büyük sorunları vardı. Ne de olsa özgürleşmiş kadın olarak artık epey ünlüydü ve o yüzden de Eylem Konseyi'yle pek ilgilenmek istemedi."[158]

Boşandıktan kısa süre sonra tuhaf bir olay oldu. Klaus Rainer Röhl, Ulrike Meinhof'u görmek için Batı Berlin'e gitti. Röhl bu olayı şöyle anlatır: "Ulrike'ye Bissinger -şef redaktör olarak düşündüğü Manfred Bissinger- için düşündüğüm yere geçmesini" ve "özel sonuçlar da dahil akla gelebilecek bütün sonuçlarıyla Hamburg'a dönmesini önerdim [...] Ulrike benim henüz 'insani koşulları' yerine getirmediğim kanısındaydı."[159] Ulrike Meinhof, Röhl'ün aklını kaçırdığını düşündü ve bu teklifi reddetti.

---

158) Helke Sander, *"Nicht Opfer sein, sondern Macht haben": Ute Taetzel: Die 68erinnen. Portraet einer rebellischen Frauengeneration*, Berlin; Rowohlt, 2002, s. 170.
159) Klaus Rainer Röhl, *Fünf Finger sind keine Faust*, Köln: Kiepenheuer&Witsch ,1974, s. 331-332.

FİLM YAPIMCISI

Batı Berlin, 1968

Mükemmel bir rejisör bulacak ve o zamana kadarki en iyi ve en güzel filmini çekecek.

Ulrike Meinhof, ilk büyük televizyon filmi *Bambule* üzerinde çalışmaya başlamıştı. Film yetiştirme yurtlarında kalan kızları konu alıyordu, o yüzden de başrollerde bu kızlar oynayacaktı. Bu çalışma şimdiye kadar yaptığı bütün çalışmalardan daha çok keyif veriyordu ona. Südwestfunk'un o zamanki program müdürü Günter Gaus, projenin sözleşmesini yaptı. Birkaç tartışmadan sonra Berlin Senatosu Ulrike Meinhof'a, Mayıs 1968'de Batı Berlin'deki yurtlarda araştırma yapma izni verdi.

Diakoni Merkezi'nin kız yurtlarından birinde dikkat çekici ölçüde ilerici ve duyarlı bir pedagogla karşılaşmış, *Bambule*'deki Bayan

Lack karakteri böyle ortaya çıkmıştı. Bu pedagogun yönetiminde kızlar, hangi mesleği öğrenmek ve nerede çalışmak istediklerini söyleyebiliyorlardı. Çalışmaları karşılığında kendilerine para ödeniyor, sigara içebiliyor , dışarıya çıkabiliyorlardı. Bu o kadar alışılmamış bir şeydi ki, bazı kurumların yöneticileri onun en ufak bir yanlış yapmasını bekliyorlardı. Hatta lezbiyenlik konusunda bile zamanından ilerideydi bu pedagog. Ona göre lezbiyen kızlar ayrılmamalı ve cezalandırılmamalıydı.

Ulrike Meinhof, homoseksüellere karşı ayrımcılığın cezalandırmayı kaldırarak yok edilemeyeceği düşüncesindeydi. Lezbiyenliğin legalize olmasının yurtlarda kalan kızların eğitimi için ne gibi sonuçlar doğurabileceği konusunda düşünüyordu, bu kızların ruhları, mahrem alanlarına sürekli ve çoğu kez şiddet içeren müdahaleler yüzünden yaralanmaktaydı. Bu, düş kırıklığına, suçluluk duygusuna ve cinselliğin tabulaştırılmasına yol açıyor ve sürekli aşağılanma atmosferi özsaygılarını zehirliyordu. Meinhof erkek homoseksüelliğinin suçtan arındırılmasında özgürlükçü bir cinsel eğitim için şans görüyordu. Onun için her şeyden önce insanlar arasındaki ilişkinin insanileştirilmesi önemliydi.

Ulrike Meinhof senaryosunu özel bir rejisöre teslim etmek istiyordu ve kanalın ona bu konuda sınırlamalar getirmemesine sevinmişti. Arkadaşı Erich Kuby'nin tavsiyesi üzerine Heiligendammer Caddesi'ndeki bir evin kapısını çalarak uzun yıllar Schiller Tiyatrosu'nda sahneye çıkmış olan oyuncu Barbara Morawiecz'le tanıştı. Anlayışlı pedagogu o oynayacaktı. Meinhof gibi küçük çocukları olan otuz yaşındaki Morawiecz, Cumhuriyetçi Kulüp'le ilişkilerini sürdürüyordu; bu kulübün üyeleri zaman zaman Morawiecz'in eski binalardan birindeki evinde toplanıp, pişirdiği yemekleri yiyorlardı. Kısa süre içinde Brecht'in *Mahagonny Kentinin Yükselişi ve Düşüşü* adlı oyunundaki Anna karakterine atfen, birbirlerine Anna demeye başladılar. Morawiecz yurtlarda araştırma yapan Meinhof'a eşlik etmekteydi.

Federal Almanya'da ve Batı Berlin'de Hıristiyan yurtları da dahil birçok yurt, nasyonal sosyalist eğitimin bir koza içinde yaşamaya devam ettiği yerlerdi. Buralarda pedagojinin hedefi, sosyal bakımdan güçsüz kesimlere mensup çocuk ve gençleri hiçbir hakka sahip olmayan, aseksüel ve mutlak itaatkâr insanlara dönüştürmekti. Bu kurumlardan biri de on sekiz yaşından küçük, okulla ilişiği kesilmiş

gençlerin kaldığı Eichenhof Yurdu'ydu. Tegel semtinde, eskiden angarya işçilerinin kapatıldığı binadaki yurdun etrafı dikenli tellerle bezeli, üç buçuk metre yüksekliğinde duvarlarla çevriliydi. Meinhof'a Ollenhauer Caddesi'ndeki merkez yurdu ziyaret etme izni verildiği için, yurttan kaçtığından dolayı ceza olarak 'sığınak'a kapatılmış on yedi yaşındaki Irene G. oradan çıkarılmıştı. 'Sığınak' boş duvarları, parmaklıklı penceresi ve tahtaden sert yatağı olan bir odaydı. Ulrike Meinhof yurt yönetiminin yanında da kritik sorular sormuş, kızlar bu duruma çok şaşırmıştı. "Bir yetişkinin benim anlattıklarımı bu kadar büyük bir dikkatle dinlediğini ilk kez görüyordum," diye vurgulamıştı Irene G. yıllar sonra. Orada üç gün kalan bu sevecen yabancının varlığı Irene G.'yi öyle cesaretlendirmişti ki, bütün olumsuzluklara açık açık değindi: "Kaybedecek hiçbir şeyimiz yoktu. Ziyaret sürdüğü sürece bizi 'sığınak'a kapatamazlardı! Ondan sonrası umurumda bile değildi."

Ulrike Meinhof daha *Bambule* filmini bitirmeden G.'nin merkezi rol oynadığı bir radyo programı kaleme aldı: "Jynette, Irene, Monika - Eskiden Yetiştirme Yurtlarında Kalan Üç Kızın Gözüyle Islah Eğitimi" adlı program WDR'de Aralık 1969'da yayınlandı. Metinde şöyle deniyor: "Bambule - isyandır, direniştir, karşı-şiddettir- çoğu kez polisin müdehalesi ve başı çekenlerle sözcülerin cezalandırılmasıyla, *Bild ve Bild dergilerinin* terör manşetleriyle sona eren kurtulma girişimleridir."[160] Başka bir yerde şu satırlara rastlanıyordu: "Islahevlerinde proleter gençlik vardır, burjuva ailelerin Gençlik Dairesi'yle hemen hemen hiç işleri olmaz. Bir gencin altında ezildiği koşullar [...] kesinlikle değişmiyor. [...] Temel sosyal haklardan yoksun oluşunu kabul etmek istemeyen proleter gençlik, ıslah eğitimiyle tehdit ediliyor. [...] İçinde bulundukları berbat durumu iyileştirmek için bireysel kurtuluş eylemlerine giriştiklerinde, ıslah eğitimiyle cezalandırılıyorlar."[161]

Ulrike Meinhof ayrılırken Irene G.'ye adresini bırakmıştı: "Yine kaçarsan, bana gelebilirsin." G. yeniden yurttan kaçtığında gerçekten de Ulrike Meinhof'un kapısını çalmış ve Meinhof ona kapısını açmıştı.

---

160) Ulrike Meinhof, "Jynette, Irene, Monika - Fürsorgeerziehung aus der Sicht von drei ehemaligen Berliner Heimmaedchen", radyo programı, WDR III, 2 ve 8 Aralık 1969, program metni, s. 37-38.
161) Aynı yerde, s. 11.

Ulrike Meinhof Irene G.'ye kefil oldu ve yurttan çıkmasına izin verilmesi için Berlin Senatosu nezdinde çok uğraştı. Beş yıl boyunca üç değişik yurda kapatılan, buralarda sömürülen, dövülen on yedi yaşındaki Irene G.'nin yurttan bırakıldığını gösteren belgelerde, "ıslah olmaz, şartlı bırakılmıştır" ibaresi yer alıyordu. Ulrike Meinhof kalacak yer ve iş bulmasına yardımcı olduğu G.'nin vasıtasıyla onun çevresine girdi: "Eğer o çevrede hareket etmeyi bilmeseydi yaka paça dışarı atılırdı. Geceler boyu gidip geldiğim yerleri dolaştık. Benim ortamıma, yani Berlin gecelerinin sokaklarına, kaçakların gittiği birahanelere rahatça girebiliyordu. Bu sadece onun kafasının çok iyi çalıştığını göstermekle kalmıyor, aynı zamanda mükemmel bir kadın olduğunu gösteriyor." Meinhof geyleri, lezbiyenleri, fahişeleri ve yurtlarda kalan kızların çevresini tanıdığı için, Ağustos ayını oldukça heyecanlı geçirmişti. "Ulrike," diyordu G., "yurtlarda olup bitenleri biliyor ve sokakta yaşamanın ne anlama geldiğini anlıyordu. Bizim direnişimizi destekledi. Yurt hareketine kaynaklık eden şeylerden biri de onun radyo programlarıydı. Islahevleri denen kurumlardan kitleler halinde kaçışlar oldu. Bizimle ilgilenen insanların sayısı arttı. Bazı insanlar yurtlardan kaçanları evlerine bile alıyorlardı."

Ulrike Meinhof 1Temmuz'da Barbara Morawiecz'le birlikte, yurt sakinleriyle tartışmak için Ollenhauer Caddesi'ndeki merkez yurdu ziyaret etti. Yurt yönetimi 16-18 yaş arası altı kız seçmiş ve onlara üç ziyaretçiyle konuşmalarından dolayı ceza verilmeyeceği taahhüdünde bulunmuştu. Ancak kızlar, sosyal danışman G. salondan çıkınca sorunlarını açıkca dile getirdiler, oysa bir köşede sessizce oturan stajyerlerden birinin, yönetim için dört sayfalık bir rapor tuttuğunu bilmiyorlardı. Raporda, kızların Gençlik Dairesi, sosyal görevliler ve eğitimciler hakkında oldukça sert şikayetlerde bulundukları, Ulrike Meinhof'un bu kışkırtıcı hikâyeleri kesmediği, aksine Marx'tan alıntılar yaptığı, başlarına gelenlerden rolayı kızların hiç suçu olmadığını söylediği ve onlara durumlarında bir şeyleri değiştirmeyi tavsiye ettiği belirtiliyordu. Üstelik kızlara doğum kontrol hapı alabilecekleri doktorların adreslerini vermişti. Kızlar mesleki hayallerini dile getirmişler ve ürkütücü miktarda sigara içmişlerdi.

Yurt müdürlüğünün bu araştırmaları engellemek istediği açıktı. Senato yönetimine, Meinhof'un kızlarla tartıştıktan sonra, yöneticilerden birine, devrimin kaçınılmaz olduğunu çünkü Kız Çalışma Grubu'nun şimdiden iktidarı ele geçirdiğini söylediğini iddia etti.

Sosyal danışman G., hemen aynı ay içinde homurdanarak, Meinhof'un derdinin sadece bilgi toplamak olmadığını kayda geçti. Meinhof'u telefonla arayıp, yurtlarda araştırmalarına devam edebilmek için, önce Senato yönetimiyle görüşüp suçlamalara açıklık getirmesi gerektiğini söyledi. Telefon konuşmasında Meinhof, yurt sakinleri arasında gereksiz huzursuzluklar çıkarmaktan, gerçekleşemeyecek umutlar yaratmaktan kaçınması ve yurt yönetimiyle ilişkisini düzeltmesi gerektiği konusunda uyarılmıştı.

Eğer Günter Gaus'un kaleme aldığı mektubu Senato yönetimine sunmamış olsaydı, büyük ihtimalle çalışmalarına devam edemeyecekti. Südwestfunk program müdürü Gaus yazdığı mektupta, televizyon filminin gerçek bir yurtta yaşayan kızların katılımıyla çekilmesine ve bunun için de Eichenhof'taki merkez yurdun seçilmesine karar verildiğini belirtiyordu. Gaus, Batı Berlin'de yönetimde olan SPD üyesiydi. Ağustos 1968'de Senatör Korber sonunda çekimlerin başlamasına izin verdi. Kurum içinde koşullar saptanmıştı: "Önceden görüşmeler yapılarak yurt yönetiminin ve diğer yurt çalışanları"nın "olumlu davranmaları sağlanacak"tı.

Ulrike Meinhof *Bambule*'nin sinopsisini yazmış ve redaksiyon hemen kabul ettiği için sevinmişti. 'Harika' bir rejisör bulup şimdiye kadarki en iyi ve en güzel filmini çekmeyi umuyordu.

11 Mayıs'ta Bonn'da 60 bin kişi, çıkarılması planlanan Olağanüstü Hal Yasaları'na karşı gösteri yaptı. Sonraki haftalar grevler, işgaller, ablukalar, mitingler, gösteriler ve okul boykotları bütün ülkeye dalga dalga yayıldı. Binlerce kişi iş bırakıp sokaklara dökülmüştü. Ama boşuna. Birçok fabrikada planlanan ve birçok sendikanın söz verdiği genel grev, SPD ve DGB yönetimlerinin işbirliğiyle engellendi. 30 Mayıs'ta Olaganüstü Hal Yasaları parlamentoda kabul edildi. Parlamento Dışı Muhalefet bir kez daha yenilgiye uğramıştı ve bu yenilgide yine SPD merkezi bir rol oynamıştı.

1958 dolayında SPD'den ayrılan Ulrike Meinhof, 1961 ve 1965 parlamento seçimlerinde DFU'ya oy vermişti ve yıllardan beri de *konkret*'te SPD'yi eleştiriyordu.

Alman Dili ve Edebiyatı öğrencisi yirmi beş yaşındaki Gudrun Ensslin ise 1965'te Willy Brandt'ı desteklemiş, Günter Grass'ın Seçim Bürosu'nda çalışmış, ancak Büyük Koalisyon'la birlikte SPD'den uzaklaşmıştı. Parlamento Dışı Muhalefet'in içinde hâlâ Willy Brandt'ı özel bir yere koyan insanlar çoktu. Brandt daha gençti, alı-

şılmış politikacı tipi gibi kemikleşmiş görünmüyordu. Gençler arasında onu hâlâ 1930'larda Almanya'dan kaçan genç bir sosyalist ve anti-faşist olarak görenler vardı; sağdan gelen iğrenç suçlamalara karşı solcuları savunacağı düşünülüyordu. Kısaca söylendiğinde sayıları giderek azalan bir grup genci hâlâ SPD'ye bağlayan Willy Brandt'tı.

Ağustos 1968'de Ulrike Meinhof, uğradığı suikasttan sonra, besteci Hans Werner Henze'nin Marino'daki evinde, karısı ve oğluyla birlikte iyileşmeye çalışan Rudi Dutschke'yi ziyaret etmek üzere Berward Vesper'le birlikte Roma'ya gitti. Vesper milliyetçi şair Will Vesper'in oğluydu. 1969'da yazmaya başladığı otobiyografik romanı *Die Reise*'de (Seyahat) babasından kurtulmayı deneyen Bernward Vesper, 1965'te Gudrun Ensslin'le nişanlanmış ve ikisi birlikte Batı Berlin'e taşınmışlardı. 1967'de oğulları Felix dünyaya geldi; kısa süre sonra da Ensslin, Andreas Baader'e âşık oldu.

Dutschke gergin ve umutsuzdu. Sadece kafasına isabet eden kurşunların sebep olduğu sağlık sorunlarıyla uğraşmıyor, aynı zamanda suikasttan sonra KP fraksiyonuyla anti-otoriterler arasında patlak veren anlaşmazlıklara da üzülüyordu. Meinhof, Dutschke'yi yeniden gördüğü için sevinçliydi, ama durumuna da çok üzülmüştü. Ona göre Dutschke'nin tam olarak sağlığına kavuşması yıllar alacaktı.

Batı Berlin'e yeni dönmüştü ki, Varşova Paktı askerleri Çekoslovakya'ya saldırdılar. 21 Ağustos gecesi gerçekleşen bu saldırıya Sovyetler Birliği, Polonya, Macaristan, Bulgaristan ve Doğu Almanya katılmıştı. Prag İlkbaharı, anti-komünist sahte dostları bir yana bırakılırsa, sosyalist karakterdeydi.

Meinhof işgalin gerçekleştiği gün bir bildiri kaleme aldı: "Tam bir dehşet yaşanıyor. Avrupa solu son iki yılda baş gösteren öğrenci huzursuzluklarına kadar Sovyet yanlısıydı. Sovyetler Birliği'ni hiç eleştirmiyor değildi, çekinceleri yok değildi, fakat her zaman Sovyetler Birliği'ne yapılan burjuva eleştilerden uzak duracak kadar netti tavrı."[162] Fakat "Avrupa solu 21 Ağustos'ta, Sovyetler Birliği'yle dayanışma duygusunu, dünyanın ilk sosyalist ülkesine, Stalingrad'da Alman faşizmini yenen devlet olan Sovyet devletine duyduğu sempati

162) Ulrike Meinhof, "Der Schock muss aufgearbeitet werden", *konkret*, özel (21 Ağustos 1968'de *konkret*'in Prag bildirisi için kaleme alınmıştır): N. Weissenborn (yayıncı): *Prag und die Linke*, Hamburg: konkret Verlag Klaus Rainer Röhl, 1968, s. 58-60.

ve minnet duygusunu yitirdi."[163] İşgal, Avrupa'daki geleneksel komünist solu bölmüştü; Batı Avrupa'da komünist partilerin çoğu saldırıyı şiddetle eleştirdiler, kısa süre önce -SPD ile Doğu Almanya arasında yapılan pazarlıklar sonucu kurulmuş olan- Alman Komünist Partisi (DKP) ise işgalin yanında yer aldı. Ulrike Meinhof bu olaydan, geleneksel komünist kamptan daha da uzaklaşmasına sebep olan bazı sonuçlar çıkarmıştı. Prag'ta reform komünizminin zaaflarından biri de "demokratikleşme sürecinin yukarıdan aşağıya uygulanabileceğine inanma naifliği" değil miydi? "Gerçek, anti-emperyalist, uluslararası sağlamlıkta bir demokratikleşme süreci, yeni örgütlenme biçimlerini [...] yeni bir iktidar yapısını, konseylerde, kitle örgütlerinde kendilerini ifade edebilmeleri için kitlelerin politikleştirilmesi"ni gerektirmiyor muydu?[164]

Gündelik hayat da yeniden bütün şiddetiyle üzerine gelmeye başlamıştı. Günü paramparça geçiyordu; her sabah çocukları okula bırakıyor, öğlenleri gidip alıyordu. Yol yapım çalışmalarının gürültüsü sinirlerini ve konsantrasyonunu bozmaktaydı. SDS içinde ilkesel anlaşmazlıklar vardı. Röhl'le de anlaşmazlığı sürüyordu Zaman zaman ikizlere gözkulak olan Barbara Morawiecz, Ulrike Meinhof'un çok gergin olduğunu gözlemlemişti: "Çocuklarına karşı inanılmaz sevecen ve çok sabırlıydı. Ara sıra çocuklara göz kulak olup kısa süre de olsa nefes almasını sağlayanlara minnet duyuyordu." Çocuklarla ilgilenmek Finlandiyalı yardımcısı Barbara'nın göreviydi. Fakat Barbara, Meinhof'un ihtiyacı olan serbest zamanı ona kazandırmayı başaramıyordu. Yeterince ilgilenmediği için çocuklar sık sık var güçleriyle bağırarak oradan oraya koşuşturuyorlardı ve Meinhof bir türlü konsantre olamıyordu. Ayrıca Finlandiyalı genç kızın, çocukların onuruna gerekli saygıyı duymuyor gibi görünmesinden de hoşnutsuzdu. Vicdanını bastırıp yardımcıyı evden gönderinceye kadar bir süre geçti. Bu kez öğleden önceleri ev işlerini ve yemeği halledecek bir kadın tuttu, öğleden sonraları için de ikizlere bakabilecek çocuk seven bir kadın arıyordu. Ayrıca çocuk odasıyla oturma odası arasındaki kapının ses yalıtımını yaptırmıştı, çünkü oturma odası aynı zamanda onun çalışma odasıydı. Artık rahattı ve çocuklar odalarında ya da koridorda oynayabilirlerdi.

163) Erich Kuby, "Hoffnung Prag", *konkret*, 21 Ağustos 1968'de *konkret*'in Prag bildirisi için kaleme alınmıştır: N. Weissenborn (yayıncı): Prag, *a.g.y.*, s. 12.
164) Ulrike Meinhof, "Der Schock", *a.g.y.*, s. 58-60.

Klaus Rainer Röhl hırslı planlar peşindeydi, *konkret*'in tirajını yükseltmeyi ve dergiyi 14 günde bir yayınlamayı düşünüyordu. Mart 1968'de redaksiyon, Gaensemarkt'ta iki katlı büyük bir binaya taşındı. Ulrike Meinhof'un dergiye dönmesini sağlayamayınca, Eylül'de yirmi iki yaşındaki Stefan Aust'u yazı işleri müdürü yapmıştı. Röhl gibi Aust da Stade'liydi ve Ocak 1967'den beri *konkret*'de çalışıyordu, başlangıçta mizanpajdan sorumluydu, Mayıs 1967'de prodüksiyonu da üstlendi.

Röhl, tiraj katalizatörü olarak Parlamento Dışı Muhalefet'e hayranlık duymaktaydı. Yapılan büyük gösteriler burjuvazi içinde de etki yarattığından, büyük ölçekte burjuva yayınevlerinin birçoğu solcu yazarların ve Markist teorisyenlerin eserlerini basmaya başlamıştı. Parlamento Dışı Muhalefet'in ünlü kalemlerini *konkret*'e bağlamak isteyen Röhl, derginin şekil olarak kitle gazetelerine benzemesini ve karar alma yetkisinin sadece kendisinde olmasını istiyordu. Fakat solcu yazarların çoğu Röhl'ün yararına kendilerini pazarlamaya niyetli değillerdi. Derginin siyasal konsepti ve şeklinin belirlenmesinde söz sahibi olmalıydılar. Röhl'ün kendisi de *konkret*'in, Parlamento Dışı Muhalefet'in dergisi olduğunu söylemiyor muydu? Bir keresinde Röhl, "Parlamento Dışı Muhalefet'in 5 lideri"ni Blankensee'deki evine davet etmiş, davetten sonra konuklarının, ikram ettiği şarabın değerini takdir etmeyi bile bilmediklerinden yakınmıştı: "Şiddetlenen sınıf mücadeleleri hakkında konuşulurken onlara yeni aldığım Landmann-Preetz otomatik tüfeği gösterdim, silah ruhsatı gerektirmeyen bir silahtı bu. Benim için eğlenceli bir şeydi", öte yandan "biraz da" 1943'de eğitimini gördüğü "41'lik tüfeği yad etmek" istemişti. "Ayrıca bütün Röhl'ler iyi atıcıdır. Büyükbabam Danzig Milisi adlı bir loncada atıcılıkta birinci olmuştu. Erkek kardeşim Wolfgang on dört yaşında kazandı birinciliği. Her halükarda o zamanlar, Federal Almanya'da böyle bir silaha sahip (Ulrike dehşete kapılmıştı) tek solcu bendim."[165]

Parlamento Dışı Muhalefet'in gücü ve ünlü solcu yazarların kararlı tutumları karşısında Röhl, Batı Berlin'deki *konkret*-Kolektifi'ne 1 Eylül 1968'de bir sözleşme teklif etmek zorunda kaldı. Her şey görüşülmüştü. *konkret*'in künyesine Dutschke, Enzensberger, Nirumand, Meinhof, Salvatore ve Schneider alınacaktı. Berlin'in yeni bü-

165) K.R. Röhl, *Fünf Finger*, (1998), *a.g.y.*, s. 310-311.

rosu '*konkret* Berlin', 19 sayfayı istediği gibi hazırlayabilecekti. Nasıl finanse edileceği de saptanmıştı. Fakat sonradan Röhl'ün müdürü Klaus Steffens, Batı Berlin *konkret*-Kolektifi'ne hiç beklenmeyen bir örnek sözleşme sundu. Grup kendisini aldatılmış hissediyordu. Röhl'ün yazılanlara müdahale etmesi veya yazıları dergiye koymaması da tartışmalara sebep olmaktaydı. Sadece tek bir yazara karşı dikkatliydi: *konkret*'in lokomotifi olan Ulrike Meinhof hâlâ istediğini yazabiliyordu.

Eylül 1968'de yapılan Almanya Sosyalist Öğrenciler Birliği Delege Konferansı'nda SDS fiili olarak bölündü. Örgütlenme sorununda (merkezileştirmeye karşı konsey yapılanması) yara almış Birlik, tek bir adım bile atamıyordu. Yeni eylemlerin (ordu ve yüksek okul kampanyası) nasıl gerçekleştirileceği ve çok sayıda Parlamento Dışı Muhalefet mensubunun hakkında açılan hazırlık soruşturmalarına karşı nasıl tepki verileceği (adalet kampanyası) konusu da karara bağlanmamıştı.

Ve sonra birdenbire SDS içinde yeni bir cephe daha oluştu. Kadınların Kurtuluşu İçin Eylem Konseyi'nden Helke Sander, konferansta söz aldı: Bizler, dedi "Anti-otoriterlerle KP-Fraksiyonu arasındaki tartışmayı [...] genişletiyor ve iki kampın da karşısında yer alıyoruz; çünkü teorik iddialar bakımından olmasa da *pratikte* iki kamp da bize karşıdır."[166] Kadınlar, Almanya Sosyalist Öğrenci Birliği içinde cinsiyete göre işbölümünden -kahve yapmak, bildirileri daktiloya çekmek, çocuklara bakmak, kahramanları teselli etmek- bıkmışlardı. Onlar da aynı erkekler gibi siyasal kararlar almak, konuşmalar yapmak, stratejiler saptamak ve teorik çalışmalarda bulunmak istiyorlardı. Aynı Ulrike Meinhof'un "Yanlış Bilinç"[167] adlı yazısında söylediği gibi Helke Sander, özgürleşmenin ancak "özel hayata itilen toplumsal çatışmalar dile getirildiğinde" mümkün olacağını ifade etti. Özellikle çocuk doğuran ayrıcalıklı kadınlar, "özgürleşmenin burjuva yolunun yanlış olduğu, [...] rekabetle özgürleşemeyecekleri, [...] özgürleşme yolunun aynı zamanda özgürleşmeye ulaşmak için kullanılan yöntem tarafından da belirlendiği"ni kendi de-

166) Helke Sander, "Rede des Aktionsrates zur Befreiung der Frauen", SDS'nin 12-16 Eylül 1968 tarihinde Frankfurt am Main'da yapılan 23. Delege Konferansı, red. Eckard Siepmann, *Heiss und Kalt. Die Jahre 1945-69*, Batı Berlin: Elefanten Press, 1988 (3. baskı), s. 624-627.

167) Ulrike Meinhof "Falsches Bewusstsein", Christa Rotzoll, "Emanzipation", *a.g.y.*, s. 33-50.

neyimleriyle görüyorlardı. Kadınların sahip oldukları bütün o ayrıcalıkların kendilerine bir yararı olmadığını anlamışlardı. Daha ziyade "sınıf mücadelesini evliliğin içine de taşıyabilecek durumdalar"dı. "[...] Evlilikte erkek, aslında subjektif olarak elbette oynamak istemediği sömürücü veya sınıf düşmanı rolünü oynuyor"du.[168]

Sander'in eleştirisinin tahrip gücü yüksekti ama aynı zamanda SDS'nin çöküşünü hızlandırdı. SDS'li yoldaşlar Sander'in konuşmasını kulak arkası etmişlerdi. Böylece Sigrid Rüger'in kürsüye domates fırlatmasını kışkırtmış oldular, ama Rüger'in attığı domates onu en az hak eden kişiye, kendisi gey olan ve özgürleşme sorunlarında en açık fikirlere sahip Hars-Jürgen Krahl'a isabet etmişti. Sonraki aylar içinde birçok kadın SDS'den ayrılıp, alternatif çocuk yuvaları kurdular ve yeni kadın hareketini geliştirdiler .

Ulrike Meinhof'un çevresinde bir sürü erkek vardı. Siyasal tartışmalar yapmak için severek gittiği Cumhuriyetçi Kulüp'te Erich Fried, Bahman Nirumand, Gaston Salvatore, Johannes Agnoli, Horst Mahler ya da Hans Magnus Enzensberger gibi arkadaşlarıyla buluşuyordu. Gerek kişiliği, gerekse tartışmalara getirdiği katkıların takdir edilmesi Meinhof için teşvik ediciydi. Zaten burada kendisini Hamburg'takinden daha iyi hissetmekteydi. İnsanlar sanki daha dostça, geleneksel ilişkilerden daha uzak gibiydiler. Ev sahibinin her yerde, evini asla bir solcuya kiralamayacağını söylemesi, yani evinde kimin oturduğunu henüz fark etmemiş olması da Meinhof'u eğlendiriyordu. Fakat bütün bunlara rağmen son zamanlarda bazen ev idaresi, mutfak ve çocuklar arasında boğulduğu hissine kapılmaktaydı. Aynı zamanda başka şeyler yapmak istemesi vicdanını rahatsız ediyordu.

14 Ekim 1968'de Frankfurt am Main'da, Gudrun Ensslin, Andreas Baader, Thorwald Proll ve Horst Söhnlein'm davası başladı. Sanıklar çok neşeli, izleyenlerin dayanışma duygusu yüksekti. Ensslin ve Baader alışveriş merkezinde yangın çıkardıklarını kabul etmişler, insanların zarar görmemelerine dikkat ettiklerini söylemişlerdi. Ensslin mahkeme önünde, eylemin 'bir hata ve yanılgı' olduğunu ifade ederek, "Bu konu hakkında sizinle değil [...] başkalarıyla tartışacağım," dedi.[169] Söhnlein ve Proll herhangi bir açıklama yapmadılar. Dokuz avukat arasında Horst Mahler ve Otto Schily de vardı. Savcı,

168) Helke Sander, "*Rede des 'Aktionsrates'* ", *a.g.y.*, s. 624-627.
169) Bütün alıntılar için bkz. Stefan Aust, 1998, *a.g.y.*, s. 75.

sanıkların siyasal düşüncelerinin caydırıcı bir cezaya çarptırılmasını istediği için, toplam 24 yıl hapis cezası talep etmişti.

Mahkeme devam ederken Ulrike Meinhof, Frankfurt-Preungesheim Hapishanesi'nde Gudrun Ensslin'le röportaj yaptı. Klaus Rainer Röhl ve Aust'a göre, Meinhof röportajın ardından, konuşmanın içeriğini açık açık yazamayacağını, aksi halde Ensslin ve diğerlerinin hapishaneden hiç çıkamayacaklarını söylemişti.[170] Bu biraz kuşkulu, çünkü Gudrun Ensslin'in mahkeme sırasında ifade ettiği özeleştirel düşüncelerinin taktik mahiyette olduğunu gösteren herhangi bir ipucu yok. Ayrıca Ensslin'i sempatik, entelektüel ve kararlı bulan Meinhof'un amacı da, röportaj yapmak ya da konuşma notlarını yayınlamak değil, sadece siyasal bir yorum yazısı kaleme almaktı.

31 Ekim 1968'de yargıç 'Frankfurt'lu Kaufhaus kundakçıları'nı insan hayatına kasteden kundakçılığa teşebbüs nedeniyle 3'er yıl hapis cezasına çarptırdı; cezalar tecil edilmeyecekti. Muhafazakâr gözlemciler bile bu kadar yüksek ceza beklemiyorlardı. Birçok solcu şok olmuştu, çünkü daha bir sürü siyasi dava sürüyordu.

Springer karşıtı eylemlerden sonra Ulrike Meinhof, *konkret*'in Mayıs sayısında "Mahkemeden Direnişe" adıyla bir yazı kaleme aldı: "Yanmış dağıtım kamyonlarının yerini başka kamyonlar alacak, polisin su sıkan panzerlerinin sayısı azaltılmadı, bundan sonra da polis copu sıkıntısı çekilmeyecek. Yani olup bitenler tekrarlanabilir: Springer basını kışkırtmalarına devam edebilir ve Klaus Schütz [Batı Berlin'in iktidardaki belediye başkanı/yazar] 'gelecekte de bu tiplere karşı çıkma' çağrısı yapabilir, dayak atmayı [...] hatta kurşunlamayı önerebilir [...] Sözlü protestoyla fiziki direniş arasındaki sınır, Paskalya günlerinde Rudi Dutschke'ye yapılan suikasta karşı protestolarda ilk kez, sembolik olarak değil, kitlesel olarak [...] gerçekten aşıldı. [...] İktidar ilişkileri değişmedi [...] Ahlak ve terbiye zincirleri kırıldığına göre, şiddet ve karşı-şiddet üzerine yeniden ve baştan tartışılmalıdır", çünkü olup bitenler bize, "sadece gösteriler, Springer-Mahkemeleri, protesto mitingleri dışında başka araçların, Rudi Dutschke'ye yapılan suikastı engelleyemedikleri için başarısız olan araçların dışında başka araçların da olduğunu gösterdi".

1968'de Ulrike Meinhof'un çok ses getiren "Alışveriş Merkezi'nin Kundaklanması" adlı yazısı *konkret*'de yayınlandı: "Genel olarak

170) *A.g.y.*, s. 77.

kundaklama eylemlerine, zarar görmemesi gereken insanların zarar görebilecekleri sebebiyle karşı çıkılır." Bir alışveriş merkezini kundaklamak, "bu tüketim dünyasını yerinden oynatmaz [...] malların imhası kâr ilkesi ve sermaye birikimini kırmaz, tersine bu, kâr ilkesi ve sermaye birikimine uygun düşer", çünkü "bu malların bedelsiz imhası"nın zararını [...] sigorta karşılamaktadır. Bir alışveriş merkezinin kundaklanması "anti-kapitalist bir eylem değil, daha çok sistemi koruyan, karşı-devrimci bir eylemdir". Sonrasındaysa o ünlü sözlerini kaleme alır: "Bir alışveriş merkezinin kundaklanmasında ilerici moment malların imhasında değil, eylemin suç olmasında, yasanın ihlal edilmesinde yatar."

Karar mahkemesinden sadece dört gün sonra Batı Berlin'de Tegeler Weg Çatışması meydana geldi. Gösterinin sebebi, Parlamento Dışı Muhalefet'in avukatı Horst Mahler'in Springer karşıtı eylemlere katıldığı için meslekten men cezası almasıydı. Üniversiteliler, çıraklar, öğrenciler ve rockerlerden oluşan yaklaşık 1.000 genç, polisi taş yağmuruna tutmuşlar ve Federal Almanya Cumhuriyeti'nde ilk kez polisi geri püskürtmüşlerdi. Olaylarda yüzden fazla polis ve az sayıda gösterici yaralandı. Bu gösterinin ardından Cumhuriyetçi Kulüp'te saldırganlık ve siyasal perspektifler üzerine yapılan bir tartışmada, Meinhof'un yoldaşı Johannes Agnoli şunları söyledi: "Federal Almanya ve Batı Berlin'de mesele, ilk önce sınıf mücadelesinin farkına varılacak koşulları yaratmaktır. Tegeler Weg'de en ilginç ve önemli olan, Alman tabularından birinin, yani Almanya'da göstericilerin polise hiçbir zaman saldırmamaları gerektiği düşüncesinin yıkılmasıdır. Ben bunun sınıf mücadelesine katkı sağlayacağından kesinlikle eminim."[171]

171) Batı Berlin Cumhuriyetçi Kulüp'te 6 Aralık 1968 tarihinde yapılan strateji tartışması. Bkz. Protokol: 11 ve 14 Aralık 1968 tarihli Extra-Dienst; http://www.infopartisan.net/archive/1967/266799.html (26 Mart 2005).

SINIRI GEÇİYOR

Batı Berlin, 1969

Ne zaman başardığını düşünse, yine 'boktan bir haber' geliyor ve onu altüst ediyor.

Hamburg'ta yerleşik Blohm+Voss Tersanesi, 1967-1970 yılları arasında Portekiz diktatörlüğünün ısmarladığı, aynı zamanda askeri birliklerin taşınması için de hizmet verebilecek üç savaş gemisinin yapımını üstlenmişti. Mayıs 1969'da, savaş gemilerinden ilki denize indirilirken protesto gösterileri yapıldı. Portekiz bu savaş gemilerini, işgali altında bulunan sömürgelerde mücadele eden kurtuluş hareketlerine karşı kullanacaktı; göstericiler bu eylemlerle, Angola'da MPLA, Mozambik'te Frelimo, Gine-Bissau'da PAIGC gibi kurtuluş hareketleriyle dayanışma içinde olduklarını ifade ediyorlardı. Fakat, Birleşmiş Milletler'in Portekiz'den eski sömürgelerinin bağımsızlığı-

m tanımasını isteyen kararı gibi, bu gösterinin de hiçbir etkisi olmadı. Tam tersine, Portekiz askeri saldırılarını şiddetlendirdi.

O yüzden solcular, korvetlerin teslimini sabote etmeyi planladılar. Kamuoyu, bir Alman silah şirketinin diktatörler için savaş gemileri ürettiğini öğrenmeliydi. Müttefikler tersaneyi 1945'te kapatıp şirket adını boşuna yasaklamamışlardı. Savaş gemilerine karşı eylem yapılacağını eski bir tanıdığından öğrenen, sadece gemiye zarar verilmesi, insanların zarar görmemesi için gerekli önlemlerin alınıp alınmadığını soran Ulrike Meinhof, patlayıcılar için gerekli olan paranın bir kısmının temin edilmesine de yardımcı olmuştu. 1969 yılının 13 Ekim günü saat 6.11'de polisin telsiz haberleşme merkezine kimliği belirsiz bir kişi ihbarda bulundu: "Blohm+Voss Tersanesi'ndeki Portekiz korvetinde bomba var!"[172] İki dakika sonra Kuhwerder Limanı'ndaki tersanenin kontrol odasında telefon çaldı: "Tersanenizdeki gemide 20 kilo patlayıcı madde var. 20 dakika içinde gemiyi boşaltmanız gerek!"[173] Yetkili nöbetçinin uyarısı üzerine hemen tersaneye gelen itfaiye şefi, işçilerin derhal gemiyi boşaltmalarını istedi. 6.20'de kontrol odasının telefonu bir kez daha çaldı: "Korvetin derhal boşaltılmasını sağlayın, bomba çok yakında patlayacak!" Saat 6.32'de iskeleyle korvet arasında duran bir mavna patladı. "20 metreye ulaşan bir fıskiye oluşmuştu suyun üzerinde, 'demir levhalar' havada uçarak 150 metreden daha uzağa savruldu" (*Bild*, 14 Ekim 1969). Hiç kimse yaralanmamıştı. Zarar görmediği söylenen gemi ancak 1970 yılında teslim edilebilecekti. Meinhof, Gine-Bissau'ya zaman kazandırıldığı için sevinçliydi.

Bild-Hamburg tarafından manşetlere taşınan eylemi, Hamburg Devlet Koruma Bölümü K 4 soruşturmaya başladı. Yazılı ve görsel medya sessizdi. Gerek *Spiegel*, gerekse *stern* burunlarının dibinde meydana gelen bu olayı görmezden geldiler. Muhtemelen ne Blohm+Voss firması, ne de Federal Cumhuriyet, bu konunun fazla konuşulmasından yana değildi. Bu gibi eylemler, özellikle Vietnam Kongresi'nden beri solcular arasında çokça kabul görüyordu. Peter Weiss'ın, Vietnam Kongresi'nde sarf ettiği şu sözler alkışlarla karşılanmıştı: "Görüşlerimiz pratik, eylemlerimiz daha etkili olmak zorunda. Eylemlerimiz, mümkün olan her yerde sabotaja yol açmalı.

172) *Bild* (Hamburg), 14 Haziran 1969.
173) A.g.y.

Bunun için kişisel kararlar almamız gerekiyor. Bu kararlar, bütün özel hayatımızı değiştirecektir."[174] Fakat bir sonraki yıl gelişecek olaylar, sadece bazılarının hayatını değiştirecekti.

Klaus Rainer Röhl, 1968 sonunda kızlarını görmek için Batı Berlin'e gelince, Ulrike Meinhof eline *konkret* dergisini şiddetle eleştiren bir yazı tutuşturdu. Röhl bu yazıyı basmak zorunda olduğunu biliyordu, yoksa en seçkin köşe yazarından olacaktı.[175] Meinhof'un "Köşe Yazarcılığı" adlı metni (*konkret*, Ocak 1969), solcu bir köşe yazarı olarak oynadığı rol hakkında özeleştirel düşünceler içermekteydi. Gerçi istediği her şeyi yazabiliyordu, fakat bu durum, "bu dergide [...] yazarların, istedikleri her şeyi yazabilecekleri" gibi yanlış bir izlenimin ortaya çıkmasına da sebep oluyordu, oysa köşe yazarlarının "derginin genel içeriği üzerinde hiçbir etkileri yoktur [...] Birer yıldız olan köşe yazarları, kendi banyo küvetlerinde kaptandılar". Fakat 'bağımsızlıkları' sınırlandırılmıştı. 'Olağandışılık', 'nonkonformizm', 'orijinalite', 'dikbaşlılık' ve reklamverenlerle zaman zaman çatışma, yayıncıya, "*konkret*'i kâr amaçlı çıkarmadığı" yönünde haksız bir itibar kazandırıyordu. Yazılarıyla "okurun ihtiyaçlarını doğrudan karşılaması gereken" redaksiyonun ve yazarların 'bağımlılığı', köşe yazarlarının varsayılan özgürlüğünün rüzgârı altında kalıyordu: "*konkret*"te buna şöyle denmektedir: cinsel çekicilik, korkunun çekiciliği, suçun çekiciliği, muhalefetin çekiciliği, insan sıcaklığı." *Konkret* "aslında nihayet kendisini tartışmalı" ve "ülkenin bir ucundan bir ucuna hakim olan eleştiriye, yazılanları düzeltmeden, yazılanlardan korkmadan sütunlarını açmalıdır. Eğer teoride mücadele ettiğinizi iddia ettiğiniz ilişkileri pratikte yeniden üretiyorsanız, bunun adı oportünizmdir; redaksiyon içinde demokrasiye ve Parlamento Dışı Muhalefet'in denetimine karşı piyasa, yani kâr yasaları kozunu oynuyorsanız, bu oportünizmdir; anti-otoriter duruşu köşe yazılarının otoriter biçimine sıkıştırıyorsanız, bu oportünizmdir. *Konkret* sol bir gazete olmaktan çok, oportünist bir gazetedir."[176]

Röhl aynı sayıda hemen karşılık vermiş, fakat Meinhof'un en önemli argümanlarına bir cümleyle bile değinmemişti. Şöyle yazdı: "Biz, Ulrike Meinhof'la aramıza mesafe koymuyoruz. Onun çoğu

174) Peter Weiss, akt. Peter Brückner, *Ulrike Meinhof und die deutschen Verhaeltnisse*, Berlin, 1976, s. 138.
175) Bkz. K.R. Röhl, "*Fünf Finger*", 1988, *a.g.y.*, s. 258.
176) Ulrike Meinhof, "Kolumnismus", *konkret*, 2 Şubat 1969, s. 2.

kez alışılmadık, ama neredeyse her zaman akla yakın düşünce sistemini benimsiyoruz. Fakat Ulrike bu sayıda kendisiyle dergimiz arasına mesafe koyma ihtiyacını hissetti." Sözlerinin devamında eski karısını dünyadan bihaber bir idealist olarak gösteriyordu: "Ah, Ulrike'nin istediği çok güzel, çok heyecan verici, fakat imkânsız bir şey: Kirlenmemiş bir teori ve bilimsel araştırmada özen, *Spiegel*'in güncelliği ve *Kursbuch*'un titizliği, kapağa çıplak kızların konmaması ve piyasaya tavizler verilmemesi, ama redaksiyon için daha fazla para [...] Oysa somut ütopya başka şey, gerçeklikle baş edebilmek başka şeydir [...] *konkret*, Parlamento Dışı Muhalefet'in düşünülebilecek en iyi dergisi değil, Parlamento Dışı Muhalefet'in tek dergisidir." Röhl, sözlerinin devamında oldukça kışkırtıcıydı. Ulrike Meinhof'un talep ettiği "Parlamento Dışı Muhalefet için *konkret*'te on sayfa" aslında "çok az"dı, çünkü "*konkret*'in kendisi Parlamento Dışı Muhalefet'in bir parçası"ydı.[177] Röhl, derginin "çok kısa süre içinde her hafta yayınlanması ve baskının iki katma çıkarılması" gerektiğini söylüyordu. "Ulrike'nin eleştirisi bize bu konuda yol gösterici olacaktır, tabii *konkret*'te bundan sonra da yayınlanacak olan yazıları da. Başka nerede yayınlanabilirler ki?"[178]

Meinhof'un ileri sürdüğü argümanlar yayıncının bir kulağından girip öteki kulağından çıkmış, fakat yazı kurulunun içinde etkili olmuştu. Röhl daha sonra Ulrike Meinhof'un, Stefan Aust'la, Aust "sadece kurumunun çıkarlarını 'içselleştirdiği'ne" ve aslında "bok yediği"ne kanaat getiresiye kadar günlerce tartıştığını yazdı. Sonunda "mahvolduğunu, buralardan bir yerlere, belki de Amerika'ya"[179] gitmesi gerektiğini söyleyen Aust istifa etti; adı derginin künyesinde son olarak 1969 yılının Ocak ayı sonunda görülmüştü.

Derginin yapısı ve izleyeceği rota hakkında tartışmalar bir yıl sürdü. Ulrike Meinhof "Gustav Gustav" adlı bir yazı daha kaleme aldı; bu yazı onun *konkret*'te yayınladığı son yazı olacaktı. Gustav Heinemann Mart 1969'da beklenmedik biçimde Federal Cumhurbaşkanı seçilmişti. "Heinemann'ı seçenler, Sol'a karşı polis terörünü şiddetlendirenler olmasına rağmen, polis terörünün mağdurları Heinemann'ın seçilmesine seviniyor, ona umut bağlıyorlar. Böylece Heinemann, gerçekten de oynanan oyunun gizlenmesine hizmet ediyor

177) Klaus Rainer Röhl, "Lieber konkret-Leser", *konkret*, 2/1969, s. 6.
178) *A.g.y.*
179) K.R. Röhl, "*Fünf Finger*", 1988, *a.g.y.*, s. 264.

[...] ülkeyi faşizanlaştıranlara güven kredisi sağlıyor, solcu eleştirmenlerin yolunu kesiyor, Sol'u sempatizanlarından izole ediyor" (*konkret*, 7/69). Eğer Sol, "yanlış beklentileri talebe dönüştürmeyi" başarırsa, meşru etkileme imkânlarına sahip olabilirdi. Parlamento Dışı Muhalefet'in bazı kesimlerinin artan oranda militanlaşması göz önüne alındığında, bu söylem oldukça ılımlıydı.

Göstericilere karşı yürütülen soruşturmaların ve ceza davalarının sayısı giderek artarken 'polis üniforması giymiş zorbalar'ın pek azı hakkında dava açılmış, Benno Ohnesorg'u vurarak öldüren Komiser Kurras beraat etmişti. 1943 yılında Georg Groscurth'a idam kararı verenlerden biri olan ve yedi kez cinayet sebebiyle yargılanan Yargıç Rehse hakkında, Berlin Asliye Mahkemesi beraat kararı vermişti. Eski SS-Generali Karl Wolf ise, Katolik Kilisesi'nin ısrarlı çabaları sonucu 'sağlık sebepleriyle' cezası bitmeden cezaevinden salıverildi.

Ulrike Meinhof'un çevresinde Peter Homann, Reinhand Kahl, Jürgen Holtkampf ve Karl Heinz Roth gibi *konkret* çalışanları vardı. Ulrike bunlarla birlikte *konkret*'teki hiyerarşiyi ortadan kaldırarak, özgürlükçü bir yapı kurmak istiyordu; *Rote Presse Korrespendenz*'de[180] *konkret*'tin metaya dönüşmemesini, bir 'forum' olarak kalmasını talep etmişlerdi. Sonra grup bir hata yapıp, 1969 yılının Mart ayında Hamburg redaksiyonuna dahil olan *Die Zeit*'ın eski kültür müdürü Uwe Nettelbeck'e güvenmeye başladı. Nettelbeck, daha önce grupla dayanışacağı güvencesini vermişti. Meinhof Nettelbeck'le Ocak ayında Wansee'de buluştu. Meinhof: "Uwe Nettelbeck, *konkret*'in yazı işlerinin demokratikleştirilmesi için Röhl'lere [Klaus Rainer Röhl ve kardeşi Wolfgang kastediliyor] karşı verdiğimiz mücadelede bizimle birlikte davranmaya hazır olduğunu açıkladı." Meinhof'a göre, *Die Zeit*'tan Alman adaleti hakkında kaleme aldığı eleştirel yazıları nedeniyle ayrılmak zorunda kalışı, Nettelbeck'e güvenmelerini sağlamıştı. Fakat geriye baktığında Meinhof, "Hatayı, ona inanmakla; nasıl hareket edeceğini beklemeden, 'çok acele' şef redaktör yardımcısı olması için ısrarlı davranmakla yapmıştık," diyecekti. Meinhof'a göre Nettelbeck göreve gelir gelmez Röhl'ün yanında yer almıştı, çünkü bu durumda işini sağlama bağlamış olacaktı.

180) Ulrike Meinhof/Peter Homann/Reinhard Kahl/Jürgen Holtkampf/Karl Heinz Roth, "Zur Situation von konkret", *Rote Presse Korrespondenz* [der Studenten -, Schüler und Arbeiterbewegung], 1 Mayıs 1969 tarihli 11. sayı, s. 5-6.

Konkret'in Reinhard Kahl ve Peter Homann gibi solcu çalışanları - Röhl Meinhof'un Homann'la yakın ilişki içinde olduğunu öğrenmişti- işten çıkarıldılar.[181]

7. sayıdan, yani Mart 1969'dan itibaren, derginin künyesine yeni isimler alan Röhl, yurdışı redaksiyonunun başına Lothar Menni'yi, kültür sayfasına Rühmkorf'u, magazin ve röportaj bölümüne Wolfgang Röhl'ü getirdi. Sebastian Haffner ve Robert Neumann'ın ismi de aniden künyeye girmişti. Röhl, meydan okurcasına Ulrike Meinhof'un adına baş sayfada yer verdi. *konkret*'in 'Parlamento Dışı Muhalefet'in bir parçası olduğu' söylemi, gerçeklikle açıkça çatışıyordu. Parlamento Dışı Muhalefet'in tanımını bir çırpıda değiştiren Röhl'e göre artık, SPD, FDP gibi parlametodaki partilerin öğrenci örgütleriyle, DKP'nin gençlik örgütü de Parlamento Dışı Muhalefet'in içinde değerlendirilmeliydi. Röhl kabul etmese de derginin ekonomik sorunları vardı. Meinhof ve yazar arkadaşları, Röhl'ün 'suç'u, "zaferden zafere koşmak yerine savunmaya çekilmiş olan Parlamento Dışı Muhalefet"te aradığını söylüyorlardı.[182] Röhl gelecekte dergisinde artık Rudi Dutschke, Bahman Nirumand, Karl Heinz Roth, Marianne H., Hermann Peter Piwitt, Jürgen Holtkampf, Peter Brückner, Reinhard Kahl, Yaak Karsunke gibi isimleri görmek istemiyordu.

Ulrike Meinhof'un dergiye verdiği son makale Batı Berlin SDS'siyle birlikte kaleme aldığı, "Üniversitelerde Durum" adlı bir metindi. Meinhof, "kolektif kaleme alınan metin içerik ve formülasyon bakımdan", "tek başıma" yazdığım bir metinden "çok daha isabetli ve bağlayıcı" diyordu. Röhl metni yayınlamayı reddedince "dergi için mücadeleyi" bırakan Ulrike Meinhof, "karar vermemi belirleyen olay, son yazımın dergide basılmaması olmuştur" diye yazdı.[183] Derhal *konkret'*den ayrıldığını duyurdu, çünkü "çalışmalarımızla derginin sol imajını parlatmaya devam etmek" istemiyordu [...] "'*konkret*' öyle bir dergi haline geldi ki, ona ihtiyacımız olduğu zaman karşımızda yer alabilecek [...] *konkret*'te artık çalışmayacağım, çünkü bu dergi karşı devrimin aracı olmak üzere ve ben burada çalışarak bunun gizlenmesine sebep olmak istemiyorum. Derginin bu gidişatını engellemekse şu an imkânsız."[184]

181) *A.g.y.*
182) *A.g.y.*
183) Ulrike Meinhof, "Ich will durch meine Mitarbeit nicht verschleiern", 26 Nisan 1969 tarihli *Frankfurter Rundschau*.
184) *A.g.y.*

Kısa süre sonra Ulrike Meinhof, Jürgen Holtkamp, Karl Heinz Roth, Peter Homann ve Reinhard Kahl'la birlikte Cumhuriyetçi Kulüp'te tartışma çağrısı yaptı. Aralarında tanınmış kişilerin de bulunduğu çok sayıda solcunun katıldığı bu tartışma Mayıs ayı başlarında gerçekleşti. Derginin rotası üzerine bir yıldır süren tartışmalar sonuçsuz kalmıştı. Bundan sonraki girişimlerin "başka bir düzlemde, başka araçlarla gerçekleştirilmesi gerekir" diyordu Ulrike Meinhof.[185] O akşam, bir sonraki sayının dağıtımını engellemek üzere yazı işlerini işgal etme kararı alındı. Ekonomik baskı Röhl'ü geri adım atmaya zorlayacaktı. Orada hazır bulunanların ve SDS Federal Yönetim Kurulu üyelerinin desteğiyle Parlamento Dışı Muhalefet'ten iki üç düzine genç 7 Mayıs'ta Hamburg'a gitme kararı aldı. Ulrike Meinhof bu eylemde yer almak istememişti, ama o gün Hamburg'ta olacaktı.

Fakat birileri bu haberi Röhl'e iletmiş, o da yazı işlerini boşalttırmıştı. Çalışanlar yapmaları gereken işleri evlerine götürmüşler, pahalı aletler emin bir yere taşınmış, Röhl'ün kendisiyse o gün Peter Rühmkorf'ta kalmıştı: "Öğlen saat bire kadar uyuduğumuz için telfonu prize ancak o saatten sonra takmıştık. O zamana kadar Blankenese'deki villa çoktan basılmıştı" (Rühmkorf).[186] Peter Homann, Astrid Proll, Bernward Vesper ve diğerleri sabah saatlerinde, *konkret*'in Gerhofstrasse'deki yazı işlerine gittiklerinde, polis çoktan oradaydı. Daha sonra polisi Röhl'ün değil komşuların çağırdığı söylendi. Başarısız işgalciler, "*konkret* yazı işleri ve yayınevinin bütün çalışanlarına" hitaben işgalin gerekçesini açıkladıkları bir bildiri dağıttılar. Güya onların olan dergi için verdikleri son mücadeleydi bu. Eylemimiz sizlere karşı değil, diyorlardı bildiride, "bu eylem bizlerin ve sizlerin işvereni olan Röhl'e ve şirketin sahibi olan Steffens'e karşıdır. Bu dergi aynı, iğrenç birer otorite olan Röhl ile Steffens'in yazı işlerinde ve yayınevinde sizlere ve bizlere davrandıkları gibi, iğrenç ve otoriterdir. Sizler sabahın köründe işinizin başına, daha doğrusu Röhl'ün kazancının başına geçtiğinizde, kendisi daha yatağından uyuyor, fakat bekçi köpeği Steffens'in gözleri sizlerin üzerinde. Ona konyak ve vitamin içeceği götürmek zorundasınız, siz bu işe yararsınız çünkü. Ama kırk yılın başında kahvenizi yudumlarken çene çalmak istediğinizde, Röhl'ün bekçi köpeği hepinize korku salar.

185) Meinhof/Homann ve diğerleri, *a.g.y.*
186) Rühmkorf, "Die Jahre", *a.g.y.*, s. 229 ve K.R. Röhl, "Fünf Finger", 1998, *a.g.y.*, s. 274-275.

Şefler, bekleme odalarının arkasında âdeta barikat kurdular, oysa sizler, sizleri ve çalışmalarınızı kontrol etmek için Röhl ile Steffens'in kapıyı çalmadan her an odanıza dalabileceklerini hesaba katmak zorundasınız. Masanın üstünde Che Guevara/Masanın altında McNamara/Şef porşeyle gelir/Kampen ve Tessin'de yüksek kiradan kaçar/*konkret* pisliğine son verin/Ve bir APO-Kolektifi yaratın".[187]

Daha sonra, iki elin parmağını geçmeyecek sayıda insan bir Volkswagen minibüsle Blankenese'deki villaya gitti. Çok sonra eyleme katılanlardan biri, Hamburg Asliye Mahkemesi'nde verdiği yeminli ifadede, 'baskın'm en fazla on dakika sürdüğünü, pencerelerden birini açarak villaya girip evin altını üstüne getirdiklerini açıklayacaktı. Baskın sonrasında banyoda bir ayna kırılmış, duvardan telefon hattı sökülmüş, odaların mobilyaları dağıtılmıştı. Üst katta bir kapı kırıktı. Caddeye bakan duvara da penis çizilmişti. Alt kattaki koridorun duvarında asılı bir tabloya zarar verilmiş, villanın kapısı mavi boyayla kirletilmişti. Dolapların içi karmakarışıktı. Villadan şunlar alınmıştı: Röhl'ün güncesi, olimpia marka yeni bir daktilo, yaklaşık 20-25 plak, içleri belgelerle (mektuplaşmalar, vs.) dolu bir sürü dosya, pikabın ses sistemi. Evi kısa süreliğine işgal etmiş olanlar, olay yerinden ayrılmışlar fakat Röhl'ün nasıl tepki verdiğini görmek için bir süre sonra geri dönmüşlerdi. Onlar geri döndüğünde villada polis ve birkaç fotoğrafçı vardı.

Ulrike Meinhof, tam da o sırada geldi olay yerine. Sabah çok erken saatlerde Batı Berlin'den Hamburg'a uçmuş, vergi danışmanıyla -Rowohlt'un lektörü Freimut Duve'nin annesi- saat onda buluşup iki saat boyunca "vergi beyanı hakkında son derece huzurlu ve güzel" sohbet etmişler (Duve),[188] daha sonra *konkret* redaksiyonuna gitmişti, ama orada hiç kimse yoktu. Şimdi de kakülleri ve güneş gözlüklerinin arkasına gizlenerek, bir zamanlar onun da olan villanın bahçesinde dolaşıyordu. Meraklı gözlerle çevreyi kolaçan eden başka muhabirler de vardı. Daha sonra hasımlarının, Ulrike Meinhof'un da 'orada bulunduğu'nu 'kanıtlaması', o sırada çekilmiş fotoğraflar sebebiyle zor olmamıştı.

Klaus ve Wolfgang Röhl kardeşler, Ulrike Meinhof'a karşı, daha sonra diğer medya kuruluşlarının da bol bol kullanacağı bir kam-

187) Akt. K.R. Röhl, "Fünf Finger", 1998, *a.g.y.*, s. 276.
188) Freimut Duve'yle röportaj: Koulmasis, *a.g.y.*

panyaya giriştiler. Wolfgang Röhl, *konkret*'te "Engellenen Bir İşgalin Güncesi"[189] başlığıyla bir yazı yayınladı. "Saat 11.30 [...] Ulrike' nin yönetiminde ev basılıp hızla ve özenle tahrip ediliyor." – "Saat 12.00 [...]: Steffens'in bürosunu başka yere taşıması [...] boşuna değil: Kısa süre sonra Ulrike Meinhof Steffens'in evinde arama yapıyor." Saat 12.30, Steffens, "karısı ve çocukları için endişeli. Komşulardan biri onları Ulrike'nin yanında evden çıkarken görmüş; Steffens'in karısının ve çocuklarının kaçırıldığı söyleniyor." Önce villa harap edilmiş, sonra Steffens'in evinde arama yapılmış, ardından karısı ve çocukları kaçırılmış, hepsi bir saat içinde –ve hepsi yalan. Fakat *konkret*, sadece kaçırılma hikâyesinin 'doğru olmadığı'm söyleyerek düzeltme yaptı. Ev işgalcilerine karşı her türlü söylenti Röhl için basılmaya değerdi: örneğin *konkret*'i basanlar başlarına çelik miğferler takmışlardı, bir tanesi elinde kocaman bir balta taşıyordu, hatta içlerinden biri "5,6 mm'lik bir tabancayla pencereden içeri ateş etmiş"ti, ev "savaş alanına" dönmüştü, vs.

Oysa yazı işleri, başarısız işgal girişiminden sadece üç saat sonra, saat 13'te normal çalışmasına başladı. Röhl aynı gün Hamburg Üniversitesi'nde bir bildiri dağıttırmıştı. Bu bildiride eylemi 'koordineli' bir girişim olarak tanımladı –bu Nazi kavramını kasten kullanılmıştı. Röhl bu bildiride Ulrike Meinhof'la arasına mesafe koyuyordu. Yapılan 'baskın'ın boyutunu kanıtlamak için, 'tahrip edilmiş evi'nden iki de fotoğraf yayınladı *konkret*'te. Fotoğraflara bakılınca banyoda herhangi bir hasarın olmadığı görülmekteydi, sadece yırtılıp yerlere atılmış afişler dikkat çekiyordu; kırık bir sandalye, küçük bir koltuk, bir langırt masası da bahçeye atılmıştı. Fotoğraflarda ne kurşun delikleri, ne kırılmış camlar ne de zarar verilmiş antika eşyalar vardı.

Ulrike Meinhof *konkret*'e karşı hukuk yoluna başvurdu, fakat o zamana kadar yeterince zarar görmüştü. Eylemcilerden birinin Röhl'ün yatağına işediği yolunda oldukça tartışmalı ama bir o kadar da yaygın söylenti, sanki burjuva kurallarına mümkün olan en büyük saldırı yapılmış gibi tuhaf bir hareketlilik yaratmıştı. Bir zamanlar Ulrike Meinhof'un "herkesin bildiği gibi en iyi Alman köşe yaza-

189) *konkret* sahibinin gözünden bütün veriler ve fotoğraflar: Wolfgang Röhl, "'Der Laden wird zerkrümmelt!' Chronik einer missglückten Eroberung", *konkret*, 11/1969, s. 48-49.

rı" diye tanımladığı[190] Sebastian Haffner, üç yıl sonra bile şunları yazacaktı: "Evet, ben de Ulrike Meinhof'u biraz tanıdım ve o sıralarda oldukça da hoşlanırdım kendisinden. Fakat ona duyduğum sempati, kadınsı bir intikam hırsıyla eski kocasının yatağına birisini işettirdiği anda tükendi."[191]

konkret iyiden iyiye sıkıcılaşmış, geleneksel sola dönüşerek öncelikle SPD ve DKP çevrelerine yönelmişti. Eskiden eleştirilen Günter Grass'a övgüler yağdırılıyor, sol stratejiler, daha sonra SPD'li Şansölye Gerhard Schröder'in danışmanı olacak olan Oskar Negt tarafından kaleme alınıyordu. Yeni Sol'dan canlı röportajlar yok denecek kadar azalmıştı. Herbert Marcuse'nin veya Kara Panter'lerin orijinal yazıları değil, yayınlanmış kitaplardan özetler aktarılıyordu artık.

Eylem hakkında çıkan yalan haberler Ulrike Meinhof'u çok üzmüştü. Ne zaman başardığını düşünse, *konkret* meselesi hakkında yine 'boktan bir haber' geliyor ve onu altüst ediyordu. *konkret*'e karşı yapılan ve başarısızlıkla sonuçlanan asıl eylemin sadece önemsiz bir parçası olan Röhl'ün evindeki eylemin, kamuoyu önünde temel mesele haline getirilmesi nedeniyle üzgün ve öfkeliydi. Sonunda Sol'dan birkaç kişinin nihayet ortaya çıkıp onu savunacağını umuyordu, çünkü *konkret*'i işgal etme fikri Meinhof tarafından değil, aralarında Almanya Sosyalist Öğrenciler Birliği Federal Yönetim Kurulu üyelerinin de bulunduğu kalabalık bir grup tarafından ortaya atılmıştı. Fakat eylem başarısızlıkla sonuçlanıp bütün suç Meinhof'a yüklenince, kimsenin ağzını açmadığı görüldü. Ancak bir süre sonra Sol'dan bazı tanınmış simalar, "*konkret*'in İşgali" başlıklı bir yazıyla kesin olarak Meinhof'tan yana tavır aldılar,* fakat destek beklediği bazı kişilerin suskunluklarını sürdürdükleri görüldü. SDS Federal Yönetim Kurulu gecikmiş de olsa özeleştiri yapmıştı. Meinhof'un *Bambule* senaryosunu yöneten Südwestfunk'un redaktörü Dieter Waldmann, Röhl'ün itibarının, Meinhof'un itibarından daha fazla yara aldığını söyleyerek teselli

190) Ulrike Meinhof, "Koalitionskrise", Ekim 1964 tarihli *konkret*, s. 3.
191) Sebastian Haffner, "Falsche Solidaritaet", *stern*, 9/1972, yeniden basım: Zwischen den Kriegen, *a.g.y.*, s. 331.
*) Ulrike Meinhof'tan yana tavır alanlar arasında şu isimler vardı: Günter Amendt, Rudi Dutschke, Hans Magnus Enzensberger, Marianne H., Jürgen Holtkampf, Peter Homann, Reinhardt Kahl, Wolfgang Neuss, Bahman Nirumand, Michael Schneider, Peter Schneider, Monika Seifert, Christian Semler ve Horst Thomeyer (*Rote Presse Korrespondenz*, 12/1969).

etmişti onu. Kulak asmamaya ve işine yoğunlaşmaya çalışıyordu, ama çoğu kez başarılı olamıyordu.

Çocuklar boşanma sonrasında babalarını çok seyrek görmüşlerdi. Ulrike Meinhof hayatını değiştirmeyi ve çocuklarını da yanına alarak birileriyle birlikte ev tutmayı planlıyordu. Ama kiminle? Nirumand'larla mı? Nirumand'ların evliliğini ataerkil bir evlilik olarak değerlendiriyordu. Kısa süre sonra yeni bir plan gündeme geldi. *Rote Presse Korrespondenz*'ten arkadaşları, Zehlendorf'ta bahçeli büyük bir eve taşınma niyetindeydi. Fakat bu girişim de sonuçsuz kaldı, Meinhof'un Rude Dutschke'yle birlikte bir eve taşınma düşüncesi de gerçekleşmedi.

1969 yazında çocuklarıyla birlikte birkaç aylığına bir komünün yanma yerleşti. Hallensee banliyö tren istasyonuna yakın, Halberstaedter Caddesi 7'deki bu bina büyük ve eskiydi. Ulrike Meinhof önceleri burada kendisini rahat hissetti. Jan Carl Raspe'nin dışında herkes çalışıyordu, Meinhof'un çocuklarıyla Raspe ve Marianne H. ilgileniyordu. Akşamları birlikte yemek yapıyor ve çokca tartışıyorlardı. Ev arkadaşlarına göre Ulrike Meinhof'un çocuklarıyla ilişkisi sevgi doluydu.

Fakat çok geçmeden gerilimler başladı. *Bambule*'nin ön çalışmaları ve Hür Üniversite'de okutmanlık görevi nedeniyle Meinhof'un işi başından aşkın olduğu için komün üyelerinden ikizlerle daha fazla ilgilenmelerini bekliyordu. O zamana kadar Meinhof'la oldukça iyi anlaşan Thomas Mitscherlich, bir süre sonra onu "sanki kadroymuş gibi" ortak görevlerden muaf tutulmayı isteyen "talepkâr ve belirleyici" bulmaya başlamıştı.[192] Birlikte daha büyük bir eve taşınma fikrinden böylece vazgeçildi.

Ulrike Meinhof çeşitli yerlerde konferanslar veriyor, açık oturumlara katılıyor, *Rote Presse Korrespondenz*'te yazılarını yayınlıyordu, fakat *konkret*'i kaybettiği ve kendisini düzenli olarak ifade edebileceği bir araçtan yoksun kaldığı için de üzgündü. Mevcut siyasal ilişkiler ve kişisel ihtiyaçlarla toplumsal durumun uyumsuzluğu sık sık tepesini attırıyordu. Umutlarının yerle bir edilmesini, dolayısıyla da artık herhangi bir değişim isteme hakkının elinden yitip gitmesini istemiyordu.

192) Akt. Mario Krebs, *a.g.y.*, s. 183.

O farkında değildi, hatta yazılarının hiçbir yararı olmadığını düşünüyordu, ama birçok *konkret* okuru Meinhof'un yokluğunu hissetmekteydi. Genel olarak kendi yarattığı etkiyi küçümseyen Ulrike Meinhof Temmuz 1969'da Tübingen Üniversitesi'nde, 200'den fazla kız öğrenciye "Kadının Kurtuluşu" konulu bir konferans vermiş, etkinlik sona erdikten sonra kız öğrenciler kulüp binasına hücum ederek "Kurtuluş" isimli bir çalışma grubu kurmuşlardı; Tübingen'de kurulan ilk kadın grubuydu bu (Ulrike Helwerth).'[193] Oysa Ulrike'nin bundan haberi bile olmamıştı. Muhtemelen ilk ateşleyici kişinin kendisi olduğu daha başka şeyler de vardı.

Helma Sanders'in Ulrike Meinhof'la filme de çektiği röportajında, sinirli ve gergin görünen Meinhof, filtresiz sigara içiyor, her zamanki gibi sigara paketinden kopardığı bandrolü parmaklarının arasında yuvarlıyordu. Arkasında iki poster asılıydı: birinde "Springer'i Kamulaştırın" yazısı vardı, diğeriyse Albert Kordas'ın çektiği Che Guevara'nın ünlü fotoğrafıydı. Meinhof zayıflamıştı, solgundu, kahverengi saçları omuzlarına dökülmüş, kakülleri neredeyse gözlerine kadar inmişti. Sık sık başını önüne eğiyordu, hiç gülümsemiyor, sorulan sorulara büyük bir ciddiyetle cevap veriyordu: "Kişisel meseleler son derece siyasaldır. Çocuk eğitmek olağanüstü siyasal bir iştir. İnsanlar arasındaki ilişkiler son derece siyasaldır, çünkü insanların baskı altında mı olduklarını, yoksa özgür mü yaşadıklarını gösterir bize –düşünüp düşünemediklerini, bir şeyler yapıp yapamadıklarını gösterir. Çocukların ihtiyaçlarından hareketle bakıldığında aile [...] istikrarlı insan ilişkilerini barındıran istikrarlı bir yerdir, gereklidir, kaçınılmazdır. [...] Zor, zor, korkunç derecede zor." Bu, "siyasal çalışma yürüten bütün kadınların problemidir –benimki de dahil sorun şu: Kadınlar bir yanda toplumsal olarak gerekli işler yapıyorlar, kafaları bir sürü önemli meseleyle dolu, hatta muhtemelen gerçekten konuşup yazabiliyor ve ajitasyon yürütebiliyorlar. Fakat öte yanda, birçok başka kadın gibi, çocuklarıyla çaresizlik içinde oturup kalmışlar yerlerinde. Bu kadınlardan birçoğu, aynı diğer kadınlar gibi, aileleri içinde de aynı zorlukları yaşıyorlar. Denebilir ki, kadının üzerinde esas baskı, kadının özel hayatının herhangi bir siyasal hayatın karşısına konmasıdır. Öte yandan, siyasal çalışmanın

193) Ulrike Helwerth, "Sie war mir nah wie eine Schwester. Ulrike Marie Meinhof und die Frauen", Radyo programı, ilk yayın saarlaendischer Rundfunk, 5 Mayıs 1996.

özel yaşantıyla herhangi bir ilgisininin bulunmadığı yerde, siyasal çalışmada sorun var demektir, perspektif olarak dayanılır olmaktan çıkar. İnsan anti-otoriter siyaset yapıp evde çocuklarını dövemez. Ama siyaset yapmadan da evde çocuklarınızı dövmemeye uzun süre devam etmeniz mümkün değil. Yani rekabet koşullarını, -ailesini terk etmeye başlayan herkesin içine girdiği- aile dışında da ortadan kaldırmak için mücadele etmeden, aile içi rekabet koşullarını ortadan kaldıramazsınız."[194]

Tire içindeki sözleri çoğunlukla, Meinhof'un çocuklarını terk etme istediğinin beyanı olarak yanlış yorumlanmıştır. Oysa terk edilen aile, bir 'yuva' umudunun, aşk ve siyasetin birleştirilebildiği bir hayat tarzı umudunun, aktif siyasal bir kişi, yazar ve çocuklarını tek başına büyüten bir anne olmanın, insanın omuzlarına taşıyamayacağı kadar ağır kesintisiz bir yük yüklemeyeceği bir toplum yaratma umudunun tükendiğini anlatan bir metafordu.

Ulrike Meinhof Aralık'ta çocuklarıyla birlikte Schöneberg, Kufsteiner Caddesi 12 adresine taşındı. Isınma gideri dahil 430 mark kira ödediği evi altı odalıydı. Çocuklar uzun zamandan beri Babelsberger Caddesi 11 adresinde yerleşik, anti-otoriter bir çocuk yuvasına gidiyorlardı. Ulrike komünden ayrıldıktan sonra da Marianne H. ve Jan-Carl Raspe'yle dostluğunu sürdürdü. Bir süre için Meinhof'a taşınan otuz üç yaşındaki Homann Hamburg'ta sanat öğrenimi görmüş ve 1962'de Batı Berlin'e gelmişti. Temmuz 1967'de, Benno Ohnesorg'un ölümünden sonra gösterilerde pankart taşımak yasaklanınca, Homann bu yasağı delmenin bir yolunu buldu: Beyaz tişört giymiş göstericilerin tişörtlerinin önüne bir harf, arkasına bir harf basılmıştı. Önden bakıldığında "A-L-B-E-R-T-Z "sözcüğü, göstericiler hep birlikte arkalarını dönünce bu kez "İ-S-T-İ-F-A" sözcüğü okunuyordu. Eylem televizyonda da gösterilmiş, aralarında Gudrun Ensslin'in de olduğu pankart yasağını delen bu göstericiler tutuklanmışlardı. Homann'dan hoşlanan Meinhof, *konkret* için mücadelede aynı safta yer almaları, sanatı sevmeleri, ikisinin de Maerkische Viertel'de angaje olmaları ve Berlin'de faaliyet göstermeleri gibi bir sürü ortak yanları olduğunu düşünüyordu. İyi yürekli adam ikizlerle de ilgileniyordu.

St. Peter Ording'te yatılı bir okulun yurdunda kalan, Röhl'ün artık on dört yaşına basmış kızı Anja, iki ya da üç kez Batı Berlin'e ge-

194) Koulmasis, *a.g.y.*

lerek Ulrike Meinhof ve ikizleri ziyaret etmişti. Onların yanında rahattı. Meinhof'la mektuplaşıyorlardı. Anja evde ve kaldığı yurtta karşılaştığı sorunlardan bahsediyor, genç kızı teselli eden Meinhof, ondan ilgisini esirgemiyordu. Mektuplarından birinde Anja, annesinin yanında yaşamak istemediği için Hamburg'a geri dönemeyeceğini, babasındansa çok korktuğunu yazmıştı.

Oysa Bettina Röhl daha sonra babasıyla ilişkisini şöyle anlatmaktadır: "Aynı zamanda babamızın kendisini avutmaya ihtiyacı olduğu ve çocukları tek başına büyüten neredeyse her anne ya da baba gibi onlara yaslandığı ve tutunduğu her zaman hissediliyordu." Bettina'ya düşen rol de "Ulrike Meinhof'un eski kocasında bıraktığı boşluğu biraz doldurma rolü" olmuştu.[195]

Ulrike Meinhof'la Wienke, Meinhof'a bir şey olduğunda kendi çocuklarıyla birlikte Regine ve Bettina'yı da büyütmesi için anlaşmışlardı. Çocukların velayetini Klaus Rainer Röhl asla almamalıydı.

195) B. Röhl, *a.g.y.*, s. 639.

ANTİ-OTORİTER OTORİTE

Batı Berlin, Aralık 1969 - Mayıs 1970

"Ancak ezilenler bizzat harekete geçtiğinde bir şeyler değişecektir."

Axel Springer'in *Welt am Sonntag*'ında 23 Kasım 1969'da şu satırlar yer aldı: "Almanya'da sol taarruza geçti: Parlamento Dışı Muhalefet'in tanınmış isimleri Hür Üniversite'de (FU) görev almaya başladılar. İlk olarak solcu *konkret* dergisinin eski köşe yazarlarından otuz beş yaşındaki Ulrike Meinhof hedefe ulaştı. 'Federal Cumhuriyet'in her yerinde faşistleştirme faaliyetlerinin geliştiği'ni gören Ulrike Meinhof, 22 Ekim'den beri Gazetecilik Enstitüsü'nde 'ders veriyor'. Aynı zamanda siyasal hobisi de olan seminer konusuysa: 'Radyo Programlarında Ajitasyon ve Aydınlatma İmkanları'."[196] Kısa

196) *Welt am Sonntag*, 23 Aralık 1969.

süre önce de Springer'in *Berliner Morgenpost*'u, "solcu gazeteci Ulrike Maria Meinhof'un öğretme yöntemleri"ne karşı kıyamet koparmıştı.[197] "'Kızıl Ulrike' Hür Üniversite'de Ajitasyon Çalışması Dersleri Veriyor"[198] deniyordu bir başka yerde. *Springer Nachrichten* ise öğrencilerin Ulrike Meinhof'a sen diye hitap etmelerine öfke püskürüyordu.

1969 yaz sömestrinden beri Gazetecilik Enstitüsü'nde ders veren Meinhof, öğrencilerle birlikte radyo programları yapıyor, *konkret*'in yazı işlerindeyken uygulama imkânı bulamadığı anti-otoriter 'eleştirel otorite'yi uygulamaya geçiriyordu (Hans-Jürgen Krahl).[199] Öğrencilerinin katılımı Ulrike Meinhof'u öylesine coşturmuştu ki, bir ara onlarla birlikte gerçek bir sol gazete çıkarabileceğini bile düşündü. Ekim 1969'da yeniden derslere başladığındaysa öğrencileri arasında, sadece derste yaptıklarını CDU'ya bildirmek üzere orada olan biri vardı. Bu kişinin verdiği bilgiye göre Doçent Meinhof, kendi dersinin, siyasal olarak sola karşı faaliyet gösteren gazetecilerin yetişmesine hizmet etmediğini söylemiş, ayrıca sosyalist gazeteciliğin kamu hizmeti olmadığını, ezilenlerin örgütlenme araçlarından biri olduğunu ifade etmişti. Bunun üzerine CDU milletvekili Ursula Besser, Senato'ya kısa bir soru önergesi sunarak Ulrike Meinhof'u anayasayı ihlal etmekle suçladı ve gereğinin yapılmasını istedi. Alınan ifadesinde görüşlerini açıklayan Meinhof, sorulara cevap vermeyeceğini ifade etti. Senato, CDU milletvekilinin 1969 Aralık ayında ve Ocak 1970'de verdiği soru önergelerini, "yapılan alıntılar [...] anayasaya sadakatsizlik suçunun işlendiğine dayanak" teşkil etmiyor diyerek reddetti. "O yüzden hükümetin elinde şu an için, ifadelerini onaylamıyor olsa da, Bayan Meinhof'un anayasa aykırı davrandığını gösteren bir kanıt bulunmamaktadır." Ulrike Meinhof görevini sürdürebilecekti, fakat CDU'nun ve Springer basınının gözü Meinhof'un üzerindeydi. O sebeple Gazetecilik Enstitüsü Müdürü Harry Pross'un, 1970 ilkbaharında sözleşmeyi uzatma teklifini kabul etmedi.[200]

---

197) *Berliner Morgenpost*, 18 Kasım 1969.
198) *ZUZ*, 4 Aralık 1969.
199) Hans Jürgen Krahl, *Autoritaeten und Revolution. Dialektik von bürgerlicher Emanzipation und proletarische Revolution (1966-1970)*, Frankfurt am Main: Neue Kritik, 1971, s. 256-259.
200) *Berliner Zeitung*, 15 Mayıs 1970.

1969 kışında Batı Berlinli Anti-Otoriterler *Rote Presse Korrespondenz*'i kaybettiler. Ulusalcı-Maoist komünist gruplardan biri olan KPD/AO'nun (Almanya Komünist Partisi/ İnşa Örgütü) eline geçen *Rote Presse Korrespondenz*'in yazı işleri, "Üniversite Öğrencilerinin, Öğrencilerin ve İşçi Hareketinin Gazetesi" alt başlığını kaldırdı. Böylece Ulrike Meinhof siyasal bir yayın imkânını daha kaybetmiş oluyordu. Sol'un anti-otoriter kanadı, Markist-Leninist gruplar, reformistler, partili komünist ve Maoist örgütler, kadın grupları, Deri Ceketliler Fraksiyonu, genç işçiler, çıraklar, öğrenciler olarak parçalanmaya devam etmekteydi. Bu gruplar içinde her şey vardı: Sabahın ilk ışıklarına kadar süren tartışmalar, partiler, aşk ilişkileri, uyuşturucu, kavgalar, bilgiye ulaşma ve geri çekilme. SPD'ye katılmaktan silahlı mücadeleye kadar her şeyin tartışıldığı vahşi bir karmaşa söz konusuydu.

Haziran 1969'da Gudrun Ensslin ve Andreas Baader temyiz sonucuna kadar şartlı salıverildiler. Üç yıllık cezalarının dokuz ayını yatmışlardı. Parlamento seçimlerinden sonra CDU'suz hükümet kuran SPD Eylül'de, gösterilerle bağlantılı suçlar için af sözü vermişti. Hatta bazı CDU milletvekilleri bile aftan yanaydı.

Gudrun Ensslin'le Andreas Baader bekleme süresini, Frankfurt am Main'da siyasal sosyal çalışma yürüterek geçiriyorlardı: Hessen Eyaletindeki Staffelberg'te koşulları son derece kötü bir ıslahevi vardı. Frankfurt'tan gelen üniversite öğrencileri, ıslahevindeki çocukları, direnmeye ve örgütlenmeye yöneltiyorlardı. Islahevi 'sakini' 70 erkek çocuk ıslahevinden kaçarak Frankfurt'a gitmişti. Ensslin'le Baader'in de katıldığı Staffelberg kampanyasının amacı, bu gençlere eğitim ve barınma yerlerinin yanı sıra, çırak kolektiflerinde yeni perspektifler kazandırmaktı. Gudrun Ensslin öylesine büyük bir özveriyle çalışıyordu ki, gerek Frankfurt Gençlik Dairesi şefi, gerekse Protestan Kilisesi'nin hayır kurumu olan Diakonische Werk'in müdürü, hapisaneye dönmek zorunda kalmadığı takdirde kendisiyle sürekli çalışmaya hazırdı.

Yaz aylarında, Guxhagen Fuldatal Gençlik Yurdu üzerine bir radyo programı için araştırma yapan Ulrike Meinhof da - program Kasım'da Hessen radyosunda yayınlandı- Staffelberg kampanyasına katılmak üzere birçok kez Frankfurt'a gitmiş, bu geliş gidişler esnasında Ensslin ve Baader'le dost olmuştu.

10 Eylül 1969'da Federal Yargıtay, Kaufhaus yangını davasında temyiz başvurusunu reddetti. Ensslin, Baader, Proll ve Söhnlein 22 ay daha cezaevinde yatacaklardı. Gudrun Ensslin ve Andreas Baader, karardan sonra önce Paris'e, daha sonra Amsterdam'a, oradan da Sicilya'ya kaçıp Hessen Eyaleti'ne yaptıkları af başvurularının sonucunu beklemeye başladılar. Frankfurt-Preungesheim Hapishanesi Müdürü Helga Einsele bu af başvurusunu destekliyordu, hatta Protestan Kilisesi'nden bazı yetkililer de aynı düşüncedeydi. Fakat af başvurusu 4 Şubat 1970'de Hessen Adalet Bakanı Karl Hemfler (SPD) tarafından reddedildi.

Tutuklama mahkemesine çıkmayan Ensslin'le Baader, Batı Berlin'e giderek Şubat 1970 başlarında Ulrike Meinhof'un kapısını çalıp onun evinde saklanmaya başladılar. İkizlerin ağızlarından kaçırabileceleri kaygısıyla isimlerinin Hans ve Grete olduğunu söylemişlerdi. Fakat ikizler, gittikleri otorite karşıtı alternatif yuvadaki arkadaşlarına evlerinde kalan gizemli misafirlerden bahsederek hava attılar, hatta kaçakları göstermek üzere eve arkadaşlarını bile getirdiler. Ulrike Meinhof birilerinin 'Grete' ve 'Hans'ı ihbar edebileceğinden fazla korkmuyordu, çünkü Batı Berlin'de öyle çok 'solcu' devlet tarafından kovuşturmaya uğramıştı ki, yeraltına geçenler âdeta suda balık gibiydi.

Günün birinde Baader-Meinhof-Çetesi diye anılacak ve kendilerine Kızıl Ordu Fraksiyonu (RAF) adını verecek olan insanlar, o günlerde birçok solcu gibi militan veya devrimci bir hareketin inşasını tartışmaktaydı. İşinden ve çocuklardan zaman bulduğunda Ulrike Meinhof da bu tartışmalara katılıyordu. Bu çevre içinde avukat Horst Mahler, okulunu sonradan bitiren on dokuz yaşındaki G., hukuk stajı yapan ve yakında gireceği ikinci sınava hazırlanan, bir yandan da Horst Mahler, Hans-Christian Ströbele ve Klaus Eschen'in oluşturduğu Sosyalist Avukatlar Kolektifi'nde çalışan yirmi yedi yaşındaki Monika Berberich, Alman Vagon ve Makine Fabrikası işletme grubunda faaliyet gösteren yirmi iki yaşındaki üniversite öğrencisi Brigitte Asdonk, yirmi iki yaşındaki tüccar Heinrich 'Ali' Jansen, Alman ordusundan firar etmiş sinema öğrencisi Manfred Grashof, kuaförlük yapan ve makyöz olmak isteyen on dokuz yaşındaki Petra 'Prinz' Schelm, tıp öğrenimini yeni tamamlamış yirmi beş yaşındaki Ingrid Schubert ve başkaları vardı. Bu grup, kadınların oranının bir hayli yüksek olması dışında Parlamento Dışı Muhalefet için-

de atipik bir oluşum değildi. Otuz beş yaşındaki Ulrike Meinhof grubun en yaşlısıydı.

İlk başlarda otuz dört yaşındaki Horst Mahler'in bu topluluk içinde özel bir yeri vardı. Anti-Springer-Eylemler'den sonra, yargıcın da kabul etmek zorunda kaldığı gibi, ne taş atanların ne de yayınevine saldıranların arasında bulunmasına rağmen Mahler, 250 bin mark tazminat ödemeye mahkûm edilmişti. Bu onun mali bakımdan çöküşü anlamına geliyordu. Mahler, Meinhof'un evinde kalmaya devam eden Ensslin ve Baader için, Şubat ayında ev temin edip taşınmalarını sağlamıştı. Koridorunda bir İran yolluğunun serili olduğu bu ilk konspiratif eve komşulardan biri göz atacak olsa, kırık dökük mobilyalar, yerlere serilmiş şilteler, kitaplar, müzik seti, dolup taşan kül tablalarıyla tipik bir öğrenci evi görürdü.

19 Şubat 1970'de *Bambule*'nin çekimleri başladı. Önceleri her gün çalışmalara katılan Ulrike Meinhof, hâlâ 'en iyi ve en güzel film'i üzerinde az da olsa denetim sağlayabileceğini umuyordu. Bazı şeyler baştan ters gitmişti. Filminin rejisörlüğünü, Alman Yahudileri, nasyonal sosyalist cinayetler ve parlamento yangını hakkında filmler çekmiş Tom Toelle'nin yapmasını istiyordu, ama Toelle'nin zamanı yoktu. Bunun üzerine Eberhard von Itzerplitz görevlendirildi. O da Barbara Morawiecz'in oynamasına karşıydı. Oysa anlaşma yaparken bu konular hakkında onun da söz söyleme hakkı olacağı vaadinde bulunulmuştu. Fakat Meinhof, bu şifahi vaadi sözleşmeye koydurmayı atladığı için istediği oyuncuyu kabul ettiremedi. En büyük düş kırıklığınıysa, filmde yurtta kalan kızların oynatılmamasıyla yaşadı, oysa kızlara söz vermişti. Bu durum siyasal bakımdan da istediği bir şey değildi. Meinhof kanalın anlaştığı, tartışmaya, hakları için mücadele etmeye değil, konuşmaya alışmış genç oyuncuların sesini fazla cilveli buluyordu. Çekimler başladıktan sekiz gün sonra von Itzenplitz şunları yazdı: "Sınıfta çekim yapılıyor. İşler oldukça iyi gidiyor. Meinhof'u uyarmak için durmadan bağırıp çağırıyorum [...] Ama Meinhof'u hâlâ dışarı atmıyoruz [...]"[201] Ulrike Meinhof önce sete daha seyrek gelir oldu, bir süre sonra da ayağını iyice çekti. Film çalışmaları hakkında konuştuğu zamanlar, sanki elinden ona ait olan çok değerli bir şeyi almışlar gibi duyuluyordu sesi. Ulrike Meinhof:

201) Eberhard von Itzenplitz, "Über die Filmarbeit mit Ulrike Meinhof", Ulrike Meinhof, *Bambule. Fürsorge-für wenn?* Batı Berlin: Wagenbach, 1987 (yeni baskı), s. 125.

"Ancak ezilenler bizzat harekete geçtiğinde bir şeyler değişecektir. Onları desteklemek isteyenler bu desteği pratikte sunmak, ezilenlerin örgütlemesine, harekete geçmesine, taleplerini kabul ettirmesine yardımcı olmak zorundalar. Mesele onlara bunun nasıl yapılacağını göstermek değil, onlarla birlikte bizzat yapmaktır."[202] Onun gözünde iki yıllık çalışma boşa gitmişti, Bambule'nin tüketim maddesine dönüştüğünü söylüyordu: "Kızları bir kez daha aldatan bir televizyon filmi, rahatlıkla söylenebilir ki, boktan bir oyun."[203] Her şeye rağmen ortaya etkileyici bir film çıkmıştı.

'Freies Berlin' Radyosu'nun WDR'yle ortak yapım olarak 26 Aralık 1969'da yayınladığı "Bunker-Bunker" adlı radyo programı da tartışma yarattı. Etki öyle büyüktü ki Freies Berlin Radyosu'nun müdürü Ulrike Meinhof'un metnini Senatör Korber'e göndererek ondan, "Berlin'deki ıslahevlerinde koşulların iddia edildiği gibi olup olmadığı"nı araştırmasını istemiş, hatta aksinin ispatı için televizyonda yayın süresi sözü bile vermişti. Fakat araştırmanın sonucu: "İçerik [...] özü itibariyle gerçeklere uygundur" oldu.[204] Meinhof'un kamu hukukuna bağlı radyo televizyon kurumlarında çalışması giderek zorlaşıyordu.

Mahler Mart 1970'de üçüncü duruşmada huzur ve güveni bozduğu gerekçesiyle on ay cezaya çarptırıldıktan sonra cezası ertelenmiş, ama böylece siyasi aftan yararlanma imkânı ortadan kalkmıştı, oysa onun davasına benzer davalar, cezadan muafiyet tartışmasına dayanak teşkil ediyordu: 19. yüzyıldan kalan huzur ve güveni bozmakla ilgili bu madde şimdi 'reforme' edilmişti. 'Huzursuzluk' yaratan bir kalabalığın içinde bulunmak bile artık hapis cezası almaya yeterliydi. 1970 başlarında göstericilere karşı polis, savcılık ve mahkemelerin yürüttüğü çeşitli aşamalarda 7.181 işlem bulunuyordu. Federal parlamento içindeki partilerin genç üyeleri, ekonominin modernleşmesi ve doğu politikası için kendilerine ihtiyaç duyulan genç akademisyenler de bu değişiklikten etkilenen kesimler arasındaydı. Af yasasına katkıda bulunmak zorunda bırakılan Şansölye Willy Brandt, affın "heyecana kapılarak yanlış yola sapanlar"a "yeni bir başlangıç" imkânı verdiğini "fakat affın kriminal taşkınlıkları kapsamayaca-

202) Ulrike Meinhof, akt. Stefan Aust, 1998, *a.g.y.*, s. 113.
203) *A.g.y.*
204) SFB Müdürü Franz Barsig'in, Senatör Horst Korber'e yazdığı 10 Şubat 1970 tarihli mektup: Larch B Rep., 013 Nr. 559-562.

ğı"nı söylüyordu.[205] 18 Mart 1970'de gösteri suçlarıyla ilgili af, üçüncü oturumda SPD ve FDP'nin lehte, CDU/CSU'nun aleyhte oylarıyla meclisten geçti. Af, 1Ocak 1965 ile 31 Aralık 1970 tarihleri arasında işlenen ve sekiz aydan kısa cezaları öngören suçları kapsamaktaydı. Böylece verilen yüksek cezalar ve özellikle sert hükümler onaylanmış oluyordu.

Bir sürü insan için çıta çok yüksekti. Şansölye Kiesinger'e tokat atan Beate Klarsfeld, yıldırım hızıyla bitirilen yargılama sonucunda bir yıl hapis cezası almış, Springer karşıtı bir ablukaya katıldığı için mahkeme katibi Rolf Pohle 15 ay hapse mahkûm olmuştu. Yıl sonuna kadar aftan yararlanan 5.868 kişi arasında Gudrun Ensslin ve Andeas Baader yoktu; karar, temyiz, af başvurusu, af süreci aleyhlerine işlemişti. Daha sonraları Gudrun Ensslin'in kardeşleri Christian ve Gottfried şöyle diyeceklerdi "Kanun dışı kılınmalarını kendilerine şövalyelik tevcihi olarak yorumladılar, çünkü eylemleriyle, anti-otoriter isyanla devrimci mücadeleyi birbirinden ayıran sistemin kırılma noktasını bulduklarına inanıyorlardı."[206]

Af solu bölmüştü: Tehditten kurtulduğu için memnun olan bir kesim, sistem tarafından entegre edildi. Öyle ki SDS-Federal Birliği daha mart ayında kendisini feshetti. Artık Parlamento Dışı Muhalefet yoktu. Aralarında Batı Berlin'deki etkin SPD'lilerin, hukuk ve polis çevrelerinin de bulunduğu af karşıtları, çok sayıda küçük gruplar halinde yeniden örgütlenen af dışında bırakılanlar üzerinde daha fazla odaklanmışlardı. Tırmanma öngörülebilirdi. Üçüncü ceza hukuku reformunun ikiyüzlülüğü, pek kimsenin dikkatini çekmemişti. Oysa eskimiş baskı biçimlerinin kaldırılmasının arkasında, yeni taban hareketlerinin değişen eylem biçimlerine uyum sağlama amacı yatıyordu. Oturma eylemleri, yürüyüşler, açık oturumlar –her yerde karışıklık yaratan bir düzensizlik ve bir sürü yeni grup ve akım çıkmıştı ortaya. Eğer devlet gelecekte bu direnişe karşı etkili mücadele vermek istiyorsa, ceza hükümlerinin değiştirilmesi ve genişletilmesi şarttı. Reformun hemen arkasından SPD/FDP koalisyon hükümeti 1972'de, Avrupa'da benzersiz bir uygulama olan Radikal-

205) Akt. Franz Osterroth/Dieter Schuster, *Chronik der deutschen Sozialdemokratie*, 1978: http://library.fes.de.

206) Ed. Christiane Ensslin/Gotfried Ensslin, Gudrun Ensslin, "Zieht den Trennungsstrich jede Minute", kız kardeşi Christiane ve erkek kardeşi Gottfried'e 1972-1973 yılları arasında hapishaneden yazdığı mektuplar. Hamburg, Konkret Literatur Verlag, 2005, s. 10.

ler Kararnamesi'ni çıkardı; Almanca *'Berufsverbot'* (meslek yasağı) başka dillerin sözlüklerinde yerini almıştı. Bunun için bir CDU milletvekilinin soruşturma önergesi vermesi bile gerekli değildi artık, devlet otomatik olarak kamusal alanda çalışanların düşüncelerini kontrolden geçiriyor, binlerce kişiye meslek yasağı koyuyordu.

Ulrike Meinhof ve arkadaşlarının hayatlarında siyasal ve mesleki koşullar tamamen değişmişti. Mahler mahkûm olmuştu, Ensslin ve Baader polis tarafından aranıyordu.

4 Nisan 1970'de Baader tutuklandı. Kendisine silah satmak isteyen Anayasayı Koruma Örgütü ajanı Peter Urbach'la buluşmaya giderken polis tarafından ele geçirilmişti. Kaçtığı ve daha önceki bir cezası sebebiyle en az 34 ay yatması gerekecekti. Ulrike Meinhof yeni bir evreye hazırlandıklarını, eline silah almaya hazır insanlara ihtiyaç duyduklarını söyleyerek az sayıdaki radikal solcu arkadaş ve tanıdığından artık Kufsteiner Caddesi'ndeki büyük mutfağına gelmekten kaçınmalarını rica etti.

Ulrike Meinhof'un radikal çevresi, o dönemde var olan bir sürü radikal çevreden sadece biriydi. Bu çevreler, sol altkültürün meyhanelerini basan polisleri taş yağmuruna tutuyor, muhaliflerin ağır cezalara mahkûm edilmelerinin ardından adalet kurumlarına karşı bombalı saldırılar düzenliyor, Vietnam Savaşı nedeniyle Amerikan kuruluşlarına molotof kokteyli atıyorlardı. Tutukluların kurtarılması da yeni bir şey değildi, hatta radikal sol, *Agit 883* adlı yayın organında bunu açıktan açığa tartışıyordu. Artık savunma pozisyonundan çıkmak isteyen radikal sol kesim içinde sosyal-liberal koalisyonun liberalleşme vaadine güvenmeyenler çoğunluktaydı. Onlara göre devletin baskı cihazı sadece modernize ediliyor ve Parlamento Dışı Muhalefet'in yenilgisinden sonra yeni bir saldırıya hazırlanıyordu.

Meinhof, Ensslin ve Mahler çevresinde toplanmış grup Baader'i kaçırma kararı almıştı; bu karar grubun, devrimci bir örgüt kurma yolunda ilk ortak somut eylemiydi, fakat efsaneleşmiş Vietnam Kongresi'nde ortaya atılan, ABD emperyalizmine ve onun Avrupa' daki işbirlikçilerine karşı sosyalist dünya devrimini gerçekleştirmek üzere devrimci kurtuluş hareketleriyle işbirliği yapma talebiyle karşılaştırıldığında, elbette ki küçük bir adımdı.

Hapishanedeki Baader'le herkes görüşebiliyordu, polis tarafından aranan Ensslin bile Baader'in ziyaretine gitmişti. Saç rengini ve biçimini değiştiren Ensslin, Dr. Gretel Weitemeier adına düzenlenmiş

sahte bir kimlikle dolaşıyordu. Hapishane görevlilerinden hiçbiri tanımamıştı onu. Grup Baader'i, Dahlem'deki Sosyal Sorunlar Enstitüsü'nden kaçırma kararı almışken, aralarında Ulrike Meinhof'un da bulunduğu bazı grup üyeleri 1 Mayıs'ta, Maerkische Viertel'de bazı evlerin zorla tahliyesini engellemeye çalışırken polis tarafından yakalandı. Bazılarıysa Kamboçya gösterisi sırasında atlı polislerin hışmına uğramıştı.

Plana göre Baader'i 14 Mayıs 1970'de, Pantkot yortusundan önce kaçıracaklardı. Bu eylemle uzunca zamandan beri tutsakların kurtarılmasından söz eden kesimlerin beğenisini kazanacakları kesindi. Adım adım bir hareket kuracaklardı. İki yıl sonra Gudrun Ensslin kız kardeşi Christiane'ye, anarşist aşamanın ardından bir 'örgüt'ün zorunluluğunu kavramanın doğru olduğunu, fakat "'proletarya'ya yaklaşımları, vaktiyle dine yaklaşımı andıran Marksist-Leninist yoldaşlarda" örgütün "sabit bir fikir, bir fetiş"e dönüştüğünü yazıyordu.[207] Henüz yeni, adı konmamış grup, kutuplaşma sayesinde bilgiyi teşvik etme, kendini savunma, saldırıya geçme, bilinçlendirme iddiasıyla arada bir yere yerleşmek istiyordu. Kapitalizmin kurbanlarının örgütlenmesini geliştirecekler, 'vatandaş olmaktan çıkıp' kendilerini devrimci olarak eğiteceklerdi. Plan buydu.

Bunun için çok büyük bir kararlılık gerekiyordu. Kendi korkularına karşı büyük mücadele vermeleri şarttı. Bir ayakları illegalitedeyken normal bir hayat sürmeleri mümkün müydü? Ulrike Meinhof, Andeas Baader'i kurtarma eylemine aktif biçimde katılma kararı vermişti. Pantkot yortusundan önceki çarşamba günü Bremen'de yaşayan Holtkamp'ları arayıp Lilli'ye çocukların onlara gelip gelemeyeceklerini sordu. Holtkamp'lar aslında Berlin'deki akrabalarını ziyaret etmek istiyorlardı. Fakat Ulrike Meinhof'un acelesi vardı, çocuklar hemen gelmeliydiler, hemen yarın. Bunun üzerine Holtkamp'lar evet dedi.

Pantkot yortusundan önceki perşembe günü Ulrike Meinhof'un arkadaşları ikizleri Bremen'e götürdü. Sabahleyin Ulrike Meinhof, Barbara Morawiecz'in evinin kapısının altından bir pusula attı: "Kahvaltıya geliyoruz. Anna." Sonra Dahlem'e gidip Sosyal Sorunlar Enstitüsü'nün kapısını çaldı.

---

207) Gudrun Ensslin, "Ensslin/Ensslin", *a.g.y.*, s. 67.

ANNE

Batı Berlin, Mayıs-Haziran 1970

Olayların bu kadar tırmanacağını tahmin etmiyor.

Ulrike Meinhof'un fotoğrafının basılı olduğu aranıyor afişleri Batı Berlin'in reklam sütunlarına asılır asılmaz, Klaus Rainer Röhl "iki çocuğun velayetinin, özellikle vesayetinin geçici bir kararla [...] kendisine verilmesi"ni talep etti.[208] Başvurusunda mahkemenin -Baader'in kurtarılmasının ötesinde- bir solcuya karşı geliştirebileceği bütün çekinceler pekiştiriliyordu. Ulrike Meinhof çocukları, anti-otoriter alternatif bir çocuk yuvasına göndermiş, yetiştirme yurtlarında yaşayan çocukların da gelip gittiği komünlerde, hatta anarko-komünlerde yaşamalarına göz yummuştu. Oysa *kon-*

208) K.R. Röhl'ün Charlottenburg Sulh Mahkemesi'ne verdiği 16 Mayıs 1970 tarihli mektup.

kret'te anti-otoriter çocuk yuvalarını ve serbest seks hayatını öven yazılar yayınlamış olan Röhl, mahkemeye verdiği dilekçede Ulrike Meinhof hakkında 'tutuklama kararı' çıkartıldığını da hatırlatmış, kendisininse sekiz odalı bir evi ve ev işlerine bakan bir yardımcısı olduğunu ifade etmişti.

Charlottenburg Sulh Mahkemesi, 16 Mayıs 1970 Cumartesi günü, Ulrike ortadan kaybolduktan sadece iki gün sonra, yıldırım hızıyla kararını verdi ve Röhl, geçici bir kararla kızların geçici velayetini almış oldu. Bu mahkeme kararı polise çocukları interpol aracılığıyla arama yetkisi tanıyordu; böylece annelerinin izine de kolayca ulaşılabilecekti.

Ulrike Meinhof, mahkemenin kararını Batı Berlin'de saklandığı yerde öğrenmiş ve çok etkilenmişti. Durumdan hemen Holtkamp'ları haberdar etti. Wienke'yi arayıp Röhl ve polisin ilk gidecekleri adresin kendisi olacağı konusunda onu uyaran Holtkamp'lar, beş çocukla birlikte nereye gittiklerini kimseye söylemeden Nordsee'ye hareket ettiler.

Polis, Batı Berlin'de Meinhof'u ararken, o, Knesebeck Caddesi'nde saklandığı yerden ayrılıp, avukatları Hamburglu Heinrich Senfft ve Bremenli Heinrich Hannover'le buluşmaya gitti; gözünde güneş gözlüğü vardı, başörtüsü bağlamıştı, saçlarını kısa kestirip sarıya boyattığı görülüyordu. Avukatların Röhl'e konuşup onu aklıselime davet etmelerini, 'Wienke çözümü'ne evet demesini sağlamalarını istiyordu. En büyük isteği ikizlerin ablası Wienke'ye verilmesiydi. Avukatlarına Röhl'ün, çocukların fotoğraflarını medyaya vermesine ve çocukları zaman zaman da olsa yanma almasına engel olmaları talimatını vermişti. Baader'in kaçırılmasıyla birlikte, kendisini bir kez daha ve aniden medyanın çok üzerinde durduğu bir konunun merkezinde bulan Ulrike Meinhof, çocukların bundan sonra kalacakları yer konusunda Röhl'den defalarca onay istedi. Belgeler, Röhl'ün, birbiriyle çelişen bazı tepki ve kararlarının ardından iyi baba rolünü keşfettiğini gösteriyor. 22 Mayıs'ta Meinhof, Batı Berlin'de avukatlık yapan Hans-Christian Ströbele'ye, Charlottenburg Sulh Mahkemesi'nin geçici velayet kararma karşı itiraz etmesi talimatını verdi. Ströbele, müvekkilinin 'geçici yokluğu'nun çocuklar üzerindeki velayet hakkını kullanmasına ve çocuklarının uygun bir yerde kalmasını sağlamasına engel olmayacağını ifade ediyordu.

Meinhof avukatlarına, Röhl'ün çocuklarla ilgilenmesine neden kesinlikle karşı olduğunu açıkca söylemeye çok geç karar verdi. Bunun için epeyce zorlanmıştı. Senfft'e mektup yazdı. Hannover ise onun anlattığı birçok şeyi not alarak kaydetti: Çocuklara rağmen boşanmış değildi, tersine onları korumak için almıştı bu kararı. 'Adaletin yanılgısı' -cinayet teşebbüsüne katıldığı yönündeki suçlamayı kastediyordu- aydınlanacaktı. Meinhof Hannover'e, çocuklarına iyi baktığını doğrulayacak tanık isimleri verdi. Yanlış beyanda bulunarak, Andreas Baader'in sadece Enstütü'ye getirileceğinden haberi olduğunu söyledi. Hannover'in notlarına göre, eylem planlandığı gibi seyretmediği, kendisinin de tutuklanıp sorgulanmaktan korktuğu için kaçmıştı. Hannover ise bu ifadeyi reddedebileceği, kimseyi suçlaması gerekmediği cevabını verdi. Böyle davranmış olsaydı, hukuki açıdan durumu şimdikinden çok daha iyi olacaktı. Meinhof'un en sert hasımlarından olan BKA [Federal Kriminal Daire] şefi Horst Herold, daha sonraları: Enstitüde kalsaydı "aleyhinde herhangi bir kanıt ileri süremezdik" demiştir.[209] Meinhof açık biçimde sinirlenmiş, Horst Mahler'e kendisinin de böyle düşünüp düşünmediğini sormuştu. Heinrich Hannover'in notlarına göre, Mahler'in cevabı biraz dolambaçlıydı. İşlerin bu kadar tırmanacağını düşünmediğini söylemişti Ulrike Meinhof.

12 Haziran 1970 tarihli gazeteler Ulrike Meinhof'un, Horst Mahler ve diğerleriyle birlikte Ortadoğu'ya gittikleri ve ortadan kaybolduklarını yazdı. Oysa Ulrike Meinhof bu haberi, Hamburg'ta yapılacak bir görüşmenin sonucunu huzursuzluk içinde beklediği Batı Berlin'de saklandığı yerde okumuştu. Meinhof'un avukatları Senfft ve Hannover, Wienke'nin avukatı, Röhl ve avukatlarıyla Hamburg'ta görüşüyorlardı. Bu buluşmada Röhl, gösterişli bir edayla gazete manşetlerini referans gösterip, bunları kendi yararına kullanmaya çalıştı. Kızlarının yurtdışına kaçırılmasından endişe duyduğunu söyleyerek Ulrike'nin ablasının yanına verilmelerini reddetti.

Wienke, Ulrike'nin manevi annesiyle ilişkisinin ne kadar bozulduğunu bilmesine rağmen Röhl'ün, kızları Renate Riemeck'e vermeyi önerdiğini duymuştu. Eppenhain'a gidip Riemeck'le bizzat görüşerek Röhl'e etkide bulunmasını rica etti. Fakat Riemeck kesinlikle Röhl'den yanaydı: "Çocukların yeri babalarının yanıdır!"

209) *Focus*, 19/2001.

Ablasının dışında hâlâ Ulrike'nin yanında -siyasal duruşunu paylaşmaksızın- yer alan sadece iki yakını kalmıştı: Heidi Leonhardt ve annesi Tilla Hübner.

Bütün bu olup bitenlerden sonra Meinhof, çocukları gizlemeye karar verdi. Velayet davasını kazanacağından emindi, fakat şu an polisin kızları Holtkamp'larda bulmasından ve Röhl'e vermesinden korkuyordu. Karar kesinleşinceye kadar çocuklar nerede güvende olabilirlerdi? Bu konuyu arkadaşlarıyla tartıştı. Gudrun Ensslin'le Andreas Baader, Kaufhaus'un kundaklanması davasında temyiz başvurularının reddedilmesinden sonra saklandıkları Sicilya'daki köyden söz ettiler. Söylediklerine göre o köyde çocuklu bir sürü güvenilir yoldaş yaşıyordu. Tartışmaların ardından arkadaşları, Marianne H. ve Hanna K.'nın ikizleri Sicilya'ya götürmelerine karar verildi. İki kadın polis tarafından aranmadıkları için sınırdan kolayca geçebilirdi, fakat ikizler için aynı şeyi söylemek zordu. Haziran başlarında sıcak bir yaz günü kararlaştırılan şifre Holtkamp'lara iletildi, bunun anlamı Ulrike'nin çocukları aldıracağıydı. Monika Berberich'le Marianne H. yedi yaşındaki kızları ellerinden tutup giyecek ve oyuncak almaya gittiler. Çocuklara annelerinin isteği üzerine onları İtalya'ya götüreceklerini anlatmışlardı. "Anneniz arkadan gelecek." Daha sonra arabaya bindiklerindeyse çocuklara, annelerinin polis tarafından arandığı için saklanmak zorunda olduğunu, polisin onları da aradığını söylediler. Fransa sınırını geçmek için, ordudan firar eden Amerikan askerlerinin ülkeden çıkmasına yardımcı olan 'Vietnam Bağlantısı'ndan yararlanmak istiyorlardı. Bağlantıyı Monika Berberich kuracaktı; ilgili birini arıyordu. Fakat daha sonra 'yüksek makamlara' gelecek olan Batı Almanya Komünist Birliği'nden (KBW) yoldaş yardım etmeyi reddetti. O da çocukların yerinin babalarının yanı olduğunu düşünüyordu. Fakat iki kadın yardım almadan da işlerini hallettiler. Voges dağlarının kuzey-doğu kesiminden Fransız sınırını geçmiş ve gece küçük bir otelde konaklamışlardı. Ertesi gün Strasburg yakınlarından geçip, Mont Blanc'ın güneyinde giderek daralan virajlı yolları katederek nihayet St. Bernard'a ve Fransa-İtalya sınırına ulaştılar. Çocuklara, "Şimdi battaniyelerin altına saklanın," dediler. Biraz İtalyanca bilen Monika Berberich sınır görevlileriyle şakalaşarak ortamı yumuşatmış, hiçbir şeyden şüphelenmeyen görevliler de geçmelerine izin vermişti. Torino'da iki gün arkadaşla-

rında kaldıktan sonra Neapel'e gidip, oradan da gemiyle Palermo'ya geçtiler. Birkaç saat sonra Gibellina'ya varmışlardı.

Ocak 1968'de meydana gelen büyük depremden sonra Palermo'nun güney batısındaki bu bölgede, depremde evsiz kalanlar için ucuz malzemeden yeşil pencereli turuncu kulübeler yapılmıştı. Hayat koşulları son derece ilkeldi. Su, kamyonlarla taşınarak kulübelere dağıtılıyordu. İnsanlar bağışlarla, küçük işler yaparak, biraz da tarım ve balıkçılıkla geçiniyorlardı. Deprem evlerinin bir bölümüne siyasiler yerleşmişti: Burada her renkten solcular, komünistler, sosyalistler ve hippiler yaşıyordu. Ortak mekânlar ve kolektif bir mutfak vardı, bir tür çocuk evi bile bulunuyordu. İtalyanca konuşamayan iki sarışın kızı görmek için bir sürü meraklı çocuk koşarak gelmişti yanlarına. İkizlere, içinde basit mobilyalar olan üç odalı ayrı bir kulübe verildi. Hanna K. çocuklara bakmak için bir süre yanlarında kalacaktı, Monika Berberich'le Marianne H. Berlin'e geri döndüler.

Ulrike Meinhof çocuklarının güvende olduğuna inanıyordu. 21 Haziran 1970'de gizlice Doğu Berlin'e geçti; oradan Ürdün'e gidecekti.

PARTİZAN

Batı Berlin ve Amman, Haziran-Eylül 1970

Onlara şimdi Kızıl Ordu'yu kurduğumuzu söyleyin.

Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin, Andreas Baader, Irene G., Peter Homann ve diğerleri, 21 Haziran 1970'de sahte Suriye pasaportlarıyla Doğu Almanya'ya geçtiler. Doğu Berlin havaalanı Schönefeld'den Ortadoğu'ya uçacaklardı. Filistin Kurtuluş Örgütü'yle bağlantıyı sağlayan Sait Dudin onlara eşlik ediyordu. 8 Haziran'da giden ilk grubun -Brigitte Asdonk, Manfred Grashof, Ali Jansen, Horst Mahler, Petra Schelm ve diğerleri- yanında da o vardı.

Meinhof ve arkadaşları Doğu Berlin'de bir otelde gecelemek zorunda kaldılar, çünkü Şam'a uçuş iptal edilmişti. Bir gün sonra Suriye'nin başkentine indiklerinde, ülkeye giriş izni verilmedi. Bunun sebebi bilinmiyor, çünkü Tiergarten Sulh Mahkemesi'nin 14 Ma-

yıs'ta çıkardığı tutuklama kararından sonra, tam da o gün alınan iade edilmek üzere tutuklama kararını Suriye'nin biliyor olması imkânsız. Sorunu kendi yöntemiyle çözmeye karar veren Sait Dudin'in, Şam'a gidip bir belge ve dört silahlı Filistinli fedaiyle beraber havaalanına geri dönmesinin ardından, grup başka bir sorunla karşılaşmadan Filistin Kurtuluş Örgütü'nün kentteki karargâhlarından birine götürüldü.

İlk gelen grup da geceyi bu karargâhta geçirmişti. Önce Beyrut'a inmişler, Kral Hüseyin'in birlikleriyle Filistinli fedailer arasında çıkan silahlı çatışma nedeniyle Ürdün'e uçuş iptal olduğu için, karargâhta beklemişlerdi. 1967'deki Altı Gün Savaşı'ndan beri Arap ülkelerinde yüz binlerce Filistinli mülteci yaşıyordu, sadece Lübnan'da yaklaşık 400 bin Filistinli vardı. Filistinlilerin siyasal ve askeri örgütleri belli bir etkiye sahipti. Transit bölgeyi terk etmek zorunda olan Batı Almanya'dan gelen grup, Lübnan pasaport kontrolünden de geçecekti. Fakat Horst Mahler'le birlikte iki kişinin daha yanında pasaport yoktu, sadece kimlikleri vardı. Bunun üzerine kumandan, herkesin kimliklerini aldıktan sonra bütün grubun tutuklanmasını emretti. Mahler'in aklma, durumu Doğu Alman Büyükelçiliği'ne şikayet etmek gibi tuhaf bir fikir gelmişti; iddiasına göre Doğu Almanya işlerini Fransız Büyükelçiliği üzerinden görüyordu. Fakat bu arada Fransız Büyükelçiliği'ne Federal Almanya temsilciliğinin yerleştiğinden haberi olmayan Mahler, telefondakinin kim olduğunu sormadan gerçek ismini verdi. O andan itibaren yoğun bir telefon trafiği yaşandı. Federal Almanya grubun derhal teslim edilmesini istiyordu. 8 Haziran'da Ulrike Meinhof'un da Ortadoğu'da bulunduğu haberi böyle çıkmıştı.

Batı Almanya'dan gelen grubu kurtarmak için, FKÖ'nün en büyük gerilla örgütü olan El Fetih mensubu kalaşnikoflu sekiz on kişilik bir grup havaalanına yürüdü. İçlerinden biri, genç bir Filistinli, önlerine çıkan ve büyük ihtimalle havaalanında bir tür müdür işlevi gören adamın karşısına dikildi; bacaklarını iki yana açarak, kalaşnikofunu doldurup bağırdı: "Tatlım, kıçımı yala!" Adam kenara çekildi, tek bir kurşun atılmamıştı. Hemen serbest bırakılan grubun belgelerinin konduğu çekmecenin anahtarı bulunamayınca Filistinliler masayı bir kamyona yükleyerek beraberlerinde götürdüler.

Batı Almanya'da sol, Altı Gün Savaşı'na kadar İsrail'den yanaydı. Filistinlilerin topraklarından sürülmesi, Süveyş Krizi ve Amerika'nın İsrail'i silahlandırması bu durumu değiştirmemişti. Bir sürü solcu, İsrail'de sadece Yahudilerin yaşamadığını bilmiyordu. Orada ne tür sosyal çatışmaların olduğu ve İsrail devletinin kuruluşunun temelinde Arap karşıtı ırkçılığın yattığı konusunda bilgileri yoktu. Anti semitizmin olmadığı ve genç solcu Yahudilerin Kibbutz'larda kendi sosyalist düşüncelerini gerçekleştirmeye çalıştıkları dünyadaki tek devletin İsrail olması, solcuların birçoğunda sempati yaratmıştı. Dayanıştığı ve empati kurduğu obje hakkında fazla bilgi sahibi olmayanlar, obje beklediklerinden farklı davrandığında irrasyonal ve aşırı tepkiler verme eğilimi gösterirler. İsrail ordusu 5 Haziran 1967'de Mısır ve Suriye'ye saldırarak Mısır'ın bütün hava kuvvetlerini bir gecede yok etti. Sina Yarımadası, Doğu Kudüs, Batı Şeria ve Golan Tepeleri İsrail tarafından işgal edildi. Bu işgal Filistin bölgelerini daraltmış ve yüz binlerce Filistinli yerinden olmuştu. Federal Alman gazeteleri, özellikle de Axel Springer'inkiler, İsrail'in askeri zaferini büyük bir sevinçle kutluyorlardı. Bild gazetesi şu başlığı atmıştı: "Yıldırım Savaşı!" Fakat, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*,[210] *die Zeit*[211] ve *der Spiegel*[212] gibi başka etkili gazeteler baş sayfalarında Nazi metaforunu kullandılar.

O günlerde Ulrike Meinhof şunları yazdı: "Tartışmalı uzlaşmaya yol açan şey, Yahudilerin insancıllıklarının değil, sürdürdükleri savaşın şiddetinin anlaşılması, vatandaş olarak haklarının kabulü değil, napalm bombasının kullanımı, kendi suçlarının idrakı değil, İsrail'in Yıldırım Savaşı, zorbalıkla, sürgünle, toprak gaspıyla dayanışmadır."[213]

Yeni Alman solunun bazı kesimlerinde semitizm karşıtı hınç duyguları yaygınlaşmaktaydı. İki yıl sonra 9 Kasım 1969'da, Uruguay'daki gerilla hareketinin ismini alarak kendisine Batı Berlin Tupamaroları diyen militan bir grup, Batı Berlin Fassanen Caddesi'nde bulunan Yahudi Cemaati Evi'ne yangın bombası yerleştirmiş, ama bomba patlamamıştı. Saldırı solun birçok kesimi tarafından şiddetle

210) "Der Blitzkrieg Israels", Yorum, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 7 Haziran 1967.
211) *Die Zeit*, 9 Haziran 1967.
212) *Der Spiegel*, 12 Haziran 1967.
213) Ulrike Meinhof, "Drei Freunde Israels", Isaac Deutscher, *Der israelisch-arabische Konflikt* adlı çalışmasına önsöz. Voltaire, broşürler, No.21. Frankfurt am Main: Edisyon Voltaire, 1968, s. 3.

eleştirildi. Fakat bazı sol kesimlerde Filistinlilerle dayanışma, Filistinlilerin anti-semitizmini, sosyal özgürlüklerden yoksun oluşlarını, petrol üreticisi otoriter devletlere ve Arap iktidar elitlerine bağımlılıklarını görmezden gelmeyle atbaşı gidiyordu.

Henüz adı bile olmayan grubun Ortadoğu'da gizlendiği haberi, Batı Berlin'de -ve daha pek çok yerde- günün konusuydu. Andreas Baader'in kurnazca bir mizansenle kaçırılmış olması, burjuva kamp da dahil herkesi çok eğlendirmişti. Birçok kişi bu eylemi, sosyal demokratların başarısızlığının tashihi sayıyordu. Sanatçılar, genç işçiler, kilise mensupları, rockerler, gazeteciler, sendikacılar, çıraklar, üniversite öğrencileri ve öğrenciler -bazıları bir enstitü çalışanının yaralanmasını eleştirseler de- sesli ya da sessiz eyleme alkış tutmuştu. Fakat tutuklu kaçırmayı tamamen reddeden solcular da vardı. Bazılarıysa bu eylemde birinin yaralanmasına üzülmüş, silah kullanan kişinin budalanın teki olduğuna karar kılmışlardı, ama tanrı aşkına diye soruyorlardı, yoldaşların şimdi Ortadoğu'da ne işi var?

Öte yandan -IRA ve ETA'nın yanı sıra- coğrafi olarak en yakın kurtuluş hareketleriyle ittifakı takdir edenler de vardı. Kendi radikalleşmelerini hızlandırmak için, kendilerini harekete geçirilmiş hisseden militan solculara da rastlanıyordu. Ulrike Meinhof'un burjuva hayatla her türlü güvenlik bağını bir çırpıda kesmesine ve inandığı şeyler uğruna her şeyi riske atmasına hayranlık duyarak, olayları sempatiyle izleyen, aralarında çok sayıda kadının da bulunduğu bir sürü insan vardı. Bu kadınlar, "Ben buna cesaret edemezdim, ama o tutarlı. Ulrike Meinhof sınırları aşıyor, ben olsam çok korkardım," gibi şeyler söylüyorlardı.

Ulrike Meinhof'un filmi *Bambule* ilk kez, 1970 yılının 24 Mayıs'ında bir pazar akşamı, en çok izleyicinin ekran başında olduğu saat 20.15'te yayınlanacaktı. Fakat SWF müdürü Helmut Hammerschmidt filmin yayından kaldırılmasına karar verdi ve Ulrike Meinhof'un katkıda bulunduğu bütün prodüksiyonları durdurdu. Kurum içinde, bunun tamamen siyasal bir karar olduğunu söylüyordu. *Bambule* ancak yirmi dört yıl sonra televizyon izleyicileri tarafından izlenebilecekti.

Filmin yayından kaldırılması medyanın bir kesimi, bazı aydınlar, yazarlar, çeşitli sosyal hizmetler ve sosyal-pedagoji meslek yüksek okullarının öğrencileri tarafından şiddetle eleştirildi. Ulrike Meinhof hakkında yargısız hüküm verildiğini ve son derece haklı biçimde

eleştirilen ıslahevlerindeki koşulların böylece kamuoyuna sunulamadığım söylüyorlardı. Baader'in kaçırılması ve yazar hakkında oluşan şüphe, *Bambule*'yi yayınlamamak için sadece uygun bir bahane oluşturmuştu. Konuyla ilgili protesto açıklamaları ve imza listeleri yayınlandı. SWF'nin 122 çalışanı da bir imza eylemiyle amirlerini protesto ettiler.

Bu arada Ulrike'nin isteği üzerine ablası, avukatlardan birinin yardımıyla Kufsteiner Caddesi'ndeki evi boşalttı. Burjuva bir hayatı feshetmek tuhaf bir işti. Ulrike Meinhof'un eşyalarını Batı Almanya'ya taşımak çok pahalıya patlayacaktı ve iki Almanya arasındaki sınırı geçmek karmaşık işlemler gerektiriyordu. Böylece Wienke, Ulrike Meinhof'un isteği üzerine eşyaların birçoğunu dağıttı, bir kısmını da Meinhof'un biriken borçlarını -örneğin kira borcunu- karşılamak üzere sattı. Örneğin bir gün Barbara Morawiecz'in kapısı çalınmıştı ve kurutması da olan büyük bir çamaşır makinesini dört kişi merdivenlerden zar zor yukarı taşımıştı. Bir başka arkadaşına Ulrike Meinhof'un selamlarıyla bir bulaşık makinesi hediye edildi; yeraltındayken bile son derece pratik düşünerek, bu pahalı eşyaların küçük çocukları olan dostlarına verilmesini sağlamıştı.

Bütün bunlar Ulrike Meinhof, güvenli olmayan çok virajlı dağ yollarından ve kor gibi yanan çölün ortasından güneye doğru inerken gerçekleşmişti. Bir gece önce konakladıkları Şam'da hava, gerek siyasal gerekse askeri bakımdan çok gergindi. İsrail karşısında alman yenilgiden üç yıl sonra Suriye, askeri darbenin eşiğine gelmişti. Suriye'den Ürdün'e geçiş sorunsuz gerçekleşti, grup ve onlara eşlik edenler âdeta ellerini kollarını sallaya sallaya geçmişlerdi sınırı. İçlerinden biri nöbetçilere sık sık gerekli belgeleri göstermek zorunda kalıyordu. Filistinliler burada çok etkiliydi. Geçen süre içinde Ürdün nüfusunun üçte ikisini oluşturur duruma gelmişlerdi ve Filistinlilerin silahlı örgütünün ana harekât üssü de buradaydı. Dolayısıyla, Ürdün İsrail'in askeri saldırılarının hedefi haline geliyordu ve bu durum Kral Hüseyin' in çevresindeki egemen kliğin dış siyasal çıkarlarına ters düşmekteydi. O yüzden Kral Hüseyin'in birlikleriyle Filistinli savaşçılar arasında sık sık küçük silahlı çatışmalar yaşanıyordu.

Ürdün'ün başkenti Amman'daki El Fetih bürosuna geldiklerinde gruptaki herkesin fotoğrafı çekilmiş ve kimlik bilgileri kartlara kaydedilerek kendilerine imzalatılmıştı. Bu kartotek, El Fetih'in Beyrut'taki ana karargâhının işgali sırasında İsrail ordusunun ve tabi-

i büyük ihtimalle Batı Alman servislerinin de eline geçti. El Fetih'in askeri eğitim kampı Amman'dan arabayla on dakika mesafede, taşlı bir çölün kenarındaydı. Beş altı futbol sahası büyüklüğünde ıssız bir yerdi burası. Birkaç baraka, üflesen çökecek hissi uyandıran atış pavyonu, içinde iki yatakhane, tuvalet ve yıkanma mekanları olan basık bir binada kalıyorlardı. Duş yoktu, suyu başka yerden taşıyorlardı.

1970'de 2,5 milyon Filistinlinin yaklaşık üçte ikisi Batı Ürdün'de, Gazze Şeridi'nde, Arap devletlerinde, İsrail'de ve ABD'de mülteci olarak yaşamaktaydı. Bir süreden beri El Fetih, FKÖ içindeki en güçlü direniş örgütü haline gelmişti; coğrafi olarak birbirinden uzak yaşayan Filistinlileri gerek sivil hayatta, gerekse askeri hayatta yeniden örgütlüyor, eğitim ve sağlık kurumlarıyla askeri kampları idare ediyordu. Birleşmiş Milletler, 1948'den beri yirmi- yirmi beş kez 'mültecilerin yerlerine dönebilecekleri' kararını almıştı, ama İsrail bu kararları görmezden geliyordu. Altı Gün Savaşı'nın yenilgiyle sonuçlanmasından sonra Filistinliler, Arap devletlerinden askeri yardım bekleyemeyeceklerini anladılar. Ve böylece Filistin direniş hareketi İsrail'e karşı gerilla savaşma başladı.

Ulrike Meinhof'un grubu, daha önce gelen Horst Mahler'in grubu tarafından coşkuyla karşılanmıştı. Hepsi burada özerk bir grup olarak eğitim görüp yaşayabileceklerine inanıyorlardı. Fakat, antiotoriter başkaldırı içinde siyasal olarak toplumsallaşmış yaklaşık iki düzine Batı Berlinli çok geçmeden, yoksulluk ve savaş koşullarında bulunan bir bölgenin tam ortasında, askeri-hiyerarşik örgütlü bir kampa geldiklerini anlamak zorunda kalacaklardı. Kampta disiplin komutan tarafından sağlanıyordu. Almanya'da gençlik hostellerindeki gibi, geceleri erkeklerle kızların ayrı yerde yatmasına hem ilkesel sebeplerle, hem de grup içinde üç dört çift sevgili olduğu için karşı çıktılar.

Almanya'dan gelen grubun içindeki gençler, savaşı ilk kez yaşıyorlardı. Kamptaki FKÖ'lü askerlerin çoğu işkencede ve çatışmalarda yaralanmış ve travma geçirmişlerdi. Batı Almanların sıradan askerlerle anlaşmaları imkânsızdı. Almanca bilen tek kişi olan Filistinlilerin eğitilmiş üst kesimine mensup Ebu Hassan, askeri eğitim kampının siyasal yönelimiyle ilgileniyordu. Zaman zaman uğrayıp grubun tercümanlığını yapıyordı ya da Almanlar Amman'a gidip onu görüyorlardı. Gerçek adı Ali Hassan Salameh'di. 1936-1938 yılları arasında Filistin'de İngiliz egemenliğine ve siyonistlere karşı ger-

çekleşen ayaklanmanın kahramanlarından biri olan Şeyh Hassan Salameh'in oğluydu. Ebu Hassan'ın babasının, 1945 öncesinde Alman faşistlerle anlaşma yaptığından Meinhof'un haberi yoktu. Muhataplarının siyasal-askeri konumunu tam olarak ne Meinhof ne de diğerleri biliyordu. Ebu Hassan 1967'den beri El Fetih, sonra da FKÖ-Gizli Servisi Cihad El Razd üyesiydi.

Kasım 1969'da Washington'da 250 bin kişinin katıldığı, o güne kadarki en büyük Vietnam Savaşı karşıtı gösteri yapıldı. Ama bu büyük gösterinin hiçbir etkisi olmamıştı. Tersine: Başkan Richard Nixon ve güvenlik danışmanı Henry Kissinger, Paris'te yapılan barış görüşmelerinde hiçbir ödün vermeye yanaşmadılar, hatta ABD görüşmelerin ardından hava saldırılarını yoğunlaştırdı ve kara saldırısı başlattı. Güneydoğu Asya'nın bu küçük ülkesinde yarım milyondan fazla Amerikan askeri konuşlandırılmıştı. Eskisi gibi yine yağmur gibi yağan bombalar, dioksin içerikli zehirli Agent Orange gazı, işkence ve yangınlar nedeniyle insanlar ölmeye devam ediyordu.

4 Mayıs 1970'de -Andreas Baader'in kaçırılmasından on gün önce- Amerikan ulusal muhafızları, Kent State University Ohio kampüsünde silahsız, barışçıl öğrencilerin üzerine ateş açtı. İkisi kız, ikisi erkek 4 öğrenci ölmüş, 9 öğrenci de ağır yaralanmıştı. ABD, savaş karşıtı direnişi şiddetle kırmak niyetindeydi. Malcolm X, Martin Luther King, Robert Kennedy öldürüldü. Herbert Marcuse'nin öğrencisi, Kara Panterler'in ve savaş karşıtı hareketin ikonu olan Angela Davis, 'terörizmi desteklemek'le suçlanarak tutuklandı, ölüm cezası alabilirdi. Oysa iki yıl sonra isnat edilen bütün suçlardan beraat etti. Yoksul gettolarda beslenme programları yürüten Kara Panter militanları, bazı bölgelerde FBI'yla anlaşan polisler tarafından yataklarında öldürüldüler. ABD hükümeti, Detroit gibi büyük kentlerdeki direnişçi 'siyah' mahallelere karşı helikopter, napalm ve patlayıcı kullanıyordu. Willy Brandt ve diğer önde gelen sosyal-demokratlar buna rağmen ABD'nin yanında yer aldılar. Ulrike Meinhof gibi, taraflardan birinin devlet ve ordu, diğerinin toplumsal hareketler ve sol olduğu bu mücadelenin Federal Almanya'ya kadar yayılacağına kesin gözüyle bakanlar, bu tehdide silahsız teslim olmama kararı almışlardı. Bunun için Ürdün'de Filistinli eğitmenlerinin eziyetlerine katlandılar. Bunun için başka şeyleri geri plana ittiler.

Batı Alman medyası tarafından önceleri Mahler-Meinhof Grubu veya Baader-Meinhof Grubu diye adlandırılan, ama çok geçmeden sadece Baader-Meinhof Çetesi denecek olan henüz isimsiz grup, Batı Almanya'ya dönüşte öncelikle uzun süre illegalitede hayatlarını organize etmeyi planlıyordu. Bunun için paraya (yani banka soygunları), arabalara (yani araba hırsızlığı), evlere (para ve legal dünyayla ilişkiler) ve silahlara (banka soygunlarında korkutmak ve üzerlerine ateş edilirse kendilerini korumak için) ihtiyaçları olacaktı.

Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun (RAF) ilk metni, Andreas Baader kaçırıldıktan üç hafta sonra *Agit 883*'te "Kızıl Orduyu Kurmak" başlığıyla yayınlandı. Amaçlanmış bir halk jargonuyla yazılan metnin dayandığı argümantasyon pek sağlam değildi, metinde herhangi bir toplumsal analiz yoktu ve bilimsel olmayan bir konumlandırma yapılmıştı. Silahlı mücadele ilan eden grup, "kendileri de tutsak oldukları için Baader'in kurtarılmasını hemen kavrayabilecek olan, potansiyel olarak devrimci halk kesimleri"ne sesleniyordu. RAF'ın devrimci öznesi alt-proletarya ve proletaryanın bazı kesimleriydi. Bu kesimlerin "maruz kaldıkları sömürü, hayat standartı, tüketim, tasaruf anlaşmaları, küçük krediler, orta sınıf otomobiller"le telafi edilmiyordu. "Geleceğe dair bütün vaadlerin yalan olduğu açığa çıkmış"tı, "artık kitleleri disipline eden tek şey polis korkusu"ydu, fakat "aynasızların egemenliği"nin sonu görünmüştü. "Artık Kızıl Ordu'yu kuruyoruz, bu ordu sizlerin ordusu. Onlara her şeyin şimdi başladığını söyleyin."

Metni kaleme alanlar kimlere güvenmediklerini de saymışlardı: "Entelektüel gevezeler, solcu dalkavuklar ve korkaklar, ukalalar", sadece konuşan ama hiçbir şey yapmayan "küçük burjuva entelektüelleri". Metinde küçük ve büyük düşmanlar (öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, gençlik dairesi, polis, ustalar, personel dairesi, iş güvenliği, sosyal yardım dairesi, ev sahipleri, icra memurları) ve onların baskı cihazları (tahliye davaları, iç tüzükler, sansürler, hapis, kovulmalar, işten çıkarmalar, cebri icra, cop, beylik tabanca, göz yaşartıcı gaz, el bombaları, ateşli silahlar). "Kurbanlık koyun gibi kesilmek" istemediğimiz için Kızıl Ordu'yu kuruyoruz. Andreas Baader'in kurtarılması "tekil bir eylem" değil, "Federal Almanya'da bu türden ilk eylem" ve "Vietnam'da, Filistin' de, Guatemala'da, Oakland'ta, Watts'da, Küba'da, Çin'de, Angola'da ve New York'ta başlamış olan daha büyük bir bütünün parçası"ydı.

Metin çelişkilerle doluydu; bir yandan devrimci özneye, örneğin parça başı iş, ev işleri ve çocukların ağır yükü altında ezilen proleter kadınların her şeyi yapabilecekleri, örneğin "önderliği alabilecekleri" söyleniyor, öte yandan, halkın "potansiyel olarak devrimci" kesimlerinin bir öncü tarafından bilinçlendirilmesinin gerektiğinden söz ediliyordu. Ulrike Meinhof, daha önce kaleme aldığı metinlerde insanların sosyal durumları ve hangi koşullar altında kendilerinin farkına varacakları ve bilinçlerinin değişeceği üzerine düşünceler geliştirirken, RAF'ın bu ilk ortak metninde, sosyal sefaletin, öncü bir milis tarafından desteklendiğinde kendi başına devrimci potansiyele dönüşeceği iddia ediliyordu.

Grup üyelerinin düşünceleri, Ürdün'e gidiş sebepleri kadar birbirinden farklıydı. Geleceğe dönük tek ortak vizyonları sadece bugüne kadar olduklarından daha militan olmaktı. Kendilerini uluslararası devrimci hareketin bir parçası gibi hissediyorlardı. Öğleden önce ve öğleden sonra silah eğitimi alıyor, çeşitli silahları ve patlayıcı maddeleri kullanmayı öğreniyorlardı. Yakıcı sıcak, toz ve sert bedensel eğitim iflahlarını kesmişti. Mahkemede gayet iyi görüntü veren Horst Mahler gibi biri, burada çaresiz görünmekteydi. İlk başlarda sergilediği beceriksizlik nedeniyle Ulrike Meinhof kendisine çok kızıyordu. Bir keresinde el bombasının pimini çekmiş ve mümkün olduğunca uzağa atacağı yerde, "Şimdi ne yapacağım?" diye bağırmış; diğerleri "Fırlat onu!" haykırışları arasında sipere yatmışlardı. Fakat Ulrike Meinhof çabuk öğreniyordu.

Kampta görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştı: FKÖ'nün eğitmenleri napalmle molotof kokteyli yapımını göstermeye kalkınca, başta Ulrike Meinhof olmak üzere Almanlar hemen karşı çıktılar. ABD ordusunun Vietnam'da kullandığı bu ölümcül zehirle işleri olsun istemiyorlardı. Filistinliler konuklarının bu tavrını anlayamamışlardı.

Almanlarla birlikte kampta kalan Filistinliler, kökenleri ve eğitimleri itibariyle çok farklılardı. Topun başında bekleyen bir nöbetçi, Alman muhatabına çok şekerli keçi sütü ikram ederek sevecen bir tavırla, "Hitler iyi," demiş, Ali Jansen, Hitler'in bir cani olduğunu ve İsrail'in Alman faşizminin sonucunda ortaya çıktığını boş yere anlatmaya çalışmıştı. Fakat anti-semitizm yapmadan, askeri ve siyasal hasım olarak İsrail devletini gören Filistinliler de vardı. Ancak sonraki yıllarda Filistin kamplarında Yahudi nefreti büyük boyutlara ulaştı.

Bazen çocuklarından söz eden Ulrike Meinhof, velayet davasını kazanacağına inanıyordu hâlâ. Ama ya davayı kaybederse ne yapacaktı? Çocuklar İtalya'da mı kalmalıydılar? Konudan Filistinlilerin de haberi olmuştu. Filistinliler, yalnız kalmış çocuklara -çünkü bir sürü Filistinli kadın da savaşıyordu- nasıl baktıklarını anlattılar. Kaldıkları kampın yakınlarında Filistinli kadınların eğitildiği askeri bir kamp da vardı. FKÖ, Amman'da Filistinlilerin yoğun olarak yaşadığı mahallelerde, anne-babaları savaşta olan çocuklar için çocuk yuvaları kurmuştu. Çocukların arasında, İsraille çatışmalarda anne-babalarını yitirmiş yetim çocuklar da vardı. Ulrike Meinhof da çocukluğunda çeşitli yurtlarda kalmıştı. Çocuklar Ürdün'deki yurtlardan birinde, Batı Berlin, St. Peter Ording ve Schönau'daki yurtlarda görecekleri ilgi ve sıcaklıktan daha az mı ilgi ve sıcaklık göreceklerdi? Dünyanın bu bölgesinde konfor yoktu, savaş bölgesinin yakınlarındaki kamp tehlikeliydi. Çocukları Ürdün'deki bir çocuk yuvasına yerleştirmek ancak başka çare kalmazsa başvurulabilecek bir çözüm olabilirdi. Meinhof bu çözümü hiçbir zaman ciddi bir seçenek olarak görmedi. Doğu Almanya gibi başka imkânlar gündemdeydi. Bu konuyla ilgili olarak daha güvenli başka ülkelerle temasa geçebileceklerini söyleyen dostları vardı. Eylül'de çocukları İtalya'dan almak istiyordu, o zamana kadar velayet davasının olumlu sonuçlanmasını ve böylece çocukların Wienke'nin ya da Holtkamp'ların yanında yaşayabileceklerini umut etmekteydi.

Gerilim, sıcak, can sıkıntısı, burunlarının dibinde süren askeri çatışmalar grup içinde de anlaşmazlıklara sebep oluyordu. Berlin'de hiçbir zaman bu kadar iç içe yaşamamışlardı. Verdikleri karar çok önemliydi. Bugüne kadar yaşadıkları hayat yoktu artık. Devlet Güvenliği, cinayet masası, medya... hep peşlerinde olacaktı. Eğer birbirlerine tam olarak güvenemezlerse, bu durum ölüm demekti. Bu koşulsuz güveni yaratabilmek için tartışmak zorundaydılar. Gruptan iki ya da üç kişi kısa süre sonra, militan bir grubun inşasına katılmak istemediklerini, gruptan ayrılacaklarını açıkladılar. Federal Almanya'da yeraltına inmeye kim zorlanabilirdi ki? Bu kişilerin kararları sineye çekildi. Daha sonraki süreçte de 'gitmek isteyenler'e, hatta içlerinden bazılarının grup olarak örgütten çekilmesine izin verildi. 'Ayrılanlar', grubu Ürdün'den döndükten sonra terk ettiler. Bu kişilerin isimleri hiçbir zaman açıklanmadı.

Peter Homann'm durumu farklıydı. Polis onu yanlışlıkla Andreas Baader'in kurtarılması sırasında Georg Linke'ye ateş eden kişi olarak arıyordu. Konuyu avukatlarla görüşüp teslim olacak yerde, aniden karar vererek grupla birlikte Ürdün'e gelmişti. Peki, başkalarının gruptan ayrılmasına engel olunmamasına rağmen, Homann'ın ayrılma kararı neden problem yaratmıştı? Gudrun Ensslin, Andreas Baader, Horst Mahler ve belki de Ulrike Meinhof'un Homann'a neden güvenmedikleri bilinmiyor. Grup içi kavgaların içeriği üzerine değişik yorumlar var. Belli ki bazı grup üyeleri, belki de Ulrike Meinhof da, onun polise gidip bildiklerini, örneğin açığa çıkmamış bazı isimleri, gizli evlerin adreslerini, planlarını anlatabileceğini düşünüyorlardı. Çelişkili ifade verenler arasında Homann da var. Batı Almanya'ya döndükten sonra, bir yıl yeraltına geçmişti. 1971 sonunda polise teslim olduktan sonra *Spiegel*'de yayınlanan röportajda, Ürdün çölünde grubun diğer elemanları tarafından kendisine yönelik tehdit hissedip hissetmediği sorusunu şöyle cevaplamıştı: "Bunu abartmamak gerek." *Spiegel* soruyor: "O günlerde tasfiye edilmenizi mümkün görüyor muydunuz?" Homan'ın cevabı: "Yoo, yoo." *Spiegel* soruyor: "Teslim olacağınız ve poliste konuşabileceğiniz öğrenildikten sonra tehdit edildiniz mi?" Homann'ın cevabı: "Gazeteler böyle yazdı, ama hayır."[214] Fakat aradan yirmi altı yıl geçtikten sonra Homann *Spiegel*'de, özellikle Ensslin ve Baader'in teşvikiyle grubun, Horst Mahler'in başkanlığını yaptığı bir tür 'halk mahkemesi' kurup kendisi hakkında kurşuna dizme kararı aldığını yazdı. O sırada Homann artık kampın başka bir bölümünde yaşıyor ve grubun diğer üyeleriyle bir tek kelime bile etmiyordu. Homann'ın iddiasına göre, kendisine ölüm kararını Astrid Proll, hiç konuşmadan elindeki fişeği göstererek bildirmişti. Bu konuyla ilgili bir başka versiyon da, hasımlarının konuşmalarını kulağına getiren 'çöl rüzgârı'ydı. Anlattığı üçüncü hikâyedeyse Homann, grubun konuşmalarını ona bir Filistinlinin dinlettiğini iddia ediyordu. Homann'a göre hayatını, kendisini gruptan ayırıp bütün grup üyelerini silahsızlandıran Filistinlilere borçluydu. Yine Homann'ın iddiasına göre Ensslin, Filistinlilere Homann'ın İsrail casusu olduğunu söyleyip onu öldürtmeye çalışmış, ama Ebu Hassan'ı buna inandıramamıştı.[215] Homann

214) Peter Homann'la röportaj: *Der Spiegel*, 48/1971.
215) Peter Homann. "Volksgericht im Wüstensand", *Der Spiegel*, 21/1997.

2002'de suçlamalarını daha da genişleterek Mahler'in 'rahatsız edici tanık' olan kendisini sadece Ürdün'de değil, aynı zamanda Hamburg'ta da ortadan kaldırmayı amaçladığını söyledi.[216]

Grup, Peter Homann'ı Ürdün'de en az üç hafta daha tutmalarını istedi Filistinlilerden, böylece o gelmeden önce Batı Berlin'de bazı şeyleri yeniden düzenleyebileceklerdi. Fakat Homann diğerlerinden sadece birkaç gün sonra Batı Berlin'e geldi.

Andreas Baader'in, eski solculardan bazılarının bugün bile ondan nefret etmelerine sebep olan bir özelliği vardı; karşısındakine doğrudan saldırır, sözleri gerçek düşüncesini ifade etmeyenlerin ya da radikal sözler söyleyen ama hiçbir risk altına girmeyenlerin, özellikle küçük burjuva sol entelektüelerin kokusunu hemen alırdı. Ayrıca, karşısındakileri provoke etmeyi seviyordu. RAF üyesi bazı kadınlar, bütün sertliğine rağmen, Meinhof, Mahler, Ensslin'in yanısıra RAF'ın liderlerinden biri olmakla birlikte, hiçbir zaman bir 'guru', bir 'şef' rolü talep etmemesini bugün bile takdir ediyorlar. Monika Berberich de Batı Berlin'de yapılan tartışmalar esnasında ilk başlarda Andreas Baader'e pek alışamamıştı: "Son derece doğrudandı, övgüye hiç ihtiyacı yoktu. Birini eleştirirken amacı onu yerle bir etmek değil, o kişinin istiyormuş gibi görünmesiyle gerçekten yaptıkları arasındaki çelişkiyi gözler önüne sermekti. Onun, kendisini onaylatmak için başkalarını aşağılamaya ihtiyacı yoktu."

Grup Batı Almanya'ya döndüğünde, Fransız kadın muhabir Michele Ray'ın, Ürdün'e gitmeden kısa süre önce Ulrike Meinhof'la yaptığı ve teybe kaydettiği bir röportaj, Almanya'da büyük sansasyon yarattı. Meinhof, Ray'ı, *konkret* dolayısıyla yıllardır tanıyordu. Ray'ın, Vietnam Savaşı, Bolivya'da Che Guevara'ya karşı yürütülen sürek avı ve FKÖ hakkında yaptığı röportajlar sol içinde çok kabul görmüştü. Ray, dünyaca ünlü Z filminin rejisörü Konstantin Costa Gavras'la evliydi. Bir apartman dairesinde Meinhof, Baader ve Mahler'le buluşmuş, Meinhof'la yaptığı röportajı *Spiegel'e* vermişti. *Spiegel* konuşmanın bazı bölümlerini yayınladı. Bu röportajda Meinhof, önce Andreas Baader'in neden kurtarıldığını açıklıyordu: "Birincisi, Andreas Baader bir kadrodur ve bizler şu an ne yapılması gerektiğini, neyin doğru olduğunu kavramış insanlardan birinin bile vazgeçilebilir olduğunu düşünme lüksüne sahip değiliz." Ayrıca Meinhof'a

216) Peter Homann, "'Aber nicht andere nur, auch uns töten wir'", *Der Spiegel*, 43/2002.

göre bir tutsağın kurtarılmasını birçok insan benimseyebilirdi. Ve eylem, "ciddi olduğumuzu" göstermişti. Sonra o ünlü sözleri söyledi: " Ne zaman polisle ilgili bir şey söyleseniz hemen polislerin fonksiyonları gereği ve doğal olarak zor uyguladıkları, fonksiyonları gereği insanlara dayak atmak, kurşun sıkmak, fonksiyonları gereği baskı uygulamak zorunda oldukları belirtilir, yani mesele üniformadır, mesele fonksiyondur ve bu üniformayı taşıyan adam belki de evde son derece hoş bir adamdır. Bu bir sorun ve biz tabii ki polislerin domuz olduğunu söylüyoruz, üniforma içindeki o tip, insan değil bir domuz olduğu için onunla çatışmamız gerekir. Yani onunla konuşacak bir şeyimiz olamaz, zaten bu kişilerle konuşmak da yanlıştır, elbette ki ateş edilebilir."[217]

Yaklaşık bir yıl sonra Ulrike Meinhof, teyp kaydının "zaten aslına uygun olmadığı"nı ve "özel tartışmaların bağlantısından" çıkarıldığını yazacaktı. "Ray bu kaydı, kendisinin kaleme alacağı ayrı bir makale için belleğine yardımcı olsun diye kullanmak istiyordu. Bizi kandırdı ya da biz onu fazla abarttık. Eğer pratiğimiz oradaki bazı formülasyonlardan anlaşıldığı gibi alelacele kotarılan bir şey olsaydı, şimdiye kadar bizi çoktan ele geçirirlerdi.[...] Eğer bir Linke diye birinin eylem sırasında kurşunlanacağını bilseydik tutsak kurtarma eylemini yine yapar mıydık sorusu [...] sadece 'hayır'la cevaplanabilir."• Orada iki polis varken "bir sivilin [Georg Linke; yazarın notu] araya girebileceğini kimse düşünemezdi ve düşünmemişti", fakat "bir tutsak kurtarma operasyonunun silahsız yapılması"nı düşünmek, "intihardan başka bir şey değil"di.[218]

Grup Amman'dan döndüğünde daha önce kullandıkları konspiratif evlerin hiçbiri açığa çıkmış değildi, evlerden yararlanmayı sürdürebilirlerdi. Fakat buralarda sürekli toplanarak komşuların dikkatini çekmemek için çekirdek grubun dışındaki insanların evleri de kullanılıyordu. Batı Berlin'de gruba ev, para ve her türden yardım sağlayan bir ağ kurulmuştu. Yardımcılar kendi aralarında haberleşiyorlardı. Bir gün tanınmış bir hukukçu Barbara ve Johannes Agnoli'ye gidip, RAF'ın yapacağı bir toplantı için eviniz gerekiyor, den-

217) *Der Spiegel*, 25/1970.
218) RAF [kolektif biçimde tartıştıktan sonra kaleme alan Ulrike Meinhof'tur], "Das Konzept Stadtguerilla", Nisan 1971, Rote Armee Fraktion, *Texte und Materialien zur Geschichte der RAF*, Berlin: ID-Verlag 1997, s. 27, 30.

mişti ve tabii ki Agnoli'ler evin anahtarını verip belirli bir süre için evden ayrılmışlardı.

Michele Ray'm 17 Ağustos'ta Demokratik Almanya'ya girmeye çalıştığından büyük ihtimalle haberleri yoktu. Öğle saatlerinde, biri biraz geçe genç bir kadın sınır görevlilerinin önüne Ray adına düzenlenmiş bir pasaport bıraktı. Yanında *Spiegel* ve *FAZ* olduğu için görevlilerce kontrole tabi tutulan Michele Ray, namı diğer Ulrike Meinhof, halk polisine, "Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne daha önce birçok kez geldim," dedikten sonra FKÖ'nün Doğu Berlin'deki bürosunu sordu. Memur bilmiyordu. Bunun üzerine Meinhof-Ray, "Öyleyse ben de Profesör Kaul'a sorarım," dedi. Genç kadının ülkeye girmesine izin verdiler. Polis şu kaydı düşmüştü: "Yurttaş, vasat bir izlenim bıraktı. İyi Almanca konuşuyordu. Yanındaki dergilere gayri resmi biçimde el kondu."

Özgür Alman Gençliği'nin (FDJ) merkezine giderek başkan Günther Jahn'dan randevu talep eden Ulrike Meinhof, eğer yetkili birileri yoksa Werner Lamberz veya Albert Norden'la da görüşebileceğini söyledi. Sonunda FDJ'nin Merkez Konseyi sekreteri Erich Rau'ın karşısındaydı. Meinhof, SED'den sorumlu yoldaşlarla siyasal bir görüşme yapmak, "Batı Berlin'de direnişin örgütlenmesi konusunda görüş alışverişinde bulunmak" istediğini belirtti. Merkez Konsey, daha önceden tanıdığı Werner Lamberz veya Horst S. yoldaşlarla temas kurmasını sağlamalıydı. Kendisinin arkadaşlarıyla Batı Berlin'de saklandığını, çocuklarının tanıdıklarının yanında güvende olduklarını, kısa süre önce bir yolculuğu sırasında Demokratik Almanya'dan geçtiğini söyledi. Kastettiği Ürdün' den dönüş yolculuğuydu.

Rau, amirleri için kaleme aldığı raporda, Ulrike Meinhof'a, Batı Berlin'de direnişi örgütlemenin Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin işi olmadığını söylediğini kaydetti. Meinhof, SED'yle görüşmekte ısrarlıydı, Merkez Komite'yi illegal hikâyelerle sıkıntıya sokmak istemediğinin altını çizen Meinhof, Rau'a göre içinde bulunduğu zor durumdan bir çıkış yolu arıyordu. Partili yoldaşlarla konuyu görüşme sözü veren Rau, Parti MK'sının Batı Bölümü'nü derhal bilgilendirdi. SED Merkez Komitesi, konuşmanın yazılı protokolünü istedi ve bu protokolü Devlet Güvenliği Bakanlığı'na iletti. Bakan Erich Mielke, Ulrike Meinhof'un, hangi isim altında olursa olsun, bundan böyle Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne sokulmaması emrini verdi. Bundan böyle Meinhof'un fotoğrafı da sınır kapılarm-

daydı, çünkü bir sonraki kez hangi isim altında ülkeye girmeye çalışacağını kimse bilemezdi. Doğu Alman Gizli Servisi HVA Bölüm II'nin başkanı üsteğmen Neefe, Meinhof hakkında istihbarat toplayıp kopyalarını bakanlığın diğer bölümlerine gönderdi. Ulrike 'Meinhof' hakkında 73753 sayılı bir soruşturma dosyası düzenlenmişti. Bu dosya özellikle Federal Kriminal Dairesi kaynaklı bilgileri ve Batı Alman basınında çıkan haberleri içeriyordu.

Ulrike Meinhof 18 Ağustos 1970'de Batı Berlin'den geçerek saat tam 10.30'da Friedrichstrasse'deki Demokratik Almanya Cumhuriyeti sınırına ulaştı. Üsteğmen Dietrich ve üstteğmen Tesselt, Michele Ray adında birinin ülkeye sokulmaması emrini yerine getirmişler, sınırdan geri çevrilen kişinin tepkisini de not etmişlerdi. 'Ray' denen kişi 'çok düzgün' davranmıştı. Kendisinden son derece emindi, "sesini fazla yükseltmemiş, tahrik edici olmamış"tı. "Anlaşılır bir Almanca'yla", ülkeye girmesi "gerektiği"ni söyledi. Sınırdaki memurlar fotokopisini çektikten sonra pasaportunu geri verdiler ama onu sınırdan geçirmemekte kararlıydılar. Fakat 24 saat içinde, yani 19 Ağustos'ta Mielke, Ulrike Meinhof'un Demokratik Almanya'dan geçiş ve ülkeye giriş yasağını kaldırdı. Belli ki parti yönetimi içinde çelişki çıkmıştı. Yönetimdeki bazı kişiler Meinhof'u tanıyor ve takdir ediyorlardı. Bundan sonra ülkeye girebileceği fakat hakkmdaki soruşturmanın kaldırılmayacağı yönünde bir uzlaşma sağlanmıştı. Demokratik Almanya Cumhuriyeti Ulrike Meinhof'un neler yaptığını, kimlerle buluştuğunu bilmek istiyordu. Ülkeye her girişinde, "henüz işlemler yapılırken, Ana Bölüm IX'dan Üsteğmen Yoldaş Heinitz derhal" haberdar edilecekti. Ulrike Meinhof Demokratik Almanya Cumhuriyeti yönetiminden 1971'in yazında ya da sonbaharında, RAF'ın, yurtdışma çıkarken ya da sadece güney Almanya'dan Berlin'e giderken -silahlı olarak da- ülkeden geçebileceği yönünde izin almayı başarmıştı. Eğer sınırda herhangi bir zorlukla karşılaşırlarsa -Ulrike Meinhof gruba böyle anlatmıştı- bir subayla görüşecekler ve kimseye duyurmadan Ulrike Meinhof'un grubundan olduklarını söyleyeceklerdi. SED'yle Ulrike Meinhof arasında bir temasın olduğu kesindi, çünkü Demokratik Almanya Cumhuriyeti ona ve çocuklarına sığınma hakkı vermeyi önermişti. Bu önerinin RAF'm diğer üyeleri için de geçerli olup olmadığı konusu taraflar açısından tartışmalıdır ve geçerli olduğunu düşünmek pek mümkün görünmemektedir. O sıralarda Demokratik Almanya Cumhuriyeti, uluslararası

düzeyde devlet olarak tanınmak için uğraşıyordu, bu durumda, haklarında kısa süre sonra Federal Kriminal Dairesi'nin de (BKA) soruşturma başlatacağı "şiddet kullanmaya hazır anarşist bir gruba" neden gizlenme imkânı sağlasın? Demokratik Almanya bunu yıllar sonra ve başka koşullar altında yapacaktı.

Ulrike Meinhof öneriyi, belki de gruba hissettiği bağlılık sebebiyle reddetti; yeni başlayan bir mücadeleye ihanet etmek istememiş de olabilirdi. Sığınma hakkı tanıma önerisi için henüz erken olduğu da düşünülebilirdi. Belki de ileri sürülen koşullar hoşuna gitmemişti. Ama Meinhof'a önerilen sığınma hakkından grubun da haberi olduğu kesindi.

Bu arada velayet davası Berlin Asliye Mahkemesi'nin önüne gelmişti. Ulrike Meinhof'un avukatı Heinrich Hannover'di. 10 Temmuz'da mahkeme Ulrike Meinhof lehine karar verdi. Ürdün'e geleli üç hafta olmuştu ve bunu herkes biliyordu. Böylece çocukların velayet hakkını yeniden alan Ulrike Meinhof, bu hakkı kendisi kullanamadığı sürece ablası Wienke'ye devretmek niyetindeydi. Çok rahatlayan Wienke çocukları mümkün olan en kısa sürede yanına almaya hazırlanıyordu.

Bu arada Regine ve Bettina, küçük Gibellina kasabasının sokaklarında ve Akdeniz'de bir sürü çocukla birlikte oyunlar oynuyorlardı. Güneşten yanmışlardı. Öğrendikleri biraz İtalyanca'yla kafa göz yarıyor, dondurma arabası göründüğünde harçlıklarıyla en sevdikleri dondurmayı almak için koşuyorlardı. Hanna Almanya'ya geri dönmüştü, çocuklarla başkaları ilgilenmekteydi. Tabii ki çocuklar, onlardan 6 enlem güneyde ve 24 boylam doğuda askeri eğitim alan annelerini özlüyorlardı

3 Ağustos'ta Hamburg-Blankensee Sulh Mahkemesi'nin kadın yargıcı Schwenn, çocukların nerede kalacaklarını belirleme hakkını geçici olarak -velayet davası kesinleşinceye kadar- Klaus Rainer Röhl'e verdi. Artık Röhl "polisin ve yetkili icra memurlarının yardımını isteme hakkına sahipti ve gerektiğinde zor kullanılabilecekti". Meinhof'un avukatları karara itiraz ettiler.

Bu arada Wienke yaz tatilini kızlarıyla birlikte Bavyera Ormanları'nda Zwiesel'de geçiriyor, yeğenlerini teslim alabilmek için her gün avukatlardan gelecek telefonu bekliyordu. 6 Ağustos günü kaldığı pansiyonun önünde güneşlenirken iki polis memuru polis arabasm-

dan inip önünden geçtiler ve pansiyoncuyla konuştular. Daha sonra pansiyoncu kadın Wienke'ye olup biteni heyecanla anlattı. Kadının dediğine göre polis, "dokuz yaşında, sarışın iki kız çocuğunu arıyordu, Regine ve Martina ya da öyle bir şeydi adları". Memurlar sadece bu pansiyona sormuşlardı küçük kızları.

Stefan Aust'un anlattığına göre Peter Homann ve Gibellina'da kızlara bakan Hanna, Eylül başlarında kendisini ziyaret edip Baader-Meinhof-Grubu'nun, çocukları Ürdün'deki bir 'yetimhaneye' götürmek için Sicilya'ya birisini göndereceğini söylediler.[219] Oysa arkadaşları Meinhof'un bu seçeneği aklından bile geçirmediğinde ısrarlıydılar. Çünkü o sıralarda Ürdün'ün iç savaşın eşiğinde olduğu herkes tarafından biliniyordu.

Hemen ertesi gün Sicilya'ya uçan Aust, bir deniz kenarında "Profesör Schnase" parolasıyla çocukları teslim aldı. Kızların belgeleri olmadığı ve Palermo havaalanında polisin kızlardan kimlik sorabileceğini düşündüğü için onlarla bebaber trenle Roma'ya geçmişti. Aust şu iddiada bulunuyor: "Çocukların babasına telefonla ulaşmamız beş gün sürdü. Tesadüfen o da İtalya'da tatildeydi. İkizleri Navona Meydam'ndaki bir evde teslim aldı."[220]

Röhl çocuklarla birlikte birkaç gün gizlendi. Polis Röhl'e koruma sağlamıştı. 22 Eylül'den itibaren, sekiz yaşını yeni dolduran kızlar, Blankensee'de babalarının yanında yaşamaya başladılar.

Kızları almak için İtalya'ya doğru Baader-Meinhof-Grubu'ndan herhangi birisi değil, Suriye pasaportuyla Ulrike Meinhof yola çıkmıştı. Oraya ulaştığında kızlarının birkaç saat önce götürüldüğünü öğrendi. Yıkılmıştı; sadece çocuklarını yitirmekle kalmamıştı, çocuklar, en olmamaları gereken yerdeydiler. Klaus Rainer Röhl, Peter Homann ve Stefan Aust, artık hiçbir mahkemenin düzeltemeyeceği bir fiili durum yaratmışlardı. Sicilya'dan Hamburg'a tek başına dönen Ulrike Meinhof arkadaşlarının yanında gizlenmeye başladı. Lilli Holtkampf, o günlerde Meinhof için, "Hayalet gibi görünüyordu," diyor.

219) Aust, 1998, *a.g.y.*, s. 134.
220) *A.g.y.*, s. 136.

BANKA SOYGUNCUSU

Batı Berlin ve Federal Almanya
Eylül 1970 - Temmuz 1971

"Bizi yakalayamamaları tarihin başarısıdır."[221]

Ulrike Meinhof, Manfred Grashof, Petra Schelm ve Ali Jansen'le birlikte ilk kez bir banka soygununa katılmıştı. 29 Eylül 1970 günü saat 9.48'de Sparkasse'nin Batı Berlin Altonaer Caddesi'ndeki 22 numaralı şubesine, başlarında yün bereler, gözlerinde güneş gözlükleri olan dört kişi yıldırım hızıyla girdi. Eyleme kumanda eden Ulrike Meinhof, Grashof'la birlikte güvenliği sağlıyordu. Soyguncudardan birinin görevi müşterileri ve çalışanları bir av tüfeğiyle kontrol altında tutmaktı, ama kahramanlık yapmaya yeltenen olursa ateş edilme-

221) RAF, "Das Konzept Stadtguerilla", RAF Texte: der RAF, Uluslararası Siyasi Tutukluları Savunma Komitesi / Sektion BRD Stuttgart (Ed), Malmö (İsveç): Verlag Bo Cavefors, 1977, s. 27 ve devamı.

yecek, dipçikle etkisiz hale getirilecekti. Ufak tefek Petra Schelm, bankonun üzerinden atlayıp gişe görevlisini ekarte ettikten sonra 8.115 Mark'ı kapmış, fakat kasadaki 97 000 markı görememişti. İki dakika sonra Ulrike Meinhof geri çekilme emri verdi. Eylemciler çalıntı otoya koşup son hızla uzaklaştılar. Eylem sırasında soğukkanlı ve konstantre olan Meihof'un sonrasında dizleri titriyordu.

Aynı saatte daha sonra '2 Haziran Hareketi' adını alacak olan oluşum, 'Blues'çularla birlikte Berliner Bank'ın Rhein Caddesi'ndeki şubesini ve Batı Berlin Südwest-Korso'daki Sparkasse'nin 92 numaralı şubesini soymuş ve bir de not bırakmışlardı: "Halk düşmanlarını kamulaştırın!" Nonnendamm Bulvarı'ndaki Sparkasse'nin 83 numaralı şubesine yapılan baskın ise başarısız oldu, çünkü karşılarına bir inşaat iskelesi çıkmıştı.

Üç bankadan toplam 217.449 Mark kaldırmışlardı. Daha sonra Berlin Yüksek Eyalet Mahkemesi, baskınların 'büyük bir itinayla' hazırlandığını saptadı. Eylemden sonra Ulrike Meinhof, Altonaer Caddesi'ne doğru yol alan bir polis otosunun aniden dönüp, Rhein Caddesi yönünde hızla ilerlediğini söylemişti. Heinrich Böll bir defasında şöyle diyecekti: Naziler, "siyasal hedeflerine ulaşmak için banka soygunları yapmak zorunda kalmadılar [...]: Banker von Schröder ve Alman endüstrisi, Nazilere parayı gönüllü olarak veriyordu çünkü."[222]

Grubun gizli evleri -Kneselbeck Caddesi 89 (Charlottenburg), Haupt Caddesi 19 ve Kurfürsten Caddesi 161 (Schnöberg) ve Erkelenzdamm (Kreuzberg)- polis tarafından bilinmiyordu. Ağustos ortalarında tanıştıkları motorlu araç tamircisi Eric Grusdat'la kalfası Karl-Heinz Ruhland, iyi ödeme karşılığında çalıntı otoların renklerini, motor ve şasi numaralarını değiştirmeye hazırlardı. Kısa süre sonra ilk çalıntı binek otoları, Berlin, Rudow Kapaunen Caddesi'ndeki atölyeye gelmeye başladı.

Grup çoğu kez kent içinde serbest dolaşıyordu. Horst Mahler peruk takmıştı, diğerleri güneş gözlüğü ve bere kullanıyordu. Ulrike Meinhof saçlarını kısa kestirip sarıya boyatmıştı. Aranıyor afişlerinde yeni bir resim yer almadığı sürece nispeten güvende sayılırdı. Zaman zaman onu tanıyan birileri çıkıyordu, ama polise koşup ihbarda bulunan pek azdı.

---

222) Heinrich Böll, "Verfolgt war nicht nur Paulus", Dieter Posser'in yorumuna cevap, *Der Spiegel*, 6/1972.

Bundan sonraki eylem ne olacaktı? Moabit Ceza Mahkemesi'ne bombalı saldırıda bulunmayı düşünüyorlardı ve bu eylemin sol arasında büyük sempatiyle karşılanacağından eminlerdi. Fakat daha önce grubu büyütmeleri gerekti, bunun için daha fazla silaha, daha fazla arabaya ve her şey için daha fazla paraya ihtiyaç vardı. Birkaç yeni üye kazanmışlardı; bunlardan biri de, Staffelberg kampanyasındaki gençlerden Frankfurt am Main'dan Peter Jürgen Boock'tu.

Ayrıca sahte belgelere ihtiyaç vardı. Solcu küçük bir matbaadan sürücü belgeleri için hangi kâğıdın kullanılması gerektiğini öğrendiler. Gerekli olan sahte belgeleri Dahlem'deki gizli bir evde hazırlıyorlardı. Fakat bir sürü kimlik de belgelerini 'kaybetmiş' yoldaşlardan geliyordu. Batı Berlin'de bazı buluşmalar için grup, 'onlar'm 'aranıyor afişleri'nden birinin asılı olduğu bir yer tespit etmiş, afişteki isimlerin altına lakap veya kod adlarını ve basit bir şifreyle de telefon numaralarını yazmıştı.

Grup tarafından, Aşağı Saksonya/Soltau'daki Munsterlager kışlası hakkında istihbarat toplamakla görevlendirilen zırhlı birlikler okulunda eğitim almış olan Ali Jansen ve Karl-Heinz 'Kalle' Ruhland, Ekim ayı başlarında geri dönüp silah deposuna girmenin mümkün olduğunu söylediler. Öncü gruba komuta edecek olan Meinhof Batı Almanya'ya uçmuş, Jansen ve B. ise başka yollarla o bölgeye hareket etmişlerdi. .

Öğle saatlerinde meçhul bir şahıs Batı Berlin polisini arayarak Devlet Güvenliği'nden bir kriminal polis müfettişine bağlandı. "Bir saat içinde," diyordu yabancı, "Baader, Mahler ve Ensslin, Knesebeck Caddesi 89 numarada oturan Hübner'in evinde buluşacaklar". Polis eve baskın yaptığında saat 17.40'ı gösteriyordu. Brigitte Asdonk ve Irene G. haberleri dinlemiş olsalardı ele geçmeyeceklerdi, çünkü saat 18'den itibaren Horst Mahler'in yakalandığı haberi radyodan verilmeye başlanmıştı. Asdonk 19.30 sıralarında bir şey almak için Knesebeck Caddesi'ndeki eve uğradı. Arkadaşını kırk beş dakika bekleyen Irene, yavaş yavaş sabırsızlanmaya başlamış, karnı da acıkmıştı. Sokakta bir polis arabasının bulunması olağanüstü bir durum değildi. Bina kapısını açtı ve merdivenleri çıktı. Evden çok yüksek müzik sesi geldiği için kısa süre duraksamıştı. Yürümeye devam edip komşunun kapısını çaldı. O anda arkasına biri iyice dayandı. Silahı hissedinceye kadar taciz edildiğini sanıyordu. Dairenin içine sertçe çekilip yere yatırıldığı an bir flaş patlamıştı. Az sonra da bir

sürü polis postalının ortasında yerde yatıyordu. Bu sırada kapı çaldı. "Kaç buradan! Kaç!" diye bağıran Irene'nin ağzını hemen bantladılar. Ama gelen bir polisti. Irede G. o gün ele geçirilen beşinci ve son tutsak oldu. Artık sadece Batı Berlin'de, radikal sol çevreden tahminen 40 kişi hapiste yatıyordu.

Ertesi gün Hannover istasyonunda Jansen ve B. ile buluşmaya gittiği sırada, Ulrike Meinhof'un gözü bulvar gazetelerinden birinin manşetine takıldı: "Mahler'in kızları tutuklandı." Ingrid Schubert, Irene G., Brigitte Asdonk, Monika Berberich ve Horst Mahler polis tarafından yakalanmıştı. Kızlardan birine 'en güzel Mahler kızı' deniyordu. Meinhof ve Jansen, olaylar nedeniyle şok olmuşlardı. Bu arada kadın düşmanı bir söz sarf eden B.'ye iki tokat çakmak geçmişti gönüllerinden, ama etraf kalabalıktı. Ulrike Meinhof hemen Batı Berlin'i aradı: "B.'den ayrılıyoruz, onun bundan sonra herhangi bir bilgiye ulaşmasını engelleyin!" B. bir bahaneyle Batı Berlin'e geri çağrıldı. Meinhof ve Jansen ise Munsterlager'e doğru yollarına devam ettiler.

RAF 10 Ekim'de -Jansen ve Meinhof'un gıyabında- Kurfürsten Caddesi'nde toplandı.

8 Ekim'de açığa çıkan evlerde -Hauptstrasse'deki ev de meçhul kişi tarafından ihbar edilmişti- nelerin ele geçtiğini görüşeceklerdi. Silahlar, fünyeler, oto plakaları, Gudrun Ensslin'in, banka soygunundan kaldırılan paranın bir bölümünün nerelere harcandığını kaydettiği liste ve bazı adresler polisin elindeydi. Ayrıca bu toplantıda B. evleri ihbar etmekle suçlanmış ve grup üyeleri tarafından çapraz sorguya alınması üzerine, herkesin şaşkın bakışları altında evi öfke içinde terk etmişti. Gruptan atılmayan B.'ye mali bakımdan yardım etmeyi de sürdürdüler, sadece önemli bilgileri onunla paylaşmıyorlardı. B.'nin bildiği Munsterlager eyleminden de vazgeçmemişlerdi. Bir süre sonra Batı Berlin'de yeni evler aramaya başladılar. Bir dostlarının onlar için kiraladığı Kant Caddesi'ndeki dükkân-ev ilk yerleştikleri mekânlardan biri oldu. Ensslin ve Baader, Alman ordusunun silah deposuna yapılacak saldırının hazırlıklarına yardım etmesi için Kahle Ruhland'ı, Meinhof'la Ali Jansen'ın yanına göndermişlerdi.

Meinhof, Ruhland gelesiye kadar RAF'ın Batı'da yaygınlaşmasının lojistik koşullarını hazırlamakla uğraşmıştı. Bremen, Neukirchen-Oldenburg, Köln, Hannover, Frankfurt am Main'da ve başka yerlerde eski arkadaşlarını ve siyasal yoldaşlarını ziyaret ediyordu. Kimler sempatizandı? Nerelerde kısa veya uzun süre kalınabilecek

güvenli barınaklar vardı? Kimler para desteği sunabilir, kimler başka biçimlerde destek verebilirlerdi? Ya da kimler sadece yardım etmek değil, gerillaya katılmak istiyordu?

O dönemin ünlü "Ulrike Meinhof'a kapını açar mıydın?.." sorusu gerçekliğin sadece bir kısmını yansıtıyordu, çünkü çeşitli kentlerde bir sürü insan, istediği zaman gelip gidebilmesi için ona evinin anahtarını çoktan vermişti bile. Bazılarınınsa kapıları her zaman açıktı. Ekim ayında bir akşam Bremen'de oturan Holtkamp'larm kapısı çaldı. Lilli Holtkamp, kısa sarı saçlı, iyice zayıflamış kadını hemen tanımamıştı, ama hiç değişmemiş sesini duyunca Ulrike Meinhof'u hızla evin içine çekti. "Delirdin mi sen? Burası polis kaynıyor!" Velayet anlaşmazlığından bu yana buraya defalarca gelmiş olan polis ikisini de izliyordu. Holtkamp çiftinin görüş açısı açık bir caddesinin sonunda bulunan evine fark edilmeksizin girip çıkmak mümkün değildi, ama Ulrike Meinhof korkmuyordu. Arkadaşını evinde ağırlayabildiği için mutlu olan Lilli Holtkampf onu el üstünde tutarak şımarttı. Çok uzun bir gece geçirdiler. Çocuklar Röhl'ün yanında olduğu için Ulrike Meinhof'un yaşadığı travmadan söz ettiler. Lilli grubun siyasal stratejisinin ne olduğunu sordu. Meinhof Filistinlilerin kurtuluş mücadelesini anlattı. Alman proletaryasına güvenemeyeceklerini, Batı Berlin'de Rudi Dutschke'ye yapılanların, sonunda da kurşunlanmasının bunu açıkça gözler önüne serdiğini söyledi. Umutlarını sosyal-marjinal gruplara ve Latin Amerika gerillasıyla işbirliğine bağlamışlardı.

Ertesi sabah Ulrike Meinhof, gözlük camlarının değişmesi gerektiği için gözlükçüye uğramak istedi. Güpegündüz büyük kentte dolaşmaması gerektiğini arkadaşına anlatmaya çalışan Lilli Holtkampf, yine de onu kente götürüp gözlükçünün yakınlarında beklemeye başladı. Camların hazırlanması için bir gün sonra bir daha gelmesi gerektiğini öğrenen Meinhof, durumu riskli bulduğu için ertesi gün gözlük camlarını almaya gitmedi.

3 Kasım'da Kalle Ruhland'la birlikte Köln'e giden Ulrike Meinhof kente vardıktan sonra ana istasyondaki bir süt barında, WDR-editörlerinden biriyle buluşacağı için -adamla Ekim ayında da aynı yerde görüşmüşlerdi- Ruhland'ı yanından gönderdi. İşini bitirip yeniden buluştuklarında Oldenburg-Neuenkirchen'e yöneldiler ve yerleşim yerinin dışında Johannis Caddesi'nde bir eve gittiler. Kırmızı boyası solmuş eski bir evin anahtarı vardı elinde. Evde kimse olmadığı için

Ulrike Meinhof yiyecek bir şeyler hazırladı. Akşam olunca kareli gömlek ve blucin giymiş elli bir yaşındaki papaz Kurt Kaiser, katolik Clemens-August-Kliniği'nde ruh hastalarına papaz olarak hizmet verdiği işinden evine döndü. 'Marie'yle -Meinhof papazla telefonda konuşurken bu adı kullanıyordu- kucaklaştılar. Kaiser ve Meinhof Rühmkorf'ların Hamburg'ta yapılan düğünlerinde tanışmışlardı. Papaz, Meinhof'un yanındaki adamın günün birinde kendisinin adını Federal Kriminal Daire'ye vereceğini nereden bilebilirdi?

"Benim için bir paket bırakıldı mı?" diye sordu Ulrike Meinhof. Kaiser'in verdiği paketin içinde bir kitap ve içinde ihtiyaçları ve yapmaları gereken harcamalar için yaklaşık 3 bin mark bulunan bir zarf vardı. Meinhof ve Kaiser bir odaya çekilip uzun süre sohbet ettiler.

Ulrike Meinhof'un elinde Hannover'deki başka bir evin anahtarı daha vardı. Ertesi gün sessizce o evin konuklar için ayrılmış bölümüne girdiler. Meinhof Ekim'de burada sık sık gecelemiş, zaman zaman şimdi yolda olan Jansen da ona katılmıştı. Ulrike Meinhof'un burada sakladığı eşyalarının arasında Federal Alman ordusuna ait çalıntı bir üniformanın parçasını gören Ruhland, ertesi gün banyoda kırk sekiz yaşındaki ev sahibiyle karşılaştı. Hannover Teknik Üniversitesi'nde psikoloji dalında ordinaryus profesör olan Peter Brückner, bu evde yirmi bir yaşındaki kız arkadaşıyla birlikte yaşıyordu. "Ooo," dedi Brückner, "biri daha!" "Ben Rana'yla birlikte geldim," cevabını verdi Ruhland. Meinhof burada da Rana kod adını kullanıyordu. Profesör, "Diş fırçasına ihtiyacın var mı?" diye sormuştu.

Batı Berlin'dekilerin gönderdiği, içinde sahte pasaportlar ve sürücü belgeleri bulunan bir paketi Ulrike Meinhof merkez postaneden aldı. Sonra Oberhausen'da Ali Jansen'ı enseledi. Rex 2 adlı meyhanede bulduklarında körkütük sarhoş olan henüz yirmi bir yaşındaki genç adam, yeni pasaportlar için kullanacakları 3 bin markın tamamını çarçur etmişti. Çok kızan Ulrike Meinhof Jansen'i Ruhland'ın yardımıyla Hannover'e getirdi.

5 Kasım'da Jansen ve Ruhland Bremen'de 4 metre uzunluğunda katlanabilir bir merdiven ve bir gece görüş cihazı satın alırken, Ulrike Meinhof Hameln'daki bir seyahat acentasından Bodenwerder/Polle'de üç odalı ve yedi yataklı, banyosu ve mutfağı olan bir bungalov ayırttı. Bilimsel araştırma yapan bir grubun birkaç hafta kalacağını söyledi. Akşam olunca üçü otobandaki Allertal tesisinde buluştular; merdivenle birlikte VW minibüsü orada bırakıp WDR

editörünün kaplumbağasıyla Munsterlager kışlasına doğru yola çıktılar. Yeni aldıkları gece görüş cihazıyla çeşitli gözlemler yapıp devriye saatlerini kaydettiler. Ali Jansen Ulrike Meinhof'a, askerlerin barınağının bitişiğinde ek bir yapı gösterdi. Silahların muhafaza edildiği depoydu burası. Devriye iki saatte bir geçiyordu. Minibüsü getirip merdiveni parmaklıkların üzerinden çektiler. Ulrike Meinhof eylemin güvenliğini almıştı. Erkekler gerekli bilgilerle geri döndüler. Çelik kapının kilidi birkaç dakikada kırılabilirdi. Jansen depoda 50-60 tabanca olduğunu tahmin ediyordu. Diğerleri Berlin'den gelir gelmez eylemi gerçekleştireceklerdi. Üçü de geceyi yine Peter Brückner'in evinde geçirdiler.

Ulrike Meinhof Brückner'in kitapları arasında Lenin'in eserlerinin 7. cildini bulmuştu. Lenin'in 1903-1904 arası kaleme aldığı Rosa Luxemburg'a cevabı ve Menşeviklerle bir tartışmayı içeren metinlerdi bunlar. Kitabı Brückner'den ödünç aldı. Ayrıca Peter Brückner üniversite antentli bir kâğıda grubun bilimsel araştırma grubu olduğunu teyit eden tavsiye mektubu da yazmıştı. Meinhof, araştırma yaptıkları izlenimini pekiştirmek için başka sosyolojik kitaplar da almıştı yanma. "Kızıl kitaplar çok değerlidir," dedi Brückner kaygıyla, "o kitapları geri almak isterim". Sonra Brückner'in Wienke'yle nasıl temas kuracağı hakkında görüştüler.

Ulrike Meinhof her gün genel bir telefon kulübesinden saat 11, 18 veya 22'de Batı Berlin'i arayıp Gudrun Ensslin veya Baader'le konuşuyordu. Telefona önce bir erkek çıkıyor, "Bir dakika!" dedikten sonra örneğin "Carlos"u (Manfred Grashof) veya "Grete"yi (Gudrun Ensslin) telefona çağırıyordu.

6 Kasım'da Polle'ye hareket ettiler. Ruhland ve Jansen'dan araba kapısı açmayı ve düz kontak yaptırmayı öğrenen Ulrike Meinhof, ilk başlarda beceriksizliğine epeyce kızıyordu. Fakat zamanla bir BMW kilidini, otomobilin plakasını değiştiren Jansen'dan daha hızlı değiştirebilecek duruma geldi. Bu işten gerçekten hoşlanıyordu. İlk eylemlerdeki gerginliğini de giderek aşmıştı. Bir keresinde gözüne kestirdiği BMW'nin kapısını açmış, düz kontak yaptırmak isterken yanındakilerden biri, "Bazen yedek anahtarı güneşliğin arkasına yapıştırıyorlar," demişti. Gerçekten de öyleydi. "Kahretsin," dedi düş kırıklığıyla. Batı Berlin'de 'çiftleme-tekniği' geliştirmişlerdi. Örneğin açık gri bir Daimler-Benz çalıyorlar, sonra aynı renk ve aynı model bir otomobilin plakasını temin edip çalıntı arabaya monte ediyorlar-

dı. Böylece herhangi bir trafik kontrolünde otonun çalıntı olduğu ortaya çıkmıyordu.

Ali Jansen, Soltau yakınlarında VW'yi hendeğe düşürdü. Polis onu orada kesinlikle bulmamalıydı. Ruhland'a arabayı hemen bir oto tamircisine götürme talimatı veren Ulrike Meinhof, tamir için 1000 mark ödedikten sonra arabayı tek başına Köln'e götürerek sahibine iade etti.

Polle civarındaki tenha ormanlarda atış talimi yapıyorlardı. Bir kez Ali Jansen arabada oturmuş, Ulrike Meinhof'u beklerken, dikiz aynasından Meinhof'un arabaya doğru deli gibi koştuğunu gördü. Korkmuştu. Belli ki Meinhof'un peşinde birileri vardı. Motoru çalıştırıp kapıyı açtı ve Meinhof biner binmez hareket etti. "Ne oldu?" diye sordu telaşla. Meinhof kahkahayla güldü: "Canım sadece koşmak istedi!" Jansen çok kızmış, Jansen'ı sakinleştiren Meinhof, hareket etmenin kendisini ne kadar eğlendirdiğini anlatmaya çalışmıştı.

14 Kasım'da Meinhof Ruhland'la birlikte Bremen'e gitti, ama işlerini hallederken yalnız olmayı tercih etmişti. Sonra, Ruhland'tan kendisini *konkret*'in 'mucit'i Klaus Hübotter'in evine götürmesini istedi. 1969'da Hübotter'den bir mektup almış ama onunla hiç karşılaşmamıştı. Yine de reddedilmeyeceğini düşünüyordu. Kalacak yer ararken, illegalitede çalışmış eski komünistlere ve onların deneyimlerine güveniyordu. Fakat Hübotter evde olmadığı için kapıdan döndüler.

Klaus Rainer Röhl, Eylül 1970'de çocuklarla birlikte bir süre İtalya'da kalmıştı, ama artık Hamburg'ta yaşıyorlardı. Önceleri kızlar Blankensee'deki bir ilkokula polis koruması altında gidip geldiler. Villa geceleri gözetim altında tutuluyordu. Herkes -medya mensupları, polis, tanıdıklar, komşular, öğretmenler ve öğrenciler- ikizlerle çok ilgiliydi. Klaus Rainer Röhl, şarkıcı Wolf Biermann'ın altmış yedi yaşındaki annesi Emma Biermann'ın çocuklarla ilgilenmesini sağlamıştı. Hamburg'lu yaşlı bir anti-faşist ve direnişte denenmiş bir komünist olan Emma Biermann, Meinhof-Röhl ailesinin eski çevresindendi. Ancak Regine Röhl bunun dışında annelerinin dostlarından ve "grubun sempatizanlarından tamamen uzak tutuldukları"nı anlatıyor. "Annemizle ilgili olan her şeyden tamamen kopuk olarak, sadece anılarımızla ve her birimiz kendi başımıza yaşıyorduk."[223]

223) *Der Spiegel*, 29/1995.

Meinhof, Celle yakınlarında bir tanıdığını ziyaret ettikten sonra Ruhland'ı da yanına alarak Steinhuder Denizi'ne gitti. Bir gece sonra, saat birle iki arasında Jansen'la birlikte Hannover'in 25 kilometre kuzeybatısında, Neustadt am Rübenberge Belediye binasına zorla girip, 15 adet pasaport, bir kimlik ve 31 mühür çaldılar. 1970 yılının sonbaharının 19 Kasım'ı, Meinhof için tipik bir gündü. Yolculuk rotası yine yabanarılarının zigzag uçuşunu andırıyordu. Polle'den Hannover'e gitmişler, oradan Allertall ve Bremen'e geçmişler, sonra yine Hannover'e gelip Polle'ye dönmüşlerdi. Neustadt Belediyesi'nden aldıkları ganimeti Hannover'de postaya veren Jansen, gönderici adına uyduruk Lore Klein ismini yazmış, adres olarak da yine uyduruk bir adres vermişti: Uferstrasse Köln. Paket, Berlin-Schöneberg'te yine sahte bir adrese gidiyordu. Ama paket yerine gitmedi, bir yerde bir hata yapılmış olmalıydı.

Günlerinin son derece sıkıcı örgütsel işlerle geçmesi Ulrike Meinhof'a düş kırıklığı yaşatıyordu. Bazen Bremen'e gidip 1000 marklık bir çekin bozdurulması, bazen Batı Berlin'e bir paket gönderilmesi veya Batı Berlin'den gönderilen bir paketin alınması gerekiyordu. Hayatındaki tek değişiklik, yanlarında kaldığı ya da evlerinde sadece birkaç saat dinlendiği eski dostlarıyla yaptığı sohbetlerdi. Bu haftalar içinde çevresinde entelektüel tartışmalar yapabileceği kimse yoktu. Yanında sadece siyasal bakımdan angaje, fakat henüz çok genç Jansen ve esas olarak arabalarla ilgilenen eğitimsiz Ruhland vardı.

Ulrike Meinhof patlayıcı ve silah almak için para bulmuş, silah kullanmayı öğrenmişti, düzenli olarak da talim yapıyordu, fakat şimdiye kadar hiç tek başına silah satın almamıştı. Hamburg'ta gerçekleşmesi planlanan riskli bir silah alışverişi için Ruhland, 25 Kasım'da Aşağı Saksonya'nın Einbeck kentindeki bir silah mağazasından Anschütz marka küçük kalibreli bir tüfek alıp namlusunu ve dipçiğini kısaltmıştı. Aynı akşam, Hamburg merkez tren istasyonunun yakınlarında Grusdat ve bir başka Batı Berlinliyle buluştular. Taksi durağında onları bir silah satıcısı beklemekteydi. Silah satıcısı, içlerinden birinin, kendisi ve adamlarıyla birlikte gelip silahları Hamburg dışında bir yerde teslim almaları gerektiğini söyledi. Ulrike Meinhof durumu riskli bulduğu için silah alımı gerçekleşmedi.

Biri, Würzburg'taki silah şirketi Frankonia'ya girmeyi önermişti. 26 Kasım günü Jansen, Ruhland ve Meinhof Würzburg'a doğru yola çıktılar. Onlar şirketin arazisini gözetlerken Ulrike Meinhof, artık

Bad Berneck adını almış olan Berneck'e gidip 1945 yılından beri tanıdığı Holde Bischoff'un kız kardeşi Gertrud Holde'nin evinde kaldı. İki erkek kısa bir araştırmadan sonra şirket arazisinin çok iyi korunduğu ve şirkete girmenin imkânsız olduğu sonucuna vardılar. Gece ormanda kalmışlar ve ertesi sabah yanlarındaki tüfekle ormanda ateş talimi yapmışlardı. Öğlene doğru Würzburg'tan Ulrike Meinhof'u alıp Polle'ye geri döndüler.

Batı Berlin'den gelenlerle Ulrike Meinhof'un görüşmeleri sonucunda yeni banka soygunları yapılması kararlaştırılmıştı. İllegal hayat pahalıydı ve yapılması gereken siyasal eylemler için de para gerekiyordu. Eylül ayında gerçekleştirilen banka soygunlarından kaldırdıkları paralar tükenmişti. Grubun diğer üyeleri de, artık giderek tehlikeli olmaya başlayan Batı Berlin'i terk etmek istiyordu. Ayrıca geliş gidişlerde Almanya-Almanya sınırında iki kez kontrol edilmeleri tehlikeliydi. Önlerine koydukları yeni hedefler Ruhr bölgesi ve Güney Almanya'ydı; gerekli para bu kez burada temin edilecekti. Polle'den gelen üç kişi Köln, Oberhausen ve Gladbeck'te uygun bankaları gözlemeye başladılar.

Fakat silaha ihtiyaçları vardı. Bu arada yeni bir iş ortağı bulmuşlardı: El Fetih. Eylemin daha Ocak 1971'de Hamburg Dammtor istasyonu yakınlarında gerçekleşmesi gerekiyordu. 27 Kasım'da Meinhof, yolun girdisini çıktısını öğretmek için Ruhland'a birlikte oraya gitti. Bir gün sonra Jan-Carl Raspe, sahte belgeler, dört yeni telsiz ve çalıntı bir kırmızı Renault 16 ile birlikte Polle'ye geldi. Meinhof, üniformaları da sahte belgelerle telsizlerin yanma paketleyerek Raspe'yle birlikte Bremen'e gidip paketi arkadaşlarının evine bıraktı. Geceyi Bremen'de geçiren Meinhof ve Raspe ertesi gün, yani pazar günü Polle'ye geri döndüler. Pazartesi günü Raspe ve Ruhland Holzminden'de yiyecek bir şeyler satın almışlardı. Ama kahvaltıda kavga çıktı. Ruhland ailevi sebeplerden dolayı kısa süreliğine Batı Berlin'e gitmek istiyordu. "Çıldırdın mı, söz konusu bile olamaz," diyerek reddetti bunu Ulrike Meinhof. Ruhland, "Kesinlikle gideceğim," ısrarını sürdürüyor, "Yol parasını vermek zorundasınız," diye bastırıyordu. Ulrike Meinhof son sözünü söylemişti: "Para vermeyeceğiz, oraya gitmen gereksiz ve tehlikeli." Fakat gece olunca ortak kasadan 500 mark alıp direksiyona oturan Ruhland, Helmstedt yakınlarında Demokratik Almanya Cumhuriyeti sınırında dört saat trafikte bekleyince, yeniden geri dönme kararı aldı.

Gruba yeni üye kazanmanın sorun olduğu ortaya çıkmıştı. Ruhland gibi sosyal aidiyet ve kabul görme ihtiyacı nedeniyle gruba katılan, fakat grubun siyasal amaçlarını anlamayan teknisyenler, bir gün illegal olup ertesi gün tezini yazabileceğine inanan üniversite öğrencileri vardı. En azından açığa çıkmamış grup üyelerinin sosyal projelerde -yurt ve sosyal yardım kurumlarında, çırak gruplarında, fabrika gruplarında, mahalle projelerinde ya da benzer faaliyetler içinde- çalışmalarına devam etmeleri planının uygulanabilir olmadığı çoktan ortaya çıkmıştı. Grubun sosyal kampanyaları, militan daha doğrusu silahlı eylemlerle nerede ve nasıl destekleyeceği de bilinmiyordu. Grup, başlangıçtaki konseptinin bir bölümünden vazgeçmek zorundaydı.

Dostlarının tavsiyesi üzerine Ulrike Meinhof, Jan-Carl Raspe ve Kalle Ruhland Gelsenkirchen'de mühendis bir çiftin yanında kaldılar. O gece konuk oldukları çiftle sabahın ikisine kadar tartışmışlardı. Ertesi gün Ulrike Meinhof, Hannover-Oberhausen otobanının güneyindeki bölgeyi gözden geçirerek uygun bir banka aradı ve Recklingshausen'da bir tane buldu. Raspe'yle Ruhland da Gladbeck ve Bottropp'ta uygun birer banka bulmuşlardı. Jansen ise Oberhausen'da dolaşıyordu. Akşam olunca Meinhof evinde kaldığı kadına, "Bizim için Batı Berlin'de bir ev kiralayabilir misin?" sorusunu sormuş, kadın kısa bir duraksamanın ardından olumlu cevap vermişti. Berlin'de, Leibnizstrasse'de kendi adına ikinci bir ev kiralayarak anahtarı Gudrun Ensslin'e teslim etti. Harcadığı 2.800 mark dört hafta sonra bir paketle kendisine gönderildi.

Berlin'deki bir tutuklamanın ardından, Munsterlager silah deposuna yapılması planlanan eylemden de vazgeçilmişti. Ulrike Meinhof ve Kalle Ruhland Polle üzerinden Frankfurt'a geri dönüp Polle yakınlarında bir park yerinde, Raspe'nin Batı Berlin'den getirdiği kırmızı Renault 16'yı teslim aldılar. Meinhof arabanın kapısını açmıştı ki bir polis otosu yaklaştı. Arabayı günlerdir izleyen polisler ince sarışın kadından belgeleri talep ettiler, kadın görünür biçimde güvensiz bir tavırla uzattı belgelerini. Belgeler Sabine Marckwort adına düzenlenmişti. Memurlar kuşkulanmış olmalarına rağmen, alıkoymak için herhangi bir sebep bulunmadığından bir süre sonra gitmesine izin verdiler. Meinhof önlem olarak Renault 16'yı Alsfeld'te bıraktı, Frankfurt am Main'daki Cafe Westend'e de Ruhland'ın kullandığı arabayla gitti.

Yine silah temini söz konusuydu. El Fetih üyeleriyle görüşüyorlardı. Ulrike Meinhof koşulları açıkladı. Parayı Frankfurt'taki başka bir dostunun evinden getirdi. Aynı günün akşamı Firebird marka 9'luk 23 tabancayla geri döndü, silahlar için 10 bin mark vermişti. Tabancaları paylaştılar. Ulrike Meinhof polis kontrolü nedeniyle Polle'deki konutu terk etme kararı almıştı. Gece yarısı Raspe'yle bir arkadaşları bungolovdaki eşyaları almak üzere acele Polle'ye gittiler.

Ertesi gün öğleden önce Meinhof, Raspe ve Ruhland, şimdilik ihtiyaç duymadıkları 16 tabancayı saklamak üzere Hessen'de küçük bir yerleşim bölgesine gittiler. Frankfurt'taki ev iyice kalabalıklaşmıştı. Artık bu evde Ulrike Meinhof, Jan-Carl Raspe, Karl-Heinz Ruhland ve Batı Berlin'den yeni gelen yirmi sekiz yaşındaki sinema öğrencisi Holger Meins'la sevgilisi on dokuz yaşındaki fizik öğrencisi Beate Sturm yaşıyordu. Sonraki günlerde Frankfurt'ta çeşitli evlere dağıldılar, bu evlerin arasında Jürgen Seifert'le Monika Seifert-Mitscherlich'in evi de vardı. Aralarında yirmi yaşında bir fizik öğrencisi ve on altı yaşındaki bir kızın bulunduğu grubun diğer üyeleri, doğrudan Nürnberg'e gittiler, sonraki banka soygununun burada yapılması planlanmıştı.

Ulrike Meinhof, bildiği bir bölge olan Giessen çevresini dolaşıyor, uygun bankalar arıyordu. Weilburg'ta okula, Marburg'ta üniversiteye gitmişti. Bu bölgede bir sürü dostu vardı. Raspe'yle Ruhland, dostlarım görmeye giden Meinhof'u Giessen'de bekliyorlardı. Daha sonraki günlerde de Hessen, Franken ve Ruhr bölgelerinde banka arayışı sürdü. 10 Aralık'ta Ulrike Meinhof, Cafe Westend'te tanesi 450 marka Firebird marka 13 tabanca daha satın aldı. Birkaç grup üyesi Zeil caddesi üzerindeki bir silah mağazasından Firebird'ler için fatura karşılığında -ama faturanın üzerinde isim yoktu- iki paket parabellum mermi almışlardı. Bazı grup üyeleri de Frankfurt kent ormanında atış talimi yapmaya gittiler.

11 Aralık'ta Meinhof, on adet Firebird'i üçer kutu mermiyle iki paket yaparak Ruhr bölgesinde ve Nürnberg'teki temas adreslerine gönderdi. Ayrıca grubun, yapmayı planladığı yeni banka soygunlarından sonra saklanabileceği güvenli barınaklara ihtiyacı vardı. O yüzden Meinhof telefonla Odenwald/Fürth'te bungalov kiraladı. 12 Aralık'ta Ruhland'la Bremen'e gitti, eski dostlarını tehlikeye atmamak için Ruhland'a kiminle buluştuğunu yine söylememişti.

13 Aralık'ta Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin, Andreas Baader, Jan-Carl Raspe, Holger Meins, Astrid Proll, Marianne H., Beate Sturm, Karl Heinz Ruhland ve başkaları Frankfurt'ta Offenbach karayolu üzerinde biraraya geldiler. Ensslin ve Baader'i Ulrike Meinhof istasyondan almıştı. Diğerlerinin şoförlüğünü Ruhland yapıyordu. Bu arada eylemlerden sonra kaçıp saklanabilecekleri geniş bir yerleri daha olmuştu. Monika Seifert-Mitscherlich'in Bad Kissingen'de bir zamanlar sanatoryum olarak kullanılmış, ailesine ait otuz odalı bir evi vardı. Bir kartpostalın arkasına, "bu kartın sahibinin evimizde kalmasına izin veriyorum" yazıp imzalamıştı. Yeni konuklar kimsenin dikkatini çekmeyecekti, çünkü bu eski binada her zaman tuhaf birileri ve başka kentlerden gelmiş solcu gençler kalıyordu.

Soğuk ve kötü durumda olan evin en az iki odasını derleyip toparlayıp oturulabilecek hale getirme görevi Ruhland'a verilmişti; o da birkaç gaz sobası satın alıp odalara kurmuştu. 15 Aralık'ta grubun bir bölümü geldi. Bir gün sonra eve ulaşan Ulrike Meinhof, Ensslin ve Baader hemen odaya çekilip hazırlıkları gözden geçirerek banka soygunlarından sonra neler yapılması gerektiği hakkında konuştular. Baader işbirliği yapmak isteyen İsviçreli bir gruptan söz etti. Batı Berlin ve Kuzey Almanya'dakilerin yanı sıra Oberhausen, Köln, Gelsenkirchen, Fürth, Nürnberg, Bad Kissingen ve Güney Almanya'da bazı yerlerde eylemlerden sonra saklanabilecekleri barınakları vardı. Banka soygunlarım Oberhausen ve Nürnberg'te gerçekleştirme kararı aldılar. 18 Aralık'ta bütün ayrıntıları bir kez daha gözden geçirdikten sonra rahatlamışlardı; sigaralarını tüttürüp içki içtiler, müzik dinlediler, biraz eğlenmeyi hak etmişlerdi

20 Aralık akşamı saat 22'ye doğru Ali Jansen, Karl Heinz Ruhland ve Beate Sturm, Jansen'ın bir arkadaşıyla birlikte Oberhausen'da hareket halindelerdi. Banka soygunu için araba kaldırmak üzere o gece ihtiyaçları olan araç gereci Jansen'm arkadaşının evinden alacaklardı. Bir polis devriyesi tarafından durduruldular. Polislerin talebi üzerine Ruhland, belgelerini gösterdi. Polisler, verileri kontrol etmek için Ruhland'la birlikte polis arabasına gitmişlerdi. Diğer üçü bir taksiye atlayıp oradan uzaklaştılar. Daha sonra Ruhland'm dolu ve emniyeti açılmış tabancasını hiç direnmeden polislere teslim ettiği söylendi. Fakat bu öykü, Federal Kriminal Daire'yle onun ilk baş tanığı olacak olan Ruhland arasında yapılan anlaşma sonucu sonra-

dan kurulmuş olabilir. Ruhland'ın bülbül gibi şakıyacağını Ulrike Meinhof elbette ki tahmin edemezdi.

Meinhof ve Jan-Carl Raspe 21Aralık günü sabah erkenden Gelsenkirchen'e vardıklarında bitkin haldelerdi. Onlar da Gelsenkirchen-Erle'de polis kontrolüne yakalanmışlardı. Meinhof, ehliyeti henüz polisin elindeyken tuhaf bir şeyler hissedip gaza bastı. Bremen'de ikamet eden 'Sabine Marckwort' adına düzenlenmiş sürücü belgesine Ulrike Meinhof'un sarı ve kısa saçlı güncel fotoğrafı yapıştırılmıştı. Fakat polisler ellerinden kaçan kişiyi tanımadılar. Ruhland'ın yakalanması, Ulrike Meinhof'un kıl payı kurtulması ve kontrollerin çok sıklaşmasının yarattığı şok öyle büyüktü ki, grup Oberhausen'da yapmayı planladığı banka soygunundan vazgeçti.

Noel'den iki gün önce Ulrike Meinhof, Astrid Proll, Ali Jansen ve bir üniversite öğrencisi, Nürnberg'te bir Mercedes çalma girişiminde bulundular. Fakat gözlerine kestirdikleri Mercedes'in sahibi gurur kaynağı arabasını kontrol etmek için sık sık pencereden bakıyordu. Arabasıyla birinin uğraştığını görür görmez derhal polisi aramıştı. Ulrike Meinhof, Astrid Proll'un kullandığı arabaya kendisini zor atmış atmış ve hızla oradan uzaklaşmışlardı. Ali Jansen'la üniversite öğrencisi, Meistersingerhalle'nin yakınlarında yakalandılar. Ali Jansen çılgına dönmüştü, 9'luk tabancasını çekti ve kendi ifadesine göre havaya ateş etti, polis ise üzerlerine ateş ettiği iddiasındaydı. Sonra bindirildiği ama bir türlü çalışmayan polis otosundan kaçmaya başladı. Polisler ateş ettiler ama isabet ettiremediler. Jansen direnmekten vazgeçti.

Nürnberg'te yapmayı planladıkları banka soygununu da iptal ettiler. Üniversite öğrencisinin bildiği bütün konspiratif konutlar terk edilmişti. Grup Franken bölgesinden ayrılıp Baden Würtemberg'e doğru yola çıktı. 24 Aralık 1970'de Stutgart'ta bir dostun evinde toplandılar, ama hepsi çok gergindi. Bundan sonra izlenecek strateji üzerine tartışma çıktı. Ulrike Meinhof umutsuzdu. Zaten grubun çalışmasını çoktandır yeterince siyasal bulmuyor, örgütlenme için yapılan büyük harcamalar sinirine gidiyordu. "Nasıl bir konsept bu? Oradan oraya git gel? Bir o bankaya gir, bir bu bankaya. Çok da iyi bilmediğimiz bir şeyler yapıp duruyoruz!" diye bağırdı Baader'e. Baader de yine bağırarak, kendilerini tehlikeye atmadan sürekli aynı yerde kalamayacaklarını söylüyordu: "Geliriz, eylem yaparız ve gideriz!" Başlangıçta banka soygunlarında sömürülen halka kısa bir

konuşma yapmayı veya bildiri dağıtmayı amaçlıyorlardı, ama bu düşünceden vazgeçeli çok olmuştu. Ulrike Meinhof grubun siyasal pozisyonunun kaleme alınıp yayınlanması gerektiğinde ısrarlıydı. Bir metin taslağı hazırlama görevi de ona verildi. Grup Federal Kriminal Dairesi'nin soruşturma metotları hakkında deneyim kazanma konusunda da gayret sarf ediyordu.

15 Ocak 1971'de Kassel'da girdikleri iki Sparkasse şubesinden toplam 114.530 DM kaldırdılar. Bu eylemden önce on dokuz yaşındaki Beate Sturm Baader-Meinhof Grubu'ndan ayrıldı. Ulrike Meinhof'un Nisan 1972'de yazdığı gibi, Sturm, "Kısa bir kaçamağın ardından ailesinin kucağına geri dönmüş"tü.[224] Federal Kriminal Dairesi 'Sabine Marckwort'un aslında Ulrike Meinhof olduğunu, ele geçmiş olan Kalle Ruhland'ın verdiği ifadeden öğrendi. Polis ancak dört hafta sonra Meinhof'un yeni fotoğrafının elinde olduğunu anlayabilmişti. Eduart Zimmermann'ın, aydınlanmamış suç dosyalarının ele alınıp halktan yardım istendiği *Aktenzeichen XY ungelöst* adlı televizyon programına verilen fotoğraf 22 Ocak 1971'de yayınlandı. Bu programdan sonra Ulrike Meinhof yine sık sık başörtüsü kullanmaya başlamıştı.

Bir sürü insan kaygılıydı, değişik türden kaygılardı bunlar. Meinhof'un Doğu Almanya'daki akrabaları, Ulrike'nin günün birinde kapılarını çalabileceğinden kaygı duyuyorlardı. Ulrike Meinhof'u seven Heidi Leonhardt, Hindistan'daki kızı Christiane'ye şunları yazdı: "İnsan, ilmeğin giderek daha fazla sıkıldığını hissediyor ve ben olacaklardan korkuyorum." Hem Ulrike Meinhof'un, hem de Gudrun Ensslin'in burs aldığı Alman Halk Yüksek Öğrenim Vakfı'nda görev yapan Profesör Ernst Heinitz, Öğrenim Vakfı'nın, en yetenekli, en duyarlı ve en eleştirel öğrencilerinin mevcut durumu kabullenmemelerini ve yanlış yollara sapmalarım kaygıyla izlediğini söylemişti.

Fedaral Kriminal Daire'nin hazırladığı aranıyor afişinde Meinhof'un üç fotoğrafı, muhtemel kod isimleri, doğum tarihi ve şu bilgiler yer alıyordu: "Yaklaşık 1,65 boyunda, zayıf, kumral, çoğunlukla güneş gözlüğü takar, saç rengi ve biçimini sık sık değiştirir (peruk kullanır). Bir suç örgütüne üye olan şahıs banka soygunları, sahte belge düzenleme ve başka suçlardan aranmaktadır. Tutuklama emri:

224) RAF, "Dem Volke dienen. Stadtguerilla und Klassenkampf", Nisan 1972, Rote Armee Fraktion, "Texte", *a.g.y.*, s. 140.

Berlin/Tiergarten Sulh Mahkemesi 348Gs58/70. Yanındakileri -değişiyor-, Baader-Meinhof Grubu üyesi saymak gerekir. Çalıntı ya da sahte plakalı hızlı binek otolar kullanır (çoğunlukla BMW). Tutuklama: BKA-III (SG)-Bonn-Bad Godesberg-02229/53001" ve ardından da kalın harflerle yazılmış bir not: "Dikkat! Ateşli silah taşır!!

1 Şubat 1971'de Federal Kriminal Daire, içişleri bakanı Hans-Dietrich Genscher'in talimatıyla, kısa adı Soko-BM olan özel bir Baader-Meinhof komisyonu kurdu. Komisyon'a tahsis edilen odalardaki masaların üzerinde, özellikle Berlin'den gelen dosyalar dağ gibi yükseliyordu. Federal Kriminal Daire'nin projesinin adı Baader-Meinhof-Komplex'di. Oysa o sıralarda Meinhof, Ensslin ve Baader çevresinde toplanmış grubun bir ismi yoktu henüz.

1950'lilerde daha sonra yasaklanacak olan KPD'ye karşı soruşturmalara katılan Kriminal Daire başkomiseri Alfred Klaus, soldan gelen düşmana karşı yürütülecek mücadele için oldukça uygun biriydi. Devlet Güvenlik Dairesi'nin belgelerini, basında çıkan haberleri, bildirileri ve diğer yayınları inceledikten sonra 19 Şubat 1971'de 63 sayfalık bir ön rapor sundu. "Ateşli silahlarını acımasızca kullanan" yaklaşık 30 kişilik 'anarşist' grubu, ceza yasasının 129. maddesi çerçevesinde "suç işlemek için biraraya gelmiş suç örgütü" olarak değerlendiriyordu. "Görüldüğü kadarıyla grubun, tüzüğü, yükümlülük beyanları ve paramiliter yapıları olan sıkı bir örgütlenme biçimine sahip olmayışı" fark etmezdi. 'Anna', 'Ali', 'Kalle', 'Prinz' gibi 'kod adları' -oysa bunlar sadece lakaptı-, ayrıca 'şifreler', 'sahte adresler', 'kodlanmış telefon numaraları' yetiyordu. O sıralar hukuki olarak henüz 'terörist örgüt' yapısı yoktu. Klaus, "Grup üyeleri, 'sınıf egemenliği ve baskı sistemi' olarak gördükleri mevcut toplumsal düzeni radikal devrimle yıkmak" ve "'proleter solun' devrimci dayanışmasını tesis etmek istemektedir," diyor, ayrıca Federal Kriminal Daire ve medya tarafından sürekli 'anarşist' olarak yaftalanmasına rağmen, grubun kendisini "devrimci sosyalist ve anti-revizyonist komünist olarak tanımladığı"nı belirtiyordu. 'İdeolojik arka plan' hakkında ise şunları yazıyordu: "Faillerin cezayı gerektiren fiillerinin ve izledikleri devrimci hedeflerin sebepleri, Almanya Sosyalist Öğrenci Birliği tarafından temsil edilen anti-otoriter öğrenci hareketi ve Parlamento Dışı Muhalefet'in diğer güçlerinin başlattığı, son yıllarda meydana gelen toplumsal çatışmalarda yatmaktadır." Yani Federal Kriminal Daire, Federal Hükümet ve

Federal Başsavcılık, baştan beri grubun eylemlerinin siyasal sebeplere-bu sebepler nasıl değerlendiriliyor olursa olsun- dayandığını ve daha sonra bunları bilerek kriminalize etseler de, bu sebeplerin nereden kaynaklandığını bilmekteydi.

Kriminal Daire başkomiseri Alfred Klaus dosyaya, "suçlananların ve diğer şüpheli şahısların listesi"ni koymuştu. Listede yer alan 51 isim arasında, yardım ve yataklık edenler de bulunuyordu. Federal Kriminal Daire'nin Mart 1971'de yaptığı bir saptamaya göre, Baader-Meinhof-Çetesi'nin 20 üyesi vardı ve bunlardan on ikisi hâlâ yakalanmamıştı. Andreas Baader (27), Ulrike Meinhof (36), Gudrun Ensslin (30), Astrid Proll (23), Manfred Grashof (24), Jan-Carl Raspe (26), Holger Meins (29), Petra Schelm (20), Marianne H. (31) bu listedeydi. Horst Mahler (35), Brigitte Asdonk (23), Irene G. (19), Monika Berberich (28), Ingrid Schubert (26), Heinrich 'Ali' Jansen (23), Karl-Heinz Ruhland (33) ise tutuklanmıştı. Bazı isimleri Federal Kriminal Daire henüz bilmiyordu. Aranan 20 kişinin 14'ü savaş çocuğuydu.

Kriminal Daire başkomiseri Alfred Klaus'un uzmanlık alanı, arananların sosyal çevrelerini, özellikle de ailelerini araştırmaktı. Ulrike Meinhof sonraları onunla tanıştığında dalga geçerek 'Aile Aynasızı' diyecekti. Bazı kişilerin Federal Kriminal Daire'yle işbirliği yapmayı reddetmelerine karşın, Klaus Rainer Röhl ile Renate Riemeck, Ulrike Meinhof'un profilini oluşturmak isteyen Başkomiser Klaus'a yardımcı oldular. Başkomiserin notlarına göre Klaus Rainer Röhl, Ulrike Meinhof "kimliğinin [...] 60'lı yılların ortasında" yaşadığı "bu korkunç kırılma"dan "kendisini de bir parça sorumlu hissediyor"du. "Ulrike onda sevgi ve güven aramış, ama kendisi ona bunları verememiş"ti. Meinhof'u, şiddetle karşı çıkmasına rağmen evlenmeye razı eden kendisi olmuştu. Renate Riemeck ise manevi kızını, "uyum sağlama çabası içinde, yani telkinlere açık" olarak tanımlıyordu. Ulrike Meinhof'un "güçsüzler karşısında hemen koruma işlevi üstlendiği [...] böylece her zaman birileriyle -örneğin okul sözcüsü olarak okul idaresiyle- çatışmak zorunda kaldığı"nı söylemişti. Başkomiserin bu görüşmelerden sonra vardığı sonuç şöyleydi: Ulrike Meinhof'un "kimlik değişimine 4,5 saat süren ağır beyin ameliyatı da [...] etkide bulunmuş olabilir. [...] Tıp adamları bu tür operasyonlardan sonra karakter değişikliğini (muhakeme gücünün sınırlanmasını) mümkün görüyorlar." Böylece, ileride Ulrike Meinhof

'un tutukluluk koşullarının çok sertleşmesine sebep olacak haksız bir suçlamayla doğmuş oldu. Riemeck başkomisere "oldukça kalabalık Meinhof ailesinde" ne kadar önemli şahsiyetlerin bulunduğunu da anlatmıştı: "Çok sayıda doktor, yazar ve papaz", aralarında "Berlin'in eski belediye başkanı Heinrich Albertz de var"dı. Riemeck Wienke'nin özel ilişkileri hakkında bile bilgiler vermişti.

İlk dosyasında başkomiser Klaus, Ulrike Meinhof'a 1971 yılının Ocak ortalarına kadar isnat edilen suçları sayıyordu. Bu liste Mayıs 1969'da Röhl'ün evinin 'tahrip edilmesi'yle başlıyor, Ocak 1971'de Kassel'daki banka soygunuyla sona eriyordu. Bu zamana kadar Ulrike Meinhof kimseye ateş etmemiş, kimsenin kılına zarar vermemişti.

Federal Kriminal Daire, Baader-Meinhof-Grubu'nun sosyal çevresine girmeye çalışırken, grup da yaygınlaşma çabasını sürdürmekteydi. Haziran 1970'de Heidelberg'te yapılan Cabora-Bassa-Gösterisi'nin fotoğrafları Gudrun Ensslin'le Anderas Baader'de, bir kısmı Sosyalist Hasta Kolektifi'nden (SPK) olan militanlarla temasa geçme fikrini doğurmuştu. İkisi de eylemcilerin ileri sürdükleri siyasal taleplerden ve sergiledikleri savaşçı karakterden çok etkilenmişlerdi. Cabora Bassa, Güney Afrika'daki Portekiz sömürgesi Mozambik'te en büyük baraj projesinin adıydı. Portekiz oraya 1 milyon Avrupalı'yı yerleştirmek istiyordu. Beş Alman şirketler grubu da sömürüden pay alma niyeti içindeydi. Gudrun Ensslin'le Andreas Baader bu nedenle Heidelberg'e gittiler.

Sosyalist Hasta Kolektifi, asistan doktor Wolfgang Huber'in yönettiği 'hastaların öz örgütü'ydü. Heidelberg Psikiyatri Kliniği'nde elektro-şok ya da neroleptik tedavi gören veya kısıt altına alınan travmatize hastalar, sağlık alanında çalışan veya eğitim gören kişilerle Şubat 1970'de birleşmişlerdi. Sosyalist Hasta Kolektifi, hastalığı, insanlık dışı bir topluma karşı 'bilginin ve değişimin silahı' olarak algılıyordu. Kliniğin yönetimi, doktorun otoritesine şüpheyle yaklaşan bu küstah hastalara kızıyor ve onlara karşı zorbaca davranıyordu. Hastalara reçete yazılmıyor, mekânlar kapatılıyor, Sosyalist Hasta Kolektifi'ne mensup hastalar 'tehlikeli deliler' olarak tanımlanıyordu. Sonunda Dr. Huber işten çıkarıldı. Fakat Sosyalist Hasta Kolektifi açlık grevleri ve büro işgalleriyle kendisine ödenek ve mekân verilmesini kabul ettirmişti. Sol liberal üniversite rektörü Rolf Rendtorff ve bilirkişi sıfatıyla aralarında Peter Brückner ve Horst-Eberhardt Richter'in de bulunduğu bazı profesörler, SPK'nın üniversite

kuruluşu olması için yoğun uğraş sarf ediyorlardı. Projeye karşı olan muhafazakâr psikiyatristler, Hans Filbinger başkanlığındaki CDU eyalet hükümeti ve sağcıların saldırıları sonucu Sosyalist Hasta Kolektifi illegalize edildi, üzerindeki baskı dayanılmaz bir hal almıştı; bütün ödenekleri kesildi, medya saldırısı yoğunlaştı, polis baskınları çoğaldı, intiharlar ve intihar girişimleri de oldu. Bu sürecin sonunda militanların bir bölümü radikalleşmişti.

Bonn'dan gelen yirmi bir yaşındaki psikoloji öğrencisi Margrit Schiller'in annesi CDU belediye meclisi üyesi, babası Askeri Karşı İstihbarat Servisi'nde (MAD) binbaşıydı. Ocak 1971'den bu yana Sosyalist Hasta Kolektifi'yle temasta olan genç kız, esas olarak İtalyan psikiyatrist Franco Basaglia'nın geliştirdiği 'anti-psikiyatri' konseptine inanıyordu ve Sosyalist Hasta Kolektifi'nin çalışma grupları içinde tarih ve politikayla da ilgilenmeye başlamıştı. Bir arkadaşı pasaportunu verip kayıp ilanında bulunmayı göze alıp alamayacağını sorduğunda, pasaportun kimin için istendiğini anlamıştı ve hemen kabul eti. Yapılan ev aramaları, polisin zorbalığa varan uygulamaları ve medyanın haber veriş şekli karşısında öyle öfkeliydi ki, "Baader-Meinhof-Grubu" nun aranıyor afişlerinin yapıştırıldığı dükkanların camlarını kırmıştı. Birkaç gün sonra arkadaşı, "birkaç gün senin evinde kalabilirler mi ?" diye sordu. Attığı bu adımın daha büyük bir adım olduğunu bilmesine rağmen kabul etmiş ama ilk gece gerginlikten kusmuştu. Birkaç gün sonra, Şubat 1971'de konuklarını tanıma yönündeki ısrarı sonuç verdi. Buluşmadan önce aranıyor afişindeki fotoğraflara bir kez daha dikkatle bakmıştı, fakat onları evinde görünce hiçbirini tanıyamadı: Saçlarını başörtüsünün altına gizleyen Ulrike Meinhof, kısa boylu ve inceydi, sigaranın birini söndürüp birini yakıyordu. Gudrun Ensslin, uzun, sarı ve düz saçlarını afrolook yaptırmıştı. Baader'in saçları açık sarıya boyanmıştı. Üçü yatakta tembel tembel dönüp duruyorlardı. Uzun boylu ve ince olan Jan-Carl Raspe duvara dayanmıştı. "Sizinle tanışmak istedim," dedi Margrit Schiller çekinerek. Baader, evini kullanmaya devam edip edemeyeceklerini sordu, Margrit Schiller evet dedi.[225]

Dördü Margrit Schiller'i odadan gönderip bir süre görüştükten sonra genç kızı aralarına kabul etmişlerdi. Daha sonraki aylarda da-

225) Margrit Schiller, *Es war ein harter Kampf um meine Erinnerung. Ein Lebensbericht aus der RAF*, Münih: Piper, 2001, s. 40.

ha sık geldiler bu eve. Kısa süre sonra Holger Meins da onlara katıldı. Margrit Schiller'in evi, dinlenmek, okumak, yazmak ve tartışmak için geri çekilme mekânı işini görüyordu. Bu evde planlar üzerine çalışıyor, silahlarını temizliyor, müzik dinliyor, özellikle "daha önce hayatını daktilo başında geçirmiş, şimdiyse içlerinden en hızlı araba kaldırabilen" (Schiller)[226] Ulrike Meinhof'a takılıyor, Donald-Duck ve Micky-Maus dergilerini okuyup gülüyorlardı. "Andreas ve Gudrun şakalaşıp teenagerler gibi kikirdeyebiliyorlardı." Hepsinin gevşeme yöntemleri farklıydı. Ulrike Meinhof saatlerce banyoda kalmaktan hoşlanıyordu.

Ulrike Meinhof'la Gudrun Ensslin birbirlerini son derece iyi tamamlıyorlardı: Meinhof entelektüeldi, yazardı, teorisyendi, son derece siyasal olan Ensslin ise grubun sosyal uyumunu sağlıyor ve zaman zaman hiddet patlamaları yaşayan Baader'i yatıştırıyordu.

Margrit Schiller, grup içinde kadınların büyük bir özgüvenle davranmalarından çok etkilemişti. Grupta lezbiyen ilişkiler olağan görülüyordu, oysa erkeklerden de hoşlanan Margrit Schiller, bir kadına duyduğu aşkı itiraf edip etmemekle boğuşmaktaydı. RAF'lı kadınlarla bu konu üzerinde de konuşmuştu. Kamuoyunun kadın RAF'lıları erkek RAF'lılardan farklı algıladığını anlattılar. Andreas Baader kurtarıldıktan sonra yalnızca Ulrike Meinhof'un fotoğrafının yayınlanması sadece bir örnekti. Medya 'Baader'in lezbiyen kızları'nı çekiştirip duruyordu. Ulrike Meinhof'un silahlı mücadeleye katılma kararı vermesini de, Andreas Baader'e duyduğu seksüel bağımlılıkla açıklamıştı medya. Ulrike Meinhof'u ve grubun neredeyse yarısını oluşturan RAF'lı kadınları siyasal düzlemde eleştirmek yerine, cinsel bakımdan küçültme çizgisi izleniyordu. Yeni gelişen kadın hareketi henüz emekleme evresindeydi ve kadınlar Batı Almanya'da her alanda eşitsiz uygulamaların hedefiydi. Oysa şimdi ellerine silah alan ve hatta kadınlardan hoşlanan kadınlar vardı. Bunun tek bir anlamı olabilirdi: Bu kadınlar kafayı yemişlerdi. Genscher'in içişleri bakanlığında Kamu Güvenliği Bölümü'nün yöneticisi olan Günther Nollau, "grupta bu kadar fazla kadın olmasına" şaşırıyordu ve şu sonucu çıkarmıştı: "Belki de bu durum, burada belirgin biçimde görüldüğü gibi kadının kurtuluşunun ifrada vardırılmasıdır."[227]

---

226) *A.g.y.*, s. 41 ve devamı.
227) *Der Spiegel*, 9/1971.

Ulrike Meinhof ve Andreas Baader bir metin üzerinde saatlerce tartışabiliyorlardı, diye hatırlıyor Schiller. Güç testi gibiydi. Birbirlerine hırlıyor, karşılıklı gülüyor, düşünüyorlardı. Andreas Baader, Ulrike Meinhof'un formülasyonlarından birini biraz kaba eleştirdiğinde, Meinhof, "Kendin yaz o zaman," diye tersliyordu. Andreas Baader gülüyor: "Benim bu meseleleri senin gibi ifade edemeyeceğimi biliyorsun. Metinde ne olması gerektiği konusunda bir fikrim var, ama aramızda senin dışında yazabilecek kimse yok."[228] Ulrike Meinhof, haftalarca sabahtan akşama kadar küçük bir daktilonun başındaydı. Metinler tartışıldıktan sonra yeniden gözden geçirilirdi. Meinhof, ara sıra dost komünlerin kütüphanelerini boşaltıyordu. Böylece Nisan 1971'de, yani Michele Ray'in *Spiegel*'e sattığı başarısız bant kaydından on bir ay, *Agit 883*'te yayınlanmış olan "Kızıl Ordu'yu Kurmak" başlıklı kısa ve çarpıcı metnin kaleme alınmasından yaklaşık bir yıl sonra RAF'ın ilk ayrıntılı metni ortaya çıkmıştı: "Şehir Gerillacılığı Konsepti."[229] Grup bütün metinleri kolektif yayınlama kararı almıştı.

"Şehir Gerillacılığı Konsepti", esas olarak Mao Zedung'a, fakat aynı zamanda klasiklere (Marx'tan Lenin'e, Louis August Blanqui ve Feorg Lukacs'a kadar), Latin Amerika'nın devrim hareketlerine (Regis Debray ve Carlos Marighella) ve Kara Panter Hareketi'ne (Stokeley Carmichel ve Eldridge Cleaver) dayanıyordu. Federal Almanya'da hüküm süren koşulların analizini içeren metin, İtalya ve Fansa'nın aksine proleter kitle hareketiyle bağları olmayan öğrenci hareketinin çözülüşünü, sosyal-demokrasinin sağa evrilerek gelişmesini ve sendikalarla fabrika gruplarının güçsüzlüğünü konu almıştı. Fakat hangi renkte olursa olsun hiçbir Marksist şimdiye kadar bu durumdan silahlı mücadele sonucunu çıkarmamıştı. Sosyal hareketlerin ve işçi hareketinin nesnel güçsüzlüğünden yazı kolektifi bir paradoks geliştirmişti: "Silahlı mücadelenin koşulları olgunlaştığında silahlı mücadeleyi hazırlamak için geç kalınmış olacağından bugün şehir gerillası"na ihtiyaç vardı. Metinde Federal Almanya'da hüküm süren koşullar, Latin Amerika diktatörlüklerindeki koşullarla kıyaslanıyordu. Sosyalist Öğrenci Birliği'nin iyi günlerinde görünüşte fazla zorlanmadan egemen olduğu oyun, yani saflarının bilinçlendiril-

228) Schiller, *Es war ein harter Kampf*, s. 51.
229) RAF, "Das Konzept Stadtguerilla", Nisan 1971, Roter Armee Fraktion, *Texte*, s. 27-48.

mesi ve hedeflenmiş provokasyonlarla sağlanan gelişmenin birleştirilmesi, sonra bu gelişmenin kendi saflarına ve topluma akıtılması sahici bir sosyal taban ve aynı zamanda tabanla 'öncü' arasında sıkı ve gündelik bir bağı gerektiriyordu. Oysa RAF özgül tarihi nedeniyle tabanı olmayan öncü durumundaydı.

Grup, içinde bulunduğu durum sebebiyle savunma hattını ileride kurmak zorundaydı. Eleştirilerin sadece kapitalist kamptan veya SPD'yle barışmış olanlardan gelmediğine gözlerini kapatıyorlardı, çünkü olumlu tepkiler de vardı. RAF, analitik ve stratejik boşlukları etik tutuculukla dolduruyordu. Silahlı mücadele esas amaç haline gelmişti. Burjuva toplumuna teslimiyet olarak değerlendirdikleri legal sola giden bütün yolları tamamen kapatmış görünüyorlardı. Bir devrimci her zaman ölümüne mücadeleye hazır olmalıydı.

30 Nisan 1971'de Jan-Carl Raspe'yle Holger Meins, üst üste istiflenmiş "Şehir Gerillacılığı Konsepti" adlı yazıyı Ufer Caddesi'ndeki eve taşıdı. Ön sayfaya RAF'ın sembolü haline gelen logo -kızıl yıldız üzerinde makineli tüfek ve tüfeğin üzerinde büyük harflerle RAF yazısı- ilk kez basılmıştı. Artık grubun adı Kızıl Ordu Fraksiyonu'ydu. Ciddi bir arayış sonunda mı bulunmuştu bu ad, yoksa bazı üyelerin daha sonra hatırladıkları gibi siyasal bir şaka mıydı, artık bilmemiz imkânsız. Ertesi gün Heidelberg Üniversitesi'nde bu bildiriyi göz açıp kapayıncaya kadar dağıtarak yıldırım hızıyla ortadan kayboldular. Diğer büyük kentlerde de aynısı olmuştu. Dört hafta sonra bir kitap kalınlığında başka bir metin daha yayınlandı: "Batı Avrupa'da Silahlı Mücadele."[230] 1971 sonbaharında RAF'la sol içi bir tartışma başlatmak amacıyla Klaus Wagenbach yayınevi tarafından yayınlanan bu broşür derhal yasaklandı.

Federal Kriminal Daire şimdiye kadar nispeten başarısız olduğu için soruşturma daha da sertleşmişti. RAF için özel konutlardan yararlanmak giderek zorlaşıyordu. Karl-Heinz Ruhland'ın ya da güvenilmez olduğu düşünülen herhangi başka birinin bildiği evleri kullanmak imkânsızlaşmıştı. Grup üyelerinin akraba ve dostlarının da evleri aranıyordu. Bu arada Federal Kriminal Daire, RAF üyesi olduğundan kuşkulandığı kişilerle bir biçimde ilişkisi olan veya siyasal düşüncelerini ifade eden veya polisin tutumunu eleştiren yurttaşları

230) RAF, "Über den bewaffneten Kampf in Westeuropa", Mayıs 1971: Roter Armee Fraktion, *Texte*, s. 49-111.

RAF 'sempatizanı' olarak listelemişti. O yüzden RAF giderek büyük kentlerin anonim bölgelerinde ev kiralamaya başladı. Bu işi sempatizanlar ya da polisin hakkında henüz bilgi sahibi olmadığı ve legal hayatına devam eden yeni üyeler yapıyorlardı.

RAF, sol yayınevlerinden birinin abonman listesi yardımıyla kendisine yeni adresler bulmayı planlamıştı. Bazen, şahsen hiç tanımadıkları ne kadar çok solcunun para vererek, gece kalacak yer temin ederek, sağlık yardımı sağlayarak ve daha pek çok yoldan onları desteklediğini görerek şaşırıyorlardı. "Anna'nın selamı var," demişti bir jinekolog, Barbara Morawiecz'e. "O nasıl?" diye sordu Morawiecz şaşırarak. "Böbreklerle biraz sorunu var, ama bunun dışında son derece iyi," cevabını verdi doktor. Bunun üzerine, "Ulrike'ye selam söyleyin," ricasında bulundu Morawiecz.

Yönetimi CDU'ya yakın olan Allensbach Kamuoyu Araştırma Enstitüsü'nün 1971 yılında açıkladığı, "Baader-Meinhof: Suçlu mu, Yoksa Kahraman mı?" konulu kamuoyu yoklamasının sonuçları Federal Hükümeti, Federal Başsavcılığı ve Federal Kriminal Daire'yi çok şaşırtmıştı. Yoklamaya katılanların yüzde 82'si grubu tanıyordu. Soru sorulan 1000 kişiden yüzde 18'i RAF'ın hâlâ "öncelikle siyasal inançları nedeniyle böyle davrandığı" kanaatindeydi. Yüzde 31'inin herhangi bir düşüncesi yoktu. Soru sorulan otuz yaşın altında her dört kişiden biri RAF'a belli bir sempati duyuyordu. Her on Kuzey-Alman'dan biri grup üyelerini evinde barındırmaya hazırdı. Federal düzeyde her 20 yurtaştan biri bu düşüncedeydi. Allensbach, "polisin yaptığı soruşturmanın zor bir sosyal-psikolojik atmosfer"de gerçekleştiğini saptamıştı. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* endişeliydi: "Bu konuda yüzde beş, yüzde yüz etki yaratır."

Federal Kriminal Daire'nin edindiği bilgiye göre, RAF üyeleri Aşağı Saksonya ve Hamburg bölgesinden 'sık sık geçiyorlar'dı. Çeşitli polis merkezlerinden çok sayıda polis memuru çekilip Federal Kriminal Daire'nin hizmetine verildi. Allensbach kamuoyu yoklamasından birkaç gün önce Hamburg çevresinde trafik âdeta çöktü. Bütün yollar tutulmuştu. 3 bin polisin katıldığı, Federal Almanya'da şimdiye kadar yapılan en büyük polis aramasının adı 'Kobra Harekâtı'ydı. 15 Temmuz 1971 perşembe günü, saat 16.16'da Alman Haber Ajansı, dpa Landesdienst Nord haberi geçti: "Ulrike Meinhof Hamburg'ta polisle girdiği silahlı çatışmada vuruldu." Altı dakika sonra,

tamamlayıcı başka bir bilgi verildi: "Kaçarken vuruldu." Oysa çatışmada ölen Ulrike Meinhof değildi.

Makyöz olmak isteyen ve uzun saçlı erkek arkadaşı Manfred Grashof'u ailesine kabul ettiremeyen 'Prinz' lakaplı yirmi yaşındaki Petra Schelm, illegalitede hastalanmış ve Sosyalist Hasta Kolektifi'nden Ursula Huber tarafından Heidelberg'teki evinde sağlığına kavuşturulduktan sonra Ulrike Meinhof'un da dahil olduğu gruba katılmak üzere Hamburg'a gitmişti.

Polisin verdiği bilgiye göre kadın tabancasını çıkarıp kendisini tutuklamak isteyen polise sıkmış ama isabet ettirememişti. Bunun üzerine polis nişan alıp silahını ateşlemiş ve kadını sol gözünün bir santimetre altından vurmuştu. Yoldan geçenler genç kadının yere düştüğünü ve kaldırımda en az on dakika boyunca kendi kanı içinde yattığını görmüşlerdi. Nişancı polis ise olay yerinden uzaklaşmıştı. Genel Altona Hastanesi'nde kadının öldüğü tespit edildi. Bir *Spiegel* muhabiri Hamburg polis sözcüsüne sordu: "Neden ayaklara değil de kafaya ateş edildi?" Polis sözcüsünün cevabı ilginçti: "Siz hiç savaşta bulundunuz mu?"[231] Devletle RAF arasındaki çatışmada ilk ölen Petra Schelm oldu.

231) *Der Spiegel*, 30/1971.

SUİKASTÇI

Federal Almanya, Eylül 1971 - Haziran 1972

Ona kime nişan alacağını kim söyledi?

İçişleri bakanı Hans-Dietrich Genscher, Federal Başsavcı Ludwig Martin ve Federal Kriminal Daire yeni başkanı Horst Herold , "bütün imkânları seferber ederek" Urike Meinhof ve yoldaşlarının peşine düşmüştü. Onlara "kimlerin destek verdiğini, kimlerin barınak temin ettiğini, kimlerin araba ve eşyalarını sakladığını, kimlerin ipuçları verdiğini ve kimlerin suç faaliyetlerini başka biçimlerde gizlediğini veya teşvik ettiğini" de öğrenmek istiyorlardı. FDP sol liberal Freiburg İlkbaharı'nı geride bırakmıştı. Genscher kanun ve düzen adamı profili çizmek niyetindeydi. *Spiegel* konuyla ilgili şunları yazdı: "Springer basını *Welt* ve *Bild*'in hoşnut olması" için "sosyal-li-

beral koalisyonun Jerry Cotton'u gibi davranıyor" ve bu konuda, arananları "gelmiş geçmiş en tehlikeli gangsterler" olarak gören Başbakanlık başdanışmanı Horst Ehmke (SPD) tarafından destekleniyor."[232] *Kritische Justiz*'in yorumuysa şöyleydi: "Amaç sol muhalefetin gözünü korkutmak ve onu küçük düşürmek, huzur ve düzenin garantörü olarak Genscher'i öne çıkarmaktır."[233]

1971 yılının Ocak ayı sonunda Federal Kriminal Daire, bütün eyaletlerin kriminal daireleri ve bütün polis departmanlarından memur çekmişti. 1971 yılında Federal Kriminal Daire 1.820 daimi büroya sahipti ve bütçesi 54,8 milyon marktı. On yıl sonra dairede çalışan memur sayısı 3.536'ya, bütçesi ise 290 milyon marka ulaştı. RAF, 1945 sonrası Müttefikler tarafından yasaklanan polisin merkezileştirilmesini -ki bu Federal Almanya'nın federal yapısına aykırıydı- amaçlayan bir federal polis oluşturma yönündeki eski planlar için sebep değil, sadece katalizatör olmuştu. Kontroller giderek daha kurnazca yapılıyor, giderek daha çok sayıda sade yurttaş makineli tüfekler, araba takipleri, üst ve hatta ev aramalarıyla karşı karşıya kalıyor, devlet, başına hiç yoktan dert açılmış yurttaşların sayısını saklıyordu. Entelektüeller, sanatçılar, uzun saçlılar, komşularıyla ilişki kurmaktan hoşlanmayanlar, kiralarını nakit ödeyenler, hoşgörülü komünlerde yaşayanlar, sol gazetelerin okurları, toplumsal ilişkilerin değişmesi gerektiğini söyleyenler şüpheli görülüyor ve bunlar gemi azıya almış bir devletin düşmanları olarak sunuluyordu.

Meinhof, Baader ve yoldaşlarıyla hiçbir ilgisi bulunmayan bazı kişiler suçsuz yere tutuklanmış, bazıları polis tarafından takip edildikleri sırada hayatlarını kaybetmişler veya yıllar içinde çıldırmış polis komandoları tarafından evlerinde kurşunlanarak öldürülmüşlerdi. Ne Cumhurbaşkanı Gustav Heinemann, ne de başbakan Willy Brandt /ikisi de Parlamento Dışı Muhalefet'in desteği olmadan iktidara gelemezdi-, SPD'nin sağdan gelen baskıya ne kadar duyarlı olduğunu kavrayamayan bazı naif yandaşlarının umduklarının tersine, duruma müdahale etmişti. CDU ve Springer medyası tarafından yürükülen, bu 'gözü dönmüşler'in sosyal-demokrat politikaların meyvesi olduğu yönündeki kampanyası, SPD'yi polisi daha fazla silahlandırmaya, demokrasinin sınırlarını daha fazla daraltmaya yö-

232) *Der Spiegel*, 9/1971.
233) *Kritische Justiz*, akt. *Der Spiegel*, 9/1971.

neltiyordu. Diğer ülkelerin sosyal-demokrat ve sosyalist partileri, Batı Almanya'daki kardeş partiyi dehşet içinde izlemekteydi. Tırmanmayı durdurmak için hiç kimse frene basma iradesi göstermiyordu, çünkü bu durumdan faydalananlar çoktu.

Peki, ya sol? Bazılarının gözünde RAF bir tür otoriteydi. Bir sürü insan sadece korktuğu için RAF'a katılmamıştı, oysa bugün sanki derin analizlerin sonucunda bu tavrı almış gibi açıklamalar yapıyorlar. Birçokları RAF'a, onların rahat bir hayattan vazgeçme cesaretine, kararlılığına, kahramanlığına saygı duyuyordu. O mükemmel metinleri yazan Meinhof değil miydi? Ohnesorg'un nasıl öldüğünü Mahler ortaya çıkarmamış mıydı? Baader ve Ensslin, My Lai Katliamı'na, alışveriş merkezini kundaklayarak karşılık vermemişler miydi?

Sol'un büyük kısmı RAF'ı şiddetle eleştiriyordu. Max Horkheimer gibi düşünenler çoktu: "Kimse, aslında istediği şeyin tam tersine ulaştığını hissetmeyecek kadar aptal olamaz."[234] Gerek radikal, gerekse dogmatik olmayan sol içinde RAF'ın yaptıklarını eleştiren ve reddeden bir sürü yazı kaleme alınmış, tartışma ve açıklamalar yapılmıştı. Fakat bu eleştiriler ille de devlet ya da medya, RAF'la aralarına ritüelleşmiş bir 'mesafe koymaları'nı talep ettiğinde gerçekleşmiyor, ağırlıkla sol ve solun küçük medyası içinde yapılıyordu. Tepeden tırnağa silahlanmış güvenlik devleti, sol içi uzlaşmaz çelişkilerin ötesinde çoktan ortak düşman haline gelmişti, çünkü fırsattan istifade her türlü sol projeye, örneğin kitabevleri, yayınevleri, gazeteler, komünler, Mahalle ve Yurttaş İnisiyatifleri, uluslararası dayanışma gruplarına saldırıyordu. Bağımsız sol, SPD'yle yeni ve uzun süreli bir deneyim yaşamaktaydı, çünkü SPD'nin başlattığı kovuşturmalar, Olağanüstü Hal Yasaları, anayasal hakların kısıtlanması, Vietnam Savaşı'nın desteklenmesi, çıkarılan ne olduğu belirsiz af ve artan polis zoru, ister radikal, ister zararsız her solcunun, sabaha karşı kendi evinde, yolda veya otobanda herhangi bir mola yerinde bir makineli tüfek namlusuyla karşılaşabileceğini düşündürüyordu.

Gün, ihbarcıların günüydü. Sosyalist Hasta Kolektifi'nden Carmen Roll tarafından reddedilen bir hukuk öğrencisi intikam almak isteyince, polise gidip Sosyalist Hasta Kolektifi'nin cumhurbaşkanı Heinemann'a bombalı suikast planladığını söylemesi yetmişti. Zaten sevilmeyen Kolektif, hastalar dikkate alınmaksızın derhal polis

234) Akt. *Der Spiegel*, 9/1971.

zoruyla feshedildi. Yirmi dört yaşındaki psikoloji öğrencisi Klaus Jünschke, azgın bir polis saldırısı sırasında pencereden anayasayı sallayarak umutsuzluk içinde bağırmıştı: "İnsan onuru dokunulmazdır!"[235] Bu polis baskınından birkaç ay sonra Jünschke RAF'a katıldı. O sıralarda Sosyalist Hasta Kolektifi'nden Margrit Schiller, Carmen Roll ve Gerhard Müller RAF'taydı. Aylar ya da yıllar sonra Kolektif'ten başka katılanlar da oldu; bunların arasında Siegfried Hausner, Hanna Krabbe, Elisabeth von Dyck ve Lutz Taufer de vardı. Ulrike Meinhof, RAF'a geç katılan Jünschke'ye 'tekne kazıntısı' lakabını takmıştı.

Halkın RAF'a beslediği sempati devlet organlarını şaşırttı ve bu durum stratejik bir tepki gerektiriyordu. Federal Kriminal Daire, Baader-Meinhof Özel Komisyonu'nun görevlerini 1971'de şöyle tanımlamıştı: "Genel bir mücadele stratejisinin geliştirilmesi (hedefi çetenin gerekçelerini kriminalize etmek olan bir kamuoyu çalışması, etkili bir kamuoyu çalışması amacıyla federal hükümete malzeme sağlama)." Grubun öne sürdüğü hiçbir siyasal gerekçe kabul edilmemeli, kamuoyunun grup üyelerini suçlu olarak görmesi sağlanmalıydı. Oysa Federal Kriminal Daire kurum içi değerlendirmelerinde RAF'ı son derece siyasal bir örgüt olarak tanımlamaktaydı. 'Kızıl Ordu Fraksiyonu' adını kullanmak istemeyen Federal Kriminal Daire, 'Baader-Meinhof-Çetesi' denmesini bile fazla sevimli bulmaktaydı. Dairenin strateji belgelerinden, polis birliklerine, medyaya ve siyaset çevrelerine, kamuoyunda 'anarşist caniler' kavramını yerleştirmeleri yönünde acil tavsiyede bulunulduğu anlaşılmaktadır. Gerçi RAF'lılar anarşist değildi, fakat meçhul bombacıları çağrıştırdığı için bu niteleme faydalıydı. Artık Meinhof'un adı da hiç duyulmuyordu. Aynı belgelerde bunun pratikteki yan etkisinin, Federal Kriminal Daire'nin bundan sonra başka siyasal militanları ya da istenmeyen solcuları, aynı sepete atıp aynı özel koşullar altında kovuşturabileceği olduğu açıkca söylenmektedir.

Ulrike Meinhof, siyasal anlamı olan eylemler yapmak, ya da bu tür eylemleri desteklemek için yanıp tutuşuyordu; Kassel'da evsizlerin yerleştikleri bir bölgenin tahliyesine direnmeye bile razıydı. Birkaç kez polisin eline geçmekten son anda kurtulmuşlardı: Bir keresinde bir silah tüccarıyla buluşmaya RAF'tan 20, 'Blues'tan da birkaç

235) Klaus Jünschke, *Spaetlese*, Frankfurt am Main: Neue Kritik, 1988, s. 153-154.

kişi gitmişlerdi, ama gelen giden olmadı. Daha sonra bu silah tüccarının, bir tür irtibat elemanı olarak Federal Kriminal Dairesi adına çalıştığını öğrendiler. Eğer Federal Kriminal Daire, Heidelberg'teki ormanda bekleyenlerin kim olduğunu bilseydi, bir çırpıda bütün RAF'ı ele geçirmesi işten bile değildi.

Ulrike Meinhof'un çocuklarıyla ilgili üzüntüsü herkes tarafından biliniyordu. Bir gün Ralf Reinders'le arabada yol alırken kaldırıma tebeşirle küçük kutucuklar çizip tek ayak üstünde sekerek 'cennet ve cehennem' oyunu oynayan kız çocuklarını görünce arabadan inmiş, onları bir süre seyrettikten sonra, "Şu an benimkilerle oynayabilseydim ne güzel olurdu," demişti. Bir ara grup içinde Meinhof'un çocuklarını kimsenin haberi olmadan nasıl görebileceği tartışıldı, hatta bazı dostlarla görüşmeler bile yapıldı, fakat bir süre sonra Federal Kriminal Daire'nin durumdan haberdar olduğu söylendiği için bu girişim sonuçsuz kaldı.

Söylentiler ve efsanelerden geçilmiyordu. Bir söylentiye göre Federal Hükümet gruba, Federal Almanya'yı terk etme önerisinde bulunmuştu. Sosyal-demokrat çevrelerden gruba güya, Cezayir'e iltica yolunu açma önerisi sızdırılmıştı.

O yıllarda yirmi üç yaşında olan Ralf Reinders, Ulrike Meinhof'un grubun diğer üyeleri için kaygı duyduğunu anlatıyor. Bir keresinde korumak için Reinders'e eşlik ettiğinden, Gudrun Ensslin ve Andreas Baader ona çok kızmışlardı. "Ama yalnız olsaydı başına bir şey gelebilirdi," diye savunmuştu Meinhof kendisini. Reinders'in dediğine göre, "O zaman yakalanmış olurdu, ne yapalım," demişti Baader. Ulrike Meinhof doğru davrandığında ısrarlıydı. Reinders o an diğerlerinin onu kurban etmeye hazır oldukları hissine kapılmıştı.

'Blues' üyeleriyle RAF arasında ciddi siyasal farklılıkların ortaya çıktığı 1971 sonbaharında ayrılık gerçekleşti. Para ve silahların paylaşımı konusunda görüşmeler nispeten çatışmasız geçti. Ocak 1972'de, aralarında Ralf Reinders, Ingrid Siepmann ve Roland Fritzsch'in de bulunduğu 'Blues'çular, Batı Berlin Tupamaroları, Haşhaş Asileri, Kızıl Ruhr Ordusu ve diğer küçük grupların temsilcileriyle birlikte, polis kurşunuyla öldürülen Benno Ohnesorg'un öldürüldüğü günün anısına 2 Haziran Hareketi'ni kurdular.

Andreas Baader ve Gudrun Ensslin, çoğunlukla Güney Almanya bölgesinde bulunurken, Ulrike Meinhof artık çoğunlukla Hamburg'ta yaşıyordu.

RAF üyesi olmayanlarla aşk ilişkisi yaşamak, güvenlik sebebiyle ve gerekli güvenlik önlemlerinin uygulanması çok zaman aldığı için imkânsız gibi bir şeydi. Grup üyelerine kalacak yer sağlayanlarla ya da yardım edenlerle zaman zaman sıkı dostluk ilişkileri gelişiyordu. İllegalite bir anlamda yanlızlık demekti. Sürek avı yaşayan ve sürekli baskı altında bulunan küçük bir grubun, karşılanması mümkün olmayan ihtiyaçları vardı. Özel ilişkisi olmayanlar ya da başka kentlerde bulundukları için partnerlerinden aylarca uzak kalanlar kendilerini daha yalnız hissediyorlardı. Akşam olunca, aralarındaki aşk ilişkisini en uzun sürdürebilen Gudrun Ensslin'le Andreas Baader, battaniyeyi çenelerine kadar çekip yorgun ama şefkatli bir sohbete daldıklarında, bu yalnızlık duygusu daha da yoğunlaşıyordu.

RAF 1971/1972 kışında yaklaşık sekiz gruptan oluşmaktaydı. Gruba en iyi altyapıyı Hamburg, Batı Berlin, Frankfurt am Main ve Stuttgart sunuyordu. 21 Ekim 1971'de Hamburg'ta, Poppenbüttel tramvay istasyonu yakınlarındaki bir evde perspektif tartışması yapılacaktı. O günlerde Heegbarg'taki apartmanlar ve Alstertal alışveriş merkezi park yerleriyle birlikte, çayırların ve işlenmemiş arazilerin hemen yanıbaşında bulunmaktaydı. Burada oturmayan RAF üyeleri, eve teker teker geliyorlardı. Ulrike Meinhof tramvayla gelmişti. Polis kontrolüne takılma korkusu, kamu ulaşım araçlarında biri tarafından tanınma korkusundan daha ağır bastığı için, Hamburg'ta arabayla dolaşmıyordu pek.

Artık herkes daha dikkatli olmak zorundaydı. Çok sayıda RAF üyesi hapisteydi. Astrid Proll da Mayıs başlarında Hamburg'ta yakalanmıştı. Gece yarısına doğru evde Ulrike Meinhof, Jan-Carl Raspe, Irmgard Möller, Klaus Jünschke, Manfred Grashof, Holger Meins, Margrit Schiller ve Gerd Müller toplanmış, diğerlerinin gelmesini bekliyorlardı. Pencerelerin perdeleri kapalıydı ancak bıraktıkları küçük bir aralıktan caddeyi gözleyebiliyorlardı. Bu ev de diğerlerinin aynıydı: Şilteler, battaniyeler, kişisel eşyaları, silahlar, cephane, patlayıcılar, telefon, haberleri ve polis telsizini dinlemek için radyo ve yiyecek. Buluştukları zamanlarda silahlarını üzerlerinden çıkarıp bir kenara koyuyorlardı.

Ulrike Meinhof'un yine telefon etmesi gerekiyordu, bunun için her zaman yaptığı gibi telefon kulübesine gidecekti. Hamburg'ta tanınmaktan özellikle korktuğu için Margrit Schiller ve Gerd Müller'den kendisine eşlik etmelerini istemişti. Önden yürüyen Meinhof

Heegbarg'ı geçerken Müller, büyük alışveriş merkezinin park yerinde içinde iki kişinin olduğu farları söndürülmüş bir Ford'u gösterdi Schiller'e. Araba Meinhof'un da dikkatini çektiği için alçak bir binanın arkasında kaybolmuştu. O sırada Fordun farları yandı. Polis memurları Norbert Schmid ve Heinz Lemke, başı örtülü, kısa boylu, zayıf birinin kimsenin bulunmadığı arazide tek başına koştuğunu gördüler. Polisleri fark etmiş olmalıydı ki bir binanın arkasına gizlenmeye çalıştı. Kuşku uyandırıcı bir durumdu bu. Belki de ıslahevinden kaçan biriydi. Arabayı çalıştırdılar.

Ulrike Meinhof sağa, Saseler Damm'a doğru dönerek araba yolunu geçti, Ford hâlâ arkasındaydı. Aniden paralel yolda yürüyen Müller ve Schiller'e doğru koşmaya başladı, "Kahretsin, aynasızlar!" diye bağırıyordu. Yaya kaldırımına çıkarak Meinhof'u takip eden Ford yanlamasına durdu, içinden bir sivil polis fırladı: "Dur, olduğun yerde kal, polis!" Ulrike Meinhof hızla arabanın yanından geçip koşmaya başladı. Gert Müller de arkasından koşuyordu. Schiller donup kalmıştı. Polis Schmid, Ulrike Meinhof'a yetişip çantasından yakaladı, Meinhof sendelemişti ama polisin elinden kurtulmayı başardı. Bu arada Gerd Müller arkasını dönerek polislere ateş etmeye başladı. Polis Schmid yere düştü; vücuduna dört kurşun isabet etmişti. Bunun üzerine arkadaşı gibi kaçanların peşinden koşan polis Lemke, kendisini yere attı. Meinhof'la Müller gözden kayboldular.

Margrit Schiller daha kısa süre önce Freiburg'ta bir silahlı çatışmadan çıkmıştı. Kendisinin bu tür durumlarla baş edebilecek biri olmadığını düşünüyordu. Bu geceki toplantıda onun geleceği de karara bağlanacaktı. Sivil polis arabasını gördü, kapıları açıktı, polis telsizi çalışıyordu. Anahtar da arabanın üzerindeydi. Hemen arabaya atlayıp onu karanlık bir yan sokağa park etti. Araba olmadan onları nasılsa yakalayamazlar, diye geçirdi aklından. Sonra arkadaşlarını uyarmak için olay yerine yakın bir yerden telefon etmek istedi. Bir polis devriyesi tarafından tutuklandığında telefon kulübesinde öylece duruyordu, bütün numaraları unutmuştu. Karakolda onu polis katili olmakla suçlamışlar, polisin öldüğünü böyle öğrenmişti.

Gerd Müller eve soluk soluğa geldi: "Bir polisi öldürdüm!" Bazıları Müller'in ses tonunda belli bir övünme tınısı hissetmişlerdi. "Ulrike'yle Margrit nerede?" diye sordular. Bilmiyordu. Buradan hemen ayrılmak zorundaydılar, fakat önce evi toparlayıp bütün izleri yok etmeye çalıştılar. Polis memuru Norbert Schmid öldükten hemen

sonra, 100'den fazla polis olay yerine sevk edilmiş, olayın meydana geldiği bölge kuşatılmıştı. Bütün caddeler kontrol ediliyordu. Fakat RAF, olaydan saatler sonra herhangi bir sorun yaşamadan Heegbarg 13 numaradan ayrıldı. Polisin evi kısa sürede bulamayacağını düşünüyorlardı, bütün bloğun aranacağı akıllarına gelmemişti. Bu ilk defa oluyordu çünkü. Federal Kriminal Daire, seksen evi de aramış ve grubun bir sürü izle dolu gizli mekânını nispeten çabuk bulmuştu.

Hava limanlarında bütün yolcular tek tek incelenir, bütün otobanlar kontrol edilir, tren istasyonları ve limanlar polis tarafından aranırken, kısa boylu, zayıf bir kadın, gecenin içinde saatlerdir yürüyordu. Acaba arkadaşları güvende miydi? Tek kamuflajı çenesinin altından bağladığı başörtüsüydü. Ulrike Meinhof, Poppenbüttel'in tarlalarından, nadasa bırakılmış topraklarından ve çayırlık alanlarından şehir merkezine doğru zigzag çizerek ve yaya kaçarken, küçük başörtüsünün başının arkasını ancak örten ucu, attığı her adımda sallanıyordu.

Hamburg emniyet müdürü Redding, Margrit Schiller'i, sürek avında yakalanmış bir hayvan gibi sunmuştu basma. Tecrit edilmişti; haftalardan beri küçük bir havalandırmada, kolları arkasından kelepçeli olarak ve silahlı gardiyanların eşliğinde birkaç adım atabiliyor, avukat ziyareti öncesi ve sonrası çırılçıplak soyularak aranıyordu.

Önce Thomas Weisbecker, sonra da Ralf Reinders bir süre Ulrike Meinhof'u korumakla görevliydiler. Yaklaşık olarak Ekim 1971'den itibaren bu rolü Klaus, 'tekne kazıntısı' Jünschke üstlendi. 'Korumak', örneğin Ulrike Meinhof'un avukat Heinrich Hannover'le gizlice buluşmasına gözcülük etmek anlamına geliyordu. Bir keresinde Jünschke, içinde makineli tüfek bulunan bir seyahat çantasıyla Bremen'de bir parkta beklemişti. Gerçi Jünschke'nin yüzü bütün arama afişlerinde vardı, fakat dijital öncesi dönemlerde bu uzun boylu genç adamın başına bir şapka geçirmesi yetiyordu. Bu onu öyle değiştiriyordu ki onun sözleriyle , "aynasızlar beni tutuklamak yerine bana yol sorabilirlerdi".

Ölenlerin sayısı giderek artmıştı. Meinhof'un dostlarından biri Georg von Rauch, 4 Aralık 1971'de Batı Berlin'de Eisenacherstrasse'de bir sivil polis tarafından kafasına kurşun sıkılarak öldürüldü.[236] İki gün sonra Kreuzberg'de işgal edilen bir eve onun adı verildi. 2

236) Ralf Reinders, 2 *Haziran Hareketi*, Kronoloji, s. 169.

Şubat'ta Batı Berlin'de bir yat kulübünün bekçisi, merak edip yabancı bir maddeyi kurcalamaya kalkınca hayatından oldu. Bu bombayı İngiliz polislerinin Kuzey İrlanda'nın Derry kentinde 30 Ocak 1972'de 14 barışçıl göstericiyi öldürdükleri 'Kanlı Pazar'a tepki olarak '2 Haziran Hareketi' koymuştu. 2 Mart 1972'de Augsburg'ta Thomas Weisbecker, Bavyera Suç Dairesi Özel Komando Birliği'nin bir üyesi tarafından kalbine ateş edilerek öldürüldü. Polis Weisbecker'i kundakçılık ve yaralama sebebiyle arıyordu. Weisbecker'i öldüren polis 'nefsi müdafaa' yaptığı gerekçesiyle beraat etti.

RAF ve kardeş örgüt 2 Haziran Hareketi mensubu üç kişi -Petra Schelm, Georg von Rauch ve Thomas Weisbecker- polisler tarafından yakın mesafeden ve -tanıkların ifadesine göre- canlı yakalama girişiminde bulunmaksızın öldürülmüşlerdi. RAF bundan Federal Kriminal Daire'nin onları canlı yakalamak istemediği ve artık meselenin ölüm kalım meselesi olduğu sonucunu çıkarmıştı. Ulrike Meinhof, polisle karşı karşıya gelindiğinde hayatta kalma şanslarının olmadığından emindi.

Hamburg'ta polis, 3 Mart'ta bir eve zorla girdi ve beklemeye başladı. RAF'ın genç üyelerinden biriyle Manfred Grashof eve gelip kapıyı açtıklarında polis ateş ederek Grashof'u yaraladı. Diğeri hemen ellerini kaldırmışlardı, fakat silahına davranan Grashof elli yaşındaki Kriminal Daire başkomiseri Hans Eckhardt'a ateş etmişti. İki yaralı da Eppendorf Üniversite Hastanesi'nde ameliyata alındı. Eckhard öldü. Daha ameliyat masasındayken Grashof'un kimliği tespit edilmişti. Tutuklu, ameliyattan birkaç gün sonra Federal Yargıtay Yargıcı Buddenberg'in talimatıyla, kapısına üzerinde "Merkez Hastane'ye aittir" yazan karton bir tabelanın asılı olduğu bir hücreye hapsedildi. Hücrenin ışığı hiç söndürülmüyordu. İki ay boyunca ziyaret yasağı uygulanan Grashof'un hücresinden dışarı çıkmasına da izin verilmedi. Bir süre sonra tecrit bölümüne nakledilen tutuklunun hücresinin üstündeki ve altındaki hücreler boştu. Her gün çıktığı yarım saatlik havalandırmada kolları arkadan kelepçeleniyordu. Yaraları patlamıştı.

Weisbecker'in vurulduğu çatışmada Carmen Roll da yakalanmış, böylece Ulrike Meinhof, RAF içinde özellikle yakın olduğu dört kişiyi kaybetmişti; üç kadın tutuklanmış, bir erkekse polis tarafından öldürülmüştü. Hücreye konan Roll'a, fiziki olarak direnen ve heyecan içinde olan biri açısından tıbben tehlikeli olmasına rağmen par-

mak izi almak amacıyla tam narkoz verilmişti. RAF, bu müdahalenin de Federal Yargıtay Yargıcı Buddenberg'in onayıyla gerçekleştiğini öğrendi. Ulrike Meinhof, Jansen, Roll, Schiller ve Grashof'un başına gelenlerden şu dersi çıkarmıştı: Yakalanma sırasında vurularak öldürülmeyen RAF üyelerini, Federal Almanya'da o güne kadar görülmeyen boyutta bir işkence bekliyordu.

Klaus Rainer Röhl, dergisinin tirajını yükseltmek için eski karısının ününden yararlanmaktaydı. Renate Riemeck'i, "Ulrike Meinhof'a Açık Mektup" yazıp *konkret*'de yayınlamaya ikna etti. 22 Aralık 1971'de Röhl'le yaptığı bir görüşmenin ardından Federal Kriminal Daire başkomiseri Alfred Klaus, Röhl'ün, "*konkret* dışında hiçbir gazetenin söz konusu grubun anarşist faaliyetlerine karşı bu kadar sert bir tutum almadığı"nı söylediğini not etti. "Ayrıca Röhl, duygusal bir tepkiye sebep olabileceği umuduyla Bayan Riemeck'i, yazılarını *konkret*'te yayınlamaya ikna ettiği"ni belirtmişti. Oysa Röhl ve Riemeck, Ulrike Meinhof üzerinde çoktandır etkilerinin olmadığını çok iyi biliyorlardı. Onların tek derdi sadece kendi imajlarını parlatmaktı. Riemeck'in kaleme aldığı yazı "Vazgeç Ulrike!" başlığını taşıyordu. Yazı Kasım'da yayınlanmıştı. Daha sonra bu metin Springer'in yayın organları tarafından sık sık kullanıldı. "Ulrike," diyordu Riemeck, "sen, aranıyor afişlerinde fotoğrafını gören, gazetelerde, radyo ve televizyonlarda hakkında söylenenleri duyan insanların düşündüklerinden çok farklısın. Seni yakından tanıyan herkes şunu bilir: Sen, önüne çıkan herkese kurşun yağdıran biri değilsin. Bütün insanlar gibi senin de korkuların var. Ama sen cesursun, bir sürü insandan daha cesursun. Sen arkadaşların için dik durursun. Arkadaşların arasında genç olanlar, hiçbir şeyden habersiz okul sıralarında otururken, sen siyasal faaliyet içinde olduğun için onlardan daha ileridesin. 1958/1959'da nükleer karşıtı harekette ön saflardaydın. Yani siyasal hareketlerin aniden ortaya çıkabileceğini, sonra tekrar geri çekilebileceğini ve silahla sağa sola saldırarak hiçbir şey elde edilemeyeceğini bilirsin. Bunu bilmek önemlidir. ... Yani sen anti-otoriter başkaldırıyı, büyük bir devrimin başlangıçıyla karıştırma yanlışına düşmüş olamazsın. ... İkimiz de -daha o zamanlar bazen ara sıra benimle konuşurdun- kurumlar ve yapılara saldırının haklılığı konusunda aynı fikirdeydik. İktidar cihazının gerçek gücü hakkında hayaller kurmuyordun. Herşey öngörüldüğü gibi oldu: Protesto

hareketi ücretlilerin dayanışmasını sağlamayı başaramayınca ve beklenen devrim gelmeyince sansasyon mükemmel, düş kırıklığı ise kaçınılmazdı. ... Federal Almanya, Latin Amerika tipi kent gerillası için uygun değildir. Bu ülkenin koşulları olsa olsa yeni bir Schinderhannes* dramının yaşanmasına uygundur. Ulrike, kamuoyundan acımasız bir düşmanlık dışında hiçbir şey bekleyemeyeceğinizi biliyorsun. Yine biliyorsun ki sizler, öğrenci hareketi sayesinde hissedilir biçimde geri püskürtülen o anti-komünist cadı avım yeniden ve çok daha sert canlandırmak için gericiliğin mazeret olarak kullandığı 'hayalet çete' rolüne mahkûm edildiniz. ... Bir avuç sempatizanın dışında, sizi böyle davranmaya yönelten siyasal-ahlaki sebepleri kim anlayabilir? Eğer anlaşılır kılınamıyorsa, fedakârlık ve ölmeye hazır olmak esas amaç haline gelir. ... Petra Schelm'in ölümü ve Margrit Schiller'in kaderinin sinirlerini bozmuş olması gerekiyor. Bu ülkede insanların öldüğü silahlı eylemler yapmak için Uruguay'daki Tupamarolar'ın haklı gerekçelerine sahip değilsiniz. Kendinizi düzeltmeniz gerekiyor. ... Senin grup içinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu, arkadaşlarının rasyonel düşüncelere ne kadar açık olduklarını bilmiyorum. Fakat sen, Federal Almanya'da kent gerillasının şansını bu ülkenin sosyal gerçekliğiyle karşılaştırmayı denemelisin. Sen bunu yapabilirsin,Ulrike."[237]

Heidi Leonhardt kızı Christiane'ye, keşke Renate konuşmasaydı diye yazmıştı. "O sözleri etmemeliydi, hem de *konkret*'de. Bunu yaparak Ulrike üzerinde ancak ters etki yaratabilir. Şimdi de *stern*'de uzun bir yazı: 'Bundan sonra kim ölecek?' Büyük ihtimalle bu yazı da Riemeck'in işi." Heidi Leonhardt, Renate Riemeck'in Ulrike Meinhof'dan izin almaksızın fotoğraflarını medyaya vermesine kızmıştı. Klaus Rainer Röhl ile Renate Riemeck, Ulrike Meinhof'un biyografisini Federal Kriminal Daire'nin önüne sererken, Heidi Leonhardt ile Gertrud Bischoff, "İnsanlar bu çok özel tartışmalar hakkında çenelerini tutmalı. Ben gerçekten de böyle şeyler yaparak Ulrike'ye faydalı olunabileceğine inanmıyorum" (Leonhardt) diyorlardı.

10 Aralık 1971'de, Schöneberg Parklar Müdürlüğü'nde çalışan altmış üç yaşındaki Charlotte K., Batı Berlin'de bir çöp sepetinde, üzerinde "Danimarka'dan Peynir/Gıda Maddeleri METRO Kurfürs-

*) 1779-1803 arası yaşamış ünlü haydut. (ç.n.)

237) Renate Riemeck, "Gib auf Ulrike", *konkret*, Ekim 1971.

tendamm Metro İstasyonlarında Yolculuk İçin/Kranzler Eck ve Fehrbelliner" yazısı bulunan bir naylon torba buldu. Her zaman yaptığı gibi bu torbayı da diğer çöplerle birlikte kurumun deposuna götürdü. Bulduğu naylon torbaları bir tahta kutunun içine atıyordu. Torbaları boşaltan kadının iş arkadaşı Siegfried N., bu torbalardan birinin içindekileri görünce hemen polisi aradı. Polis torbanın içinde 47 av tüfeği fişeği, tabanca mermisi, polis radyosuyla ilgili bir sürü not, bir tabanca kılıfı, RAF'ın bir mektubu, çeşitli mektuplar, bir pusula ve Ulrike Meinhof'un Renate Riemeck'e yazdığı ama gönderilmemiş cevabını buldu. Meinhof, "Köle-Anne Evladına Yalvarıyor" başlığı altında, manevi annesinin argümanlarını iğneleyici bir dille hicvediyordu: "Ulrike, sen aranıyor afişinde göründüğünden farklısın, bir kölenin çocuğusun -kendin de kölesin. ... Bu durumda seni ezenlere nasıl ateş edebilirsin? ... Artık köle olmak istemeyenlerin aklını çelmesine izin verme. Onları koruyamazsın. ... Ben senin köle kalmanı istiyorum – aynı benim gibi. Sen ve ben, efendilerin, kölelerin başkaldırısını daha başlamadan nasıl bastırdıklarını gördük. ... Çok sayıda köle öldü, ama biz hayatta kalabildik. ... Bugün efendilere kızanlar, bir kez daha kurtulmuş olmanın nasıl bir duygu olduğunu bilmiyorlar. ... Bunun tadını çıkar – çünkü keyfini çıkaracak bundan başka bir şeye sahip değiliz. ... Devrim büyük bir iş, bizler devrim için çok küçüğüz. ... Kölelerin ruhları oradan oraya savrulan kumlar gibidir, üzerine zafer inşa edilemez. ... Uykudan uyanıp özgürlük istedin, özgürlüğü veren olmadı. Buna neden başkaları gibi razı olmadın? Bana bak! Ben direndim, efendiler bana vurdukları zaman bağırdım. ... Ama sen egemenleri öyle kızdırıyorsun ki, yeniden vurmak istiyorlar. Peki ama *bunun için* bile kötü muameleye maruz kalırsak, bundan sonra kim bağırmak isteyebilir? Sen uslu bir çocuksun. Sen iktidarın çitinin üzerinden kesinlikle atlamadın, başkaları atladı. Fakat onlar köpeklerini senin üzerine de saldılar. ... Ah çocuğum sen başka şeylere layıktın. Aslında önün çok açıktı. Mutlaka gardiyan olmayı başarırdın. İktidarın ne kadar güçlü olduğunu görmüyor musun? Bütün köleler iktidara itaat ediyorlar. İsyan edip zafere ulaşanlar bile, köle olmaya devam edebilmek için, zaferlerini iktidarın ayakları altına serecekler. ... Köleler özgür olmak isteyenlerden nefret ederler. Özgür olanlar, isyanının ne kadar anlamsız olduğunu kavraman için sana yardım etmeyecekler. ... Cesaretin acımasız, çünkü kendi korkaklığımızı cesaretimizden nasıl gizleyebili-

riz ki? Ebediyen köle kalmak yerine ölmeyi tercih etsen de, bizi huzursuz etmeye hiç hakkın yok. ... Biliyorum: Sen hepimizin özgür olmasını istiyorsun: Ama o zaman kendimizi daha iyi mi hissedeceğiz? ... Asya'da, Afrika'da ve Güney Amerika'daki plantasyonlarda gardiyanlarını öldüren eziyet altındaki o toprak kölelerini Tanrı affetsin. Biz ev kölelerininse, ellerinde kamçılarıyla o gardiyanları gönderen efendileri cehennemin dibine yollama hakkımız yok. ... Efendilerin evini düzen içinde tutmak bizim görevimiz. ... Çocuğum, günaha girme. İktidarın verdiği ceza ne kadar korkunç olursa olsun, tövbe et. Tanrının isteği bu. ... Üzerinde egemenlik kurmuş olan iktidarın uyruğu ol. ... Ulrike vazgeç! ... Tanrı, kendisini darmadağın etmek için uğraşan köleleri lanetler."[238]

29 Kasım 1971'de, Renate Riemeck'in açık mektubu yayınlandıktan kısa süre sonra, Federal Kriminal Daire'yi temsilen başkomiser Alfred Klaus elinde bir gül demetiyle, artık Albach Berg Caddesi'nde kendi evinde oturan Riemeck'in kapısını çaldı. Riemeck, evinde iki buçuk saat kalan adama bir sürü bilgi vermiş, ayrıca "Ulrike'nin ablası Wienke"nin "kız kardeşiyle temasta olabileceği"ni ve iki kardeşin muhtemelen örneğin Fichtelgebirge'de, yani kız kardeşlerin "avuçlarının içi gibi bildikleri" Bad Berneck civarında buluşuyor olabileceklerini söylemiş, Ulrike Meinhof'a yardım edebileceğini ve RAF'la temas halinde olduğunu düşündüğü kişilerin isimlerini de sıralamıştı. Alfred Klaus'un asıl geliş sebebineyse sıcak bakmıştı: "Ulrike Meinhof'la tarafsız bir yerde (örneğin Doğu Berlin'de) bir görüşmeye esas itibariyle hazırdı ve kendisini Meinhof'un argümanlarını 'entelektüel bakımdan yerle bir edecek' durumda hissediyordu" (Klaus).

Devlet Güvenlik Bakanlığı'nın elindeki bilgiye göre Riemeck, DKP'den (Alman Komünist Partisi) arkadaşlarıyla görüşmüştü. Albay Harnisch diye biri 24 Aralık 1971'de, görüşmeden yaklaşık dört hafta sonra, Merkez A'dan tümgeneral Yoldaş Fruck'a şunları yazdı: "SED MK'sına bağlı Bölüm 70'den ve DKP'yle ilişkilerimden, Anayasa'yı Koruma Dairesi'nin, Profesör bayan Renate Riemeck'le görüştüğünü ve kendisinden manevi kızı Ulrike Meinhof'la Münih veya Federal Almanya'nın başka bir kentinde buluşmasını talep ettiğini öğrendim. Bu talep R. tarafından, M. ile bağlantısı olmadığı ve

238) Aust, 1998, *a.g.y.*, s. 209 ve devamı.

öte yandan manevi kızının kendi gözleri önünde Anayasayı Koruma Dairesi tarafından vurularak öldürülmesine tanık olmak istemediği gerekçesiyle reddedilmiştir." Oysa başkomiser Klaus'un notları farklıydı: "Bunun üzerine kendisine, Meinhof Ulrike'yle 'Doğu Berlin'de buluşması önerilmiştir. Söylendiğine göre R. bu teklifi, DKP'li yoldaşları kendisini ciddi biçimde caydırmaya çalışsalar da, kabul etmiştir."

Yıllar sonra, 1975'te IMV 'Hans Meyer', Devlet Güvenlik Bakanlığı'na, Profesör Riemeck'in kısa süre önce, Bonn Güvenlik Grubu'ndan Alfred Klaus'un kendisinden "Baader/Meinhof –Grubu'yla ilgili çalışmalara yardımcı olması"nı rica ettiğini söylediğini bildirdi. Riemeck'in Hans Meyer'e anlattığına göre, "Meinhof'un kaderi Klaus ve amirlerini çok etkilemişti. O yüzden Prof. Renate Riemeck'ten, Meinhof'un Federal Almanya'yı terk edip Küba'ya gitmesi planının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmasını istendi. Bayan Riemeck bu konuyla ilgili olarak, Küba'nın Meinhof'la ilgilenebileceğini düşünmediğini, çünkü Meinhof'un işinin yeni toplum inşa etmek değil, yıkmak olduğunu söyledi. Yine de Klaus'a Meinhof'la nasıl temas sağlanacağını sormuş," fakat daha sonra, "suç işlememek için her türlü buluşmayı" reddetmişti.

Wienke kardeşinin hayatından büyük endişe duyuyordu. *Spiegel*'de 10 Ocak 1972'de "Ulrike Af mı İstiyor Yoksa Güvence mi?" başlığıyla yayınladığı çağrı nedeniyle Heinrich Böll'e minnettardı. Heinrich Böll bu çağrıda şöyle diyordu: "Şundan kimsenin şüphesi olmasın: Ulrike Meinhof bu topluma savaş açmıştır, o ne yapıyor olduğunu ve ne yaptığını biliyor, peki ama ona şimdi ne yapması gerektiğini kim söyleyebilir? Büyük ihtimalle bir kızıl cadı olarak demagojinin kaynar kazanına atılacağını bile bile gerçekten de teslim mi olmalıdır?" Böll yakalananları hesaplayıp doğru olmayan bir sonuca vararak, dışarıda sadece 6 aranan RAF'çı kaldığını söylüyordu: "Bu arada savaş 6 kişinin 60 milyona karşı savaşına dönüşmüş bulunuyor. Anlamsız bir savaş [...] yayınlanan konsept açısından da öyle [...] Ulrike Meinhof, topyekûn bir acımasızlığa teslim edileceğini hesaba katmak zorunda. Ulrike Meinhof, Baldur von Schirach'tan daha uzun süre hapiste kalacak. [...] Yasal olarak mahkûm edilmiş hangi savaş suçlularının Konrad Adenauer'ın tavsiyesi üzerine hapishanelerden salıverildiğini bugün kaç genç polis memuru ve hu-

kukçu biliyor?"[239] Böll sonra sosyal-demokratlara sesleniyordu: "Bugün parlamentoda ya da hükümette yer alan, bir zamanlar zulme uğramış olanlar [...] kendilerinin yaşadığı o sürek avını unuttular mı? Bugün de aynı sürek avı, o günlerin *Stürmer*'inin tirajından daha fazla tiraja sahip *Bild* tarafından hem de bir hukuk devletinde yaşanıyordu [...]" Böll, Ulrike Meinhof için 'güvence', yani tutuklama sırasında kurşunlanarak öldürülmemesi ve 'hukuk devleti'nin herkese vaadettiği 'adil bir yargılama' talep ediyor ve RAF'tan teslim olmasını bekliyordu.

Makale büyük sansasyon yarattı. *Springer* basını şiddetli tepki vermiş, Böll'ün sözlerini Göbbels'in sözlerine benzetmişti. Böll'ü destekleyen bir avuç insanın arasında teolog Profesör Helmut Gollwitzer de vardı. Gollwitzer, topluma hiç kimsenin Ulrike Meinhof ve Gudrun Ensslin gibi en aşağıdan bakmadığını söylüyordu.[240] Ulrike Meinhof'la arkadaşları Böll'ün sözlerine başlarını iki yana sallayarak tepki verdiler. Meinhof'a göre Böll hiçbir şey anlamamıştı. Devlete yaptığı adalet çağrısını naif buldular. Birkaç hafta sonra RAF, Böll'ün, *Bild* gazetesinin pratiğini "faşist bir pratik olarak nitelemiş; 'kışkırtma, yalan, pislik'ten ibaret olduğunu söylemiştir [...] Böll böylece analitik ve politik olarak taşı gediğine koymuştur"[241] diye yazdı. 15 Ocak 1972'de kadın ve erkeklerden oluşan dokuz kişilik bir grup, Kassel'da Sparkasse'nin Akademi Caddesi ve Stockpaltz'daki iki şubesini basıp 114.330 mark aldı.

Başbakan Willy Brand'ın başkanlığında 28 Ocak 1972'de toplanan İçişleri Bakanları Konferansı'nda "Radikaller Kararnamesi" yayınlandı. 1950'li ve 1960'yı yıllarda gerçekleşen memuriyetten men edilmenin ardından, şimdi de binlerce insan resmi makamlarca kovuşturulacaktı. Bir komünde yaşamak, herhangi bir gösteride dikkat çekmek, tamamen legal bir eyleme katılmak, ya da (legal) DKP'ye üye olma kuşkusu uyandırmak Radikaller Kararnamesi kapsamına alınmak ve kamuda ister makinist, ister öğretmen, ister şube şefi, isterse de postacı olarak kesinlikle iş bulamamak için yeterliydi. Sadece aftan sonra burjuva partilerin kanatlarının altına girerek kurtulan

239) Heinrich Böll, "Will Ulrike Gnade oder freies Geleit?", Frank Grützbach (Red.): Henrich Böll, *Freies Geleit für Ulrike Meinhof. Ein Artikel und seine Folgen*, Köln: Kiepenheuer& Witsch 1972, s. 28.

240) Helmut Gollwitzer, "Gnade und Freistadt", Grützbach, *a.g.y.*, s. 7.

241) RAF, "Dem Volke dienen. Stadtguerilla und Klassenkampf", Nisan 1972: Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 112-144.

Parlamento Dışı Muhalefet'in solcuları, kendilerini güvende ve medeni hukukun verdiği bütün haklara sahip hissedebiliyorlardı.

Bütün aramalara rağmen Hamburg'ta RAF'ın güvende olduğu birkaç ev hâlâ vardı. Bu evlerden bazıları legal yaşayan yoldaşlara aitti, bazılarınıysa RAF üyeleri sahte kimliklerle kiralamıştı. Polis aramalarının baskısı hepsini zorlamaktaydı. Ulrike Meinhof eskiden olduğu gibi saatlerce banyo küvetinde kalarak veya yoldaşlarıyla birlikte yemek yaparak biraz gevşeme fırsatı buluyordu. Öyle zayıflamıştı ki, kaburga kemiklerini saymak mümkündü. Bazı grup üyeleri strese çok yemek yiyerek tepki veriyorlardı. Bazen sinemaya gittikleri de oluyordu; bir keresinde on kişi Alain Delon'la Jean-Paul Belmondo'nun oynadığı Fransız filmi *Borsalino*'yu seyrettiler. Ulrike Meinhof rengârenk kumaşlar alıp şilteleri kaplamış, pencerelere perdeler dikmişti: "Nasılsa uzun süre çirkin gri hücrelerde yaşayacağım, şimdiden her yerin hapisaneye benzemesi gerekmiyor."[242]

Meinhof, Hamburg Paulineallee'deki bir örgüt evinde "Halka Hizmet. Kızıl Ordu Fraksiyonu: Şehir Gerillası ve Sınıf Mücadelesi" başlığını taşıyan yazı üzerinde çalışıyordu. Kolektif metin Nisan 1972'de basıldı ve her zaman olduğu gibi yine el altından dağıtıldı.

Grup, bu çalışma için teorisyenini yine serbest bırakmıştı. Meinhof'un çalışma için ihtiyacı olan her şeyi Klaus Jünschke temin ediyordu. Üniversite yakınlarındaki Grindelhof'ta aradığı her şeyi rahatça bulduğu sol kitabevi Arbeiterbuch'a gidiyor ve Ulrike Meinhof'un siparişlerini, bu arada sol fabrika gazetelerini alıyordu. RAF üçüncü büyük siyasal belgesinin başına yine Mao Zedung'dan bir alıntı koymuştu: "Halk için ölmenin Tai Dağı kadar ağırlığı vardır; faşistlerin hizmetine girip halkı sömüren ve ezenler için ölmenin ağırlığıysa kuğu tüyü kadar bile değildir" (1921). Metinde şöyle deniyordu: "Brandt, '67 yazında Almanya'da karşılanış biçiminden dolayı Şah'ın duyduğu üzüntünün son kırıntılarını da [...] ortadan kaldırmak, Federal Almanya'da ve Batı Berlin'de solun öldüğünü bildirmek için Tahran'a gitti." Brandt'ın izlediği iç ve dış politika, İran'da hüküm süren ucuz işgücü nedeniyle işleri mükemmel büyüyen 'konsernler'in politikasıydı. Brandt'ın ziyaretinin öncesi ve sonrasında Tahran'da 13 sol muhalif öldürülmüştü. "Başbakanın Polonya'da diz çökmesi"ni, şimdi de "başbakanın Cani-Şah önünde diz çökme-

242) Schiller, *Es war ein harter Kampf*, s. 72.

si" izliyordu. Batı Alman solunun Federal Almanya'nın sadece iç politikasını eleştirmesi, izlediği dış politikayıysa görmezden gelmesi yanlıştı. Bu, güçsüzlüğün ve 'proletaryanın bölünmüşlüğü'nün işaretiydi, oysa sermaye 'çokuluslu' düşünüyor ve öyle davranıyordu. Metinde kimya sanayii üzerine değerlendirmelere de yer verilmişti. SPD, işçi mücadeleleri ve toplu sözleşmeler hakkında, aynı zamanda işçi ve çıraklara karşı harekete geçirilen sınıf hukuku hakkında görüşlerini bildiriyorlardı. Polisin tarihi SS tarihi olarak nitelenmişti. Yoksulluk, mülkiyet ilişkileri, Frankfurt'un kuzey-batısındaki evsizler ve yurtlarda kalan çocuklar hakkında değerlendirmeler yapıyorlardı. Bu metin bir öncekinden daha fazla ampirik esaslara dayanmaktaydı. "Sınıf mücadelelerinin militarize olmasında *Springer* basınının rolü" bu metinde de ana temaydı.

Siyasal kuşaklar hızla değişir. O yıllarda, üniversite taban grupları, kadın hareketi, anti-nükleer hareket, ekoloji hareketi, ev işgalleri, kır komünleri, gençlik merkezleri, Latin Amerika, Afrika ve Asya'daki kurtuluş hareketleriyle dayanışma grupları gibi yeni hareketler gelişmişti. Bu yeni solcuların birçoğunun, özellikle Parlamento Dışı Muhalefet deneyimi olmayanların, RAF hakkında bilgileri yoktu; onu geçmişin bir kalıntısı olarak değerlendiriyorlardı. KPD/ML, KPD/AO, KBW ve tabii ki DKP gibi Marksist-Leninist Komünist gruplar, RAF'ın 'sol radikal maceracılığı'yla aralarına sık sık ve yüksek sesle mesafe koyuyordu. Fakat bunların dogmatizmleri, otoriter yapıları ve Pol Pot veya Stalin gibi diktatörlere sempatiyle yaklaşmaları nedeniyle sol içindeki etkileri son derece azdı.

RAF, Andreas Baader'in kurtarılmasından iki yıl ve silahlı mücadele kararı alınmasından iki yılı aşkın bir süre sonra tek bir siyasal eylem yapmamıştı. Yaptıkları her şey kendilerini korumak, altyapı, para temini ve hazırlık içindi – neye hazırlık?

Ulrike Meinhof, Holtzbrinck Verlag'ın arkasında kimin olduğunu araştırmış ve RAF'lı tutsakların salıverilmesini sağlamak için bir süre Georg von Holtzbrinck'i kaçırmayı düşünmüştü. Servetini 'arileştirme' sayesinde yapmış, Neckermann adlı mağazalar zincirinin sahibi Josef Neckermann'ın kaçırılması da düşünülmüştü. Alman Bankalar Birliği'nin başkanı Banker Alwin Münchmeyer'in adı da geçiyordu. Kaçırılması düşünülenler arasında Batı Berlin'deki üç müttefik komutanın ve Cezayir Savaşı'nın işkenceci Fransız generali Jacquez Massu'nun adı da vardı.

Karl-Heinz Ruhland Mart 1972'de, Düsseldorf Yüksek Eyalet Mahkemesi tarafından "silahlı soygun, iki kez çete halinde silahlı hırsızlık, silahlı soygun için sözleşmek ve bu suçların her birini suç örgütüne üye olarak işlemek" suçlarından 4 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılmıştı. RAF konuyla ilgili şu açıklamayı yaptı: "Eğer Federal Almanya'da liberal basın bulunsaydı bu dava skandal olurdu." Dava başlar başlamaz Ruhland'a, "başsavcılığın da zorunlu avukatın da itiraz etmeyeceği" bir hüküm verileceği kesindi. "Mahkemenin yürütülüş tarzı *Frankfurter Rundschau*'da, 'sanki kibar bir öğretmen sempatik bir öğrenciyle çoktandır bilinen bir parça üzerinde konuşuyormuş gibi' bir izlenim uyandırıyor"du. "Bütün bu olup bitenlerin gerçeği ortaya çıkarma ve hukuk devletiyle kesinlikle bir ilgisi bulunmadığı aşikardır"dı.[243]

"Bonn Güvenlik Grubu'nun imbiğinden geçmiş baş tanık" (RAF),[244] 1971 Ocak ve Temmuz ayları arasında en az on beş kez sorgulandı. Sonunda Ruhland, savcılıklara ve mahkemelere 'kanıtların temeli' (Heinrich Hannover) olarak hizmet edecek ifadeler verdiği 90 sorgudan geçmiş oldu. İki ay sonra Ruhland, şu ibret verici sözlerle kendisini düzeltecekti: "Şimdiye kadar yapılan sorgular ve bu sorgulardan hareketle yapılan soruşturmalar sayesinde birçok veri ve ayrıntıları yeniden hatırladım, o yüzden çeşitli olayları artık doğru tanımlayabilirim. Dolayısıyla şimdiye kadar ki sorgularımda zamanlarla ilgili bazı değişiklikler olacaktır." Bu ayarlamadan sonra Ruhland'ın ifadesi artık Federal Kriminal Daire'nin bilgileriyle örtüşüyordu ve Ulrike Meinhof'la diğer RAF üyelerine karşı kusursuz biçimde kullanılabilecek hale geldi. İfadesine başvurulan komiser, memurların "çok acilen gerekli olan bilgilere ulaşabilmek ve bilgi akışının devamını sağlayabilmek için Ruhland'a kolaylık göstermek zorunda kaldıkları"nı[245] söylemişti. Hatta Ruhland sonraları Federal Kriminal Daire'den aylık talimatlar almaya bile başladı.

Frick'lerin evi Bremen'in sakin bir sokağındaydı. Heiner Frick işe gitmişti; Eva-Maria Frick, bir kurşun sesi duyduğunda ve çelik yelekli gaz maskeli iki kişinin evlerine doğru sürünerek yaklaştığı-

243) RAF, "Dem Volke dienen. Stadtguerilla und Klassenkampf", Nisan 1972: Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 138-139.
244) *A.g.y.*, s. 139.
245) Heinrich Hannover, *Terroristenprozesse. Erfahrungen und Erkenntnisse eines Strafverteidigers*, Terroristen & Richter- Cilt 1, Hamburg: VSA, 1991, s. 140.

m gördüğünde, dört küçük çocuğuyla kahvaltı masasında oturuyordu. Sanki her ormangülü çalısının arkasında silahlı biri gizlenmiş gibiydi. Oyuncak tabancasıyla bam-bum sesler çıkararak oynayan altı yaşındaki oğlunun elinden oyuncak tabancayı kaygıyla aldığı sırada kapı çaldı. Ulrike Meinhof'un evlerinde saklandığından şüphelenildiğini söylediler. Polisler, ellerinde arama kararı olmamasına rağmen evin altını üstüne getirirken Eva-Maria'nın aklından şunlar geçiyordu: Eğer Ulrike gerçekten de evimize gizlenmişse ne yaparız? Umarım onu bulamazlar. En sonunda arama yapanların şefi konuşmuştu: "Ulrike Meinhof buraya gizlenmeye kalkıştığında bizi arar mısınız?" – "Sanmam," dedi Eva-Maria Frick, "Ulrike'ye her zaman arkasında olacağıma söz verdim." Sonra hemen kocasına telefon etti. Kocası için, birdenbire 'sempatizanlar' çevresine dahil edilmiş olmak tehlikeliydi. Bremen Sparkasse yönetim kurulu üyesi olan adam hemen, o zamanlar Sparkasse Yönetim Kurulu başkanı olan Bremen belediye başkanı Hans Koschnik'i aradı. Olay hakkında ayrıntıları öğrenen Koschnik, Sparkasse ve Frick'i sonuna kadar savundu. Oysa Ulrike Meinhof, yeraltındayken hiçbir zaman Frick'lere gelmemişti.

Peki, Frick'ler Federal Kriminal Daire'nin dikkatini neden çekmişlerdi? Daire'nin belgeleri arasında başkomiser Alfred Klaus'un, Klaus Rainer Röhl'le 13 Mart 1971-16 Haziran 1972 arasında yaptığı görüşmelerin ardından hazırladığı yedi tutanak bulunuyor. Büyük ihtimalle liste tam. 17 Nisan 1971 tarihli 'görüşme' hakkında Klaus şu notları kaydetmiş: "Bay Röhl, Ulrike Meinhof'un zorda kaldığı zaman aşağıdaki kişilere sığınabileceği bilgisini vermiştir: Banka müdürü Dr. Frick, Bremen; Otto Borchers (vaftiz amcası), Oldenburg; bir rahibin dul eşi olan (büyük teyze seksen iki yaşında) Tilla Hübner veya onun kızı fotoğrafçı Bayan Leonhardt, ikisi de Wuppertal-Barmen'de ikamet ederler; Bayan Christiane [...] Leonhardt (kuzen)."

24 Mayıs 1972'de Röhl Federal Kriminal Daire'yi arayıp Wienke Zitzlaff'a çocukların Renate Riemeck'te olduğunu söylemeyi düşündüğünü bildirdi. Ancak Wienke'den bu haberi alan Ulrike Meinhof'un çocukları gizlice ziyaret edebilmek için sadece bir gün fırsatı olsun diye Wienke'yi, çocuklar yola çıkmadan bir gün önce haberdar edecekti; Wienke, Ulrike'yi bilgilendirdi. Federal Kriminal Dai-

re görevlisi de bilgiyi derhal güvenlik grubuna iletti. Fakat Ulrike Meinhof ortaya çıkmadı. Yaklaşık iki hafta sonra Sylt Adası'nda çocuklarını ziyaret eden Klaus Rainer Röhl'den bir telefon geldi: "Hamburg'ta 'sempatizan çevre'den bazı kişilerin burada evleri var"dı. "Kocasından boşanmış olan Bayan Augstein da bunlardan biri"ydi. Adaya girişlerde kontrolün çok yüzeysel olduğunun altını çizen Röhl, Axel Springer ve Peter Boenisch gibi kişilerin burada korunmasız olduğunu ve "kolayca kaçırılabilecekleri"ni söylüyor [...] "çetenin, tutuklu üyelerinin salıverilmesini sağlamak amacıyla rehin alma eylemi gerçekleştirebileceği" konusunda uyarıda bulunuyordu. Röhl'ün hayal gücü, RAF pratiğinin önünde gitmekteydi.

İlk yıl yaşanan deneyimlerin ardından RAF, inanmışlığı, güvenilirliği ve krizlere dayanıklılığı konusunda emin olmadığı kimseyi gruba almıyordu. Gruptan birilerinin ayrılmasına da izin vermişlerdi. Örneğin, illegalite koşullarına artık katlanamayan ve silah taşımak istemeyen Marianne H., RAF'tan ayrılmaya karar vermişti. Bu karara elbette kimse sevinmedi. Aralarında kavga çıkmış, bazı grup üyeleri onunla bütün ilişkilerini kesmişlerdi. Ulrike Meinhof'un tavrı farklıydı: Marianne H.'ya neden böyle bir karar aldığını sormuş, kararını saygıyla karşıladığını belirtmiş, onu suçlamamış, hatta iyi dileklerde bulunmuştu. 2 Aralık 1971'de tutuklanan Marianne H. 14 ayını tecritte geçirdiği iki yılın ardından serbest kaldı.

Ulrike Meinhof'la Klaus Jünschke, 2 Nisan 1972'de paskalya günü sabah saatlerinde, sahte Darmstadt plakalı metalik gri renkli bir Opel Manta Coupe ile Hamburg'tan Frankfurt am Mein'a gidiyorlardı. Daha iyi araba kullandığı için direksiyonda Ulrike Meinhof vardı. Yolda otobanı terk edip, atış talimi yapacakları tenha bir yer bulmak için ormanın içine doğru yol aldılar. On dakika boyunca ağaçları hedef alarak ateş ettiler. Bir süre sonra Hessen eyaletinde küçük bir kasaba olan Oberaula'nın hemen dışında bir bazalt ocağı keşfettiler. Kassel bazalt fabrikalarına ait bu ocak hâlâ faaliyetteydi. Çelik kapılı bir ambar meraklarını uyandırmıştı. Burada patlayıcı madde muhafaza ediliyor olabilir miydi? Hava kararmaya başlayınca Frankfurt'tan geri geldiler, yanlarında Gudrun Ensslin, Andreas Baader, Jan-Carl Raspe ve Holger Meins da vardı. Ormanın içindeki parmaklığın kilidini kırıp araziye girdiler ve DEUTAG şirketinin işliklerinden birinde buldukları kaynak makinesiyle, bazalt işletmelerinin çe-

şitli binalarına -daha sonra polisin tespit ettiği gibi- 'ustalıkla' girdiler. Binalardan birinde fünye, cephane bölümünde patlayıcı buldular. Toplam olarak 22 milimetrelik 7 fişek amongelit, 13 fünye, 51 milisaniyelik fünye (20 milisaniyelik zaman ayarlı), ayrıca 370 metre fitil Dynacord ve 8 milimetrelik 187 detanatör çaldılar. Dışarıda hava kararmıştı. Oberaula'da insanların ışığı görüp şüphelenmemeleri için kullandıkları lambaların üzerini brandalarla örttüler. Artık 1972 Mayıs-Saldırısı için malzemeleri hazırdı.

11 Mayıs 1972, Frankfurt am Main: ABD Hava Kuvvetleri Kuzey Vietnam'ın bütün limanlarını mayınlamış, Hanoi'yi, Haiphong'u ve Thanh Hoa eyaletini bombalamıştı. RAF, 80 kilo TNT'yle hazırlanmış üç adet el yapımı boru tipi bombayı, ABD'nin IG-Farben-Binası'nda bulunan V. Ordu Karargâhı'nda patlatmış, giriş ve subay gazinosunun ağır hasar aldığı saldırıda, boğazına cam parçası saplanan yarbay Paul A. Bloomquist ölmüş, 13 kişi yaralanmıştı. Eylemi üstlenen RAF-'Petra Schelm Komandosu' üç gün sonra kısa bir açıklama yaptı: "Batı Almanya ve Batı Berlin artık, Vietnam'ı yok etme stratejistleri için güvenli bir hinterland olmayacaktır. Vietnam halkına karşı işledikleri suçların onlara yeni acımasız düşmanlar kazandırdığını, artık dünyanın hiçbir yerinde devrimci gerilla birliklerinin saldırıları karşısında güvende olmayacaklarını bilmek zorundalar."[246] Bilgisi dışında hiçbir Batı Avrupa ülkesinin bir adım bile atamadığı ve Vietnam Savaşı da dahil dünyadaki bütün kurtuluş hareketlerine karşı belirleyici rol oynayan en güçlü haber alma servisi Ulusal Güvenlik Teşkilatı'nın (National Security Agency - NSA) merkez karargâhı da aynı yerde bulunuyordu.

12 Mayıs 1972, Augsburg ve Münih: Frankfurt'taki bombalı saldırıdan bir gün sonra, saat 12.15'te RAF-'Thomas Weisbecker Komandosu', Münih Eyaleti Kriminal Dairesi'ne bir ve Augsburg Emniyet Müdürlüğü'ne iki bombalı saldırıda bulundu. Augsburg'ta beş polis yaralanmış, Münih'te 60 araba hasar görmüş, bir sürü cam kırılmıştı. RAF, "Münih Kriminal Dairesi ve Augsburg polisinden bir İnfaz Komandosu"nu, Weisbecker'in 'katli'nden sorumlu tutuyordu. "Soruşturma makamları bundan böyle, misilleme yapacağımızı he-

246) RAF-Kommando Petra Schelm, 11 Mayıs 1972 tarihinde Frankfurt am Main'da, ABD ana karargâhına yapılan saldırıyla ilgili 14 Mayıs 1972 tarihli açıklama: Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 145.

saba katmaksızın bizden birini yok edemeyecektir. Gerilla savaşı"mız, "askeri aksiyonlarla sona erdirilemez."[247]

16 Mayıs 1972, Karlsruhe: RAF-'Manfred Grashof Komandosu', Federal Yargıtay Yargıcı Buddenberg'in arabasını havaya uçurdu. Fakat arabada kendisi değil, karısı oturuyordu, ağır yaralandı ve sakat kaldı. RAF, ağır yaralı Manfred Grashof'un hayati tehlike altında pis bir hücreye nakledilmesi ve 'cinayete teşebbüs' olarak değerlendirdiği, Carmen Roll'a zorla narkoz verilmesinden 'Buddenberg domuzu'nu sorumlu tutuyordu. Buddenberg'i suçlamalarının üçüncü sebebi de, tutsakların tecrit koşullarında tutulmaları için talimat vermiş olmasıydı; bu, "adalette çoktan kurumlaşmış faşizm"di, "işkencenin başlangıcı"ydı.[248]

24 Mayıs 1972, Heidelberg: Aynı gün Heidelberg'te Amerikan ordusunun kuruluşlarından birine daha saldırıldı. Bu kez söz konusu olan ABD ordusunun Avrupa'daki ana karargâhıydı. RAF-'15 Temmuz Komandosu': "Amerikan Hava Kuvvetleri, son yedi hafta içinde Vietnam'a, 2. Dünya Savaşı'nda Almanya ve Japonya'ya atılan bombaların toplamından daha fazla bomba atmıştır."[249] Bombaların gizlendiği iki arabanın bir kışla bloğuyla gazinonun önünde havaya uçması sonucunda Clyd Bonner, Ronald Woodward ve Charles Peck isimli 3 Amerikan askeri ölmüş, 5'i de yaralanmıştı. Eski CIA ajanı K. Barton Osborne sonradan, yıkılan bu binada "ABD ordusu lojistik kumanda merkezine ait bilgisayar parkı"nın bulunduğunu ve "Güney Vietnam'da geniş sivil alanlarla Kuzey Vietnam'da Kızıl Nehir vadisinin bombalanması için gönderilecek bombaların burada hesaplandığı"nı söyledi.[250]

19 Mayıs 1972, Hamburg: Axel Springer Yayınevi'ne yapılan saldırıya Ulrike Meinhof da katılmıştı. Fakat bazı RAF üyeleri bunu reddediyor. Saat 15.29'da Hamburg'ta Springer Yayınevi'ni arayan

---

247) RAF-Kommando Thomas Weissbecker, 12 Mayıs 1972 tarihinde Augusburg ve Münih'te yapılan saldırılarla ilgili 16 Mayıs 1972 tarihli açıklama, Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 145.

248) RAF-Kommando Manfred Grashof, 15 Mayıs 1972 tarihinde Federal Yargıtay Yargıcı Buddenberg'e yapılan suikastla ilgili (Aust: 16.5) açıklama, Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 146.

249) RAF-'15 Temmuz Komandosu', 24 Mayıs 1972 tarihinde ABD'nin Heidelberg'te bulunan Avrupa ana karargâhına yapılan saldırıyla ilgili 25 Mayıs 1972 tarihli açıklama: Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 147.

250) Avukatların, 23 Temmuz 1976 tarihinde Frankfurt am Main'da düzenledikleri basın toplantısında eski CIA ajanı K. Barton Osborne'nin ifadesi: *Texte*, der RAF, 503-505.

biri, "15 dakika içinde iki bomba patlayacak, orayı hemen boşaltın" uyarısında bulundu. - "Saçmalamayı kesin" cevabını verdi telefon santralindeki kadın sesi. –"Siz domuzlar hiçbir şeyi ciddiye almıyorsunuz" dedi arayan kişi. Saat 15.31'de Springer Yayınevi ikinci kez arandı: -"Orayı hemen boşaltmazsanız korkunç şeyler olacak." Telefona bakan kadın telefonu kapadı. Saat 15.36'da bu kez polis arandı: -"Lanet olsun! Springer binasının hemen boşaltılmasını sağlayın!" Oysa Springer Yayınevi, patlamadan sonra başlangıçta, kendilerinin sadece bir kez, o da çok geç arandığını iddia ediyordu.

Saat 15.55'te iki bomba patladı. İlk patlayıcı binanın tashih salonuna konmuştu, diğeri tuvaletlere. 2'si ağır 17 yaralı vardı. RAF-'2 Haziran Komandosu' ertesi gün şu açıklamayı yaptı:" Springer, yanlış olabilecek bir bomba alarmı nedeniyle birkaç iş saati, yani kâr kaybını göze alamadığı için, işçilerin ve diğer çalışanların patlayan bombalarla yaralanmasını yeğlemiştir. Kapitalistler için kâr her şey, onu yaratan insanlarsa pislikten başka bir şey değildir. Eylemde işçiler ve diğer çalışanlar yaralandığı için üzgünüz."[251] - Başka bir kaynakta şöyle denmektedir: "İşçiler ve diğer çalışanlar yaralandığı için derin üzüntü içindeyiz."[252] - "Springer'in Yeni Sol'a, işçi sınıfının grev gibi dayanışma eylemlerine, burada ve başka ülkelerde komünist partilere karşı yürüttüğü anti-komünist kışkırtma kampanyalarından vazgeçmesini talep ediyoruz: Springer şirketler grubu, Üçüncü Dünya'daki kurtuluş hareketlerine, özellikle de Filistin'in kurtuluşu için savaşan Arap halklarına karşı kışkırtmalardan vazgeçmelidir; siyonizme verdiği propaganda desteği ve maddi yardımları durdurmalı, İsrail egemen sınıflarının emperyalist politikasını desteklemeyi bırakmalıdır." Ve: "Springer kamulaştırılmalıdır!"[253]

Üç bomba patlamamıştı. Polis bütün binayı aramasına rağmen önce bombaların izine rastlayamadı. Sonunda biri rotatifin yanında, biri müdüriyette, biri de temizlik dolabında bulunup etkisiz hale getirildi.

---

251) RAF-'2 Haziran Komandosu', 19 Mayıs 1972 tarihinde Hamburg'taki Springer binasına yapılan saldırıyla ilgili 20 Mayıs 1972 tarihli açıklama, Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 147.

252) Akt. Aust, 1998, *a.g.y.*, s. 248.

253) RAF-'2 Haziran Komandosu', 19 Mayıs 1972 tarihinde Hamburg'taki Springer binasına yapılan saldırıyla ilgili 20 Mayıs 1972 tarihli açıklama, Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 147.

Ulrike Meinhof bomba ihbarlarının neden duymazdan gelindiğini düşünüyordu. Telefona bakanlar Springer'e bu tür ihbarlar sıklıkla yapıldığı ve şimdiye kadar hiçbirisi gerçekleşmediği için mi lakayt davranmışlardı? İhmal miydi söz konusu olan, yoksa kasıtlı bir tırmandırma mı? Springer binasına yapılan bombalı saldırı RAF içinde tartışma yarattı, çünkü Frankfurt ve Heidelberg'te olduğu gibi ABD askerleri değil, masum siviller yaralanmıştı. Dışa karşı Mayıs Saldırısı döneminde gerçekleştirilen her beş eylem de savunuluyordu. Fakat RAF'a duyulan sempatinin her geçen gün eridiği de açıktı. Üç Amerikan askeri öldüğünde bir sürü insan, "Amerika'nın alt sınıflarından zavallı domuzlar," demiş, bazıları böyle olmaması gerektiğini söylemişti. Fakat en şiddetli eleştiri Springer binasında yaralananlar için yapıldı.

31 Mayıs 1972'de Federal Almanya'da şimdiye kadar görülmüş en büyük arama harekâtı başlatıldı. Polisin tamamı bir günlüğüne Federal Kriminal Daire'nin emrine verilmişti. Bütün eyaletlerin içişleri bakanları Aksiyon Koç Darbesi adı verilen bu harekâtı onayladılar. Binlerce polisin katıldığı harekâtta polise ve kamu kurumlarına ait bütün helikopterler bütün otoban güzergahlarının üzerinden uçuyor ve esnek yol bağları kurmak için yere iniyorlardı. Fakat bu 'acil durum manevrası' pratikte yararlanılabilir herhangi bir sonuç getirmedi; sadece halkın, RAF'ın Mayıs Saldırıları'ndan sonra polisin aldığı önlemlere ve uygulamalara, bir yıl önce olduğundan daha anlayışlı ve sabırlı yaklaştığı görüldü.

Aynı gün Frankfurt Üniversitesi'nde yapılan bir açık oturumda RAF'm duyurusu okundu. RAF, Komünist Birlik'i (KB), Komünist Öğrenciler Birliği'ni, KPD'nin gençlik örgütünü, "Bir yandan İran ve Türkiye'deki idam cezalarını protesto ederken" ve "Yunanistan'la İspanya'daki teröre karşı çıkarken, kendilerinin de ateş hattına çekileceği korkusuyla, kitlelerin arkasına saklandıkları" için eleştiriyor ve şu talepte bulunuyordu: "Çaresizliğinizi bilgelik olarak, acizliğinizi kavrama yeteneği olarak sunmaktan vazgeçin!"[254]

Bir gün sonra Anderas Baader, Holger Meins ve Jan-Carl Raspe, Frankfurt am Main'da polisin gerçekleştirdiği büyük bir polis operasyonuyla yakalandılar. Hofeckweg'de bir garajda meydana gelen

254) RAF, 31 Mayıs 1972 tarihli açıklama, Teach-In der Roten Hilfe ses bandı tutanağı, Frankfurt am Main: Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 148-150.

çatışma, polis sayıca çok üstün olmasına rağmen, iki-üç saat sürmüştü. Karşılarında 150 polisin mevzilendiği üç kişinin, kurtulma şansının sıfır olduğunu bile bile hemen teslim olmaması Federal Kriminal Dairesi şefini şaşırtmıştı. "Bizleri uyarmak için bu kadar uzun çatıştılar," diyor Irmgard Möller, "çatışma ne kadar uzun sürerse, bir sürü delil ve malzemenin bulunduğu merkez evlerimizden birinin açığa çıktığını o kadar erken duyacak ve güvenli bir yere gitme imkânı bulacaktık".

Gelişmelerin aniden hızlandığı görülüyor. Sanki ABD ordusuna karşı yapılan eylemler süreci hızlandırmıştı. Gudrun Ensslin, Hamburg'a giderek Ulrike Meinhof, Klaus Jünschke ve Gerd Müller'le buluştu. Onlardan daha genç olan ve o güne kadar grup içinde tali konumda bulunan Peter Jürgen Boock, tutuklamalar sebebiyle dehşete düşmüş, yeni insanlar kazanmaya ve tutukluları kurtarmaya karar vermişti. "Biz yeni kuşağız," diyordu.

7 Haziran'da Gudrun Ensslin, Junfernstieg'deki Boutique Linette'de ceketinde taşıdığı tabancanın dikkat çekmesi üzerine yakalandı. 9 Haziran'da Batı Berlin'de Brigitte Mohnhaupt ve Bernhard Braun ele geçti.

Meinhof, Jünschke ve Müller tartışıyorlardı. Jünschke birkaç hafta sessiz kalmaları gerektiğini söyledi, fakat Meinhof huzursuzdu ve elinden ne geliyorsa yapmak zorunda olduğunu düşünüyordu. Güney Almanya'ya doğru yola çıktı, ara istasyon Hannover olacaktı. Yolda aradığı Irmgard Möller, "Şu an mutlaka zorunlu olan dışında hiçbir şey yapma. Şu an en önemli şey, kimsenin tutuklanmamasıdır. Bunun dışında her şey bekleyebilir," dedi.

TUTSAK

Hannover ve Köln-Ossendorf, Haziran 1972

"Beni öldürmek istiyorsunuz."

Gruba yardım eden biri Ulrike Meinhof'u VW-kaplumbağasıyla, Gerd Müller'i de bir arkadaşı Fiat marka arabasıyla Oberricklingen Steinhuder Cadde'deki, üyelerinin çoğu şehir dışında olan bir komüne bırakmışlardı. RAF ve banka soygunları üzerine konuşuluyor. Gerd Müller elindeki tabancayı tamir etmeye çalışıyordu. Kendisini burada güvende hissetmeyen Ulrike Meinhof, tanıdıklarını harekete geçirerek Hannover'de başka bir yer bulmalarını istedi.

RAF üyeleri, Eğitim ve Bilim Sendikası'nda Genç Öğretmenler Çalışma Grubu'nun başkanı olan otuz üç yaşındaki ilkokul öğretmeni Fritz Rodewald'ı, kendilerine barınak sağlayabilecek biri olarak

değerlendiriyorlardı. 14 Haziran akşamı Lagenhagen'a gelen genç kadın, üzerinde bornozu olduğu halde kapıyı açan Rodewald'e, yarından itibaren birilerinin evinde kalıp kalamayacağını sorarken, Rodewald'in evine alacağı kişilerin RAF üyesi olduğunu bildiğinden emindi. Evet diyen ilkokul öğretmeni, ertesi gün hangi saatlerde evde olacağını söyledi. Giderken arkasından bakmış ve kadının Hannover plakalı bir arabaya bindiğini görmüştü. Aşağı Saksonya parlamentosunda eski bir NPD (Almanya Milliyetçi Demokratik Partisi) üyesinin kızı olan kız arkadaşı Ulrike Winkelwoss, daha yataktaydı. Rodewald'i RAF'lıları evine kabul ettiği için eleştirdi, aynı konuyu kahvaltıda da tartıştılar. Kız arkadaşı, "Polise haber ver," diyordu. Fakat önce sınıfıyla Walsrode kuş parkına düzenlediği geziye giden Rodewald'in beynini sürekli bu konu meşgul ediyordu. Sonunda meslektaşı ve sendikadan arkadaşı olan Profesör Oskar Negt'e danıştı. Negt, verdiği sözü tutmak zorunda olmadığını söyleyerek onu ikna etmeye çalıştı. "Zorla dayanışma," olmazdı, Rodewald'in verdiği sözü yerine getirmeme hakkı vardı.

Genç kadın, "Rodewald kabul etti," dedi Ulrike Meinhof'a, "eğer gittiğinizde evde değilse kapısındaki küçük pencere camlarından birini kilitlemeden bırakacak. Elinizi sokup kapıyı içerden açabilirsiniz."

Oysa Rodewald polisi aramıştı. Hemen Aşağı Saksonya Baader-Meinhof-Özel Komisyonu'na yönlendirildi. Eyalet Soruşturma Dairesi şefi Erwin Schmidt, Rodewald'i derhal emniyet müdürlüğüne çağırdı ve onunla görüştükten sonra akşama kadar evine uğramamasını söyledi. Saat 17.30'da Walsroder Caddesi 11 numaralı evin zemin katındaki gözlükçüye gelen sekiz dedektif birinci kattaki büroların anahtarlarını istedi. Rodewald'in evi bir üst kattaydı. Saat 18.15'te emniyet müdürlüğü kırmızı alarm verdi: "Derhal Langenhagen'a intikal edin. Nesne çevrildi."

Bu arada Ulrike Meinhof'la Gerd Müller 30 kilo ağırlığındaki bagajlarını, Langenhagen'a giden 19 numaralı tramvayın vagonuna taşmışlardı. Walsroder Caddesi 11'deki evin kapısı açıktı. İkinci kata çıkınca Ulrike Meinhof Rodewald'in dairesinin kapısını çaldı. Kimse kapıyı açmayınca söylendiği gibi pencere camlarından birini itip elini soktu ve kapıyı açtı. Ağır eşyalarını büyük salona taşıdılar. Koridorda bir Che Guevara posteri asılıydı.

Gerd Müller telefon etmek için evden çıkmıştı. Çok geçmeden kapı çaldı. Meinhof o sırada bavulunu boşaltmakla meşguldü. Ka-

pıyı açınca silahlı dört polisle karşılaştı. Polisler hemen karşılarında duran zayıf, siyah giysili, sarı saçlı kadının üzerine çullandılar. Kadın direniyordu. Saçlarına yapıştılar, ellerinde kalan sarı peruğun altından kısa, koyu renk saçlar ortaya çıkmıştı. Polislerden biri, "Domuzun el bombası var!" diye bağırdı. Gözlükçü o sırada kadının çığlık attığını duydu. Dedektifler elleri kelepçeli kadını merdivenden aşağıya sürükleyerek indirip beyaz bir Mercedes'e bindirdiler. Özel komisyonun şefi Schmidt'in saptamasına göre kadın, "tamamen tükenmiş durumda"ydı. Sadece 45 kiloydu, "bir deri bir kemik kalmış" ve "hem psikolojik, hem de fiziki olarak tükenmenin sınırına gelmiş"ti.

22 Mayıs 1972'de eyaletlerin içişleri bakanları, merkezi polis soruşturmasının Federal Kriminal Daire tarafından yürütülmesi kararı aldılar. 1945'ten bu yana ilk kez bir federal polis makamı bütün eyaletlerin polis merkezlerine talimat verebiliyordu. Son haftalarda Ulrike Meinhof, 150 bin polis memuru için bir numaralı devlet düşmanı haline gelmişti. Özel Komisyon'un iddiasına göre polis ilk başlarda kimi ele geçirdiğini bilmiyordu.

Ulrike Meinhof Hannover Polis Merkezi'nde gözaltına alındı, oysa Gerd Müller'i Langenhagen karakoluna götürmüşlerdi. Meinhof'un avukatını çağırmasına izin vermediler, o da adını söylememekte direniyordu. Harburg/Ashausen'dan Dr. Marion Maria Luckow adına düzenlenmiş pasaport ve ehliyette kızlık soyadı Cotterell, doğum tarihi 17 Aralık 1933, doğum yeri Wentorf olarak geçiyordu. İki belgenin de sahte olduğunu kısa sürede tespit eden Federal Kriminal Daire memurları çok geçmeden ele geçirdikleri kişinin 'Meinhof' olduğunu tahmin etmeye başladılar.

Saat 19.15'te teslim edilmesinden hemen sonra bir kadın başkomiser Meinhof'tan bütün giysilerini çıkarmasını istedi. Soyunmayı reddeden Meinhof, bir kadın dedektif ve gardiyan tarafından 'kaba güç kullanılarak' zorla soyuldu. Meinhof bütün gücüyle direnmişti, ama boşuna. Üzerinde şüpheli hiçbir şey bulunmadı. Sonra kadın polis oturup tutukluyu izlemeye başladı. Bu arada toplanan Özel Komisyon, Başkan Schmidt'in imzasıyla bir dizi karar almıştı. Tutuklunun kimliği hemen o gece kesin biçimde saptanacaktı. Dokuz sularında Ulrike Meinhof'un hücresine gelen kriminal daire dedektifleri, "Parmak izi alıp fotoğrafınızı çekeceğiz," diyerek kendileriyle gelmesini istediler. Meinhof hücreden çıkmamak için direndi.

Hâlâ avukatıyla görüşmesine izin verilmemişti. Kriminal daire dedektifleri tutukluyu merdivenlerden karga tulumba indirdiler. Meinhof tepiniyordu.

Araştırma Servisi'nde polisler, parmak izi almaya çalışırken parmaklarını kıvırıyor, adamlar ellerini, kollarını sıkı sıkı tutup parmaklarını tek tek açarak kâğıda bastırdıklarında bu kez alınan izlerin üzerinde parmaklarını birkaç kez hızla gezdiriyor, mürekkepe tükürüyor ve izleri birbirine karıştırıyordu. Soruşturmanın başında bulunan Schmidt tutukluya, gereği halinde eter narkozu verilmesini emretti. Meinhof korkmuştu: "Beni öldürmek istiyorsunuz! Beni öldürmeyi göze aldınız," diye bağırdı.

Saat 21.20 sularında merkeze gelen polis doktoruna 'aynasızların doktoru' diyen Meinhof, Augsburg'ta narkozdan ölen biri hakkında bilgisi olup olmadığını sordu ona. Sonunda parmak izlerinin alınmasına izin verdi, çünkü narkozdan korkmuştu. Daha sonraları polis, narkoz verme kararını, şüphelinin parmak izi vermemekte direnmeyi sürdürmesi halinde "giderek daha fazla zor kullanmak zorunda kalacakları ve bunun şüpheliye bedensel olarak önemli zararlar verebileceği"ni söyleyerek savundu. Fakat polis, parmak izi alma işleminin aslında boşuna yapıldığını söylemeyi unutmuştu, çünkü elinde bu parmak izleriyle karşılaştıracağı Meinhof'a ait parmak izi yoktu.

Sonra şüphelinin fotoğrafını çekmek istediler. Meinhof yine direndi, kafasını oynatıp suratını buruşturuyordu. Uzun boylu sarışın kriminal polis, Meinhof'un kolunu arkaya bükerek şu tehdidi savurdu: "Başka türlü de davranabiliriz. İnsanlara insan gibi, senin gibi dişi domuzlaraysa, gerektiğinde yaban domuzu gibi davranabiliriz."

Eğer tutuklunun çantasında Ulrike Meinhof'un kafa röntgeninin basılı olduğu *stern* dergisi bulunmasaydı ne olurdu? Şimdi de polisler, "Kafa röntgeninizi çekmek istiyoruz," diyorlardı. Ulrike Meinhof avukatı Heinrich Hannover'i istemiş, fakat en kısa zamanda herhangi bir avukatın yanında olmasını istediği için, Hannover Barosu'ndan avukat Börner'in ismini de vermişti. Kriminal polis Börner'i arıyormuş gibi yapıp, avukatın biraz sonra geleceğini söyledi. Hücresine geri getirilirken dudaklarının arasında sigara olan bir polis Meinhof'un kollarını arkadan sıkıca kavramış, polis fotoğrafçısı da resimlerini çekmişti. Fotoğraflar ilerki günlerde basına sızdırıldı.

Hücreye konan Ulrike Meinhof'un sadece elleri bağlı değildi, aynı zamanda ranzaya da kelepçelenmişti. "Öncelikle onu korumak için," diye kendisini savundu Özel Komisyon daha sonraları, "çünkü bu taşkınlık halinde tutuklunun kendi kendisine zarar verebilme ihtimali vardı".

Kriminal Daire dedektifleri dosyalardan Ulrike Meinhof'un sezaryenle doğum yaptığını biliyorlardı, fakat şüpheliyi zorla soyduklarında, ameliyat izi kimsenin dikkatini çekmemişti. Şimdi böyle bir izin olup olmadığını tespit etmek için bir kez daha soyacaklardı. Sonraki süreçte polis bu konuyla ilgili olarak kendisini şöyle savundu: "Tutuklunun kimlik tespitinin kesinleştirilmesi acil bir zorunluluktu, o saatte yetkili bir yargıç ve savcıya ulaşmak imkânsızdı." Ertesi sabaha kadar beklemek polisin başarısının basına bildirilmesini geciktirecek, belki de yetkili yargıç planlanan önlemleri uygunsuz bulup reddedecek veya Ulrike Meinhof'un avukatları Hannover ya da Börner müvekkilleriyle bulmuş olacaklardı. Zaten Hannover, elinde Meinhof'un verdiği vekaletname olduğu halde kapı kapı dolaşıp müvekkilesini aramaya başlamıştı bile.

Elbette Meinhof soyunmak istemiyordu. Diğer elini de ranza demirine bağlayıp zorla soydular. Bu uygulamaya karşı çıkmayan, bunun için polisin elinde mahkeme kararı olup olmadığını sorma gereği duymayan doktor, tutuklunun göbeğinden kasık kemiğine kadar uzanan bir ameliyat izi tespit etti. Sonra elleriyle Meinhof'un başını yoklayarak ameliyat izini aradı. Ama bulamadı.

Sezaryen izi soruşturma şefi Schmidt'e yetmemişti, Meinhof'un kafa röntgeninin çekilmesi talimatını verdi. Hannover Eyalet Kriminal Polisi'nin röntgen aleti bulunmadığı için gece saat bire doğru tutukluyu Hannover Nordstadt'taki Kaza Kliniği'ne götürdüler. Ulrike Meinhof avukat talebini tekrarlıyordu. Polis, her defasında avukata haber verildiğini söylüyordu, fakat bu doğru değildi

Üç memur, röntgen odasına girmemek için direnen Ulrike Meinhof'u karga tulumba taşıdı. Meinhof tepiniyordu. Adamlar bacaklarını öyle büktüler ki kemiklerinin kırılmasından korktu. Vücudunu kayışlarla bağlamışlardı, bunun üzerine başını sağa sola atmaya başladı. Başını da sabitlediler. Başına, iki tarafına ağırlıklar bağlanmış bir bandaj sarmışlardı. Üzerine eğilmiş röntgen çeken hemşirenin, "Artık Hitler gibi birinin olmaması ne kötü," dediğini duydu. Ulrike Meinhof nöbetçi doktora, isteği dışında röntgenini çekemeyecekle-

rini anlatmaya çalışıyordu. Ama nafile; röntgen çekildi ve filmler hemen alındı. Doktor Meinhof'un kafasındaki gümüş mandalları tespit etmişti. Ondan kimlik bilgilerini vermesini istediler. Kaza Kliniği'nin koridorlarından geçirilirken kendisini yerlere atıp bağırarak yardım istediğini görenler oldu.

Bir VW işçisi küçük bir yaralanma sebebiyle kliniğe gelmişti. O işçi röntgen filmleri ve sezaryen izini görmeden de elleri kelepçeli bu ufak tefek kadının Ulrike Meinhof olduğunu hemen anladı. "Çok kötü görünüyordu, bitkin ve çökmüş bir haldeydi, her yerinde morluklar vardı," diye anlattı fabrikadaki bir arkadaşına, "sanki dayak yemiş gibiydi".

Kamuoyu yaratma mücadelesi başlamıştı. Hannover Emniyet Müdürlüğü, "ele geçirilen kişinin garip davranışları üzerine haberler" (*Der Spiegel*) sızdırıyordu medyaya. Saatler süren zorlayıcı önlemler ve fiziki zor uygulamaları değil, tutuklunun bunlara karşı direnme çabaları eleştirilmekteydi. Medya, polisin önüne attığı haberleri keyif içinde yayınlıyor, Meinhof'un çöküntü içinde olduğunu, çok bayağı davrandığını, önüne gelene bağıra çağıra sövüp saydığını belirtiyordu.[255]

Avukat Hannover'in görüşme talebi sürekli reddediliyordu. Müvekkilesinin nerede olduğu kendisinden saklanmaktaydı. Belli ki bir numaralı devlet düşmanını korunmasız biçimde ellerinde tutma başarısından vazgeçmek istemiyorlardı.Yasal dayanağı olmamasına rağmen, Ulrike Meinhof'un önlem olarak önceden verdiği vekalet kabul edilmemiş, ayrıca avukat Hannover'e, Meinhof'un başka avukat istediği söylenmişti. Bunun üzerine Hannover, Meinhof'un hangi avukatı istediğini sordu. Bu konuda da kimseden bilgi alamadığı için Hannover polisinin söylediklerinin doğru olup olmadığını kontrol edememişti. Meinhof tutuklanalı iki gün olmuştu, ama Hannover hâlâ müvekkilesinin nerede olduğunu bilmiyordu. Federal Kriminal Daire, müvekkilesinin nerede olduğunu söylemezse kendisinden istenen yeni vekaleti nasıl alabilirdi?

16 Haziran 1972, Cuma günü saat 9.30'da kelepçelenen Ulrike Meinhof bir helikoptere bindirildi. Umutsuzluk içinde avukatına haber verilmesini istedi bir kez daha. Polisler gülüştüler. Ulrike Meinhof nereye götürüldüğünü bilmiyordu, onun nerede olduğu da kimse tarafından bilinmiyordu.

---

255) *Der Spiegel*, 25/1972, s. 62.

ÖLÜ BÖLÜMDE

JVA Köln-Ossendorf, Haziran 1972 - Şubat 1973

Bütün duyuları dumura uğruyor.

Federal Kriminal Daire tarafından helikopterle Bonn-Bad Godesberg'e götürülen Ulrike Meinhof, tutuklama yargıcının karşısına çıktıktan sonra Köln-Ossendorf Hapishanesi'ne kapatıldı. Avukat Hannover, yakalandıktan ancak dört gün dört gece sonra müvekkilesini görebilmişti. Meinhof'un daha önceki bütün şikayetleri geri çevrilmiş, yasal haklarını koruyacak hiçbir makam bulamamıştı. Federal Yargıtay, Cumhuriyet Savcılığı, Federal Suç Dairesi ve infaz kurumu ona karşı blok tavır içindeydi. Ulrike Meinhof'u 'ölü bölüm'e kapattılar.

Medya, "Otuz yedi yaşındaki teröristin, savaş sonrası dönemde Almanya'da eşi görülmemiş çılgın eylemleri"nin 761 gün sonra sona

ermesini kutluyordu. 19 Haziran tarihli *Bild* şu başlığı atmıştı: "Meinhof bütün bildiklerini anlattı." 21 Haziran tarihli gazetenin başlığıysa şöyleydi: "Bombalar, terör ve 1000 kişiyle Almanya'da Ayaklanma Planı." Birkaç gün sonra Federal İçişleri Bakam Genscher, "Federal Almanya'nın İç Güvenliği İçin Program"ı gururla açıkladı. *Bild* coşku içindeydi: "Nihayet: 1.500 Yeni Polis!"[256] Meclis Haziran'da anayasayı kısmen değiştiren bir yasa paketi çıkararak tutukluluk hukukunu sertleştirmiş, Federal Sınır Koruma Teşkilatı'nın ülke içinde polis müdahale rezervi olarak işlev görmesi sağlanmıştı.

Federal Kriminal Daire, Ulrike Meinhof'la Gerd Müller'in eşyaları arasında, License Vignerant tipi bir Fransız makineli tüfeği, bu tüfeğe ait üç şarjör, Walther P 38 ve P + S marka 9'luk dört tabanca, 4,5 kilo patlayıcı, el yapımı iki el bombası, aralarında "Cenevre Anlaşması'na göre yasaklanmış, özellikle büyük ve çok acı verici yaralar açan Dumdum kurşunu" (Federal Kriminal Daire) bulunan yüzlerce kurşun, para, kerpetenler, ingiliz anahtarları, ev anahtarı, Hamburg ve Hannover kentlerinin planları, bir paket Fransız sigarası, sahte ve çalınmış pasaportlar, sürücü belgeleri, Mimaki marka bir şişe parfüm, bir kavanoz Nescafe Gold, Marx, Lenin, Mao'nun bazı yazıları, Helen MacInnes'in *Aynadaki Görüntü* adlı romanı, Janusz Piekalkiewicz'in *Casuslar ve Ajanlar* ile *Askerler* adlı romanları, John LeCarre'in *Almanya' da Küçük Bir Kent* adlı romanı ve yaklaşık 160 adres ele geçirmişti.

17 Haziran'da Fritz Rodewald, yanında avukatı Jobst Plog olduğu halde tanık olarak ifade vermek üzere Hannover Eyalet Kriminal Dairesi'ne geldi. Polis sözcüsü basına, "Rodewald'ın Baader-Meinhof Çetesi'yle hiçbir ilgisi yoktur" açıklaması yapmıştı. Rodewald ifadesinde tanımadığı birinin iki kişiyi birkaç günlüğüne misafir etmesi için ricada bulunduğunu, fakat kendisinin ve kız arkadaşının kuşkuya kapılarak polisi aradıklarını söyledi. İhbarcı öğretmen oldukça yüksek bir ödül almaya hak kazanmıştı. Gazetelerde 440 bin marktan söz ediliyordu ve Rodewald güya bu paradan Meinhof'un savunma masraflarım karşılamak niyetindeydi. Meinhof ihbarcı öğretmenden kesinlikle beş kuruş bile almadı.

Ulrike Meinhof'un hücresi, hapishanenin kadın psikiyatri kısmının sessiz bölümünde, daha doğrusu ölü bölümündeydi. Hapis-

256) *Bild*, 22 Haziran 1972.

haneye bitişik tek katlı bir gözaltı binasıydı burası. Bölümdeki altı hücre ses geçirmeyecek biçimde izole edilmişti. Hücrelerde neon ışıklar geceleri de söndürülmüyordu. Pencere kolu sökülmüştü, sadece tavandaki küçük pencere açılıyordu. Kapının dışında her yer beyazdı: Duvarlar, hücre içindeki eşyalar, sineklik bile beyaza boyanmıştı. Duvarlara herhangi bir şey asmak yasaktı. Her on beş dakikada bir mazgal kapağını açıp içeriyi kontrol ediyorlardı. Bir gardiyan yıllar sonra alaycı bir üslûpla şöyle diyecekti: "Meinhof, müstakil bir evde tek başına oturduğu için kendisiyle gurur duyabilirdi." Meinhof'un tutukluluk koşullarının aşırı sert olduğunu bugün bile hâlâ inkar edenler var. Oysa adli dosyaların içinde tersini kanıtlayan birçok belgenin yanında, hapishane müdürünün Aralık 1972'de Köln Ceza İnfaz Dairesi başkanına yazdığı bir mektup da bulunuyor: "Tutuklu [Astrid] Proll, soruşturma bölümünün erkekler kesiminde, bu kurumun hayatına en azından akustik olarak katılırken, tutuklu Meinhof bulunduğu hücrede, akustik bakımdan da tecrit edilmiştir."

Hapishane yönetiminin 20 Haziran 1972 tarihli 'yönerge'sinde, Ulrike Meinhof'un hücre kapısının 'bir asma kilitle' bir kez daha güvenlik altına alınması gerektiği yazılmıştı. Anahtarın muhafazasıyla ilgili kayıt tutulacaktı. Hücrenin önünde her zaman 'bir erkek memur' bekleyecekti. Meinhof'un hücresi, biri mutlaka erkek olmak üzere en az iki memur tarafından açılacaktı. Henüz tutuklu olmasına rağmen zorla mahkûm giysisi giydirilen Meinhof'un hücresi, eşyaları ve üstü her gün aranıyordu. "Gece gündüz gözlem altında. Geceleri karartılan ışık sürekli yanıyor." Sürekli vızıldayan neon lambası ancak altı ay sonra onarılmıştı.

Ulrike Meinhof, kiliseye gitmek de dahil, herhangi bir toplu etkinliğe katılamıyordu. Haftada sadece bir kez banyo yapmasına izin verilmişti; iki kadın gardiyan, kendilerini tutukluyla birlikte banyoya kilitliyorlardı, bir erkek memur da dışarıda kapıda bekliyordu. Dışarıya çıkarılması, örneğin hastaneye götürülmesi, hayati tehlike arz eden hastalık durumlarında bile Bonn Güvenlik Grubu'na bildirildikten sonra mümkündü. Havalandırmaya üç gardiyanın gözetimi altında çıkabiliyordu. Avlu küçüktü. Havalandırma süresince yüz tur atıyordu. Bu 'tek başına havalandırmaya çıkış' öyle ayarlanmıştı ki, gidip gelirken ne koridorlarda, ne de bu büyük ve modern yapının pencerelerinde birilerini görebiliyordu.

Meinhof'un avukatları Heinrich Hannover ve Eberhardt Becker, 'terörist tutukluluk koşulları'na karşı bütün hukuki imkânları kullanarak mücadele ediyorlardı. Müvekkile, tutuklu hakları gereğince ne mekânsal ne de akustik olarak tecrit edilebilirdi. Fakat avukatların talepleri Federal Başsavcılık, Federal Yargıtay, infaz kurumu yönetimi, Federal Kriminal Daire ve SPD'li Adalet Bakanı Posser tarafından 'güvenlik sebebiyle' reddedilmişti.

Federal Almanya'da tutuklular dış dünyayla temaslarını sürdürebiliyorlardı: Arkadaşları ve yakınlarıyla mektuplaşmalarına ve ziyaret günlerinde görüşmelerine izin vardı. Fakat Meinhof bu imkândan yararlandırılmadı. Tutukluluk süresince -ölümüne kadar dört yıl geçecekti- tek bir arkadaşını bile göremedi. Zira federal savcılığın talebi üzerine Federal Yargıtay'ın soruşturma yargıcı şu kararı almıştı: "1) Sanığı sadece aile üyeleri ziyaret edebilir. 2) Sanığın mektuplaşması (mektup göndermesi ve mektup alması) aile üyeleri ve resmi makamlarla sınırlandırılmıştır." Meinhof'un yasağa rağmen arkadaşlarına yazdığı mektuplar, 'gizli mektuplar' diye nitelenerek suç unsuru olarak değerlendirildi.

Aslında tutuklular radyo dinleyebiliyor, dışarıdan kitap ve dergi alabiliyor, belli koşullar altında hapishane dışındaki tartışmalara mektup, röportaj ve makalelerle katılabiliyorlardı. Ulrike Meinhof bu imkândan da yararlanamadı. Avukat Hannover'in öfke içinde söylediği gibi, anayasaya aykırı olmasına rağmen devlet, Ulrike Meinhof'u sessizliğe gömmüştü. Aynı günlerde federal savcılık, Ulrike Meinhof'u iki silahlı soyguna katılmak ve 'suç örgütü'ne üye olmakla suçladı. 'Suç örgütü' üyeliği, alınan bütün önlemler için izin kâğıdı anlamına geliyordu.

Meinhof'un aile üyeleri için ziyaret öyle zorlaştırılmıştı ki, ancak ender olarak gerçekleşebiliyordu. Wienke, Tilla Hübner veya Heidi Leonhardt, Ulrike Meinhof'u ziyaret etmek istediklerinde önce yazılı olarak Karlsruhe Federal Yargıtay Soruşturma Yargıcı'na başvurmak zorundalardı; sonra hapishane yönetimiyle ziyaretin tam olarak ne zaman yapılacağı kararlaştırılıyor ve nihayet Federal Kriminal Daire Güvenlik Grubu'ndan izin almak gerekiyordu. Ziyaret ancak Federal Kriminal Daire Güvenlik Grubu'nun izniyle ve mesai saatleri dahilinde, yani Pazartesi-Cuma arası gündüz saatlerinde yapılabiliyordu. Her ziyaret öncesi ve sonrası Meinhof -adalet bakanı Posser'in (SPD) genelgesiyle- çırılçıplak soyularak aranıyor, görüş kabi-

ninde ziyaretçisiyle 15 veya 30 dakika -bazen de 60 dakika- boyunca karşı karşıya otururken, sadece kabinin kapatılmış kapısının önünde bir memur beklemiyor, aynı zamanda kabinde sayıları üçle beş arasında değişen gardiyan ve Federal Kriminal Daire uzmanı bulunuyordu; bu memurlar konuşulanları dinliyor, not ediyor, konuşmayı kesiyor veya sorular soruyorlardı. Ulrike Meinhof tutukluluk koşullarından söz etmeye başlar başlamaz ziyaret kesiliyordu.

Sadece avukatlarıyla görüşürken, yasanın öngördüğü gibi, yalnız olduklarını sanıyordu. Fakat bugünden bakıldığında bunun da kuşkuyla karşılanması gerekir, zira tutukluluğun belli dönemlerinde devletin görüş kabinlerine illegal mikrofonlar yerleştirdiği kanıtlanmıştır.

Stalin'in tutsaklarından Yevgeniya Ginzburg *Sarp Güzergah* adlı kitabında, tek kişilik hücre koşullarında, bütün duyuları altüst olmuş, kalbi hızla çarpar, zaman bilincini ve bağıntılı olarak da uyku ritmini yitirmişken, delirmemek için nasıl çaba sarf ettiğini anlatır.[257] Ginzburg bu ifadesiyle, o zaman henüz tanımlanmamış ve kendisinin de bilmediği, kısmi duyusal yoksunluk durumunu anlatmaktadır. Meinhof'tan farklı olarak o, hiç olmazsa dış dünyadan gelen sesleri duyabiliyordu. Ulrike Meinhof'un suikast ve cinayetlerin faili olduğu kanıtlanmış olsaydı bile, kendisine 'hukuk devleti' diyen hiçbir devletin bir tutukluya böyle davranmaması gerekirdi. Bütün RAF, 2 Haziran ve Sosyalist Hasta Kolektifi tutukluları tecrit koşullarında tutuluyordu, fakat Ölü Bölüm'e sadece Ulrike Meinhof ve Astrid Proll konmuştu. Meinhof'tan daha kısa süre kaldığı tecritte ağır hastalanan Proll'un sağlık durumu öyle kötüleşti ki zamanından önce serbest bırakılmak zorunda kalındı.

Ulrike Meinhof 16 Haziran 1972'den 9 Şubat 1973'e kadar, yani 238 gün Ölü Bölüm'de yaşamak zorunda kaldı. Federal Almanya tarihinde hiçbir tutuklu bu kadar uzun süre 'beyaz işkence'ye katlanmak zorunda kalmamıştır. Bu uygulamanın siyasal sorumluları -ki onların onayı olmadan gerçekleşmesi mümkün değildi- özellikle başbakan Willy Brandt, adalet bakanı Hans-Jochen Vogel, içişleri bakanı Hans-Dietrich Genscher ve Kuzey Ren Vestfalya hükümetidir. Siyasal sorumlular, hukuki sorumluluğa sahip Federal Savcılık, Federal Yargıtay ve infaz kurumu yönetimiyle hemfikirdi.

257) Yevgenija Semyonowno Ginsburg, *Marschroute eines Lebens*, Reinbek: Rourohlt, 1967, s. 179-180, 190, 208 ve devamı.

Ulrike Meinhof, küçük hapishane avlusunda tek başına volta atarken, üç gardiyan da onu izliyordu. 20 Haziran'da hava bir hayli sıcak olduğu için, Meinhof ayakkabılarını ve çoraplarını çıkarmıştı. Ayaklarının altında toprağı hissetmek güzeldi. "Derhal ayakkabı ve çoraplarınızı giyin!" diye hırladı gardiyanlardan biri. Meinhof sonraki uyarıları da duymazdan gelmişti. "Onu zor kullanarak hücresine soktuk," diye bildirdi infaz koruma memurları. Bu sorun, hapishane yönetimiyle federal savcılık arasında kısa süren bir görüş ayrılığının belirmesine sebep olmuştu. Federal Savcı Bell, havanın çok sıcak olması nedeniyle tutuklunun "havalandırma sırasında biraz hafiflemeye çalışması"nın "anlaşılabilir" olduğunu ve "havalandırmada yalınayak yürüme yasağının nasıl bir gerekçeye (özel bir yaralanma tehlikesi, vs.) dayandırıldığı"m sordu. Fakat hapishane yönetimi soruşturma hakimine başvurarak tutukluya havalandırma yasağı konmasını talep etti. Üç hafta sonra Meinhof avluda yine yalınayaktı. Havalandırma yine zor kullanılarak kesilmiş ve yine havalandırma yasağı konmuştu.

Ulrike Meinhof, 22 Haziran'da ilk ziyaretçisi olan kız kardeşi Wienke'yle görüşürken Federal Kriminal Daire'den Komiser Klaus'un görüş kabinini terk etmesini istemiş, fakat Klaus oralı bile olmamıştı, çünkü görüş kabininde bulunmasının sebebi değerlendirebileceği bilgilere ulaşmaktı. Wienke'ye, Meinhof'un tutuklanmasından yedi gün sonra ziyaret izni verilmesinin sebebi de herhalde buydu. Görüşme sırasında Klaus, Ulrike Meinhof'u provoke etmek için araya girerek, bir şüphelinin adından söz etmişti. Komiser Klaus, bir gün sonra Renate Riemeck'le Klaus Rainer Röhl'ü, iki kardeşin görüşmeleri hakkında bilgilendirdi ve Ulrike Meinhof'un, çocukların kendisini Riemeck veya Röhl'ün eşliğinde ziyaret etmelerini istemediğini, çünkü ikisinin de 'aynasızların cephesi'nde yer aldıklarını düşündüğünü söyledi.

İki kardeş pratik işlerle ilgili konuştular. Ulrike Meinhof Wienke'den tel çerçeveli bir gözlük istedi. Wienke ziyarete geldiğinde kız kardeşine hiçbir şey getiremeyeceğini öğrenmişti. Yanında getirdiği polo bluz, pantolon, iç çamaşırı, krem ve sabun ceza infaz kurumu tarafından alıkonmuş, daha sonra da Ulrike Meinhof'a verilmemişti. Sosyal demokratların iktidarda olduğu Hessen eyaletinde denetim makamları, Wienke Zitzlaff'ı kız kardeşinin arkasında durduğu için bile cezalandırmaktaydı: Okul müdürü olarak işine son vermek için kanıt arıyorlardı ve 1972 yılında görev yaptığı okulda üç kez dene-

tim geçirdi. Üçüncü denetim üç hafta sürmüştü ve Wienke bu süre içinde kız kardeşini ziyarete gidememişti.

Ulrike Meinhof'un gazete verilmesi talebi aylarca yerine getirilmemiş, radyo talebi hapishane yönetimi tarafından reddedilmişti. Daktilo isteğine de hayır dendi. Bu talepler neden reddediliyordu? Tutuklunun güven ve huzuru bozmasına, delilleri karartmasına, firarına, dışarıya haber iletmesine engel olmak, diye cevaplıyordu adalet.

Ulrike Meinhof avukatından, Karl Marx'ın *Kapital 1.* ve *II.* cildini, Charles Dickens'in bir romanını, Ceza Muhakemesi Kanunu'nu, Ceza İnfaz Kanunu'nu, BM Sözleşmesi'ni ve Cenevre İnsan Hakları Sözleşmesi'ni istemişti. Bu kitaplardan hiçbiri Ulrike Meinhof'a verilmedi. Hapisane kütüphanesinden aldığı bazı kitapları okuyordu. Örneğin Anti-Nükleer Kampanya'dan beri takdir ettiği Margherita von Brentano'nun da katkıda bulunduğu *Antisemitizm. Burjuva Toplumunun Patolojisi* adlı kitap, Marx'ın *Ekonomi Yazıları*, gerekli bazı hukuki metinler, Poe, Böll, Feuchtwanger ve Brecht'in kitapları. Avukatlar ancak haftalar geçtikten sonra müvekkillerinin kitap ihtiyacını karşılayabildiler; ancak kitaplar doğrudan doğruya kitapçıdan hapishaneye gönderilmek zorundaydı.

Klaus Rainer Röhl, eski karısının ses getiren tutuklanışından yararlanarak, 1959-1969 arası *konkret*'te yayınlanan 67 makalesini bir kitapta toplamış ve onun iznini almaksızın yayınlamıştı. Adını, *Ulrike Meinhof. Bir İsyanın Belgeleri* koyduğu büyük boy kitaba kendisi de bir önsöz yazmış, sonsöz olarak da Renate Riemeck'in "Ulrike Hakkında Gerçekler" başlıklı yazısını koymuştu. İlk basımı Haziran 1972'de 15 bin adet olarak yapıldı. Ulrike Meinhof'un bu konuda yardım istediği, eser sahipliği, basın ve yayın hakları uzmanı Avukat Heinrich Senfft, 29 Haziran'da Ossendorf'a ziyarete geldi. Meinhof'un karşı çıkışına rağmen bu görüşmede Başkomiser Klaus ve iki infaz koruma memuru da hazır bulunmuştu. Senfft Meinhof'a, Günter Grass ve Rudolf Augstein'ın selamını iletti. Augstein savunması için kendisinin bir şey yapıp yapamayacağını soruyordu. Kısa süre düşünen Meinhof, teşekkür ederek teklifi reddetti. Avukat Heinrich Sefft'in müdahalesiyle kitabın satışı durduruldu.

2 Temmuz 1972'de tutukluluk koşullarını protesto etmek üzere ilk açlık grevine başlayan Ulrike Meinhof, hapishane yönetimi tarafından sigara yasağıyla cezalandırıldı; cezanın gerekçesi "aç karnına sigara içmenin mide mukozasına zarar vereceği"ydi. Ayrıca, "aldığı

su miktarını tam olarak kontrol edebilmek üzere" musluk suyu da kesilmişti. 5 Temmuz çok sıcak bir gündü. Kendisine sunulan bir sürü maddeyle zenginleştirilmiş içeceği, içinde ilaç olabileceği endişesiyle reddeden Meinhof, ziyaretlerde Güvenik Grubu'ndan birilerinin bulunması durumunda kız kardeşi Wienke'yle görüşmeye çıkmama kararı almıştı, fakat bunu yapmadı. Kız kardeşini görmek çok güzeldi. Wienke çantasından sigara çıkarmaya kalkınca infaz memurlarıyla birlikte Komiser Klaus fırlayıp kadını yakalamışlar, elinden sigara paketini çekip almışlardı. Kendisine su verilmediğini Wienke'ye söylese görüşün hemen kesileceğini bilen Ulrike Meinhof, kız kardeşini durumdan görüşün bitmesine yakın haberdar etti. Ziyaret sırasında, kendisini tutamayıp Güvenlik Grubu'nun önünde ağlaması da canını sıkmıştı. Wienke hemen avukatları alarma geçirdi. Komiser amirlerine, tutuklunun tepkilerinin "gözlemlenebilir rasyonel hassasiyete" rağmen "istisnai durum özellikleri" taşıdığını bildirdi.

Bir keresinde hücresinde kâğıtları kırpıp ateş yakarak kahve yapmaya çalışmıştı. İslenmiş fincanı bulan bir infaz koruma memuru, "Bayan Meinhof'un düşüncesizliği nedeniyle başka insanların zarar görmemesi için" Meinhof'a havalandırma yasağı konmasını talep etti. Bunun üzerine Meinhof'a uyarı cezası verildi.

Temmuz ortalarında baş ağrıları çekmeye başladığı için, tel örgülü pencereyi açma izni istedi. Çok az temiz hava alabiliyordu ve biraz temiz hava alsa geçebilecek baş ağrısı için kendisine ağrı kesici ilaçlar verilmesini anlayamadığını söylüyordu. Yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkmasına sebep olmanın, tutukluluğun amacıyla ne ilgisi olabilirdi? Diğer taraftaki bir hücrede tutulmakta olan Astrid Proll'la sesle temas kurabilme ihtimali gerekçe gösterilerek pencereyi açmasına izin verilmedi. Öyleyse, pencereyi günde birkaç kez siz açın, dedi Meinhof. Hapishane yönetimi o zamana kadar günde bir kez açılan pencerenin kısa süreliğine iki kez açılmasına karar vermişti. Ağustos başlarında Meinhof, vidayı gevşetip, pencere kanadını ilk kez kendisi açtı ve derin derin nefes aldı. Ama çok geçmeden Meinhof'un hücresine dalan nöbetçiler, pencereyi iyice kapatıp vidayı sıkıştırdılar. Ağustos ortalarında ceza infaz kurumunun aklına yeni bir şey gelmişti. "Başka ihtimallerin yanı sıra, gizli notların atılmasını engellemek için", parmaklıklı pencereye bir de sineklik gerdirdi. Ulrike Meinhof bu sinekliğin, bir peçe gibi gözünün önünde durduğunu söylüyordu.

Ağustos ortalarında havalandırmaya çıktığı küçük avluya, günün başka bir saatinde aynı yerde tek başına havalandırmaya çıkarılan Astrid Proll için bir paket tütün, sigara kâğıdı ve kibrit bırakmıştı. İşlediği bu ve benzeri suçların cezası, 'açık havada hareket' imkânının elinden alınması oluyordu. Zaten elinden alabilecekleri fazla bir şey de yoktu. Fakat soruşturma yargıcı bu kez de havalandırma cezasını durdurdu.

Seksen iki yaşındaki halası Tilla Hübner ve elli dört yaşındaki kuzeni Heidi Leonhardt, Ulrike Meinhof tutuklandıktan sonra onu düzenli olarak ziyaret etme kararı almışlardı. Meinhof'a ziyarete gelip gelemeyeceklerini sordular. Meinhof gönderdiği haberde, bu iki kadının eskiden kendisi için güvenli sosyal ortam anlamına geldiğini söyledi. Artık başka bir bilgi ve bilinç durumundaydı, ama onları görmeyi çok istiyordu. Aralarında konuşacak bir şeylerin kalıp kalmadığı zaten ortaya çıkardı. Fakat kesinlikle kendilerini gelmek zorunda hissetmemeliydiler.

Tilla Hübner'in oğlu da Meinhof'u ziyaret etmek istiyordu, ama Ulrike Meinhof, askeri rahibin 'sosyalist' Meinhof'u ziyaret etme sebeplerine kuşkuyla yaklaşmış ve nöbetçilerin önünde Ulrike'nin kendisiyle tartışmayacağı beklentisi içinde olabileceğini düşünmüştü.

Sansüre rağmen Tilla'ya yazdığı mektuplarda siyasal konulardan da söz ediyordu. On yıl önce *konkret*'in savunduğu şeylerin, tam tersi sebeplere ve çıkarlara rağmen, hükümet politikası olduğunu söylüyordu. RAF'a karşı uygulanan sürek avını, o zaman egemen olan anti-komünizmle kıyaslamaktaydı. Geri çekilmeler yaşasa da, hiçbir zaman yok olmayacak gerillanın, gelecekte devrimci mücadelenin biçimi olacağına inancı tamdı. Moral değerler bakımından halasıyla farklı yerlerde durduklarının bilincindeydi. Vietnam'da, İran'da ve başka ülkelerde hayatını kaybeden insanlara işaret ediyor ve halasının, kendisinin bu durumdan çıkardığı sonuca katılmadığını biliyordu.

Renate Riemeck'le hesabını çoktan kapatmıştı. En büyük hatasının, Riemeck'in eğitim anlayışını yüzüne karşı eleştirmemek olduğunu düşünüyordu. En geç öğrenci hareketinin başlamasıyla birlikte birbirlerine söyleyecek hiçbir şeyleri kalmamıştı. Riemeck'i, kendisine ilişkin hiçbir şey bilmemesine rağmen hakkında utanmadan ve acımasızca konuşmakla suçluyordu. Ona yönelttiği bir başka suçlama da, bilgisini kullanarak insanların gözünü korkutmaktı; bu yöntemi annesiyle birlikte üniversitede öğrenmişlerdi. Meinhof, Rie-

meck'in insanlarla kurduğu ilişkileri, istisnasız egemenlik ilişkisi olarak tanımlıyordu. Ulrike Meinhof'un öldüğüyle ilgili çıkan yanlış haberin ardından kaleme aldığı anma yazısına içerili soğukluk ve kendini beğenmişlik, Meinhof'u şoke etmişti. Tilla Hala'dan, çocukken kendisini Renate Riemeck'e verdiği için vicdan azabı duymamasını rica ediyordu. Oldenburg döneminin, Riemeck sık sık seyahate çıktığı için kendi payına katlanılabilir olduğunu düşünüyor, Weilburg'u ise korkunç buluyordu. Çoktandır kendi gelişiminden kendisini sorumlu görmekteydi. Yaşadıkları bir baskı, egemenlik ve psikolojik terör deneyimiydi. Meinhof annesini, zevksiz olduğu, bir sürü yanlış yaptığı için eleştiriyor, fakat yargılamıyordu. Onu da günün birinde kendi çocuklarının, babaları Röhl olduğu ve çok daha önce onları da alıp Hamburg'u terk etmediği için kınayacaklarını umuyordu. Ancak Meinhof çocukları uğruna sonuna kadar mücadele ettiğinde ısrarlıydı.

Tilla Hala yeğenini 14 Eylül 1972'de ilk kez ziyaret etti. Heidi Leonhardt'ın ziyaret başvurusuysa, herhangi bir sebep gösterilmeksizin reddedilmişti. Ulrike'nin durumu yaşlı kadını sarsmış, üç polis memurunun bu kadar yakınlarında oturuyor olmaları onu dehşete düşürmüş, yeğeninin sadece siyasal konular üzerine konuşmak istemesine de şaşırmıştı.

Olup biteni kızı Heidi Leonhardt'a anlatınca, "Anlaman gerekir," dedi Leonhardt, "bu onun direnebilmesi için geliştirdiği bir tarz. Üç polis yanı başında onu dinlerken başka ne yapabilir ki?" Tilla Hübner'in içi ancak, Ulrike Meinhof daha sonra kaygı içinde, halasının kafasını fazlaca mı ütülediğini sorunca rahatladı.

Bir yüzleştirme için 20 Eylül'de apar topar helikoptere bindirilerek Zweibrücken Hapishanesi'ne götürülen Meinhof, yanına bir kitap bile alamamıştı. Rheinland Pfalz eyaletindeki hapishanenin kapalı kapısı önünde bekleyen avukat Eberhard Becker, idare tarafından içeri alınmadı. İşlem yaklaşık beş saat sürdü. Oradan oraya çekiştirilen, birilerine gösterilen Meinhof, bu arada hafif yaralanmıştı. Dişini sıktı.

Tutuklama ve soruşturma yargıcı Knoblich, dokuz gün önce federal başsavcılığın talebi üzerine, Ulrike Meinhof'un, gerektiğinde tanıklara zorla gösterilmesini, bunun için saçlarının kesilebileceği veya boyanabileceğini, gözlük takılıp çıkarılabileceğini kararlaştır-

mıştı. Böyle bir şey ilk kez oluyordu. Sonraları bazı RAF'lı tutuklular, tanıkların ifadelerine uygun olarak basbayağı makyajla hazırlandılar. Bazı erkek tutukluların sakalları kesildi, bazılarına takma sakal takıldı. Devletin var sayılan güvenlik ihtiyacı nedeniyle ne Meinhof'a, ne de avukatına karar bildirilmişti; onlar da itirazda bulunamamışlardı. Hapishane yönetimine karşı Rheinland-Pfalz Adalet Bakanlığı'na verilen şikayet dilekçesi sonuçsuz kaldı. Zweibrücken Eyalet Yüksek Mahkemesi ve Federal Yargıtay, meselenin hapishanenin iç işi olduğu görüşündeydi. Hapishane yönetimi sırtını daha yüksek makamlara dayamıştı. İki ay sonra Federal Yargıtay, yüzleştirme çoktan yapıldığı için Ulrike Meinhof'un şikayetinin kadük olduğu gerekçesiyle 'kabul edilmemesi'ne karar verdi.

Ulrike Meinhof, ekim ortalarında hapishanede yaşadıklarını anlattı. Artık dünyada mı, yoksa ayda mı yaşadığını bilmiyordu, çünkü üç haftadır herhangi bir insanla tek bir kelime bile konuşmamıştı. Gardiyanlar sadece, "Kahve için su," "Havalandırma," "Yemek," "Evet," 'Hayır," diyorlardı. Oysa Ulrike Meinhof, ölü bölümde geçireceği sürenin henüz yarısına bile gelmemişti.

Sigara, sabun ve ilaç parayla alınıyordu, özellikle de hapishane kantininde fiyatlar aşırı pahalıydı. Wienke her ay, Meinhof'un ihtiyacı olan 150-170 mark götürüyordu. Heidi Leonhardt, Gertrud Bischof ve diğer akrabaları da bir miktar katkı sağlıyordu.

Ulrike Meinhof çocuklarını çok özlemişti. Röhl, çocukları annelerine getirmeyi sürekli ertelemekte ve değişik koşullar ileri sürmekteydi. Meinhof'u temsilen görüşmeleri avukat Heinrich Hannover sürdürüyordu. Ulrike iki yıldır çocuklarından ayrıydı ve bu durumla başa çıkamıyordu.

Ancak Ağustos'ta, çocuklar tatilden döndükten sonra annelerinin bir mektubu ulaştı ellerine: "Hey Fareler! Metin olun. Sakın anneniz hapishanede olduğu için üzgün olmanız gerektiğini düşünmeyin. Aslında öfkeli olmak üzgün olmaktan iyidir. Of, bir saniye – gelirseniz çok sevinirim. Çok, evet..."[258]

Avukat Hannover'in izlenimine göre Röhl, eski karısıyla hapishanede görüşebilmek için çocukları kullanıyor, gerekirse meseleyi velayet mahkemesinin kararına bırakmakla tehdit ediyordu. Ulrike

258) Ulrike Meinhof'tan Regine ve Bettina Röhl'e, 12 Ağustos 1972 tarihli mektup. Akt. B. Röhl, *Spiegel*, 29/1995.

Meinhof, Heinrich Hannover'e konuyla ilgili şunları yazdı: "Ebeveynlerden birinin, çocukların yanında olamamasının sebepleri ve bağlamları konusunda diğer ebeveynin onlara yalan söylemesinin büyük bir suç olduğunu, birilerinin ona (Röhl) anlatması gerekiyor. Birilerinin ona, ebeveynlerden birinin yokluğuna çocukların üzülmesine fırsat verilmemesinin ve ebeveynlerden birinin sanki bu kayıp önemsizmiş ve bu yokluğu kendisi telafi edebilecekmiş gibi davranmasının suç olduğunu söylemesi gerekiyor."[259]

Kasım 1972'de bir infaz koruma memuru, iki küçük kızı, uzun koridorlardan, açılıp yeniden kilitlenen kapılardan geçirerek, iki infaz koruma memuresinin beklediği ziyaretçi odasına getirdi. Meinhof'un yüzü parlıyordu, kızlarını kucakladı. Sakin ve huzurlu görünen kızlarına hapishaneyi anlatırken yemeklerin 'boktan' olduğunu söylemişti. Anında uyarı geldi. Memurelerden biri ayağa kalkıp şöyle dedi: "Bayan Meinhof, yemekleri boktan bulduğnuzu söyleyebilirsiniz, yemeklerin boktan olduğunu söyleyemezsiniz!" Meinhof alaycı bir üslûpla karşılık verdi: "Ben, yemekleri boktan buluyorum."[260] Çocuklar içeride iki saat kalmışlardı. Ziyaret sona erdikten sonra bütün çabasına rağmen duygularına hakim olamamıştı Meinhof.

Ziyaretin ardından çocuklara şu satırları yazdı: "Buradaydınız! Bence bütün kodes sevinç içindeydi. Ben öyle hissettim. Beni yine ziyarete gelecek misiniz? Geçenlerde Ekim'de, kodesin üzerinde rengârenk uçurtmaların süzüldüğünü gördüm. Yakınlarda uçurtma uçuran çocuklar olmalı. Yeşil ve kırmızı uçurtmalar öyle yükselmişlerdi ki. Gerçekten çok güzeldi. Bir de burada Rhein'dan gelen martılar var. Siz hiç ardıç kuşu gördünüz mü? Karatavuk ailesinden olmasına rağmen, bu taklitçi kuşların sesi karatavuğa hiç benzemez, kızıl kuyruğa, ağaçkakana, çalıkuşuna da benzemez. Sizin bahçenizde de böyle kuşlar var mı? Küçükken kuş araştırmacısı olmak istiyordum. Fakat kuş araştırmacıları da biraz tuhaf olurlar yani. Olsun. Ama kulakları çok iyi duyar. Beni habersiz bırakmayın, olur mu. Anneniz."[261]

14 Kasım'da kuzenini ilk kez ziyaret eden Heidi Leonhardt, daha sonra kızına şu satırları yazdı: "Onu görmek beni fazlasıyla üzdü;

259) Ulrike Meinhof'tan Heinrich Hannover'e, 24 Ekim 1972 tarihli mektup. Akt. B. Röhl, *a.g.y.*, s. 614.
260) Aust, 1998, *a.g.y.*, s. 279.
261) *A.g.y.*, s. 280; B. Röhl, *Der Spiegel*, 29/1995.

çok zayıflamış, çok kötü görünüyor, hüzün dolu gözlerine bakınca, gerçekten ne kadar bitkin olduğu anlaşılıyor. 'Kul sıkışmayınca hızır yetişmez' diyerek karşıladı beni. [...] Ölüm cezasının bile mevcut koşullardan daha iyi olduğunu, bu koşullara daha ne kadar dayanabileceğini bilmediğini söyledi. [...] Ayrılırken arkamdan bakmak istedi ama izin vermediler, geri götürülmesi gerekiyordu, yeniden koyu renk gözlüklerini taktı. Çalışarak, mektuplaşarak, sohbet ederek sıkıntılarımızı aşabildiğimiz için çok şanslıyız." Tecritte tutulan bütün tutuklular gibi Ulrike Meinhof'un gözleri de hassaslaşmıştı. Göz akları kızardığı için koyu renk gözlük takmaya başlamıştı. Solgundu, ellerinden dolaşım bozukluğu çektiği belliydi.

19 Kasım 1972 tarihinde yapılan federal parlamento seçimlerinden sonra Willy Brandt yeniden başbakan oldu. Savaş sonrası dönemde SPD ilk kez parlamentoda en güçlü parti haline gelmiş, FDP'yle koalisyonu yenilemişti.

Beş ay beklemenin ardından, Ulrike Meinhof'un daktilo kullanmasına nihayet izin verildi. Federal savcılık, daktilonun diğer tutukluları -Meinhof "hangi tutukluları?" diye soruyordu- ve gardiyanları rahatsız edeceği gerekçesiyle soruşturma yargıcının kararını engellemeye çalışmıştı. Bunun üzerine Federal Yargıtay, sesi engellemesi için tutukluya bir de daktilo altlığı verilmesini kararlaştırdı.

Aylardır kimseyle konuşmayan Ulrike Meinhof, uygun sözcükleri bulmakta zorlanıyordu. İnsanın susmaya alışabileceğini düşünemezdi. Federal Almanya'nın, yaşananlar sanki bir iş kazasıymış gibi faşizmi görmezden gelmesini hiçbir zaman içine sindirememişti. Suça ortak olmak istemiyordu, ayrımına vardığı şeyleri anlamazlıktan gelmek niyetinde değildi, medyanın beylik laflarına ve geçmiş hakkında uydurulan safsatalara katılmak istemiyordu. 'Üçüncü Dünya' karşısında tüketim, sömürü ve barbarlık anlamına gelen sistemin parçası olmak istemiyordu. Meinhof, uyum sağlamayı ve sistemle bütünleşmeyi becerecek yetenekte değildi. Brecht'in, "güçlü adam savaşır, hasta adam ölür" dedirttiği tahrikçinin safında yer almak istemiyordu. Kötü çevrelerin kurbanı olduğu yolundaki suçlamalara itiraz ediyordu. Tam tersine. Silahlı mücadelede hayatını tehlikeye atan biri aynı zamanda duyarsız olamazdı, bundan emindi.

1972'de yapılan Münih Yaz Olimpiyat'nda, 'Kara Eylül' isimli sekiz kişilik Filistinli bir grup, 5 Eylül günü Olimpiyat köyünde kalan İsrail takımına baskın düzenleyerek rehin aldığı 11 sporcunun 2'si-

ni vurarak öldürdü. Rehinelere karşı 236 Filistinli tutsağın serbest bırakılmasını isteyen suikastçılar, uçakla gitmelerine izin verileceğine inandırılmıştı. Fakat Alman nişancılar Fürstenfeldbruck Havaalanı'nda Filistinli eylemcilere saldırdı; Filistinliler el bombaları atıp rehinelerin üzerine ateş açtılar, 9 İsrailli rehine öldü. Fakat hepsinin Filistinliler tarafından öldürülmediği açıktı. 8 Filistinliden 5'i de hayatını kaybetmişti, kalan 3 Filistinliden 2'si daha sonra İsrail gizli servisi Mossad tarafından öldürüldü. Eylemi örgütleyen, Ulrike Meinhof'un 1970 yazında kaldığı Ürdün'deki kampta, FKÖ'nün siyasal temsilcisi Ali Hassan Salameh'di.

Kasım'da "Kara Eylül'ün Münih Eylemi. Anti-emperyalist Mücadele Stratejisine İlişkin" adlı metni kaleme aldığında, ölü bölümde beş ayı geride bırakmıştı. Bu yazıda eylemi olumlu buluyor ve kabaca her türlü gri alanı reddediyordu. Örneğin 'İsrail'in Himmler'i' dediği Moşe Dayan'a karşı anti-semitik sözler sarfediyordu. Devrimci 'öncü' olarak Kara Eylül'ün teori ve pratiğini idealize ediyor, kendisinin daha önceki yıllarda İsrail hakkında yazdıklarını bir an için unutmuşa benziyordu. Bu metin kamuoyuna ve diğer tutuklulara ulaşmış, Gudrun Ensslin'in, grup içinde tartışılmamış olan metni eleştirmesinden sonra Meinhof'un kendisi de metni çok ümitsiz olarak tanımlamıştı. Benzer bir metni bir daha hiç kaleme almadı.

Tutukluluk koşullarına karşı protestolar giderek yükselmeye başlayınca Federal Başsavcı Ludwig Martin, 22 Şubat 1973'te ziyaretçi sayısını açıkladı; açıklanan bu sayıya göre hücrelerde sürekli bir geliş gidiş olduğu izlenimi uyanıyordu. Başsavcının açıkladığına göre Meinhof'un "41 gün içinde 48 ziyaretçi"si olmuştu. Fakat savcı bu 41 günün sekiz aya dağıldığını ve bu ziyaretlerden 30'unun avukat ziyareti olduğunu söylememişti. Doğrusu, Ulrike Meinhof'a yaklaşık 240 gün içinde sadece 18 özel ziyaretçinin geldiğidir, yani ortalama 13 güne bir ziyaretçi düşer. Ayrıca bu ziyaretler görevlilerin sıkı denetimi altında, 15 ile 60 dakika arasında değişen sürelerde ve sadece akrabalar tarafından yapılmaktadır. Meinhof duyularının dumura uğramasından korkuyordu.

13 Aralık 1972 sabahı Meinhof'un üzeri arandı; yanına içinde giysilerinin olduğu iki plastik torba, üç kitap, yazı malzemesi, sigara ve kibrit almasına izin verildi, sonra elleri kelepçelenerek dört polisin arasında bir arabaya bindirildi. Arabanın arkasında ve önünde polis arabaları vardı. Düsseldorf-Lohausen Havaalanı'nda onları bir

charter uçak bekliyordu. Bu arada aynı uçakla Batı Berlin'e nakledilen Manfred Grashof'la birkaç kelime konuşabilmişti. Horst Mahler'in avukatları Otto Schily ve Hans-Christian Ströbele, Ceza Yasası'nm 129. maddesi gereğince silahlı soygun (29 Eylül 1970 tarihinde yapılan banka soygunu), suç örgütü kurmak ve üye olmakla suçlanan Mahler'e karşı açılan davada Meinhof'un tanık olarak dinlenmesini istemişlerdi. Moabit hapishanesi Meinhof için özel güvenlik önlemleri kararlaştırmış ve bu önlemler daha sonra Federal Mahkeme tarafından onaylanmıştı: Tutuklu daha yoğun aranacak, geceleri gözlem altında tutulacak, mahkeme dışında hapishane giysisi giyecek, hücrede tek başına tutulacak ve 'elden ele' teslim edilecekti. Moabit'ten ayrıldıktan sonra Meinhof'un hücresindeki bütün eşyaların değiştirilmesi de kararlaştırılmıştı.

Ulrike Meinhof, Berlin Eyalet Yüksek Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi'nde görülen bu davadan içini dökmek için yararlandı. Gürültücü, küstah ve saldırgandı. Kaybedecek neyi vardı ki? Tanık sıfatıyla çağrıldığında tanık yerine oturmayı reddetti. "Mesleğiniz ne?" diye sordu mahkeme. - "Ben anti-faşistim," diye cevapladı Meinhof. - "Horst Mahler'le akrabalığınız var mı?" sorusuna, "O benim kardeşim," cevabını verdi. - "Ruhen mi?" diye sordu mahkeme. - "Siz kan mı istiyorsunuz? İkimiz de otuzlu yıllarda doğduk, İkinci Dünya Savaşı yıllarında büyüdük." Tanık olarak doğruyu söylemekle yükümlü olduğu yolundaki uyarıya şu cevabı verdi: "Bizler her zaman doğruyu söyleriz. Zaten burada olmamızın sebebi de yalanlarınıza tahammül edememizdir."

Yargıçlardan biri, Berlin Eyalet Yüksek Mahkemesi üyesi Weiss'dı. Weiss, dört yıl önce nasyonal sosyalist halk mahkemesi yargıcı Joachim Rehse'yi cinayet suçundan beraat ettirmişti. Heyet tarafından sık sık disiplin cezasıyla tehdit edilen Meinhof, sonunda, "Ne duruyorsun, hadi başla!" diye bağırdı. Eğer yerinde durmamaya devam ederse bir cam kafese konacaktı, zira tutukluyu takip etmek zorunda olan beş nöbetçi de onunla birlikte hareket etmek zorunda olduğundan, salonda sürekli kargaşa yaşanıyordu. Meinhof'un tepesi attı: "Ah, demek beni Eichmann'ın konduğu cam fanusa koymak istiyorsun öyle mi, faşist herif?"

En sonunda savunmaya ayrılan yere oturmasına izin verildi ve Meinhof sadece sanığın sorularına cevap vereceğini açıkladı. Sonra Mahler'le uzun ve yer yer tartışmalı diyalogları başladı. Mahler RAF

metinlerinden bölümler okuyor, Meinhof görüşlerini açıklıyordu. Kapitalizme karşı mücadele, RAF'ın amaçları ve kitlelerin seferber edilmesi konulardan bazılarıydı. "İfadesinin anahtar sözcüğü Auschwitz, 6 milyon Yahudinin katledilmesi," diye yazmıştı *stern*.[262] Basın, Meinhof'un Mahler'e bir sürü konuda karşı çıkmasına şaşırıyordu: Hayır, RAF'm teorisi hâlâ tamamlanmış değildi; fakat yenilgi ve hataların kabul edilmesi gerekecekti; şunların ayırt edilmesi gerekiyordu: Heinemann'la Brandt, ne kadar eleştirilseler de faşist bir biyografiye sahip değillerdi, fakat Genscher'le Strauss'un birbirinden hiç farkı yoktu. Bir keresinde Mahler biraz ileri gidince, "Büyük laflar,"* dedi Ulrike, küçümseyici bir tavırla. Bir buçuk saat sonra tartışmadan sıkılmıştı: "Bunların hepsi domuzların önüne atılan inciler" dedikten sonra Mahler'e sarıldı ve ite kaka salondan çıkarıldı.

Mahler Davası'nın yan etkilerinden biri, bir kısım medyanın dikkatinin tanık Karl-Heinz Ruhland'ın ifadelerindeki çelişkilere çekilmesi oldu; Ruhland üzerine kurulan plan 'başarısız olmuş' ve tanık 'hiç inandırıcı bulunmayan' bir hale gelmişti. Ruhland, psikoloji profesörü Peter Brückner'i, psikanalizci Alexander Mitscherlich'le, silah tüccarı Mario Krömeke'yi, şarkıcı Hannes Wader'le karıştırmış ve örgüte barınak sağladıklarını iddia ederek, aslında çok sağlam alibileri olan kişilerin adını vermişti. Anlattıklarının bir bölümü tamamen uydurmaydı. Çeşitli hapishanelerde birlikte kaldığı beş tutukluya, Federal Kriminal Daire tarafından nasıl baskı altında tutulduğunu ayrıntılarıyla anlattı. "Polisin yaptığı soruşturmalarda bazı sonuçlar ortaya çıktığında," demişti baştanık, "gidip ifade verdim. Polis de bu ifadeleri düzenledi."[263] Başkomiser Norbert Z. kabul ediyordu: "Soruşturmada hep bir şeylerin gerisinden koştuk. Sonra bazı olayların anlatıldığı gibi değil de, başka türlü olduğu ortaya çıkınca Ruhland verdiği ifadeleri düzeltti."[264] Batı Berlin'e götürülmek, davaya katılanlarla konuşma imkânı sağladığı için, çektiği zorluklara rağmen Ulrike Meinhof'a iyi gelmişti.

Köln-Ossendorf'ta hücre kapısını her gece defalarca açıp, lambayı yaktıkları için, bir türlü deliksiz uykuya geçemiyordu. Federal Baş-

---

262) *stern*, 2/1973.

*) Luther İncili Mat. 7.6: "Kutsal olanı köpeklere vermeyin, incilerinizi domuzların önüne atmayın, ki onları ayakları altında çiğnemesinler ve dönüp sizi parçalamasınlar. (ç.n.)

263) *A.g.y.*

264) *A.g.y.*

savcılık, uygulamaların hafifletilmesi yönündeki her türlü başvuruyu, kısıtlamaların, "sanık Meinhof'un özellikle labil ruhsal durumu göz önüne alındığında bile, savunmanın iddia ettiği sonuçları doğurmadığı" gerekçesiyle reddetkmekteydi. Aylar süren hukuki tartışmalardan sonra nihayet hücreye radyo verilmesi kabul edildi. Ultra kısa dalga ve kısa dalga alıcısı olmayan, son derece basit, sadece kulaklıkla dinlenebilen radyoyu, kalitesiz olması ve betonarme duvarlardan dolayı Köln merkezli tek bir istasyonu bile doğru dürüst çekmemesi nedeniyle, cızırtılı Peter-Alexander-Teneke Kutusu diye adlandırmıştı.

Zaman zaman küçük kaçamaklar yapıyordu. Eline ufak bir taş alıp hapishane avlusunun demir kapısına RAF harflerini kazımıştı. Başka bir defasında keçe kalemle hücre duvarına "Bütün Ülkelerin Devrimcileri Birleşin. Özgürlük" yazdı. Bir gün de havalandırmadan girerken üzerinde mendile sarılmış bir kol saati buldular, bu saat için mahkeme izni yoktu. Başka bir gün, koridorda yürürken saksılardan birini aşağıya fırlattı. Havalandırmada, çiçek tarhının içinde yürüdüğü de oluyordu. Uyarılınca, diğer tutsaklar da aynısını yapmalı, diyordu. Bu davranışlar için verilen en tipik 'ceza' bir ay alışveriş yasağıydı.

11 Ocak 1973'te hapisane doktoruna çıkardılar. Buna direnmedi, çünkü daha önce Astrid Proll'un tartıştığı bu adamın nasıl biri olduğunu merak ediyordu, ayrıca belki de koridorlarda yoldaşlarından birini görebilirdi. Gerçekten de Meinhof'la Proll koridorda karşılaştılar ve üç dakika konuşabildiler. Ulrike Meinhof sevinmişti. Belgelerden bu karşılaşmanın kurgulandığı anlaşılıyor. Hapishane yönetimi, Proll'un, beklenmedik bir anda onunla karşılaşan Meinhof'u açlık grevini bitirmeye ikna edebileceğini umuyordu.

Hapishane doktoru Bernd Goette, 1962 yılındaki hastalık raporlarını incelemek için Meinhof'tan onay istemiş ve Başsavcı Martin'in onu, ruh sağlığı hakkında bir rapor hazırlanması için sekiz haftalığına 'resmi bir sağlık kuruluşu'na göndermek istediğini açıklamıştı. Meinhof hayır dedi. Avukatı Eberhard Becker'e psikiyatriye gönderilmesi durumunda neler yapması gerektiği konusunda talimat verdi. Üç haftadır buz gibi bir hücredeydi, ışık son on iki gün hiç sönmemiş, gardiyanlar Meinhof'u her gece dört-beş kez uyandırmışlardı. Kendisini gergin hissediyordu.

Federal Savcılık güvenlik sebebiyle -tutuklu hapishane dışına çıkarılmak zorundaydı- psikiyatriye nakledilmesinden vazgeçti. Ulri-

ke Meinhof için düşündüklerini Köln-Ossendorf hapishanesinde de gerçekleştirebilirlerdi. Ocak 1973'te Meinhof'un tutukluluk koşulları daha da sertleştirildi. Sanki tahammül gücünü ölçüyor gibiydiler. Diğer 40 tutuklu RAF'lıyla birlikte açlık grevine başladığında, çoğu kez geceleri her on dakikada bir uyandırılarak kontrol ediliyordu.

Kuzeninin sağlığından endişe duyan Heidi Leonhardt, bu arada Kuzey Ren-Vestfalya kültür bakanı olmuş sosyal-demokrat Johannes Rau'a başvurdu, Rau, eski arkadaşıydı. Rau'un eyaletin hapishanelerinde hüküm süren koşullardan haberi olmadığından emindi ve inanmış bir Hıristiyan olan arkadaşının Meinhof için bir şeyler yapabileceğine inanıyordu. Tutukluların onurlarının ayaklar altına alınmasıyla ilgili olarak, "Duyduklarım, her ziyaret biraz daha şiddetleniyor," diye yazmıştı Rau'a. "Mutlak tecrit, herkesi çökertir. [...] yedi ay süren mutlak tecritten sonra insan giderek konuşamamaya başlar, çünkü ağzından çıkan sözcükleri muhatabının tepkisinde denetlemekten yoksundur." Ulrike Meinhof'ta bu belirtiler kendini gösteriyordu, sanki konuşmayı unutmuş gibiydi. Leonhardt, Rau'un anlatılanları gözünün önüne getirmesi ve empati yapabilmesi için çok uğraşmıştı. "Bu koşullarda beyin yıkama artık imkânsızdır. Bir iki yıl bu koşullar altında tutulan insandan geriye ne kalır? Sadece dış görüntü, evet ve bir de başkalarının iradesine boyun eğmeme iradesi. Bundan başka bir şey kalır mı? Bilmiyorum. Tutuklamanın anlamı bu mu? Uygulananların insan 'onur'uyla herhangi bir ilgisi var mı? Eğer günün birinde dışarıya çıkarlarsa, bu insanlar hayatlarına nasıl devam edebilecekler?"

Johannes Rau'dan tıs çıkmadı. Altı ay sonra, Heidi Leonhardt, kızı Christiane'ye şöyle yakınıyordu: "Johannes mektubuma cevap bile vermedi." On bir ay sonra Rau'yu telefonla aradı. Rau, durumu Posser'e sorduğunu, onun kendisine her şeyin 'doğru' ve 'normal' yürüdüğünü söylediğini bildirmiş ve Leonhardt'ı, tutukluların yakınları ve arkadaşlarının yer aldığı İşkence Karşıtı Komite'ye girmemesi yönünde uyarmıştı; aksi halde damgalanacak ve etkili olabilecek insanlara ulaşamayacaktı.

On iki günlük açlık grevinden sonra, 31 Ocak 1973'te hapishane müdürü Bücker -"tıbbi açıdan gerekli görüldüğü üzere"- şu önlemlerin alınması talimatını verdi: "1) Derhal sigara yasağı uygulanacak. 2) Tütün malzemeleri elinden alınacak. 3) Su kesilecek, tuvalet suyu tuzlanacak veya içine sabun tozu katılacak. 4) Yıkanırken

kontrol altında tutulacak ve kullandığı suya tuz ve sabun katılacak. 5) Her gün 3 litre kadar tatlandırılmış (glikoz, B-vitamini katkılı) meyve çayı verilecek. 6) Her gün kilo kontrolü yapılacak. 7) Sadece duş alabilecek, küvet banyosu yapmayacak. -Ayrıca, intihar etme veya kendisine zarar verme ihtimali sebebiyle, tutuklunun gece gündüz düzensiz aralıklarla, fakat en az on dakikada bir kontrol edilmesi talimatını verdim."

Çok sonraları hapishane psikoloğu Jarmer, tereddütlerini şöyle ifade etti: "Tutuklu Meinhof'un, soruşturma bölümünde kadın tutuklular için ayrılan psikiyatri bölümünde neredeyse mutlak denebilecek tecrit koşullarında tutulması, tutuklu üzerindeki kaçınılmaz yükü aşırı ölçüde şiddetlendirmektedir. Yaptığımız deneylerin bize, hücre hapsinin sadece sınırlı süreler için tahammül edilebilir olduğunu gösterdiği dikkate alındığında, bu ağır yüklenme durumunun özellikle tutuklu Meinhof için geçerli olduğu açıktır, çünkü Meinhof, çevresel algıdan tamamen soyutlanmıştır. Bu durumda uzun vadede psişik ve psikosomatik rahatsızlıkların ortaya çıkması kaçınılmazdır."

Ulrike Meinhof, kontrol edildiği zamanlarda kendisine hakim olmaya çalışıyordu. Avukatı Klaus Croissant, ondan, ölü bölümde uzun süre kalmanın, kendisinde ne tür etkiler yarattığını yazmasını rica edince, ortaya şu ünlü metin çıktı: "Başınız infilak ediyormuş duygusu (kafatasınızın aslında parçalanması, patlaması gerektiği duygusu) -/omuriliğiniz beyninizin içine presleniyormuş duygusu, -/beyninizin, örneğin kurutulmuş meyve gibi giderek büzüştüğü duygusu -/fark etmeksizin, hiç kesintisiz cereyan altında olma, uzaktan kumanda edilme duygusu -/bağlantılar elinizden koparılıp alınıyormuş duygusu -/sanki akmakta olan suyu durdurmak mümkün değilmiş gibi, ruhunuzu bedeninizden işeyerek atıyormuşsunuz duygusu -/hücre hareket ediyormuş duygusu. Uyanır, gözlerinizi açarsınız: Hücre hareket etmektedir; öğleden sonra güneş içeri girdiğinde aniden durur. Siz hareket hissinden bir türlü kurtulamazsınız. Ateşten mi, yoksa soğuktan mı titrediğinizi anlayamazsınız -/neden titrediğinizi anlayamazsınız -/üşürsünüz./Normal sesle konuşurken, yüksek sesle konuşuyormuş, neredeyse bağırıyormuş gibi zorlanırsınız -/dilsizleşme duygusu-/sözcüklerin anlamlarını bilmiyorsunuzdur artık, sadece tahmin edebilirsiniz-/s, ss, tz, z, ş gibi sesleri kullanmak dayanılmaz bir hal alır-/gardiyanlar, ziyaret, avlu in-

sana selüloitten yapılmış gibi gelir-/baş ağrısı-/flaşlar-/cümle yapısı, gramer, sözdizimi - artık denetiminizin dışındadır. İki satır yazarsınız, ikinci satırın sonuna geldiğinizde ilk satıra nasıl başladığınızı aklınızda tutamazsınız-/İçten içe yanıp tükenme duygusu-/neler olduğunu anlatsanız, içinizdekini dışarı bıraksanız, bunun karşınızdakinin yüzüne kaynar bir su gibi, ömür boyu kabını yakan, deforme eden depo suyu gibi cızırdayarak fışkıracağı duygusu -/Herhangi bir supabı olmayan çılgın bir saldırganlık. En kötüsü bu. Sağ kalma şansının olmadığına ilişkin net bir bilinç, bunu iletme konusunda tam bir başarısızlık; ziyaretlerden geriye hiçbir şey kalmaz. Yarım saat sonrasında ziyaretin bugün mü yoksa geçen hafta mı olduğunu mekanik olarak tekrar kurgulayabilirsiniz-/Buna karşılık haftada bir banyo, bir anlık çözülme, rahatlama anlamına gelir –ve birkaç saat sürer-/Zaman ve mekânın iç içe geçtiği duygusu-/şekil bozan aynaların karşısında olma duygusu-/sendeleme-/Ardından: -gündüz ve gecenin farklı akustiğine ilişkin- bir şeyler duymanın korkunç coşkusu-/Zamanın şimdi aktığı, beynin yeniden genişlediği, omuriliğin yeniden aşağıya sarktığı duygusu- haftalarca./Derinizin sıyrılıp alındığı duygusu."[265]

265) Aust, 1998, *a.g.y.*, s. 270.

NESNE

JVA Köln-Ossendorf, Şubat-Ağustos 1973

Korkma!

Avukatlar, tecrit koşullarının tutukluların sağlığı üzerindeki etkilerini, müvekkillerinde fiziki değişiklikleri gördüklerinde kavradılar. Önceleri Federal Yargıtay'a hukuki veriler sunarak tutukluluk koşullarının iyileştirilmesini sağlayabileceklerine inanıyorlardı. Fakat süreç içinde 'beyaz işkence'ye karşı herhangi bir yasal yolun bulunmadığını anladılar. Bunun üzerine yedi avukat -aralarında Eberhard Becker ve Klaus Croissant da vardı- dört günlük açlık grevine başladı. 9 Şubat 1973'te sırtlarında cübbeleri olduğu halde Karlsruhe'deki Federal Yargıtay önünde kamuoyuna, tecritin 'objektif' ola-

rak 'tutukluların yok edilmesi'ni amaçladığı açıklamasını yaparak eyleme başladılar.[266]

Bu eylemin daha ilk gününde Ulrike Meinhof erkek psikiyatri bölümüne nakledildi ve burnundan zorla beslenmeye başlandı. Burada da pencereleri kapatılmış beyaz bir hücrede tecrit edilmişti, diğer tutukluları görmüyordu, fakat en azından insan sesleri de dahil farklı sesler duyuyordu. Ulrike Meinhof, avukatlar Federal Yargıtay önünde açlık grevi yapmasalardı, ölü bölümden çıkarılmayacağından emindi. Heidi Leonhardt şu gözlemde bulunmuştu: "Yeniden hayata dönmeye başlıyor [...] Bana: 'Bunun ne harika bir şey olduğunu bilemezsin. Şu an sizleri algılayabiliyorum, önceden algılayamıyordum' dedi. Tabii ki bu 'coşku' uzun sürmeyecek."[267] "Hâlâ yemek yemiyor musun?" diye sormuştu Tilla Hübner, Şubat ayı sonunda. Ulrike Meinhof, hayvan gibi yediğini söylemiş, yirmi yıl daha yaşarım diye takılmıştı. "Ben o kadar yaşayamam," dedi yaşlı kadın. Gülüştüler.

Federal Savcılık, "tutukluluk koşullarının daha fazla hafifletilmesi"ni reddetti, oysa talep edilen koşullar gerçekleştiğinde olağan tutukluluk koşullarına sadece biraz daha yaklaşılmış olacaktı. Hapishane doktorları Goette ve Allies ile hapishane psikoloğu Jarmer'in kaygıları sürüyordu. Meinhof'un, "buraya nakledildiğinde zaten kötü olan ve uzun süreli açlık grevi sonucunda iyice bozulan genel sağlık durumu nedeniyle psişik ve psikosomatik zarar görme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu" tespitinde bulunmuşlardı. Ulrike Meinhof'un diğer tutuklularla temasına imkân tanınması teklifinde bulundular. Federal Savcılık buna şiddetle karşı çıktı: Baader-Meinhof tutuklularıyla temas, davayla ilgili ifade birliği yapacakları anlamına gelecekti, diğer tutuklularla ise 'devrimci düşünceler'in yayılmasına yol açacaktı olacaktı.

Gerek açık, gerekse perde arkasında yapılan eleştiriler nedeniyle soruşturma yargıcı 5 Mart tarihinde tutuklu Meinhof'un 'havalandırmaya bir başka tutukluyla çıkarılması'na karar verdi. Hapishane yönetiminin seçeceği güvenilir bir tutuklu her gün Urike Meinhof'la havalandırmaya çıkacaktı. Meinhof bunu reddetti, başka bir tutuklu tarafından sürekli gözetlenmek istemiyordu. Talebi, diğer tutuklular

266) Açlık grevindeki avukatların basın açıklaması. Akt. Pieter Bakker Schut, *Stammheim. Der Prozess gegen die Rote Armee Fraktion. Die notwendige Korrektur der herrschenden Meinung*, Yayınlayan: Rote Hilfe e.V. Bonn, Pahl-Rugenstein, 1997, s. 90.
267) Heidi Leonhardt'tan Christiane Leonhardt'a, 14 Şubat 1973 tarihli mektup.

gibi muamele görmek, Astrid Proll'la aynı yerde kalmak ve havalandırmaya onunla çıkmaktı.

Tilla Hübner Mart ayı ortalarında Federal Almanya cumhurbaşkanının karısı Hilda Heinemann'a endişelerini ifade eden bir mektup yazdı. Fakat eski protestan-sosyal demokrat ilişkilerin bu durumda hiçbir faydası yoktu. Hilda Heinemann verdiği cevapta, kendisinin ve kocasının tutululuk koşullarıyla bağıntılı sorunlar üzerine defalarca Bakan Posser'le görüştüklerini. Fakat bu konuda karar yetkisine bir bakanın değil, adaletin sahip olduğunu söyledi.

Meinhof'un daha iyi bir radyo (Grundig Kosmos) edinme isteği bile reddedilmişti. Fakat 1973 Martı'nın sonlarına doğru ufak tefek iyileştirmeler yapıldı: Geceleri ışık kontrolü kaldırılmış, yerine 'geceleri düzenli ses kontrolü' konmuştu. Ulrike Meinhof artık infaz kurumunun mavi önlüğünü giymek zorunda değildi. Bu arada tecritte dokuz ayını doldurmuştu.

Peter Hammer Yayınevi gibi küçük yayınevleri ve Stutgart'ta Wendelin Niedlichs gibi kitabevleri armağan olarak veya bağış paralarıyla finanse edilen kitaplar göndermeye başlamışlardı. Bir yayıncı, bir sürü aptala kitap göndermek zorunda olduğunu, kitapları aldığında sevinecek birine göndermeyi yeğleyeceğini söylemişti. Ünlü yazarlar ve medya temsilcileri Ulrike Meinhof'la diğer RAF tutuklularını ziyaret etmek istiyorlardı. Tutuklularsa onlarla ne konuşacaklarını soruyorlardı kendilerine. Anti-emperyalist mücadele üzerine mi konuşacaklardı? Medya piyasasına güvenmediklerini, siyasal düşünebilen insanların kendiliğinden kavraması gerekti. Heinrich Böll'ün Meinhof'la bir söyleşi yapması, "delillerin karartılabileceği" gerekçesiyle yasaklanmıştı. Oysa *Bild* gazetesi hapishaneye girmişti, ama tutuklular *Bild*'le ve *Frankfurter Allgemeine Zeitung*'tan Jürgen Busche'yle konuşmayı reddettiler. Luchterhand Yayınevi'ni yanma alan Günter Herburger, Ulrike Meinhof'un en temel entelektüel ihtiyacından mahrum bırakılmamasını talep etti. Adalet onun ziyaretine de hayır demişti. Henri Nanen, Manfred Bissinger ve fotoğrafçı Robert Lebeck'le birlikte gelmek istedi. Buna cevap da hayır oldu. *Stern*'in itirazı da sonuç vermemişti, çünkü mahkeme, yapılacak röportajda sanık Meinhof'un, "bilmeyenlerin çok zor anlayabileceği veya hiç anlamayacağı biçimde" diğer sanıkları veya tanıkları "etkileyebileceği"ni ileri sürüyordu.

Oysa başkaları Ulrike Meinhof'a, kapıyı bile çalma ihtiyacı duymaksızın, hem de kendi rızasını almadan kolayca ulaşabilmekteydi. 4 Mayıs 1973'te Ulrike Meinhof avukatı Becker'le ziyaretçi kabininde görüşürken, biri aniden kapıyı açmış ve kendinden emin adımlarla girmişti odaya. Kendisini Homburg Üniversite Kliniği Adli Psikoloji ve Psikiyatri Enstitüsü müdürü Profesör Witter diye tanıttı. Federal Yargıtay'ın talebi üzerine cezai ehliyeti olup olmadığını tespit etmek amacıyla onu muayene etmek istiyordu. Meinhof adamı öfkeyle dışarıya atarken raporuna, tutuklunun kolay sinirlendiğini ve saldırgan olduğunu yazabileceğini söyledi. İnfaz koruma memurlarından birinin, "Adam tebeşir gibi bembeyaz oldu, tirtir de titriyordu," demesi Meinhof'u keyiflendirmişti.

Açıklandığı üzere Meinhof'un cezai ehliyetinin olmadığını gösteren en ufak bir belirti bile yoktu. Federal Savcılık ve psikiyatrist Witter sadece, Röhl ile Riemeck'in Federal Kriminal Daire'yle yaptıkları konuşmalarda yarattıkları ve aslında Ulrike Meinhof'un ikisiyle olan ilişkisinin kırılmasından başka bir şeye işaret etmeyen 'kişilik kırılması' efsanesinin canlandırdığı, 1962'de geçirmiş olduğu beyin ameliyatına dayanıyorlardı. Bu efsane ortalıkta çoktandır dolaşmaktaydı: Meinhof tutuklanmadan kısa süre önce *Bild* şu başlığı atmıştı: "Ulusun korkulu rüyası - psikiyatrinin konusu mu? Evet öyle!"[268] 1965 yılında Ulrike Meinhof *konkret*'te Weigand Davası hakkında bir yazı yazdı. Söz konusu davada bir sanığın ruh sağlığıyla ilgili rapor, nasyonal-sosyalist geçmişe sahip bir doktor tarafından verilmişti: Burada, "bir yurttaşın temel haklarının başladığı yerde devletin otoritesine sınır mı çekileceği, yoksa devletin otorite talebinin başladığı yerde bireylerin özgürlüğünün mü biteceği karara bağlanacak. [...] Yeni olan sadece, devletin hakimiyetini gösteren amblemlerin yanına bir de sağlık kuruluşunun eklenmesidir."[269] Yedi yıl sonra aynı şey kendi başına geldi.

Witter aydın tıp çevrelerinde kötü bir üne sahipti, çünkü toplama kamplarından kurtulmuş psikolojik olarak rahatsız hastaların tazminat taleplerinin kabul edilmemesi için 1960'lı yıllarda bilirkişi olarak işlev görmüştü. Anti faşist Meinhof'u tam da bu psikiyatristin eline bırakmak kasten yapılmış bir kötülüktü.

---

268) *Bild*, 5 Haziran 1972.
269) Ulrike Meinhof, "Justizskandal Weigand", *konkret*, 2/1965.

Federal savcı Zeis ana duruşmaya kadar 'kafatasındaki operasyonun durumu'nu mutlaka açıklığa kavuşturma arzusunda olduğundan, tutukluyu bir kez daha ziyaret etmek isteyen Witter, 10 Mayıs günü Federal Savcılığa iki muayene yöntemi sundu; ikisi de, Meinhof'un rızası alınmadan uygulanabilecekti. Birinci yöntem, soruşturma dosyalarını, ziyaretçi ve konuşma protokollerini değerlendirmeyi, 1970-1972 yıllarının tanıklarına ve infaz kurumu personeline sorular sormayı, daha sonra da Meinhof'un mahkemedeki davranışlarını gözlemeyi içeriyordu. Meinhof'un avukatı Hoffmann buna karşı çıktı. İnfaz kurumu personeline sorular sorma hangi bilimsel yönteme dayanıyordu? Meinhof'un yeraltında bulunduğu dönem için -Federal Kriminal Daire'nin baş tanıkları dışında- kimin söyleyecek sözü olabilirdi? Meinhof'un daha sonraki davranışları geçmişte cezai ehliyete sahip olup olmadığı konusunda hangi ipuçlarını verebilirdi? Yapılacak olan ana duruşmada sadece, "yıllar süren tecritin bir insan üzerinde ne gibi etkiler yarattığı" gözlemlenebilecekti. Meinhof'un cezai sorumluluğu hakkında bu tür yöntemlerle bilgi edinilemezdi.

İkinci yöntemdeyse Profesör Witter Ulrike Meinhof'un beyin sintigrafisini çektirmek istiyordu. Sintigrafi nükleer tıbbın konusuydu; örneğin bir beyin tümörünü görüntüleyebilmek için, yapılacak işleme göre gama yayınlayıcısı belki karotise enjekte edilecekti. Tutuklunun direnmesi sorun oluşturabilirdi, fakat bu sorunu da tutukluya zorla narkoz vererek aşmak mümkündü. Hatta Witter'in dediğine göre sintigrafi hapishanede bile yapılabilirdi.

Federal Almanya'nın on kentinde, kamuoyunu, tutukluluk koşullarının iyileştirilmesi için harekete geçirmek amacıyla İşkence Karşıtı Komiteler kurulmuştu. Bu komitelerde kısmen apolitik olan tutuklu yakınları, vatandaşlık hakları savunucuları, RAF sempatizanları ve siyasal grupların temsilcileri örgütlenmişlerdi; çoğunlukla farklı düşüncelere sahip, hemen Devlet Güvenlik Teşkilatı'nın hedefi haline geldikleri için büyük baskı altında bulunan oldukça renkli bir karışım oluşturuyorlardı.

80 tutuklunun katıldığı, ikinci toplu açlık grevi 8 Mayıs'ta başladı ve 52 gün sürdü. Ulrike Meinhof'un üçüncü açlık greviydi. Ortak açlık grevi açıklamasında federal savcılığın yılın başında yapılan açlık grevi sonrasında verdiği sözleri yerine getirmemesini eleştiriyor ve "Siyasi tutuklularm diğer tutuklularla aynı haklara sahip olmala-

rı! Siyasi bilgilenmenin serbest bırakılması, [...] bu bağlamda parlamento dışı muhalefet medyasından da yararlanma hakkı verilmesi!" talebinde bulunuyorlardı.[270] Çeşitli hapishanelerde açlık grevi yapan tutuklulara grev süresinde farklı davranışlar sergilenmişti. Hessen Adalet Bakanlığı, örneğin Schwalmstadt'ta yatan Andreas Baader'e sekiz gün boyunca su vermemişti; ölümle karşı karşıya kalan Baader, istendiği gibi, açlık grevini zamanından önce sonlandırmıştı.

Ossendorf Hapishanesi'ndeyse Ulrike Meinhof, Jan-Carl Raspe ve Gerd Müller açlık grevindeydi. Hapishane yönetimi açlık grevindekilere sigara, içme suyu, gıda maddesi yasağı koymuş ve alışveriş yapmalarını yasaklamıştı. Burada açlık grevindeki tutuklulara, içinde bilinmeyen katkı maddeleriyle hazırlanmış içme suyu veriliyordu ve yönetim gerektiğinde grevdekilerin zorla beslenmeleri kararını almıştı. Federal Başsavcılık açlık grevi yapanlara gıda maddesi ve alışveriş yasağı konmasını uygunsuz bulmuş ve bu iki cezayı kaldırmıştı.

Profesör Witter hücresine yine habersiz girdiğinde, dokuz gündür açlık grevinde olan Ulrike Meinhof, yatağına uzanmış *Frankfurter Allgemeine Zeitung* okuyordu. Profesör belki de Meinhof'un güçten düşmüş olabileceğine güvenmişti. Bir an ona bakan Meinhof, "Ah, psikiyatristimiz gelmiş," dedi. Witter yatağın önünde duruyordu. Doğrulup oturan Meinhof, kendisini muayene etmesine izin vermeyeceğini bir kez daha söyledi. Yeniden gazeteye dönmüştü. Onu ikna etmeye çalışan Witter, bir sandalye alıp yatağın yanına oturdu. Tam o sırada Meinhof ayağa kalktı, hücreden çıktı, koridorda duvara dayanıp gazeteyi okumaya devam etti. Bunun üzerine kendisini ikna etmeye çalışan kadın infaz koruma memuruna gülümseyerek sadece, "Siz bunu anlayamazsınız," dedi.

Hapishane doktoru Goette'yle görüşen Witter, ondan, hapishanede 'uzun bir gözlem süresi'nde tutuklu Meinhof hakkında topladığı 'bir sürü bilgi' almıştı. Kendisine verilen bilgilere dayanarak, "şimdilik herhangi bir akıl zayıflığı, zihinsel faaliyette herhangi bir bozukluk veya bilinç bozukluğu belirtisi"nin bulunmadığı sonucuna varmış ve bunu 22 Mayıs'ta Federal Başsavcılığa iletmişti. Fakat ne Federal Savcılık ne de psikiyatrist önceki planlarından vazgeçtiler. Profesör Witter, Homburg'lu profesör Friedrich Loew'ü hangi amaçla çağırmıştı? Federal Savcılık bir beyin cerrahına neden ihtiyaç duy-

270) RAF, "8 Mayıs 1973 tarihli Açlık Grevi Açıklaması", *RAF Texte*, s. 187 ve devamı.

muştu? Meinhof'un avukatları ve arkadaşları, Loew'ün yardımcısı, Homburg Üniversite Kliniği Sterotaktik Cerrahi Bölümü, Psiko-cerrahi müdürü Dieckmann'ın psiko-cerrahiyi hakkındaki açıklamasını duyunca çok telaşlandılar. Dieckmann, cerrahi müdahalelerle, "Morfolojik olarak sağlıklı görünen beyinlerde [...] psikiyatrik hastalıklar veya davranış bozuklukları iyileştirilebilir veya ortadan kaldırılabilir," diyordu.[271] Bu açıklama, bilimcilerin protestosuyla karşılandı. Bilimciler, bu müdahalenin, insanın "düş görebilme, bilinçli hayal etme yeteneğinin ortadan kaldırılması, optik hatırlama gücünün azaltılması, insan-altı aşamaya düşürülmesi"[272] anlamına geldiğini söylüyorlardı. Meinhof'un avukatı Michael Oberwinder sonraları bu planı, *Guguk Kuşu* adlı filmde anlatılan plana benzetmiştir.

Meinhof'un, yargıç ve psikiyatristin taraflı olduğuna ilişkin bütün başvuraları reddedilmiş, avukatlarının itirazları, federal savcıya göre davaya herhangi bir etkisi bulunmadığı için dikkate alınmamıştı. Avukatlara zorlayıcı önlemlerin açıklandığı 13 sayfalık bir yazı dağıtılmış, federal savcılık dört gün içinde görüşlerini bildirmelerini istemişti.

Başlangıçtaki kuşku ve şaşkınlığın ardından nihayet geniş çaplı protestolar başladı. Meinhof'un avukatı Hofmann, zorla müdahaleyi düzenleyen Madde 81a'nın Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'na 1933 yılında eklendiğini ve 1945 sonrası anayasa hukuku kapsamında şiddetli tartışmalara sebep olduğunu hatırlattı. Hofmann, Federal Anayasa Mahkemesi'nin de temel insan haklarından biri olan bedenin dokunulmazlığının ihlal edilmesine, ancak çok önemli sebepler mevcutsa ve kişinin sağlığı tehlikeye atılmayacaksa izin verdiğini söylüyordu. Heidelberg Üniversite Kliniği'nden yaklaşık 30 doktor, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Madde 81a'nın uygulanmasıyla, geride sağlık açısından görünür zararlar bırakmayan modern işkence yöntemlerinin de gerekçelendirilebileceği için, uygulamayı protesto ettiler. Birçok doktora göre, ne zorla verilen narkoz, ne de sintigrafi, herhangi bir hastalığın iyileştirilmesine hizmet etmiyor, dolayısıyla da doktorluk etiğiyle çelişiyordu. Gerçekleri ve protestola-

271) 29 Nisan 1976 tarihli *Deutsches Aertzeblatt*'a göre Dieckmann. Akt. Uluslararası Siyasi Tutukluları Savunma Komitesi – Sektion BRD, "15 Mayıs 1976 tarihli *Observer*'daki haberle ilgili" açıklama. Tarihsiz açıklama, s. 3.

272) Profesörler Sch[o]rsch, Meyer, Sigusch ve Schmidt'ten Federal Adalet Bakanlığı'na. Akt. Uluslararası Siyasi Tutukluları Savunma Komitesi – Sektion BRD, 23 Nisan 1976 tarihli *Stuttgarter Zeitung*, "*Observer*'daki haberle ilgili", s. 3.

rı dikkate almayan soruşturma hakimi Knoblich, 13 Temmuz 1973'te Federal Savcı Zeiss'ın talebini neredeyse kelimesi kelimesine karara bağladı.

Ulrike Meinhof sinirli ve sabırsızdı. 23 gündür açlık grevindeydi ve yargının bazı tutukluların açlık grevinde ölmelerini istediğinden endişe duyuyordu. Essen Hapishanesi'nde yatan Gudrun Ensslin de arkadaşları, özellikle de Andreas Baader, Holger Meins ve Werner Hoppe için kaygılanmaktaydı. Onlara şu satırları yazdı: "Ölüm istemiyoruz! Sizleri zorla beslemelerine izin verin! Açlık grevinin dayanılabilir koşullarda sürdüğü yerlerde greve devam edin, fakat barbarca yöntemlerin kullanıldığı yerlerde grevi bırakın! Hemen! Bu Andreas için geçerli: Grevi hemen bırak, lanet olsun, bu bir emirdir!" Sabırsızlıkla tutuklu yakınlarını ve komiteleri sıkıştırıyordu: "Heinrich Böll, Dorothee Sölle, Kurt Scharf, Alexander Mitscherlich, Martin Niemöller'le konuşun, Helmut Gollwitzer, Ossip Flechtheim, Margherita von Brentano, Heinar Kipphardt, Paul Schallück, Peter Stein'la bir kez daha görüşün! Saydıklarımı ziyaret ettiniz mi? Bir şeyler yapmalarını talep ettiniz mi? Af Örgütü'ne gittiniz mi? Açlık grevi açıklamamız bütün birliklere, kitapçılara, öğrenci derneklerine, kütüphanelere ne zaman asılacak?"[273]

Gardiyanların her gün yaptığı eziyet Ulrike Meinhof'u öfkelendiriyordu. Çok seyrek gelen ve o yüzden de çok değerli olan Wienke, Tilla veya Heidi'nin ziyaretlerinde bazı gardiyanlar ve Federal Kriminal Daire memurları içeriye girip çıkmayı ya da birbirleriyle bağırarak sohbet etmeyi alışkanlık haline getirmişlerdi. Bir keresinde Heidi Leonhardt'la görüşürken yine aynı şey olmuş, Meinhof avazı çıktığı kadar bağırarak kendilerini rahatsız etmemelerini söylemişti. Kuzeninin korktuğunu gören Meinhof, ondan korkmamasını rica etmiş, özsaygısını yitirmek istemediği için böyle davrandığını söylemişti. Bir sonraki ziyaretinde Leonhardt, bütün gardiyanların daha nazik olduğunu fark etti: "Yani, gösterdiği şiddetli tepkiyle istediğine ulaşmıştı."

Haziran 1973'te Ulrike Meinhof'u hapishanede zorla beslediler. 4-8 Haziran arası, avukatı Ulrich K.Preuss'la birlikte, Posser, Knoblich, federal savcılık ve hapisane yönetimine karşı, görev başında yaralama nedeniyle suç duyurusunda bulundu. Bu dört gün süresince, kafası-

273) Gudrun Ensslin'den avukatlara ve diğer tutuklulara, 31 Mayıs 1973 tarihli mektup.

m toparlayabilmek için açlık grevine ara vermişti. Suç duyurusu sekiz ay sonra reddedildi. Alaycı gerekçelerden biri de, Meinhof'un 238 gün ölü bölümde kaldıktan sonra, bir yığın ağır kitabı yeni hücresine taşıyabilecek ve daktilosunun başında saatlerce yazı yazabilecek durumda olduğuydu. Bu, "sağlıklı biri olduğu"nu gösteriyordu.

Batı Avrupa devletlerinde giderek daha çok sayıda solcu ve entelektüel artık açıktan seslerini yükseltiyordu. Örneğin 29 Haziran 1973'te Paris'te yapılan uluslararası basın toplantısına Jean-Paul Sartre ve Michel Foucault da katıldı. Basın toplantısında Batı Almanya hapishanelerinde siyasi tutukluların tutukluluk koşulları şiddetle eleştirildi.

Tutukluları tecrit hücrelerine kapatan devletler çoktandır ne yaptıklarını biliyorlardı, çünkü tutukluların psikolojik ve fiziksel sağlıkları bilimsel olarak araştırılmıştı. 1967'de ABD'li bilimci G.L. Engels şunları yazıyordu: "Hücre hapsinde insanlarla ilişkiye duyulan açlık öyle büyüktür ki, tutuklular, polisler tarafından sorgulanmayı bile sevinçle karşılarlar." Bu durum Ulrike Meinhof için geçerli değildi, oysa onun içinde bulunduğu koşullar kısmen daha da vahşiydi. RAF tutukluları, bir araştırma planının parçası olduklarını aylar sonra anladılar: Hamburg Üniversite Kliniği Özel Araştırma Alanı (SFB) 115'de o günlerde, tam tecritin insanlar üzerindeki etkisi, bir 'camera silens' (sessiz kamera) kullanılarak araştırılmaktaydı. Projenin başında, ABD'de 1950'den bu yana yapılagelen benzer deneylerde çalışmış psikiyatrist Jan Gross vardı. Gross bu araştırmayı bir amaçla yapıyordu. Hollandalı ceza hukukçusu Pieter Bakker Schut, *Stammheim. Kızıl Ordu Fraksiyonu Davası* adlı temel yapıtında, psikiyatristin, bilgisinin muhtemel kullanım alanlarını şöyle saydığını söyler: Kriminalistik ve penoloji (ceza bilimi), ayrıca tutuklunun sorgucusuna 'bağımlılığından yararlanmada' kendini gösterebilecek olan 'etkileme süreci'. Hareket alanı önemli ölçüde sınırlandırılmış duyusal yoksunluk içinde olan insan, 'sadece sözle boşalabilir" ve işte tam da bu saldırganlıklar, Bakker Schut'a göre, SFS 115'in projelerinden birinin merkezinde bulunmaktadır. Böyle bir durumda "duyu organlarının açlığı öyle bir hal alır ki bireyin reaksiyonları yönlendirilmiş sosyal temaslarla [...] prensipte istenildiği gibi manipüle edilebilir."[274]

274) Backer Schut, *a.g.y.*, s. 112.

Bu araştırma projesini öğrenen Ulrike Meinhof, büyük bir iç disiplinle, görülebilir izler bırakmayan 'beyaz işkence'nin sonuçlarından etkilenmemeye çalıştı. Meinhof'un bütün ziyaretlerini denetleyen, bütün sözleri ve saldırılarını not eden Federal Kriminal Daire'den Komiser Klaus, Şubat ayında on yedi yaşındaki Anja Röhl'ün ziyaretinden sonra hayretler içinde şunları kaydetti: "Üç haftadır açlık grevinde olan Bayan Meinhof'un fiziksel durumu kötü olmasına rağmen, zihinsel canlılığı hiç etkilenmemiş görünmektedir." O gün Ulrike Meinhof'un, Zweibrücken ve Batı Berlin'e götürüldüğü üç gün hariç, ölü bölümde 238. günüydü.

Temmuz 1973'ten itibaren RAF tutukluları her an hücrelerinin aranabileceğini ve -bu Federal Almanya'da ilk kez oluyordu- avukatlarının mektuplarına el konabileceğini hesaba katmak zorundaydılar. Haklarında 'suç örgütü' olarak toplu dava açılmıştı. Mahkemeye hazırlanmak için, bazı avukatların yardımıyla tutuklularla güvendikleri avukatlar arasında 'info' adını verdikleri bir iletişim sistemi kurmuşlardı. Hücrelerde yapılan sayısız aramalar sırasında ve aslında yasa güvencesi altında bulunan avukat mektuplarına el konması sonucunda bir sürü bilgi notu ele geçmiş ve Federal Kriminal Daire 'info' organizasyonuna avukatların da katıldığını ortaya çıkarmıştı. Açlık grevi bütün hapishanelerde aynı gün başlayıp bittiği için, Federal Savcılık, çeşitli hapishanelerde bulunan tutukluların avukatları aracılığıyla haberleştiklerinden şüphelenmekteydi. Federal Savcılık kısa süre sonra avukatları, amacı Federal Almanya'da kurulu özgürlükçü anayasal düzeni ortadan kaldırmak olan sanıklara yardım ederek suç örgütünü desteklemekle suçladı.

16 Temmuz günü saat onda Federal Kriminal Daire komiserleri Klaus ve Vogel bir kadın gardiyanla birlikte Ulrike Meinhof'un hücresine girdiler. Klaus olanları şöyle anlatıyor: "Sanık, avukatlar Ströbele ve Becker'e gönderilecek, pul yapıştırılmış üç kapalı zarfa el konmasını şiddetle protesto etti. Sonra yatağının üzerinde oturur vaziyette, çok küçük katlanmış yazılı kâğıtları pantalonunun arka cebinden gizlice çıkarmaya çalıştı." Bu yazılar Meinhof'un elinden zorla alınmıştı. "Önemsiz olduğu apaçık görülenlerin dışında bütün yazılar" 16 adet zarfa konarak paketlendi ve alındı. Federal Kriminal Daire belgeleri Federal Başsavcılığa vermiş, o da Federal Yargıtay'a iletmişti. Mahkeme bu yazıların "davayla ilgili savunmaya hizmet

edip etmedikleri"ni inceledi. Ulrike'nin avukatları, "hukuk devletinin gereği olan savunma"nın "artık mümkün olmadığı"nı söylüyorlardı. Avukatların itirazları hakkında karar veren yargıçların bazıları, itirazlara sebep olan önlemlerin uygulanması kararını alanlarla aynı kişilerdi. Yargıçlar durumu yumuşattılar: Meinhof'un hücresinden alınan yazılar sözümona 'içeriklerine bakılmadan' geri verildi. "Geçici el koyma" diye adlandırılmıştı mahkeme bu durumu.

Ulrike Meinhof'un beynine cerrahi müdahale tehdidi hâlâ sürüyordu. Federal Savcı Zeis 9 Ağustos'ta Profesör Witter'den, 'sanığın muayenesine devam edilmesi'ni talep etti. Bochum'da hukukçular, teologlar ve pedagoglar gösteri yapmış, Batı Berlin'de Cumhuriyetçi Kulüp imza toplamıştı. 10 Ağustos'ta iki doktor Federal Yargıtay Yargıcı Knoblich'i Karlsruhe'deki bürosunda ziyaret edip, çeşitli kentlerden 34 doktorun imzasını taşıyan bir protesto yazısı sundular. Aslında kapıcı, kriminal polisler ve makineli tüfekli özel polis kuvvetiyle korunan Knoblich çok korkmuştu.

Cumhuriyetçi Kulüp, planlanan sintigrafiyi, görülecek olan davayı siyasal özünden uzaklaştırmak için, RAF'ın politikasının akıl hastası birinin düşüncelerine dayandığını kanıtlama çabası olarak gördüğünü kamuoyuna açıkladı. Aralarında filozof Ernst Bloch, yazarlar Heinrich Böll, Eugen Kogon ve Bernt Engelmann, rejisör Volker Schlöndorff'un bulunduğu ünlü isimler şu uyarıda bulunuyorlardı: "Hukuk devleti, hukuk bir kenera bırakılarak savunulamaz." Sadece sözlü protestolar yoktu. Profesör Witter'in Homburg-Sanddorf'taki müstakil evinin garajının ek bölümünde, polis kontrolüne rağmen esrarengiz bir biçimde yerleştirilmiş olan saniyeli fitille donatılmış bir benzin bidonu bulunmuştu.

Sorumlular imaj kaygısıyla ani bir dönüş yaptılar. 27 Ağustos 1973 tarihinde *Spiegel*, Profesör Kautzky'nin 1968'den beri 'herkese açık' raporunu yayınladı. Aynı gün Profesör Witter, Federal Başsavcılığa bir yazı yazdı: "Sanığın [...] 1968'deki hastalık öyküsü [...] yayınlandıktan sonra dün aldığım bir bilgiyle durum *aniden* değişti." [Altı yazar tarafından çizilmiştir.] Damar tümörlerinde "beyin dokusu tümörlerinde olduğundan çok daha az psişik değişiklikler beklenmeli"ydi. "[...] Beyin damarı tümörünün teşhis edilmesi için beyin damarı sintigrafisi çektirmek uygun değil"di. Fakat, Meinhof iki yıl önce yakalandığında çantasında bulunan *stern* dergisi bile, Kautzky'nin, Doğu Almanya'da basılan mesleki yayın *Zentralblatt für*

Neurochirurgie'nin 1968 yılına ait bir sayısında yayınlanan yazısından alınmış röntgen filmine yer vermişti. Bu yazıda Kautzky, hasta R.U'nun (Röhl, Ulrike) 1962 yılındaki ameliyatından ve 1966'da tekrarlanan muayenesinden söz ediyordu:" Genel olarak tamamen sağlıklı ve yaşama gücüyle dolu. Bulgu: Objektif olarak patalojik sapmalar yok, özellikle göz kaslarının hareketliliğinde herhangi bir bozukluk tespit edilmedi."[275]

29 Ağustos'ta Profesör Witter, Gerhardt Löwenthal'in televizyon kanalı ZDF'e yaptığı Magazin programına çıktı ve rapor hazırlama görevini "çok da gönüllü kabul etmediği"ni söyledi. Böylece müdahale önerisinin kendisinden geldiğini gizlemiş oluyordu. "Narkoz uygulama önerisini de benim yaptığım söylendi. Bu kesinlikle doğru değildir. [...] Ve bütün bunlar bana karşı açılan kampanyada, işkence uygulamaları olarak ortaya kondu. Gerçekten tehlikeli olmayan bu zararsız muayeneler, radyoaktif etkileme olarak gösterildi ve böylece adalet tarafından sözümona uygulanan tecrit işkencesini destekliyormuşum izlenimi yaratıldı. Bu süreçte sempatizanların etkisi büyük olmuştur." En sonunda da psikiyatrist olarak, esas bilimsel ilgisini nihayet açıkça ifade etti: "Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun beyni olan kişinin akli dengesinin bozuk olduğunun ortaya çıktığını düşünsenize; bu, örgütün baş ideoloğu ve çetesi adına ölümcül olurdu."

Sintigrafi gerçekleşmedi. 5 Kasım'da Witter, Ulrike Meinhof hakkında 55 sayfalık psikiyatri raporunu federal başsavcılığa gönderdi. Bu rapor, 'hasta'sından çok Witter hakkında ipucu veriyordu: "Sanık beşeri bilimler konusunda eğitimli, siyasal-ideolojik olarak muhtemelen öteden beri sosyalist düşüncelere açık bir çevrede büyümüş, oldukça erken dönemlerde belli bir 'eleştirel mesafe eğilimi' göstermişti." Zamanla "düşüşü hızlanmış [...] kriminaliteye iyice" batmıştı. Witter'e göre 'anormallikler' 1958 yılında Meinhof'un Anti-Nükleer Bildiri'nin yayınlanmasına katkıda bulunması ve Batı Berlin Anti-Nükleer Kongre'nin başkanlık kurulu üyesi olmasıyla başlamıştı. "Sol radikal eğilimli öğrencilerin siyasal protesto gösterileri"ne giderek daha çok katılsa da, Röhl'le evliliği sırasında birkaç yıl "nispeten düzenli orta sınıf aile ilişkileri" içinde yaşamıştı. "Bu yaşam biçiminden tamamen kopmasıyla birlikte" Röhl'den boşanmış ve çocukla-

275) H. Finkemeyer/R.Kautzky, "Das Kavernom des Sinus carvernosus", *Zentralblatt für Neurochirurgie*, 1/1968, Leipzig/DDR, s. 26.

rıyla beraber "zaman zaman Parlamento Dışı Muhalefet'in komünleri"nde yaşamaya başlamış, "sonunda şiddet teorisinden şiddet pratiğine geçmiş"ti. Witter, tutuklu Meinhof'un "davranış biçimlerinin giderek ilkelleştiği"ni gözlemlemişti. Profesöre göre Meinhof, polislere ve infaz koruma memurlarına küfür ediyor ve ilkel bir jargonla "alt sınıfa bağlılığını açıkca gösteriyor"du. "Çok değer verdiği bir düşünce"ye "sarsılmaz" biçimde kilitlenmişti. "Yaşlı akrabası"yla konuşurken bile "siyasal mücadele konuları"ndan söz etmekteydi.[276]

Meinhof, Witter'in politize olmakla hatalı gelişimi aynı kefeye koymasını ibret verici buluyordu. Güvenlik Grubu'nun, siyasal içeriğinden başlayıp kendisinin psikolojik durumuna varana kadar, ziyaretçilerle konuşmalarını son derece dikkatli kaydettiği de böylece kanıtlanmış oluyordu.

Witter'in raporuna dönüyoruz: Meinhof sadece bir kez, kız kardeşiyle görüştüğü zaman ağladığında "katı duruşu ve kendine güveni" sarsılmıştı. Fakat bunun sebebi "özel anlamı olan psikolojik bir kırılma" değil, "muhtemelen bitkinliğe yol açmış olan tekil bir durum olarak değerlendirilebilecek psikosomatik stres"di. Şu an tutukluda yine "yüksek bir mücadele azmi ve direnişçi davranışın hedefe kilitlenmişlik hali" gözlenmekteydi. Meinhof, bilirkişinin kendisine şantaj yapacakları herhangi bir husus bulamaması sebebiyle sevinçliydi; çocukları bile kullanamayacaklardı. Bu hoşuna gitmişti.

Belki de tutuklu, Kleist'ın Michael Kohlhaas adlı kahramanına benzetilebilir diye düşünüyordu Witter. Hastalık derecesinde adalet duygusu, "saldırgan özgüvene" eşlik eden "doğal olmayan bir hassasiyet". Witter'e göre, Meinhof hiç kuşkusuz "tipolojik" olarak "ekspansif fanatik bir kişilik"ti. "Tutuklunun şiddetli ve ani heyecan boşalmaları kolayca [...] böylece sınıflandırılabilir"di. Fakat Meinhof ceza hukuku bakımından bakıldığında hasta değildi.

Bu arada 'ekspansif fanatik kişilik' hücresinde oturmuş, *Zeit* ve *Spiegel* onu deli olarak değerlendirirken, bilirkişi tarafından akıl sağlığının yerinde olduğunun söylenmesiyle dalga geçiyordu. Avukatı Croissant'tan istediği yeni kaseti kasetçalara takıp, müziğin keyfini çıkarıyor, Rolling Stones, Deep Purple ve Led Zeppelin dinliyordu.

276) Bakker Schut, *a.g.y.*, s. 115 ve devamı.

STAMMHEIM

Stuttgart-Stammheim, Nisan 1974 - Mayıs 1975

Yaşayan bir insanla tecrit arasındaki çelişki dayanılmaz oluyor.

Ulrike Meinhof ve Gudrun Ensslin, Stuttgart-Stammheim Hapishanesi'nin büyük beton bloklarının onlara doğru yaklaşmakta olduğunu helikopterin penceresinden görebiliyorlardı. O gün, 28 Nisan 1974'te, yüksek güvenlikli yeni hapishaneye götürülmekteydiler; yedinci katın ilk sakinleri onlar olacaktı. Geniş açık gri koridorlar çelik kapılara uzanıyordu. Ve yine hayatları en ince ayrıntısına kadar kurallarla kuşatılmıştı. 719 numaralı hücreyle (Meinhof'un kaldığı hücre) 718 numaralı hücrenin (Ensslin'in kaldığı hücre) kapıları ancak üç infaz koruma memuru tarafından açılabiliyordu. Burada da

diğer tutsaklardan ayrı tutulmuşlardı. Fakat çok geçmeden her gün dört saat birarada kalmaya başladılar. Kendi giysilerini giymelerine izin verilmişti, haftada iki kez de kontrol altında banyo yapabiliyorlardı. Bir üstlerinde, hemen on altı adım sonra, üzeri kapalı ve parmaklıklı 'kafes' (Ulrike Meinhof) vardı. Bu kafesin uzun taraflarından gökyüzünün bir parçası görülebiliyordu. Oysa Ossendorf Hapisanesi'nde Meinhof, en azından gökyüzünü görebiliyor ve çimenlerin, çiçeklerin arasında yürüyebiliyordu.

Avukat Eberhard Becker Şubat 1974'de tutuklandı. "Alman Ceza Yasası'nın 129. maddesi uyarınca, bir suç örgütünü desteklediği şüphesiyle" federal başsavcılık onunla birlikte avukatlar Groenewold ve Hoffmann hakkında soruşturma başlatmıştı. Ulrike Meinhof en çok Klaus Croissant'a güveniyordu. Zaman zaman anlaşmazlığa düşüp avukatlıktan azletse de Heinrich Hannover'i de takdir etmekteydi, ama onu sol düşünceye sahip burjuva bir avukat olarak değerlendiriyor, hukuk devletine inandığı için, hukuk ihlallerine başvurma yöntemini kabul edemediğini söylüyordu. Avukatlardan birinin televizyonda yapılacak tartışma programına katılması söz konusu olunca Ulrike Meinhof, Klaus Croissant'dan programa katılmasını istedi. Croissant, kendisinin ateş hattında bulunduğunu söyleyip teklifi reddetmek istemiş, ama bunu Meinhof'a kabul ettirememişti.

Meinhof daha Ossendorf'tayken önüne sıkı bir çalışma programı koymuştu: Grup kararıyla, RAF'ın siyasal konsepti hakkında temel bir eser üzerinde çalışıyordu; Gudrun Ensslin bu çalışmanın adını Mozambik'teki Cabora Bassa Brajı projesine karşı direnişin anısına *Bassa* koymuştu. Bu çalışma için gerekli olan malzemenin temin edilmesiyle ilgilenen Ensslin, diğer tutuklu RAF üyeleriyle bilgi alışverişini de örgütlüyordu. Avukatlar da bu çalışmada Meinhof'u destekliyorlardı, çünkü söz konusu olan büyük davaya hazırlıktı ve sonuçta bu eser sanıkların savunmasına hizmet edecekti.

Yakınları Ossendorf'taki ziyaretler sırasında Meinhof'un giderek daha doğrudan ve talepkâr olduğunu fark etmişlerdi. Heidi Leonhardt, "Konuşmalarda sıradan konular hiç yoktu (bu zaman kaybı demekti), tamamen kafasında dolanan düşüncelere yoğunlaşmıştı. Bugün gündemde, neredeyse hiç haber alamadığı çocukları vardı," diyor. – "Hiçbir şey yapmadan oturamam," demişti Ulrike Meinhof, "bu durumda hiçliğe gömülürüm ve oradan kurtulmak için gerekli

olan bütün gücümü yitiririm". Kendisini daha iyi anlayabilmeleri için halasına ve kuzenine Kara Panterler üyesi George Jackson'ın hapishane mektuplarını okumalarını salık veriyordu ısrarla. Jackson yıllarca Kaliforniya'da yüksek güvenlikli bir hapishanede tek kişilik hücrede kaldıktan sonra, mahkemesine üç gün kala gardiyanlar tarafından öldürülmüştü.

Bu arada Klaus Rainer Röhl *konkret*'i batırmıştı. Klaus Hübotter dergisini geri aldı ve 'konkret'in adını 1973 sonbaharında Herman Gremliza'ya devretti. SPD'ye giren Röhl ise, *Sprit* isimli yeni bir dergi çıkarmaya başladı. Borçları vardı. Heidi Leonhardt'ın izlenimleri şöyle: "Röhl reklam yapıyor, şimdi yine televizyonda, hem de ikizlerle birlikte ve ekranda: 'İşte bunlar Urike Meinhof'un çocukları' [...] diyor. Bu adam ne yapıp edip ayakta kalmayı beceriyor."

Ulrike Meinhof Aralık 1973'ten beri çocuklarını görmemişti. Çocuklarla ilişkisini Röhl'ün kestiğinden şüpheleniyordu. Haziran 1974'te on bir yaşında olan kızlarını görmek için bir girişimde daha bulundu. Fakat bir daha çocuklarını göremedi.

Klaus Rainer Röhl, *Fünf Finger sind keine Faust* (Beş Parmak Yumruk Değildir, 1974) adlı kitabında Ulrike Meinhof'la geçirdiği zamanı da pazarlamıştı. Kitabın esas mesajı şuydu: Bu mükemmel kadın tarafından bir zamanlar sevilmiş ama kendisi onu sevmemişti. Bu yetmiyormuş gibi 1975'te, Meinhof'la yaşadıklarını anlatan *Die Genossin* (Yoldaş) adlı bir de roman yayınladı. Kitap yayınlandığında Ulrike Meinhof üç yıldır hapisteydi ve son büyük mahkemesi için güce ihtiyacı vardı.

Federal Savcılık, avukatlarla tutuklular arasındaki iletişim konusunda her şeyi öğrenmek için avukatların gönderdği yazılara, tutukluların mektuplarına ve diğer yazılı malzemelere giderek daha sık el koydurmaya başlamıştı. 7 Şubat 1974'te yapılan aramada Federal Kriminal Daire, sadece Meinhof'un hücresinde, avukatların tutuklulara, tutukluların avukatlara yazdığı mektuplar, el yazmaları, çeşitli mektuplar, bildirilerden oluşan 48 metne el koydu.

Ossendorf'ta küçük mutluluk anları çok seyrek yaşanıyordu. Aylar süren bekleyişten sonra Wienke'nin armağan etmiş olduğu kol saatini vermişlerdi Meinhof'a. Heidi Leonhardt'ın doğum günü için göndereceği pakete ve ayı pençesi kurabiyelerine aylar öncesinden sevinmeye başlamıştı. Fakat 21 Aralık 1973'te, 'psikiyatri bölümü kı-

sa süreliğine kapatıldığı için' yeniden Ölü Bölüm'e nakledildi. Birkaç saat içinde anılar içinde boğulacak gibi olmuştu. İki hafta sonra tecrit bölümüne geri getirildiğinde âdeta solgun bir gölgeye benziyordu, elleri lacivert-kırmızıydı, kas spazmları geçiriyordu. Elastik bandaj istedi. Hatta doktor muayenesini bile kabul etmişti. Muayene esnasında Dr. Goette'nin yüzüne bir tokat indirdi. Bunu yapmak zorundaydı, çünkü yeniden Ölü Bölüm'e götürülmesinden onu sorumlu tuttuyordu. Hapisane yönetimi, Federal Savcılık ve tutuklama yargıcı tarafından bu hareketi sebebiyle Meinhof'a dört hafta alışveriş yasağı kondu.

Kuzey Ren Vestfalya adalet bakanı, 1974 başlarında gazetecilere Ulrike Meinhof'un tecrit edilmediğini söyledi; radyo dinleyebiliyor, gazete ve kitap okuyabiliyordu. Ama kitaplarla veya radyoyla konuşmak mümkün müdür? 5 Şubat-14 Mart arası, dokuz günde bir ziyarete çıkmıştı: İki kez Tilla Hübner, bir kez Heidi Leonhardt ve bir kez de erkek kuzenlerinden biriyle görüştü. Heidi Leonhardt şu gözlemi yapmıştı: "Tecrit, Ulrike'yi seslere son derece duyarlı hale getirdi. Sessizlik ona ne kadar acı veriyorsa, şu an her türlü ses de o kadar acı veriyor. O yüzden radyo bile dinleyemiyor."

5 Şubat'ta hapishane yönetimi Ulrike Meinhof'u üçüncü kez Ölü Bölüm'e nakletti; bu kez, Essen'den Ossendorf'a yeni getirilmiş olan Gudrun Ensslin'le yan yana hücrelerde tecrit edilmişlerdi. Heidi Leonhardt, Mart sonunda gazeteci Carola Stern'e şunları yazdı: "Mutlak tecrit insanı çökertiyor, dolayısıyla bu uygulama işkencedir. Şimdi, Ölü Bölüm'de geçen altı haftanın ardından yine apati belirtileri baş gösterdi, özbenliğinin felç olduğu hissediliyor. Bir yıl önceki değişikliklerin yeniden başladığını dehşet içinde görüyoruz. Evet, Gudrun Ensslin'le belli saatlerde birlikte olmaları ikisi için de belli bir rahatlama sağlıyor, ama aslında bu, süreci sadece biraz geciktirecek."

Yaşlı Tilla Hübner umutsuzluk içindeydi, tutuklama yargıcına yazdığı mektup artık 'nazik' değildi, öfke doluydu: "Onu neden yine Ölü Bölüm'e koydunuz? Böylesine barbar bir işkenceyi ancak medeni toplumlar düşünebilir." Kızı Heidi'nin öfkesi, aşırı sol olarak damgalanan İşkenceye Karşı Komite'nin düzenlediği bir toplantıya katılmayı göze alabilecek kadar büyüktü. Klaus Croissant'ın konuşmasını beğenmiş, Gudrun Ensslin'le Ulrike Meinhof'un, kendilerine teklif edilen belli sürelerde görüşme önerisini, bu hak tecritte tutulan bütün tutuklulara tanınmadığı müddetçe reddetmelerini de an-

layışla karşılamıştı. Komitelerin basın toplantısından birkaç hafta sonra, RAF tutuklularına yapılan kötü muameleyi bir sürü insanın onaylaması onu dehşete düşürmüştü. Gazeteciler, Ulrike Meinhof'u en son kimin gördüğünü sorunca ayağa kalkıp sorulara cevap vermişti. Basın toplantısından sonra şunları söyledi: "Bugün de Rosa Luxemburg bir köşe başında öldürülebilir ve bir sürü insan bunu olağan bulabilir; buna giderek daha çok inanmaya başladım."

Kızma da şu satırları yazdı: "Dün, Ulrike'nin 21'inde Stuttgart'a götürüleceğini bildirerek ziyaret izni verdiler. Yani bugün Köln'e gittim. Orada kimse bir şey bilmiyordu. Ah, Ulrike ise öyle kasılmıştı ki, bütün vücudu titriyordu [...] Buna tanık olmak çok kötüydü, içimden sadece ağlamak geldi." Ulrike Meinhof, "Beynin seslere alışma süreci çok kötü. Aynı açlık grevi sonrasında yemeklere yavaş yavaş alışması gereken mide gibi. Fakat beyin kusamıyor. Beyin seslerin içine gömülüp kalıyor," demişti. Heidi Leonhardt, seslere aşırı duyarlı bir insanın Stammheim'a helikopterle götürülmesinin nasıl bir kâbus anlamına geldiğini gözünde canlandırabiliyordu.

Ocak 1974'te Stuttgart Eyalet Yüksek Mahkemesi, Baader, Ensslin, Meinhof, Meins ve Raspe hakkında ön soruşturma başlattı. 4 - bir kısmı sinsice işlenmiş- cinayet ve 54 cinayete teşebbüsle suçlanıyorlardı. Ayrıca soygun, bombalı saldırı ve suç örgütü kurmak gibi başka ağır suçlar da isnat edilmekteydi. Ulrike Meinhof elebaşı olarak değerlendiriliyordu. Mart'ta iddianameye başka suçlar da eklendi: "Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve Horst Mahler'le birlikte kolektif liderik kurdu. Meinhof'un özel görevleri arasında şiddet eylemlerini ideolojik olarak gerekçelendirmek, ünlü bir gazeteci olarak itibarını ve yeteneklerini çetenin hizmetine sunmak vardı. RAF'ın üç yazısının kaleme alınmasına önemli ölçüde katkıda bulundu [...]. Bu yazıların yaygınlaştırılması, yeni üyelerin kazanılması ve suç ortakları bulunmasını kolaylaştırmıştır. Çete içindeki liderlik konumu, olağanüstü aktif olması, bütün önemli eylemlerin planlanmasına katkıda bulunması ve bunlardan sorumlu olması" dikkate alındığında "sanığın, çetenin bütün eylemlerinin, bu eylemlere bizzat katılıp katılmadığına bakılmaksızın, asli faili olduğu kesindir. Özellikle çetenin gerçekleştirdiği altı bombalı saldırı sonucu meydana gelen cinayet ve cinayete teşebbüslere, bombaları suç mahalline bizzat o getirmemiş olsa da, katılmıştır."

Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin ünlü avukatlarından Friedrich Karl Kaul, SED yönetimiyle görüştükten sonra Ulrike Meinhof'a, zorunlu avukatlara ödenen ücretten daha fazlasını talep etmeksizin, Stuttgart Stammheim'daki savunmasına katılma teklifinde bulunmuştu. Kaul, "kişisel Ben-hırsı ve maddi açgözlülükle dolu bir dünyada, düşüncelerini gerçekleştirmek için ailesi, çocukları ve mesleğini feda edecek, bunun da ötesinde hayatını ortaya koyacak kadar büyük bir insanlık göstermesi"ni takdir ediyordu.[277] Fakat Ulrike Meinhof, *Weltbühne*'de yayınlanan aynı makalede, onu "eyleminin temeline Marksist anlayışı değil, sabırsızlığı koyduğu" ve "siyasal gerçekliği" tamamen yanlış değerlendirdiği için eleştiren bir avukat tarafından temsil edilmek istemedi.

Mayıs 1974'te, dava başlamadan bir yıl önce, devletin zirvesinde değişiklikler meydana gelmişti: Guillaume Skandalı yüzünden istifa eden Willy Brandt'ın yerine Helmut Schmidt başbakanlığa, Hans-Dietrich Genscher başbakan yardımcılığı ve dışişleri bakanlığına getirilmiş, yeni içişleri bakanı Werner Maihofer (FDP), yeni adalet bakanı Hans-Jochen Vogel (SPD) olmuştu. Federal Başsavcı Ludwig Martin'in yerini Siegfried Buback almış, sadece Federal Kriminal Daire şefi Horst Heroldt yerini korumuştu. Böylece, zaten oldukça gergin olan ortamı iyice ateşleyen siyasal bir sağa kayış gerçekleşti.

Mayıs sonunda Ulrike Meinhof, bu yıl içinde kendisini bir daha ziyarete gelmemeleri ricasıyla Heidi Leonhardt ve Tilla Hübner'le vedalaştı. Bu isteğinin sebebini şimdi açıklamak istemiyordu, belki daha sonra açıklama yapardı. Kız kardeşiyle de bir süre görüşmeyecekti.

30 Temmuz günü sabah on bir sularında 719 numaralı hücrenin kapısının ilk kilidi yönetici Miesterfeldt, ikinci kilidi de başgardiyan Bayan R. tarafından açıldı. Başgardiyan, gazeteleri vermek için hücreye girdiğinde, Meinhof arkasında sakladığı tuvalet fırçasını kadının kafasına var gücüyle indirdi; başgardiyanın yarılan kafasına iki dikiş atılması gerekmişti. "Biraz soluk almak zorundaydım," demişti Ulrike Meinhof daha sonra. İki görevli hızla çıkıp kapıyı kilitlemeselerdi Miesterfeldt'in kafasına da sandalyeyle vuracaktı.

Kısacık bir an için herhangi bir nesne değil, hareket eden birey olmuş, bu durum hoşuna gitmişti. Pencereden Gudrun Ensslin'i ça-

277) 11 Eylül 1974 tarihli ap-açıklaması.

ğırıp olayı anlattı. Gudrun Ensslin şu notu almıştı: "Ulrike'nin değerlendirmesi: Aynasızların hesabı kesinlikle tutmadı. Aynasızlar bunu görebilirler (çünkü Ulrike'nin durumu iyi)." Akşam yemekler dağıtılırken ikisinin kapısı da bir an için açıldığında, Gudrun Ensslin konuşmanın kaydedildiğini bilerek seslendi: "Senin orada neler oluyor?" - "Önemli değil, ama buna ihtiyacım vardı," diye cevapladı Ulrike Meinhof.

Hapishane yönetimi federal savcılıktan 'tehlikeli yaralama' nedeniyle 'cezai kovuşturma' talebinde bulundu ve tedbiren havalandırma ve Gudrun Ennslin'le görüşme yasağı koydu. Meinhof gruba verdiği özeleştiride, davranışının yargı tarafından tutuklulara karşı kullanılabileceğini düşünmeden hareket ettiğini söylemişti. 27 Ağustos 1974'te Ulrike Meinhof, hava yoluyla Stammheim'dan Batı Berlin'e götürüldü. Federal Savcı Zeis'ın talimatı üzerine avukatlara, Meinhof'un nakledildiği daha sonra bildirilmişti. Bu kez Batı Berlin'e tanık olarak değil, Baader'i kurtarma davası için götürülmüştü. Bu davanın sanıkları arasında Meinhof, RAF'la yolları uzun süre önce ayrılan Horst Mahler ve başkaları vardı. Daha birkaç hafta önce Meinhof, büyük Stammheim davasının daha önce görüleceğini düşünüyordu.

Moabit'teki erkekler hapishanesine yeni bir kat çıkılmış ve beş hücreli bir bölüm oluşturulmuştu, dar bir merdivenle uluşılan bu bölüme kule denmekteydi. Pencereleri çift parmaklıklı dört hücreden birine Ulrike Meinhof konmuştu, diğerlerinde RAF üyesi Verena Becker, Ingrid (Ina) Siepmann ve 2 Haziran Hareketi'nden biri vardı. Beşinci hücreyi gardiyanlar kullanıyordu. Meinhof günde bir defa tutuklulardan biriyle havalandırmaya çıkabiliyordu; bir başka tutukluyla birlikte kalma veya ortak etkinliklere katılma burada da söz konusu değildi.

Dava 10 Eylül 1974'te, Berlin Asliye Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmeye başlandı. Avukat Heinrich Senfft eski müvekkilesini iki yıldan sonra ilk kez burada görmüştü: "Ulrike Meinhof son derece rahatlamıştı ve Moabit'in kendisi için neredeyse bir sanatoryum olduğunu, çünkü diğer tutuklularla konuşmasına izin verildiğini söyledi."

İddia makamının tanıklarından biri Peter Homann'dı. Mahkeme Ulrike Meinhof için Herbert Dulde'yi zorunlu avukat olarak çağır-

mış, bu durum Berlin Savunma Avukatları Birliği ve Meinhof'un kendi iradesiyle seçtiği avukatı Hans-Christian Ströbele tarafından protesto edilmişti. Dulde, Meinhof'un avukatlığından çekilmek istemiyordu. Oysa Mahler için çağrılan zorunlu avukat mahkeme salonunu terk etmiş ve görevi bırakmıştı. Ulrike Meinhof Dulde'yle tek bir kelime bile konuşmadı. Bu duruşmanın Stammheim mahkemesi için 'genel prova' niteliğinde olacağını söyleyen *Frankfurter Allgemeine Zeitung*'da yayınlanan bir makalede, seçilmiş avukatların 'büyük davayı' engellemelerinin önüne, zorunlu avukatlarla geçileceğinden söz edilmekteydi.[278]

Meinhof ve B. hakkında, birlikte cinayete teşebbüs, tutuklu kaçırma ve silah bulundurma suçlarından dava açılmıştı; Horst Mahler ise yardım ve yataklık etme ve silah bulundurmakla yargılanıyordu. Neredeyse bütün muhabirler geçtikleri haberde, Ulrike Meinhof'un kötü göründüğünü, hasta ve bitkin olduğunu bildirmişlerdi, "1970'lerdeki Ulrike Meinhof'a artık hiç" benzemediği "açıkca görülüyor"du.[279] Mahkeme önünde yaklaşık 60 kadar protestocu bağırmaktaydı: "Mahler, Meinhof ve B.'ye özgürlük!"[280]

Dava sırasında sık sık kargaşa yaşandı. Sanıklar kimlik bilgilerini vermeyi reddetmişlerdi. "Devletin oynadığı bu tiyatroyu izlemek zorunda olmadığım için salondan atılmamı talep ediyorum," dedi Meinhof. Mahler, salondan çıkarılasıya kadar huzuru bozmayı sürdürdü.[281] "Ulrike Meinhof ikinci duruşmada yaptığı uzun konuşmada, 'burada görülmekte olan dava' demişti, 'psikolojik savaşın taktik manevralarından biridir [...] Bizler -RAF- bu mahkemeye katılmayacağız'." Açıklamasında, emperyalizmi askeri, ekonomik ve siyasal olarak yok etme zamanının geldiğini söylüyordu. 1871 Paris Komünü'nden başlayıp İtalya'da Kızıl Tugaylar'a kadar gelmiş, 1970'de Baader'in kurtarıldığı eyleme de değinmişti: "Eylem, bir devrimcinin, metropol gerillasının inşası için vazgeçilmez olan bir kadronun

278) *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 11 Eylül 1974.
279) Aynı yerde; *Die Welt*, 11 Eylül 1974; *Münchner Abendzeitung*, 13 Eylül 1974; *Süddeutsche Zeitung*, 11 Eylül 1974; *Deutsche Zeitung*, 13 Eylül 1974; *stern*, 39/1974; *Die Zeit* 38/1974.
280) *Deutsche Zeitung*, 13 Eylül 1974.
281) *Hannoversche Allgemeine Zeitung*, 14 Eylül 1974; *Süddeutsche Zeitung*, 14-15 Eylül 1974; *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 16 Eylül 1974; *Berliner Extradienst*, 17 Eylül 1974; *stern*, 39/1974.

kurtarılması eylemi"ydi, çünkü Baader, gerillanın ihtiyaç duyduğu kararlılık, eyleme geçme, ortak siyasal amaca fedakârca bağlanma, kolektif öğrenme sürecine katılım ve aynı zamanda kolektif önderlik yeteneğine sahipti. Açıklamasını, 'hapishanede imha' politikasına karşı açlık grevi çağrısıyla bitirdi.[282]

Sonrasında o da salondan çıkarılasıya kadar mahkemenin huzurunu bozmayı sürdürdü. Üçüncü duruşmaya zorla getirilen Meinhof ağzını hiç açmamış, fakat sandalyeyi defalarca yere vurup ses çıkardığı için yine salondan çıkarılmıştı. Aynı gün Kuzey Ren-Vestfalya Eyalet Meclisi'nde CDU, bir okul kitabından Ulrike Meinhof'un metninin çıkarılmasına karar verdi. 1974 Eylül sonunda yapılan beşinci duruşmada, dokuz tanıktan hiçbiri Baader'i kurtarma eyleminin ayrıntılarını hatırlamıyordu, hiç kimse teşhis edilmedi. Kasım sonunda Ulrike Meinhof, "iştirak halinde tutuklu kaçırma sırasında cinayete teşebbüse iştirak" suçundan (Ceza Yasası Madde 211, 120, 43, 47, 73) 8 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme, Meinhof'u entstitüde çalışan Georg Linke'ye ateş edilmesi suçuna iştirakten suçlu bulmuştu. Mahkemeye göre Meinhof, eylem planı gereğince "acımasızca silah kullanmaya hazır"dı. Daha sonra "üzüntü duyulduğunun açıklanması" -RAF'ın bu konuyla ilgili yazılı açıklaması kastediliyordu- amacı değiştirmezdi. Yine mahkemeye göre Meinhof, silahlı çatışmadan, "planlandığı" gibi "Andreas'la birlikte pencereden kaçmak için" yararlanmıştı. Federal Mahkeme Meinhof'un temyiz başvurusunu bir yıl sonra Ekim ayında reddetti.

Karar açıklandığında Ulrike Meinhof 77 gündür açlık grevindeydi. Ekim'de zaman zaman Verena Becker'le aynı hücrede kalmıştı. 4-20 Kasım arasıysa 'kule'de yine yalnızdı, çünkü diğer üç tutuklu hapishane hastanesine kaldırılmış, orada zorla besleniyorlardı. Kadınlardan biri açlık grevine son verince Meinhof, eski arkadaşının hücresinin önünden geçerken dönüp bir kez bile bakmamış, ama daha sonra ona bir mektup yazarak açlık grevine yeniden başlaması için âdeta yalvarmıştı.

6 Kasım'dan itibaren Meinhof'u -Stuttgart Eyalet Yüksek Mahkemesi'nin onayıyla- 'kule'de zorla beslemeye başladılar. Altı gün son-

282) Ulrike Meinhof, 13 Eylül 1974 tarihinde Moabit Ceza Mahkemesi'nde Anderas Baader'in kurtarılması eylemiyle ilgili konuşma: *Texte*, RAF, s. 62-74.

ra avukatı Hans-Christian Ströbele'yi, duruşmada tanıklara soru sorduğu için azletti, çünkü bu durum duruşmayı geciktirmiş ve Ulrike Meinhof'un 'kule'de , 'yani mutlak tecritte' daha uzun kalmasına sebep olmuştu. Diğer tutukluların hepsi nakledilmişlerdi. 20 Kasım'da Moabit Hapishanesi'nin revirine kaldırıldı ve 2 Haziran'da hükmün açıklanmasından sonra yeniden Stammheim'a nakledildi. Bu arada Stammheim'da görülecek dava 1.800 dosyaya ulaşmıştı.

Üçüncü toplu açlık grevine yaklaşık 40 tutuklu katıldı. Bu kez açlık grevi 145 gün sürmüş ve bir kişi de ölmüştü. Holger Meins, Wittlich Hapishanesi'nde tepeden tırnağa bağlanmış olarak, 12 milimetre kalınlığında lastik hortumla zorla beslenmişti. Bunun üzerine avukatlar, Otto Schily ve Klaus Croissant, hapishane doktorunu, Meins'a sadistçe eziyet etmekle suçladılar, çünkü hortum her defasında gırtlak ve yemek borusunu yaralıyordu. O yıllarda ince şırınga uçlarıyla burundan besleme veya damara zerk etme imkânı vardı; yani daha az acı veren başka yöntemler kullanılabilirdi. Holger Meins'ın avukatları Ekim'de ve Kasım başında Stuttgart-Stammheim Eyalet Yüksek Mahkemesi Ceza Senatosu başkanı Theodor Prinzing'in dikkatini, Holger Meins'ın sağlığının hayati tehlike arz ettiğine çekiyorlardı. Prinzing, Ekim'den beri tutukluların hapishane koşullarından sorumluydu. Avukatlar sık sık müvekkillerinin hiç olmazsa Wittlich Hapishanesi'nden Stammheim'a nakledilmesini kabul ettirmeye çalışıyorlardı. Meins, 8 Kasım'da avukatı Haag'tan yardım istediğinde artık konuşamıyordu. Hapishane doktoru hafta sonu tatilindeydi. Prinzing, yoğun bakımı olan bir hastaneye sevk edilmesine izin vermemişti. Holger Meins 9 Kasım günü saat 16'da öldü. Boyu 1.83 olan adam, öldüğünde sadece 39 kiloydu. RAF, Holger Meins'ın ölümünü, tutukluları hapishanelerde yok etme planının kanıtı olarak görüyordu. Bir gün sonra 2 Haziran Hareketi'nden bir komando Batı Berlin'de Yüksek Mahkeme'nin altmış dört yaşındaki başkanı Günter von Drenkmann'ı öldürdü.

Birkaç hafta sonra eski cumhurbaşkanı Gustav Heinemann, eski müvekkilesi Ulrike Meinhof'a açık mektup yazdı: "Büyük endişe duyuyorum. Siz ve bazı arkadaşlarınız. [...] hayati tehlike içindesiniz [...] Tutukluluk koşullarınıza ilişkin şikayetlerinizin [...] büyük ölçüde geçerliliği kalmadı [...] Artık açlık grevini [...] sür-

dürmeniz için herhangi bir sebep yok. Kararınız aksi yönde olursa, bunu büyük ihtimalle duruşmalara katılamayacağınız gerekçesiyle, mahkemeden kaçmak için yapıyor olacaksınız. [...] Ama eğer hayatınızı feda ederek, anlayışınız doğrultusunda hapishane dışında bir etki yaratmayı düşünüyorsanız, yanlış değerlendirme yapıyorsunuz demektir."[283]

Urike Meinhof şu cevabı verdi: " Siz [...] iki yanlış değerlendirmeden hareket ediyorsunuz. Birincisi, tutukluluk koşullarının [...] artık [...] temelden değiştirildiğini düşünüyorsunuz. [...] Diğeriyse, açlık grevini [...] siyasi [...] tutuklulara yıllardır uygulanan tecriti önlemek için değil de [...] başka amaçlar için yaptığımızı düşünüyorsunuz. [...] İkisi de doğru değil. Biz [...] bir uzlaşma önerisinde bulunduk; bütün siyasi tutukluların hapishanede birbirlerinden tecrit edilmeleri halinin tamamen ortadan kaldırılarak, bir yerde toplanmasını istedik. Yıllar süren tecritten, bazen açık, vahşi işkenceyle uygulanan zorla besleme yönteminden, Holger Meins'ın infaz edilmesinden, üç aydan fazla süren açlık grevinden sonra bizlerin, özel uygulamada yapılacak herhangi bir değişiklik vaadiyle [...] açlık grevini bırakmamızı sağlamayı ummak, bizimle alay etmektir [...]". Eğer "gerçekten akut hayati tehlike ve ölümleri önlemek istiyorsa", tutukluları hapishanede ziyaret edebilir ve gerçek tutukluluk koşulları hakkında bilgilenebilirdi.[284] Buna hemen cevap veren Heinemann, Meinhof'tan iki seçenekten birini seçmesini istedi; ya vazgeçecek ya da "akut hayati tehlikeye, evet -eklemek istiyorum- ölüme kadar" grevi sürdürecekti. Ayrıca onları ziyaret etmeyeceğini yazıyordu. Bunu sorumluluk sahibi hiçbir politikacı yapmazdı.

Yedi hafta sonra, yani 140 gün süren açlık grevinin ardından tutuklular, Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin, Andreas Baader ve Jan-Carl Raspe'nin Stuttgart Stammheim Hapishanesi'nin yedinci katında -cinsiyete göre ayrılarak- ikişer kişi birlikte kalmalarını sağlamayı başardılar. Birinci Stammheim Davası, Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin, Jan-Carl Raspe ve Anderas Baader'e karşı açıldığı için, iki

283) Gustav Heinemann, Ulrike Meinhof'a mektup, Akt. *Süddeutsche Zeitung*, 17 Aralık 1974; *Frankfurter Rundschau*, 15 Mayıs 1976; *Frankfurter Rundschau*, 18 Aralık 1974.
284) Ulrike Meinhof, Gustav Heinemann'a mektup, akt. *Frankfurter Rundschau*, 18 Aralık 1974.

erkek zaten oraya getirileceklerdi. Açlık grevi 5 Ocak'ta sonlandırılmadan önce, dışarıdaki RAF üyeleri tutsak RAF'lılara, açlık grevini sonlandırmaları çağrısında bulundu. Bu çağrının gerekçesi, 24 Nisan 1975'te Stockholm'deki Alman Büyükelçiliği'ne yapılacak baskının habercisi gibiydi: "Elinizden bu silahı [açlık grevini] alıyoruz, çünkü tutsaklar için mücadele [...] artık sadece bizim meselemiz olabilir, sadece bizim silahlarımızla sonuçlanabilir."[285]

285) RAF'ın RAF üyesi tutuklulara 5 Şubat 1975 tarihli mektubu, Rote Armee Fraktion, *Texte*, s. 192-193.

SANIK

Stuttgart-Stammheim, Mayıs-Ekim 1975

Bu duruma nasıl geldiler?

Nisan 1974'de Portekiz'de meydana gelen devrimle, Angola, Mozambik ve Gine-Bissau'da sömürge savaşları sona erdi. Üç ay sonra Yunanistan'da askeri rejim devrildi. Federal Almanya'da yeni solcuların çoğu, Sosyalist Öğrenci Birliği ve Parlamento Dışı Muhalefet'i artık sadece anlatımlardan tanıyorlardı. Yeni komünist grupların yanı sıra, 1970'den itibaren okullarda, üniversitelerde veya fabrikalarda çok sayıda taban ve inisiyatif grupları kurulmuştu. Aktivistlerin büyük çoğunluğunun, Ulrike Meinhof'un oynadığı öncü rol hakkında bilgisi olmayan yeni bir kadın hareketi ortaya çıkmıştı. İsviçre'de Kaiseraugst ve Fransa'da Marckolsheim'da yapılan protestolar sonucunda, cumhu-

riyetin güneybatısında Nükleer Santral Karşıtı Hareket oluşmaya başlamış ve hızla bütün Federal Almanya'ya yayılmıştı. RAF, Stammheim'dakilerle hiç karşılaşmamış yeni üyeler kazanıyordu.

21 Mayıs 1975'te gardiyanlar Ulrike Meinhof'u kelepçeleyip hapishane avlusuna çıkardılar, bir minibüse bindirip caddenin öte tarafında çok amaçlı kullanılan binaya götürdüler ve bodrum katında beyaza boyanmış, penceresiz bir hücreye kapadılar. Sonra da "vahşi bir hayvan gibi bağlayarak" (Avukat Heldmann), sadece dört duvardan ibaret, yine penceresiz Stuttgart Eyalet Yüksek Mahkemesi'ne getirdiler. Meinhof'un solunda sanık saldalyesinde Gudrun Ensslin, Andreas Baader ve Jan-Carl Raspe oturuyordu. Mahkemeyi izleyen kimi gözlemciler, bir saniye sonra yere yıkılacakmış gibi duran solgun, bitkin ve zayıf sanıkları görünce dehşete düşmüşlerdi. 187 duruşmanın yapıldığı büyük dava, iki yıldan fazla sürecekti. Ulrike Meinhof üç yıldır tutukluydu.

Her sanığın sadece üç zorunlu avukat hakkı vardı. Ulrike Meinhof ve Jan-Carl Raspe sadece birer zorunlu avukatı kendileri seçebileceklerdi; Meinhof, Frankfurt am Mein'dan Helmut Riedel'i, Raspe, Rupert von Plottnitz'i seçtiler. Gudrun Ensslin'in iki avukatı vardı: Marieloise Becker ve Otto Schily. Andreas Baader'in kendi seçtiği avukatı yoktu, çünkü avukatları Klaus Croissant ve Hans Christian Ströbele yeni bir özel yasayla, "taktik olarak uygun bir zamanda" (Buback) Baader'in avukatlığından men edilmişlerdi, duruşmaya iki gün kala da üçüncü ve son avukatı Siegfried Haag tutuklanmıştı. İki yıl önce Meinhof'un beyin sintigrafisinin çekilmesi için uğraşan Federal Savcı Zeiss, Croissant ve Ströbele'nin büro ve evlerinde yapılan aramalarda, Ulrike Meinhof'un savunması için gereken bütün belgelere el koydurmuştu.

Dava başlamadan beş ay öncesine kadar, avukatların mahkemeden men edilmesi mümkün değildi. Almanya'da 1945'ten beri böyle bir şey olmamıştı. Fakat federal hükümet ve eyalet meclisi, Aralık 1974'te, alelacele Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda (StPO) RAF-Yasaları denen bir dizi değişiklik yaptı. Bu değişikliklerin arasında "Savunma Avukatlarını Dava Sürecinden Çıkarma Yasası" (StPO Madde 138a) ve -şimdiye kadar görülmemiş olan- sanıkların avukat tutma haklarının üç avukatla sınırlanması da vardı. Yasa paketi, Stammheim Mahkemesi başlamadan önce 1 Ocak 1975'te yürürlüğe girdi.

Mahkeme öncesinde sol liberal ve sosyal demokrat kuşkucuları sarsmak için, o zamana kadar görülmemiş bir isteri ortamı yaratılmıştı. 26 Kasım 1974'de Kış Seyahati Harekâtı kapsamında çok sayıda polis ve Federal Sınır Koruma Teşkilatı elemanı, Federal Almanya'da yüzlerce ev araması ve tutuklamalar yaptı. Ancak arandığı söylenen 23 kişiden hiçbiri bulunamamış, fakat solun altyapısı -yayınevleri, kitabevleri, mahalle projeleri, komünleri- yerle bir edilmişti. Bu işin siyasal sorumluları, Kış Seyahati'nin, öncelikle polisin imaj ve özgüvenine hizmet ettiğini (Federal İçişleri Bakanı Maihofer/FDP) ve ayrıca "devletin tepki verme yeteneğini gösterdiği"ni (Federal İçişleri Bakanlığı'nın bir sözcüsü) söylediler. Federal Kriminal Daire Şefi Horst Herold, daha sonra, büyük çaplı baskınların çok başarılı olmadığını, ama "halkın olumlu yönde etkilendiği"nin "görüldüğü"nü ifade etti.[286] Gerçekten de burjuva eleştirmenlerin özel yasalara karşı sesleri iyice zayıflamıştı. Parlamentoda konuşan milletvekilleri de Siegfried Buback'ın, avukatlarla müvekkilerinin arasında 'düşünsel dayanışma' söylemine başvurmuşlardı. Herhangi bir avukat, RAF üyesi müvekkilini 'tarafgirlik'le savunduğunda -ki bu onun görevidir-, dava sürecinin dışında bırakılabiliyor, ağır aramalara maruz kalabiliyor, hakkında dava açılabiliyor ve tutuklanabiliyordu. Bir ceza avukatının müvekkiline 'yoldaş' demesi, onu, suç örgütü RAF'la suç ortaklığı ve RAF'a üye olmakla suçlamak için yeterliydi.

Meinhof, Ensslin, Baader ve Raspe, kendi seçtikleri başka avukatları atamışlar, fakat bu avukatlar mahkeme tarafından görevlendirilmemişti. Yani, avukatlar maliyet sebepleriyle sadece zorunlu haller için el altında bulunduruluyordu. Meinhof'unkiler, Rainer Köncke (Hamburg) ve Dieter Hoffmann'dı (Batı Berlin). Dört sanık da mahkeme tarafından belirlenen, aralarında Mahkeme başkanı Prinzing'in eski bir yardımcısının da bulunduğu zorunlu avukatları şiddetle reddettiler ve onlarla tek kelime bile konuşmadılar. Ulrike Meinhof, zorunlu avukatlığın, seçilmiş avukatlık müessesesini devre dışı bırakmaya ve şehir gerillası tutsaklar için devletin cebinden çıkan 'mangırların üçte ikisi'ni iç etmeye yönelik, Federal Savcılık tarafından tezgâhlanmış biçimsel bir aldatmaca olduğunu açıkladı. Zorunlu avukatların hepsi Federal Savcılığın yanında, savunma avukatları ise sa-

286) 3 Mayıs 1979 tarihli *Frankfurter Rundschau*'ya göre Horst Herold. Akt. Bakker Schut, *Stammheim*, s. 569, not 3.

nıkların önünde yer almışlardı. Sanıkların tam karşısında leylak rengi cübbelerinin içinde dört federal savcı oturuyordu. Federal Savcı Dr. Heinrich Wunder, Yüksek İdare Memuru Werner Widera, Savcı Klaus Holland ve Başsavcı Peter Zeis. 1962'de savunma bakanı Franz Josef Straus'un baş müşaviri olan Federal Savcı Wunder, o zamanlar federal başsavcılığın birinci savcısı olan Siegfried Buback'la birlikte, Rudolf Augstein'ı ve *Spiegel* çalışanlarını tutuklatmıştı.

Otto Schily'nin ortaya çıkardığı gibi, başka iki hukukçunun taktik olarak terfi ettirilmesiyle bu göreve demir atan hırslı ve otoriter kişiliğe sahip Mahkeme başkanı Yargıç Dr. Theodor Prinzing'in yanında, dört üye yargıç bulunuyordu: Dr. Aberhard Foth, Hubert Maier, Dr. Ulrich Berroth ve Dr. Kurt Breucker. Bir yargıcın keyfi biçimde atanması, Ceza Muhakeme Usulü Kanunu'nu, İnsan Hakları Sözleşmesi'ni ve Mahkeme Teşkilat Kanunu'nu ihlal ettiği için Schily, davanın durdurulmasını talep etmişti. Bu talep reddedildi.

Yan masaya, gerektiğinde görev almak için dört yedek yargıç oturmuştu. Dava tutanaklarını üç evrak memuru tutuyor, ayrıca duruşmanın tamamını bir teybe kaydediyorlardı. Stammheim davası Federal Almanya'da -1965'te görülen Auschwitz Davası'ndan sonrahem banda kaydedilen, hem de tutanağı tutulan ilk davaydı.

Aralarında bazı polislerin de bulunduğu izleyeciler için salona 200 adet sarı, sabit sandalye yerleştirilmişti; bunlardan 80'i basınındı. Ayrıca mahkeme salonunda 60-80 kadar polis memuru görevlendirilmişti. Hatta Hollandalı bir muhabir, girişin üzerindeki bir yükseltide keskin nişancıların durduğunu keşfetti. Fakat mahkeme, mahkeme salonunda silahlı kişilerin bulunduğu iddiasını reddetti; hatta Federal Savcı Zeis bile mahkeme salonuna girerken silahını bırakmıştı. Ancak Yargıç Prinzing, zaman zaman polis birliklerinin sayısı ve türüyle ilgili olarak kontrolü yitirdiğini kabul etmek zorunda kaldı.

Bu dava için inşa edilen, betonarme bir adalet kalesi gibi duran mahkeme binası, iki haneli milyonlarla ifade edilen rakamlara mal olmuştu. Yapı kompleksini 2.50 metre yüksekliğinde ve 580 metre uzunluğunda elektrikli tel ve iki metre yüksekliğinde beton duvar çevreliyordu. Çatının ve iç avlunun üzerine çelik ağ gerilmişti. Alan, 54 projektör ve 23 çift neon lambayla aydınlatılmaktaydı. Güvenlik personelinin sayısı olağanüstüydü: Çatıda silahlı askerler nöbet bekliyor, polis ve gizli servis ajanları binayı kontrol altında tutuyorlardı. Hareketli müdahale birlikleri sivil arabalarda binanın önünde konuş-

landırılmıştı Atlı polisler ikili devriyeler halinde dolaşıyordu. 400 polisin yanı sıra Federal Sınır Güvenliği'nden bir birlik görevlendirilmişti. Kapalı hava sahasını helikopterler denetliyordu. İlk polis barikatı mahkeme binasının 400 metre ötesine kurulmuştu: Ziyaretçiler kimlik kontrolünden geçiyor, arabalarının önden, arkadan ve iki yandan fotoğrafı çekiliyor, plakaları kaydediliyordu. Akredite edilen muhabirler, önce üç kez kimlik kontrolünden geçiyor, sonra bir kabinde çırılçıplak soyunup ellerini duvara yaslıyor ve iki memurun makat kontrolü yapmasına izin vermek zorunda kalıyorlardı.

Muhabir olarak mahkeme salonuna girmesine izin verilenler yanlarına sadece bir not defteri ve bir kurşun kalem alabiliyorlardı, bunların dışında kimlikleri dahil bütün eşyaları alıkonuyordu. Uluslararası gözlemciler, mahkemede, tüyler ürperten insanlık dışı bir atmosferin egemen olduğundan söz etmekteydiler. Örneğin *London Times*, bu sıkıyönetim koşullarında adil bir mahkeme yapılabileceğinden kuşku duyuyordu. *Der Spiegel*, bu "yalıtılmışlık " karşısında yargı, "bütün bunlara yol açan sanıklara karşı olmak"tan başka "ne hissedebilir ki" diye soruyordu.[287]

İki yıl süren 'yoğun soruşturma faaliyeti'nden sonra diyordu *Spiegel*, 1974'te Federal Savcılık, "işlenmiş olan sayısız suçun neredeyse hiçbirinde, hangi sanıkların hangi eyleme katıldığı"nı tam olarak kanıtlamamıştır. Spiegel'e göre 'geçici çare' olarak "Federal Savcılık, 'çekirdek' grup üyeleri için -hukuki açıdan basit olduğu kadar kuşkulu- bir tür kolektif suç tezi hazırlamış"tı.[288] Mayıs 1975'te dava başladığında durum daha iyi değildi. Ulrike Meinhof hakkında, Berlin'de kendisinin katıldığı banka soygununa onun da katıldığını söyleyen şüpheli baş tanık Karl-Heinz Ruhland'ın ifadelerinden başka, herhangi bir bombalı saldırı, cinayete teşebbüs veya cinayet kanıtı yoktu. Federal Başsavcı Buback, daha 1976'da federal savcılığın "hiçbir açıklamada bulunmayan sanıklarla uğraştığı" için , böylesine "ağır bir davada" neredeyse "sadece ipuçlarına bağlı olduğu"nu söylemişti.[289] Bunun anlamı, dava başladıktan dokuz ay sonra, sanıkların kişisel olarak hangi suçları işledikleri hakkında yeterli kanıt ve itirafların bulunmadığıydı. Sanıklar, vatana ihanetle suçlanabilirlerdi, fakat bu durumda adli kovuşturma makamları sanıkların siyasal

287) *Der Spiegel*, 19 Mayıs 1976.
288) *Der Spiegel*, 24 Haziran 1976.
289) Federal Başsavcı Siegfried Buback'la röportaj: *Der Spiegel*, 8/1976.

niteliklerini kabul etmiş olacaktı. Federal Savcılık 'suç örgütü' kavramını uydurarak, iddianamedeki boşlukları yamamak istiyordu. Böylece Ulrike Meinhof, polis Norbert Schmidt'i öldürmekle de suçlanabilecekti. Oysa eylemin asli faili Gerhard Müller, Mart 1976'da cinayet suçlamasından beraat etmişti. 1976 sonunda tutukluluk koşullarının ağırlığı ve Federal Kriminal Daire'nin baskısı altında çözülen Müller, Stammheim Davası başlamadan kısa süre önce, Federal Kriminal Daire'yle temasa geçti ve RAF'tan uzaklaştı. Avukatına söylediğine göre, Federal Kriminal Daire tarafından ceza indirimi, para ve hikâyesini -örneğin *Spiegel*'e- satma vaadiyle kandırılmıştı.

RAF Yasaları'nın içinde toplu savunma yasağı da vardı: Kişiler toplu yargılanabiliyorlardı ama toplu savunma yapmalarına izin yoktu. Her avukat sadece bir sanığı temsil edebiliyordu. Federal Parlamento Hukuk Komisyonu'nun sosyal demokrat raportörü 1977'de, bu özel yasa paketi olmasaydı Stammheim Davası'nın "çok daha büyük zorluklarla karşılaşacağı, hatta belki de yarıda kesileceği"ni söylemişti. *Stammheim. Kızıl Ordu Fraksiyonu Davası* (1986) adlı çalışmasında Pieter Backer Schut, devletin bu uygulamalarıyla Weimar Cumhuriyeti ve Nazi dönemindeki uygulamalar arasında paralellikleri kanıtladı. CDU milletvekili Lenz, Temmuz 1975'teki bir parlamento oturumunda, bazı kişiler için özel bir hukuk yaratılmak istendiğini açık açık söylemişti: Yaklaşık yirmi beş avukattan oluşan küçük bir grup, devrimci bir faaliyeti destekliyordu. Bütün mesele bu avukatlara karşı mücadeleydi. *Spiegel*'in mahkeme muhabiri Gerhard Mauz, geriye dönük olarak şunları yazdı: "Bu ülkede nihayet gerçekten savunma yapılıyor –ve hemen adı 'suistimal' oluyor. Bu ülkede nihayet bazı avukatlar, Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun ceza avukatlarının hizmetine sunduğu imkânlardan yararlanmak istiyorlar –ve Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu, 'suistimal' edilemesin diye hemen yeniden düzenleniyor." *Spiegel* muhabirine göre Almanlar, "soyut kavramlar uğruna şarkı söyleyerek ölme" yeteneğine sahiplerdi. Fakat "başkasının haklarını soğukkanlılıkla, taktik bakımdan düşünerek savunmak" onlara suçlamak ve yargılamaktan daha uzak geliyordu. Özellikle -Stammheim Davası'nda olduğu gibi- sanıkları "daha baştan mahkûm etmenin ve suçlarını kanıtlanmış görmenin kolay olduğu" durumlarda, bir ceza avukatının "kişiyi ceza hukuku *karşısında* korumak için yasanın öngördüğü her şeyin olması -ya da olmaması- için" ısrarlı davranması şarttı. "Bizim

hukukumuzun en temel ilkesi -bunu reddedenler lütfen kestirmeden gidip sanıkları kurşuna dizdirsinler- masumiyet karinesi"ydi ve bu karine hüküm verilesiye kadar geçerliydi.[290]

Federal Adalet Bakanı Hans-Jochen Vogel (SPD), komşu Batılı ülkelerin hiçbirinde, avukatların davadan men edilmesine ilişkin bu kadar geniş kapsamlı bir düzenleme olmadığı için gururluydu. Avukatları dava sürecinin dışında bırakan yasa çıkalı daha on hafta bile olmamıştı ki, başbakan Helmut Schmidt (SPD) parlamentoda, şimdiye kadar sadece bir avukatın davadan men edilmiş olmasından dolayı eleştiride bulundu. Ama bu durum hızla değişecekti.

Stammheim sanıklarının, neredeyse üç yıldır bu davaya hazırlanan, davayı en iyi bilen avukatları Klaus Croissant, Hans Christian Ströbele ve Kurt Groenewold'di. Prinzing ikinci duruşmada bu üç avukatın, Stuttgart Eyalet Yüksek Mahkemesi (OLG) tarafından, sadece Baader'i savunmaktan değil, davanın tümünden men edildiğini açıkladı; yani Ulrike Meinhof'u da savunamayacaklardı. Üç avukatın, hem davanın diğer avukatlarının hem de sanıkların yararına olabilecek bütün hazırlıkları boşa gitmişti. Bunun üzerine avukat Plottnitz şunları söyledi: "Bu kararla tutukluların savunması sadece zayıflatılmamış, yerle bir edilmiştir", çünkü böylece tuttukluların "haklarında ileri sürülen toplu suçlamalara karşı toplu hazırlık yapmaları için ciddi sayılabilecek her türlü imkân ellerinden alınmıştır". Tutuklular arasında kitap alışverişi yasaktı, avukatlardan gelen yazıları da birbirlerine veremiyorardı. Her şeyin gerekçesi 'güvenlik'ti. Devlet, güvenlikle ilgili kaygılarını kanıtlamak zorunda değildi, zira -Yargıç Foth'a göre- firar ya da delilleri karartma tehlikesinin olmadığını ispat yükümlülüğü sanıklardaydı.

Baader'in avukatı Hans-Heinz Heldmann ancak dördüncü duruşmaya katılabilmiş, fakat Yargıç Prinzing, yeni avukata hazırlanması için süre vermemişti. Federal başsavcı Siegfried Buback, bu konuyla ilgili olarak *stern*'de, Baader gibi birinin adil yargılanma hakkı bulunmadığını söylüyordu.[291] Bunun üzerine Heldmann, Buback hakkında "kamu görevini yerine getirirken anayasa suçu işlediği" gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu. Eğer İngiltere'de bir başsavcı böyle bir laf

290) Gerhard Mauz, "Es ist nicht immer Haarmann, der kommt...", Wolfgang Dressen/Klaus Croissant vs. (ed.): *Politische Prozesse ohne Verteidigung?* Batı Berlin: Wagenbach, 1976, s. 7-11.
291) Federal Başsavcı Buback, röportaj, *stern*, 24/1975.

etmiş olsaydı, diyordu, hemen istifa etmek zorunda kalırdı, çünkü sanıkların "adil yargılama talep etmesi anayasal bir haktır".

Mahkeme salonunda mikrofon sistemi, sadece savcıların mikrofonlarını istedikleri zaman açıp kapamalarına göre kurulmuştu; bu durum onların, sanıklar ve çoğu kez söz alabilmek için mücadele etmek zorunda kalan avukatlardan daha rahat hareket etmelerini sağlıyordu: 36 dosyayı kapsayan tutanaklarda çoğu kez savcıların sözleri kelimesi kelimesine verilmiş, fakat sanıkların veya avukatlarının sözleri sıklıkla tamamen veya kısmen "anlaşılamadı" biçiminde kaydedilmişti. Prinzing daha sonra, iddia makamının teknik olarak kayırıldığından haberdar olduğunu reddetti. İlk duruşmada bütün güvenlik önlemlerine rağmen mikrofonuna birisinin "kellen gidecek" yazdığı Andreas Baader, beşinci duruşmada şöyle alay ediyordu: "Davanın efendisi Federal Savcılıktır; bir de mikrofonların efendisi var, o da Bay Prinzing." Ulrike Meinhof daha ilk duruşmada, sanıkların mikrofonlarında "konuşulanları dinlemek için", bazı manipülasyonların yapıldığını yüksek sesle dile getirmiş [...] "Burada konuştuğumuz her şey dinleniyor" demişti. Sanıklar Temmuz 1975'te, bu kuşkularını kimbilir kaçıncı kez tekrarladılar ve Federal Savcı Wunder, söylenenleri yine büyük bir öfkeyle reddetti: "Tek bir sözcük bile doğru değil!" Baader ısrarlıydı, ziyaret kabinlerinin dinlendiğini biliyoruz, dedi, acaba 'dost servisler'ler savcılığın bilgisi dışında dinleme yapıyor olabilir miydi? Bu soruyu Wunder, kendini beğenmiş bir tavırla cevapladı: "Bay Baader, eğer öyle olsaydı sizi dinlemenin hiçbir anlamı olmazdı!" Bu cümle iki yıl sonra kulaklarında çınlayacaktı. Federal Anayasayı Koruma Dairesi'nin, dava başlamadan yaklaşık iki ay önce, yani Stammheim Davası'nın hazırlandığı en ateşli dönemde, sanıkların ziyaret kabinlerine dinleme cihazı koyduğu 1977'de ortaya çıktı. Federal İstihbarat Servisi (BND), Baden-Württemberg Eyalet Kriminal Dairesi (LKA) ve İçişleri Bakanlığı sıkı bir işbirliği içinde hareket etmişlerdi. Federal İstihbarat Servisi'ne bu iş için onayı, İstihbarat Servisleri Müsteşarı ve Koordinatörü Manfred Schüler'in (SPD) yönetimi altında bulunan Federal Başbakanlık Dairesi vermişti. Yapılan şey, tutukluların avukatlarının yardımıyla kaçmayı planladıkları öne sürülerek savunulmaktaydı. Stammheim savcıları, tutukluların dinlenmesi konusunda bilgi sahibi olduklarını elbette ki reddediyorlardı; fakat Eyalet içişleri bakanı

Schiess sonunda, Başsavcı Buback'ın 'belki de' bir şeylerden haberdar olduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

Daha ilk duruşmada, mahkemenin tayin ettiği avukat König'in kendi adına söz almasını protesto eden Meinhof'un mikrofonunun kesilmesine, seçilmiş avukat Riedel itiraz etmişti. Mahkeme heyeti 'gizli görüşme' sonunda -siyah cübbeli beş adam kendi aralarında fısıldaşmışlardı- önce König'i dinleme kararı aldı. König konuşmak üzere ayağa kalktığı sırada Andreas Baader protestoya başladı, bunun üzerine König, tepeden bakarak şöyle dedi: "Sakin olun Bay Baader. Sizin adınıza konuşmuyorum, ben Bayan Meinhof'u savunuyorum." Oysa Ulrike Meinhof tam da buna karşı çıkıyordu.

Uzun süren tartışmalardan sonra Prinzing, Ulrike Meinhof'un zorunlu avukata karşı çıkışının tutanaklara geçirilmesine karar verdi. Meinhof tam konuşmaya başlamıştı ki, sözü mahkeme başkanı tarafından kesildi. Meinhof baştan başladı, başkan yine araya girdi. Sonra mikrofonunda bazı sorunlar çıktı. Neredeyse yarım saat sonra, ilk başlarda biraz tedirgin, arka arkaya birkaç cümle söyleyebilmişti. Ağır ağır, âdeta meydan okurcasına uzun aralar vererek konuşuyordu: "Burada söz konu olan şey - bu avukatların - federal savcılığın birer maşası konumunda - yetkisiz ve ehliyetsiz - devlet güvenliğini savunan bağımlı - zorunlu avukatlar olmalarıdır - yani bu davadaki işlevlerine göre - iddia makamlarının ve Devlet Güvenlik Dairesi'nin temsilcileridirler. - İçlerinden hiçbiri - bizim adımıza ve - bizi temsilen- tek bir söz bile etme - hakkına sahip değildir. - Bunun için tek bir yasal dayanakları yoktur." Ve sözlerini neredeyse inatçı bir kız çocuğu edasıyla bitirdi: "İşte bu kadar!" Yargıç Prinzing kâtibe sordu: "Eğer söylenenleri yazabildiyseniz, lütfen okuyunuz." Kâtip: "Son bölümü kaydedemedim," dedi. 16 sözcük daha eklendikten sonra kâtip, Meinhof'un cümlelerini nihayet eksiksiz olarak kaydedilebilmişti.

Zorunlu avukatların hiçbiri, 1974'te Berlin Davası'nda Wolfram Hübner'in yaptığı gibi davadan çekilmedi. O zamanlar Mahler'in zorunlu avukatı olan Hübner şu açıklamayı yapmıştı: "Patlak veren tartışmalar sonucunda [...] zorunlu avukat olarak bana nasıl dayanılmaz bir rol biçildiğini açıkça gördüm. Bunu zamanında anlayamadığım için büyük üzüntü duyuyorum." Olup bitenin ayrımında olmamak, "görünüşte önemsiz bir sorunun, bir savunma konseptini engellemesine yol açabiliyor"du. Eğer davaya katılsaydı müvekkili-

nin çıkarlarını ve savunmasını [...] "mecburen ağır biçimde yaralamak zorunda" kalacaktı. Von Plottnitz, artık hiçbir zorunlu avukata, "burada olup bitenler hakkında tek bir söz bile etme" fırsatı verilmemesini talep etti, çünkü "yaptıkları, söyledikleri veya hukuka uygun olarak kaçındıkları her şey, müvekkillerin çıkarlarına ve onların ısrarla ifade ettikleri iradelerine aykırı düşecektir".

Üç yıl süren tecritten sonra Stammheim'da yargılanan dört sanıktan hiçbiri, duruşmaları baştan sona kadar izleyebilecek ve gerektiğinde bütün güçleriyle kendilerini savunabilecek durumda değildi.

Stammheim Davası'nda, 21 Mayıs'tan 30 Eylül'e kadar 40 duruşma boyunca, 3000 sayfa tutanaktan da anlaşıldığı gibi, savunma avukatlarının davadan men edilmesi, yargıçların tarafsızlık ilkesine aykırı davranması, sanıkların duruşmalara katılabilecek durumda olmaması gibi konular gündemdeydi. Birçok gazeteci Stammheim'a bir ya da iki kez gitmişti, ama dava hakkında sürekli yazıyorlardı. Böylece medya ve kamuoyunun üzerinde mahkemenin ve federal savcılığın etkisi giderek büyüdü, çünkü bilgi kaynağı sadece yargı olan birçok etkili gazeteci vardı. Federal savcılığın basınla sürekli konuşmasının da, kamuoyunu etkilemek açısından etkili bir yol olduğu ortaya çıkmıştı. Bazı gazetecilerse, kariyer kaygılarından dolayı, sık sık suç örgütünü desteklemekle suçlanan avukatların argümanlarına kulak vermeye çekiniyordu.

Sanıklar eskisi gibi mahkeme salonuna elleri bağlı getiriliyor, mahkeme aralarında penceresiz ve yapay ışıkla aydınlatılmış bodrum katında ayrı ayrı hücrelere kapatılıyorlardı. Sadece duruşmanın yapılmadığı günlerde 'çatıdaki kafes'e çıkabiliyorlardı. Ulrike Meinhof üçüncü duruşmada herhangi bir bahaneyle, diğerlerinden çok ayrı, onlara seslenmesinin bile mümkün olmadığı başka bir bodrum hücresine konmuştu. Bu durumu protesto ederek, tutukluların mahkeme öncesinde ve aralarında birarada tutulmasını talep etti. Beşinci gün Meinhof duruşmada fenalaştı. Prinzing, 16.00'ya kadar sürmesi gereken duruşmayı, avukatların protestolarına rağmen uzatmıştı. Mahkeme başkanının görevden almakla tehdit ettiği Schily, Plottnitz ve Heldmann öfke içinde mahkeme salonundan ayrıldılar. Bir süre sonra, duruşma aralarında sanıkların avukatlarıyla birlikte salonda kalmalarına izin verildi, artık her defasında penceresiz bodrum hücrelerinde beklemek zorunda değillerdi.

Avukatlar mahkemenin dikkatini sık sık, müvekkillerinin duruşmalara katılabilecek durumda olmadığına çekiyor, sanıkların dışarıdan çağrılacak doktorlar tarafından muayene edilmesi yönünde karar verilmesini sağlamaya çalışıyorlardı. Fakat savcılık ve mahkeme, sanıkların, bir plan dahilinde açlık grevi yaparak duruşmalara katılamaz hale geldikleri gerekçesiyle, bu talebi her defasında reddediyordu. Seçilmiş sanık avukatları, sanıkların sağlık durumlarının, 1974/1975 kışındaki büyük açlık grevinden önce, tutukluluk haline ve duruşmalara katılmaya elverişli olmadığını tarafsız doktorlar aracılığıyla kanıtlamaya çalışıyor, bütün hukuki yollar kapandığı için, sanıklara, dayanılmaz tutukluluk koşullarını açlık grevi yaparak protesto etmekten başka bir çare bırakılmadığını söylüyorlardı. .

12 Haziran'da Stammheim Hapishanesi'nin doktoru Dr. Helmut Henck, mahkemede ifade vermek üzere tatil yaptığı yerden helikopterle getirildi. Ruh ve sinir hastalıkları uzmanı yetmiş beş yaşındaki doktor, dört sanığı hiç muayene etmemişti, çünkü sanıklar güvendikleri doktorlara muayene olmakta ısrarlıydılar. Baş dönmesine karşı sanıklara, "duruşmada yere yığılmasınlar diye" (Andreas Baader) günde dört adet Monotrean adlı ilacı veriyordu. Dr. Henck, tutukluları "modern beslenme bilimi doğrultusunda" zorla beslediğini, açlık ve susuzluk grevi ardından tutukluların genel durumunun giderek iyileştiğini anlattı. Aralarındaki canlı iletişime bakarak tutukluların, duruşmalara katılabilecek durumda olduklarını anlayabiliyordu. Göz önünde bulundurmadığı husus, tutukluların sadece mahkeme salonunda birbirleriyle konuşabildikleriydi. Yargıç Prinzing doktora, tutuklular ve avukatları tarafından tutukluluk koşullarıyla ilgili soru sorulmasını yasaklamış, fakat yasağa rağmen sorulan inatçı sorular, doktorun, federal savcılığın kamuoyu tarafından bilmesini istemediği bazı şeyleri ağzından kaçırmasına yol açmıştı: O da tutukluların güvendikleri doktorlara muayene olabilmelerinden yanaydı, sağlıkları için özellikle tutukluluk koşullarının belirleyici olduğunu doğruladı. Evet, açlık grevinin amacı, tutukluluğun kaldırılması değil, tutukluluk koşullarının hafifletilmesiydi. Hayır, tecriti kaldırmak onun inisiyatifinde değildi. Hapishane doktoru olarak yirmi yıllık meslek hayatınızda Stammheim'ın 7. katında uygulanan koşullara benzer koşullara hiç tanık oldunuz mu? diye sordu Andreas Baader. – "Hayır," cevabını verdi Dr. Henck.

Otto Schily bir de doktora, "tutukluların sağlığını tamamen mahvetmemek için", tecridin kaldırılması gerekmez mi, sorusunu yöneltince savcılar sinirlendiler. Federal Savcı Widera aceleyle araya girdi: "Bu soruya izin verilmemesini rica ediyorum." Bunun üzerine Prinzing, soruya izin vermedi. Schily yargıca ateş püskürüyordu: "Eğer tutukluların bugünkü bedensel ve ruhsal durumlarıyla ilgili karar verebilmek için, tutukluların işkenceye maruz kalmasının bir olgu -bir ipucu- olabileceğini, olması gerektiğini kavrayamıyorsanız, daha ne diyebilirim. Biliyor musunuz, anladığım kadarıyla siz gerçekten de sadece geleneksel işkence yöntemlerinden haberdarsınız." Prinzing, alaycı bir tavırla cevapladı: "Affedersiniz ama şu an tarafgir davranıyorsunuz." Schily: "Evet, şu an tarafım." Prinzing: "Ama boşuna."

Daha sonra ceza avukatı Marielouise Becker, diğer avukatların da katıldığı kapsamlı bir dilekçe okudu: Sanıkların sağlığı artık duruşmalara katılmaya imkân vermediği için dava durdurulmalıydı. Avukat Becker, gerekçe olarak Haziran 1973 tarihli Ulrich K. Preuss'un suç duyurusundan ve tecridin hayati tehlike arz etmesi hakkında düzenlenen araştırma raporlarından bölümler okudu; 77 papaz ve teologun Mart 1974 tarihli mektubunu hatırlattı. Bu mektupta, Gestapo'nun sosyal demokratlara uyguladığı tecrit işkencesi, bugün uygulanan tutukluluk koşullarına benzetiliyordu; hapishane yönetimlerinin tutuklular için çıkardığı kararnamelerden bölümler ve en sonunda Jan Gross ile Ludwig Svab'ın 1967'de hazırladıkları bir araştırma raporundan bazı bölümleri okudu. Bu, çok anlamlıydı çünkü Jan Gross, Hamburg-Eppendorf Üniversite Kliniği Özel Araştırma Alanı 115'in bilimsel yöneticisiydi. Şöyle deniyordu raporda: "İnsan sosyal bir varlıktır [...] sosyal iletişim insanın en temel ve vazgeçilmez yaşam gereksinimlerinden biridir"; eğer bu iletişim "tutuklulukta tamamen engellenir ya da dayanılamaz ölçüde azaltılırsa, tutuklu, aynı beslenmediğinde veya yetersiz beslendiğinde olduğu gibi yok olur". Uzun süreli tecrit tutuklunun "algı, düşünme ve hissetme gücünü" zayıflatıyor, "tutuklunun kişiliği"ni yok ediyor ve "aynı zamanda tam bir fiziki çöküşe" sebep oluyordu.

Temmuz başında mahkemeye verdiği ikinci ifadesinde Dr. Henck, daha açık konuştu: Duyumsal yoksunluklar sebebiyle ortaya çıkan sonuçların giderilebilmesi veya giderilememesi bu yoksunlukların süresi ve derecesine bağlıydı. Fakat her "duyumsal yoksunluk

elbette ki her insanın kaderinin" sonraki "seyri"ni etkiliyordu. Ve devamla "Stammheim Hapishanesi'nde uygulanan tutukluluk koşulları"nı "şimdiye kadar hiçbir yerde görmediği'ni tekrar etti.

Herhangi bir ceza davasında, bir sanığın sağlık durumunun duruşmalara katılmaya elverişli olmadığı yönünde ipuçları varsa, adet olduğu üzere mahkemenin, avukatın talebi doğrultusunda tarafsız bir bilirkişi çağırması gerekirdi. BM'nin tespit ettiği asgari koşullar gereğince yapılması gereken buydu, Stammheim'da yapılanlar değil. Federal Savcı Widera, ne Bay Baader'de, ne de Bayan Meinhof'da, "ağır bedensel ya da ruhsal yoksunluğun veya hastalığın herhangi bir belirtisinin görülmediği"ni iddia ediyordu. Oysa Ulrike Meinhof defalarca, "duruşmalara katılabilecek durumda olmadığı"nı açıklamıştı. Baader: Posser'in amacının "Ulrike'yi ıslah etmek değil, yok etmek ve çöküntüye uğramış tutukludan mahkemede propaganda amaçlı yararlanmak", "itiraf" etmesini ve "çöküşünü" sağlamak olduğu belirtti. Fakat Ulrike Meinhof'un kişiliğinin tecritle teslim alınamayacağı anlaşılınca, diyordu Baader, Meinhof'un beyin sintigrafisini çekme planlarını ima ederek, "Federal Savcılık, [...] insanların düşüncelerinin nereden geldiğini anlamak için, Ulrike'nin kafasını açma projesini ortaya attı".

Stammheim'daki yıkıcı tutukluluk koşullarının sorumlularından biri olan Dr. Henck'in bile, tutukluluk koşullarını insanlık dışı diye nitelediğinin altını çizerek, "Prinzing, duruşmalara katılacak durumda olmadığımızı biliyor," diyen Ulrike Meinhof, Prinzing'in, herhangi bir tarafsız bilirkişi, tutuklularm sağlık durumlarının duruşmalara katılmaya elverişli olmadığını tespit edeceği için, tarafsız uzmanların çağrılmasına izin vermediğini, bunu bütün gücüyle engellemek istediğini, çünkü böyle bir tespitin, tutukluların bu duruma nasıl geldikleri sorusunun sorulmasına yol açacağını ifade etmişti.

Eğer dört tutuklu, hapishane doktoru tarafından muayene edilmeyi kabul ederse, mahkeme, "tarafsız doktorlar meselesini düşünecekti". Fakat tutuklular hapishane doktorlarına güvenmiyorlardı.

Dokuzuncu duruşmadan kısa süre önce, 23 Haziran'da daha önce davaya girmeleri yasaklanan avukatlar Klaus Croissant ve Hans-Christian Ströbele tutuklandı, Raspe'nin avukatı Marielouisse Becker geçici olarak gözaltına alındı. Bu olay dikkatleri, tutuklularm sağlıklarıyla ilgili giderek can sıkıcı bir hal almaya başlayan tartışmadan başka yöne çekmişti. Avukatların Stuttgart, Hamburg, Batı

Berlin ve Heidelberg'teki ev ve işyerleri aranmış, aralarında Stammheim Davası'yla ilgili dosyaların da bulunduğu bir sürü belgeye el konmuştu. Meinhof'un kendi seçtiği avukatı Köncke'nin bürosu da aranmıştı. Stammheim'da konuşan Avukat Heldmann'a göre olup bitenler, "federal savcılığın uzun süredir hazırladığı, savunmayı güçsüzleştirme, hatta tamamen elimine etme kampanyası"ydı. Tutuklanan ceza avukatı Klaus Croissant, o günlerde yaşananları geriye dönük değerlendirirken, "Stammheim, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin yargı tarihinde, made in USA tecrit programlarından, hapishane arazisi içine mahkeme binası inşa etmeye, manipüle edilen mahkeme başkanından, yasaların alenen ihlali anlamına gelen avukat konuşmalarının ve hapishane hücrelerinin dinlenmesine, özel yasalar, avukatların duruşmalardan men edilmesi, tutuklamalar ve kamuda çalışma yasağıyla savunmanın paramparça edilmesinden, temasın tamamen kesilmesine kadar koruyucu karşı-devrim prensiplerinin bilimsel olarak denendiği yerdir," diyecekti.

Ströbele, Berlin'deki sulh mahkemelerinden biri tarafından tahliye edilinceye kadar yaklaşık dört hafta tutuklu kaldı. Croissant'ın tutukluluğu sekiz hafta sürmüştü. Ağustos sonunda Stuttgart Yüksek Eyalet Mahkemesi, Croissant'ın suçlandığı eylemlerin "tek başına cezayı gerektiren eylemlerdenden olmadığı", fakat "topluluğun, cezayı gerektiren şiddet eylemleriyle, Federal Cumhuriyet'in özgürlükçü demokratik temel düzeni yıkma toplam planı içinde değerlendirilmesi gerektiği" sonucuna varmıştı. Ceza avukatlarının, Ceza Yasası'nın 129. Maddesi ('suç örgütü') çerçevesinde faaliyet gösterdiklerine ilişkin 'ağır bir şüphe' mevcuttu. Mahkeme, bin mark kefaletle, haftada iki kez polise bildirimde bulunmak kaydıyla, pasaportuna ve kimliğine el koyarak Croissant'ın tahliyesine karar verdi. Eğer iddia edildiği gibi suç dünyasıyla temas içinde olsaydı yeni bir kimlik ve para bularak kaçmak Croissant için hiç de zor olmazdı. Asıl amaç Croissant'ı ve dolayısıyla da müvekkillerini aşağılamaktı.

Avukatların tutuklanması mahkemede şiddetli tartışmalara yol açtı. Federal savcılar, tutuklamalar ve el koymalarla ilgilerinin olmadığını iddia ediyorlardı, fakat el konan belgelerin içeriklerinden haberdarlardı. Sanık avukatları, savunmanın bütün belgeleri iade edilinceye kadar mahkemeye ara verilmesini talep ettiler. Dosyaların bir bölümü geri verildi, ama avukatların tahminine göre, belgelerden fotokopi alınmıştı.

Ulrike Meinhof kendisini, bu boyutlu keyfilik karşısında giderek daha korunmasız hissediyordu. "Federal savcılığın, yabancısı olmadığımız ölüm tehdidi şantajına boyun eğmemeye" kararlı olduklarını söyleyen Meinhof'a göre devlet, "yeterli belge" temin etmişti ve bunları tahrif ederek, ele geçirdiği belgeler üzerinde oynayarak "yalanları"na dayanak oluşturuyordu. Kastettiği şey, -Baader'in iddiasına göre- hücresinden çıkarılıp saatlerce geri getirilmediği bir gün, Devlet Güvenlik Dairesi tarafından Baader'in daktilosunda yazılmış ve sonra hücresinde 'bulunmuş' olan sözde kurtarma planıydı. Bu kaçış planı bahane edilerek tutukluluk koşulları daha da sertleştirilmişti.

Federal Savcılık 1973'ten beri hapishane hücrelerine, işyerlerine ve evlere yaptığı baskınlar sayesinde özel savunma belgelerine el koymuştu: Notlar, mektuplar, düşünceler, analizler –kısaca Ulrike Meinhof'un yazdığı her şeye el konmuştu veya her an el konabilirdi. Tutuklu arkadaşlara ve avukatlara yazmak ve "Bassa" üzerinde çalışmaya devam etmek için çok disiplinli davranması gerekiyordu. Onlar için artık 'dışarısı' yoktu, arkadaş, kafessiz bir gökyüzü, doğa yoktu. 'İçeri'de de onların özeli sayılabilecek küçücük bir alan bile yoktu. "Bizim toprağımız bu kolektiftir," demişti Gudrun Ensslin. Bu durum insanı paramparça eder ya da ihanet etmeden yaşamakta kararlıysa, çok sertleştirir. Sanıkların yaşadıkları koşullar altında, hapishanelerin dışındaki insanlarla, teori ve pratik üzerine özgür, belki de özeleştirel tartışmalar yapabileceklerini düşünmek saçmalıktır. Onlar açısından esas mesele hayatta kalmaktı.

Yargıç Theodor Prinzing, dışarıdan doktorların çağrılmasını reddetmeyi sürdürüyordu, fakat savunmaya haber vermeksizin Stuttgart'ta yaşayan adli tıp profesörü Dr. Rauschke'yi, izleyicilerin arasına oturarak sanıkları gözlemekle görevlendirmişti. Prinzing 8 Temmuz günü, 14. duruşmada, bilirkişiyi şapkasından çıkardı. Profesörün uzaktan teşhisi şöyleydi: Tutuklular, "güneş ve temiz havayla ya hiç ya da çok az temasta oldukları için" solgunlardı. "Avurtlarının göçmüş olması"nın sebebi zayıflıktı, ellerde ve parmaklarda görülen morluk, "dolaşım bozukluğunun" belirtisi veya "kişisel bir yatkınlık" olabilirdi. Bilirkişi, savunmayı ve büyük ihtimalle mahkemeyi de şaşırtarak, dışarıdan doktor -en azından bir dahiliyeci ve bir psikiyatrist- çağırmayı tavsiye etti. Prinzing de birdenbire bu öneriye sıcak bakıyor gibi görünmeye başlamıştı.

Avukatlar tecridin ve duyumsal yoksunlukların yol açtığı sonuçlar konusunda deneyim sahibi doktorların çağrılması yönündeki taleplerini tekrarladılar. Fakat mahkeme, hiçbir doktoru, hapishane doktoru Henck'in bile tecrit araştırmalarında 'otorite' olarak değerlendirdiği Hollandalı profesör Sjef Teuns kadar şiddetle reddetmedi. Teuns, Hans Magnus Enzensberger'in *Kursbuch 32* adlı çalışmasında, Batı Almanya'daki tutukluluk koşullarını 'programlanmış işkence' diye tanımladığı ve kapsamlı bir eleştiri yaptığı için yargı ve siyasetin öfkesini üzerine çekmişti. Prinzing, herhangi bir uzmana ihtiyacımız yok, diyordu, çünkü "şu an, sanırım deprivasyon araştırmalarının hareket noktası olan mutlak tecritten -sadece üç yıl için değil, bütün süreç için- söz edilmesi imkânsız"dı. "Hele tutukluluk koşullarını mahkeme heyetinin belirlediği süre içinde hiç söz edilemez"di. Avukat Heldmann başını sallayarak cevapladı: "Bayan Meinhof bunu daha iyi bilir."

Mahkemenin görevlendirdiği iki dahiliye profesörü Schröder ve Müller tarafından muayene edilmeyi kabul eden sanıklar, psikiyatri uzmanları Profesör Erhardt ve Profesör Mende'yi reddettiler. Dahiliyicilerin kapsamlı muayenesi başladığında, bu tür durumlarda alışılmış olduğu gibi, duruşmaya ara verilmemişti. Mahkeme dahiliyicilere, sanıkların sağlık durumlarının 'o an' duruşmaya katılmaya elverişli olduğunu telefonla onaylatıyor, sanık avukatlarının bilirkişilere soru sormasına izin vermiyordu. Muayeneler sırasında da haftada dört tam gün mahkeme devam etti.

Ulrike Meinhof'un gücü tükenmişti. Mahkemede, bir defada on dakikadan fazla konuşamadığını, her şeyin beyninden akıp gittiğini söyledi. Mahkemede yere yığılmak istemediği için fenalaşacağını hissettiği an hücresine geri götürülmeyi talep ediyor, ama Prinzing bu talebi de, duruşmaya ara verilmesi talebini de her defasında reddediyordu. Sanıklar biraz soluklanmak için tek çarenin, kendilerini mahkemeden attırıncaya kadar Prinzing'e hakaret etmek olduğunu anlamışlardı. Elbette bu sövüp saymalar sanıkların medyadaki görüntülerini belirledi.

Bir keresinde Prinzing, verdiği bir aradan sonra Meinhof'u mahkeme salonuna gelmeye zorladı. Meinhof bunu reddedince, dört erkek tarafından karga tulumba salona taşındı. Prinzing: "Bayan Meinhof, oturun lütfen." Meinhof: "Oturmayı düşünmüyorum." Prinzing: "Düşünmüyorsunuz demek. [...] Hiç olmazsa mikrofonu kul-

lanın lütfen." Meinhof: "Hiçbir şey duymak istemiyorum. Kendimi savunacak durumda değilim." Prinzing: "Ama önce söyleyeceklerimi dinleyin [...] Bugün sabaha karşı 5.30'a kadar daktilonun başında çalıştığınız doğru mu?" Meinhof: "Ne?"

Az sonra Prinzing: "Mahkemeden çıkarılmanızla ilgili kararı kaldırdık, çünkü şahısların sorgulanmasına geçiyoruz." Meinhof salondan çıkmaya çalışır ve nöbetçiler tarafından engellenir. Prinzing: "Kimliğinizle ilgili bilgi verir misiniz lütfen?" Meinhof: "Bu koşullar altında kimliğimle ilgili hiçbir şeyi açıklamak istemiyorum." Yargıç uyarılarına devam eder. Meinhof: "Kes şunu artık, ben gitmek istiyorum." Prinzing: "[...] kalacaksınız. Biraz önce ne dediniz?" Meinhof: "Gitmek istiyorum." Prinzing: "Gitmek istiyorsunuz." Meinhof: "Evet." Prinzing: "Sanık olarak burada bulunmakla yükümlüsünüz. Duruşmayı takip etmek zorundasınız. Çok iyi biliyorsunuz ki [...]" Meinhof: "Beni zorlayamazsın, göt herif." Prinzing: "Biraz önce bana, 'göt', 'göt herif' diye hitap ettiğinizi tutanaklara geçiriyorum [...]" Meinhof: "Hah şunu bileydin [...]" Prinzing: "Bunun ne gibi sonuçlara yol açabileceğini biliyorsunuz!" Evet, Meinhof bunu biliyor ve istiyordu. Mahkeme heyeti kendi arasında fısıldaştıktan sonra Prinzing açıkladı: "Sanık, mahkeme başkanma 'göt herif' dediği için duruşmadan çıkarılmıştır." Bu kez de medyada sadece Meinhof'un küfürleri yer almıştı.

Mahkemeye gözlemcilerin veya tıp alanından bilirkişilerin geldiği duruşmalarda Prinzing'in sanıklara davranışı değişmekteydi. Bir keresinde mahkeme başkanınm kendisine söz vermesine ve sözünü kesmemesine şaşıran Meinhof, "Eğer şu an Profesör Schröder burada oturmasaydı, sözümü çoktan keşmiştiniz," dedi. "Bunu inkâr eden yok," diye cevapladı Prinzing soğukkanlılıkla, "Profesör Schröder'in gözlem yapabilmesi gerekiyor, dolayısıyla konuşmaya devam edebilirsiniz". Ulrike Meinhof derin bir nefes aldıktan sonra yeniden konuşmaya başlayacaktı ki, yargıç mikrofonunu kesti. İzleyiciler Meinhof'un, " [...] sizin için önemli olan tek şey [...] davayı kullanarak bizleri kışkırtmak," diye bağırdığını duydular. Avukat Heldmann ise, sanıkların mahkeme heyetinin gözünde artık sadece birer 'nesne' olduğunu ve sadece 'gösteri' için konuşmalarına izin verildiğini , sadece onlardan yararlanılmak istendiğinde 'davanın öznesi olma özellikleri'nin hatırlanarak riyakarlık yapıldığını söylüyordu bağırarak.

Sanıklara çektirilen gereksiz bir eziyetti bu, çünkü mahkeme bir gün sonra, 20 Ağustos'ta, dahiliyicilerin geçici raporunu açıkladı: Ulrike Meinhof, Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve Jan-Carl Raspe'nin sağlık durumu mahkemelere katılmaya elverişli değildi. "Günde üç saatten fazla, makul ve anlaşılır savunma yapamaz, açıklamalarda bulunamaz, söylenenleri anlayamazlar"dı. Sanık avukatları, sanıkların aylardan beri mahkemeye bunu anlatmaya çalıştığını söylediler. Schily, davayı durdurma talebinde bulundu. Bu talep mahkemece reddedildi.

Mahkemenin seçtiği psikiyatristler Erhardt ve Mende -Witter gibi- ait oldukları meslek odasının sağ muhafazakâr kanadına mensuplardı. Ayrıca avukatların iddiasına göre, yargının çıkarlarını hastalarının ihtiyaçlarının önüne koyuyorlardı. Uzun süreden beri Federal Kriminal Daire'yle birlikte çalışan Erhardt, inanmış bir pozitivist olarak "hayvan davranışları araştırmaların"dan elde ettiği bilgileri "asosyal ve kriminal psikopatların sosyal-pedagojik tedavisi'ne aktarmaktaydı. Hessen başsavcısı Fritz Bauer'i -Bauer olmasaydı Auschwitz Davası gerçekleşemezdi-, büyük bir "gayret ve masrafla" suçlu Nazilerin izini sürmesinin çok "utanç verici" olduğunu söyleyerek kınamıştı. Erhardt'ın, kurduğu Psikiyatri Birliği'nin, Nasyonal Sosyalist Ötenazi Programı'na katıldığını kesinlikle inkâr etmesi de şaşırtıcı değildi.

Profesör Mende belli koşular altında "alt proleterlerin zorla kısırlaştırılması"ndan yanaydı ve "toplama kamplarında ağır mağduriyetler" yaşamış Nazi kurbanlarına aylık bağlanmasına Witter gibi karşı olduğunu alenen açıklamıştı. O da tecrit araştırmaları hakkında hiçbir şey bilmiyordu ve sanıklara, doktorların hastaları hakkında konuşmama yükümlülüğüne kendisini bağlı hissetmediğini ifade etmişti.

Ulrike Meinhof, tecrit kararını meşrulaştırmak için mahkemeye yardım sunacak 'faşistlere' muayene olmayacaklarını açıkladı. Bu bilirkişiler, "uluslararası alanda yasal sayılmayan, anayasaya ve insan haklarına aykırı" sorgu metodlarından yanaydılar. "Siyasi muhalefet'i "hastalık" olarak tanımlayacakları açıktı. Davayı siyasal özünden uzaklaştıracak, "toplumsal ilişkilerden kaynaklanan" siyasal muhalefetin seeplerini "biyolojiye kaydıracaklardı". Meinhof, "ayrıca bu hususta Erhardt, Sovyet psikiyatrisiyle aynı yerde buluşmaktadır," deyince, sözleri mahkeme başkanı tarafından kesildi.

Sanıklar mahkemenin çağırdığı üçüncü psikiyatrist Profesör Wilfried Rasch'ı kabul ettiler. Profesör Rasch, Berlin Hür Üniversitesi Adli Psikiyatri Enstitüsü'nün başkanıydı. Profesör Mende, Rasch, Müller ve Schröder'in sonuç raporları, sanıkların söyledikleri her şeyi teyit etmekteydi.

Dahiliye uzmanları Müller ve Schröder bütün sanıklarda, otonom sinir sisteminde belirgin bozukluklar, algı ve telaffuzda bozukluklar, aşırı zayıflık, bitkinlik, ciddi kan dolaşımı bozuklukları ve yaygın konsantrasyon bozuklukları tespit etmişlerdi. "Sanıkların yıllardan beri sosyal tecrit içinde bulundukları apaçık ortadadır." Sanıklar bundan böyle günde -kısa molalar dahil- üç saatten fazla duruşmada tutulmamalıydılar. Fakat "etkin bir sağalma" için diyorlardı dahiliyiciler, "sanıkların genel koşullarında [...] değişiklik" gerekiyordu.

Psikiyatrist Erhardt, sanıklar kendisiyle konuşmak istemediği için rapor hazırlamamıştı. Oysa psikiyatrist Mende için bu durum değerlendirme yapmasına engel değildi. Fakat hem mahkemeyi, hem de sanıkları şaşırtan Mende değerlendirmesinde, sanıkların "tutukluluk hallerinin uzun sürmesi"ni eleştiriyor, Meinhof, Ensslin, Baader ve Raspe'de açıkça görülen psikofiziksel bitkinlik durumunu buna bağlıyor, mahkemeye, duruşma süresinin üç saatle sınırlanmasını ve "tutukluluk koşullarının [...] gevşetilmesi"ni öneriyordu.

Psikiyatrist Rasch'ın raporu daha açıktı. Tutukluların, algı, koordinasyon, oryantasyon sorunları vardı, baş ağrısı çekiyorlardı ve performansları düşüktü. Raporunda, "Muayene edilen her tutukluda otonom sinir sisteminin disregülasyonuyla psikofiziksel redüksiyon ve fiziksel-zihinsel kapasitenin azalması görülmüştür," demişti. Bu durumun ne kadarının açlık grevinden, ne kadarının tutukluluk koşullarından kaynaklandığını tespit etmesinin artık mümkün olmadığını söyleyen Rasch, "bir insanın tecrit edilmesinin tek başına, ruhsal ve bedensel durumunda derin bozukluklar yaratmaya müsait olduğu"nun altını çizmişti. Bu tutukluların içinde yaşadıkları koşulları, hiçbir yerde görmediği tespitinde bulunan Rasch, tutuklulara tanınan bazı "ayrıcalıklar" ve [sadece kendi aralarında] temas imkânlarının "tamamen olağandışı tutukluluk koşullarını [...] öz olarak değiştirmesi mümkün değil" diyordu. Küçük grup "ekstrem koşullar" altında yaşıyordu. Sanıkların ilişkileri "katı şekilde kanalize edilmeye devam ediyor"du, "tutukluların

normal veya normal sayılan interaksiyonlara katılmaları engellenmişti", bu tutuklular, "tutukluların genel olarak destek" gördüğü "hapishane altyapısının dışında" yaşıyorlardı. Psikiyatrist şu tavsiyelerde bulunuyordu: "Psikiyatri alanında kesin tedavi önlemleri, daha büyük sosyal interaksiyonların mümkün olabildiği tutukluluk koşullarının değiştirilmesinde yatmaktadır." Rasch'a göre, mahkemeye aylarca ara verilmesi gerekiyordu, çünkü sanıkların derinden bozulmuş sağlık durumlarını normale döndürmek uzun sürecekti. Tutukluların on-on beş kişilik, 'interaksiyon yeteneği' olan bir gruba ihtiyaçları vardı. Mahkemenin çağırdığı bilirkişinin acil tavsiyesinden ortaya, tutukluların "interaksiyon yeteneğine sahip gruplarla biraraya getirilmesi" talebi çıkıyordu.

Fakat raporlar okunmadı, avukatların raporların içeriklerinden alenen söz etmeleri yasaklandı, hatta bilirkişilere soru sormalarına bile izin verilmedi.

23 Eylül tarihinde yapılan 39. duruşma sadece üç dakika sürmüştü. Mahkeme başkanı Yargıç Prinzing, sanıkların sağlık durumlarının şu an mahkemeye çıkarılmalarına elverişli olmadığı için tedaviye ihtiyaçları olduğunu açıkladı.

Aslında mahkemeye en geç o noktada ara verilmeliydi. Fakat Stammheim Yüksek Eyalet Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi'yle Federal Savcılık böyle düşünmüyordu. Mahkeme başkanı Yargıç Theodor Prinzing'e göre, mahkeme üç şıktan birini seçebilirdi: Mahkeme süresiz ertelenebilir, sınırlı duruşma süresiyle mahkemeye devam edilebilir ya da -tutuklular içinde bulundukları durumdan kendileri sorumlu oldukları ölçüde-, RAF-Yasaları kapsamında yeni değişen Ceza Yasası'nın 231. Maddesi uyarınca sanıklar olmadan mahkemeye devam edilebilirdi.

Yargı, o zamana kadar düşünülmesi bile imkânsız bir karar aldı: Mahkeme sanıklar olmaksızın görülecekti.

SON SALDIRI

Stuttgart-Stammheim, Ekim 1975 - Mayıs 1976

İnsanın bu sistemde yurttaş kalabilmesi için, kendisine ve başkalarına karşı ne kadar büyük bir acımasızlık içinde olması gerekiyor.

Ulrike Meinhof 719 numaralı hücresinde oturmuş en çok sevdiği eski öğretmenlerinden Rahibe Maria Ambrosine'ye mektup yazıyor ve Oldenburg'ta Liebfrauenschule'ye gittiği o dönemi, genel olarak kötü geçen okul hayatının en güzel dönemi olarak hatırlıyordu. Rahibelerin Nazi karşıtı olmalarının onun gözünde anlamı büyüktü. Rahibenin yazdığı, Meinhof tarafından 14 Ekim 1975 tarihinde cevaplanmış mektup bulunamamıştır; mektubun federal savcılığın arşivlerinde olması da mümkündür. Brecht'in *Mezbahaların Kutsal Yo-*

hannası'dan, "Şiddetin egemen olduğu yerde tek çare şiddet, insanların olduğu yerde tek çare insandır" cümlesini hatırlatan Meinhof, insanın bu sistemde yurttaş kalabilmesi için kendisine ve başkalarına karşı ne kadar büyük bir acımasızlık içinde olması gerektiği üzerine değerlendirmeler yapıyordu. Meinhof mektubun kenarına, hafif yazılmış küçük harflerle şöyle karalamıştı: Hapishaneden yazılmış mektuplar, iki kat sansürlü mektuplardır –bununla hem hapishane sansürünü hem de mektup yazanın kendi sansürünü kastetmekteydi. Mektubu küçük bir zarfa koymuş üzerine de rahibenin adını yazmıştı, adres yoktu. Meinhof'un akrabası ya da avukatı dışında birine yazdığı belki de son mektup olan bu 'gizli mesaj', bir biçimde adresine ulaştı.

30 Eylül'deki duruşmada yargıcın Meinhof'u konuşturmamasına avukatlar inanamadılar. Avukatlarla görüşmek istedikleri için mahkemeye ara verilmesini talep eden Andreas Baader de zorla salondan çıkarıldı. Salon karışmıştı. "Sizin göreviniz," diye bağırdı Gudrun Ensslin, "bizim saflarımızı zayıflatmak!" Jan-Carl Raspe de öfkelenmişti: "Sizin şu an burada yaptığınız dün Springer'in gazetelerinde çıktı. Bizi Buback'ın emriyle salondan çıkarıyorsunuz!" Avukat Heldmann kudurmuş gibiydi: "Bu mahkeme sanıkları, malum koşullarda yaşatarak mahkemelere katılamayacak duruma getirdi!" Ulrike Meinhof heyecanla fırlamıştı ayağa: "Burada yaptıklarınızı hiçbir zaman unutmayacağız. Ve siz de, sahte tanıklar, sahte polis tasarımları ve yarattığınız bütün bu felaket ortama rağmen burada yargılama yapmayı başaramayacaksınız. Bugün sağlığımızın duruşmalara katılamayacak kadar bozulmasının sebebinin üç buçuk yıldır gördüğümüz işkence olduğu gerçeğinden kaçamayacaksınız. Bu gerçeği ortadan kaldıramayacaksınız!" Heyet kendi arasında fısıldaştıktan sonra Prinzing açıkladı: "Bayan Meinhof bugünkü duruşmadan çıkarılmıştır."

Sonra dört sanığı da götürdüler. Prinzing, sanıkların bu aşamada "mahkemede bulunmalarının şart olmadığı"m bildirdi. "Heil, Prinzing!" diye bağırdı bunun üzerine Rupert von Plottnitz. Başkan bu hakareti tutanaklara geçirtti. Otto Schilly mahkemeyi kutladı: "Hukuk devletini gerçekten yerle bir ettiniz. Tebrik ederim!"

Bir ay sonra, 28 Ekim'de Prinzing, bir kez daha sanıkların mahkemeye getirilmesini istedi: "Sanıklar, kendilerini iyi hissettikleri sürece mahkemeye gelebilirler." Plottnitz, "bu, tutuklulara savaş

ilan etmektir" diyerek, bilmem kaçıncı kez yargıcı tarafsız olmamakla suçladı.

Federal Yargıtay'ın Üçüncü Dairesi, sanık avukatlarının, tutukluların fiili olarak dava dışında tutulmasına karşı şikayetini 22 Ekim 1975'te reddetti. Tutuklulara uygulanan 'tecrit koşulları'nın, tutukluların sağlık durumlarının temel sebebi olduğunu kabul ediyor, ama koşullardan sorumlu makamlardan biri olarak, kendini aklamaya çalışıyor: "'Şikayetçiler'in tehlikeli oluşları, sorumlu makamları, mevcut tutukluluk koşullarını daha da sertleştirmek zorunda bırakmıştır," deniyordu. Tutukluluk koşullarını "insanı çökerten tecrit işkencesi" olarak tanımlamak "ajitatif bir iftira"ydı [...], "zira tutukluluk koşullarının boyutu ve süresi, resmi makamlara, sanıkların davranışları tarafından dayatılmış"tı. Sanıklar şimdi, "tutukluluk koşullarının zararlı etkilerinin bilincine" varmışlardı. "Tutukluların zekâsının ortalamanın üzerinde olduğu dikkate alındığında, tecrit koşullarının, sağlıkları üzerinde olumsuz etkide bulunduğunu uzun süreden beri bildiklerinden, ceza ve infaz kurumları tarafından ise bu durumun, tutukluların yoğun aktiviteleri sebebiyle, başlangıçta fark edilmediğinden kuşku duymak imkânsız"dı.

"Başlangıçta fark edilmediği" mi? Astrid Proll, ağır sağlık sorunları sebebiyle zamanından önce serbest bırakılmıştı; Siegfried Hausner, Holger Meins ve Katherina Hammerschmidt tutukluyken veya bırakıldıktan kısa süre sonra ölmüşlerdi; tutukluların birçoğu ciddi biçimde hastaydı, yani fark edilmemiş bir şey yoktu. Tilla Hübner ve kuzen Heidi gibi uzman olmayan kişiler bile, tutukluluk koşullarının yıkıcı sonuçlarını hemen gördüler. İnfaz koruma memurları, hapishane doktorları, hapisane yöneticileri, Federal Kriminal Daire'nin memurları ve Federal Yargıtay yargıçları neden fark etmemiş olsunlar?

Federal Yargıtay, Stammheim'da yatan dört tutukluyu, 27 Şubat 1975'te CDU'lu politikacı Peter Lorenz'in kaçırılmasına ve 25 Nisan 1975'te Stockholm'deki Alman Büyükelçiliği'ne yapılan baskına, hapishaneden katılmakla suçluyordu. Fakat büyükelçilik baskınını önceden bildikleri veya herhangi bir biçimde azmettirdikleri hiçbir zaman kanıtlanamadı. Batı Berlin'de Lorenz'i kaçıran 2 Haziran Hareketi, hapishanelerdeki üyelerinin (Verena Becker, Gabriele Kröcher-Tiedemann, Ingrid Siepmann, Rolf Heissler ve Rolf Kohler) serbest bırakılmasını istemişler, 'Stammheimlılar'ın isimlerini bile anma-

mışlardı. Federal Yargıtay için Stammheim tutuklularm eylemden sorumlu olduklarının tek 'kanıt'ı, 1970'de Andreas Baader'in -tekrarından korkulan- kaçırılmasıydı, Gerçi ceza yasasının değiştirilmiş 231a maddesi, tutukluların suça karıştıklarının kanıtlanmasını öngörmekteydi, fakat bu Federal Yargıtay'ın umurunda değildi. O, Ulrike Meinhof'un bu eylemle kendisini serbest bıraktırmak ya da normal bir infaz kurumuna nakledilmesini sağlayarak diğer tutukluları kışkırtmak istediğini varsayıyordu. Duruşmalara katılmaktan men edilmesi için, 'siyasal kimliği'nde ısrar etmesi ve aynı şekilde hapishaneden 'suç örgütü'nü desteklediği için 'tehlikeli' diye nitelendirilmesi yetmişti. Eğer yargı, hapishanede suç işlediği yönünde ciddi kanıtlar sunmak zorunda kalsaydı, bu kanıtlar sadece dayanılmaz tutukluluk koşullarına karşı direndiğini gösteren kanıtlar olurdu.

Sanıklardan kurtulan mahkemeyi şimdi artık sadece sanık avukatları rahatsız ediyordu. Avukatlar, taraflı davrandığı için Mahkeme başkanı Prinzing hakkında suç duyurusunda bulunmalarının gerekçelerini anlatırken Prinzing, avukatların konuşmasını engelledi. Fakat -savcıların talebi üzerine- mikrofonları kapatıldığında da sanık avukatları yüksek sesle konuşmalarına devam ettiler. Prinzing, sanık avukatlarını (adaleti engellemeyle beğıntılı olarak mahkemeyi taciz etme sebebiyle) duruşmalardan men ve hapis cezasıyla tehdit ediyordu. En sonunda Ulrike Meinhof'un avukatı Gerd Temming şöyle dedi: "Tutuklular bu mahkemeden ve bu yargıçlardan, uzun vadede ölümden başka hiçbir şey bekleyemezler."

7 Kasım'da avukat Plottnitz'in vekaleti, taraflı davrandığı iddiasıyla reddi hakim taleplerinden birinde, mahkemeyi işkence yapmakla suçladığı ve böylece -iddia edildiğine göre- 'siyasi' bir avukat olduğu için iptal edilmişti. Heldmann'ın avukatlığı sürüyordu. Avukat Temming'in avukatlık izni kaldırılınca Ulrike Meinhof'un savunması çökmüş oldu. Mahkeme, Schilly'nin vekaletini, belki de tutuklularla arasındaki siyasal anlaşmazlıklar mahkeme tarafından bilindiği için iptal etmemişti. Ulrike Meinhof 7 Aralık'ta güvendiği bir avukata, Buback'ın, Otto Schily'yi kullanarak savunmayı içten yıkmayı planladığını yazmasına rağmen, 'Stammheimlılar' Schily'i azletmediler, çünkü ortada dosyalar arasında yolunu kaybetmeden savunma yapabilecek pek fazla nitelikli avukat kalmamıştı. Fakat siyasal aidiyetleri sebebiyle, örneğin KBW'li (Batı Alman Komünist Birliği) oldukları için, RAF'lı tutuklularm avukatlığını yapmayı redde-

den avukatlar da vardı, SPD'ye yakın duran bazı avukatlarsa RAF'lılarm savunmasını üstlenmeyi kabul etmişlerdi.

Ocak 1976'da -yargıçları Federal Konsey ve Federal Meclis tarafından seçilen- Federal Anayasa Mahkemesi, mahkemenin sanıklar hazır bulundurulmaksızın görülmesini onayladı. "Duruşmalara belli süreler içinde katılabilecek durumda olan sanıklar", belli koşullar altında, eğer aksi halde "duruşmanın kurallara uygun yapılması veya sürdürülmesi" imkân yoksa, Ceza Yasası Madde 231a bağlamında "duruşmaya katılamaz olarak" değerlendirilebilirdi. "Hukuk devleti prensibi işlevsel bir ceza hukuku" talep etmekteydi. Sanıkların sağlık durumları ve bu duruma nasıl geldikleri sorusu artık herhangi bir rol oynamıyordu. Başbakan Helmut Schmidt 13 Mart 1975'te parlamentoda şu açıklamayı yaptı: "Bu yılın başından itibaren, sanıklar, duruşmalara katılmamak için bilerek [...] sağlıklarını bozmuş olsalar da, mahkemelerinin görülebilmesini sağladık."

Ulrike Meinhof'un, mahkemeden men edilmesi ve Stammheim'daki koşullar hakkında 28 Ekim 1975'de söz alması, ilgili taraflarca zaman zaman gruptan 'ayrılma' hazırlığı olarak yorumlanmıştır. Oysa Meinhof konuşmasında, mahkemeden men kararı ve tutukluluk koşullarının amacının ne olduğunu bir kez daha açıklığa kavuşturmak istemişti: "Tecrit edilmiş bir tutuklu, diyelim ki istese bile, tutumunu değiştirdiğini adli makamlara nasıl gösterebilir? Nasıl? Bunu her türlü, ama kesin olarak her türlü hayat ifadesinin engellendiği bir durumda nasıl yapabilir? Bu koşullar altında tutuklunun, tutumunun değiştiğini göstermek için tek bir imkânı kalıyor: İhanet etmek. Tutuklunun, yani tecrit koşulları altındaki tutuklunun, Federal Yargıtay'ın bizi tecrit ederken dayandığı [*anlaşılmaz notlar*] temelinde tutumunu değiştirdiğini göstermek için başka bir imkânı yoktur. Yani tecritte tam olarak iki imkân vardır: Ya..." Prinzing'in sözünü kesmesine aldırmadan konuşmasını sürdürüyor, "...ya tutuklunun sesini kesmesini sağlarsınız...", yargıç bir şeyler söylüyor, "...bu onun ölmesi demektir..." Prinzing yine müdahale ediyor. Meinhof konsantre olmuş biçimde devam ediyor, "...ya da onu konuşturursunuz. Bu ise itiraf ve ihanet demektir, dolayısıyla gerçekliğe bakıldığında Federal Yargıtay'ın kararı açık ve kesin bir anlama sahip oluyor: İşkence, tutuklunun kafasını karıştırmak ve onu cezalandırmak için zorla itiraf etmesini sağlamak, yıldırmak amaçlı tecrit yoluyla eksiksiz işkence. Federal Yargıtay'ın

kararı işte bunu itiraf etmektedir." Meinhof'un konuşması Prinzing tarafından kesilir.

1975 sonbaharının son günleri Otto Schily ve Hans-Heins Heldman'dan başka savunma avukatı kalmamıştı. Avukat Marielouise Becker hastaydı. Helmut Riedel "Stammheim'da egemen olan mahkeme atmosferiyle başa çıkamamış gibi görünüyor"du. Mahkemeye tek bir dilekçe bile vermemişti ve "yerine sürekli başka avukatlar veya stajyerler gönderiyor"du. 28 Ekim'de Meinhof'un yeni avukatları, Frankfurt am Main'dan Armin Golzem ve Hamburg'tan Rainer Köncke'ydi. İlkbahardan beri Meinhof'un seçilmiş avukatı olan Köncke'nin bürosunda da arama yapılmış, herhangi bir şey bulunamamıştı. Belli ki Ulrike Meinhof'u temsilen mahkemeye çıkması, mahkemeden men edilmesi için yeterliydi. İlk duruşmanın sonunda iki yeni avukat da mahkemeden men edildi.

İddia makamının tanıklarının sorgusu başlamıştı. Mahkeme aralarında Federal Kriminal Daire tanıklara -hukuka aykırı olarak- eski ifadelerini yeniden okuttu. Bazı tanıkların sanıkları aniden daha ağır biçimde suçladıkları görülüyordu. Sonraları mahkeme başkanı, mahkemenin bu 'talihsiz' olaydan haberi olmadığını kesin bir dille ifade etti.

Kasım ayında bir gün, ziyaret kabinine giren Ulrike Meinhof, kısa boylu sakallı bir adamla karşılaştı. Darmstadt Teknik Yüksek Okulu'nda kamu hukuku profesörü olan Axel Azzola, hukuk devleti savunucusuydu. O yüzden Stammheim sanıklarına kendi istedikleri avukatlar tarafından savunulma hakkı tanınmamasından çok rahatsız olmuştu. Adamı tepeden tırnağa süzen Meinhof, "Demek Azzola sensin. Beni nasıl savunmayı düşünüyorsun?" diye sordu. Azzola cevapladı: "Sen, birden fazla cinayet işlemek, suç örgütüne üye olmak ve suç örgütünün elebaşlarından biri olmakla suçlanıyorsun. Ama bana göre senin faaliyetlerin vatana ihanet kapsamına girer." Meinhof'un tepkisi ağır oldu: "Sen buraya, beni hangi suçla yargılarlarsa daha doğru olacağını söylemeye mi geldin? İstemez kalsın. Ben beraat istiyorum." Azzola Meinhof'u, baş tanık Gerd Müller'in ifadeleriyle durumunun kötüleştiğine ikna etmeye çalıştı. Müller, Hamburg'ta Springer binasına yapılan baskınla ilgili tanıklık etmişti. "Seni cinayet ve suç örgütü maddelerinden çıkarıp, üst sınırı daha az, daha erken serbest kalma şansının yüksek olduğu vatana ihanetle yargılanmanı sağlamak istiyorum. Sen, bu devletin ve benzer devlet-

lerin toplumsal ilişkilerinin ifadesi olan Federal Almanya anayasasını ihlal ettin. Siyasal gerekçeleri olan bir suçtur bu!"

Ulrike Meinhof birkaç gün sonra Axel Azzola'ya cevap verdi ve beraberinde af getirecek vatana ihanet stratejisini ihanet olarak ve federal savcılığa, kendisin imhasına katkıda bulunma teklifi olarak eleştirdi. Meinhof'a göre vatana ihanet yanlış bir suçlamaydı, çünkü bu suç için başka bir politika uygulamak amacıyla devlet iktidarının ele geçirilmesi gerekliydi. Madde 129'la yargılanmanın alternatifi vatana ihanet olamazdı. Onu dalgın bir profesör, üniversite kurumu tarafından 'paçavrası çıkarılmış' biri ve ayrıca sosyal demokrat diyerek aşağılamasına rağmen azletmedi.

Azzola 3 Aralık 1975'te ilk kez mahkemeye çıktı. Mahkeme, hazırlanabilmesi için Azzola'ya süre vermeyi reddettiği için, Meinhof bir kez daha kapsamlı mahkeme dosyalarına vakıf olmayan -tabii ki bu avukatın suçu değildi- bir avukat tarafından temsil ediliyordu. Azzola, 'info' sistemine karşı çıktığı, yani 'gizli mektupları' içeriden dışarıya, dışarıdan içeriye taşımayı reddettiği için diğer avukatlarla kavga etmişti. Azzola'nın burjuva demokratik hukuk devletine inancı bu dava yüzünden sarsılacaktı. Azzola'ya göre, hukuk düzeninin korunması için hukuk devletinin kurallarına titizlikle uymak gerekiyordu. Müvekkilesinden çok etkilenmişti, hayatı boyunca karşılaştığı "en entelektüel kadın"dı Meinhof, "bir düşünürdü". Buna rağmen sık sık kavga ediyorlardı. Belki de Azzola'yla yaptığı entelektüel tartışmalar nedeniyle, diğer sanıkların hayretle karşılamalarına rağmen, Meinhof onu azletmiyordu.

Prinzing, tutukluluk koşullarını 'son olarak' 28 Kasım 1975 tarihli kararla düzenlemişti: "Mahkeme heyeti, sanık ve sanık avukatlarının, açlık grevinin sanıkların kendi kendilerine zarar verici, evet hatta kendi kendilerini yok edici etkilerinden doğru sonuçları çıkarmış oldukları ve 'hastalığı silah olarak kullanmak' (burada Sosyalist Hasta Kolektifi'nin bir sloganı ima ediliyor) istemekten kaçınacakları umudunu taşımaktadır". Ulrike Meinhof, dört tutuklunun birarada bulunma süresinin haftada sekiz saatten, bilirkişinin tavsiyesinin aksine beş saate indirilmesini eleştirdi. Bu yolla yeniden duruşmalara katılabilecek duruma gelmeleri imkânsızdı.

Bilirkişilerin uyarılarına rağmen dört tutuklu aşırı sert koşullarda yaşamaya devam ediyordu. Gerçi Prinzing, havalandırmaya sınırlı sayıda tutukluyla çıkma izni vermişti, fakat bazı tutukluların muh-

bir olarak kullanılma ihtimali büyük olduğundan, avukatları ve infaz koruma memurlarının dışında kimseyle ilişkileri yoktu. İnfaz koruma memurlarıyla da sadece mecbur kalınca konuşuyorlardı. Psikiyatrist Rasch şöyle demişti: "Bu dört kişi bir tür cam fanusta yaşıyor... Dolayısıyla bu bir grup tecriti olmasına rağmen, neredeyse kusursuz bir tecrit söz konusu."[292]

Sanıklar, mahkemede yapacakları açıklama üzerinde çalışıyorlardı. Açıklamayı Meinhof kaleme alıyordu. Tartışıyor, eleştiriyor, eklemeler yapıyorlardı. Bruchsal'de ölü bölüm ve ses geçirmeyen hücrelerin bulunduğu, yüksek güvenlikli yeni bir cezaevi yapılmıştı. Sanıklar çoktan ömür boyu hapse mahkûm edildiklerinin farkındaydılar. Dış dünyayla güvenebildikleri tek bağ olan avukatlarıyla hüküm giydikten sonra görüşemeyeceklerini duymuşlardı. Cezaları bitinceye kadar sevdikleri veya güvendikleri hiç kimseyle konuşamayacak, hiç kimseyle kucaklaşamayacaklardı. Artık dışarıdaki dünyayla görüş alışverişinde bulunamayacaklardı. Âdeta canlı canlı gömülmüş gibi hissediyorlardı kendilerini.

Ulrike Meinhof, Mart 1976'da bir kez daha ziyarete gelmesine izin verdiği kız kardeşine, insanın, yaşadığı sürece yeniden ayağa kalkıp mücadele edebileceğini söyledi. "Eğer bir gün intihar ettiğimi söylerlerse, bil ki beni öldürmüşlerdir!"

1975 sonbaharının son günlerinde mahkeme 'huzur içinde' devam ediyordu. İddianameye göre yaklaşık 100 bilirkişi ve 1000 tanık vardı, çoğunluğu polis olan bu tanıkların 300'ü mahkemede ifade vermişti. Bazen kamu tanıklarının sorgulanması yerine eski ifadeleri okunuyor, sanık avukatları tanıklara soru bile soramıyorlardı.

Ulrike Meinhof, üç buçuk yıl önce kendisini tutuklayan polislerin, tutuklama esnasında direndiğini ama ateş etmediğini söylediklerini öğrenmişti. Bu konu fazla ilgisini çekmedi. Avukatlarının yardımıyla savunmasını kurmaya çalışıyordu. Avukatlar Heldmann ve Temming. solcu ve açıktan solcu olduğunu açıklamayan, ama konuşulabilir hukukçularla görüşmeye çalışıyorlardı.

13 ve 14 Ocak 1976'da sanıklar mahkeme salonunda, tutanaklara "Davaya ilişkin Açıklama" olarak geçirilen 200 sayfalık açıklamayı okudular. Bu açıklamada emperyalizmin rolü, 'Üçüncü Dünya' ülkelerinde kurtuluş hareketlerine karşı yürüttüğü savaşlar analiz edi-

292) Prof. Wilfried Rasch, Röportaj, 20 Mayıs 1976 tarihli *stern*.

liyor, Federal Almanya'da faşistleştirme süreci ve metropollerde gerillanın silahlı mücadelesi anlatılıyordu. Bombalı saldırıların sorumluluğunu üstlenmişler, ama ayrıntılara girmemişlerdi. Sonunda savunma makamı davanın durdurulması ve sanıklara derhal 'savaş esiri' statüsü tanınmasını talep etti.

Avukat Azzola, Müller'in verdiği ifadelerin kapsamını öğrendikten sonra, getirdiği teklifle ilgili olarak Ulrike Meinhof'un kendisine artık o kadar kızgın olmadığını; üzerinde çok çalıştığı savunma konseptini sunduğu Meinhof'un, oluşturduğu konsepti en ince ayrıntılarına kadar kavradığını bugün bile hatırlıyor. Meinhof düşünmüş ve Azzola'ya şöyle demişti: "Hayır, vatana ihanet maddesinden yargılanmak istemiyorum, ama siyasal tutukluluk, savaş esirleri statüsü olabilir." Diğer tutuklularla yapılan yoğun tartışmaların ardından bütün avukatlar, 'savaş esiri' pozisyonunu hukuki olarak geliştirme görevi aldılar.

Devletlerarası hukuk uzmanı Azzola daktilosunun başında oturmuş kıvranırken, aklına birden parlak bir fikir geldi: "Gelecekte savaşlar devletler arasında olmayacak. Geleceğin sosyal savaşlarında, devletler hukukunun yeni toplumsal ilişkileri kapsayarak içinde barındırdığı, tamamen farklı mantığa sahip RAF gibi gruplar ortaya çıkacak. Ulrike ve RAF şimdiye kadar, kapitalist egemenlik sistemini ve emperyalizmi temsilen Federal Almanya Cumhuriyeti'nde kurulu sisteme savaş ilan ettikleri dışında hiçbir şey söylemediler. Verdikleri mücadele, kaleme aldıkları metinler ve eylemleri için gerekçeleri budur ve savaş esiri statüsü gerçekten de buraya dayandırılabilir." Bu andan itibaren Azzola, güçlü bir hukuki tasarım geliştirmekte zorlanmadı. Azzola'ya göre: "Ulrike savaş yürüttüğüne inanıyordu. Hukuk devletinde kişinin, yanılgı içinde suç işlemesi, belli koşullar altında cezasının hafifletilmesine yol açar. Oysa Meinhof, yaptıklarının yanlış olduğunu bilmediğini kesinlikle söyleyemezdi. Fakat bir de, yine ceza indirimini gerektiren *kusurlu hukuki hata* vardı."

Azzola'nın, Ulrike Meinhof'u cinayet suçlamasından kurtarmak için hedeflediği şey buydu. Dediğine göre, "güvenlik teşkilatı içinde yüksek mevkilerde bulunan bir dost"u da bu stratejinin akıllıca olduğunu söylemişti, çünkü iddiasına göre güvenlik teşkilatının belli yerlerinde bazı kişiler, Ulrike Meinhof'un ömür boyu cezaevinde yitip gitmemesi gerektiğini düşünüyorlardı. Azzola müvekkilesinin özellikle de Baader, Ensslin ve Raspe tarafından 'burjuva avukat' di-

ye bir kenara itilen kendi avukatının, savaş esiri statüsü talebini ortaya koymuş olmasına sevindiğini hatırlıyor.

Profesör Azzola'nın tarihsel çerçevede ve devletlerarası hukuk çerçevesinde, isyancıların, çetecilerin, partizanların ve gerillaların ulusal devletler ve onların düzenli ordularıyla ilişkileri hakkında geliştirdiği son derece kapsamlı düşünceler, RAF'la devlet arasındaki ilişkiyi farklı değerlendirme imkânı veriyordu. "Tutsaklar," demişti Azzola, "kendi açıklamalarına göre, ulusal kurtuluş hareketlerinin müttefiki olarak, sermayenin emperyalist güçlerine karşı Federal Almanya toprakları üzerinde savaş yürütüyorlar [...] o yüzden de Federal Almanya hükümeti ve bu toplumun gerici kamuoyu tarafından 1 numaralı devlet düşmanı ilan edildiler. Onlara karşı bütün askeri ve askeri sayılabilecek araçlarla mücadele edildi." Savunma avukatı Pieter Backer Schut'a göre, "Meinhof'un talebi, sanıkların tutukluluk koşullarına ilişkin tutumlarının esastan değiştiğine işaret ediyordu. O zamana kadar diğer tutuklular gibi muamele görmeyi talep etmişlerdi".[293] Eğer Meinhof'un talebi kabul edilseydi, uluslararası denetim altında özel bir kışlaya yerleştirileceklerdi. Bu onlara Federal Almanya'daki tecritten daha dayanılabilir geliyordu. Schily ve Heldmann, Azzola'nın dilekçesine katılmadılar. Kendilerinin de zamanı geldiğinde 'benzer bir dilekçe' sunmak istediklerini söylemişlerdi. Bazı avukatlar da, tutuklulara savaş esiri statüsü tanınması talebi, ilgili makamların "daha sert davranması"na sebep olur diye düşünüyorlardı.

Ulrike Meinhof bu talebin kabul edilmeyeceğinden emindi. Federal Cumhuriyet'in savaş esiri statüsünü kabul etmesi demek, şu veya bu biçimde bir savaşta olduğunu itiraf etmesi ve tutuklulara durup dururken sansasyonel bir statü tanıması anlamına gelecekti. Peki, Ulrike Meinhof'un amacı neydi? Belki de eleştirel, demokratik kamuoyuna son kez umutsuz bir çağrı yapmak istemişti. Daha sonraki yıllarda sık sık 'savaş esiri statüsü' talep eden siyasi tutuklular, "şehir gerillaları on-on beş kişilik gruplar halinde" biraraya konulurlarsa "bu talebi yerine gelmiş olarak değerlendirecekleri"ni açıkça belirtiyorlardı.

Sanıkların katılmadığı mahkeme devam ediyor, kapsamlı tanık ifadeleri sürüyordu. İtirafçıların mektupları okunuyor ve yazılar de-

293) Bakker Schut, *Stammheim*, s. 329.

gerlendiriliyordu. Sıra 'Mayıs Saldırısı'yla ilgili tanıkların ifadesinin alınmasına gelmişti. Bombalar, silah depoları, gizli örgüt evleri ve ipuçlarından söz edilmekteydi. Nihayet, 20 Nisan 1976'da Ulrike Meinhof'un katıldığı iddia edilen, Springer binasına yapılan baskında zarar görenler ifade verdiler.

Sanıkların savunmasının esas unsuru, Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin, Andreas Baader ve Jan-Carl Raspe'nin 4 Mayıs 1976 tarihinde sundukları,Vietnam'la ilgili delillerin toplanması talebiydi. 'Stammheimli' dörtlünün hepsi de, Vietnam savaşı sebebiyle radikalleşmişti. ABD'nin devletlerarası hukuku hiçe sayarak işlediği suçlara karşı direnme hakkının altını çiziyor ve ABD, Vietnam'a karşı savaşı Almanya topraklarından da yürüttüğü ve Federal Almanya Cumhuriyeti ABD'yle işbirliği yaptığı için, Federal Almanya toprakları üzerinde direnme hakkının doğduğunu ısrarla ifade ediyorlardı.

Bu savaşta 4 milyon Vietnamlı ölmüş, 2 milyon Vietnamlı sakat kalmıştı. Kimyasal silahların kullanılması sonucunda en az 2 milyon insan mağdurdu. 58 bin ABD askeri hayatını kaybetmişti. Yenilgi ve ölümler ABD'de 'Vietnam Travması'na yol açmıştı.

Yargıç Prinzing tarafından 10 Mart'tan 10 Nisan'a kadar mahkemeden men edilen ve o zamandan beri de mahkemeye gelmeyen Ulrike Meinhof, Vietnam savaşıyla ilgili delillerin toplanması dilekçesini verdikleri gün salona gelmiş ve sadece 15 dakika kalmıştı.

Meinhof, Ensslin, Raspe ve Baader Richard Nixon, Melvin Laird, Willy Brandt, Helmut Schmidt, Ludwig Erhard, Kurt Georg Kiesinger ve Gustav Heinemann'ın tanık olarak dinlenmesini talep ettiler. Bu talebi, ABD'nin ve eski CIA ajanlarının uygulamalarıyla ilgili başka delil toplama talepleri izledi. Eski CIA ajanları gerçekten de ifade vermeye hazırlardı. Bütün talepler reddedilince, ABD gizli istihbarat servisinin dört eski elemanı düşüncelerini, 23 Haziran 1976'da yaptıkları basın toplantısında savunma makamına bildirdiler; o tarihte Ulrike Meinhof öleli 45 gün olmuştu. Yirmi dokuz yaşındaki eski NSA (National Security Agency) ajanı Winslow Peck, NSA'in IG-Farben merkezindeki Avrupa ana karargâhının, ABD'nin Vietnam'da sürdürdüğü savaşta asli bir rol oynadığına tanıklık etti. "Kızıl Ordu Fraksiyonu, ABD hükümetinin Hindiçin'deki canice saldırısına ve Alman hükümetinin suç ortaklığına cevap"tı [...]: "Gerçekten terö-

rist olan benim hükümetimdi" (Winslow Pec).[294] Daha sonra Amerikan Kongresi'nin oluşturduğu araştırma komitesinin ortaya çıkardığı gibi 20 bin masum Vietnamlının kurban edildiği "CIA-Cinayet Programı Phoenix"e katılan eski bir CIA ajanı, otuz bir yaşındaki K. Barton Osborn, Kuzey ve Güney Vietnam'a yapılan "korkunç halı bombardımanı için bomba ikmali"nin, Heidelberg'teki ABD merkez karargâhının bilgisayarları üzerinden gerçekleştiği ve 'Phoenix' gibi gizli katliam programlarının, Frankfurt am Main'daki merkez karargâhta hazırlandığını söyledi. Birkaç yıl ABD askeri haberalma servisinde çalışmış olan yirmi yedi yaşındaki Gary P. Thomas da, Federal Almanya'yla ABD gizli haberalma teşkilatlarının Doğu Avrupa'daki ortak operasyonları hakkında kapsamlı ifade verdi. Stammheim davasını da izlemeye giden Thomas, bir cinayete intihar süsünün nasıl verilebileceğini öğreten CIA'li bir doçenti hatırlamıştı.

Birkaç yıl sonra Batı Alman barış hareketi adına önemli bir sima haline gelecek tecrübeli CIA subayı Philip Agee, diğerlerinin ifadelerini onayladı.

Müvekkilesi adına iyice endişelenmeye başlayan Azzola, tutukluluk koşullarının düzeltilmesi için verdiği dilekçe bir kez daha reddedildikten sonra, 1976 Nisan'ının son günlerinde, mahkeme başkanıyla yalnız görüşmek istedi. Meinhof'un bilgisi dışında gerçekleşen bu görüşmede, müvekkilesinin sağlık durumunun çok kötü olduğunu anlattı ve "hayatından endişe ediyorum. Biraz kendisine gelebilmesi için koşulları bir parça gevşetin" dedi. Prinzing bu isteği yine reddetti.

Temmuz 1976'da Prinzing, Federal Yargıç Abrecht Mayer'e, polisteki sorgu tutanaklarını ve Stammheim Davası'yla ilgili başka belgeleri gizlice aktardı. Stammheim Davası'nda savunma makamının şikayetlerini görüşmekle yetkili olan ve bu şikayetleri sürekli reddeden Federal Yargıtay'ın 3. Dairesi'nde görevli Mayer bu belgeleri, yayınlanmaları tavsiyesiyle, Franz Josef Strauss'un yakın dosttu *Die Welt* gazetesi başyazarı Herbert Kremp'e iletti. Bu olay, sanık avukatlarının gözünde Stammheim Eyalet Yüksek Mahkemesi'yle bir üst mahkeme olan Federal Yargıtay arasında sürekli ve yasal olmayan bir anlaşma olduğunu doğruluyor ve sanıkların neden kendilerini savunma şanslarının bulunmadığını açıklıyordu.

294) Winslow Peck, Açıklama, Frankfurt am Main'da 23 Haziran 1976 tarihli basın toplantısı. Akt. *Texte: der RAF*, s. 496-503.

Bu kez zorunlu avukat Künzel, Prinzing için taraflı davrandığı iddiasıyla reddi hakim talebinde bulunmuş, bu durum mahkemeyi şaşırtmışsa da talep reddedilmişti. Prinzing zorunlu avukatları baskı altında tutmaya çalışıyordu, ama Künzel bu bilgiyi de sanıkların seçilmiş avukatlarına iletti. Heldmann'ın sunduğu 85. reddi hakim talebinin temelinde bu durum yatıyordu. Prinzing, 20 Ocak'ta istifa etti. Federal Yargıç Mayer, üçüncü ceza dairesinden dördüncü ceza dairesine tayin edildi. Savunma, davanın durdurulması gerektiğini söylüyordu, çünkü 'yasadışı yargıçlar', 'yasadışı' kararlar almışlardı. Fakat Eberhard Foth mahkemeye başkanlığına atandı ve davaya devam edildi.

Prinzing'in istifası, aslında bir pirus zaferiydi. Yüzeysel bakıldığında dava, 'her türlü kötülükten arınmış' görünüyordu, gerçekteyse gerek tutukluluk, gerekse avukatların çalışma koşulları yeni mahkeme başkanıyla daha da sertleşmişti. Yeni çıkarılan Anti Terör Yasaları da ona yardımcı oluyordu.

1976 Mayıs başlarında Ulrike Meinhof'la Axel Azzola telefonla görüştüler; Meinhof'un bir sürü fikri vardı. İzledikleri yeni stratejinin sunarmış gibi göründüğü imkânların heveslendirdiği Meinhof ve avukatı, şimdiden sonra ne yapmaları gerektiğini konuştular. Bazı Batı Avrupa ülkelerinden çok sayıda avukatın oluşturacağı bir heyet, Cenevre'de yapılacak devletler hukuku konferansına katılmalı, konferansın, Almanya'da siyasal tutuklulara uygulanan tecrit koşullarını kınaması için çalışmalıydı. Ulrike Meinhof, RAF'ın Stockholm baskınıyla kurtarmak istediği 26 tutukludan biri olduğu için, bu davanın görüldüğü Düsseldorf Yüksek Eyalet Mahkemesi'ne tanık olarak çıktığında, burada yaşadığı tutukluluk koşullarından söz edebilecekti. Ayrıca Stammheim Davası'nda Vietnam'la ilgili delil toplama talepleri için Willy Brandt'ın mahkemeye çağrılması mümkün olacakmışcasına hazırlanıyordu. Ve 'baş tanık' Gerhard Müller'in mahkemeye çıkacağı gün de yaklaşmaktaydı; Müller'in öldürdüğü polis memuru Norbert Schmidt olayım Federal Savcılık, Stammheim sanıklarının üzerine atmıştı. Meinhof, Müller'in bu davadaki kuşkulu rolünü açığa çıkarmayı planlıyordu.

Kızıl Tugaylar'ın (BR, Brigate Rossa) avukatı İtalyan Giovanni Capelli, 7 Mayıs Cuma günü Stammheim'da Ulrike Meinhof'u ziyaret ederek bir saat görüştü. Kızıl Tugaylar'ın iletişim içinde olmak is-

tediğini bildiren avukatla, İtalya'daki tutukluluk koşullarından söz ettiler. İtalya'da tutuklular tecrit koşullarında yaşamıyor, hapisanelerde siyaset yapmaya devam ediyorlardı. Sadece (Kızıl Tugaylar'ın kurucusu olduğu tahmin edilen) Renato Curcio, tek kişilik hücrede kalıyordu. RAF'ı savunmak için uluslararası bir avukatlar komitesinin kurulmasıyla ilgili olarak da konuştular. İngilizce tartıştıkları ve onları dinleyen siyasi gözetmenler olduğu için, görüşme yer yer biraz zor geçti. Fakat Ulrike, İtalyan avukatın üzerinde 'canlı' bir izlenim bırakmıştı, 'her türlü konuya açık'tı. "Yeniden görüşmek üzere sözleştik. Yaşamak isteyen biri gibi davranıyordu."[295]

295) Ulrike Meinhof'un son ziyaretçisi Capelli oldu.

ÖLÜM

Stuttgart-Stammheim, Mayıs 1976

"Özgürlük ancak kurtuluş uğruna mücadele içinde mümkündür."

Ulrike Meinhof, her zamanki gibi kahvaltı için verilen kahveyi almaya hücre kapısına gelmemişti. İnfaz koruma memuru Grossmann içeriye baktı. Meinhof'un bedeni pencere parmaklığında bir ilmiğin ucunda cansız asılı duruyordu. Düğüm boynunu kırmıştı. Yüzü solgun ve zayıftı, kahverengi gözleri yarı açıktı. Açık gri bluzunun kolları yukarı kıvrılmış, bluz, siyah fitilli kadife pantolonun içine sokulmuştu. Ayağında siyah çoraplar vardı. Sağ ayağı havada boşluktaydı; sol topuğu, arkası kapıyı dönük bir sandalyeye değiyordu. Ulrike Meinhof'un bedeni soğuk ve katıydı. Kollarında ölüm lekeleri belirmeye başlamıştı.

Nöbetçi hücre kapısın kapatıp yönetime ve doktora haber verdi. 9 Mayıs 1976, Pazar günü, saatler 7.34'ü gösteriyordu. Ölüm sebebi altı dakika sonra Dr. Henck tarafından saptanmıştı: boğularak ölüm.

Bir gün önce hava çok sıcaktı. Dört tutuklu, diş tedavilerinin doğru dürüst yapılmasını sağlamak için aralarında sözleşmişlerdi. Önce Ulrike Meinhof'la Jan-Carl Raspe'nin tedavileri yapılacaktı. Biraraya gelebildikleri kısa süreleri -günde iki kez yarımşar saat- koridorun bir köşesinde çoğu kez yerde otururak geçiriyor, Gramsci ve Lenin, siyasal bilinçle devrimci kimlik ilişkisi üzerine tartışıyorlardı. Nöbetçi memurlardan biri tutukluların güldüklerini not etmişti. Ulrike Meinhof Cumartesi öğleden sonra diğerleriyle yukarıya, çatıdaki kafese çıkmadı. Hava çok sıcak olduğu için hücresine dönmeyi tercih etmişti.

Cumartesi akşamı Ulrike Meinhof'la Gudrun Ensslin hücre pencerelerinden bağırarak konuşmuşlar, birbirlerine Stammheim'ın üzerinden geçen helikopteri göstermişlerdi. Saat 22'yi biraz geçe infaz koruma memurları Frede, W. ile E., her zaman yaptıkları gibi Meinhof'tan florosan lambayla ampulü aldılar; ancak bu koşulda geceleri elektrik kesilmiyordu. Bu önemliydi, çünkü hücrelerde yazın bile geceleri soğuk olduğundan tutuklular elektrikli battaniye kullanıyorlardı. Üç infaz koruma memuru yerlerine çekildiler. W. zemin katta çalışıyordu, E. ise Raspe ve Baader'in kaldığı erkekler bölümündeydi. 7. katın kadınlar bölümünde Renate Frede tek başına görev yapmaktaydı.

Daha sonra Gudrun Ensslin Ulrike Meinhof'un hücresinden daktilo sesi, ardından da müzik duymuştu. Gece yarısından sonra herhangi bir saatte Ulrike Meinhof öldü.

Saat 8:15'te, ölü bulunduktan yaklaşık kırk dakika sonra, 719 numaralı hücreye 13 kişi doluştu: Eyalet Kriminal Daire memurları, Stuttgart Kriminal Polis memurları, hapishane müdür yardımcısı, polis fotoğrafçısı, Stuttgart savcılığının raportörü, Eyalet Adalet Bakanlığı İnfaz Bölümü başkanı, hapishane doktoru, ikisi erkek biri kadın olmak üzere üç infaz koruma memuru. Muhtemel izler böylece ortadan kaldırılmış oldu. Ulrike Meinhof hâlâ solgun ve zayıf pencere parmaklığında sallanıyordu.

Masasının üstü kitap ve dergilerle doluydu. Ludwig Wittgenstein'ın *Felsefi Gramer*'inin 84/85. sayfası açıktı. Masanın solunda kâğıt geçirilmemiş bir daktilo vardı. Yerde sağ tarafta portatif bir televizyon ve radyo duruyordu. Pencere parmaklığında bir jimnastik bantı asılıydı. Duvarlara onlarca siyasal gazete makalesi yapıştırılmıştı. Kapağı açık klozetin içi simsiyah is bağlamıştı, çünkü yazdığı veya gelen bazı notları el konmadan önce yakmayı tercih ediyordu.

Saat 9'da gardiyanlar Gudrun Ensslin'i, erkeklerin koridoruna, Jan-Carl Raspe ve Andreas Baader'in yanma götürdüler. Üçü orada kadınlar bölümünden gelen gürültüleri duymuşlardı. Nihayet bir infaz koruma memurundan neler olduğunu öğrendiler. Hapishane doktoru Dr. Henck geldi, Meinhof bir an düşüncesizce hareket edip canına kıymış olmalıydı. Grup çok küçüktü ve elbette bu durum, grup içinde bazı gerilimlerin ortaya çıkmasına sebep oluyordu. Tutuklular doktorun yorumuna şiddetle karşı çıktılar. Ulrike'nin bir süredir kendisini iyi hissettiği, doktorun dikkatini çekmemiş miydi? Bunun üzerine Dr. Henck, onların çok büyük özdisipline sahip insanlar olduklarını ifade etti. Böyle bir şey daha önce hiç görmemişti.

Ensslin, Baader ve Raspe'nin arkadaşlarını görmelerine izin verilmedi. Tutuklular, avukatlar gelinceye kadar cesedin hapishanede kalmasını talep etmişlerdi. Fakat ilk avukat gelmeden kısa süre önce, saat on bir sularında "teneke küvet aceleyle buradan taşındı" (Ensslin).

Baden-Württemberg Adalet Bakanlığı -Croissant Hukuk Bürosu'nun, Süddeutsche Rundfunk'tan öğrendiğini söylediği iddiasına göre, medyaya haberi veren Müşteşar Horn ve Bakanlık Müdürü Kurt Rebmann'dı – saat 9.20'de Ulrike Meinhof'un intihar ettiği haberini yaydı. Oysa Stuttgart Belediyesi Adli Tıp Enstitüsü'nün müdürü Profesör Joachim Rauschke, cesedi incelemeye saat 9.25'te başlamıştı. Basının büyük çoğunluğu istendiği şekilde tepki verdi. Alman Basın Ajansı (dpa) saat 9.34'de şu haberi geçmişti: "Kendini asmak suretiyle intihar etti."

Stammheim Davası ve tutuklularla herhangi bir ilgisi bulunmayan Federal Savcı Felix Kaul, Meinhof'un ölü bulunmasından beş saat sonra "belli gerilimler"den, "derin anlaşmazlıklar"dan ve tutuklular arasında, Ulrike Meinhof'un intiharına sebep olan "belli bir yabancılaşma"dan söz etti. Ulrike Meinhof, Baader'in "katıksız bir suçlu" olduğunu fark etmiş ve bu, "farkına varış, RAF'ın şef ideoloğu-

nu [...] ölüme götürmüş"tü. Savcı Kaul, Ensslin'le Meinhof arasındaki anlaşmazlığı mektuplarla kanıtlamaya çalıştı, fakat sonra bu mektupların daha eski tarihlerde yazıldığı ve intihar için herhangi bir sebep oluşturmadığı ortaya çıktı.

Ulrike Meinhof'la Gudrun Ensslin aralarındaki anlaşmazlığı en geç Mart 1976'da, yani Ulrike Meinhof'un ölümünden iki ay önce sona erdirmişler ve bu durumu diğer tutuklulara 'info'larla bildirmişlerdi. Bize ne olduğunu kendimiz bile kavrayamadık, diye yazmıştı Ulrike Meinhof.[296] Gudrun Ensslin ise 14 Mart'ta ekledi, "birinin diğerini neredeyse öldüreceği" raddeye gelen kavgaların sebebi, kendilerine ne olduğunu "anlamadan" önce onlar için de bir "muamma"ydı.[297] Ulrike Meinhof'un ölümünden en az iki ay önce anlaşmazlığa son verilmişti. Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin ve Jan-Carl Raspe'nin, daha eski hücre aramalarında el konmuş 13 mektubundan bazı bölümler medyaya sızdırıldı. Bu mektuplardan sadece üçü Ulrike Meinhof'a aitti.

Mayıs 1976'da basında alelacele çıkan haberlerin, Nisan 1972'de Ulrike Meinhof'un öldüğü yönünde yanlış bilgiden kaynaklanan haberlere benzemesi ilginçtir. O zaman da Meinhof'un intihar ettiği varsayılmıştı. Bugün 1976'da da, neredeyse bütün gazeteler, "tamamen yanlış yola saptığını [...] anladığı"nı (*Frankfurter Rundschau*),[298] "her şeyi yanlış yaptığı"nı (*Die Zeit*),[299] "gözlerinin önünde [...] anlamsızlık (*Der Spiegel*)[300], "yılgınlık nedeniyle öldüğü"nü (*Stern*)[301] yazıyordu.

Stuttgart Mahkemesi'nde bilirkişi olarak görev yapan psikiyatrist Wilfried Rasch, 20 Mayıs 1976'da, yani Meinhof ölmeden kısa süre önce, "Stammheim'da tutukluluk koşulları kesinlikle intiharı teşvik etmektedir" tespitinde bulunmuştu. Rasch'a göre tutukluluk koşulları "dayanılmaz"dı. Kitapların, televizyonun veya gazetelerin, canlı sosyal iletişimin yerini alması imkânsızdı. Önemli olan, sıkı tecritin kaldırılması, en azından "tecritin en kötü etkilerinin

296) Ulrike Meinhof, Mart 1976 tarihli 96 numaralı mektup, ed. Pieter Bakker Schut, *das info: RAF'lı Tutukluların Mektupları: Dokumente*, Kiel: Neuer Malik Verlag, 1987, s. 255-256.
297) Gudrun Ensslin, 14 Mart 1976 tarihli ve 98 numaralı mektup: Ed. Bakker Schut, *das info*, s. 260.
298) *Frankfurter Rundschau*, 15 Mayıs 1976.
299) *Die Zeit*, 14 Mayıs 1976.
300) *Der Spiegel*, 17 Mayıs 1976.
301) *stern*, 20 Mayıs 1976.

[...] ortadan kalkması için en az 15-20 siyasi tutuklunun" biraraya konmasıydı.[302]

8 Mayıs'ı 9 Mayıs'a bağlayan gece olup bitenler hakkında söylenenler birbiriyle çelişiyor. Hapishane doktorundan adalet bakanlığına, hapishane yönetiminden federal savcılığa kadar bütün adalet mekanizması, Ulrike Meinhof'un canına kıydığını iddia ediyordu. Buna göre havludan şeritler kesmiş, sandalyenin üzerine çıkmış, 4 santimetre enindeki kumaş şeritleri ip haline getirip tel örgünün sadece 9 milimetrelik aralığından herhangi bir alet kullanmadan sokup geri alarak oluşturduğu ilmeği boynuna geçirdikten sonra sandalyeden atlamıştı. Oysa polis tarafından çekilen fotoğrafta da görüldüğü gibi, Ulrike Meinhof'un bir topuğu sandalyeye değmekteydi. Sadece 40-45 kilo -ilk otopsiyi yapanların verdiği kilodur bu- ağırlığı olan biri kendisini bu biçimde nasıl asabilir?

Adli makamların ve federal hükümetin aksine Meinhof'un yakınları, avukatları bazı doktorlar ve bir uluslararası araştırma komisyonu, gece hücresine giren birileri tarafından boğulduktan sonra henüz canlıyken -belki de bilincini yitirmişken- asıldığına inanıyorlardı, en azından bu yönde ciddi kuşkuları vardı. Belki de boynuna geçirdikleri ilmek fazla büyük olduğu için vücudunu alttan bir sandalye koyarak sabitlemişlerdi.

1977'de, hapishanenin, denetlenmeyen ikinci bir merdiven boşluğu olduğu ortaya çıktı. Ayrı girişi olan bu merdiven, yedinci kata Ulrike Meinhof'un hücresinin hemen yanına çıkıyordu. Ellerinde anahtarla bu merdiven boşluğuna gelen yabancılar, nöbetçilere görünmeden Ulrike Meinhof'un hücresine ulaşabilirlerdi. İşte bu 'yabancılar'ın, o akşam Stammheim'a ne getirdiğini kimsenin bilmediği o helikopterle geldikleri düşüncesi ortaya atıldı. Ulrike Meinhof'un yaşamaktan vazgeçerek intihar ettiği iddiasına karşı; ağır tutukluluk koşullarının yol açtığı hasarlara rağmen devrimci coşkusunu hep yeni hedeflere yönelten bir kadın için intihar sahnelendiği söyleniyordu.

Derhal otopsi yapılmasını isteyen Profesör Rauschke, hastaneye, Stuttgarter Bürgerhospital'e kadar cenaze arabasını takip etti. Burada Tübingen Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nün müdürü Profesör

302) Prof. Wilfried Rasch, Röportaj, 20 Mayıs 1976 tarihli *stern*. Bkz. Adalet Bakanı Traugott Bender (CDU), Stuttgart, 10 Mayıs 1976, ses bandı kopyası.

Hans Joachim Mallach'la birlikte, saat 11.45'ten 13.45'e kadar Ulrike Meinhof'a otopsi yaptı. Otopsiyi Yargıç Baier, Savcı Heissler, Eyalet Kriminal Dairesi'nden bir başkomiser, Eyalet Kriminal Polisi Stuttgart II'den iki komiser ve bir memur izlemişti. Ne Meinhof'un avukatları, ne de güvenilir bir doktor çağrıldı. Sonuç: 'hiç kuşkusuz' boğularak ölüm.

Profesör Rauschke, 1975'te Sigfried Hausner'in otopsisinde, ağır dipçik darbelerinin kafatasında sebep olduğu yaralanmaları görmemiş, aynı yıl birkaç metre uzaktan izleyerek verdiği raporda, Stammheim tutukluları için 'duruşmaya katılabilecek' durumda olduklarını açıklamıştı. Profesör Mallach (NSDAP üyelik numarası 915 49 86), Hitler'in Muhafız Tümeni Waffen SS'in üyesiydi. Daha sonra SS-Panzer Tümeni Hitler Gençliği'nde grup liderliği de yaptı. 1945'ten sonra da 'faşist' arkadaşlarıyla temasını sürdüren Mallach, oğullarının ifadesine göre, Federal Cumhuriyet'te demokratik olan her şeyi aşağılıyordu. Ulrike Meinhof'un cesedi üzerine eğildiğinde kolunda bir yara izi ortaya çıktı; savaştan sonra SS'in işareti olan kan grubunu yazdırdığı dövmeyi sildirmişti. 1 numaralı devlet düşmanının ölü olarak önünde yatması onun gözünde bir zaferdi. 1977'de gizlice Ensslin, Baader ve Raspe'nin ölü maskelerini yapıp çelik kasasına koydu.[303]

Saat 17.00'de Ulrike Meinhof'un cesedi mezarlığa, Stuttgarter Pragfriedhof'a getirildi, başında 16. Polis Karakolu'nun memurları bekliyordu. Aynı anlarda Meinhof'un avukatları Axel Azzola, Michael Oberwinder ve Wienke ölüyü görme ve otopsiyi kontrol etme mücadelesi veriyorlardı.

Bu arada iki komiser Baader, Ensslin ve Raspe'ye gitmişlerdi. Andreas Baader, "Sizinle konuşacak bir şeyim yok. Defolun!" diyerek onları hücresinden kovdu. Jan-Carl Raspe'ye, Meinhof'tan intihar edeceğine ilişkin herhangi bir şey duyup duymadığını sordular, "Kesinlikle hayır," diye cevapladı soruyu; "bu konuyla ilgili söyleyecek başka bir şey yok." Gudrun Ensslin ise hücresinden çıkmayı reddetmişti.

Daha o gün avukatlar Croissant, Heldmann, Oberwinder, Schily, Ströbele ve Azzola üç uluslararası avukat, bir doktor ve Wienke, Stuttgart'ta yaptıkları basın toplantısında federal savcılığın intihar

303) Jürgen Dahlkampf, "Trophaeen für den Panzerschrank", *Spiegel*, 42/2002.

tezini kuşkuyla karşıladıklarını açıkladılar. Otto Schily, devlet güvenlik makamlarıyla yaşadıkları tecrübelerden sonra 'son derece dikkatli' olmaları gerektiğini söyledi. Federal savcılığın bu kadar erken söylentiler yaymaya başlaması 'ürkütücü'ydü. Otopsinin aceleye getirilmesi 'şüpheli'ydi, ölüm zamanıyla delillerin soruşturulması arasında 'anlamlı bir ilişki' vardı. Meinhof'un ölümünden arkadaşlarını sorumlu tutmak "kötü, propagandaya hizmet eden bir numara"ydı. Meinhof'un, savunmanın içerik itibariyle atağa geçtiği bir anda ölmesi dikkat çekiciydi. Croissant, Ulrike Meinhof'un ölüm sebebi ve koşullarını ortaya çıkarmak için uğraşacağını ve bu amaçla uluslararası bir araştırma komisyonu kuracağını açıkladı. Hans-Heinz Heldmann: "Grup içinde, temel nitelikte çelişkiler, herhangi bir dargınlık ya da gerilim yoktu. Tersine, grup üyeleri arasındaki ilişkiler yoğun, sevgi dolu, disiplinli ve özgürdü."

Dört tutuklu arasında içeriksel farklılıklar da yoktu. Ölümünden dört gün önce Ulrike Meinhof, avukat Oberwinder'le deliller ve savunma stratejisi üzerine tartışmıştı. "Sert geçen bir tartışma" içinde Meinhof, Oberwinder'e, kendisinin de tamamen inandığı "grubun pozisyonu"nu anlattı. Oberwinder'e göre, "Bayan Meinhof'un grubun politikasından ayrılacağının veya bu politikayla arasına mesafe koyacağının en ufak belirtisi bile yoktu".

Federal Savcılık, grup üyeleri arasındaki ilişkinin sarsıldığını, hergün hapishanede bulunan hapishane doktoru ve gardiyanlardan başka kimden öğrenebilirdi? Fakat ne hapishane doktoru, ne de gardiyanlar ilk ifadelerinde bu yönde tek sözcük etmişlerdi. *Stern* muhabirinin, Baden-Würtemberg Adalet Bakam Traugott Bender'e, "Eğer Karlsruhe [Federal Savcılık –yazarın notu] tarafından grup içinde gerginlik olduğu fark ediliyorsa, bu gerginliğin hapishanede de görülmesi gerekmiyor muydu?" sorusuna bakanın cevabı şu olmuştu: "Grup içinde herhangi bir gerginlik varsa, şayet olmuşsa, kesinlikle eski, çok eski tarihlidir ve şimdiye kadar, bugün burada bizi meşgul eden reaksiyona yol açmamıştır." Meinhof'un diğer tutuklulardan uzaklaşıp uzaklaşmadığı sorusunaysa, "Benim bu konuda herhangi bir bilgim yok," cevabını vermişti.

Kadın infaz koruma memuru Renate Frede, ifadesinde şunları söyledi: "Bayan Meinhof'un herhangi bir intihar niyeti ifade ettiğini hiç duymadım." Gözetim bölümü memurlarından Bubeck, "Bayan Meinhof'un burada bulunduğu üç yıl içinde, ne ben onunla, ne de o

benimle özel herhangi bir şey konuştuk," dedi. Memur, Meinhof'la Baader arasındaki gerginliklerden, kendisinin tutukluları diğer gardiyanlardan daha sık görmesine rağmen, herhangi bir bilgisi olmadığını söyledi. Baader'in Meinhof'a "sık sık bağırdığı" doğruydu, fakat Baader, başkalarına da, örneğin Ensslin'e, avukatlara ve yargıca da bağırıyordu.

Ulrike Meinhof öldükten sonraki gün 719 numaralı hücre kriminal polis tarafından beş saat boyunca arandı. Sabahleyin Wienke Zitzlaff, Anja Röhl, Michael Oberwinder ve Klaus Croissant gelmişler, Ulrike Meinhof'un cesedini ve hücreyi görmek, ayrıca ona ait eşyaları almak istemişlerdi. Sadece Oberwinder'in hücrenin önündeki koridora kadar gelmesine izin verilmiş, diğerleri içeri alınmamıştı. Eyalet Kriminal Dairesi'nin açıkladığı gibi, arama, sadece Meinhof'un bırakmış olabileceği veda mektubunu bulmak amacıyla yapılmamıştı -bunun için geç kalınmıştı zaten-, asıl amaç, avukat Croissant'a karşı kullanılabilecek belgeleri ele geçirmekti. Veda mektubu yoktu. Görevliler hücreden Ulrike Meinhof'un daktilosu, bir ampul, mektuplar, yazılar, kopya kâğıtları üzerine not alınmış ve not alınmamış gazete makaleleri, kitap fotokopileri, bildiriler, diğer tutukluların ve avukatların belge ve mektuplarını çıkardılar;[304] bunların dışında küçük, yaklaşık 10 santimetre boyunda bir kâğıt makası, 21 santim boyunda bir yemek bıçağı, 2 metre uzunluğunda siyah-kırmızı bir egzersis lastiği ve mavi kareli bir mutfak havlusuna el kondu. Şerit parçaları bu havludan kesilmişti. Diğer tutuklular, Ulrike Meinhof'un siyah dosya içinde her zaman yanında taşıdığı yazılarının kaybolduğunu iddia ettiler.

Meinhof'un cesedi resmi olarak pazar günü öğleden sonra alınabilirdi. Ama yakınlarına ve avukatlarına cesedin nerede olduğu ancak pazartesi günü söylendi. Wienke, Anja Röhl ve Klaus Croissant, Pragfriedhof'a gittiler. Ölü bulunduktan 30 saat sonra Meinhof'un cesedini morgta görebileceklerdi. Dört yıldan beri nöbetçilerin bulunmadığı ilk 'ziyaret'ti bu.

11 Mayıs'ta Wienke Zitzlaff'ın isteği üzerine Ulrike'nin cesedine yeniden otopsi yapıldı. Hamburg Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nün müdürü Profesör Dr. Werner Jansen, yeniden otopsinin

304) LKA BW Az.: 811/3, Arama raporu, Stuttgart-Stammheim, 10 Mayıs 1976.

"son derece kısıtlı bilgilenme imkânı" sağladığı konusunda Wienke'yi bilgilendirmişti. O ve Başhekim Dr. Jürgen Schröder, cesedi dıştan incelemişler ve sonra ilk otopsiden kalan 65 cm. uzunluğundaki dikişi açmışlardı. Göğüs ve karın kısmında ilk otopsiden kalan kanlı ve nemli selüloz parçaları buldular. Cesedin beyni ve bazı organlarıyla organ ve doku parçaları yoktu. Tırnakları kesilmişti. Profesör Jansen, tırnaklarda bazı izler bulunup bulunmadığını, diğer otopsi sonuçları gibi, hiçbir zaman öğrenemedi. Üzerinden fazla zaman geçtiği için belli incelemeler hiç yapılamamıştı. Profesör Jansen'm değerlendirmeleri ihtiyatlıydı: "Yeniden otopsinin değerlendirilebilir bulgularına göre Bayan Meinhof'un ölümü asılma nedeniyle gerçekleşmiştir. [...] Asıldığı anda" Ulrike Meinhof yaşıyordu. Ama bu asılma anında bilincini kaybetmediği anlamına gelmezdi. "Sonuç olarak" diyordu, ancak ilk otopsi sonuçları ve otopsi sonrasında yapılan laboratuvar incelemelerinin sonuçları hakkında kendisine bilgi verilirse, ölüm sebebi üzerine değerlendirme yapabilecekti. Bu hiçbir zaman gerçekleşmedi. Savcı Heissler, Mallach ve Rauschke'ye Jansen'm sorularına cevap vermeyi bile yasaklamıştı. Jansen'ın incelemelerinin sonucu medyada, ilk otopsinin doğrulanması olarak yorumlandı.

Ölümünden sadece iki gün sonra Ulrike Meinhof'un hücresi beyaza boyandı, oysa daha 1975'te yenilenmişti. Hücrenin neden kapatılmadığına şaşıranlardan biri de Erich Fried'di: *"Silinmemesi için tek bir izin bile/çünkü araştırmalar başlar böyle: Korunur kanıtlar dikkatle/[...] Nasıl sahnelerdi acaba Brecht bunu/nasıl gösterirdi hücrenin ne kadar güzel olduğunu/her şey temizlenmiş, boyanmış beyaza./Şimdi tek bir iz bile yok orada."*

Cevaplanması gereken bir sürü soru vardı. Saat 8.30 sıralarında hücreye ilk girenlerden biri olan hapishane müdür yardımcısı Schreitmüller, neden asılı duran Meinhof'un altında sandalye olmadığını söylemişti. Polis fotoğraflarında görülen sandalye neden yumuşak şiltenin üzerinde pek de sağlam olmayan biçimde duruyordu. İnsanın kendisini asması için hiç de ideal bir konstrüksiyon değildi bu. Eğer Meinhof'un bir ayağı sandalyenin üzerindeyse, otopsiyi yapanlar neden Meinhof'un "pencere parmaklığına asılı" olduğunu yazmışlardı.

İddiaya göre Ulrike Meinhof, ışık kaynağı olarak televizyonu kullanmıştı, fakat ceset bulunduğunda televizyon kapalıydı, lamba da

yanmıyordu. Meinhof tarafından hücrede saklandığı söylenen ampulün üzerinde Meinhof'un parmak izleri yoktu. İlmeğin uzunluğuna ilişkin farklı verilerin sebebi neydi? İç boyun organlarının durumu hakkında farklı ifadeler ne anlama geliyordu? Meinhof'un alt bacak bölgesindeki çürükler ve kalçasındaki sıyrıklar nasıl oluşmuştu? Hiperemiler, akciğerlerde penetrasyon, kıkırdakların durumu ve kas kanamaları söz konusuydu. İlk otopside neden bazı araştırmalar yapılmamıştı? Ulrike Meinhof asıldığında yaşayıp yaşamadığını en hızlı biçimde ortaya çıkaracak olan histamin testi neden yapılmamıştı? Hücresindeki kesici alet olarak bulunan bıçak ve makasta havlu artıklarına rastlanmazken, Meinhof mutfak havlusundan nasıl şerit kesmiş olabilirdi?

Klaus Croissant ve Uluslararası Siyasi Tutukluları Savunma Komitesi, soruşturma ve otopsi sonuçlarında görülen tutarsızlıkları incelemek için uluslararası bir komisyon kurulmasını talep ettiler, çünkü Alman makamları, ne bağımsız Alman ve yabancı doktorları görevlendirmeyi, ne de soruşturma sonuçlarını hızlı ve tam olarak hizmete sunmayı kabul ediyordu. Tepkilerden biri Croissant'ın, 16 Temmuz 1976'da, Ulrike Meinhof'un ölümünden iki ay sonra ikinci kez tutuklanması oldu. Federal savcılıkla sıkı ilişkisinden övgüyle söz edilen Savcı Heissler'in öyle acelesi vardı ki onu akşam yemeğini yediği bir restoranda tutuklatmıştı.

Stuttgart savcılığı 10 Haziran 1976'da Ulrike Meinhof'un ölümüyle ilgili soruşturmayı durdurdu. Meinhof'un "kuşkuya yer bırakmayacak" intiharının sebebi, dava arkadaşlarıyla arasındaki "derin görüş ayrılıkları" olabilirdi. Bunun üzerine çok şiddetli protestolar oldu. Profesör Axel Azzola, Meinhof'un ölümünden federal savcılığın ve Stuttgart Yüksek Eyalet Mahkemesi İkinci Ceza Dairesi'nin sorumlu olduğunu söyleyerek, "İntihar yok, kovalayanlar ve kovalananlar var," dedi.

Uluslararası Siyasi Tutukluları Savunma Komitesi, sonunda kendi bünyesinde bir Uluslararası Araştırma Komisyonu kurdu. Fransa, Danimarka, Yunanistan, Kuzey İrlanda ve Almanya'dan bir hukukçu, bir sosyolog, bir psikiyatrist, üç yazar ve gazeteci, bir fizikçi ve bir din adamından oluşan komisyon, Ulrike Meinhof'un ölümünü incelemekle görevlendirilmişti. Komisyonun çalışması Cenevre'de BM İnsan Hakları İçin Uluslararası Birlik Genel Sekre-

teri hukukçu Denis Payor ve Roma'da uluslararası hukuk profesörü Lelio Basso tarafından destekleniyordu. Adları açıklanmayan başka Batı Alman ve uluslararası bilimciler de komisyonla çalışıyorlardı. Fakat komisyon, Ulrike Meinhof'un ölümüyle ilgili araştırma sonuçlarının tamamını Alman makamlarından hiçbir zaman alamadı. Otopsiyi yapan Mallach, Rauschke ve Pfeifer, kendilerini görevlendiren makamın koyduğu konuşma yasağını bahane ettiler. Komisyona ifade veremediği için sadece, hapishane doktoru Henck'in üzgün olduğu görülüyordu. Komisyon, Ulrike Meinhof'un ölümüyle ilgili raporunu ancak 1978 sonunda açıklayabildi. Şu sonuca varmıştı: "Devlet kurumlarının, Ulrike Meinhof'un kendisini asarak intihar ettiği yolundaki iddiası kanıtlanmamıştır ve komisyonun yaptığı araştırmaların sonucu, Ulrike Meinhof'un kendisini asmış olamayacağına daha yakın durmaktadır." Komisyon, "Meinhof'un asıldığında ölmüş olduğu kanaatindedir ve bu ölümle ilgili olarak üçüncü şahısların müdahalesinin olduğu yönünde kaygı verici ipuçları bulunmaktadır".[305]

Federal Almanya'da durum daha da tırmanmıştı. 7 Nisan 1977'de RAF-'Ulrike Meinhof Komandosu', Federal Başsavcı Siegfried Buback'la şoförleri Wolfgang Göbel ve Georg Wurster'i öldürdü. Komitenin Almanya'da zaman zaman büro olarak kullandığı Croissant'ın ofisi, teröristlerin 'koordinasyon noktası' olarak görülüyordu, hatta Alman İşverenler Sendikası Konfederasyonu'nun başkanı Hanss-Martin Schleyer'in öldürülmesiyle de bağıntılandırıldı. Ulrike Meinhof'un ölüm sebebini açıklığa kavuşturmak için inatla uğraşan ve son olarak Meinhof'un ölümüyle ilgili bütün belgeleri incelemek üzere mahkeme kararı çıkartmaya çalışan Croissant, 1977'de meslekten men edildi. Ceza Yasası'nın 129. maddesi kapsamında suç örgütüne üye olduğu kuşkusuyla -somut olarak müvekkillerini desteklemek ve kamuoyu çalışması yapmakla suçlanıyordu- üçüncü kez tutuklanma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Croissant, Temmuz 1977'de Fransa'dan siyasi sığınma hakkı istedi. Fakat konuyla igili şiddetli tartışmalara sahne olan Fransa, Federal Al-

305) Uluslararası Araştırma Komisyonu (Ed.), *Der Tod Ulrike Meinhofs. Bericht der Internationalen Untersuchungskommision*, Tübingen: iva-Verlag bernd polke 1979 (gözden geçirilmiş 2. baskı) [Orijinali: *la mord d'Ulrike Meinhof, rapport de la commission internationale d'enquete*, Paris: Francois Maspero 1979], s. 5-6.

man hükümetinin büyük baskısı sonucu Croissant'ı sonbaharda Almanya'ya teslim etti. 17 Kasım 1977'de Gudrun Ensslin, Andreas Baader ve Jan-Carl Raspe öldükten bir ay, Ulrike Meinhof'un ölümünden 18 ay sonra avukatları Klaus Croissant, Stammheim'de tutuklu olarak yatmaya başladı.

Çeşitli Avrupa ülkelerinden birkaç düzine hukukçu, bilimci ve yazar tarafından desteklenen Uluslararası Siyasi Tutukluları Savunma Komitesi, Ulrike Meinhof cinayeti sebebiyle Federal Almanya'ya karşı Mart 1977'de hazırladığı dava dilekçesinde, isyan bastırma (Counter-Insurgency) konusunda ABD'nin yeni yöntemleri hakkında ayrıntılı bilgiler verdi. Komiteye göre Ulrike Meinhof, çeşitli haber alma teşkilatlarının işbirliği sonucu öldürülmüş olabilirdi. Bu cinayet, "bir haberalma servisi tarafından yapılandırılmış, RAF'la mücadele stratejisi" kapsamında görülebilirdi.

Cinayet mi intihar mı? Kendi başına intihar versiyonu bile yeterince dehşet vericidir. Anayasa ölüm cezasını da, devletin sistematik biçimde tutuklularm sağlığını bozmasını da kabul etmez. Anayasada intikam yoktur. Ulrike Meinhof'un öldürülmüş olabileceği kuşkusunun bugüne kadar sürmesinde, yetkili makamların Meinhof'un cesediyle ilgili işlemlerde gösterdiği kibirli küstahlık, profesyonellikten uzak tavırlar ve telaşın da payı vardır. Federal Hükümet, Federal Başsavcı ve Federal Kriminal Daire tarafından yapılan açıklamalar, devletin, böyle bir şey yapabileceğini aklından bile geçirmeyen insanların bile şüpheye düşmelerine sebep olmuştur. Devletin en yetkili temsilcilerinin yakın geçmişte sarf ettiği sözler bazılarının gözünde özel bir anlam kazanmıştır. Federal Adalet Bakanı Hans-Jochen Vogel, Aralık 1974'te şöyle demişti: "Yaşama hakkı da mutlak değildir. Eğer öyle olmasaydı, hukuk devleti son derece önemli bir anda felce uğrardı." Mart 1975'te başbakan Helmut Schmidt, parlamentoda, "Öldürmekten ürkmemesi gereken bir devletin sert müdahalesi"nin söz konusu olduğunu ifade etti. Federal Başsavcı Buback Şubat 1976'da şu sözleri sarf etti: "Yetki düzenlemesine ihtiyacımız yok, devletin güvenliği, Herold [Federal Kriminal Daire] ve benim gibi konuyla ilgili kişilerin devletin çıkarlarını gözetmesiyle sağlanır; biz her zaman bir yolunu buluruz."[306]

306) Federal Başsavcı Siegfried Buback, röportaj, *Der Spiegel*, 16 Şubat 1976.

Ulrike Meinhof'un öldüğü gün, Stammheim Hapishanesi'nin avlusunda 55 tutuklu havalandırmadan sonra hücrelerine dönmeyi reddettiler. Stammheim, Hamm ve Moabit gibi hapishanelerin önünde gösteriler yapıldı. Berlin, Münih, Frankfurt am Main gibi Batı Almanya'nın birçok yerinde polisle çatışmalar oldu. Frankfurt'taki çatışmada bir polis molotof kokteyliyle ağır şekilde yaralandı. Roma, Mailand, Barselona, Zürih, Lille, Toulouse, Kopenhag ve daha birçok şehirde içi boya dolu torbalar atıldı. Fakat bazı yerlerde Höchst, Bosch ve Volkswagen gibi Alman sermaye gruplarına ve Alman büyükelçilik binalarına bombalı saldırılarda bulunuldu. Latin Amerika'da bile protestolar ve dayanışma gösterileri vardı.

Aralarında Simone de Beauvoir, Jean-Paul Sartre, Gilles Deleuze ve Marguerite Duras'mn bulunduğu 14 Fransız yazar ve entelektüel "trajik olaylardan dehşet duydukları"nı ve "demokratik olduğunu iddia eden" bir rejime "yakışmayan" uygulamaların kendilerine "Nazizmi" hatırlattığını açıkladılar. Ulrike Mainhof'un ölümünün tam olarak aydınlatılması ve "diğer sanıklara barbarca davranışların son bulması"nı talep ettiler.

11 Mayıs 1976 tarihinde yapılan 109. duruşmada Mahkeme başkanı Theodor Prinzing, kısa ve öz şu tespitte bulundu: "Bayan Meinhof hakkında açılan davaya, ölümü sebebiyle son verilmiştir; böylece avukatların vekaletleri son bulmuştur." *Le Monde*'a göre, mahkeme başkanı, diğer üç tutuklunun "yoldaşlarının öldüğüne alışmaları için" yeterli zamanları olduğunu söyleyerek devam etmişti sözlerine.[307] Avukat Heldmann, mahkemeye on gün ara verilmesi talebinde bulundu, mahkemeye defin işlemi bitinceye kadar ara vermek "basit terbiye kurallarının gereği"ydi. Ayrıca avukatlar için, "resmi makamların, Ulrike Meinhof'un intihar ettiği yolundaki yorumları son derece kuşkulu"ydu.

Sonra tutuklular adına Jan-Carl Raspe söz aldı: "Biz Ulrike'nin infaz edildiğine inanıyoruz. Eğer Ulrike, tecrit agonisinde iradesinin yavaş yavaş yok edilmesine karşı kişiliğini -devrimci kimliğini- korumanın son çaresi olarak intiharı görseydi, bunu bize, en azından Andreas'a söylerdi. Aramızdaki ilişki böyleydi [...] İlişkimiz, ancak kardeşler arasında olabilecek, ondan farklı olarak siyasal hedefe yö-

307) *Le Monde*, 13 Mayıs 1976.

nelmiş bir ilişkiydi. Siyasetin imkânlarından hareketle bu ilişki, siyasal işlevin kendisiydi. Yani Ulrike bu çerçevede, aynı özgürlüğün ancak kurtuluş uğruna mücadele içinde mümkün olduğu gibi, özgürdü. Şimdi Buback, bu ilkel ve karanlık alçaklığı kullanarak, Ulrike'nin infaz edilmesi projesini, psikolojik savaşın hizmetine vermek için Ulrike'yle bizim aramızda gerginlik, yabancılaşma olduğunu iddia ediyor. Bu, ancak Buback'ın yapabileceği bir aptallıktır..."

Yargıç, Raspe'nin sözünü kesti: Burası "anma konuşması" yapmanın "yeri değil"di. Mahkemeye ara verilmesi talebini reddetti. Andreas Baader öfkelenmişti. "Bu mahkemenin, bu sıçan topluluğunun önünde, herhangi bir talepte bulunma"yı düşünmediğini söyleyerek salonu terk etti. Sanıklar, bundan böyle mahkemeye katılmayacaklarını açıkladılar.

Atanmış avukat Künzel'in, seçilmiş avukatların talebine ilk kez katılması avukatları şaşırtmıştı. Durumun açıklığa kavuşturulması gerektiğini ve gömülme işlemleri bitinceye kadar mahkemeye ara vermenin bir tür 'saygı' gereği olduğunu söyledi. Talep reddedilince savunma avukatları, mahkemeyi terk ettiler. Federal Savcılık ve atanmış avukatların katılımıyla mahkemeye devam edildi.

Ulrike Meinhof'un ölümü bazılarını çok sevindirdi. Gazetelere kutlama ilanları verilmişti ve gazeteler bu ilanları terbiye sınırlarını aşarak basmışlardı. Müfettiş Horst Bubeck, daha sonra, Baden Würtemberg Eyalet Meclisi'nin bir araştırma komisyonunu hayretler içinde bırakarak, mahkemenin, intihar çağrılarıyla birlikte gönderilen 'idam ipleri'ni, diğer üç tutukluya ilettiğini kayıtsızlık içinde teyit etti.

Ulrike Meinhof için Batı Berlin'de bir mezar bulmak zor oldu. Sadece bir kilise yumuşamıştı. Meinhof, Berlin'in Alt-Mariendorf semtinde Eisenacher Caddesi 61'deki Teslis Kilisesi'nin mezarlığına, dinsel bir tören yapılmadan gömüldü. Buraya gömülmesine Meinhof'un mezarının -No. 19, Kısım A, Sıra 12- diğer mezarlardan birkaç metre mesafede olması koşuluyla izin verilmişti. Tecrit öldükten sonra da sürdü. Mezarlık idaresi, Wienke Zitzlaff'm kız kardeşinin mezartaşına, Lenin'in "Özgürlük ancak kurtuluş uğruna mücadele içinde mümkündür" sözlerini yazdırmasına izin vermemişti. Daha sonraları birisi bu sözleri Meinhof'un mezar taşına yazdı, ama harfler zamanla aşındı.

15 Mayıs 1976'da cenaze törenine 4 binden fazla insan katıldı. İran Sosyalist Öğrenci Örgütü CISNU ve Kuzey İrlanda'dan IRA'nın da aralarında bulunduğu birçok sol ve devrimci grup, telgraf göndermişti. Helmut Gollwitzer, Klaus Wagenbach, Otto Schily, Hans-Heinz Heldmann, Helmut Croissant ve Erich Fried birer konuşma yaptılar.

Gollwitzer, eğer "insana yakışır bir toplum için mücadele etmeye daha fazla insan katılsaydı", Ulrike Meinhof'un hayatı başka bir seyir izleyebilir miydi diye sordu. "Tanrı'nın çocuğu" olarak tanımladığı Ulrike Meinhof, "ötekinin acısını çok derinden hissettiği için" kendi hayatını böylesine zorlaştırmıştı. Fakat konuşmasının devamında "o şimdi, Tanrı katında huzur içinde" deyince, kalabalıktan yuh sesleri yükseldi. Klaus Wagenbach'ın, "Ulrike Meinhof'u öldüren, Almanya'daki hakim ilişkilerdir" sözlerini *New York Times* sütunlarına taşımıştı. Hans-Heinz Heldmann şunları söyledi: "Acı çeken insanlarla dayanışma, anti-emperyalist savaşla dayanışmaya dönüştü. [...] Yasal şiddet mitiyle yaşayan bir sistemde Ulrike Meinhof'a yer yoktur." Klaus Croissant, "Ulrike Meinhof'un ölmesine engel olamadığımız için hepimiz yenildik," dedi. Şair Erich Fried, "Hitler'in Üçüncü Reich'ından kaçtığım zaman, Nazi barbarlığına karşı mücadele etme kararı almıştım. Ulrike'nin ölümüne sebep olan yeni barbarlık da aynı verimli topraklarda gelişiyor," diyerek 1972'de Heinrich Böll'ün eleştirilerine kızan ve Ulrike Meinhof'un, "keyfiliğin, intikamın ve acımasızlığın olmadığı" bir ortamda "adil yargılanacağı" ucuz sözünü veren Kuzey Ren Vestfalya adalet bakanı Posser'in sözlerini hatırlattı. Ulrike Meinhof, "Federal Almanya'nın sadece en iyi gazetecisi değil, bana göre Rosa Luxemburg'tan sonra Almanya'nın yetiştirdiği en önemli kadındır," diye devam etti.

9 Mayıs 1976'da adlı tip doktorları Mallach ve Rauschke, Bürgerhospital hastanesinde Meinhof'un beynini çıkarmışlardı. Stuttgart savcılığı beynin incelenmesine karar verdi. Tübingen'li nörolog Profesör Jürgen Peiffer, beyinde, Ulrike Meinhof'un kişiliğinin değişmesine sebep olan bir hasar tespit ettiğini açıkladı. Fakat bazı uzmanlar bu tespite karşı çıktılar: Sözü edilen değişiklikler, vitamin eksikliğinin yeni ortaya çıkmaya başlayan belirtileri olabilirdi.

Peiffer, inceleme sonrasında beynin geri kalan kısmını devlete veya Meinhof'un yakınlarına geri vermedi, enstitüsünde tuttu. 1997'de Magdeburg Üniversitesi Psikiyatri Kliniği müdürü olan ve o ara bir katliamcının beynini inceleyen Magdeburg'lu Profesör Bernhard Bogerts'le karşılaştığında çoktan emekliye ayrılmış olan Profesör Peiffer, geçen yıllar boyunca enstitüde muhafaza ettiği Meinhof'un beynini Bogerts'e hediye etti. Bogerts 2001'de beyin üzerinde bazı incelemeler yaptı. Kamuoyunun protestoları üzerine Ulrike Meinhof'un beyninden geriye kalan kısım gömüldü. O sırada Ulrike Meinhof öleli yirmi altı yıl olmuştu.

KAYNAKÇA (SEÇKİ)

Abendroth, Wolfgang/Ridder, Helmut/Schönfeldt, Otto (Ed.), *KPD-Verbot oder Mit Kommunisten Leben?)* Reinbek: Rowohlt Taschenbuch, 1968.

Adler, Dieter/Biskamp, Elard/Brandt, Ute (Ed.), *Dokumentation zu den Haftbedingungen der Gefangenen aus der RAF und aus dem Widerstand,* Hannover, 1985.

Ali, Tariq, *Street Fighting Years. Autobiografie eines '68ers,* Köln: Neuer ISP Verlag, 1998.

Almanya'da (Federal) siyasi tutuklu yakınları, *Initiative der Angehöjrigen beim UNO-Menschenrechtsausschuss in New York,* Selbstverlag, 1986.

Arning, Matthias, *Späte Abrechnung. Über Zwangsarbeiter, Schlussstriche und Berliner Verstaendigungen,* Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch, 2001.

Aust, Stefan, *Der Baader-Meinhof-Komplex,* Münih: Goldmann 1998 (genişletilmiş ve güncellenmiş baskı).

Baader, Andreas/Ensslin, Gudrun/Proll, Thorwald/ Söhnlein, Horst, "Vor einer solchen Justiz verteidigen wir uns nicht!" Alışveriş merkezi yangını davasında son söz. Bernward Vesper'in son sözü ve Berlin SDS'nin bir açıklamasıyla, Bernward Vesper (Ed.), *Voltaire Flugschrift* 27, 1968.

Bakker Schut, Pieter (Ed.), *das Info. Briefe der Gefangenen aus der RAF. Dokumente,* Kiel: Neuer Malik Verlag, 1986.

Bakker Schut, Pieter, *Stammheim. Der Prozess gegen die Rote Armee Fraktion. Die notwendige Korrektur der herschenden Meinung,* Rote Hilfe tarafından yayınlanmıştır. Kiel: Neuer Malik Verlag, 1986.

Bakker Schut, Pieter (Ed.), *Todesschüsse, Isolotionshaft, Eingriffe ins Verteidigungsrecht,* Hamburg: Libertaere Assoziation, 1988 (yeni baskı).

Balsen, Werner/Rössel, Karl. *Hoch die internationale Solidaritaet. Zur Geschichte der Drittne-Welt-Bewegung in der Bundesrepublik,* Köln: Kölner Volksblatt Verlag, 1986.

Bauer, Markus, *Passage Marburg. Ausschnitte aus vierundzwanzig Lebenswegen,* Marburg: Jonas, 1994.

Becker, Jillian, *Hitlers Kinder? Der Baader-Meinhof-Terrorismus. Frankfurt am Main:* Fischer Taschenbuch, 1978.

Berberich, Monika/Jansen, Ali vs.: *Ulrike Meinhof 20. Todestag,* 3 Mayıs 1996 tarihli panelde konuşmalar, Teknik Üniversite'nin büyük salonu. Yazıların kopyaları yayınlanmamıştır.

Berberich, Monika/Rosenkötter, Irene (Ed.), *Aber wir haben immer auf das Leben gesetzt,* Hamburg: Libertaere Assoziation, 1998.

Bick, Martina/Proll, Thorwald (Ed.), *"Die schönste Jugend ist gefangen". Freiheit für Irmgard Möller in Lyrik und Prosa,* Hamburg: Verlag auf Hoher See, 1994.

Böhler, Jochen, *Auftakt zum Vernichtungskrieg. Die Wehrmacht in Polen 1939,* Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch, 2006.

Böll, Heinrich/Dutschke, Rudi/Fried, Erich vs (Ed.), *Die Erschiessung des Georg v. Rauch,* Berlin: Wagenbach, 1976.

Brand, Enno, *Staatsgewalt. Politische Unterdrückung und Innere Sicherheit in der Bundesrepublik,* Göttingen: Verlag die Werkstatt, 1988.

Brenner, Hildegard, *Die Kunstpolitik des Nationalsozialismus,* Reinbek: Rowohlt, 1963.

Brosch, Peter, *Fürsorgeerziehung. Heimterror und Gegenwehr,* Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch, 1971.

Brückner, Peter/Krovoza, Alfred, *Staatsfeinde. Innerstaatliche Feinderklaerung in der BRD,* Batı Berlin: Wagenbach, 1972.

Brückner, Peter, *Ulrike Meinhof und die deutschen Verhaeltnisse,* Batı Berlin: Wagenbach, 1976.

Buchenwald Anıtı (Ed.), *Konzentrationslager Buchenwald 1937-1945,* Begleitband zur staendigen historischen Ausstellung. Göttingen: Wallstein, 1999.

Burmester, Siegfried, *Ein Leben zwischen Irrtum und Hoffnung. Eine politische Biografie,* Sangerhausen: Edition Neue Wege, 2002.

Cabral, Amilcar, *Die Revolution der Verdammten. Der Befreiungskampf in Guinea-Bissao,* Batı Berlin: Rotbuch, 1974.

Carini, Marco, *Fritz Teufel. Wenn's der Wahrheitsfindung dient,* Hamburg: Konkret Literatur Verlag, 2003.

Croissant, Klaus vs., *Politische Prozesse ohne Verteidigung?* yayınlayan: Wolfgang Dressen, Batı Berlin: Wagenbach, 1976.

Curcio, Renato, *Mit offenem Blick. Ein Gespraech zur Geschichte der Roten Brigaden in Italien mit Mario Scialoja,* Berlin: ID Verlag, 1997.

Dede Klaus, *Antisemitismus in Oldenburg,* Oldenburg: Eigenverlag o.J.

Delius, Friedrich Christian, *Mein Jahr als Mörder,* Berlin: Rowohlt, 2004.

Der Baader-Meinhof-Report, Dokumente-Analysen-Zusammenhaenge. Aus den Akten des Bundeskriminalamts, der "Sonderkommission, Bonn" und dem Bundesamt für Verfassungsschutz, Mainz: Hase & Koehler, 1972.

Dericum, Christa, "Ulrike Marie Meinhof 1934-1976", Wagenbach, Klaus/Sichtermann, Barbara vs. (Ed.), *Freibeuter,* 67/1996, s. 2-8.

Dethloff, Klaus/Golzem, Armin/Honnover, Heinrich/Heiermann, Wolfgang/Niepel, Frank/ Otto, Roland/Roth, Karl Heinz (Ed.), *Ein ganz gewöhnlicher Mordprozess. Das politische Umfeld des Prozesses gegen Roland Otto, Karl Heiz Roth und Werner Sauber,* Berlin: Rotbuch, 1978.

Deutscher, Isaac, *Die ungelöste Judenfrage. Die Dialektik von Antisemitismus und Zionismus,* Batı Berlin: Rotbuch, 1977.

Dieter Goertz, *Juden in Oldenburg 1930-1938. Struktur, Integration und Verfolgung,* Oldenburg: Isensee, 1995.

Dollinger, Hans (Ed.), *Revolution gegen den Staat? Die ausserparlamentarische Opposition - Die neue linke,* Bern/München/Wien: Rütten&Loening, 1968.

Dressen, Wolfgang/Plogstedt, Sibylle/Rott, Gerhart (Ed.), *Der internationale Vietnam-kongress 1968. Redebeitraege und Erklaerungen,* Berlin: Verlag kommunistischer Kampf, 1998.

Dressen, Wolfgang, *Betrifft: "Aktion 3". Deutsche verwerten jüdische Nachbarn. Dokumente zur Arisierung,* Berlin: Aufbau, 1998.

Duhnke, Horst, *Die KPD von 1933 bis 1945,* Wiener Neustadt: Raeteverlag, 1974.

Dutschke, Gretschen, *Rudi Dutschke. Wir hatten ein barbarisches, schönes Leben. Eine Biografie,* Köln: Kiepenheuer & Witsch, 1996.

Dutschke, Rudi, *Jeder hat sein Leben ganz zu leben. Die Tagebücher 1963-1979,* Gretschen Dutschke. Köln. Kiepenheuer& Witsch, 2003.

Ensslin, Christiane/Ensslin, Gottfried (Ed.), Gudrun Ensslin, *"Zieht den Trennungsstrich jede Minute". Briefe an ihre Schwester Christiane und ihren Bruder Gottfried aus dem Gefaengnis 1972-1973,* Hamburg: Konkret Literatur Verlag, 2005.

Enzensberger, Hans Magnus/ Michel, Karl Markus (Ed.), *Folter in der BRD. Zur Situation Der Politischen Gefangenen,* Kursbuch 32., Berlin: Rotbuch, 1973.

Federal İçişleri Bakanlığı (Ed.), *Auseinandersetzung mit dem Terrorismus. Möglichkeiten der politischen Bildungsarbeit,* Politik eğitimden sorumlu olanlar için yapılan seminerin raporu. Bonn, 1981.

Federal İçişleri Bakanlığı (Ed.), *Geistigpolitische Auseinandersetzung mit dem Terrorismus. Protokol einer Modelltagung,* Bonn, 1979.

Federal İçişleri Bakanlığı, Arbeitsstab, "Öffentlichkeitsarbeit gegen Terrorismus" (Ed.), *Hat sich die Republik veraendert? Terrorismus im Spiegel der Presse,* Bonn, 1978.

Feltrinelli, Carlo, *Senior Service. Das Leben meines Vaters,* München/Wien: Carl Hanser, 2001.

Fest, Joachim, Begegnungen, *Über nahe und ferne Freunde,* Reinbek: Rowohlt, 2004.

Fichter, Tilman/Lönnendonker, Siegward, *Kleine Geschichte des SDS. Der Sozialistische Studentenbund von 1946 bir zur Selbstauflösung,* Westberlin: Rotbuch, 1979 (2. baskı).

Gaus, Günter, *Widersprüche. Erinnerungen eines linken Konservativen.* Berlin: Propylaeen/ Ullstein, 2004.

Geronimo, *Feuer und Flamme. Zur Geschichte der Autonomen,* Berlin: Edition ID-Archiv, 1990.

Ginsburg, Yevgeniya Semyonowa, *Marschroute eines Lebens,* Reinbek: Rowohlt, 1967.

Gottwald, Herbert, "Die Jenaer Geschichtswissenschaft in der Zeit des Nationalsozialismus", Hassfeld, Uwe/John, Jürgen/Lemuth, Oliver/Stutz, Rüdiger (Ed.), "Kaempferische Wissenschaft" Studien zur Jenaer Universitaet im Nationalsozialismus, Weimar; Böhlau, 2003 (el yazması metin).

Görres Agnoli, Barbara, *Johannes Agnoli. Eine Biografische Skizze,* Hamburg: Konkret Literatur Verlag, 2004.

Gössner, Rolf, *Das Anti-Terror-System. Politische Justiz im praeventiven Sicherheitsstaat,* Terroristen & Richter - Cilt 2, Hamburg: VSA, 1991.

Grimmer, Reinhard/Irmler, Werner/Opitz, Willi/Schwanitz, Wolfgang (Ed.), *Die Sicherheit. Zur Abwehrarbeit des MfS,* Cilt 2. Baskı Ost/Verlag Das Neue Berlin, 2003.

Groll, Petra/Gottschlich, Jürgen, *Wir waren so unheimlich konsequent... Ein Gespraech zur Geschichte der RAF mit Stefan Wisniewski,* Berlin: ID Verlag, 1997.

Grützbach, Frank (Red), *Heinrich Böll: Freies Geleit für Ulrike Meinhof. Ein Artikel und seine Folgen,* Köln: Kiepenhauer & Witsch, 1972.

Günther-Arndt, Hilke, "Oldunburgishe Schulen und Hochschulen in den Nachkriegsjahren", Allbrecht Eckardt (Ed.), *Oldenburg um 1950. Ein nordwestdeutsche Region im ersten Nachkriegsjahrzent,* Oldenburg: Isensee 2000.

Haffner, Sebastian, *Zwischen den Kriegen. Essayszur Zeitgeschichte,* München: Droemersche Verlagsanstalt Th. Knaur Nachf, 2001.

Halm, Evelyn/Ballhorn, Margitta (Ed.), *Auslaendische Zivilarbeiten in Jena 1940 bis 1945,* Stadtarchiv Jena, 1995.

Hannover, Heinrich, *Die Republik vor Gericht 1954-1974. Erinnerungen eines unbequemen Rechtsanwalts,* Berlin: Aufbau Taschenbuch, 2000.

Hannover, Heinrich, *Terroristenprozesse. Erfahrungen und Erkenntnisse eines Strafverteidigers. Terroristen & Richter,* Cilt 1 Hamburg: VSA, 1991.

Hauser, Dorothea, *Baader und Herold- Beschreibung eines Kampfes,* Berlin: Alexander Fest, 1997.

Hellmann, Birgit, "'...nach so einem Leben hatman überhaupt keine Lebensangst meht und keinerlei Besitzverhaletnisse zur Waet'. Johanna Hofmann Stirnemann – die erste Museumsdirektorin Deutschlands", Gisela Horn (Ed.), *Entwurf und Wirklichkeit. Frauen in Jena1900 bis 1933,* Rudolstadt: Hain 2001, s. 325-338.

Helwerth, Ulrike, "Sie war mir nah wie eine grosse Schwester"- Ulrike Meinhof und die Frauen. Radyo programı, SR 5.5.1996, Deutschland Radio Köln 7.5.1996.

Hermann, Kai, *Die Revolt der Studenten,* Hamburg: Christian Wegner, 1967.

Herms, Michael/Popp, Karla (Institut für zeitgeschichtliche Jugendforschung) (Ed.), West-Arbeit der FDJ. 1946 bis 1989. Berlin: Metropol, 1997.

Herzog, Marianne, *Nicht den Hunger verlieren,* Batı Berlin: Rotbuch, 1980.

Hirsch, Joachim, *Die Sicherheitsstaat. Das Modell Deutschland, seine Krise und die neuen sozialen Bewegungen*, Frankfurt am Main: Europaeische Verlagsanstalt, 1980.

Hübotter, Klaus, "HLG 1990": ders.: Stoppelfeld-Zeit. Ende 1994-Mitte 1996 (Tagebuchverse III), Bremen: Selbstverlag o.J.

Internationale Untersuchungskommission (Ed.), *Zum Tode Ulrike Meinhofs. Bericht der Internationalen Untersuchungskommision.* Paris/Tübingen, 1979 (gözden geçirilmiş 2. baskı).

Internationaler Vietnamkongress Februar 1968 in Berlin, Redebeitraege und Eklaerungen, Berlin: Verlag kommunistischer Kampf, 1998 (yeni baskı).

Jenaer Arbeitskreis Judentum (Ed.), *Juden in Jena. Eine Spurensuche.* Jena: Glaux, 1998.

Jünschke, Klaus, *Spaetlese. Texte zu RAF und Knast*, Frankfurt am Main: Neue Kritik, 1988.

Kaetzel, Ute, *Die 68erinnen. Portraet einer rebellischen Frauengeneration*, Berlin: Rowohlt, 2002.

Kitson, Frank, *Im Vorfeld des Krieges. Abwehr von Subversion und Aufruhr*, Stuttgart: Seewald, 1974.

Klee, Ernst (Ed.), *Dokumente zur "Euthanasie"*, Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch, 2001.

Klee, Ernst, *Deutsche Medizin im Dritten Reich. Karriieren vor und nach 1945*, Frankfurt am Main: S. Fischer, 2001.

Knorr, Lorenz, *Geschichte der Friedensbewegung in der Bundesrepublik*, Köln: Pahl-Rugenstein, 1993.

Kogon, Eugen vs., *Der totale Notstandsstaat*, Frankfurt am Main: Stimme-Verlag, 1964.

Koulmasis, Timon, *Ulrike Meinhof: "Lettre a sa fille – Briefe an ihre Tochter"*, Televizyon filmi. Les Films du Village, La Sept/Arte, La RTBF und Lichtblickproduktion, 1994.

Krahl, Hans-Jürgen, *Autoritaeten und Revolution. Dialektik von bürgerlicher Emnzipation und proletarischer Revolution (1966-1970)*, Frankfurt am Main: Neue Kritik, 1971.

Kraushaar, Wolfgang (Ed.), *Frankfurter Schule und Studentenbewegung von der Flaschenpost zum Molotowcocktail 1946 bis 1995*, Cilt I: Kronik, Hamburg: Rogner & Bernhard, 1998.

Kraushaar, Wolfgang, *1968. Das Jahr, das alles veraendert hat*, Münih: Piper, 1998.

Krebs, Mario, *Ulrike Meinhof. Ein Leben im Widerspruch*, Reinbek: Rowohlt Taschenbuch, 1989.

Krüger, Dieter/Wagner, Armin (Ed.), *Konspiration als Beruf. Deutsche Geheimdienstchefs im Kalten Krieg,* Berlin: Christoph Links, 2003.

Kuby, Erich, *Aus schöner Zeit. Vom Carepaket zur Nachrüstung. Der kurze deutsche Urlaub,* Hamburg: Rasch und Röhring, 1984.

Kuhlbrodt, Dietrich, *Nazis immer besser. Deutsches Filmwunder,* Hamburg: Konkret Literatur Verlag, 2006.

Kumpf, Richard, *Alarmtauchen im Krieg - Untertauchen im Kaltenkrieg. Ein Kommunist berichtet über sein Leben,* Bonn: Pahl-Rugenstein, 2000.

Marcuse, Herbert/Popper, Karl, *Revolution oder Form? Eine Konfrontation,* Ed. Franz Stark. Münih: Kösel, 1971.

Marcuse, Herbert, "Repressive Toleranz": Wolff, Robert Paul/ Moore, Barrington/ Marcuse, Herbert: *Kritik der reinen Toleranz.* Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1970.

Marcuse, Herbert, *Der eindimensionale Mensch. Studien zur Ideologie der fortgestrittenen Industriegeselschaft,* Neuwied/Berlin: Luchterhand, 1968.

Massing, Paul W., *Vorgeschichte des politischen Antisemitismus,* Frankfurt am Main: Europaeische Verlagsanstalt, 1986.

Meinhof, Ulrike, "Drei Freunde Israels", Vorwort in: Isaac Deutscher: "*Der Israilisch-arabische Konflikt,* Voltaire Flugschriften 21, 1968, s. 3-5.

Meinhof, Ulrike, "Der Schock muss aufgearbeitet werden": N. Weisenborn(Ed.), *Prag und die Linke,* Hamburg: konkret Verlag Klaus Rainer Röhl, 1968.

Meinhof, Ulrike, "Falsches Bewusssein":, Christa Rotzoll: *Emanzipation und Ehe,* Münih: Delp, 1968, s. 33-50.

Meinhof, Ulrike, *Bambule. Fürsorge- Sorge für wen?* Berlin: Wagenbach 1971, 1972, 1975, 1976, 1980, 1987, yeni ve genişletilmiş baskı 1987, yeni baskı 1994.

Meinhof, Ulrike, Briefe 1972-1976 an Anwaelte und Mitgefangene: Pieter Bakker Schut (Ed.), *das Info. Briefe der Gefangenen aus der RAF. Dokumente,* Kiel: Neuer Malik Verlag, 1987.

Meinhof, Ulrike, "Rede für die Gefangenen aus der RAF im RAF im Baaderbefreiungsprozess am 13. Sept. 1974", RAF Texte : der RAF, Ed. von RAF/BRD, Internationales Komitee zur Verteidigung politischer Gefangener in Westeuropa/Sektion BRD Stuttgart, Malmö (İsveç): Bo Cavefors, 1977, s. 62-74.

Meinhof, Ulrike, *Die Würde des Menschen ist antastbar. Aufsaetze und Polemiken,* Berlin: Wagenbach, 1980, 1988, 1992, 1994.

Meinhof, Ulrike, *Deutschland Deutschland unter anderm. Aufsaetze und Polemiken,* Berlin: Wagenbach, 1995.

Meinhof, Ulrike, "Die Aktion des Schwarzen September in München. Zur Strategie des antiimperialistischen Kamfes", Kasım 1972: ID-Verlag (Ed.), *Rote Armee Fraktion. Texte und Materialien zur Geschichte der RAF,* Batı Berlin: ID-Verlag. 1997, s. 151-177.

Meyer, Lioba (Ed.), *Zuhause war anderswo. Flüchtlinge und Vertriebene in Oldenburg,* Oldenburg: Isensee, 1997.

Mitchaltscheff, Theodor, *Die unverwüstliche Opposition. Geschichte der bundesdeutschen Friedensbewegung 1945-1960,* Oldenburg: Bibliothek-und Informationssystem der Carl von Ossietzky Universitaet Oldenburg, 1994.

Mohr, Cora/Seekamp, Doris, "Lesben im Nationalsozialismus- Abweichen von der Norm und der Umgang damit", Studienkreis Deutscher Widerstand 1933-1945 e.V., informationen Nr. 51, 2000.

Moser, Tilman, *Repressive Kriminalpsychiatrie. Vom Elend einer Wissenschaft. Ein Streitschrift,* Frankfurt am Main: Suhrkamp, Jahr?

Mosse, Georg L., *Der nationalsozialistische Alltag,* Frankfurt am Main: Anton Hain, 1993.

Müller, Helmut-Gerhard, *"Die Christin und Paedagogik-Studentin Ulrike Marie Meinhof in Marburg",* DGB Kreis Mittelhessen/Büro Marburg in Zusammenarbeit mit der Frauenbeauftragten der Stadt Marburg (Ed.), *Frauen in Marburg. Ein Lauf-und Lesebuch,* Marburg: BdWi-Verlag, 1996.

Müller, Peter F./Mueller, Michael mit Erich Schmidt Eenboom, *Gegen Freund und Feind. Der BND. Geheime Politik und schmutzige Geschaefte,* Reinbek: Rowohlt, 2002.

Nationalrat der Nationalen Front der DDR/Domukentationszentrum der Staatlichen Archivverwaltung (Ed.), *Braunbuch. Kriegs-und Naziverbrecher in der Bundesrepublik. Staat, Wirtschaft, Armee, Verwaltung, Justiz, Wissenschaft,* Westberlin: Staatverlag der DDR (2.7.), 1965, 1965 ve 1968 tarihli düzeltilmiş baskılar.

Nirumand, Bahman, *Persien. Modell eines Entwicklungslandes oder die Diktatur der freien Welt,* Reinbeck: Rowohlt Taschenbuch, 1967.

Ohrt, Roberto/Müller-Lobeck, Christiane/Fanizadeh, Andreas, "'Wir meinten es ernst'. Gespraech mit Irmgard Möller über Entstehung und Fehler der RAF", *Die Beute. Politik und Verbrechen.,* 1/1996, s. 8 ve devamı.

Otto, Karl A.(Ed.), *APO. Ausserparlamentarische Opposition in Quellen und Dokumenten* (1960-1970), Köln: Pahl-Rugenstein, 1989.

Overath, Margot, *Drachenzaehne. Gespraeche, Dokumente und Recherchen aus der Wirklichkeit der Hochsicherheitsjustiz,* Terroristen & Richter - Cilt 3, Hamburg: VSA, 1991.

Parczyk, Stefanie, *Frauen im Terrorismus. Am Beispiel der Roten Armee Fraktion*, Marburg: Tectum, 1998.

Peters, Butz, *RAF. Terrorrismus in Deutschland*, Münih: Dromersche Verlagsanstalt Th. Knaur Nachf, 1993.

Podewin, Norbert, *Der Rabbinersohn im Politbüro. Albert Norden- Stationen eines unge-wöhnlichen Lebens*, Berlin: Edition Ost, 2003.

Pohle, Rolf, *Mein Name ist Mensch. Das Interview*, Athen: Schwarze Liste, 1999.

Posser, Diether, *Anwalt im Kalten Krieg. Ein Stück deutscher Geschichte in politischen Prozessen 1951-1968*, Münih: C. Bertelsmann, 1991.

Proll, Thorwald/Dubbe, Daniel, *Wir kamen vom anderen Stern. Über 1968, Andreas Baader und ein Kaufhaus*, Hamburg: Edition Nautilus, 2003.

RAF, "Die Rote Armee aufbauen. Erklaerung zur Befreiung Anderas Baaders" [14.5.1970] vom 5.6.1970: ID-Verlag (Ed.): *Rote Armee Fraktion. Texte...*, s. 24-26.

RAF, "Das Konzept Stadtguerilla", Nisan 1971: ID-Verlag (Ed.), *Rote Armee Fraktion. Texte...*, s. 27-48.

RAF, "Über den bewaffneten Kampf in Westeuropa", Mayıs 1971: ID-Verlag (Ed.), *Rote Armee Fraktion. Texte...*, s. 49-111.

RAF, "Dem Volke dienen. Stadtguerilla und Klassenkampf", Nisan 1972: ID-Verlag (Ed.), *Rote Armee Fraktion. Texte...*, s. 112-144.

RAF, Erklaerung zum Sprengstoffanschlag auf das Springer-Hochhaus in Hamburg, Erklaerung vom 20.5.1975: ID-Verlag (Ed.), *Rote Armee Fraktion. Texte...*, s. 147.

Rave, Paul Ortwin, *Kunstdiktatur im Dritten Reich*, Hamburg: Gebrüder Mann, 1949.

Reichert, Olaf, *"Wir müssen doch in die Zukunft sehen..." Die Entnazifizierung in der Stadt Oldenburg unter britischer Besatzungshoheit 1945-194*, Oldenburg Belediyesi Kültür Dairesi tarafından yayınlanmıştır: Isensee, 1998.

Reich-Ranicki, Marcel, *Mein Leben*, Stuttgart: Deutsche Verlagsanstalt, 1999.

Reinders, Ralf/Fritzsch, Ronald, *Die Bewegung 2. Juni. Gespraeche über Haschrebellen, Lorenzentführung, Knast*, Berlin: Edition ID Archiv, 1999.

Riemeck, Renate, *Ich bin ein Mensch für mich. Aus einem unbequemen Leben*, Stuttgart: Urachhaus, 1992.

Rollnik, Gabriele/Dubble, Daniel, *Keine Angst vor niemand. Über die Siebziger, die Bewegung 2. Juni und die RAF*, Hamburg: Edition Nautilus, 2003.

Roth, Karl Heinz: *Die "andere" Arbeiterbewegung und die Entwicklung der kapitalistischen Repression von 1880 bis zur Gegenwart. Ein Beitrag zum*

Neuverstaendnis der Klassengeschichte in Deutschland, Münih: Trikont, 1976.

Rotzoll, Christa, *Frauen und Zeiten,* Stuttgart: Engelhorn, 1987.

Röhl, Bettina, "Meine Mutter Ulrike Meinhof-Staasfeindin Nr.1", Anne Jüssen (Ed.), *Frauensichten. POLITEIA 2000, Essays zur Zeitgeschichte,* Hamburg: Konkret Literatur Verlag, 2000.

Röhl, Bettina, *So macht Kommunismus Spass! Ulrike Meinhof, Klaus Rainer Röhl und die Akte konkre,* Hamburg: Europaeische Verlagsanstalt, 2006.

Röhl, Klaus Rainer, *Die Genossin,* Viyana/Münih/Zürih: Fritz Molden, 1975.

Röhl, Klaus Rainer, *Fünf Finger sind keine Faust,* Köln: Kiepenheuer&Witsch, 1974 (1. baskı) ve *Fünf Finger sind keine Faust. Eine Abrechnung,* Münih: Universitas, 1998 (3. baskı).

Rühmkorf, Peter, *Die Jahre die ihr kennt. Anfaelle und Erinnerungen,* Reinbek: Rowohlt Taschenbuch, 1972.

Rupp, Hans Karl, *Ausserparlamentarische Opposition in der Aera Adenauer. Der Kampf gegen die Atombewaffnung in den fünfziger Jahren. Eine Studie zur innenpolitischen Entwicklung der BRD,* Köln: Pahl-Rugenstein, 1984 (3. baskı).

Russell, Bertrand/Sartre, Jean-Paul, *Das Vietnamtribunal oder Amerika vor Gericht,* Reinbek: Rowohlt Taschenbuch, 1968.

Sander, Helke, "Rede des 'Aktionsrates zur Befreiung der Frauen'", 12.-16.9.1968 tarihinde Frankfurt am Main'da yapılan Alman Sosyalist Öğrenci Birliği'nin 23. Delege Konferansı: Eckhard Siepmann (Red.), *Heiss und Kalt. Die Jahre 1945-69,* Westberlin; Elefanten-Press, 1988 (3. baskı) s. 624-627.

Sanders-Brahms, Helma, "Ulrike": Landgraebe, Christane/Plath, Jörg (Ed.), *'68 und die Folgen. Ein unvollstaendiges Lexikon,* Berlin: Argon, 1998.

Schaab, Klaus, *Oldenburgs Weg ins "Dritte Reich",* Quellen zur Regionalgeschichte Nordwest-Niedersachsens, Fasikül 1, Oldenburg: Holzberg, 1983.

Schenk, Dieter, *Auf dem rechten Auge Blind. Die braunen Wurzeln des BKA,* Köln: Kiepenhaeuer & Witsch, 2001.

Schiller, Margrit, *Es war ein harter Kampf um meine Erinnerung. Ein Lebensbericht aus der RAF,* Hamburg: konkret Literatur Verlag,1999.

Schmidt, Ute/Fichter, Tilman, *Der erzwungene Kapitalismus. Klassenkaempfe in den Westzonen 1945-48,* Rotbuch 27, Berlin: Wagenbach, 1971.

Schölgen, Gregor, *Willy Brandt. Die Biografie,* Berlin/Münih: Propylaen, 2001 (3. baskı).

Schoppmann, Claudia, *Verbotene Verheltnisse. Frauenliebe 1938-1945*, Berlin: Querverlag, 1999.

Schultze, Thomas/Gross, Almut, *Die Autonomen. Ursprünge, Entwicklung und Profil der autonomen Bewegung*, Hamburg: Konkret Literatur Verlag, 1997.

Schultze-Naumburg, Paul, *Kunst und Rasse*, Münih: Lehmann, 1928.

Seifert, Jürgen, *Der Notstandsausschuss*, Frankfurt am Main: Europaeische Verlagsanstalt, 1968.

Seyfried, Gerhard, *Der Schwarze Stern der Tupamaros*, Frankfurt am Main. Eichborn, 2004.

Soell, Hartmut, *Helmut Schmidt 1918-1969. Vernunft und Leidenschaft*, Münih: Deutsche Verlags-Anstalt, 2003

Stiefel, Katrin, Protokoll eines Gespraechs mit Renate Riemeck vom April 1999 (yayınlanmamıştır).

Stuberger, Ulf G. (Ed.), *In der Strafsache geg. Andreas Baader, u.a.- Dokumente aus dem Prozess*, Frankfurt: Syndikat, 1977.

Teuns, Sjef, "Isolation/ Sensorische Deprivation: die programmierte Folter", Enzensberger, Hans Magnus/Michel, Karl Markus (Ed.), Kursbuch 32, *a.g.y.*, s.118-128.

Thüringer Verband der Verfolgten des Naziregimes- Bund der Antifaschisten und Studienkreis deutscher Wiederstand 1933-1945 (Ed.), *Thüringen. Heimatgeschichtlicher Wegweiser zu Staetten des Wiederstandes und der Verfolgung 1933-1945*, Cilt 8, Frankfurt am Main: VAS-Verlag für Akademische Schriften, 2003.

Tolmein, Oliver, *"RAF-Das war für uns Befreiung"* Ein Gespraech mit Irmgard Möller über bewaffneten Kampf, Knast und die Linke. Hamburg: Konkret Literatur Verlag, 1997.

Tolmein, Oliver, *Stammheim vergessen. Deutschlands Aufbruch und die RAF*, Hamburg: Konkret Literatur Verlag, 1992.

Van Dyke, James A., "Franz Radziwill. 'Die Gemeinschaft' und die nationalsozialistische 'Revolution' in der Kunst", Kunstgeschichtliches Seminar der Universitaet Zürich: Georges-Bloch-Jahrbuch, Cilt 4, 1997, s. 141.

Viett, Inge, *Nie war ich furchtloser. Autobiografie*, Hamburg: Edition Nautilus, 1996.

Von Paczensky, Susanne (Ed.), *Frauen und Terror. Versuche, die Beteiligung von Frauen an Gewalttaten zu erklaeren*, Reinbek: Rowohlt Taschenbuch, 1978.

Weber, Hermann (Ed.), *Die KPD-SED an der Macht. Dokumente*, Berlin/Köln: Kiepenheuer & Witsch, 1963.

Weidenhammer, Karl-Heinz, *Selbstmord oder Mord?Das Todesermittlungsverfahren: Baader/Ensslin/Raspe,* Kiel; Neuer Malik Verlag, 1988.

Wensierski, Peter, *Schlaege im Namen des Herrn. Die verdraengte Geschichte der Heimkinder in der Bundesrepublik,* DVA, 2006.

Werkstattfilm e.V (Ed.), *Ein offenes Geheimnis. "Arisierung" in Alltag und Wirtschaft in Oldenburg zwischen 1933 und 1945. Katalog und Ausstellung,* Oldenburg: Isensee, 2001.

Wisnewski, Gerhard/Landgraeber, Wolfgang/Sieker Ekkehard, *Das RAF-Phantom. Wozu Politik und Wirtschaft Terroristen brauchen,* Münih: Droemaersche Verlagsanstalt Th. Knaur Nachf, 1992.

Wisniewski, Stefan, *Wir waren so unheimlich konsequent... Ein Gespraech zur Geschichte der RAF,* Berlin: ID-Verlag, 2001.

Wortprotokoll der öffentlichen Sitzung des Oberlandesgerichtes Stuttgart in Stuttgart-Stammheim, AZ StE (OLGStgt.), 36 dosya.

Zimmermann, Susanne, *Die medizinische Fakultaet der Universitaet Jena waehrend der Zeit des Nationalsozialismus,* Berlin: VWB-Verlag für Wissenschaft und Bildung, 2000.

Zuckermann, Moshe (Ed.), *Zwischen Politik und Kultur. Juden in der DDR.* Göttingen, Wallstein, 2002.

Not: Kaynakça'nın tamamı ve Ulrike Meinhof'un bütün yazılarının bibliyografyası, www.jutta-ditfurth.de veya www.oekolinx-arl.de adresinde bulunabilir.

ARŞİV

Belgeler, soruşturma ve mahkeme dosyaları, kişisel dosyalar, nasyonal-sosyalistlerin dosyaları, yazışmalar ve daha bir çok doküman aşağıdaki arşivlerden alınmıştır:

Oldenburg Caecilienschule arşivi; Sosyal Demokrasi Arşivi (FES) Bonn; Weilburg Philippinum Lisesi arşivi; Oldenburg Liebfrauenschule arşivi; Weilburg Tagblatt arşivi; Axel Springer Verlag Irfopool; Berlin Document Center (BDC), Federal arşiv; Federal arşiv, Berlin; Deutsche Bibliothek. Frankfurt am Main; Deutsches Institut für Internationale Paedagogische Forschung Berlin; Die Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik (BstU), Berlin; Hamburg Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (HIS); Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenes (IISG), Amsterdam; Flo-

ransa Sanat Tarihi Enstitüsü (MPI); Berlin Eyalet arşivi; Berlin Nüfus Dairesi, Oldenburg Sanat ve Kültür Tarihi Eyalet Müzesi (LMO); Aşağı Saksonya Başkent Arşivi, Hannover; Oldenburg Devlet Arşivi; Zielona Gora (Polonya) Devlet arşivi; Hamburg Devlet ve Üniversite Arşivi; Braunschweig şehir Arşivi; Halle şehir arşivi; Heidelberg şehir arşivi; Jena şehir arşivi; Marburg şehir arşivi; Münster şehir arşivi; Oldenburg şehir arşivi; Torgau şehir arşivi; Weilburg şehir arşivi; Wuppertal şehir arşivi; Jena Şehir Müzesi; Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin Parti ve Kitle Örgütleri Arşivi Vakfı (SAPMO), Federal Arşiv; Jena Üniversite Arşivi (UAJ); Thüringen Başkent Arşivi, Weimar; Berlin Hür Üniversitesi Üniversite Arşivi; Münster Üniversite Arşivi.

Ayrıca sahiplerinin isteği üzerine adını vermediğimiz başka arşivler de kullanılmıştır.

TEŞEKKÜR

Kitap yazmak, hem tek başına yapılan bir iştir, hem de sosyal bir süreçtir. Bu kitap üzerinde çalıştığım altı yıl boyunca, bana, bir sürü insan çeşitli biçimlerde yardımcı oldu. Hepsine yürekten teşekkür ediyorum:

Jürgen Abel, Barbara Agnoli Görres, Elmar Altvater, Carlos Antoniazzi, Charles Antoniazzi, Marianne Baumann, Rainer Beck, Bettina Becker, Dorothea Becker, Holde Bischoff, Frank Boblenz, Rudolf Boch, Manfred von Boetticher, H.-Jürgen Borowsky, Peter Braun, Siegfried Burmester, Andrea Capitain, Frank de Jung, Ulf Diederichs, Heilwig von Ditfurth, Jan Dix, Marianne Dorn, Gretschen Dutschke, Tineke Faber, Heinrich Fink, Götz Fitjer, Heinrich Frick, Roland Fritsch, Christel Fröhlich, Josefa Game, Wolfgang Gehrcke, Anni und Klaus Gelbhaar, Traude Günther, Norbert Hackbusch, Jochen Hahn, Alice Haidinger, Hans Halter, Ulrike Helwerth, Marga Hermannsdörfer, Kirsten Hoffmann, Marit Hoffmann, Hans-Helmut Hoos, Klaus Hübotter,

Eberhard von Itzenplitz, Mieke Ijzermann, Ralf Jacobs, Jürgen John, Klaus Jünschke, Manfred Kahluck, Arno Klönne, Mario Krebs, Marion Kretzschmar, Hein-Georg Kuck, Jan Kuhnert, Richard Kumpf, Jutta Lack-Strecker, Wim Leendertse, Thomas Lenk, Werner Lenk, Getraute Lutz, Elke Malorny, Klaus Malorny, Klaus Mehner, Friedrich Meinhof, Sibilla Melega-Feltrinelli, Barbara Morewiecz, Peggy Parnass, Heinz Pfeiffer, Gerhard Plomann, Norbert Podewin, Christoph Preuschoff, Ulrich K. Preuss, Ludwig Quaas, Fritz J. Raddatz, Marcel Reich-Ranicki, Michael Reinbold, Ralf Reinders, Maria Ried, Claus Ritzler, Angelika Rode, Anne Rothschenk, Eva-Maria Rühmkorf, Otto Salmen, Margit Schiller, Helga Schmidt, Dietrich Schubert, Wolfgang Schuler, Rahibe Maria Ambrosine, Werner Seger, Jürgen Seifert, Heinrich Senfft, Wolfgang Simgen, Dieter Skiba, Katrin Stiefel, Christine Stiegeler, Peter Strauss, Uli Tost, Justus H. Ulbricht, Jürgen Voigt, Klaus Wagenbach, Volker Wahl, Lothar Wallek, Magda Wallek, Ruth Waltz, Ellen Weber, Marion Wegner, Irmela Wiemann, Markus Wolf, Michael Zabel, Josef Zentner, Günter Zint, Sabine Zurmühl ve Christoph Zuschlag.

Çalışmama olağanüstü destek sunan Elen Olms, Robert Focke, Bernd Küster (Oldenburg Sanat ve Kültür Tarihi Eyalet Müzesi/LMO Müdürü), Götz Langkau (Amsterdam Sosyal Tarih Enstitüsü), Margit Hartleb (Jena Üniversite Arşivi-UAJ), Birgit Hellmann (Jena Şehir Müzesi Küratörü), Reinhart Schwarz (Hamburg Sosyal Araştırma Enstitüsü) ve Federal Arşiv'den Hein Fehlhauer, Babette Heusterberg, Andreas Horn, Torsten Zarwel'e; dönemin tanıkları Brigitte Asdonk, Axel Azzola, Monika Berberich, Christiane Ensslin, Eva-Maria Frick, Irene G., Heinrich Hannover, Marianne H., Lilli Holtkamp, Ali Jansen, Christiane Leonhardt, Irmgard Möller, Anja Röhl, Karl Heinz Roth, Pieter Bakker Schut ve özellikle Wienke Zitzlaff'a yürekten teşekkürler. Temsilcim

Lionel von dem Knesebeck, bu kitaba kapılar açmış ve her zamanki gibi çeşitli biçimlerde yardımcı olmuştur. Kendisine içten teşekkürlerimi sunarım. Ciddi eleştirmenlerim Christa Geissler ve Manfred Zieran olmasaydı bu kitap ortaya çıkmazdı.

Konuştuğum bazı kişiler adlarının anılmasını istemediler, onlara da çok teşekkür ediyorum.

Jutta Ditfurth, Ekim 2007

б

"Aslında yalnızca bir tek hayat değil, birçok hayat yaşadım, hayat kesitlerim birbirinden o kadar ayrıydı. Kolay bir hayatım olmadı. İsveç'lilerin deyimiyle 'gül bahçesinde' değildim. Yaşamadığım bir şey kalmadı: başarılar, korkunç derecede çok çalışma, takdir, kitlelerce sevilme, izlenmeler, nefret, cezaevleri, başarısızlıklar ve temel düşüncemde (kadın sorunu ve evlilik sorunu üzerine) yeterli anlayışı görememem, yoldaşlarla acı farklılıklar, düşünce ayrılıkları, ama aynı zamanda Parti'de (Lenin'in yönetimi altında) uzun yıllar beraber ve uyumlu çalışma. Çevremde her zaman çok arkadaşım vardı. Fakat bir sürü nefret, çekememezlik ve kıskançlık da oldu. Büyük aşkı, ama öte yandan kıskançlığın acı tadını da yaşadım... Her zaman 'yaşamayı' bildim ve bugün hâlâ bu yeteneğe sahibim. Ve hayatımda en büyük ve en anlamlı anın hangisi olduğu sorulsa bana, hiç düşünmeden cevaplayabilirim: Sovyet iktidarının ilan edildiği an."

"Tamara'ya, eğer kabul ederse, kendi güvenliğine yönelik ciddi riskleri de barındıran gizli bir görev verilecekti. En gizli koşullarda yürütülmesi gereken bu görev büyük ihtimalle Latin Amerika'da bir yerde olacaktı. Tamara kendisine yaptığımız teklifi, yaşaran gözleriyle, "Latin Amerika'nın kurtuluşu uğruna verilen mücadelelere doğrudan hayalimi gerçekleştirmesine imkân tanıyacağını umarım," diyerek kabul etti. Bu görevin gerekirse gerilla mücadelesini de kapsayacağı belirtilince, Tamara sadece kod adım kendisinin belirleyip belirleyemeyeceğini sordu. Hayatı Bolivya'daki gerilla mücadelesinde sona eren 'unutulmaz gerilla' Tanya böyle doğdu. Tanya aynı zamanda, Tamara'mn hayranlığını hiç gizlemediği, kendi ülkesinde faşistlerce tutsak alınıp işkence edilen ve Aralık 1941'de öldürülen Sovyet gerilla Zoya Kosmodemyanskaya'nın kod adıydı..."

"Ablam Edith... Babamız birdi, kötü adam da değildi ama sık sık ve esaslı dayak atardı. Sonra büyüdük, sokaklara çıktık, ara sokaklarda, kaldırımlarda hem sürttük hem şarkı söyledik, Edith daha Edith Piaf değildi, hayatı ve erkekleri bir arada tanıdık, o daha yirmisine gelmeden, 'Aşk ılındı mı ya ısıtmak gerekir ya da vazgeçmek' anlayışını kaptı, ama mesleğinde o kadar havai olmadı, öğrenip ilerlemek için ne gerekiyorsa yaptı, zaten o yüzden, hırsıyla, tutkusuyla Kaldırım Serçesi oldu, ne adamlar geldi geçti hayatından, gece bacağını bir erkeğin beline sarmadan yatmayı hiç beceremedi, neonlardan da hiç inmedi, en çok askerleri sevdi, Savaş sırasında hele, Yves Montand'a da kök söktürdü, kafasına basmayınca erkeklere kapıyı göstermekte iki dakka tereddüt etmedi, şarkı söylerkense hep tırmandı, para saymayı bilmedi, Charles Aznavour'u keşfetti, anneliği erken tatmıştı, hayata hiç doymadı, öldüğü gece parmakları bir serçe pencesi gibi benimkilerin üzerine kapanmıştı, ertesi sabah alt kattaki çocuk söyledi, inanmak istemiyordum ama, ölmüştü..."

ULRIKE MEINHOF

JUTTA DILFURTH

Şair Erich Fried'e göre Ulrike Meinhof, "Rosa Luxemburg'tan sonra Almanya'nın yetiştirdiği en büyük kadındı".

Alman gazeteci Jutta Dilfurth'un altı yıllık yoğun çalışması ve araştırmaları sonucu hazırladığı bu Ulrike Meinhof biyografisi, bütün dünyanın devrim ateşiyle yanıp tutuştuğu o 1960'lı, 1970'li yıllarda Alman toplumunu derinden sarsan Kızıl Ordu (RAF) örgütünün, Andreas Baader'le birlikte en önemli isminin hayatını anlatır. Dilfurth'un biyografisi ayrıca, Almanya'nın ikinci dünya savaşından sonraki dönüşümünde aynı onyılların nasıl isyankâr bir atmosfere büründüğünün hikâyesidir.

agora kitaplığı • 298
ISBN 978-605-103-095-1
biyografi • 7
www.agorakitapligi.com